ABİ TOLONG

ABİ TOLONG

Modern Dervişlerin Endonezya Hikâyeleri

Salih Yücel

LOTUS
Publications

Copyright © Lotus Publications, 2023 Bu eserin tüm yayın hakları Lotus Publications'e aittir. Eserde yer alan metin Lotus Publications'nin önceden yazılı izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

ISBN Number: 978-1-63760-218-8

Lotus Publications
9 Dargie Court, Dallas,
Victoria, Australia 3047

Contents

Önsöz 7

1. Bölüm:
Pasai Kralı Merah Silau'nın Rüyası 21

2. Bölüm:
İhya Edilen Hicret 47

3. Bölüm:
İlme Muhabbet 71

4. Bölüm:
Rüya Gerçekleşiyor 101

5. Bölüm:
Türkler Semarang'da 147

6. Bölüm:
Yogyakarta: Gönül Medeniyetinin Merkezi 199

7. Bölüm:
Tsunami Asrın Felaketi 253

8. Bölüm:
Unutulmayan Hatıralar 307

9. Bölüm:
Yeşeren Tohumlar 341

9. Bölüm:
Sonuç 363

Bibliyografya 373

Önsöz

Bismillahirrahmanirrahim.

Her şeyi yoktan var eden Âlemlerin Rabbine sonsuz hamdü senalar olsun. Kâinatın zerreleri adedince salat ve selam Allah Resulünün üzerine olsun.

Bu eser yaklaşık üç yıllık çalışmanın bir ürünüdür. 2010 yılında Jakarta'ya "Fethullah Gülen'in eğitim felsefesinde karakter eğitimi" konusunun tartışıldığı uluslararası bir konferansta bir sunum yapmak üzere Şerif Hidayetullah İslam Üniversitesine davet edilmiştim. ABD, Rusya, Avustralya, Pakistan, Japonya, Tayland, Endonezya, Bangladeş, Türkiye ve Almanya'dan gelen otuzun üzerinde akademisyen sunum yaptılar. Endonezya'dan Sunan Kallijaga İslam Üniversitesinden Profesör Muhammed Amin Abdullah sunumunu yaptıktan sonra bir dinleyici "Sizin bu anlattığınız şeyleri biz de biliyoruz ve de buradaki İslam okullarında öğretiliyor. Farkı nedir?" diye sorunca Profesör Abdullah "Haklısın, biz anlatıyoruz fakat Fethullah Gülen'in manevî önderliğinde açılan bu okullarda öğretilenler yaşanıyor." diye cevap verdi. Daha sonra öğretmenlerin yaptıkları fedakârlıklardan bahsetti. Muhammed Amin Abdullah en az yedi ülkede Hizmet okullarını gezmiş, görmüş ve incelemişti. Diğer sunumların bazısında da Hizmet Gönüllüleri Hareketi öğretmenlerinin farklı ülkelerde yaptıkları eğitim alanındaki fedakârlıkları ve eğitim pedagojisi konuları tartışıldı.

Bunları dinlerken hayalen Asr-ı Saadete gittim. Peygamberimiz ve sahabesinin hayatı, onların yaptıkları fedakârlıklar ve daha sonra sahabenin yaklaşık yüzde doksanının değişik ülke ve kıtalara hicret etmelerini düşündüm. Hayalen kıyas etmeğe çalıştım.

Konferanstan sonra kendi kendime "Bu okullar ile ilgili detaylı bir araştırmaya ihtiyaç var. Bazıları tarih yapar, bazıları da yazar. Bunlar tarih yapmış, birilerinin de yazması lazım." diye düşündüm. Çünkü "*Tarih yazmak*, *tarih yapmak* kadar önemlidir." O konferans esnasında Endonezya'daki bu okulların tarihini yazmaya karar verdim. Fakat bu kararım ancak 2018'de araştırma yapmak için Endonezya'ya gidince gerçekleşecekti. Gitmeden önce Endonezya'nın tarihini okumaya başladım.

Çin tarihi kaynaklarına göre 674 yılında bir Arap şeyhinin Sumatra adasının batı yakasında bir kasabayı idare ettiğini okuyunca merakım daha da arttı. Bu şu demekti. Peygamberimizin vefatından sonra Müslümanlar, büyük ihtimal ya sahabe veya tabiinden insanlar, bu

adaya gelmişler ve kasabayı müslümanlaştırmışlardı. Daha sonra Kureyş kabilesinden yüz Arabın 800 de İslamiyet'i yaymak üzere Sumatra adasına geldiğini 1. Bölümde okuyacaksınız.

Bilindiği gibi Kerbela trajedisinden sonra Yezid ve avenesinin Ehl-i Beyt'e yaptığı zulüm ve cuma namazlarında hutbelerde lanet okutmaları neticesinde pek çok Ehl-i Beyt ve onları sevenler dünyanın değişik yerlerine dinlerini yaşamak için hicret etmişler. Gittikleri her yerde Bediüzzaman Said Nursi'nin (ö.1960) tabiri ile fıtratları gereği dine hizmet etmişler, İslam'ın tohumlarını ekmişlerdir. Sonraları oralar hep nurlanmıştır. Endonezya da bu yerlerden biridir.

Oryantalist Snouck Hurgronje, Batılı araştırmacılar Jean Gelman Taylor ve Martin von Bruenessen ve Türk araştırmacı İsmail Hakkı Gürsoy'a göre, Endonezya'nın İslamîleştirilmesinde Seyyid ve Şerifler başrolü oynamışlardır. Bu bölgelerde bulunan adaların müslümanlaştırmasında dokuz evliyanın ismi geçer. Bunların hepsinin de Ehl-i Beyt'ten olduğu kaynaklarda geçmektedir. Hemen hemen bütün kaynaklarda rüyalar ve evliyaullahın keşf ve kerametleri Endonezya ve Malezya'nın tarihî kaynakları olan Hikâyat'ta (Hikâyeler) geçer. Bu hikâyelerde rüyalar ve manevî keşiflerin gönüllere girmeye birer vesile oldukları açıkça anlatılır. Çok ilginçtir ki Mekke ve Medine âlimlerinin 9. asırdan sonra buradaki Müslümanları 'Java Ashabı' diye çağırdıkları tarihî kaynaklarda geçmektedir. Ashab tabirini başkaları için değil sadece Endonezya'daki Müslümanlar için kullanmaları da ayrı bir araştırma konusudur.

Endonezya'da İslam'ın gelişimi kısmen Orta Asya'ya benzer. Devin Deweese Orta Asya'nın Müslüman olması ile ilgili yazdığı, "Ulus Devletinde İslamlaşma ve Yerli Din: Tarihsel ve Destan Geleneğinde Baba Tukles ve İslam'a Geçiş" (Islamization and Native Religion in the Golden Horde: Baba Tukles and Conversion to Islam in Historical and Epic Tradition)[1] adlı eserinde Ehl-i Tarikin Orta Asya'nın Müslüman olmasındaki rolünün çok büyük olduğunu belirtir. Deweese kendi kitabında dervişlerin karakterleri, onların fedakârlıkları ve manevî yönleri

1 Idevin Deweese, Islamization and Native Religion in the Golden Horde: Baba Tukles and Conversion to Islam in Historical and Epic Tradition, Pennsylvania State Univ Press, 1994.

üzerinde durur. Aynı zamanda rüyaların onları nasıl motive ettiğini de anlatır.

Araştırmacılar Endonezya'ya ilk gidenler için 'Gezginci' tabiri kullanırlar. Bunları dünyayı arkalarına atan, daima hicret eden, keşfü keramet sahibi kimseler olarak nitelerler. Gezginlerin vasıfları daha ziyade Ehl-i Tariklere benzer. Hizmet Gönüllüleri kendilerinin Ehl-i Tarik veya Sofi olduklarını söylemeseler de karakter itibarı ile onlara benzerler. Gezginler gibi sık sık başka şehir ve ülkelere hicret ederler. Yaptıkları evradü ezkarlar ve ahlakları Ehl-i Tariklere benzer, hatta bazı konularda onların da önündedirler.

1990'lı yıllarda yurt dışına hicret eden öğretmen ve öğrenciler de, tarihte ilk defa Orta Asya'ya giden dervişlere bir bakımdan çok benzerler. Onlar da çoğunluk itibarı ile ya fakir veya orta direk diye tabir edilen ailelerin çocuklarıdır. İdealist ve fedakârdırlar. Yurt dışına mal mülk veya para elde etmek için çıkmamışlardır. Endonezya'ya gidenlerin hayat hikâyelerini araştırdıkça onların da Orta Asya'ya ilk giden dervişlere benzedikleri anlaşılır. Gelecekte bunların hayatlarını inceleyen tarihçiler ve sosyologlar daha pek çok benzerlik bulacaklardır. Aklı gözüne inenler ve maneviyata kör olanlar belki de onlara maceracı veya yarı deli deseler de onlar öyle kimseler değillerdir, hepsinin gayeyi hayalleri vardır. Çünkü pek çoğu fakir veya gelişmekte olan ülkelere büyük bir heyecanla ve insanlara hizmet etmek arzusu ile hicret etmişlerdir. Onlar dünyanın değişik ülkelerinde olduğu gibi Endonezya'da da tarih yaptılar. Birilerinin de bu tarihi daha geniş yazması gerekir. Çünkü bunların tarihi gelecek nesillere ibret ve onlar için aynı zamanda bir motive kaynağı olacaktır.

Kur'an'ı Kerim'in yaklaşık üçte biri, ibret alınması için peygamber kıssalarından bahseder. Yine aynı şekilde geçmiş milletler hakkında yüzlerce hadis-i şerif vardır. Bunların zikredilmesinin bir sebebi ibret alınması içindir. Hizmet Hareketinin tarihinin yazılması, ibret alınması açısından çok önemlidir. Eğer araştırılıp doğrusu yazılmazsa gelecekte bazıları bu konuda çok yanlış şeyler yazabilir.

Tarih ile alakalı meşhur atasözleri vardır. "Kimileri tarih yapar, kimileri de yazar.", "Tarih yazmak, tarih yapmak kadar zordur., "Tarihini bilmeyen neslin ne geçmişi ne de geleceği vardır.", "Tarihini bilmeyen bir millet meyvesiz ağaca benzer.", " Geçmişi öğrenmek geleceğe yön verir.", " Tarihten edindiğimiz en iyi şey, onun uyandırdığı coşkudur." ,

"Tarihini bilmeyen nesiller arasında sevgi ve muhabbet de olmaz." denilir. Bir milleti yok etmek için önce tarihinden başlanır. Öyle ise bir milleti diriltmek için de önce tarihinden başlamak lazımdır.

Son elli yıldır hizmet bir tarih yaptı ve hâlâ yapmaya devam ediyor. Yaklaşık elli beş yıldır işin içinde olan bir abiye merak ederek beş yıl önce evlendikten sonra "evinde çoluk çocuğu ile kaç bayram yaptığını" sordum.

Abi "Kırk iki yıldır çoluk çocuğumla ancak iki veya üç bayram yapabildim." dedi. Bu Abi yıllarca Endonezya dâhil Pasifik'teki ülkeleri dolaştı. Hizmet gönüllülerini irşat ve motive etti.

Kurban bayramında, kurban derisi toplar, Ramazan'da yurtlardaki, yuvalardaki çocuklar madden ve manen iyi yetişsin diye onları kendi çocuklarına tercih eder. "Peki, Dünyalık neyin var?" diye sordum; "Babadan kalma tarlalar vardı, Hizmete bağışladım." dedi. Yine babadan kalan İstanbul'da küçük bir dairesi varmış. Onu da bağışlamış fakat almamışlar. Onu da ehl-i hasedin rüesası Türkiye'de 2016'da yapılan darbe tiyatrosundan sonra gasp etmişler. Eşim de onun eşine beyi ile alakalı bir soru sormuş. Yenge hanım "Beyim bazen haftalarca eve gelemezdi. Ev işlerini istişare etmek için onunla aynı arabaya binip yolda istişare ederdim." demiş. Ben abi deyince her abinin yanında onun kadar fedakâr hanımefendileri de kastediyorum. Bir abiyi Ramazanda Kadir Gecesi iftara davet ettim. Bana "Hep dolaşıyorum, yirmi beş gündür ailemle iftar edemedim. Aileme, Kadir Gecesi onlarla birlikte iftar açacağıma söz verdim. Kırılmayacaksanız bu sözümde durmak istiyorum." dedi.

Büyük şeytanlar ve şeytanlaşmış insanlar bunlarla elli yıldır uğraşıyorlar, uğraşmaya da devam edecekler. Bu abilerin pişdarı, hâl dili ile bunları inandırmış. Onlar da bütün hayatlarını ortaya koyarak inandırmışlar ve bu Hizmet 170 küsur ülkeye yayılmış. Tarihte, Alman ve Fransız İmparatorluklarının yurt dışında elli yılda kurduğu okul sayısının on katını, Büyük Britanya İmparatorluğu'nun desteği ile kurulanın da yaklaşık bir katını, Türk Devletinin dün, bugün yaptığı bütün engellemelere rağmen Hizmet Gönüllüleri ve onların yetiştirdiği öğrenciler, otuz yılda kurmuşlar.

Bu kitapta Endonezya'daki Hizmet Gönüllülerinin yaptıklarını araştırdım. İdareci, öğretmen, belletmen, mezunlar, esnafı dinlerken ve yazarken çok etkilendim. İçlerinde Endonezyalıların da bulunduğu

yaklaşık yüz elli kişi ile görüştüm. Muhakkak kendi aralarında beşer olarak pek çok problemler olmuştur. Çok ilginçtir ki kimse başkasının aleyhine bir şey söylemedi. Sadece birisi hafif bir iki kişi hakkında serzenişte bulundu. Bu da ne güzel bir kardeşliktir. Bu araştırmayı yaparken işin hakkını verdiğimi iddia edemem. Ancak şunu diyebilirim. Bu kitabı sadece yazmadım aynı zamanda yaşadım. Kâh dinlerken, kâh yazarken gözyaşlarıma hâkim olamadım.

Yüzlerce yaşanmış hikâye dinledim. Burslarını evlerine çağırdıkları öğrencilere her akşam yedirerek bitirmişler. Otobüse verecek yol parası yok. Beş yıl müdürlük yapmış, Türkiye'ye dönecek yol parası yok. Hanımları doğum yapmış, doğum parası için hastaneye verecek yüz doları yok. Çocuk ağır hasta, doktora gidecek parası yok. Tsunami olmuş. Endonezya'daki sivil kuruluşlardan önce onlar orada yardım dağıtmış. Eşi ve çocuğu hasta ama o hizmetini aksatmamış. Kahraman eşleri kendilerini düşünmekten çok 'Önce Hizmet' demişler. Beylerinin gece gündüz, hafta sonu ve tatillerde koşturmalarından şikâyetçi olmamışlar, hatta onlar da ellerinden geldiği kadar onlarla beraber koşturmuşlar. Onlar anlatırken o günleri âdeta yeniden yaşayarak anlattılar ve bana da yaşattılar.

Açe'de Tsunami alarmı verilmiş. Bu yarım saat içinde bölgeyi terk etmezsen öleceksin, demektir. Ama onlar eşleri ve yavrularından önce kendilerine emanet edilen çocukları kurtarmaya bakmışlar. Bir öğretmenin hanımı Hizmet için başka yerlerde kalan eşinin gün ve gecelerinin çetelesini tutmuş. Bir yılda 182 gün eşi evde değil de şu şehir senin, bu eyalet benim deyip koşturmuş. Orada yedi yıl idarecilik yapan Zübeyir Çalışkan "Yedi yıl boyunca toplantıları hep pazar günü yaptık ki eğitim ve rehberlik aksamasın" dedi. Yani ailesine ayıracak dinlenme gününü bile insanlığa faydamız olsun diye geçirmişler.

Endonezya'ya ilk gelen 19 yaşlarında dört genç, ülke hakkında ve orada yaşayan insanların kültürü ile ilgili hiçbir bilgileri olmadığı gibi onların dilini de bilmiyorlardı. Ceplerinde eğer otellerde kalırlarsa kendilerine bir ay yetecek kadar para vardı. İlk geldiklerinde Jakarta'da kimseyi tanımıyorlardı. Kendilerine yardım edecek kimse de yoktu. Peki, ne yaptılar da başarılı oldular? 2. Bölümde detaylarını okuyacaksınız. Kısacası bu kitapta belki 40'ın üzerinde 'Sırlar Dünyası' gibi televizyon dizilerine kaynak olacak bilgiler mevcuttur.

Yukarıda ifade ettiğim gibi bunlar da Orta Asya'ya giden dervişlere benziyorlar. İlk giden dört gencin rüyaları ve karşılaştıkları durumlar tarihteki dervişleri andırıyordu. Onlar Ehl-i Tarik değillerdi ancak kendi kendilerine has bir yol ve yöntem ile eğitilmişlerdi.

Avustralyalı araştırmacı David Tittensor yurt dışına giden bu fedakâr öğretmen ve öğrencileri çağımızın İbn Battuta'ları diye adlandırır.[2] Kanaatimce bu eksik kalmış bir tarif. Çünkü İbn Battuta evinden çıktı, kıtaları dolaştı fakat sonra ülkesine, evine döndü. Fakat yaklaşık 170 ülkeye giden bu idareci, öğretmen ve öğrencilerin çoğu dönmedi veya dönemedi. Oralara yerleştiler, tıpkı Orta Asya'ya giden dervişler gibi oraları yurt edindiler. Kanaatimce onlara 'modern dervişler' denilse de esas itibarı ile Hizmet Gönüllüleri tabiri onlara daha çok yakışır.

2018 yılının ilk döneminde çalıştığım üniversiteden izin alarak Endonezya'nın bu bölgesine giden Hizmet Gönüllüleri ile ilgili araştırma yapmak üzere gittim. Jakarta, Bandung, Bogor, Yogyakarta, Semerang ve Açhe'de görev yapmış yaklaşık 150 öğretmen, belletmen, Hizmet okulları mezunu öğrenci, öğrenci velisi ve yerli esnaf ve akademisyenler ile görüştüm, konuştum. Bunların bir kısmı Endonezya dışındaki ülkelere hicret etmişti. Hepsinin hayat hikâyelerini dinledim. Yaptıkları eğitim hizmetleri, yakaza veya uyurken gördükleri rüyaları, yerli halkla olan ilişkileri, karşılaştıkları zorlukları, başarı ve başarısızlıklarını, yaşadıkları kültürel farklılıklardan kaynaklanan çok ilginç hikâyeleri, şakalarını kaydettim. Bazıları anlatırken gözyaşlarını tutamadı. Duygusal biriyim. Ben de onlarla beraber ağladım. Bazen de ilginç fıkraları kaydedince güldüm. İçlerinden biri olmam onların daha rahat konuşmasına vesile oldu.

Kitabın adını ne koyayım diye aylarca düşündüm. Değişik isimler aklıma geldi. Fakat fedakâr bir öğretmenin gerçek hikâyesini dinleyince, kitabın adını "Abi Tolong: Modern Dervişlerin Endonezya Hikâyeleri" koydum. Bu adı koymamın sebebi yaşanan şu gerçek hikâyedir.

26 Aralık 2004 tarihinde Tsumani Açe'yi yerle bir etmiş ve sadece o şehirde yaklaşık 160 bin insanın ölmesine sebep olmuştu. Hizmet Gönüllüleri yardım için elleri kolları sıvayıp Açe'ye koşmuş ve daha hiçbir

2 David Tittensor, Islam's Modern Day Ibn Battutas: Gülen Teachers Journeying Towards the Divine, British Journal of Middle Eastern Studies, Published online 28 January, 2015.

gönüllü kuruluş oraya varmadan önce onlar varmışlardı. Zor durumdaki insanlara nasıl yardım yaptıklarının detaylarını yedinci bölümde okuyacaksınız. Onların yardım etme konusunda fedakârlığını gören Osmanlı torunu Açe valisi, orada kullanılmayan eski bir yetimhane binasını onlara okul açmaları için vermişti. Çoğu yetim 38 öğrenci ile eğitime başlayan okul, Mart 2005 yılında öğrenciler ve velileri için okyanus kenarında bir piknik tertipler. Fedakâr öğretmenler piknikte et pişirip öğrenci ve velilere hizmet ederken kumsalda oynayan öğrencilerin çığlıklarını duyarlar. Bir de ne görsünler. Üç öğrenciyi dalgalar alıp götürmüş ve onlar, "Abi Tolong, Abi Tolong" diye bağırıyorlar. Yani "Abi yalvarırım ne olur yardım edin." Hikâyenin gerisini olayın kahramanı Hüseyin'den dinleyelim:

"Biz öğretmen ve belletmenler et pişiriyor ve yemeğe hazırlık yapıyorduk. Öğrencilerin çığlıklarını duyunca, belletmen Harun işin aciliyetini anladı ve hemen tişörtünü çıkararak okyanusa doğru hızla koşmaya başladı. Okyanusa daldı ve üç çocuktan birini alıp kıyıya getirdi. O ikincisini kurtarmak için tekrar suya dalarken üçüncü çocuğun boğulmak üzere olduğunu gördüm ve gömlek ve atletimi çıkararak suya daldım fakat ben çok az yüzme biliyordum. Hayatımda da hiç kimseyi sudan kurtarmamıştım ve ne yapacağımı da bilmiyordum. Nihayet boğulmak üzere olan çocuğu yakaladım fakat dalgalar kıyıya gitmemizi engelliyordu. Çocuk habire ne olur kurtar diye yalvarıyordu ve sıkı sıkıya bana tutunmuştu. Benim de artık takatim kesiliyordu. İkimiz birbirimize sarılıp ağladık. Artık ümidimiz kesilmişti. İkimiz de kelimeyi şehadet getirmeye başladık. Ölmeyi bekliyorduk. Bir an büyük bir dalganın üzerimize doğru geldiğini gördüm. Dalga kıyıya doğru gidiyordu. O an âdeta sanki içime bir ilham doğdu. Bütün gücümle çocuğu kaldırıp dalganın önüne attım. Dalganın çocuğu alıp kıyıya doğru sürüklediğini gördüm. Ben de bütün kuvvetimle kıyıya doğru yüzmeye çalıştım. Ayaklarım kuma deyince bayılmışım. Arkadaşlar gelip beni kıyıya çıkarmış. Gözlerimi açtığımda ilk sözüm 'Çocuklar ve belletmen Harun kurtuldu mu?' oldu. Ondan sonra kendimi salıverdim."

Hüseyin onların kurtulduğunu duyunca hüngür hüngür ağlamış. Çocukların üçü de yetimdi. Ailelerini Tsunamide kaybetmişlerdi. Hüseyin olayı anlatırken sanki o hâli yeniden yaşıyordu. Ben de bu fedakârlığı dinleyince gözyaşlarıma hakim olamadım. Hüseyin'in kurtardığı çocuk Açe'deki Fatih Kolejini bitirdikten sonra Türkiye'de

üniversite okumuş, sonra da Fransa'da yaşayan bir Türk kız ile evlenip oraya yerleşmiş.

Kitap on bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde İslamiyetin bugünkü Endonezya'yı oluşturan adalara nasıl geldiği, İslamın burada nasıl yayıldığı üzerinde durulacaktır. Tarihte Endonezyalı Müslümanlar ile Türkler arasında iki defa büyük bir kesişme olmuştur. Birincisi, Portekizlerin saldırılarından korumak için Açe Sultanlığının yardım istemesi üzerine Osmanlı Sultanı Kanuni Sultan Süleyman'ın 1547 ve II. Selim'in 1564 yılında yardım göndermesi,3 ikinci olarak da Hizmet Gönüllülerinin 1993 yılından itibaren burada yaptıkları eğitim faaliyetleridir.

İkinci bölüm, 1993 yılında liseyi yeni bitirmiş dört Hizmet öğrencisinin Jakarta'ya üniversite okumak üzere gelmesi ile başlayan Hizmet faaliyetleri ve bu öğrencilerin karşılaştığı zorluklar ve eğitim için atılan ilk tohumların nasıl yeşerdiğini içermektedir.

Üçüncü bölümde ilk hicret eden çiçeği burnundaki bu dört gencin hayallerini ve rüyalarını gerçekleştirmek için fedakâr çalışmalarını ve neticede Jakarta'da kurulan Uluslararası Pribadi Okulu açma faaliyetlerini heyecan ile okuyacaksınız.

Dördüncü bölüm ise bu okulda verilen başarılı eğitim ve onun meyveleri ve sonradan açılacak okullara nasıl temel teşkil ettiğinden bahsetmektedir. Belki bu bölümün en ilginç hikâyesi Endonezya'da ilk Hizmet Koleji olan Uluslararası Pribadi Okulunun matematik olimpiyatlarını büyük bir başarı ile düzenleyerek tarih yazmasıdır.

Beşinci ve altıncı bölümlerde Hizmet okullarının Semerang, Yogyakarta şehirlerinde nasıl okul açtıklarını bazen sevinerek bazen de gözyaşı dökerek okuyacaksınız.

Yedinci bölüm ise Açe'de Tsunamiden çok önce görülen rüyayı, felaketten sonra yapılan insanî yardımları ve nihayet Fatih Koleji'nin kuruluşunun acı tatlı hikâyelerini okuyacaksınız.

Sekizinci bölümde ise kadın erkek yapılan fedakârlıkları, müesseseler kurulurken iz bırakan hatıraları ve gerçekleşen rüyaları merakla okuyacaksınız.

---

3 İsmail Hakkı Gürsoy, "Endonezya", *DİA*, İstanbul 1995, 11/204-209. (https://islamansiklopedisi.org.tr/endonezya#4)

Dokuzuncu bölüm ise yeşeren tohumlar bölümüdür. İhlas ile atılan tohumların yeşerip, ağaç olup nasıl meyve verdiğini içermektedir. Son kısım ise kısa bir analizden ibarettir.

Türkiye'deki 2016'daki darbe tiyatrosundan sonra Hizmet Gönüllüleri pasaportları uzatılmadığı için ülkeyi terk edip farklı diyarlara cebrî hicret ettiler. Hizmet Hareketine karşı önce gizli, 2013'ten itibaren de devletin bütün gücünü kullanarak açıktan yok etmek isteyen iç ve dış güçler, bütün dünyada olduğu gibi Endonezya'da da çeşitli entrikalar çevirdiler. Bu faaliyetlerin sonucunda da Hizmet Gönüllülerinin büyük bir kısmı başka diyarlara göç etmek zorunda kaldı ve arkalarında hoş bir sadâ bıraktılar. Sonuç ne olursa olsun yaptıkları bir eğitim cihadıdır ve de Cenab-ı Allah onları işlerinde muvaffak etmiştir.

Bu araştırmayı yaparken ve bu kitabı yazarken çok defa gözyaşlarıma hâkim olamadım. Bunu yazmayı bir vazife telakki ettim. Bazen cümleleri birbirine bağlamak için ufak tefek yorumlar kattım. Hata ettim ise affola. Bazı şeyleri de konjonktür gereği yazamadım. Allah ömür verirse belki gelecekte yazarım inşallah. Araştırma daha çok 1993-2007 tarihleri arasında yapılan hizmetlerle alakalıdır. Buna rağmen bu tarihler arasında yapılan işlerin ancak yüzde beşini yazabildim diye tahmin ediyorum. Bu tarihler arasında hizmet etmiş bazı Hizmet Gönüllülerine ulaşamadım. Bazıları da bazı nedenlerden dolayı araştırmanın bir parçası olmak istemediler. Kararlarına saygı duydum. Ümit ederim ki bu çalışma gelecekte daha geniş çaplı çalışmaları tetikler. Kendilerinden bilgi aldığım bazıları ise isimsiz kahraman olarak kalmak istedi. Kalanların büyük bir kısmı için onların da isteği üzerine mahlas isim kullandım. İşin hakkını veremediğimin farkındayım. Herkesten çok ben bu kitaptan istifade ettiğimi düşünüyorum.

Bu kadar güzellikler içinde yanlış yapanlar olmadı mı? Elbette yapan vardır. Yaptığım görüşmelerimde genelde insanlar başkaları hakkında yanlış şeyler konuşmaktan iman ve ihlaslarının gereği çekindiler. Belki gıybet olabilir diye endişe ettiler. Veya o kadar çok güzel şeyler yaptılar ki hatalar onun yanında küçük kalır, diye düşündüler. Peygamberimiz "Nefsim kudret elinde olan Zat'a yemin ederim ki eğer siz hiç günah işlemeseniz, Allah sizi toptan helak eder; günah işleyen, arkadan da istiğfar eden bir kavim yaratır ve onları mağfiret ederdi." buyurur (Müslim, Tevbe 9). Onun içindir ki onların da günahları, kusurları vardır. Fakat her namaz, abdest, oruç, hicret günahlara keffarettir. Hizmet

Gönüllüleri arasında sıkıntılar yaşanmadı mı? Mutlaka yaşanmıştır. Her yerde olduğu gibi, Endonezya'da da bu tür problemler, başka şehirlere tayin edilmek veya başka ülkelere hicret ile çok defa çözülmüştür. Bazıları da yol yorgunluğu ile geri çekilmiştir.

Bu araştırmayı yayınlarken her türlü yapıcı tenkide açığım. Belki bazıları, her şeyi yazmamışsın ya da, eksik yazmışsın da diyebilir. Bazıları da çok fazla takdir var, akademik değil diyebilir. Onların daha çok takdir edilecek ve yazılacak şeyleri vardır ki yazılsa yeridir fakat bazıları ahirette mükâfatını görmek istiyorlar. Meryem Anamızın Kur'an'daki ifadesinde olduğu gibi "Keşke… unutulup gitmiş olsaydım!" (Meryem Suresi, Ayet 23) diyerek unutulmak istiyorlar. Bu da ihsanda ayrı bir zirvedir.

Olayları naklederken manaya sadık kaldım. Duyduklarımı yazdım. Bazılarını başkasına da teyit ettirdim. Görüştüğüm kimselerin hiçbirinin hilaf-ı vâki' bir beyanda bulunacağına ihtimal vermiyorum. Yaşantıları, karakterleri ve vicdanları buna müsaade etmez. Çünkü ne isimleri var, ne de bekledikleri bir maddî menfaat. Fakat düzgün bir Türkçe ile yazmak için ara cümleler kullanmak zorunda kaldım. Bazıları ile Türkçe, kimisi ile İngilizce konuştum. Bazılarıyla da Bahasa dilinde tercüman vasıtasıyla ile konuştum. Her şeyi hakkıyla yapmaya gayret ettim fakat tam muvaffak olduğumu iddia edemem. Daha öncede ifade edildiği gibi, bu yazdıklarım ilk on iki yılın yüzde beşi bile olmayabilir. Gelecekteki meraklı araştırmacıların yaşananları daha detaylı ve geniş yazacaklarını ümit ediyorum ve yazmaları için de dua ediyorum.

Son olarak bu araştırmayı yapmamda emeği geçen bütün idareci, öğretmen, belletmen, öğrenci, yerli esnaf ve misafir öğretim üyesi olarak bulunduğum Sunan Kalijaga İslam Üniversitesine, eski rektör Profesör Muhammed Amin Abdullah ve Profesör Noorhaidi Hasan, Dr Rofah Mudzakir, Dr Moch Nur Ichwan' a teşekkür etmeyi bir borç bilirim. Ayrıca, kıymetli zamanlarını ayırıp tashih yapan Semih Yılmaz, Harun Yüksel, Zafer Polat, Enes Cansever, Selman Pak ve Yunus Sağlam'a teşekkürü bir borç bilirim.

Şâfiî mezhebinin kurucusu İmam Şâfii'nin (ö.820) öğrencisi Müzenî anlatıyor: "İmam Şâfii'nin yazdığı 'er-Risâle' kitabını İmama 84 defa okudum. Her okuduğumda düzeltmeler yaptı. Sonunda, 'Fesübhanallah! Allah kendi kitabı Kur'an-ı Kerim dışında hiçbir kitabın

mükemmel olmasını istemiyor.' dedi." Bu kitaptaki bütün kusurlar benimdir. Her şeyin en doğrusunu bilen Allah'tır.

Salih Yücel
Şubat, 2023
Melbourne

1. Bölüm

Pasai Krali Merah Silau'nın Rüyası

Bu bölümde önce kısaca tarihte Archipelago denilen Endonezya'ya İslam'ın gelişi, ardından da yakaza ve uyku halinde görülen rüyaların adalarda yaşayan halkın üzerindeki manevî etkisi üzerinde durulacaktır. Ayrıca Ehl-i Beyt'in Endonezya'da İslam'ı yaymaları konusundaki rollerinin ne olduğu araştırılıp, ilaveten Endonezya'ya ilk gelen Hizmet Gönüllülerinin rüyalarına değinilecektir. İslam âlimleri görülen rüyalar ile fetihler arasında bir ilişkinin olduğunu kabul ederler. İslamî kaynaklarda bunların yüzlercesi kayıt edilmiştir. Bu bölümde birkaç tane örneğini okuyuculara arz edeceğiz.

Yakaza ve uyku halinde görülen rüyaların Endonezya'da İslam'ın yayılmasında etkisi büyüktür. Bu konu ile alakalı "Malay Hikâyeleri" diye adlandırılan tarihî kitaplarda pek çok örneğine rastlamak mümkündür. Bu hikâyelerde evliyaların kerametleri, onların bazı olağanüstü hâllerinden bahsedilir. Bu hikâyeler nesilden nesile şifahî olarak aktarılmış, aynı zamanda Müslümanları dinî hizmetlere motive etmek için yaygın olarak kullanılmıştır. Rivayete göre, Sumatra adasının kuzeyindeki Pasai Kralı Merah Silau, 832 yılında Peygamberimizi rüyasında görür. Peygamberimiz ona rüyasında İslamî ilimleri öğretir. Kral uyandığında sünnetli olduğunu görür. Ayrıca Arapçayı ve Kur'an okumayı öğrendiğini fark eder. Kral, kendisini aynı zamanda Müslüman hisseder. Fakat İslam nedir, Muhammed kimdir, bu dinin gerekleri nelerdir, rüyasının yorumu nasıldır, kafasında cevapsız bir sürü soruyla bu işin içinden çıkamaz. Bu hâl üzere derin derin düşünürken, aynı gün kendi adamlarından biri gelerek Müslüman tüccarların şehrin limanına geldiğini söyler. Kral, "Bu bir tesadüf değildir." deyip Müslüman tüccarları sarayına davet eder. Onlardan İslam'ı ve namaz kılmayı öğrenir. Buna benzer o bölgede yani civar adalarda da rivayet edilen pek çok hikâyeler vardır.

İslam tarihi kaynaklarında yakaza (yarı uyanık) ve uykuda görülen rüyalar ile ilgili sayısız rivayetler vardır. Peygamberimizin rüyalarından tutun Ashab-ı Kiram efendilerimiz, Tâbiîn ve sonra gelen pek çok büyük âlim, evliya ve Müslümanların rüyaları vardır. Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali rüyalarında şehit olacaklarını görür ve şehit edilirler. İmam Buharî'nin (ö.870) çok küçükken gözleri görmez olur. Takva sahibi olan annesi aylarca ağlayarak kendisine dua eder. Bir gece rüyasında Hz. İbrahim'i (a.s.) görür. Hz. İbrahim (a.s.) ona: "Yaptığı duasının Cenab-ı Allah tarafından kabul edildiğini ve oğlunun gözlerinin

açılacağını" müjdeler. Annesi sabah kalktığında İmam Buharî'nin gözlerinin yeniden gördüğünü müşahede eder.[1] Rivayete göre Târık ibn Ziyâd (ö.720) Peygamberimizi rüyasında görür. Peygamberimiz parmağı ile İspanya'yı işaret eder. Târık ibn Ziyâd bunu İspanya'nın fethine bir alamet olarak görüp boğazı geçer ve İspanya'yı fetheder. Başka bir rivayette ise Hz. Peygamber ve dört halifesi Cebel-i Târık diye adlandırılan boğaz üzerinden yürüyerek kendisine gelirler ve onun muzaffer olacağını söylerler.[2] Buna benzer geçmişten günümüze sayısız rüya kaydedilmiştir. İslam âlimlerine göre, güzel rüyalar evliyanın ve ehl-i takvanın manevî hayatlarının bir parçasıdır.

Rüyalar ile ilgili pek çok hadisi şerif vardır. Konumuza açıklık getirmesi için birkaçını arz edeceğim.

Ebû Hüreyre (Allah Ondan razı olsun)'den: Rasûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i şöyle buyururken işittim, dedi: "Nübüvvetten (peygamberlik) ancak mübeşşirât kalmıştır." Ashab, "Mübeşşirât nedir?" diye sorunca Rasûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): "Sâlih rüyadır" buyurdu. (Buharî, Ta'bir 5)

Ebû Hüreyre (Allah Ondan razı olsun)'den rivayet edildiğine göre Rasûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: "Ahir zaman yaklaşınca mü'minin rüyası neredeyse yalan çıkmaz. Çünkü mü'minin rüyası nübüvvetin kırk altı parçasından biridir." (Buharî, Ta'bir 26; Müslim, Rüya 6) Müslim'in diğer bir rivayeti şöyledir: "Sizden hanginiz en doğru sözlü ise onun rüyası da en doğrudur," şeklindedir. (Müslim, Rüya 11)

Ebû Hüreyre (Allah Ondan razı olsun)'den rivayet edildiğine göre Rasûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: "Beni rüyada gören kimse ahirette de uyanıkken öylece görecektir veya sanki beni uyanıkken görmüş gibidir. Çünkü şeytan benim şeklime giremez." (Buharî, İlim 38; Müslim, Rüya 11)

---

1 Salaahhud- Deen ibn Ali ibn Maujood, The biograhy of İmam Bukharee, Kindle version, p 185

2 Leah Kinberg, Dreams Online Contemporary Appearances of the Prophet in Dreams, in Dreams and Visions in Islamic Societies, edited by Özgen Felek, and Alexander D. Knysh, State University of New York Press, 2012. p.146, ProQuest Ebook Central, http://ebookcentral.proquest.com/lib/csuau/detail.action?docID=3407041

Ebû Saîd el-Hudrî (Allah Ondan razı olsun), Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'i şöyle buyururken işitmiştir: "Sizden biriniz hoşuna giden bir rüya görürse bu rüya Allah'tandır. Bu sebeple Allah'a hamdetsin ve o rüyasını başkasına anlatsın." Değişik bir rivayet de şöyledir: "O rüyayı sadece sevdiğine söylesin. –başka bir rivayete göre; sevdiği kişiye anlatsın -Hoşlanmadığı bir rüya görürse o şeytandandır. Onun şerrinden Allah'a sığınsın ve onu hiç kimseye söylemesin. Bu takdirde rüya kendisine zarar vermez." (Buharî, Ta'bir 45; Müslim, Rüya 3)[3]

Peygamberimiz sabah namazından sonra sahabilerine güzel rüya görenin olup olmadığını sorardı. Kendisi güzel rüyaları tabir ederdi.

Güzel rüyaları bazı âlimler, veliler ve müminler, manevî bir nimet ve teşvik edici bir unsur olarak algılarlar. Bazı veliler, keşf halinde veya ilham ile elde ettikleri bazı bilgileri Kur'an ve sünnete uygun ise amellerinde bir teşvik için kullanırlar. Örneğin İmam Gazzâlî (ö.1111), Abdülkadir Geylanî (ö.1166), Bahauddin Nakşibendî (ö.1391) hazretleri ve pek çok büyük âlim ve veli, yakaza veya uyku hâlinde gördükleri rüyaların manevî hayatlarına nasıl etki ettiğini eserlerinde açıklarlar. Büyük zatlara göre sâlih/sahîh rüyalar; dünya ve ahiret ile ilgili bazı şeyleri keşif için maneviyata açılan bir penceredir. Bazı veliler, gördükleri rüyalar üzerine seyahat etmişler veya başka diyarlara hicret etmişlerdir. Örneğin Evliya Çelebi (ö.1638) rüyasında Peygamber Efendimizi görür. Heyecandan "Şefâat yâ Rasulallah!" diyeceği yerde "Seyahat yâ Rasulallah!" der. Gördüğü rüyayı devrin müftüsü ile istişare eder. Bunun üzerine seyahate çıkar ve pek çok ülke ve şehir dolaşıp meşhur on ciltlik seyahatnamesini yazar. Bu eser tarihçiler için bir ansiklopedi hükmündedir. Fakat genel itibarı ile usul âlimleri, rüyaları bir ilim kaynağı olarak kabul etmezler.

Rivayete göre, Hz Hüseyin'i Kûfe'ye gitmekten vazgeçirmek isterler. O da "Rüyamda dedemi gördüm, gitmem lazım." der. Bilindiği gibi Kerbela'da Hz Hüseyin ve evlatlarının ve akrabalarının şehit edilmesinden sonra Emevî liderlerinin pek çoğu ve Abbasî liderlerinin bir kısmı Ehl-i Beyt'in halk üzerindeki etkilerinden dolayı onları kendi rejimlerine bir tehlike olarak görmüşler, çok defa da onlara zulmetmişlerdir. Hak ve hürriyetleri elinden alınan Ehl-i Beyt ve onları sevenler Orta

3 İmam Nevevî, Riyâzü's- Sâlihîn, https://d1.islamhouse.com/data/tr/ih_books/single/tk_Riad_righteous.pdf

Doğu'yu terk edip Asya, Afrika ve Anadolu'ya cebrî olarak hicret etmişlerdir. Kur'an-ı Kerim'de "Hoşunuza gitmese de, savaş size farz kılındı. Olur ki siz bir şeyden hoşlanmazsınız da o şey hakkınızda hayırlıdır; bir şeyi seversiniz ama o şey ise hakkınızda şerlidir. Allah bilir, siz bilmezsiniz." (Bakara, 2/216) buyurulmaktadır. Zahiren zulüm olan bu cebrî hicretler sayesinde dinlerini hür olarak yaşamak için dünyanın değişik ülke ve kıtalarına yayılan Ehl-i Beyt, gittikleri her yere İslam'ın nurunu götürmüştür. Bugün sadece Asya'da 850 milyon Müslüman varsa bu durum cebrî hicretin sonucu, ekilen tohumların meyvesidir.

Tarihî kaynaklar Endonezya'nın müslümanlaşmasında Ehl-i Beyt'in çok büyük rol oynadığını açıkça belirtir. Ön sözde de değinildiği gibi, konunun uzmanları Oryantalist Snouck Hurgronje, Batılı araştırmacı Jean Gelman Taylor ve Martin von Bruenessen, Endonezyalı araştırmacılar ünlü akademisyenler Azyumardi Azra,[4] Yusny Saby,[5] Erni Budiwanti[6] ve Türk araştırmacı Ismail Hakkı Gürsoy ve diğer bütün araştırmacılara göre, Endonezya'nın İslamileştirilmesinde Seyyid ve Şerifler başrolü oynamışlardır.

Endonezya Müslüman halkı tarafından evliya olarak kabul edilenlerin büyük bir kısmı Ehl-i Beyt'tendir. Mesela Sunan Gunung Jati, Ehl-i Beyt'tendir ve Necmettin Kübra'nın (ö.1221) Kübrevî tarikatından olup Java adasında çok büyük muvaffakiyetler elde etmiş ve halkın Müslüman olmasında önemli bir pay sahibidir. Endonezya'da büyük velilerin kabirleri hâlâ en büyük ziyaretgâhlardır. Japon araştırmacı Arai Kazuhiro'ya göre, "Endonezya, Ehl-i Beyt'ten pek çok kimsenin yaşadığı bir ülkedir. Günümüzde de peygamber soyundan gelenler ticarette, İslamî ilimlerde, bürokraside, akademik camiada, politika ve sanatta ve daha başka sahalarda çok etkilidir… Bunlar pek çok eğitim müesseseleri açıp

4 For the detail see Azyumardi Azra, The transmission of Islamic reformism to Indonesia: Networks of Middle Eastern and Malay-Indonesian 'Ulama' in the seventeenth and eighteenth centuries, PhD thesis, Colombia University, 1992 p 16-47

5 Yusny Saby, Islam and Social Change: The Role of Ulama in Ache Society, PhD thesis, Temple University, 1995,

6 Erni Budiwanti, the Role of Wali, Ancient Mosques and Sacred Tombs in the Dynamics of Islamisation in Lombok, Heritage of Nusantara, International Journal of Religious Literature and Heritage, V 3, No 1, (2014):36

talebe yetiştirmişlerdir. Bu Seyyidlerin çok büyük bir kısmı, Güney Arabistan ve Hadramut'tan (Yemen) hicret etmişlerdir. Bunların çoğu Hz. Hüseyin'in soyundan gelmektedirler."[7]

Fitneler zuhur edince pek çok sahabi ve Ehl-i Beyt, Peygamberimizin tavsiyesine uyarak Yemen'e göç etmişlerdir. Bir hadisi şerifte "Fitneler çoğaldığında size Yemen tarafına gitmenizi tavsiye ederim." buyrulmuştur.[8] Cenab-ı Allah, Yemen'e hicret edeceklerin gelecekte yapacakları çok hayırlı işleri Peygamberimize ilham etmiştir ki, o da oraya özel önem vermiştir. Daha sonraları ise dine hizmet için onlar ve onların sülalelerinden gelenler Asya ve Afrika'ya hicret etmişlerdir. Yemen'den Asya'ya giden pek çok sahabi ve Ehl-i Beyt'ten kimseler vardır. Ben de Avustralya'da bu sahabi ve Ehli Beyt'in soyundan gelen Hindistan, Sri Lanka ve Afgan kökenli göçmenlere denk geldim.

Çok ilginçtir ki Yemen, İslam ile tanışınca Peygamberimiz oraya özel bir önem vermiştir. Allah Resûlü Ziyâd b. Lebîd'i Hadramût valiliğine, Âmir b. Şehr'i Hemdân'a, Amr b Hazm'ı Necran'a, Halid b. Saîd b. Âs'ı Necran ve Rima'ya, Şehr b. Bâzam'ı San'a'ya, Tâhir b. Ebî Hâle'yi Akk ve Eş'arîlere, Ya'lâ b. Ebî Ümeyye'yi Cened'e, Abdullah b. Kays'ı Kindelilere, Ebû Musa el-Eş'arî'yi Me'rib, Zebîd, Rima ve Aden sahillerinin valiliğine, Muâz b. Cebel'i ise bütün Yemen ve Hadramût bölgeleri üzerinde muallim olarak görevlendirmiştir.[9] Ayrıca "Allah'ım Yemen'i mübarek kıl!" diye duası vardır. Buna ilaveten Yemen hakkında aşağıdaki rivayetler de mevcuttur.

"Size Yemenliler geldi. Onlar, ince ruhlu ve yufka yürekli insanlardır. İman Yemenlidir, hikmet de Yemenlidir. Böbürlenme ve kibirlenme, deve besleyenlerdedir. Sükûnet ve vakar ise koyun (besleyenler) dedir." (Buhârî, Meğâzî, 74)

---

7 Arai Kazuhiro, The sayyids as commodities: the Islamic periodical alKisah and the sayyid community in Indonesia in Sayyid and Sharif in the Muslim Societies, ed Morimoto Kazuo, Routledge ,(London: Routledge, 2012),247-248

8 Mustafa A. Köksal, *Hz. Muhammed ve İslamiyet*, İstanbul, İrfan Yayınları, 1969, 10/331.

9 Hikmet Gültekin, Sadullah Tilkitaş, "Hadislerde Yemen ve Yemenliler", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* / *The Journal of International Social Research* Cilt: 11, Sayı: 60 Yıl: 2018, Volume: 11 Issue: 60, s 1283.

"İman Yemen'dedir, hikmet Yemenlidir. Yemen üzerinden Rabbinizden size bir rahmet (yardım) görüyorum."(Ahmed b. Hanbel, *Müsned*)

Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, Efendimiz şöyle demiştir: Peygamber (s.a.s.)'in huzurunda idik, derken Kays kabilesinden olduğunu zannettiğim bir adam geldi ve şöyle dedi: "Ey Allah'ın Resûlü! Hımyer'i lanetle." Resûlullah (s.a.s.) ondan yüz çevirdi, sonra o şahıs Resûlullah'a diğer taraftan tekrar geldi. Resûlullah ondan yine yüz çevirdi ve sonra da şöyle buyurdu: "Allah'ım Hımyer'i esirge, onların ağızlarında selâmet (kötü söz çıkmaz), ellerinde yemek vardır (cömerttirler). Onlar emanet ve iman sahibidirler." (Tirmizî, Menâkıb, 83,Yemen'in fazileti babı)

Hangi sebeplerden olursa olsun, Asya ve Endonezya veya başka ülkelere hicret eden sahabi ve Ehl-i Beyt, gittikleri yerlerde İslamiyet'i yaymışlardır. Bunlar İslamiyet'i daha ziyade hâl dili ile anlatmışladır.

Hicret, hemen hemen bütün peygamberlerin, evliyanın ve âlimlerin kaderi olmuştur. Hicret, Cenabı Allah'ın onlar için murad ettiği bir şeydir. Onlar hicret ile Allah'ın rahmetine gark olmuşlar ve aynı zamanda dünyayı da tamamen arkalarına atmışlardır. Her insan zaten dünyada bir yolcu veya muhacir gibidir. Daima hicret eder. İnsan ruhlar âleminden ana rahmine, oradan da dünyaya gelir ve daha sonra çocukluk, ergenlik, gençlik ve yaşlılık dönemini yaşar. Sonra da vefat edip ebedî âleme göçer. Dolayısıyla her insan dünyada bir muhacirdir.

Denilebilir ki hicret, sosyal değişimlerin de ana sebeplerinden biridir. Dinî, sosyal, kültürel ve ilmî sahada tecdit için vazgeçilmez bir unsurdur hicret. Dünya tarihinde 28 medeniyet muhacirler tarafından kurulmuştur. Fethullah Gülen Hocaefendi'ye göre, hicretin iki safhası vardır. İlk safhada dünya terk edildiği için insan uhrevileşir ve imanı kuvvetlenir, nefsi ile yaka paça olur. Zorluklar karşısında karakteri olgunlaşır. İkinci safhada, hicret insanın diğer varlıklara olan sevgisini de arttırır, Hak için çalışır ve hakikatin hizmetçisi olur. Hicretin sosyal faydalarından biri de, manevî kardeşliği güçlendirmesidir. İnsan hicretle aynı zamanda sosyal açıdan da kardeşlik bağlarını güçlendirir. Peygamberimizin sahabesinin kardeşlik bağlarının güçlenmesinde Ensar- Muhacir kardeşliğinin rolü çok büyüktür. Seyyid Kutub'un (ö.1966) tabiri ile hicret sonucu oluşan bu kardeşliğin tarihte dengi yoktur.

Resim 1: Endonezya Müzesindeki Arapça mühür, Kaynak: Salih Yücel.

Ehl-i Beyt de, peygamberlerin ve sahabelerin yolunu tutmuş veya çeşitli sebepler vasıtasıyla bu yola murad-ı ilahî ile sevk olunmuşlardır. Onlar, talebeleri ve onların nesillerinden gelenler Endonezya'ya hicret etmişlerdir. Bazı kaynaklara göre Hazret-i Osman zamanında Endonezya'ya ulaşılmıştır. Snouck Hurgronje'ye göre, Çin kaynakları 674 yılında bir Arap şeyhinin Sumatra adasının batı kıyısındaki bir kasabayı idare ettiğini yazar.[10] Bu kaynak, İslam'ın sahabîler hayatta iken Endonezya'ya ulaştığına bir delildir. Ishak Al-Sheikh Makarani'nin 'Pasy İzharul Haqq' adlı eserinde Kureyş kabilesinden 100 civarında Arab'ın, İslam'ı anlatmak için 800 yılında Sumatra adasının kuzeyine geldiklerini yazmaktadır.[11] Bunun anlamı, daha önce Müslüman olan halkın bu insanları davet etmiş olmasıdır.

Jakarta'da Endonezya müzesini dolaşırken Arapça ile yazılmış mühürler gördüm (resim 1). Bu da Müslümanların dokuzuncu veya asırda Endonezya'ya geldiklerinin bir başka delilidir.

---

10 W. P. Groeneveldt, "Notes on the Malay Archipelago and Malacca, Compiled from Chinese Sources", Verhandelingen van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, XXXIX, Den Haag 1880, p 14-15 cited in Ismail Hakkı Gürsoy, Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi, İstanbul 1995, 11/194.

11 Dhuhri, S, Dayah Dalam Tiga Phase Perkembangan Menelaal Berbasis Perubahan yang Telah Punah cited in Dr Zulfikar Ali Bhutto& Zamzami Zanuiddin Modernisation of Dayah in Aceh, The Islamic Quarterly, V 60, 3 (2016):308

Yemen'den bu bölgedeki adalara hicret asırlarca devam etmiştir. Çok ilginçtir ki Mekke ve Medine âlimleri bu adalardan hacca gidenler veya ilim tahsili için orada bulunanlar hakkında "Ashabu'l- Jawiyyun" yani Cava sahabeleri tabirini kullanmışlardır. Ashab tabiri genelde sahabeler için tarih kitaplarında kullanılır. Peygamberimiz bir rivayette bu tabiri Mekke'de Müslüman olanlar için kullanmıştır.[12] Bu tabirin tarihte başka bölgeler için kullanıldığını bilmiyorum. Kanaatimce, bu bölgeye gidenlerin çoğu Ehl-i Beyt veya sahabe torunudur. Bu yüzden onlara karşı olan saygı ve muhabbetlerinden dolayı bu tabiri kullanmışladır. Nitekim bazı kaynaklarda bu adalardaki yerli halk, Yemen'den gelenlerle evlenmeyi büyük bir şeref sayarlar ve bu yol ile Ehl-i Beyt ailesine dâhil oldukları için iftihar ederler.

Bu adalara muhacir olarak gelen Seyyid (Hz. Hüseyin'in torunları) ve Şerifler (Hz. Hasan'ın torunları) asla idareye talip olmak, güç veya dünyalık elde etmek peşinde koşmamışlardır. Onların ana gayeleri, akılları ve kalpleri İslam nuru ile nurlandırmak olmuştur. Bunun için bölgede hem çok sevilmişler hem de halk kendilerine çok saygı duymuştur. Bedîüzzaman Saîd Nursî Ehl-i Beyt hakkında:

"Yani, nasıl ki millet-i İbrahim'iyede ekseriyet-i mutlaka ile nuranî rehberler Hazret-i İbrahim'in (a.s.) âlinden, neslinden olan enbiya olduğu gibi; ümmet-i Muhammed'iyede Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Hazret-i Hasan ve Hüseyin'e karşı küçüklüklerinde gösterdikleri fevkalâde şefkat ve ehemmiyet-i azîme, yalnız cibillî şefkat ve hiss-i karâbetten gelen bir muhabbet değil, belki vazife-i nübüvvetin bir hayt-ı nuranîsinin bir ucu ve verâset-i Nebeviyenin gayet ehemmiyetli bir cemaatinin menşei, mümessili, fihristesi cihetiyledir…

Evet, zât-ı Ahmediyenin (a.s.m.) gayb-âşinâ kalbiyle, dünyada Asr-ı Saadetten ebed tarafında olan meydan-ı haşri temâşâ eden ve yerden cenneti gören ve zeminden gökteki melâikeleri müşahede eden ve zaman-ı Âdem'den beri mazi zulümatının perdeleri içinde gizlenmiş hâdisâtı gören, hattâ Zât-ı Zülcelâlin rüyetine mazhar olan nazar-ı nuranîsi, çeşm-i istikbal-bînisi, elbette Hazret-i Hasan ve Hüseyin'in arkalarında teselsül eden aktab ve eimme-i verese ve Mehdileri görmüş ve onların umumu namına başlarını öpmüş. Evet, Hazret-i Hasan'ın (r.a.)

---

12 Saḥīḥ Al-Bukhārī, No. 3620, 3673; Saḥīḥ Muslim, No.2541. Mustafa A. Köksal, Hz. Muhammed ve İslamiyet, İstanbul, İrfan Yayınları, 1969, 10/331. .

başını öpmesinden, Şah-ı Geylânî'nin hisse-i azîmesi var."[13] Ehl-i Beyt İslamiyet'e fıtraten, neslen ve cibilliyetten taraftardırlar.

Müslümanlar, 12. asrın ortalarına kadar, tek tek veya küçük gruplar halinde Endonezya'ya ticaret için veya İslam'ı yaymak niyeti ile giderler. Gidenlerin dürüst ve çok iyi karakter sahibi olmaları ve insanlara faydalı olmaya çalışmaları, yerli halk üzerinde büyük bir tesir bırakır. Ayrıca ticaretten dolayı ekonomik olarak da faydalı olurlar. Özellikle Ehl-i Beyt'in keşif ve kerametleri de yerli halkın Müslüman olmasına sebep olan faktörlerden biridir.

Bazı Batılı araştırmacılar, bu gönül kahramanları Ehl-i Beyt ve talebeleri hakkında 'Roamers' yani "hiçbir şeye sahip olamayan gezginciler" tabirini kullanırlar. Jean Taylor "Bunlar bir yere bağlı kalıp durmazlar. Dağlarda ormanlarda meditasyon yaparlar. Çok az yer, az uyur, cinsel ilişkiden uzak dururlar. Böylece tabiatüstü güç elde eder ve büyü yaparlar… Aralarında gökte uçanlar vardır. Dağları yerinden oynatırlar. Hastalıkları o zaman bilinmeyen yöntemler ile iyileştirirler. Çiçek bahçelerinde gezer, elde ettikleri gizli ilimleri büyük kitlelere anlatırlar ve idarecilerden uzak dururlardı… "[14] diye yazar. Taylor, İslam'daki zühd hayatını bilmediği, keşf ve kerameti tabiatüstü bir güç veya büyü, tasavvuftaki halvet ve riyazeti meditasyon olarak anlatarak çok büyük hata yapıyor ve de bu sahanın uzmanı olmadığını ortaya koyuyor. Eğer bunu kasten yapıyorsa bu da Oryantalist bir yaklaşım oluyor ki Batıda bu yaklaşım hâlâ diridir. Veya Said Nursî'nın tabiri ile "Her şeyi maddiyatta arayanların akılları gözlerindedir. Göz ise mâneviyatı göremez."[15] Bu kimseler konuya sadece aklî olarak yaklaştıkları için maneviyat görüdürler. Yoksa sihir/büyü İslam'da haramdır. Bu evliyaların ve öğrencilerinin sihir yaptıklarını hayal bile etmek mümkün değildir. Taylor'ın iddia ettiği gizli ilim ise esasında gizli değil fakat elde edilmesi çok zaman ve gayret isteyen bir ilimdir ki o da ma'rifetullahdır, tabiatın varlığının hikmetlerini ve olayların perde arkasını ilmen veya keşfen bilmektir.

---

13 Said Nursî, Lem'alar, ,İstanbul 2007, Şahdamar Yayınları, s. 26-27.

14 Taylor, Jean Gelman. Indonesia: Peoples and Histories, Yale University Press, 2003. P 112, ProQuest Ebook Central, http://ebookcentral.proquest.com/lib/acu/detail.action?docID=3420328.

15 Bediüzzaman Said Nursî, Muhâkemat, İstanbul 2007, Şahdamar Yayınları, s. 13.

Ancak onların devlet idarecilerinden uzak durmaları geleneksel İslamî bir anlayış olup selef-i sâlihinin yolundadırlar. Ayrıca, o zaman bilinmeyen bir yöntemle hastaları iyileştirmelerini ise daha ziyade Kur'an ve dua ile tedavi olarak anlamak lazım. O zamanki yerli halkın dini Hinduizm ve Budizm olduğu için onlar sihir ile tedavi yapmaya çalışırlardı. Ehl-i Beyt ve talebeleri ise Kur'an ve dua ve Tıbb-ı Nebevî ile tedavi etmişlerdir.

O gönül erleri hep hicret ettikleri ve dünyalıkları olmadığı için haklarında 'Gezginciler' tabiri kullanılmıştır. Esas itibarı ile onlar dervişane bir hayat yaşamaktadırlar. Kanaatimce bir manada Hizmet Gönüllüleri de bunlara benzemektedir. Bu eserin gelecek bölümlerinde keşf ve kerameti saymazsak, tarihte bu dervişane hayat yaşayan kimseler ile Hizmet Gönüllüleri arasındaki benzerliklere de değinilecektir.

Endonezyalı araştırmacı Erni Budiwanti, kendi tarihlerindeki velîlerin hayatlarını detayları ile inceler. Ona göre, bu velîler keramet ve ilmî mevhibeye sahiptirler. Mesela Sunan Kalijaga Arapçayı kerametvari bir şekilde öğrenmiştir. O, havada uçabiliyordu. Bu velîler, bölgedeki pek çok adaya İslam'ı yaymışlardı. Budiwanti'ye göre, "Velîler; ilim, irfan sahibi idiler. Karizmatik liderlik vasıfları vardı. Yerli halkın onlara karşı derinden saygıları vardı ve onları mübarek insanlar olarak görüyorlardı. Onlar aynı zamanda çok hoşgörü sahibi idiler. Yerli halkın kültürüne son derece saygılı olup verecekleri mesajları güzellikle ve insanları ikna ederek veriyorlardı."[16]

Açe'de araştırma yaparken Şeyh Kualah Üniversitesi eski rektörü ve aynı zamanda Açe'deki âlimlerin tarihini yazan Yusny Saby ile İslam'ın Endonezya'ya gelişi ve yayılışı konusunu görüşürken "Kanaatimce Kur'an'ın da, bu bölgenin İslamlaşmasında önemli bir rolü vardı." deyince beni tasdik etti. Sonra şunları ilave etti. "Çünkü o zaman Hinduizm ve Budizm'de sihir yaygındı. İnsanları özellikle ruh hastalarını sihir ile tedavi etmeye çalışıyorlardı. Fakat başarılı olamıyorlardı. Ehl-i Beyt ise onları Kur'an okuyarak tedavi etmiş. Çünkü Kur'an okuma, dinleme insanları rahatlatıyordu. Ayrıca Müslümanlar hem temizliğe çok dikkat ediyorlar hem de ruhî bakımdan daha sağlıklı idiler." Bu da

16 Erni Budiwanti, the Role of Wali, Ancient Mosques and Sacred Tombs in the Dynamics of Islamisation in Lombok, Heritage of Nusantara, International Journal of Religious Literature and Heritage, V 3, No 1, (2014):36

insanların Müslüman olmasına vesile oluyordu. Halk hala sabah akşam banyo yapar. Bu, tarihten gelen İslamî bir âdettir.

Yaptığım araştırmalar neticesi şu kanaate vardım ki, sekizinci asırdan itibaren İslamiyet daha çok yaşanarak bu adalarda hâl dili ile anlatılmış. İslamî eserlerin yerli dillere tercümesi ve kitap olarak yazılıp çoğaltılması yaklaşık altı asır sonra olacaktır. Kur'an-ı Kerim'in Bahasa diline ilk tercümesi 1693'te yapılmıştır.[17] Ehl-i Beyt ve talebelerinin ve yerli Müslümanların ne Bağdat, Şam, İstanbul'daki gibi kütüphaneleri, ne de kendilerine destek veren devletleri vardı. Ayrıca o asırlardaki İslam coğrafyasındaki gibi büyük müfessirler, fakihler, muhaddisler, kelamcılar ve filozofları yoktu. Yani diğer bir tabirle görünüşte entelektüel kapasiteleri de yoktu. Zengin de değillerdi. Bilimde de İslam dünyasında yaşanan altın çağ, orada yaşanmıyordu. Öyle ise İslamiyet'i yerli halk nezdinde çekici yapan Müslümanların güzel ahlak ve karakteri, temiz ve dürüst olmalarıydı.

Endonezya'nın İslamî tarihini anlatan 'hikâyât' kitaplarında velîlerin kerametleri ile beraber onların aynı zamanda Hindu ve Budist din adamlarının sihirlerini boşa çıkardıkları da yazılıdır. Ayrıca bu gönül erlerinin okyanusta korkusuzca bütün adalara nasıl gittikleri, ormanlarda korkusuzca dolaştıkları, ilim öğrenmek için sarf ettikleri büyük gayretleri, keşf ve kerametleri ve hâl dili ile yerli halkın hatta bazı kralların Müslüman olmalarına nasıl vesile oldukları da yazılıdır.[18]

İslam'ın ilk beş asrında Müslümanların değişik kıtalara İslam'ı öğrenmek ve öğretmek, gaye-i hayallerini gerçekleştirmek veya ticaret vesilesi ile dini yaymak için yaptıkları seyahatler Endonezya'da da meyvesini vermiştir. Bunlar gittikleri her yerde kitleleri daha ziyade hâl dili, dürüstlük ve güzel bir ahlak ile etkilemişlerdir. Bazıları da bazı Emevî ve Abbasî idarecilerinin zulmünden dolayı Orta Doğu'yu terk etmek zorunda kalan Ehl-i Beyt ve sevenleri değişik kıtalara yayılmışlardır. Her gittikleri yerde çok iyi karşılanmışlar, orada birer İslam meşalesi yakmışlar ve zamanla pek çok insanın hidayetine vesile olmuşlardır.

---

17 Peter Riddell, Translating the Qurḥān into Indonesian Languages, Al-BayĀn – Journal of QurḥĀn and ḥadĪth Studies 12 (2014) 1-27

18 Taylor, Jean Gelman. Indonesia: Peoples and Histories, Yale University Press, 2003. P 112, ProQuest Ebook Central, http://ebookcentral.proquest.com/lib/acu/detail.action?docID=3420328.

Tarihçi Mes'ûdî'ye (ö.956) göre, Tı-Tsung Çin'e kral olunca Kanton bölgesinde bir Müslüman köyün isyan etmesinden dolayı, Kanfu'da yaklaşık 120 bin Müslümanı öldürmüş, bunun üzerine pek çok Müslüman kaçıp Malezya'nın Kalah veya Kadah bölgesine yerleşmiştir. Çok ilginçtir ki bu Müslümanlar Güney Asya'da halkı İslam'a barışçıl bir yolla davet etmek için âdeta öncü bir rol oynamışlardır.[19] Yine burada bu Müslümanlara öncülük yapan Ehl-i Beytin varlığını görmekteyiz. Onlar bu barışçıl çabalar ve hâl dili ile Endonezya'da bir "Gönül Medeniyeti" kurmuşladır. Ehl-i Beytin öncülüğünde bu gönül medeniyetinin kurulmasının temelinde, onların ve talebelerinin çok samimi çalışmaları, dünyevî bir beklentileri olmamaları, davaları için gözyaşları akıtmaları ve kutsal ıstırapları vardır.[20]

Seyyidlerin, Şeriflerin ve onların talebelerinin ve daha başka bazı gönül kahramanlarının Orta Doğu'dan, özellikle bugünkü Hindistan, Bangladeş ve Pakistan'ın olduğu yörelerden Endonezya'ya hicretleri 17. asra kadar devam etmiştir. Onların hicretleri genel itibarı ile dünyevî değil manevî maksatlı idi. Endonezya, o gün ulaşılması çok uzak bir bölge olduğu için o zamanki İslam dünyasından Açe Sultanlığının Osmanlıdan aldığı az bir yardımı saymazsak, ciddi bir yardım da alamamıştır. Onları motive eden şey kalplerinde iman ve dava aşkı idi. Zahiren çok ilimleri de yoktu fakat gönülleri iman ve İslam'ı yayma aşkı ile dopdolu idi.

Sömürge Dönemi

16. yüzyıldan itibaren önce denizlerde kurdukları donanma ile güçlenen Portekizliler ve sonra da Hollandalılar bölgeye akın etmeye başladı. 1511'de Malaka'yı alan Portekizliler burayı üs edinerek bölgede varlıklarını artırdılar. Daha sonra ise Hollandalılar 16. asrın sonunda bölgeye gelerek ticarî oyunlarla bölgeye hâkim oldular. Yaklaşık iki asır boyun-

19 W. P. Groeneveldt, "Notes on the Malay Archipelago and Malacca, Compiled from Chinese Sources", Verhandelingen van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, XXXIX, Den Haag 1880, p 14-15 cited Ismail Hakki Gursoy,(Istanbul: Turkiye Diyanet Vakfi Ansiklopedisi, 1995),C 11 s 194

20 Salih Yucel, Muslim Times, http://www.amust.com.au/2018/06/the-making-of-the-civilisation-of-the-heart-in-south-east-asia/

ca Hollanda devletinin gelirlerinin üçte birisi Endonezya'dan gidiyordu. Öncelikle ticarî gaye için bu bölgeye gelenler daha sonra misyonerlik de yapmaya başladılar. İsmail Hakkı Gürsoy, Portekiz ve sonra da Hollandalıların bölge üzerindeki sömürge yıllarını çok iyi incelemiştir.[21] Bütün sömürgeci güçlerin yaptığı gibi, Hollandalıların da "Böl ve idare et!" politikası yaklaşık üç asır sürdü. Bu konuda gizli açık pek çok kişiyi kendi hesaplarına çalıştırdılar.

Öte yandan sömürgeci güçlerin bölgeye hâkim olması ve misyonerlik yapmaları, bölgedeki Seyyidler, Şerifler ve yerli Müslümanlar için bir kamçı oldu. Yapılan bütün engellemelere rağmen, onlar sömürgeci güçlere baş eğmediler ve İslamiyet'i yaymak için daha çok gayrete geldiler. Padri Hareketi'nin lideri Hamka olarak bilinen H. Abdul Malik Karim Amrullah (ö.1981), bir konuşmasında "Sömürgeciler her şeyimizi aldılar ama imanımızı asla!" diyerek, sömürgecilik dönemini kısaca özetler.

Yusny Saby doktora tezinde Açe ulemasını araştırırken ilginç şeyler nakleder. Onlardan biri de âlimlerin Hollandalılar ve onlarla işbirliği yapanlar hakkında verdiği bir fetvadır. Fetvaya göre "Hollandalılar ve onlarla işbirliği yapanlar bir köy veya kasabaya uğrarsa, onların bastıkları veya oturdukları yerlere halkın basmaması için oralar hemen ağaç dalları veya yapraklar ile kapatılır. Çünkü Açe ulaması onlara 'kape' yani kâfir deyip köpek gibi şer'an kirli görürler. Halk, Şâfiî mezhebinden olduğu için köpeğin değdiği veya bastığı yer necis kabul edilir. Âlimler, zalimleri ve işbirlikçilerini de necis görürler. Onların bastıkları yerlere yağmur yağmadan basmaz, oturdukları yerleri yıkamadan oturmazlardı."[22]

Endonezya halkı bu sömürgecilik döneminde en çok sömürgecilerle işbirliği yapan kimselerden çekmiştir. Hollandalı sömürgeci valilerin otuz küsur yıl danışmanlığını yapan Snouck Hurgronce Müslüman görünüp Abdul Gaffar ismini almış, Müslümanlar ile beraber hacca gitmiş ve Mekke ve Medine'de üç ay kalmıştır. Snouck Hurgronce Yahudi kökenli olup aynı zamanda İslam uzmanıdır. Sömürge Valisi onun

---

21 Daha geniş bilgi için: İsmail Hakkı Gürsoy, Endonezya maddesi, DİV Ansiklopedisi

22 Yusny Saby, Islam and Social Change: The Role of Ulama in Ache Society, PhD thesis, Temple University, 1995, p 89

hemen hemen her dediğini yapmış ve de işlerinde muvaffak olmuştur. Kendisi bölgedeki İslamiyet ile alakalı en büyük uzmandı. Bölgeyi yönetmesinde 'Böl ve idare et!' anlayışıyla verdiği raporlar, politik, sosyal, dinî ve ekonomik hayatta çok etkili olmuştur.

Bölgede pek çok 'izm'lerin kurulmasında Hurgronce fikirleri etkilidir. Milliyetçi akımlar, Komünizm, ayrılıkçı akımlar hep sömürgeci güçlerin attıkları tohumlar sonucu oluşmuştur. Sömürgeci gücün eğitim müesseslerinde okuyanlar ya dinî olmayan bir milliyetçi veya dine karşı agresif laikçi oluyordu. Laffian'a göre yerli halktan pek çok bürokrat ve aristokrat sömürgecilerin hesabına çalışıyordu.[23] Özellikle sömürge valileri, Priyayi sivil kuruluşunu bu hedeflerine ulaşmak için kullanıyorlardı. Bu teşkilat her türlü bürokratı, memuru, öğretmeni vs. içine alan sömürgeci gücün sivil kuruluşu idi. Bunlara sömürge valiliği büyük bir maaş verir ve onları Hollanda'nın vefakâr memurları olarak adlandırırlardı.

Bu sivil kuruluş kanalı ile milliyetçilik ve laiklik akımları başlatılıp bölgede güçlendirildi.[24] Ayrıca Hinduizm ve Budizm'in ve bu iki dinin kültürünün yeniden canlandırılması için bu sivil kuruluş, önemli görevler üstlendi. 19. asrın ortalarında sömürge valiliği, bu sivil kuruluşa dâhil olan sayıları 500 bini geçen kişiye maaş bağlamıştı. Bu kuruluşun etkisi Endonezya'da, ticarette ve bürokraside hâlâ çok büyüktür.[25]

Sömürgeci güç kendi hesaplarına çalışmayan veya menfaatlerine aykırı hareket eden herkesi düşman görüyordu. Gazeteci C. Busken'e göre, "Hollanda devletinin millî menfaatlerine hizmet etmeyen her kim olursa olsun düşmandı. Hatta en barışçı bir Sofi bile olsa yine düşmandı. Biz onları mutlaka kontrolümüz altına alırız."[26] Hatta dağ başında

---

23 Michael Francis Laffan, Islamic Nationhood and Colonial Indonesia: The umma below the winds, (London: RoutledgeCurzon, 2003) 77-101

24 Farabı Fakih "Conservative Corporatist: Nationalist Thoughts of Aristocrats: The ideas of Soetatmo Soeriokoesoemo and Noto Soeroto". Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde. 168 (4) (2012).: 420–444.

25 Daha geniş bilgi için: Clifford Geertz, The Religion of Java. (Glencoe, IL: Free Press, 1960)

26 Veer, Peter van der (2001) Imperial encounters; Religion and modernity in India and Britain, Princeton: Princeton University Press, p 85, Michael Francis Laffan, Islamic Nationhood and Colonial Indonesia: The umma below the winds, (Lon-

yaşayan fakat halk üzerinde etkisinden dolayı tehlikeli gördükleri hasta yatağında yatan Şeyh Panglima'yı Hollanda askerleri eşinin gözleri önünde öldürüp başını kesip içinde içki dolu cam bir kavanoza koyup halkı korkutmak amacı ile 1887 yılında altı ay boyunca Açe'de hastanelerinde sergilerler.[27]

Sömürgeci gücün eğitim müesseslerinde eğitim görenlere halk güvenmiyordu. Halk ile eğitilmişler arasında bir uçurum vardı. Mehmet Akif Ersoy'un tabiri ile,

Erbab-ı tefekkür ile avamın arası
Pek açık bence budur vücudun yarası

Bir taraftan okumuş elit diğer taraftan halk... Bugün bile bunun varlığı çok kuvvetli bir şekilde hissedilmekte ve pek çok sosyal, siyasî, ekonomik ve dinî problemin kaynağını oluşturmaktadır. Bu problemleri çözüm niyeti ile herhangi bir sivil veya politik kuruluş bir çalışma içine girse sömürgeci güçler fırsat vermeden onları eziyor veya yok ediyorlardı.

Onların üç asır boyunca "Böl ve idare et!" politikalarına karşı halkın dayandığı güç ne idi? Nasıl olur da üç asır boyunca teslim olmadan direnmişler ve İslamî kimliklerini korumuşlardı? Kendilerini koruyacak devletleri veya sömürgeci güce karşı direnecek orduları, silahları, paraları yoktu. Bu konuyu araştırmalarımda hep merak ettim ve ilgili uzmanlara sordum. Şeyh Kualah Üniversitesi eski rektörü Yusny Saby'e göre, "Halkı ayakta tutan ve motive eden, maneviyatlarını canlı tutan ellerindeki tek şey Kur'an-ı Kerim'di."[28] 19. asrın başına kadar halkın okullar açması yasaktı. Açılsa bile sömürge yönetimi akredite etmediği için diplomaları işe yaramıyordu. Ancak âlimler gizli açık dağ başlarında, ormanlarda açtıkları 'Pondok' dedikleri küçük medreselerde halka Kur'an öğretip hafız yetiştiriyorlardı. Pek çoğu da kendi evini medreseye çevirmişti. Anne ve babalar kendi çocuklarının hocaları oldular. Öyle ki Endonezya'da her gün akşam ile yatsı arası ailece oturup Kur'an okumak pek çok ailede hâlâ bir manevî gelenek olarak devam ediyor.

---

don: RoutledgeCurzon, 2003),39.

27 Yusny Saby, Islam and Social Change: The Role of Ulama in Ache Society, PhD thesis, Temple University, 1995, p. 87.

28 Yusny Saby ile 19 Nisan 2018 özel görüşme

Netice olarak denilebilir ki Ehl-i Beyt'in Endonezya'ya cebrî veya gönüllü olarak hicretleri ve oradaki gayretleri ve oradaki talebeleri, gönülleri fethederek İslamiyet'in tohumlarını ihlas ile ektiler, gözyaşları ile suladılar. Sabır ve mübarek hüzünleri ile bu tohumlar yeşerdi ve kök saldı. Duaları güneş ışığı oldu. Sömürgeci güçlerin zulümleri âdeta bir gübre oldu. İslam ağacı büyüdü ve meyvelerini verdi. Yezid ve avenesi zulmetti. Ehl-i Beyt ve sevenleri Orta Doğu'yu terk etti fakat murad-ı ilahî başka imiş. Hikmeti sonradan anlaşılırmış.

Endonezya yaklaşık üç asır bir sömürge olarak kaldı. Halk çok çileler çekti, fakir ve perişan bir hâlde yaşadı. Hürriyetleri zorla ellerinden alınmıştı fakat beyinleri daima hürdü. Elit kısmın büyük bir bölümü hariç halk çoğunluk itibarı ile hiçbir zaman sömürgeci gücün zehiri ile beyinlerini kirletmedi. Bunu, kendileri ile görüştüğüm Yusny Saby gibi entelektüellerden duydum.

Dünya halklarının Endonezya halkından öğreneceği çok şey vardır. Onlar üç asır boyunca sömürgeci güçlere karşı nasıl dayandılar, maneviyatlarını nasıl korudular, inançlarından taviz vermeyerek bugünkü hâllerine nasıl geldiler? Yaptığım araştırmada 17. asrın ortalarında Dayah denen medreselerin kuruluşunda bir Osmanlı torunu olarak bilinen 'Baba Davud'un önemli bir rolü olduğunu tespit ettim. Bu medreseler hem bir ilim kaynağı, hem de sömürgeci güçlere karşı bir direniş merkezi olmuşlardır. Bundan dolayı bu medreselerin tarihi ve eğitim metodu ve içeriği ile ilgili biraz bilgi vermek, konumuz açısından çok önemlidir.

İlk Dayah önce Açe'de açılmış. Aynı zamanda ilk yatılı medresedir. Dayahlar nesiller boyunca ülkenin dinî eğitimine katkıda bulunan tarihî enstitülerdir. Dayah ile ilgili makaleleri okudukça ve bilgim artıkça bu müesseselere karşı merakım daha da artı.

Bu eğitim yuvalarının temel felsefe olarak beş önemli prensibi vardır. Bu prensipler sırasıyla, samimiyet (ihlas), sadelik, kendi kendine yeterli olma, İslam kardeşliği ve hürriyettir[29]. Dayahların ilk ve de en önemli prensibi samimiyet (ihlas) tır. Dayah'taki hocalar gönüllü olarak çalışır. Çok sade bir hayat yaşar ve geçimlerini çiftçilik yaparak temin

29 Nasir Usman, Murniati AR, Marzuki, "The influence of leadership in improving personnel performance at traditional Islamic boarding school (dayah)," Jurnal Ilmiah Peuradeun, Vol. 4, No. 2, (2016):205-215.

ederlerdi. Dayah'tan mezun olan her öğrenci tıpkı hocaları gibi, hiçbir yerden maaş almadan veya herhangi bir menfaat beklemeden gönüllü olarak dine hizmet ederler.[30] Yusny Saby'e göre, şayet mezunlardan biri bunu yaparsa çok ayıp bir şey yapmış gibi algılanır ve âdeta aforoz edilirdi.

Nisan 2018'de, Açe'de iken, Şeyh Kualah Üniversitesi eski rektörü Yusny Saby'le, Dayah ve tarihi ile ilgili görüştüm. Ona da Dayah eğitim sistemi ve tarihi ile ilgili sorular sordum. Profesör Saby, Dayah'da yıllarca okumuş ve tarihi konusunda çok önemli bilgilere sahip. Kendisi Dayah'taki Arapça programından bahsederken baktım ki "Nesere, Neserâ, Neserû" diye Osmanlı medreselerinde okutulan Arapça fiil çekimini yapmaya başladı. Anladım ki Dayah'daki Arapça müfredat programı Osmanlı'dan gelmiş. Bu benim için bir sürpriz oldu. Çünkü ben de üniversitede okurken Osmanlı sistemine göre Arapçayı özel hocalardan ders almıştım. Profesör Saby ile yaklaşık bir saat Dayah'ın müfredatını ve tarihini konuştum. Sonra sorduğum sorularda Dayah eğitim metodu ve müfredatının Osmanlı medrese sistemine ve yatılı siteminin de zaviye sistemine çok benzediğini fark ettim. O da bunları benden duyunca önce şaştı fakat daha sonra Osmanlının yardımının sadece askerî yardımla sınırlı olmadığını anladı. Tarihî kaynaklara göre, Osmanlıdan ilk olarak 14. asırda Allah dostu olarak bilinen Hacı Ahmet Kasturi (ö.1389) Açe'ye gelmiş ve oraya yerleşmiş. Mezarı Şeyh Kuala Üniversitesinin avlusundadır (resim 2). Daha sonra 1567 yılında da Osmanlı askerleri Açe sultanına yardım etmek üzere gelmişler. Bu askerlerin bir kısmı Osmanlı padişahından izin isteyerek orada kalmışlar ve yerli halk ile evlenmişler.

Tarihi bir Dayah'ı gezdim. Gördüm ki mimari yapısı Osmanlı'daki zaviyelerin aynısı. Peki, bu sistem buraya ne zaman ve nasıl geldi? Gerek Yusny Saby ve gerekse Azyumardi Azra konunun Endonezya'daki en önemli iki uzmanı olarak ABD'de yaptıkları doktora tezlerinde Açe halkı arasında 'Baba Davud' olarak bilinen ve mezarı Açe'nin tarihî bölgesinde (resim 4) bulunan Davud al-Jawi al-Fansfiri b. Isma'il b. Agha Mustafa b. Agha 'Ali al-Rumi 1567'de Açe'ye yerleşen Osmanlı askerinin

30 Nasir Usman, Murniati AR, Marzuki, "The influence of leadership in improving personnel performance at traditional Islamic boarding school (dayah)," Jurnal Ilmiah Peuradeun, Vol. 4, No. 2, (2016):205-215.

torunu idi. Çünkü Açe Sultanlığına yardım etmek için gelen bazı askerler Osmanlı Sultanından izin alarak burada kalmışlar ve yerli halk ile evlenmişler. Baba Davud'un künyesini incelediğim zaman künyede Ağa ve Rumi kelimeleri geçmektedir. Bu da onun Türk kökenli olduğuna dair ikinci bir delildir. Baba Davud aynı zamanda Ehl-i Beyt'ten olan Abd al-Rauf ibn Ali al-Fansuri al-Sinkili (d.1693)'nin en gözde talebesi idi. Konunun uzmanları Yusny Saby ve Azyumardi Azra'ya göre, Dayah, Şeyh Sinkili ve öğrencisi Baba Davud tarafından kuruldu.[31] Bazı kaynaklarda ise Dayah'ların daha önce kurulduğu iddia edilir.

Kimisine göre, Dayah yatılı bir medrese olarak kurulmadan önce öğrenciler kendi hocalarının evlerine giderek orada ders alırlardı. Tabii olarak her vakit veya istedikleri zaman gidip ders almaları mümkün olmuyordu. Dayah'lar kurulunca, talebeler orada yatılı kalmışlar ve istedikleri zamanda hocalarından ders alma imkânına kavuşmuşlardı.

Dayah'ların mimarîsini inceledim. Her Dayah, yatılı kısmı, derslikleri, mescidi, mutfağı, hocaların kaldığı odalar ve geniş bir bahçeden müteşekkildir. Geniş bahçeye öğrenciler yemek için ihtiyaç duydukları bazı şeyleri eker ve böylece bazı ihtiyaçlarını giderirlerdi.

---

31 For the detail see Azyumardi Azra, The transmission of Islamic reformism to Indonesia: Networks of Middle Eastern and Malay-Indonesian 'Ulama' in the seventeenth and eighteenth centuries, PhD thesis, Colombia University, 1992 p 415. Yusny Saby, Islam and Social Change: The Role of Ulama in Ache Society, PhD thesis, Temple University, 1995

Resim 2: Hacı Ahmet Kasturi'nin mezarındaki levha kaynak: Salih Yücel

Resim 3: Tarihî Ma'hadal Ulum Diniyah Islamiyah of Mesjid Raya Dayah'ı: (https://www.mudimesra.com/)

Resim 4: Açe'deki Baba Davud Mezarı, Kaynak: Salih Yücel

Dayah'ın yatılı olmasının karakter eğitimi üzerinde çok büyük rolü olmuştur. Öğrenci, temel İslamî bilgileri ve ahlakî kuralları hem öğrenir hem de bunu kendi hayatında tatbik ederdi. Hocaları ile veya kendinden daha bilgili diğer öğrenciler ile daha çok beraber bulunur ve onların bilgilerinden istifade ederdi. Geniş bahçeyi ekip biçtiklerinden aynı zamanda çiftçilik de öğrenir, böylece gelecekte maaş almadan sade bir hayatla hayatlarını kimseye bağımlı olmadan devam ettirirlerdi.

Kanaatimce her ne kadar Dayah, Osmanlı zaviyelerine benzese de, Açe âlimleri bu sistemi alıp kendi ülkelerinin şartlarına göre adapte etmişler. Dayah'larda hem medrese, hem tekke hem de askerî kışla disiplininin olduğunu görmekteyiz. Dayah'larda Kur'an, Arapça, tefsir, hadis, fıkıh, kelam, siyer, ahlak ve öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar ile ilgili cevapların yanında manevî cihat yaşanarak öğretilirdi. Müfredatın en önemli özelliklerinden biri de hocaların yaşantılarıyla öğrencilerine İslam'ı öğretmesiydi.[32] Bu Dayah'ların önemli özelliklerinden biri de mezunlarının başka yerlere gidip hemen ona benzer başka Dayah'lar kurmalarıdır. Yukarıda izah ettiğimiz beş prensibe göre kurulan bu Dayah'lar tarih boyunca hep çoğalmış ve bugün Endonezya'da yaygın bulunan (on binden fazla) Pzantren İslam medreselerinin misalleri olmuşlardır. Kısacası Şeyh Sinkili ve Baba Davud'un azamî ihlas ile kurdukları ilk Dayah, binler doğurmuş ve Endonezya' da İslamın yayılmasında çok katkıları olmuştur.

Yusny Saby'e göre, Dayah'lardaki yukarıda zikredilen bu beş önemli prensip 1960'lı yıllara kadar devam etti. Bu tarihten itibaren Dayah'lar yavaş yavaş Suud etkisine girmiş ve kuruluş felsefesinden kısmen veya tamamen uzaklaşmıştır.

Hollandalılar Dayah sistemine alternatif olarak laik modern okullar kurdular. Kendi okullarına gelen öğrencilere gıda yardımı özellikle temel tüketim gıdası olan bedava pirinç dağıttılar. 19. asrın başından itibaren önce Ahmed Dahlan (ö.1923) önderliğinde kurulan Muhammediyye cemaati ve daha sonra Haşim Asyarı (ö.1947) önderliğinde kurulan Nahdatü'l- Ulama cemaati de Hollandalıların kurdukları okullara alternatif okullar açmaya başladılar. Bu okulların gayesi öğrencilerini hem iyi bir bilim adamı ve hem de iyi bir Müslüman olarak yetiştirmekti.

---

32 Dr Zulfikar Ali Bhutto & Zamzami Zanuiddin Modernisation of Dayah in Aceh, The Islamic Quarterly, V 60, 3 (2016):305-319.

Ancak sömürgeci idare bu okulları akredite etmedi. Halihazırda her iki cemaatin binlerce okulu ve onlarca üniversitesi ve hastanesi vardır. Cemaatlerin bu okulları ancak General Suharto devrilip, 1999 da yapılan genel seçimden sonra yerine devlet başkanı olan Abdurrahman Wahid (ö.2009) tarafından resmiyete kavuşturuldu.

Hizmet Okulları

Türkiye, fiilî olarak hiçbir zaman sömürge ülkesi olmadı. Ancak siyasal, sosyal, eğitim ve kültür bakımından en çok Batılılaştırıldı ve entelektüel olarak kolonileştirildi ve bütün İslam ülkelerinden daha çok Batılılaştı. Hükümet 1924 yılından itibaren laiklik adına tedricî olarak din eğitimini tamamen yasakladı. Kur'an kurslarının çoğunu kapattı. Manevî beslenmenin kaynakları olan tekke ve zaviyeler, medreseler kapatılıp bu yasaklara uymayanlar şiddetli cezalara çarptırıldı. Camiler ve dinî faaliyetlerin hepsi devletin kontrolüne alındı. Ezan Türkçeleştirildi. Osmanlı alfabesi yasaklandı. Milli Eğitim Bakanlığında yıllarca müsteşarlık yapmış Amerika'lı Profesör John Dewey, bir dergide yayınladığı mektubunda, "Türkler İslam'ı tamamen bıraktı, dinî pek çok şeyi kanunen yasakladılar ve tekrar Hristiyanlığa dönüyorlar." diye yazar.[33] Misyonerlerin hedefi İslamsız bir toplum meydana getirmekti. Bütün bunlar yapılırken misyoner okulların çoğuna dokunulmadı. Dine ve dinini yaşamak isten kimselere karşı bu hâl Demokrat Parti'nin 1950'de seçimi kazanıp hükümet kurmasına kadar devam etti. Bu tarihten sonra kısmen dine karşı bir yumuşama oldu ise de tek parti döneminde yetişen kadrolar devletin her kademesinde varlıklarını korudular. İsmet İnönü'nün tabiri ile "Demokrat parti hükümetti fakat CHP devletti." 1960 askeri ihtilalinden sonra tekrar din ve dindarlara karşı baskılar tek parti dönemine döndü. Türkiye'deki misyoner okulları ise ülkenin âdeta beyni olabilecek her sahada genci eğittiler. Ancak bütün bu olanlara kaşı boyun eğmeyen ve iman hakikâtlerini korkusuzca haykıran biri vardı. O da Said Nursî idi.

Said Nursî'nin barışçıl direnişi ve ortaya koyduğu eserler yavaş yavaş entelektüel kesimde etkisini göstermeye başladı. Said Nursî'nin teorik olarak ortaya koyduğu fakat müesseseleştirmesine fırsat verilmeyen

33 John Dewey, Letters to thew Editor, Moslem World, 16.No 3,(1928):143

eğitim projelerini Fethullah Gülen'nin manevî önderliğinde 1970 yılından itibaren Hizmet Gönüllüleri pratiğe koydu. Fethullah Gülen, eğitimin önemini çok iyi biliyordu ve bu alanda başarılı olacağına inanıyordu. Kendi hem inandı hem de kitleleri buna inandırdı. Önce evler, yurtlar ve 1982 yılından itibaren okullar açılmaya başlandı. Yavaş yavaş ülke geneline yayılan bu okullarda eğitim kalitesi misyoner okullarını yakaladı ve hatta geçti. Okullarda dini eğitim yasak olduğu için (sonradan sadece bir saat din dersi müfredata kondu) öğretmenler dini yaşayarak öğrettiler ki bu sistem daha da başarılı oldu.

Nasıl ki Endonezya'da Muhammediye ve Nahdatü'l- Ulama cemaatlerinin okulları, devlet okullarına veya seküler eğitime karşı çok başarılı olamasa da, bir alternatif oldular. Aynen öyle, Hizmet okulları da misyoner ve devletin başarılı okullarına alternatif olmaya başladılar.

Bu okullar, Türkiye'de kurulduktan sonra yavaş yavaş önce Orta Asya'ya daha sonra da bütün dünyaya yayıldı ve 170 ülkede, Endonezya dâhil 25 yıl içerisinde 1400 civarında okula ulaştı. Bu okullarda çalışan idareci ve öğretmenler ve bunları maddî olarak destekleyen esnaf âdeta eğitim sevdalısıydı. Eğitim için dünyanın en fakir ülkelerine gitmek dâhil her türlü fedakârlığı yapıyorlardı. Büyük İslam âlimi İbn Kayyim el-Cevziyye " İlme muhabbet, öğrenme ve öğretmeye yöneltir. İşte dinin hakikati de budur." der.[34] Bu eğitim sevdalıları tarihte koca İngiliz İmparatorluğunun elli yılda yaptığını, Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün engellemesine rağmen, 25 yılda yaptılar. Bu Doğuda ve Batıda akademisyenler dâhil pek çok kimsenin ilgisini çekmeye başladı. Avustralyalı akademisyen David Tittensor bu eğitim sevdalısı öğretmenler hakkında günümüzün 'Modern İbn Battûta'ları'[35] tabirini kullanır. Kanaatimce eksik bir tabirdir. Çünkü meşhur seyyah İbn Battûta (ö.1369) ülkesinden çıktı, kıtaları dolaştı fakat ülkesine döndü. Hâlbuki bu eğitim sevdalıları büyük çoğunluğu itibarı ile ülkelerine dönmediler. Hindistan kökenli Tebliğ cemaatinin önemli bir prensibi vardır. Cemaat mensubu

34 Oliver Leaman, Islam in the Philosophy of Education, an Encyclopedia, ed. J.J. Chambliss (New York: 1996), 315. In Aaron Islam as Education :Pedagogies of Pilgrimage, Prophesy, and Jihad, (New York: Lexington Books,2019), 37.

35 David Tittensor, Islam's Modern Day Ibn Battutas: Gülen Teachers Journeying Towards the Divine, British Journal of Middle Eastern Studies, Published online 28 January, 2015.

olan herkesin haftada bir gün, ayda üç gün ve yılda kırk gün başka bir ülkeye tebliğe çıkması gerekir.[36] Hizmet Gönüllüleri ise, bir gün, üç gün veya yılda kırk gün değil ömür boyu hicret ederler. Hizmet prensiplerine göre, bunlar hicret eder, bütün hayatı boyunca hicrette kalır, gerekirse gurbette ölürler.

Onlar bu hicretle Türkiye dâhil 170 ülkede eğitim müessesleri kurarak din ve modernitenin bir arada olabileceğini hem yaşayarak hem de eğitim ile dünyaya gösterdiler. Sekülerizmin açtığı manevî yaraya merhem olmaya çalıştılar.

Bu okullar genel itibarı ile vakıf sistemi gibi çalıştırılır. Fakat birkaç yıl içinde kendi kendine yeterli olmayı hedef edinirler. Böylece bu okullara maddî destek verenler, iki üç yıl sonra başka okullara destek olmaya başlarlar veya başka ülkelerde okullar açarlar. Bu ülkelerden biri de Endonezya'dır. Endonezya'daki okullar ile ilgili ilk adımın nasıl atıldığını ve sebepler tahtında bu okulların açılmasının nasıl imkân dışı olduğunu gelecek bölümlerde detayları ile okuyacaksınız.

İlk atılan adımlar, 11. ve 12. asırda Orta Asya'ya giden dervişlerin hikâyelerine çok benzer. Ayrıca yukarıda Pasai kralının hikâyesi ile arasında da bir benzerlik vardır. Bu gönüllülerin Batılı yazarların Endonezya'ya ilk giden ve 'roamers' dedikleri dervişâne hayat yaşayan kimselere de benzediği bir gerçek... Gezginci diye adlandırılan bu kimseler ile Hizmet öğretmen ve belletmenleri arasında bir benzerlik vardır. Endonezya'da yedi yıl okulların genel müdürlüğünü yapmış Zübeyir Çalışkan, "İlk üç-beş ay direniş gösterenler oldu, ama yedi yıl boyunca hangi arkadaşı Endonezya'nın neresine gönderdiysek gitti." dedi. Bunlar da büyük çoğunluk itibarı ile sade bir hayat yaşadılar. Bunların sade yaşantıları ile ilgili yazdıklarımı gelecek bölümlerde okuyacaksınız. İsterseniz bu hizmetlerin nasıl başladığını ilk gidenlerden öğrenelim. Endonezya'ya ilk giden dört kişiden biri olan Halim anlatıyor:

Hekim, liseden mezun olmuş fakat Türkiye'de herhangi bir üniversiteye girememişti. Kendisi fakir bir ailenin çocuğu idi. İbadetlerini yapmaya gayret eder, hatta bu genç yaşta teheccüd namazını da kılardı. Hizmetteki abilerinden Orta Asya'ya gidenlerin yaptıkları fedakârlıkları

36 Barbara Metcalf, "Islam and Women, the case of the tablighi jama'at", SEHR, Vol. 5, Issue 1: Contested Polities, 1996, web.stanford.edu/group/SHR/5-1/text/metcalf.html. accessed 7.10.2015

duyar, onların başarıları ile çok mutlu olurdu. O da yurtdışına gitmeyi çok istiyordu. Orada insanlara yardımcı olma aşkı ile yanıp tutuşuyordu. Fakat bu nasıl olacaktı, o da bilmiyordu. Bir defasında bu düşüncelerle dualarını okuyup yatmıştı. Rüyasında Hz Muhammed'i (s.a.s.) gördü. O anki mutluluğunu dünyaları verseler değişmezdi. Peygamberimizin elinde içinde tohumların olduğu bir sepet vardı. Sepeti Hekim'e uzatarak "Bu tohumları al ve şu adalara serp." diye buyurdu. Rüyasında pek çok ada vardı. Hekim sepeti alıp peygamberimizin işaret ettiği adalara tohumları serpti. Dünyalar kendisinin olmuştu. Uykudan uyandı. O hissi, heyecanı ve mutluğu hâlâ yaşıyordu. Tam detayları bilinmemekle beraber, Fethullah Gülen Hocaefendi, Ali Ünsal Endonezya'ya gitmeden önce ona, "Ali Hoca siz gitmeden önce ben rüyamda Endonezya'ya gittim, adaları dolaştım," dedi.

Aradan çok zaman geçmedi. Rehber abisi Hekim'e, "Yurt dışına, hizmet etmek ve aynı zamanda üniversiteyi orada okumak için öğrenciler gönderilecek. Siz de gitmek ister misiniz?" diye sordu. Hekim, rüyasını hatırladı ve tereddüt etmeden "Evet!" dedi. Bu teklif onu sevindirmişti. Rüyasının gerçekleşeceğine ilk işaret bu olmalıydı. Daha sonra kendisine Güney Asya'ya 40 civarında lise mezununun gönderileceği, burada hem o ülkenin dilini öğrenip, hem de orada üniversite okuyacaklarını ve kendilerine İstanbul esnafından burs bulunabileceği söylendi. Hekim'in sevinci bir kat daha artmıştı, âdeta sevincinden uçuyordu. Rüyası gerçekleşecek ve en büyük arzusuna nail olacaktı.

Evet, gelecek bölümde Hekim ve ona katılacak üç arkadaşının Endonezya'ya nasıl gittiğini, ilk karşılaştıkları zorlukları, rüyalarındaki muştuları, yaptıkları fedakârlıkları ve Cenab-ı Allah'ın onların üzerlerine sağanak sağanak inen ihsanlarını okurken bazen de güleceksiniz. Çünkü Endonezya dili Bahasa'yı bilmemelerinden ve kültür farklılığından kaynaklanan ilginç şeyler okuyacaksınız.

Modern dervişlerin gerçek hikâyeleri burada başlıyor.

2. Bölüm

İhya Edilen Hicret

1989 yılının sonlarına doğru Fethullah Gülen Hocaefendi, yıllardır beraber olup hep kendilerine danıştığı abilerden önden gelen bir grubu istişare yapmak için bir toplantıya çağırdı. Bu grubun içinde o zaman için yaklaşık otuz yıldır yanında bulunan İsmail Büyükçelebi de vardı. İsmail Büyükçelebi o toplantı gününü şöyle anlattı:

"Hocaefendi bizleri kaldığı İstanbul Altunizade'de beşinci katta topladı ve 'Yurt dışına eğitim müesseseleri kurmak için bazılarınızı göndersek nasıl olur?' diye sordu. Hepimizin fikrini aldı. Abdullah Aymaz Abi 'Hocam bilmem hatırlar mısınız? 1970'li yıllarda (Muhtemelen 1972 yılı olacak.) bizi yine böyle bir toplantıya çağırmış ve Türkiye'nin değişik şehirlerine göndermek için fikrimizi sormuştunuz. O zamana kadar Hizmet sadece İzmir ve çevresindeydi. Siz fikrimizi aldıktan sonra bizi değişik şehirlere gönderdiniz ve bu vesile ile Hizmetimiz Türkiye'nin pek çok şehrine yayıldı, ülkenin her yanında dershaneler ve yurtlar açılmaya başlandı. Kanaatimce yurt dışına gitmek çok şahane bir fikir.' dedi. " İsmail Büyüçelebi'nin bu ifadelerini teyit eden yazarın da bir hatırası var.

Mehmet Ali Şengül 2016 yılında Sidney'de evimi ziyarete gelmişti. O da Abdullah Aymaz Abi'nin anlattıklarına benzer bir hatırasını nakletti. "1971'de askerî muhtıradan sonra Hocaefendi dâhil yaklaşık elli beş kişiyi Türkiye'ye şeriat getirmek için toplantı yapmak suçundan tutuklamışlardı. Suç delilleri ise evlerimizdeki Risale-i Nurlar'dı. Belli bir müddet sonra suçsuzluğumuz tespit edildi ve bizleri serbest bıraktılar. Fakat devletin istihbarat örgütlerinin gözleri üzerimizde idi ve serbest kaldıktan sonra ne yapacağımızı izliyorlardı. Hocaefendi bizleri topladı. Türkiye'nin değişik şehirlerine bizi göndermek için fikirlerimizi sordu. Biz teklifi memnuniyetle kabul ettik. Hocaefendi on iki arkadaşımızı ayrı ayrı vilayetlere gönderdi. Ben Samsun'a, Abdullah Aymaz da Konya'ya gitti. Başka arkadaşlar da başka şehirlere gittiler. Böylece üzerimizdeki dikkatler de kısmen dağılmış oldu. Hem de Hizmet kısa zamanda on iki vilayete yayıldı."

İsmail Büyükçelebi'ye göre, "Altunizade'deki bu toplantı bizim için bir ilham kaynağı oldu. Daha sonra değişik istişareler yapıldı. Kim nereye gidecek, gidecekleri yerlerde herhangi bir tanıdık var mı yok mu, araştırıldı. Benim Malezya'ya gitmem istendi. Orada tanıdık biri vardı. Önce gidip kısa bir araştırma yapacaktık, sonra dönüp ailemizi götürecektik. Daha sonra aklıma geldi. Gitmişken o bölgedeki birkaç ülkeye

daha gideyim ve orada da bir ön araştırma yapayım, dedim. Bazı arkadaşlar da başka ülkelere gittiler."

İsmail Büyükçelebi önce Malezya, daha sonra da Endonezya, Tayland, Hong Kong, Güney Kore ve Japonya'ya gider. Tanıdıklarının tanıdıkları vasıtasıyla bazı kimseler ile tanışır. Bu seyahati yaklaşık bir buçuk ay sürer. Bu değişik ülkelere gidip gelmeler bir müddet devam eder. Daha sonra bu ülkelere üniversitelerde okumak üzere öğrenci gönderme fikri oluşur. Maneviyatı güçlü, fakat herhangi bir üniversiteyi kazanamamış olan öğrencilerin gönderilmesi için yapılan istişareler sonucu bu fikir kabul edilir. O zaman Türkiye'de üniversiteye gitmek bir hayli zordu.

İlk etapta Tayland, Malezya, Endonezya, Filipinler, Japonya ve Güney Kore'ye otuz öğrenci gönderilecekti. Bunlar orada dil öğrenip sonra üniversiteyi okuyacaklardı. Böylece aynı zamanda o ülkelerde herhangi bir eğitim müessesi kurulup kurulamayacağına dair bir fikir oluşacak ve bu öğrenciler muhtemelen yeni eğitim müesseselerinin kurulmasına vesile olacaklardı. Yurt dışına değişik ülkelere gidecek 200 lise mezunu öğrenci ile ön görüşmeler yapıldı. Bu öğrenciler genelde manevî yönü güçlü olan fakat maddî zorluklar nedeniyle yeterli kurs alamamış veya akademik olarak üniversiteyi kazanamayan bu öğrencilerin kendi aileleriyle görüşmeleri ve onların rızalarını almaları istendi. Bu öğrenciler gönderildikleri ülkelerde okuyacaklar, burslarını da İstanbul'daki esnaf karşılayacaktı. Aylarca süren değişik görüşmeler ve toplantılardan sonra bu öğrenciler yurt dışına gitmek için hazırdı. Gidilecek ülkelerin isimleri kağıtlara yazılıp Hocaefendi'nin takkesine konuldu. Hocaefendi, elindeki takkeden her öğrencinin gelip bir tane rastgele ülke çekmesini istedi. Bu öğrencilerin içinde Hekim de vardı. Kura çekmeden önce çok heyecanlıydı. Elini takkeye koyup bir kâğıt aldı ve açtı. Bir baktı ki elindeki kâğıtta Endonezya yazıyordu. Coğrafî bilgisi çok iyi olmayan Hekim, "Acaba Endonezya neresi?" diye haritaya baktı. Endonezya'nın adalardan meydana gelmiş bir ülke olduğunu görünce rüyasını hatırladı. Kitabın ilk bölümünde belirtildiği gibi, Peygamberimiz ona bir sepet içinde bulunan tohumları vermiş ve "Bunları şu adalara serp!" demişti. Rüyasında gördüğü adalar, meğer Endonezya adaları imiş. Hekim hem çok heyecanlanmış hem de rüyası çıktığı için çok sevinmişti. Kurada çıkan yeri severek kabul etti. Orayı gitmeyi bir vecibe biliyordu. Onunla beraber Halim ve Mehmet'in de Endonezya'ya geleceğini sonradan

öğrendi. Onlara daha sonra Murat da katıldı. Halim'in ise önce Japonya'ya kurası çıktı, fakat daha sonra Hekim ve Mehmet ile Endonezya'ya gitmesini istediler. O da kabul etti. Böylece dört kişi oldular. Bir araya gelip önce tanıştılar. Halim o günü anlatırken, "Dördümüz bir odada bir araya geldiğimizde sanki yıllardır birbirimizi tanıyor gibi idik. Hâlâ hayret ederim. Nasıl da çabucak birbirimize hemen ısınıverdik!" Hepsi de az gelirli ailelerin çocukları idiler.

Dördü Ankara'da iki haftalık bir İngilizce kursuna katıldılar. Halim önceleri İngilizce öğrenmeye biraz duyarsız kaldı fakat sonradan "Neden kursta iyi İngilizce çalışmadım?" diye üzüldü.

Sevinç, Şevk ve Heyecan

Hekim, Tokat'ta dünyaya gelmişti. Halim, arkadaşı Hekim'i anlatırken onun takvasını ve manevî yönünü çok takdir etti. Halim ise Elazığlı idi. Babası araba tamircisi idi. Arkadaşları Halim'in çok fedakâr olduğunu söylerler. Mehmet, İmam Hatip Lisesi mezunu fakat hep aklı ön planda tutan birisi idi. Murat ise Burdur'lu olup okumaktan çok ticaret yapmayı severdi. Dördünün de farklı fıtratları olmasına rağmen hepsinde de yurt dışına gitme arzusu vardı. Çok önceleri şehirlerindeki rehber öğretmenleri onlara bu konuda rehberlik yapacak ve onların yurt dışına gidip gidemeyeceklerini soracaklardı. Bu soruya hepsi de seve seve gideceklerini söyleyip "Evet!" dediler. Bu yüzden şimdi iki yüz kişi arasına seçilmişlerdi. Ancak hepsinin de gayesi aynıydı. Endonezya'ya gitmek ve orada okul kurmak... Peki, bu nasıl olacaktı? Hiçbirisi de bu sorunun cevabını bilmiyordu. Ne İngilizceleri vardı ne de Endonezya dili olan Bahasa'yı biliyorlardı. Sadece Hekim biraz İngilizce biliyordu.

Halim o günleri şöyle hatırlıyor: "Memleketim olan Elazığ'a döndüm. Pasaport çıkarmak hayli masraflı idi. Annem evlenirken düğünde kendisi için alınan altın yüzüğünü sattı ve ben onunla pasaportumu çıkardım. Sonra İstanbul'a gittim. Hep beraber Endonezya konsolosluğuna turist vizesi için başvurduk. Bu ara İsmail Büyükçelebi ile birkaç defa görüştük. O daha önce gittiği için bize Jakarta'yı anlattı. 'Yemyeşil bir yer. İçinden ırmaklar akar, hem de ucuz. İstanbul ve Ankara gibi pahalı bir şehir değil.' dedi. Biz çok heyecanlı idik. Hemen gitmek istiyorduk. Fakat vize almak biraz uzun sürdü. Ben arkadaşlara, 'Gidelim de gerekirse orada hasır üzerinde bir ay bile yatarız.' dedim." Halim'in

bu sözleri dua hükmüne geçecek ve hakikaten Jakarta'ya gittikten sonra paraları az olduğu için otele gidemeyip kiralık ev buluncaya kadar bir mescitte bir ay boyunca hasır üzerinde yatacaklardı.

Nihayet vizeleri çıktı. Uçmadan önce Hocaefendi ile İstanbul'da kaldığı yer olan Altunizade'de kısa bir görüşme yaptılar. Halim, tamamen hatırladığı o kısa ziyareti şöyle anlattı: "Hocaefendi bize Endonezya'nın iklimi, halkı ve kültürü hakkında konuşunca hepimiz hayran kalmıştık. Hocaefendi Endonezya'yı ne kadar iyi biliyor, diye şaşmıştık. Sonra 'Size ne kadar burs taktir ettiler?' diye sordu. Biz 400 dolar deyince 'Az imiş ama gelecekte inşallah artırırlar.' dedi. Bizlere dua etti ve yanından ayrıldık."

İsmail Büyükçelebi, Halim, Mehmet ve Hekim'i havaalanına kadar getirir. Onları yolcu etmeden önce biraz nasihat eder ve sonra Jakarta'da Beyhaki diye tanıdığının tanıdığı olan bir kişinin adresini verir. Onlara, "Eğer onu bulamazsanız orada yatılı çok medrese vardır. Gidip onların birinde ev kiralayıncaya kadar bir müddet kalırsınız veya mescitlerde yatarsınız. Havalar sıcaktır. Şayet mescitte yatarsanız, yatağa filan gerek yok. Oraya vardıktan sonra dönüş biletlerinizi postalayın." der. Vize almak için gidiş-dönüş bileti almak zorunluluğu vardı. İsmail Bey, onların ceplerindeki paranın otele giderlerse çabucak biteceğini biliyordu. Halim sonradan şunları söyledi. "İsmail Büyükçelebi'nin dönüş biletlerimizi varır varmaz İstanbul'a postalamamızı istemesi bir strateji idi. Şayet biz ülkeyi sevmezsek cebimizde dönüş bileti olduğu için hemen dönebilirdik. Biletleri geri postalamakla artık orada kalmak için karşılaştığımız zorluklara dayanmak ve okumak zorunda idik." Bu olay bana, Târık bin Ziyad'ın boğazı geçip İspanya kıyılarına varınca, gemilerini yakmasını hatırlattı. Yani ya kazanacaklar veya yok olacaklardı. Bu dört lise mezunu öğrenci de başarmak zorunda idiler. Halim bunu teyit etti. "Başka çaremiz yoktu, üniversiteye kaydolup okumak ve orada kalmak zorunda idik." Halim'e göre bu onları daha çok kamçılamıştı. Yani İsmail Büyükçelebi'nin isteği üzerine bileti geri göndermeleri hayırlara vesile olmuştu.

Jakarta'da İlk Zorluklar

18 Mart 1993 tarihinde Hekim, Halim, Mehmet ve kendilerine Malezya'dan katılan Özcan ile beraber Jakarta havaalanına inerler. Özcan on-

Resim 5: Endonezya'ya varış tarihini gösteren pasaporttaki damga

ları yerleştirip biraz kalıp geri dönecektir ve içlerinde Bahasa dilini biraz bilen tek kişidir. İstanbul'da uçağa binerken hava çok soğuk olduğu için Hekim, Halim ve Mehmet kışlık elbiselerini giymişlerdir. Jakarta'da havaalanından çıkar çıkmaz havanın çok sıcak olduğunu görünce hemen havaalanına geri dönerler. Kışlık elbiselerini çıkarıp yazlıkları giyerler fakat hava yine de onlara çok sıcak gelir. Bir taksiye atlayıp ellerindeki tek adres olan Beyhaki'nin evine giderler. İsmail Büyükçelebi bu adresi verirken, şayet adres doğru çıkmaz veya o kişiyi verilen adreste bulamazlarsa yatılı bir medreseye gitmelerini tavsiye etmişti. Onlar kapıyı çalınca yaklaşık 80 yaşında yaşlı bir kadın kapıyı açar, zar zor kadın ile anlaşırlar ve doğru adrese geldiklerini anlarlar. Bu onları sevindirmiştir. Hiç olmazsa kendilerine yardım edecekleri ümidi ile birinin evini bulmuşlardır. Yaşlı kadın onlara evin üst katında istirahat etmeleri için bir oda gösterir. Beyhaki'nin evi bayağı büyük bir evdir.

Vardıkları gün Ramazandır ve hepsi oruçludur. Beyhaki iftardan önce gelir. Onlar ile tanıştıktan sonra yemek yerken iftar masasında onlara Endonezya'ya geliş maksatlarını sorar. Onlar da okumak için geldiklerini söyleyince Beyhaki şaşırır. "Neden Avrupa, ABD değil de Endonezya?" diye sorar.

Dört genç daha sonra, "Burada hem okuyacağız hem de uzun vadede bir okul açmayı düşünüyoruz." deyince Beyhaki büsbütün şaşırır. Halim'e göre, "Daha sonra Hizmetin Türkiye ve dünyadaki okullarından bahsettik. Bize tekrar hayretvarî gözlerle baktı. Dört tane 18-19 yaşlarında lise mezunu gencin okul açacağına kim inanır? Beyhaki de o gün bize inanmadı. Belki de anlattıklarımızı bir şaka zannetti fakat biz ciddi cidi konuşuyorduk. Şakaya hiç benzemiyordu. İftar masasında, midye, karides, istakoz, su yosunu türü deniz ürünleri vardı. Hayatımızda bunları hiç yememiştik. Sadece sofradaki meyvelerden yiyebildik. Sofradan âdeta aç kalktık."

Türkler Hanefi Mezhebinde oldukları için genelde bu tür deniz ürünlerini mekruh sayarlar ve yemezler. Sadece balık yerler ve bu tür gıdalara hiç alışkın değillerdir. Beyhaki de onların bu tür yemekleri yemediğini görünce üzülür. Halim, "Hava çok sıcak, hep terliyoruz. Geceleyin sıcaktan ve terlemekten uyuyamıyoruz. Bu kadar sıcak havaya alışkın değiliz, Endonezyalıların tükettiği yemekleri yiyemiyoruz. Geceleri gök delinmişçesine yağmur yağınca kalkıyoruz. Tavanlarda ve odanın içinde küçük kertenkeleler(Endonezya'da bunlara çiçak derler ve hemen hemen her evde olur) dolaşıyor. Her gün ortalama bir kilo kaybediyordum. Beyhaki gündüzleri işe gidiyordu. Bizim yemekleri yiyemediğimizi görünce, 'Gençler, işte mutfak! Bir bakın, siz kendiniz yiyebileceğiniz bir şeyleri hazırlayın ve pişirin.' dedi."

Dört genç bu teklife çok sevinirler ve kendilerinin yiyebilecekleri bazı şeyleri pişirirler. Daha sonra Beyhaki'nin yaklaşık iki hafta önce eşini kaybettiğini öğrenirler. Onun evinde dokuz gün kalırlar. Beyhaki'nin evde üç de kızı vardır. Bir akşam bunlara, "Gençler, dokuz gündür sizi misafir ediyorum. Sizi izliyorum. Siz burada rahat değilsiniz fakat sizin dürüstlüğünüze ve yüksek ahlakınıza hayran kaldım. Evde üç kızım var. Bu eve yedi kız daha çağırsam ve sonra size bunların hangileri benim kızlarım, diye sorsam siz hiçbirini ayırt edemezsiniz. Dokuz gündür bakıyorum. Hiçbiriniz bir defa dahi başınızı kaldırıp kızlarıma bakmadınız. Size yardımcı olacağım inşallah." der.

Beyhaki dört genci alır, kendi ofisinin yanında küçük bir mescit vardır. Oraya yerleştirir. Tabiki mescitte yatak filan yoktur. Zaten havalar sıcak olduğu için yorgan vs. de ihtiyaç yoktur. Mescitte namazlar hasır üzerinde kılınır. Bu ara kendilerine Malezya'dan eşlik eden Özcan Kuala Lumpur'a geri döner. Üç genç mescitte yatarlar ve burada daha

rahat ederler. Halim diğer iki arkadaşına "Size İstanbul'da dememiş miydim? Yeter ki gidelim, gerekirse hasır üzerinde yatarız. İşte duamız kabul oldu." der.

Mescidin bitişiğinde, Beyhaki'nın çalıştığı Kızılhaç'ın ofisleri vardır. Hekim, Halim ve Mehmet gündüz mescidin mutfağında bir şeyler pişirip Beyhaki'nin ofisindekilere ikram ederler. Normalde onların ikram etmeleri gerekiyordu, çünkü Kızılhaç insanî yardımlar yapıyordu. Fakat oradaki memurlara bir şeyler ikram etmeyi bu üç genç severek yapıyordu. Daha sonra İstanbul'dan Murat da gelir ve onlara katılır.

Halim mescitte kalırken başlarından geçen birkaç olayı bana anlattı. Bu dört genç de mescitte kalırken, gece teheccüde kalkarlar. Bazen birisi erken kalkar ve herkesi kaldırır. Bir defasında Hekim erken kalkar ve evin içinde âdeta cennetvari bir koku hisseder ki daha önce hayatında hiç böyle bir koku duymamıştır. Önceleri acaba bazı arkadaşlar bu gece mescidin içine güzel koku mu serptiler, diye düşünürken biraz sonra bir bakar ki Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemin müezzini Bilal Habeşi onların başında koruma gibi duruyor. Bu bir uyku değildir, çünkü o esnada uyanıktır. Hekim o an Bilal Habeşi'nin sanki bütün gece onu koruduğunu hisseder. Yine bir başka gece Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemin bir başka sahabesinin mescidin bir köşesinde oturmuş, bir bekçi gibi onları koruduğunu görür. Ancak o sahabenin ismini hatırlayamaz.

Mescitte yaklaşık bir ay kalırlar. Bu ara Beyhaki'nin yeğeni onlara yardımcı olmaya çalışır. Onları alıp Endonezya Üniversitesi'ndeki Bahasa dili kursuna kaydetmek ister. Üniversite yetkilileri onlardan Türkiye Büyükelçiliğinden Endonezya'da okumak istediklerine dair mektup getirmelerini ve de Jakarta'dan bir kefil ister. Beyhaki onlara kefil olacağını kabul edince gençler çok sevinirler. Çünkü başka alternatif yoktur. Halim'e göre Beyhaki onların hayâ ve takva sahibi olmalarına hayran kalmıştır. Nitekim bir defasında, "Sizi tanımıyorum, yabancısınız. Fakat evimde kaldığınız zaman genç olmanıza rağmen bu kadar güzel hayâ ve takva sahibi olmanızdan dolayı size kefil oluyorum ve de size güveniyorum." der. Dördü de Beyhaki'nın kefil olmasına çok sevinmişlerdir. Onlar gayelerine ulaşmanın ilk basamağı olan üniversitenin dil kursuna kaydolarak ardından üniversiteye de gideceklerine inanıyorlardı.

Dört genç Türkiye Büyükelçiliğinden mektup almak için elçiliğe giderler. Biraz da endişelidirler. Halim ve Murat elçiliğe ilk gittikleri

günü ve başlarından geçenleri unutmamışlardı. Önce Büyükelçi'nin yardımcısı ile görüşürler. Ona Jakarta'ya üniversite okumak için geldiklerini söylerler. Büyükelçi yardımcısı "Hangi üniversite ve bölüm?" diye sorar. Onlar İslamî ilimler, deyince adam sinirlenir, onlara bağırıp çağırır ve âdeta karakolda imiş gibi hesaba çeker. Kimsiniz, niçin geldiniz, nasıl geldiniz, gibi sorular yağmur gibi yağar. Dört genç kendilerini bir suçlu gibi hissederler. Dört genç de genelde Dış İşleri Bakanlığında çalışanların aşırı laikçilerden olduklarını Türkiye'de çok duymuşlar ve onların yurt dışında Hizmetin okullarını açtırmamak için yaptıkları işleri defalarca dinlemişlerdir. Onun için konuşmalarında renklerini fazla ortaya koymamaya dikkat ederler. Neticede adam istedikleri mektubu vermeyeceğini söyleyip hakaret eder ve onları kovar.

Dört genç büyük bir üzüntü ile elçilikten tam çıkarken bir görevli arkalarından yetişir ve Büyükelçinin kendileri ile görüşmek istediğini söyler. Dört genç hem ümit hem de endişe ile elçi ile görüşmeye giderler. Büyükelçi de onları bir suçlu imiş gibi hesaba çeker. Onlara kızar, bağırır, çağırır. Siz Türkiye'den farklı şehirlerdensiniz, nasıl bir araya geldiniz? Buraya nasıl geldiniz? Ve daha nice nice sorular… Gençler 'Biz Endonezya Üniversitesine kaydolmak istiyoruz. Elçilikten bir mektup almamızı istediler.' deyince Büyükelçi 'Benimle dalga mı geçiyorsunuz? Bu adla bir üniversite mi olur?' der. Hekim, 'Türkiye'de Türkiye Üniversitesi olamaz mı' deyince adam büsbütün kızar. İşin acı tarafı Büyükelçinin Endonezya'nın en büyük ve en iyi üniversitesinden habersiz olmasıdır. Büyükelçi de mektup vermeyeceklerini söyler ve aşağılayıcı ifadeler kullanır. Dört genç neye uğradıklarını şaşırırlar. Boyunları bükük ve üzüntü ile elçilikten çıkarken tekrar bir görevli gelir ve adlarını sorar. Önce isimlerimizi vermesek mi veya gerçek isimlerimiz yerine mahlas isim mi versek, diye düşünürler. Çünkü fişleneceklerinden endişe ederler. Sonra da muhtemelen kendilerine bir zarar verir endişelerini taşırlar. Ama daha sonra "Yarın öbür gün pasaportlarımızı uzatmaya gelirsek problem olur." deyip isim ve soyadlarını yazıp elçilikte çalışan Endonezyalı görevliye verirler.

Türkiye'de Cumhuriyetin kurulduğu 1923'ten 1950'li yıllara kadar dinî eğitim tamamen yasaklanır. Devlet âdeta dinsizlik politikasını eğitim, kültür ve sosyal konularda zorla uygular. Dinini yaşamak isteyenlere Batıda hiçbir yerde uygulanmayan laiklik adına zulümler yapılır. Kur'an öğretenler, dinî eğitimi gizli yapanlar şiddetle cezalandırılır.

Rahmetlik babam köyümüzde gizlice Kur'an öğrettiği için birine yedi yıl ceza verildiğini küçükken bana söylemişti. Dış İşleri Bakanlığında çalışan, özellikle büyükelçi ve konsoloslar jakoben türü laikçi idiler. Bu kitabın yazarı son otuz üç yıldır yurt dışında olduğu için dine karşı apaçık düşmanlık yapan pek çok büyükelçi ve konsolos ile karşılaşmıştır. 1991 yılında Sidney'de bir konsolos bana 'Bütün Dış İşleri Bakanlığında Cuma namazına giden sadece üç konsolos vardır.' demişti. Onlar sadece dine ve dindarlara böyle davranmıyorlardı, ayrıca yurt dışındaki vatandaşlarının problemlerine de çok ilgisizlerdi.

Gençler çok üzgün bir şekilde Endonezya Üniversitesindeki kayıt bürosundaki ilgiliye başlarından geçenleri ve elçilikten mektup alamadıklarını anlatırlar. İlgili kişi, "Ülkenizin çok seküler bir ülke olduğunu biliyorum, ayrıca devletin kendi vatandaşlarına dinî bakımdan ne kadar kötü davrandığını da çok iyi biliyorum." der. Daha sonra "Acaba büyükelçilikten Türkiye vatandaşı olduğunuza dair bir belge getirebilir misiniz?" diye sorar. Murat ve Halim, o günleri yıllar sonra hatırladıklarında şöyle anlatırlar: "Dört defa büyükelçilik, üniversite ve Eğitim Bakanlığı arasında gidip geldik fakat maalesef elçilik bize vatandaş olduğumuza dair bir belge de vermedi. Endonezya Eğitim Bakanlığı da esasında böyle bir şeyle ilk defa karşılaşıyordu. Onlar da ne yapacaklarını bilmiyorlardı. Belki de Endonezya tarihinde ilk defa Türkler ülkelerine gelip okumak istiyorlardı. Eğitim Bakanlığı yetkilisi onlara "İsterseniz ülkenize dönün. Oradan üniversitemize kayıt olmak ve vize almak için elçiliğimiz kanalı ile başvurun." der.

Halim, "Kendi aramızda konuştuk. Bu durumun daha zor olacağını anladık. Çünkü burada kayıt işlerimizi takip eden biri olmazsa buradaki bürokrasi çok yavaş olduğundan tekrar geri gelmemizin imkânsız olacağı kanaatine vardık. Görevliye bu teklifi kabul edemeyeceğimizi, gidip tekrar dönmemizin çok zor olacağını söyledik. Sonra bakanlıktaki ilgili, "Peki, elçilikten Türkiye vatandaşı olduğunuza dair bir belge getirebilir misiniz?" diye sordu. Dört genç tekrar elçiliğe gider ve nihayet nüfüs cüzdanlarının birer fotokopisini çektirip altına "Türk vatandaşı" diye yazdırırlar. Halim'e "Neden pasaportları kabul etmediler de nüfus cüzdanlarının imzalanmış fotokopilerini kabul ettiler?" diye sordum. Halim, "Kanaatimce Eğitim Bakanlığı yetkilileri de ne yapacağını bilmiyordu." cevabını verdi.

Murat ve Halim'in ifadelerine göre, "Bu belge ile üniversite bizi kabul etti. Beyhaki de kefil olmuştu. Biz İslamî İlimler bölümüne kaydolmak istedik fakat müfredatına baktığımızda Arapça ağırlıklı bir program olduğunu gördük." Gençlerin hiçbirinin Arapçası yoktu. Sadece Mehmet'in biraz vardı. İstanbul'dan ayrılmadan önce Fethullah Gülen Hocaefendi ile bir araya geldiklerinde, Hocaefendi onlara öncelikle İslamî ilimler ile ilgili bölümleri seçmelerini tavsiye etmişti. Eğer o olmazsa Endonezya dil ve kültürünü seçin tavsiyesinde bulunmuşu. Onlar da İslamî ilimler bölümüne kayıt yaptıramayınca, Endonezya Dili ve Kültürü bölümüne kayıt yaptılar. Halim, "Hocaefendi'nin o tavsiyesi sonra çok işimize yaradı. Okul açılınca daha rahat öğretmenlik yaptık. Çünkü dili ve kültürü daha iyi öğrendik." Dört genç de hayallerini gerçekleştirmek için ikinci adım olan bir üniversiteye kayıt yaptırınca çok mutlu olmuşlardı.

İlk günlerinin en canlı şahidi olan Beyhaki ile görüşüp bu dört lise mezunu ile ilgili hatıralarını almak istedim fakat onun vefat ettiğini öğrendim.

Şişman için iki bilet parası ücret

Dünyadaki başka bölgelerde yaşan insanlarla kıyasladığımızda Endonezyalılar, genelde zayıf ve boyları da kısa insanlardır. Bundan dolayı da genelde belediye otobüsleri ve diğer halk ulaşım araçlarının iç dizaynları Endonezyalıların boylarına ve kilolarına göre ayarlanmıştır. Bu durum Türk öğrenciler için bazen sıkıntılara sebep oluyordu. Bu dört genç, ceplerinde çok para olmadığı için genelde halk ulaşım vasıtaları ile üniversiteye gidip geliyorlardı. Endonezyalılar beyaz Türklere hayretle bakar ve bu zengin beyazların neden halk ulaşım vasıtalarını kullandıklarına şaşarlardı. Bu dört Türk öğrenci boylu posluydular. Murat bu konuda başından geçen ilginç bir olayı şöyle anlattı. "Sonradan öğrendik ki öğrenci olanlar halk ulaşım vasıtalarına binince bilet ücretinin yarısını ödüyorlar. Biz de halk ulaşım vasıtası olan ve 'öçek' denilen üç tekerli ancak 8-10 kişi alabilen vasıtaya bindiğimizde öğrenci olduğumuzu ve yarı fiyat vermek istediğimizi belirttik. Şoför kabul etmedi. "Siz şişmansınız ve iki kişilik yer kaplıyorsunuz." dedi. Biz esasında normal kilolu idik ama onlara göre şişman sayılırdık. Bizi durakta gördüklerinde 'Şişman adam üç yüz Rupi!' diye bağırırlardı. Normalde öğrenciler

150 Rupi veriyordu. Biz de "Evet vereceğiz." dersek o zaman durur, bizi alırlardı, yoksa almazlardı. Artık ne zaman durakta bizi görseler 'Şişman adam üç yüz Rupi!' diye bağırmaları bir âdet olmuştu." Taksi ücretleri de Endonezya'da çok pahalı değil. Çünkü petrol ucuzdu. Murat'a "Neden taksi ile gitmiyordunuz?" diye sorunca, burslarının ancak okul parası, kira ve de misafirlerine ikram için yettiğini ifade etti. Bazen de çok trafik olursa motosiklete binip üniversiteye gittiklerini söyledi.

Halim için rahat yok

Endonezya'ya ilk giden öğrencilerle görüştüğümde onların birbirleri hakkındaki fikirlerini de sordum. Zira bazen kendileri kendilerini anlatmıyorlardı veya başlarından geçen olayları ya anlatmaktan riya olur diye çekiniyor veya hatırlamadıkları şeyler de oluyordu. Murat, Halim'i anlatırken onun çok fedakâr bir arkadaş olduğunu, öğrencilerin her türlü problemiyle ilgilendiğini ve onlara daima yardımcı olmaya çalıştığını söyledi. Hatta, kendileri veya onların aileleri çok uzaklarda yaşasalar bile yine gider öğrencileri ziyaret ederdi. Murat'a göre Halim'in bu gayretleri, özellikle rehberlik alanındaki çalışmaları, zamanla meyvesini verdi. Murat daha sonra şunları söyledi: "Halim çok fedakârdı. Üniversiteden öğrenci arkadaşlarını her akşam eve davet eder, onlara yemek yapardı. Endonezyalılar beyaz adamın kendilerine hizmet ettiğini o güne kadar görmemişti. Halim'in onlara yemek pişirip ikram etmesi, mütevazılığı, fedakârlığı öğrenciler üzerinde çok etki bıraktı. O aynı zamanda çok cömertti. Bursunun son kuruşuna kadar ya öğrenciler veya okul için harcardı." Halim'in bu fedakârlığını araştırdım. Başka arkadaşlarından ve tanıyanlardan da sordum. Beş yıl boyunca bir dolar dahi biriktirmemiş. Ayrıca hâlihazırda okullarda idarî görevlerde bulunan pek çok öğretmen Allah'ın inayeti ile Halim'in rehberlikteki çalışmalarının meyveleridir. Endonezya'da 1996-2001 yılları arasında yaklaşık beş yıl idarecilik yapan Ali Güngör de bunu teyit etti.

1996 yılında okula müdür olarak gelen Muhsin ise Halim hakkında şunları söylüyor. "O çok merhametli ve aynı zamanda kendisini eğitime adayan biridir. Halim'in en önemli özelliği, fedakârlığı kendi tabiatının bir parçası hâline getirmiş olmasıdır." Murat ise daha ziyade ticareti severdi. Fıtratı tüccar olmaya meyilli idi. Halim de Murat hakkında "Onun tüccarlık karakteri bizler için bir zenginlik idi." Çünkü

gerek okul inşaatlarında ve gerekse alım satımlarda önemli işler üstlenmişti. İdarî heyette veya istişarelerde faaliyetlere tüccar gözü ile bakmasının bir zenginlik olduğunu tespit ettim. Hekim hakkında ise herkes, o yıllarda manevî yönünün güçlü ve sakin bir kişiliği olduğunu ifade etti. Mehmet ise daha ziyade rasyonalist bir yaklaşımla istişarelere katkıda bulunurdu. Bu dört genç, farklı fıtratlarıyla birbirini tamamlayan bir vücut gibi olmuşlardı. Murat ilk yıllardaki istişareleri şöyle hatırlıyor. "Mehmet daha çok rasyonalist olarak hareket ederdi. Kanaatimce onun rasyonalist olarak hareket etmesi bizim daha çok idealist olan davranışlarımızı dengeliyor ve realiteye uygun davranmamıza vesile oluyordu. O âdeta bir muhalefet lideri gibi bizleri uyarıyor ve uygun kararlar almamıza katkıda bulunuyordu."

Selamın Sırrı

1980'li yıllarda İslamî bir dergide okumuştum. Yıllarca önce beyaz bir Müslüman bir Afrika ülkesine gider. O ülkede halkı Müslüman olan bir köye tercümanı ile uğrarlar. Müslüman köylüler, onları görünce hemen evlerine çekilir ve kimse yanlarına gelmez. Daha sonra beyaz Müslüman, birkaç kişiye yaklaşıp, "Esselamü aleyküm." deyip selam verir. Selamı verdikten sonra halk birbirine haber uçurur ve bütün köylü, onların etrafında toplanır. Beyaz Müslüman, tercüman kanalı ile onlara, "Neden bizi ilk gördüğünüzde bizden kaçtınız fakat selamdan son-

Resim 6: Kaynak: www.wikihow.com

ra geldiniz." diye sorar. Müslüman köylüler, "Bugüne kadar hep beyaz misyonerler gelip Hristiyanlık propagandası yaptılar ve küçük bazı hediyeler dağıttılar. Biz sizi de onlardan zannettik, onun için evlerimize çekildik. Sonra selamınızı duyunca hepimiz buraya toplandık. İlk defa köyümüze beyaz bir Müslüman geliyor." O beyaz Müslüman "Selamın ne kadar önemli bir şey olduğunu o gün bütün iliklerimde hissettim." diye yazmıştı. Peygamber Efendimizin selam ile ilgili birkaç hadisi şerifini konunun önemine dikkat çekmek için aşağıda arz ediyorum:

"Canım elinde olan Allah'a yemin ederim ki, sizler iman etmedikçe cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olmazsınız. Yaptığınız zaman birbirinize sevgi ve saygınızın artacağı bir şey söyleyeyim mi? Aranızda selamı ve selamlaşmayı yayınız." (Müslim, İman 93)

Abdullah b. Amr b. Âs'tan (Allah Onlardan razı olsun) rivayet edildiğine göre bir kimse Rasulullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: Müslümanın hangi ameli daha hayırlıdır, diye sordu. Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) de: "Yemek yedirmen ve tanıdık tanımadık herkese selam vermendir." buyurdu (Buhari, İman 6; Müslim, İman 63).

Tufeyl b. Ubey b. Ka'b'dan: "Abdullah b. Ömer'e gelir, onunla birlikte çarşıya çıkardım. Biz çarşıya çıkınca Abdullah b. Ömer eski eşya satan, değerli eşya satan, yoksul veya herhangi bir kimseye uğrasa mutlaka selam verirdi. Bir gün yine Abdullah b. Ömer'in yanına gelmiştim. Çarşıya çıkmak için kendisine arkadaş olmamı istedi. Ona: Çarşıda ne yapacaksın, alışveriş işlerine vakıf değilsin, eşya fiyatlarını sorup pazarlığa girmezsin, pazar yerlerinde oturmazsın, burada otur da konuşalım, dedim. Abdullah b. Ömer: Ey Ebâ Batn (Tufeyl göbekli olduğu için böyle hitap etmiştir.) Biz sadece selam vermek üzere çarşıya çıkıyoruz, karşılaştıklarımıza da selam veriyoruz, cevabını verdi. (Mâlik, Muvattâ, Selam 6)

Ebu Hüreyre'den (Allah Ondan razı olsun) rivayet edildiğine göre Rasûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: "Sizden biriniz bir meclise vardığında selam versin, oturduğu meclisten kalkmak istediği zaman da yine selam versin. Bu selamlardan biri diğerinden farklı değildir." (Ebû Davud, Edeb 139; Tirmizi, İstizan 15)

Firman Abi ya da Firman Baba

Araştırmamı yaparken Endonezya'ya gelen herkes Firman Kartiman ve ailesinin gelenlere nasıl sahip çıktıklarından, onların cömertlik ve fe-

Resim 7: İlk ev sahibi Firman Kartiman. Kendisi yaklaşık 27 yıldır eğitim projelerine yardımcı oluyor.

dakârlığından bahsediyordu. Doğrusu ben de bu aile ile görüşmeyi çok istiyordum. Çünkü bu işin başından beri hep ön safta hizmet etmişlerdi. Fakat Firman Beyin kanser olduğunu duyunca çok üzüldüm. Ama yine de "Acaba bana bir yarım saat dahi olsa zamanlarını ayırabilirler mi?" diye sordurdum. Firman Bey rahatsızlığına rağmen Jakarta'da ilk açılan okulda benimle görüşmeyi ikindi namazı sonrası kabul etti. Randevuya iki saat erken gelecekleri haberini aldım. Trafiğin çok yoğun olduğu bir saatti. Hele Jakarta'da trafik deyince özellikle yurt dışından gelenler için bunun ne kadar zor olduğunu herkes kabul eder. Bir taksiye atlayıp gidecektim fakat GPS'e baktığımda ulaşmamın yaklaşık iki saat süreceğini anladım. Bu hasta olan Firman Beyin bir saat fazladan beklemesiydi. Çok da yağmur yağıyordu. Elbiselerimin üzerine yağmurluk giyip, bir motosiklet çağırıp çok merak ettiğim Firman Bey ve muhterem eşi Uçuh ile görüşmeye gittim. Motosiklet trafikte daha çabuk gidiyordu. Yaklaşık bir saat sonra yanlarına vardım. Hasta hâline rağmen hâlâ gönlü ve duaları gönül dostları ile idi. Çok ilginçtir ki benim adıma randevu alacak arkadaş kendisi ile irtibata geçmeden üç gün önce Firman Karti-

man rüyasında çok yakın bir dostunu Avusturalya'da görmüş. O bu rüya üzerine hasta olmasına rağmen benimle görüşmeyi kabul etmiş.

Bu araştırmayı yaparken ihlasla verilen bir selamın gönülleri nasıl fethettiğini tespit ettim. Hekim, Halim, Murat ve Mehmet'in bir ay boyunca kiralık ev bulamadıkları için bir mescitte hasır üzerinde yattıklarını yukarıda ifade etmiştik. Daha sonra birilerinin tavsiyesi üzerine bir kiralık ev bulurlar. Ev sahibinin bir bankada çalıştığını öğrenip evi kiralamak için onun ofisine giderler. Hikâyenin geri kalan kısmını bu dört gencin ilk ev sahibi olan ve kendisi ile uzun bir görüşme yaptığım Firman Kartiman'dan dinleyelim:

"Ofisimde çalışırken sekreterim üst kata gelip dört beyaz gencin benimle görüşmek için geldiklerini ve lobide beklediklerini söyledi. Kendi kendime, 'Avrupalı beyazlar randevu almadan gelmezler. Onlara söyle biraz sonra onları görmeye geleceğim.' dedim. Sonra lobiye indim. Baktım, tanımadığım dört genç oturuyorlar. Beni görünce ayağa kalkıp, 'Esselamü Aleyküm ve rahmetullahi ve berekatüh,' deyip selam verdiler. Selam vermeleri o kadar samimi idi ki aynı samimiyet yüzlerinde de vardı. O selam ile bu gençler kalbimi âdeta fethetti." Belki de o hayatında ilk defa dört beyazdan selam duymuştu.

Firman Bey onlarla tanışır. Türk olduklarını da duyunca daha çok sevinir ve onlara evini hemen kiraya verir. Daha sonra da Firman Kartiman bu gençlere bütün faaliyetlerinde yardımcı olur. Firman Bey ile yaptığım görüşmenin detaylarından sonra bahsedilecektir. Firman Beyden bir selamın kendisini nasıl etkilediğini duyunca, yukarıda arz ettiğim Afrika'nın bir köyünde yaşanan olay çağrışım yaptı.

Selam bir dua gibidir. Birine selam verildiği zaman geniş manası itibarı ile bütün güzel şeylerin onun olması ve aynı zamanda bütün kötü şeylerden de onun korunması Allah'tan istenir. Bu dört Türk öğrencinin selamı Firman Kartiman Beyin gönlünün fethine sebep olmuş. Peki, ya sonrası? Firman Bey hiç düşünmeden evini bu gençlere kiraya verir. Gençler ev kiralamanın sevinci ile kaldıkları mescidin yolunu tutarlar. Evin anahtarını aldıktan sonra da yavaş yavaş yerleşirler.

Bu dört genç, farklı kültürlere rağmen yavaş yavaş Endonezya'yı daha çok sevmeye ve entegre olmaya başlarlar. Evi de kiralayınca bu gençler için önemli bir adım daha atılmış oldu. Yaklaşık bir aydır mescitte hasır üzerinde yatıyorlardı. Firman Bey bu dört gence hayran olmuş fakat haklarında daha fazla bilgi almak ve kim olduklarını iyice

öğrenmek istiyordu. Ayrıca bu dört beyaz genç, evi nasıl kullanacaklardı? Evde neler yapıyorlardı? Evi temiz tutuyorlar mıydı? Eşi Uçuh ile birlikte bir hafta sonu bu gençleri ziyarete gider. Murat ve Halim o günü şöyle hatırlıyor: "Firman Bey ve eşi evimizde ziyaretimize gelen ilk Endonezyalılardı. Yemek pişirip beraber yedik, onlara her türlü misafirperverliği yaptık. Ertesi hafta bu defa çocukları ile geldiler. Onlar otururken bazılarımız onların çocukları ile ilgilendi. Çocukları da bizi sevdiler. Firman Bey, eşi ve çocukları artık her hafta sonu gelmeye başladı. Biz de ona ve eşine manevî baba ve anne gözü ile bakmaya başladık, fakat Firman Beyi bundan sonra hep 'Abi!' diye çağırdık." Abi diye çağırmaları Türk kültüre göre hem bir saygının hem de yakınlığın ifadesi idi. Firman Bey ve eşi de onları çocukları gibi görüyorlardı.

Firman Bey evini onlara kiraya verdikten sonra ailesiyle beraber onları hiç yalnız bırakmadı. Gençler Bahasa dilini çok az bildikleri için her konuda onlara yardımcı olmaya çalıştı. Hem Murat hem de Halim, Firman Bey ve ailesinin kendilerine çok yardımcı olduklarını, kendilerini evlatları gibi sevmeye başladıklarını söylediler.

Belli bir süre sonra Firman Bey, eşi ve çocukları ile beraber hafta sonları onlarla kalmaya başladılar. Firman Bey ve ailesine, "Çok tanımadığınız bu gençlere neden bu kadar iyi davrandınız ve yardım ettiniz?" diye sorduğumda, "Doğrusu biz onların ahlaklarına ve samimiyetlerine hayran kalmıştık." diye cevap verdi. Firman Beye, yaşanan ilk günler ile alakalı görüşlerini sorduğumda, "Ben bu gençlerin ideallerini öğrenip güzel düşüncelerini görünce kalbime ilham edildi ki bunlar dünyanın batısından doğusuna geldiler. Belki Cenab-ı Allah bunların kalplerine ilham etti de geldiler. Bunlar, Türkiye ile Endonezya arasında bir köprü olsunlar. Çünkü o zaman Endonezya ile Türkiye arasında neredeyse herhangi bir bağ yoktu." dedi.

Murat ve Halim'e göre, Firman Bey de çok temiz bir insandı, cömertti, takva sahibi biri idi. Hem kendisi hem de ailesi zengindi ve çok güzel de bir evleri vardı. Ancak onlar o güzel evlerini bırakırlar, hafta sonu gelip onlarla beraber kalırlardı. Firman Bey, eşi ve çocukları bu gençleri çok disiplinli, fedakâr, cömert ve kendilerini ideallerine adamış olarak gördükçe hayranlıkları daha da artı. Evi de çok düzenli ve temiz tutuyorlardı. Normalde Endonezya'da bekâr evleri böyle olmazdı.

Yüzlerce Endonezyalı ile yaptığım görüşme ve konuşmalarda Türkiye'yi çok seküler ve halkını da dinî yaşayış bakımından çok zayıf

bulduklarını söylüyorlardı. Bu konu ile ilgili detayları gelecek bölümlerde okuyacaksınız. Bu görüşlerinde haksız da değillerdi. Fakat Firman Bey ve eşi bu gençlerin farz namazlar dışında sünnetleri de aksatmadığını, fazladan evvabin, teheccüd, kuşluk gibi namazları da kıldıklarını evlerinde kalmaya başlayınca gördüler.

Halim ve arkadaşları, hemen hemen her gün üniversitelerinden arkadaşlarını yemeğe çağırıp onlara ikramda bulunuyorlardı. Hafta sonları da böyle idi. Tabii olarak yemekten sonra sohbetler yapılırdı. Hekim az İngilizcesi ile bir şeyler anlatmaya çalışırdı. Özellikle Osmanlı tarihini Endonezyalı üniversiteli öğrenciler çok merak ediyor ve can kulağı ile o konuda söylenenleri dinliyorlardı. Halim o günleri hatırlarken, "Biz onları, onlar da bizi can kardeşi gibi seviyordu." dedi.

Okul açmak Türk gençlerin en önemli rüyası idi. Bu gençler sık sık "Jakarta'da okul açacağız ama nasıl açarız?" diye Firman Beyle de konuşuyorlardı. Halim, "Ben ve arkadaşlarım okul açmayı konuşuyorduk ama bu nasıl olacak, o günlerde biz de bilmiyorduk." dedi. Firman Bey'e onların ilk aylardaki bu idealistliklerini nasıl gördüğünü sorduğumda, herkes gibi, o da 'Parası, pulu ve tecrübeleri olmayan bu yaştaki gençler nasıl okul açabilir?' diye düşünürmüş. Firman Bey, bu gençler arasındaki kardeşliği, dayanışmayı, ders çalışmalarını ve evlerinde yaptıkları dinî ve sosyal faaliyetleri gördükçe bu gençlerin ileride okul açacaklarına da yavaş yavaş inanmaya başlar.

Gençlerden birisi bir gün, "Firman Abi, bizler yabancı insanlarız fakat siz, bize kendi aile fertleriniz gibi davranıyorsunuz. Bunun sebebini öğrenebilir miyim?" diye sorar. Firman Bey akıllı bir insandır, aynı zamanda gençlere evini kiraladığından bu yana ne yaptıklarını takip eder ve onların hâl ve hareketlerini gözlemler. Firman Bey, bu soruya karşı, "Bakınız, ben sizi buraya geldiğinizden beri izliyorum. Sizin yaptıklarınıza bakıyorum ve görüyorum ki her gün yeni bir faaliyet içindesiniz. Zamanla bu faaliyetleriniz bu eve sığmayacak. Belki çok farkında değilsiniz ama bu evi kiraladığınız günden bu yana her hafta eve geldiğimde yeni değişiklikler gördüm. Namazları hep cemaatle kılıyorsunuz. Ayrıca, her namazın akabinde tesbihat yapıp Allah'ı çok zikrediyorsunuz. Evi hem temiz hem de düzenli tutuyorsunuz. Bu eve hemen hemen her gün üniversite öğrencileri geliyor. Onlarla beraber yemek yiyorsunuz. Evinize gelip giden öğrenci sayısı her gün artıyor ve onlarla çok güzel bir kardeşlik kurmuşsunuz. Ondan da önemlisi güzel

ahlak ve yaşantınızla onlara çok güzel bir model oluyorsunuz. Bütün bunları gördükten sonra anladım ki sizin faaliyetleriniz bu eve sığmayacak, yavaş yavaş topluma da yayılacak. Sizin yüksek gayeleriniz var ve ayrıca bu gayeyi gerçekleştirmek için sizde gayret ve kapasite de görüyorum," deyince tespitlerine hayran kalırlar.

Firman Bey bunları söylemekle, gelecekte bu gençlerin eğitim müesseseleri kuracağını ve onların faaliyetlerinin çok gelişeceğini de ümit ediyordu. Murat'a göre, Firman Bey kendilerini defalarca test etmişti. Fakat Murat ve arkadaşları bunun farkında değildi. Ama bir defasında şöyle bir olay oldu. Murat o günü şöyle hatırlıyor: "Ben ve arkadaşlarım evi kiraladıktan sonra on iki aylık kirayı peşin ödedik. Endonezya'da âdet böyle idi. Yıllık kira peşin verilirdi. Kira verdikten sonra paramız kalmamıştı. Türkiye'den gelecek burslarımız da zamanında gelmedi. Artık üniversiteye gitmek için otobüs paramız bile yoktu. Kimden borç para alabiliriz, diye düşünürken aklımıza ilk Firman Bey geldi. Onunla görüştük ve dedik ki 'Biz size on iki aylık kira verdik acaba siz bir aylık kirasını geri verebilir misiniz? Sonra Türkiye'den paramız geldiğinde biz o kirayı tekrar öderiz.' Bunu yapmak zorundaydık." Firman Bey eşine hemen telefon eder ve kendilerine 150 dolar para gönderir. Yaklaşık iki üç hafta içinde bursları da gelir ve Firman Beyden aldıkları borcu hemen öderler. Ertesi gün veya iki üç gün sonra Firman Bey onları ziyaret eder ve biraz paraya ihtiyacı olduğunu söyler. Acaba gençler, kendisine bir miktar borç para verebilirler mi, diye sorar.

Murat'ın anlattığına göre, o gün için Türkiye'den gelen bütün burs paralarını getirip Firman Beye verirler, sadece üniversiteye gidip gelmek için yol paralarıyla birkaç haftalık yiyecek masraflarını ayırırlar. Bir gün sonra Firman Bey borç aldığı parayı getirip geri verir. Murat ve arkadaşları şaşırırlar. Onların bu şaşkın hâlini gören Firman Bey, "Gençler, esasında benim paraya ihtiyacım yoktu. Siz benden borç istediniz, ben de verdim. Ben de kendi kendime 'Acaba bunlardan borç para istesem bana verirler mi?' diye düşündüm. Siz ise büyük bir fedakârlık yapıp, bütün burs paralarını getirip bana verdiniz, kendinize çok az ayırdınız. Anladım ki sizler fedakâr ve dürüst insanlarsınız." Murat der ki bundan sonra Firman Bey bize olan güveni çok çok arttı. Aynı zamanda bizi daha çok sever oldu. Biz de onu çok sevdik. Çünkü her konuda hiçbir beklenti içine girmeden bize yardım ediyordu. Firman Beyin eşi Uçuh'a göre, Firman Bey içine kapanık bir insandı. Sosyal değildi. Ama

Türk öğrenciler ile tanıştıktan sonra yavaş yavaş sosyalleşmeye başladı. Onların yaptığı her sosyal ve dinî faaliyete katıldıkça daha çok mutlu oluyordu.

Uçuh'a göre, Firman Bey, Türk öğrencilerle görüştükten sonra çok değişti. Kendisi bir diplomatın oğluydu. 1996 yılında kurulan okula müdür olarak gelen Muhsin ise onun hakkında şunları söyledi: "Firman Bey bizim toplantılara ve sosyal aktivitelere katıldıkça kendisi ile çocuklar arasındaki ilişki de çok güzele doğru gidiyordu ve ailece daha çok mutlu oluyorlardı. Oğlu okulda olduğu için sık sık görüşürdük."

Türk öğrencileri kendi aralarında istişare ettikten sonra Firman Beyi Türkiye'ye davet ederler. Firman Bey bunu memnuniyetle kabul eder ve kendisi, babası hem de oğlu için bilet alır. İstanbul'a gittikten sonra oradaki Hizmet okullarını ve onlara maddî açıdan destek olan esnafları ziyaret ederler. Türkiye'de yaklaşık on beş gün kalırlar.

Firman Bey'e Türkiye ziyareti ile alakalı müşahedelerini sorunca şunları söyledi: "Hizmetin eğitim müesseslerinden ve özellikle onlara madden sahip çıkan fedakâr esnaftan çok etkilendim. Daha sonra Altunizade'ye gidip Fethullah Gülen Hocaefendi'yi ziyaret ettik. O, orada bulunanlara Türkçe sohbet yaptı. Dediklerini anlayamadım ama onun sözleri kalbime çok tesir etti. Bu ziyaretten sonra Türk öğrencilere 'Gençler, bundan sonra ne yaparsanız yapın, ben size gönüllü olarak yardımcı olmaya hazırım. Son nefesime kadar sizinle beraber olacağım.' dedim." Bu ziyaretten sonra Firman Bey gençleri daha çok sevmiş, onların âdeta babası gibi olmuştu. Artık sadece kendisi değil, tanıdıklarını da bu gençlere yardım etmek ve onların hayalleri olan okulu kurmak için teşvik ediyordu. Ayrıca özellikle vize konusunda ve diğer bürokratik işlerde daima öğrencilere yardım etmeye devam etti. Endonezya'da bürokrasi çok ağır işler. Onun yardımı olmadan bu gençlerin çok şeyi kendilerinin başarması çok zordu. Görüşmemizde hasta olmasına rağmen Firman Bey bana, "Son nefesime kadar bu eğitim faaliyetlerinin içinde olacağıma ve onlara hep yardımcı olmaya çalışacağıma dair kendi kendime söz verdim." dedi. Onun yanından ayrılırken hem dua ettim hem de böyle insanlar yeryüzünde oldukça çok güzel şeyler de olmaya devam edecektir, dedim.

Firman Beyin Gözyaşları

Bu dört Türk öğrencinin Endonezya'ya gelmesinden bu yana Firman Bey onlara çok yardım eder, hem de gelecek bölümde kuruluşunu detayları ile okuyacağınız Uluslararası Pribadi okulunun açılmasında çok emeği vardır. Fakat bir defasında ne olduysa kendisi okuldaki müdür veya öğretmenlerden bir şeyin yapılmasını ister. O gün için müdür ve öğretmen arkadaşlar bu isteği yerine getiremezler. Firman Bey buna çok üzülür ve daha sonra da okula gelmez, toplantılara katılmaz. Murat, Firman Beyin okuldaki idarî toplantılara katılmadığını görünce, onun bir şeylere çok üzüldüğünü anlar ve hemen okulun direktörüyle beraber Firman Beyin evine ziyarete giderler. Murat bey o günü şöyle anlatır: "Firman Bey bize hoş geldiniz dedikten sonra kucaklaştık. Bir müddet bu hâlde kalıp ikimiz de ağlamaya başladık. Sonra oturduk ama yaklaşık yarım saat bir söz söylemeden o da ben de ağladık. Ben kendimde konuşma gücü hissedince Firman Beyden okuldaki arkadaşlarım adına özür diledim. Eğer onlar herhangi yanlış bir şey yaptılarsa onlara haklarını helal etmesini istedim. O ise her zamanki gibi alicenaplığını gösterdi ve toplantılara ve okulun faaliyetlerine katılmadığı için özür diledi. Ayrıca, eğer kendisi bir hata yaptıysa o da kendi hatasının affedilmesini istedi. Sonra, bana yapılanları unuttum manasına 'Her şey geçmişte kaldı.' dedi."

Yıllardır okulun faaliyetlerine katılması, öğretmen ve öğrencilere yardım etmesi onun hayatının bir parçası hâline gelmişti. Birkaç hafta bu toplantı ve sosyal faaliyetlere katılamayınca, hem kendisi hem de eşi hayatlarında büyük bir boşluk hissetmişlerdi. İhtimaldir ki bazen Türk öğretmenler ondan çok şeyler bekliyorlardı fakat kendisi hem çalışıyor hem ailesini geçindiriyordu. Onun içindir ki onların her beklentisine cevap verememiş olabilirdi.

İlginç Bir Rüya

Bu kitabın yazarı 1991'de Avustralya'nın Sidney şehrinin Redfern Camisinde imamdı. Bir defasında Türkiye Cumhuriyeti Sidney Başkonsolosluğunda görevli Din Hizmetleri Ataşesi İngilizcesi olmadığından bana tercüme etmem için sekiz sahifelik bir mektup verdi. Mektupta çok ilginç şeyler yazılmıştı.

Mektup çok uzun fakat konumuzla alakalı olduğu için kısaca okuyuculara arz etmekte fayda gördüm. Brisbane şehrinde yaşayan

bir Avustralyalı, rüyasında Peygamber Efendimizi görür. Peygamberimiz onun kalbine nazar edince bütün enerjisinin boşaldığını ve yeni bir enerji ile dolduğunu hisseder. Sonra ona 'Kardeşim tekrar geleceğim.' deyip perde arkasına çekilir gibi kaybolur. Avustralyalı, hayatında o güne kadar hiçbir Müslüman ile tanışmamış, Kur'an okumamıştır. İslam hakkında hiçbir bilgisi de yoktur. Fakat uyanınca kalbinde 'Sen Müslümansın!' diye bir şey hisseder. Bu Avustralyalı hayatında hep kiliseye giden muvahhid bir Hristiyan ve de bütün büyük günahlardan uzak duran biridir. Birkaç gün bu rüyanın etkisinde kalır ve nihayet ikinci defa Peygamberimizi rüyasında Arafat'ta görür. Orada kandan bir nehir akmaktadır. Avustralyalı bu akan kanın Peygamberimizin ümmetinden gelecekte zulüm ve iç savaşlar ile öldürülenlerin kanı olacağını ve Peygamberimizin de bunun için çok ağladığını hisseder. Kendi kendine "Keşke ölseydim de Hz Muhammed'i (s.a.s.) bu kadar üzüntülü görmeseydim." der. Daha sonra Avustralyalı Peygamberimizin yanına gider ve arkasında iki rekât namaz kılar. Sabahleyin en yakın camiye gidip Müslüman olur. Ona bir seccade hediye ederler. Bir bakar ki bu seccade rüyasında Peygamberimizin arkasında üzerinde namaz kıldığı seccadedir. Mektubun bir kısmında rüyasının devamında eski hilafet merkezi İstanbul'dan dünyadaki değişik ülkelere hizmet için insanların gittiğini görür.

Çok ilginçtir ki 1991 yılından itibaren İstanbul'dan birçok öğretmen ve öğrenci yurt dışına gitmeye başlamıştır. Hizmet gönüllüleri 1990'dan başlayarak 1995'e kadar Endonezya dâhil en az ellinin üzerinde ülkeye gittiler. Kanaatimce bu rüya ile Hizmet gönüllülerinin hicreti arasında bir ilişki vardır. İlk bölümde açıklandığı gibi bu gençlerden biri de rüyasında Peygamberimizi görür. Ve daha sonra tevafuken Endonezya'ya kura çekip gider. Elbette bu bir rastlantı olamaz. Bu ve buna benzer pek çok rüya tespit ettim. Bunların bir kısmını gelecek nesillere örnek olması bakımından anlattım ve gelecek bölümlerde de arz etmeye devam edeceğim.

Hem Murat, hem de Halim'e ilk günler, aylar ve yıllardaki faaliyetleri esnasında onları motive eden şeyin ne olduğunu sordum. Her ikisi de şöyle cevap verdiler: "Çok zorlukla karşılaşmamıza rağmen yaptığımız faaliyetlerden gerçekten de çok büyük manevî bir zevk alıyorduk."

Başka bir gün de Halim gece saat üçte deprem sarsıntısına benzer bir sarsıntı ile kalkar. Evin içindeki her şey kendi yatağı dâhil sağa sola gidip gelmeye başlar. Halim, sabahleyin arkadaşlarına, "Arkadaşlar, dün gece saat üçte deprem oldu. Siz bunu hiç hissetmediniz mi?" diye sorar. Hekim, "Ne depremi kardeşim? Sen sormasaydın açıklamayacaktım fakat sorduğun için söyleyeyim. Hazreti Ali (r.a.) geldi ve bizleri ikaz etti. Yataklarımızı sağa sola kaydıran o idi. Sonra yakamıza yapışıp 'Siz çok yavaş hareket ediyorsunuz, acele ediniz.'dedi." Halim'e göre, bu ve buna benzer pek çok rüya görüldü. Hekim bu rüyalardan daha çok görürdü fakat sorulmadıkça anlatmazdı.

Halim, Murat, Hekim ve Mehmet'in ortak en büyük rüyalarının nasıl gerçekleştiğini gelecek bölümde okuyacaksınız.

3. Bölüm

İlme Muhabbet

"İlme muhabbet; onu öğrenmeye, öğretmeye ve amel etmeye sevk eder. İşte din de budur.[1]"

İbn Kayyim el-Cevziyye (1292-1350)

Murat, Halim, Hekim ve Mehmet Endonezya Üniversitesinde okurlarken aynı zamanlar dinî bilgilerini arttırmak için pek çok İslamî kitap da okumaya başlamışlardı. Özellikle Şâfiî fıkhını, Said Nursî'nin eserlerini, Fethullah Gülen Hocaefendi'nin kitaplarını okuyup eksik bilgilerini tamamlamaya çalışıyorlardı. Şâfiî fıkhı hakkında hiç bilgileri yoktu. Endonezyalılar Şâfiî mezhebinden oldukları için Şafiî fıkhını öğrenmek onlar için bir zaruret olmuştu.

Her akşam evlerine davet ettikleri Endonezyalı üniversite öğrencilerinin İslamî bilgileri onlardan daha fazla idi. Kendilerinde bu konuda bir eksiklik hissettiler ve bu eksiklik onları öğrenme adına kamçılamaya başlayınca daha çok kitap okumaya başladılar. Evleri sanki bir misafirhane gibi idi. Her akşam öğrencilerle dolar taşardı. Önce yemek yerler, sonra cemaatle namaz kılıp sonra da değişik kitapları okur, konuşur ve kendi aralarında müzakere ederlerdi. Halim'in ifadesine göre, "Onlar bizi çok sevdi, biz de o üniversiteli öğrencileri çok çok sevdik." Her akşam bir araya geldiklerinde, Endonezyalı öğrenciler, onlara pek çok soru sorarlardı. Özellikle Osmanlı tarihine çok meraklıydılar. İlk altı ay hep böyle geçti. Zamanla sadece kendi üniversitelerindeki öğrencileri değil, yavaş yavaş başka üniversitelerdeki öğrencileri de kendi evlerine çağırmaya başlamışlardı, bazen de gelenler kendi arkadaşlarını getiriyorlardı. Türk öğrenciler bununla hem motive oluyorlar, hem de aynı zamanda Bahasa dillerini geliştiriyorlardı. Endonezyalı öğrenciler de hayatlarında ilk defa kendilerine hizmet eden beyazlara ve onların mütevaziliklerine şahit oluyorlardı. Çünkü Endonezyalılar genelde, "Beyazlar zengindir, kendilerine hizmet beklerler." gibi bir düşünceye sahiptiler. Asırlarca süren sömürgecilik onlarda bu mentaliteyi oluşturmuştu. Türkiye hakkında da hiç bilgileri yoktu. Hemen hemen hepsi Türkiye'de İslam dininin hiç yaşanmadığını, Türklerin çok seküler bir

1 Ibn Qayyim al-Jawziyya (Ibn Qayyim al-Jawziyya, *Ibn Qayyim Al-Jawziyya on Knowledge: From Key to the Blissful Abode* (Miftaḥ Dar Al-Sa'ada), trans. Tallal M. Zeni (Cambridge, UK: Islamic Texts Society, 2016), 190

toplum olduğunu ve dinî yaşayıştan uzak olduklarını biliyorlardı. Ama bu Türk öğrenciler onların bildiklerinden çok farklıydı.

Ev sahipleri Firman Bey de hafta sonları bu toplantılara katılıyordu. O da Türk öğrencilerin bu samimi öğrenme ve öğretme merakını, fedakâr gayretlerini ve Endonezyalı öğrenciler üzerindeki etkilerini gördükçe çok memnun oluyordu. Ayrıca, Türk öğrenciler hem bu öğrencilere hem de samimiyet kurabildikleri diğer Endonezyalılara okul açma niyetlerini anlatıp bunun nasıl olabileceği konusunda da bilgi alıyorlardı.

Yaklaşık altı ay sonra İstanbul'dan İsmail Büyükçelebi onları ziyarete geldi. Halim'e göre, gayesi kendilerinin ne yaptıklarını yerinde görmek, manevî durumlarını kontrol etmek, gençleri motive edip aynı zamanda varsa ihtiyaçlarını karşılamaktı. Yılda iki defa geliyordu. Ayrıca her gelişinde onlarla istişare ediyor, varsa teklifleri değerlendiriyordu. İlk gelişinde Halim ve arkadaşları tanıdıkları bütün Endonezyalıları eve akşam yemeğine davet ettiler. Yemeğin ardından cemaatle kılınan namazdan sonra İsmail Büyükçelebi Endonezyalı öğrencilere sohbet etmek ister. Fakat tercüme yapacak biri lazımdır. Halim, Hekim, Mehmet ve Murat'ın sohbeti Bahasaya tercüme edecek kadar henüz dilleri gelişmemiştir. Hekim'in biraz İngilizcesi de olduğu için o tercümanlık yapmaya başlar. Tercüme yarı Bahasa dili yarı İngilizce devam eder ama oldukça yetersizdir. İsmail Büyükçelebi de bunun farkına varır ve Hekim'e, "Galiba benim dediklerimin hepsini tercüme edemiyorsun," der. Çünkü yaklaşık beş dakika konuşmasına rağmen Hekim'in tercümesi bir veya iki dakika sürmektedir. Daha sonra İsmail Abi ile beraber Malezya'dan gelen ve Arapça bilen bir arkadaş konuşmaları önce Arapçaya tercüme ederken Endonezyalıların içinde Arapça bilen biri de Bahasaya tercüme etmeye başlar. Sonra Halim, "Doğrusu İsmail Büyükçelebi haklıydı. Tercüme işinde dilimizin yetersiz olmasından dolayı başarılı değildik," der. Fakat İsmail Büyükçelebi bu ziyaretten çok memnun ayrılır. Çünkü gençlerin bu kadar öğrenciyi altı aylık bir zaman zarfında sohbet için evlerinde toplayabilmeleri onu son derece memnun etmiştir.

Yaptığı ilk ziyaretler ile alakalı İsmail Büyükçelebi, "Bu lise mezunlarını Endonezya dâhil Güney Asya'ya gönderdiğimizde bazı endişelerim vardı. Bunlar çok genç, tecrübesiz, ayrıca yerel dili bilmiyorlar ve İngilizceleri de yok. Acaba bunlar orada başarılı olurlar mı? Maneviyatlarını koruyabilirler mi? diye doğrusu çok merak ediyordum. Fakat

altı ay sonra ziyaret ettiğim zaman hepsinin de çok başarılı olduklarını gördüm," der. Halim de daha sonra kendisi ile görüşürken şunları ilave etti. "O gün de, bugün de anlıyorum ki Fethullah Gülen Hocaefendi'nin bizim gibi liyakatı ve tecrübesi olmayanları yurt dışına göndermesi âdeta bir strateji idi. Bizim, yapılan bu işlerin hiçbirini yapma kabiliyetimiz ve tecrübemiz yoktu. Fakat hepsi Allah'ın inayeti ile oldu. Ta ki biz dâhil herkes bilsin ki bu işleri yapan Allah'tır." Halim bu samimi sözleri, tevazusunun gereği idi. Ancak Halim ve arkadaşlarının ve daha sonra Endonezya'ya gelen nice samimi öğretmen ve belletmenlerin fedakârca yaptıkları samimi gayretlerin de pek çok eğitim müessesesinin kurulmasına vesile olduğu bir hakikattir.

Halim'e göre, İsmail Büyükçelebi her gelişinde onlarla istişare ediyor, hem motive ediyor hem de âdeta onları teftiş ediyordu. Onlar da o gittikten sonra yapılması gereken faaliyetleri yapmaya gayret ediyorlardı. Çünkü İsmail Büyükçelebi bazen de İstanbul'dan telefon edip onların neler yapıp yapmadıklarını soruyordu. İşleri uzaktan da olsa takip, Halim ve arkadaşlarının daha fazla gayret etmesine vesile oluyordu.

Jakarta'da açılan ilk Uluslarası Pribadi Okulu'nda araştırma yaparken okulun yılda bir çıkardığı bir dergi gözüme çarptı. Dergi Bahasa dilinde olduğu için tercüman kanalı ile içindekiler konusunda bilgi edindim. Derginin ikinci sayfasında Aip Saefuddin ile yapılmış bir röportaj (resim 8) vardı. Başlık ise "Bir Pribadi ölür fakat bin tane dirilir," idi. Konuyu merak edince ilgililer bana röportajın tümünü tercüme ettiler. Röportaj kolejin açılmasında çok büyük emeği olan Aip Saefuddin

Wawancara Eksklusif: Bapak Aip Saefudin, di balik nama PRIBADI

Bapak Aip,bisakah anda memperkenalkan diri Anda ?

Saya lahir pada tahun 1946 dan sekarang sudah tahun 2016, jadi umur saya 70 tahun. Saya memiliki 7 cucu dan akan menjadi 8 dari lima anak. Anak pertama saya perempuan, Prima. Anak kedua Yasmin. Anak ketiga Muhammad Haji Pribadi. Anak ke empat Inez. Dan anak kelima Patria. Tapi ternyata Allah SWT lebih menyayangi anak ketiga dengan mengambilnya ketika masih kecil

saya pun mulai merasa gelisah. Beberapa jam kemudian saya pulang ke rumah. Tiba-tiba jam empat sore beberapa temannya mengantar Pribadi yang sudah dalam keadaan pingsan dengan taxi. Lalu langsung saya bawa ke rumah sakit ke ICCU. Tepat azan Maghrib dokter mengatakan bahwa Pribadi sudah tidak ada.

Malam hari langsung dibawa dan dimandikan di rumah . Pada saat itu datanglah tiga orang Turki untuk ikut berdoa meskipun saya tidak kenal. Karena saya sedang berkabung, saya tidak berbicara kepada mereka. Setian

Resim 8: Satu Pribadi pergi, seribu Pribadi lahir: Bir Pribadi ölür fakat bin tane dirilir

(Türkçe Eyüp Seyfeddin) ile yapılmıştı. Daha önce kolejin tarihi ile kısa bir malumat almıştım. Fakat bu röportaj beni daha da derin araştırma yapmaya sevk etti. Ne yazık ki ilk yıllar ile alakalı arzu ettiğim bilgileri bulamadım. Okulun iyi bir arşivi yoktu.

Araştırmam sonucu bu koleje 'Pribadi' denilmesinin hikmetini anladım. Peki, bu hikmet neydi? İsterseniz bu konuyu ilk gelenlerden ve değişik kaynaklardan aldığım bilgiler ile kısaca arz edeyim. Sonra da makalenin içeriğinden bahsedeceğim.

Aip Saefuddin eski bir milletvekili olup bölgede tanınan ve sevilen bir iş adamıydı. İlk doğan dört çocuğu kız idi. Beşincisi çocuğu ise erkek olmuştu. Oğlunun hem Hz. Muhammed (s.a.s.) yolunda güzel karakterli hem de çok özel biri olması duasıyla ismini Muhammed Hajj Pribadi koymuştu. Pribadi kelimesi Bahasa dilinde 'çok özel' manasına geliyordu. Aip Bey tek ve en küçük oğluna çok düşkün idi. Onun topluma çok faydalı bir evlat olmasını istiyordu. Muhammed Hajj Pribadi okul çağına geldi. İlkokulu bitirip ortaokulda okumaya başladı. Aip Bey çoğu zaman arabasıyla her gün oğlunu kendisi okuldan almaya giderdi. Endonezya'da zenginler genelde şoförleri ile çocuklarını aldırtırlar.

Yıl 1993, Ramazanın ayının 26'sı Cuma günüydü. Aip Bey oğlunu her zamanki gibi okuldan almaya gider, fakat onu bulamaz. İdarecilere ve öğretmenlerine sorar. Onlar da oğlu Pribadi'nin okuldan ayrıldığını ve nerede olduğunu bilmediklerini söylerler. Aip Bey belki arkadaşları ile bir yerlere oyun oynama gitmiştir, diye tahmin eder. Oğlunun cebinde parası vardır, isterse bir taksi ile eve gelir, diye düşünür. Kendisi eve döner fakat içinde daha önce olmayan bir sıkıntı vardır. Acaba oğlum nerede, diye tanıdıklara telefon eder, araştırır fakat bir türlü haber alamaz. Birkaç saat sonra arkadaşları Pribadi'yi bir taksiyle eve getirirler. Pribadi'nin durumu çok kötüdür. Aip Bey onu konuşturmak ister fakat Pribadi baygındır. Hemen Pribadi'yi en yakın hastaneye götürürler. Doktorlar çocuğu hemen ameliyata alırlar. O gece Kadir Gecesi'dir. Akşam namazından biraz sonra doktor gelip Pribadi'nin kalbindeki bir problemden dolayı Hakkın rahmetine kavuştuğunu söyler. O gece Aip Bey ve ailesi için hayatlarının en üzgün gecesi olur. Çünkü Pribadi hem aile hem de Aip Bey için çok özel biridir.

Aip Bey, bu neden başıma geldi, diye kendisini hesaba çeker. Günlerce oğlunun vefatını düşünür. Endonezya'da cenaze toprağa verildikten sonra üç gün art arda akraba ve dostlar gelir, bütün gece boyunca

Kur'an okur, dua eder ve cenaze sahibine baş sağlığı dilerler. İşte bu âdet üzere taziyeye gelenler içinde Aip Beyin tanımadığı dört beyaz genç de vardır. Onlar da üç gece boyunca kalıp sabah namazına kadar Kur'an okurlar. Aip Bey bu gençlerin kim olduğunu merak etmiştir. Üçüncü gece bu dört gencin yanına yaklaşıp kim olduklarını sorduğunda onların Endonezya'da okumaya gelen Türk öğrenciler olduğunu öğrenince çok sevinir. Gerisini Halim'den dinleyelim:

"Firman Bey, Aip Beyi tanıyordu. Oğlunun vefatını duyunca bizi alıp onun evine baş sağlığı için götürdü. Biz de ilk defa böyle bir taziyeye katılıyorduk. Son gece Aip Bey geldi, bizimle tanıştı. Hem Türk, hem de Firman beyin kiracısı olduğumuzu öğrenince sevindi."

Aradan belli bir zaman geçer. Firman Bey Türk öğrencilerine Aip Beyden, onun çevrede çok iyi bilindiğinden, bürokraside çok kişiyi tanıdığından bahseder. Onlar da kendi aralarında istişare ederek bir akşam Aip Beyi evlerine yemeğe davet ederler. Evde Türk yemekleri pişirirler. Aip Bey gelir. Halim ve Murat'a göre, Aip Bey hâlâ çok üzgündür. Onlara, "Oğlumu kaybettiğimden bu yana iki aydır ilk defa evimden dışarı çıktım," der. Sonra biraz sohbet ederler. Firman Bey Aip Beye bu Türk gençlerinden övgüyle bahsetmiştir.

Ayrıca, Firman Bey, Aip Beye daha önce yaptığı Türkiye gezisi ile ilgili de geniş bilgi vermiştir. Aip Bey onlara çeşitli sorular sorar. Onlar da bildikleri kadar cevap verirler. Halim, "Aip Bey kim olduğumuzu, ne yapmak istediğimizi sordu. Biz de kendisine "Burada öğrenciyiz, ancak uzun vadede bir okul açma hedefimiz var, fakat yerli halkın yardımı olmadan böyle bir şeyi kendi başımıza yapmamız mümkün değildir." dedik. Aip Bey 19-20 yaşlarındaki bu gençlerin ideallerine hayran kalmıştır. Ayrıca, onların evlerinde yaptıkları faaliyetleri daha önce Firman Bey'den duyduğu için onlara olan güveni de artmıştır.

Aip Bey, onlara, "Ben bir oğlumu kaybettim fakat şimdi (onları kastederek) dört oğlum var. Sizin burada okulu açmanız için elimden gelen her türlü yardımı yapacağım, vefat eden oğlum Pribadi yerine siz artık benim oğullarımsınız." der. Murat, Mehmet, Hekim ve Halim bu sözler üzerine çok sevinirler. O gece onlar için âdeta bir bayram gecesi olur. Firman Bey daha önce onlara, "Eğer Aip Bey yardım ederse okul açabilirsiniz." demiştir. Çünkü Aip Bey hem çevresi zengin bir işadamı, hem de daha önce milletvekilliği yaptığı için bürokrasiyi çok iyi tanıyan ve de özellikle Eğitim Bakanlığında dostları olan biriydi. Endonezya'da

okul açmanın en zor tarafı bürokrasi idi. Eğer tanıdık olmazsa işler yürümüyordu.

Yaptığım görüşmelerde ilk gelenler başta olmak üzere herkes Aip Saefuddin'den bahsediyor, onun okulların açılmasında çok emeği olduğunu belirtiyorlardı. Ben de onunla görüşmezsem bu araştırmam eksik kalır, diye düşündüm. Onun için randevu alıp evine bir tercümanla gittim. Evin geniş bir bahçesi vardı ve sanki cennet bahçelerini andırıyordu. Ayrıca yüksek bir yerde idi. Çevredeki ağaçlara bakıp tefekkür ettim. Aip Bey beni çok sıcak karşıladı. Onun hakkında elde ettiğim bilgileri kafamda toparladım. Sorular hazırladım fakat hangisinden başlayacağıma emin değildim. Çünkü anlatacakları benim için çok önemli idi. Neticede ilk Türk öğrenciler ile nasıl tanıştığını sordum. Yukarıda açıklandığı gibi hemen hemen aynı şeyleri söyledi. İlk tanışmasını anlatırken hayalen on dört yıl öncesine gitti. Oğlunun vefatını anlatırken gözyaşlarını tutamadı. Ben de onun hâl dilinden çok etkilendim ve onunla beraber ağladım. Oğlunun Endonezya halkına faydalı olmasını daha doğmadan Cenab-ı Allah'tan dilemiş ve o vefat edinceye kadar bu umutla yaşamıştı. Belki bunun içindir ki aylarca onun vefatını kabullenememişti. Hâlbuki kadere inancı tamdı.

Oğlunun vefatından sonra tefekkür edip, neden ve niçin sorularına cevap aramıştı. Türk öğrencileri ile onların evinde sohbet ederken şunun aklına geldiğini söyledi. "Allah birini aldı ama bana dört evlat daha nasip etti. Artık onlara evlatlarım gibi davrandım." Halim, Murat ve Mehmet de Aip Beyin oğlunun vefatından sonra kendilerine çocukları gibi davrandığı ve her konuda kendilerine yardım ettiğini söylediler.

Aip Bey, manen faydası olur ve sıkıntıları azalır niyeti ile umreye gider. Oradan da Türk öğrencilerinin isteği ve organize etmeleri sonucu İstanbul'a birkaç günlüğüne uğrar. Gayesi Hizmet müesseselerini görmek ve çalışma sistemlerini yerinde öğrenmektir. Aip Bey o günleri "Oğlumun vefatından birkaç ay sonra eşim ile umreye gittim. Kâbe'de oğlum için çok ağladım. Umreye gitmişken, Türk öğrenciler, benim İstanbul'a gitmemi de çok arzu ediyorlardı. Ben ve eşim İstanbul'a gittik. Fethullah Gülen Hocaefendi ile görüştüm. Ona oğlum Pripadi'nin fotoğrafını gösterince baktı, gözleri doldu ve 'İnşallah cennettedir.' buyurdu" diye anlatır. Bu sözler Aip beyi çok memnun eder. Halim'e göre, Aip Bey Endonezya'ya döndükten sonra daha aşk ve şevk ile okul açılması için gayret göstermeye başlar.

Aip Bey gezmeyi seven biridir. Türk öğrencilerin tavsiyesi, hem de Hizmet müesseslerinin işleyişini yerinde incelemek üzere tekrar daha uzun kalmak için Türkiye'ye gider. Bu defa İstanbul'dan başka şehirlere de uğrar ve değişik müessesleri görür. Bursa'yı ve oradaki müessesleri de çok sever. Eğitim modeli ve çalışma sistemi hakkında bilgiler alır. Kendisi tekrar Fethullah Gülen Hocaefendi'yi ziyaret eder. Bu defaki ziyaretinde kurulacak okul için kendisinden isim ister. Hocaefendi 'Pribadi olsun.' deyince, Aip Bey gözyaşlarını tutamaz. Aip Bey o günü "Endonezya gibi çok sıcak iklimi olan bir ülkeden geldiğim için üşüyordum. Hocaefendi beni odasına davet etti. Elbise dolabını açtı ve pardösüsünü bana verdi. Elbise dolabına baktığımda başka bir pardösüsü olmadığını gördüm. Ayrıca dolapta tek bir takım elbise vardı. Koca bir cemaatin manevî liderinin sadece tek bir takım elbisesi olması beni çok etkiledi," diye anlatır.

İkinci ziyareti onu daha çok aşk ve şevke getirmiş ve Jakarta'da okul açmak için büyük bir heyecanla dönmüştür. Murat ve Halim "Aip Bey Türkiye'den döndükten sonra bizleri evine davet etti. Çok mutlu ve aynı zamanda da heyecanlı idi. Bize, 'Haydi burada da Türkiye'dekine benzer bir okul açalım. Burada çok İslamî okul var. Onlar dini öğretiyorlar fakat bilimde ve teknolojide iyi değiller. Bilimde, teknolojide ve eğitimde misyoner okulları ile yarışamıyorlar. Hizmetin Türkiye'deki okulları, modernite ile dini bir araya getirmişler. Bu, yıllardır hep benim rüyamdı. Rüyamın Hizmet okullarında gerçekleşmiş olduğunu gördüm. Burada öncelikle bir vakıf kurmamız gerekiyor," dediğini söylediler. Bunun için ilk adım olarak bir vakıf kurulması gerektiği anlaşılınca, bu teklif üzerine Aip Bey başkanlığında 'Yanboo Vakfı' kurulur.

Türk öğrenciler, onun bu aşk ve şevkini gördükten sonra çok sevinirler. Aip Bey görüşmem esnasında "İlk gelen gençler ve sonra gelenler de Allah'ın sevgili kulları. Allah karşılarına hep iyileri çıkardı. Endonezya'nın görülmeyen çok karanlık tarafları var fakat onlar temiz insanlar olduğu için hep temiz insanlarla karşılaştılar," dedi.

Meczup ya da Sahtekâr

Süleyman Uludağ meczup kelimesini şöyle açıklıyor. "Meczup Sözlükte "kendine çekmek, yaklaştırmak" anlamındaki cezb (cezbe) kökünden türeyen meczûb kelimesi tasavvufta, bir daha kendine gelmemek üzere

Allah'ın âniden kendine çektiği, dost edindiği ve dâimî surette huzurunda bulundurduğu velîleri tanımlamak için kullanılmıştır. Dinî duygu ve heyecanlara genellikle cezbe denir ve bu anlamda her dindar kişi ve sâlik az çok cezbe sahibidir. Mutasavvıflar, bir anda Hakk'ın katına ulaşan meczupların bu yüce mertebeyi kendi gayretleriyle kazanmadıklarını, bunun kendilerine Hakk'ın bir lütfu olduğunu söylerler. Cezbe aklı baştan alan bir hal olduğundan meczuplar ömür boyu kendilerinden tamamen veya kısmen geçmiş bir durumda yaşarlar. Günlük işlerini yönetip düzenleyemedikleri gibi dinî emir ve yasaklara zâhiren tam olarak riayet etmezler. Dinî yükümlülüğe temel oluşturan aklî dengeye tam anlamıyla sahip olmadıklarından dinin emir ve yasaklarıyla da yükümlü sayılmayan meczuplara me'hûz (kendinden alınmış), meslûb (akıldan soyulmuş), ma'tûh (bunak), mağlûb (yenilmiş), vâlih (çılgın), behlûl (sâf), dîvâne ve mecnun gibi unvanlar da verilir."[2]

Murat Anlatıyor: "Jakarta'da Şerif Hideyatullah İslam Üniversitesin'de okuyorum. Bir gün beni Dekanın ofisine çağırdılar. Dekanın ofisine vardığımda baktım ki gözleri görmeyen birisi var. Bana kendisi Said Nursî'nın talebesi olduğunu ve ismini söyledi (gıybet olmasın diye ismini zikretmeyeceğim)." Murat hemen arkadaşlarını aradı ve Üstadın bir talebesi ile eve geleceğini söyledi. Misafiri alıp eve götürür. Gerekli ikramı yaparlar. Gözleri görmeyen yaşlı adam kendisinin Ezher Üniversitesi mezunu olduğunu ve kendisinin Endonezya'ya Murat, Halim, Mehmet ve Hekim'e, "Size okul açmanıza yardım etmek için geldim. Ben Türkiye'de İslamî bir bankanın yönetim kurulu üyesiyim. Bankadan sizin için bir milyon yardım alacağım," dedi. Murat'a, "Sizin Taylanda'ki arkadaşları ziyaret ettim," Yaşlı adam hafız idi. Çok güzel Kur'an okurdu. Risaleleri adeta ezbere biliyordu. Murat, İsmail Büyükçelebi'yi aradı ve Üstadın talebesi olduğunu söyleyen yaşlı adama nasıl davranacaklarını sordu. İsmail Büyüçelebi ona iyi davranmalarını tavsiye etti.

Murat daha sonra onu Aip Bey ile tanıştırdı. Murat, "Arkasında namaz kıldık. Çok güzel Kur'an okurdu. Arkasında gözyaşları ile namaz kılardık. Yaşlı adam Aip Bey'e 'siz arsayı alın, bina için parayı göndereceğim,' dedi. O ayrıca Aip Bey'e, 'Burada İslamî Bankanın şubesini açmak istediğini ve bunun için de bir bina kiralanmasını,' istedi." Aip Bey'in 16 dönümlük bir arsası vardı. Türkiye'den para geldiğinde onun

2 Süleyman Uludağ, TDV İslâm Ansiklopedisi, Ankara 2003 c. 28. s. 285-286

üzerine okul kurabilirdi. Yaşlı adam bununla da kalmadı. "Öğrenciler için de bir ev alın. Onlar da kiradan kurtulsunlar," dedi. Aip Bey'in kızının bir evi vardı. Onu da boşaltıp satın alınması için kontrat da imzaladılar.

Yaklaşık bir hafta sonra gözü görmeyen ve Üstadın talebesi olduğunu söyleyen kişi Filipinler'e gitmek istediğini ve Murat'ın kendisine bilet almasını istedi.

Murat," Doğrusu şok oldum. Nasıl olurda bir bankanın yönetim kurulu üyesi ve cebinde para olmadan bu kadar seyahat eder. Filipinler'e gitmek için yol parası yok. Diğer taraftan İsmail Abi ona iyi davranmamızı istemişti. Ondan dolayı yaşlı adama Filipinler'e gitmek için bilet de aldık. Gidiş o gidiş. Ne para geldi ne de yaşlı adamdan bir haber aldık. Aip Bey çok kızgındı. Türk öğrencileri suçlamaya başladı. Kızı, "Baba bu gençlere kızma. Bunların bir suçu yok," diyerek onu teskin etmeye çalıştı. Aip Bey gençlerin dikkatli olması için onları uyardı. Halim'e göre, o profesyonel bir sahtekârdı. Murat'a göre ise o bir meczuptu. Murat, "Son anda farkına fardım. Fakat adam o kadar inandırıcı idi ki, inanmamak mümkün değildi. Çok iyi Arapça konuşuyordu. Hafız idi. Biz arkasında namazları gözyaşları ile kılardık. İlmi iyi idi. Risale-i Nuru ezbere okuyordu. Onda meczup diyebileceğimiz herhangi bir işaret veya sıfat görmedik." Tam ne olduğu bilinmeyen gözleri görmeyen yaşlı adamın hikâyesi unutulmayacak bir anı olarak zihinlerde kaldı. Yaptığım araştırmaya göre, Üstadın bu yaşlı adamın isminde bir talebesi vardı ancak o 1956 yılında vefat etmiş.

Aip'in Beyin Rüyası: Baba bunu nasıl yaparsın?

1994 yılının ortası veya sonu da olabilir, İsmail Büyükçelebi Jakarta'ya gelecekti. Gelmeden önce Türk öğrencilerden birini arayarak daha önce İstanbul'da görüştüğü Aip Beyle Jakarta'da iken görüşmek ister. Bunun için randevu talep eder. Aip Beyden randevu alınır. Fakat İsmail Büyükçelebi'nin gelmesine birkaç gün kala Aip Bey bir iş için Güney Kore'ye gider ve randevusunu iptal ettirir. Dolayısı ile İsmail Büyükçelebi ile görüşme imkânı olmayacaktır. İsmail Bey Jakarta'ya gelince randevunun iptal edildiğini ve Aip Beyin Güney Kore'ye gittiğini öğrenince üzülür. Çünkü Aip Beyin okul açılmasında en çok yardımı dokunacak kişi olacağını çok iyi bilmektedir. Aip Bey dönmeden önce ne yazık ki İsmail

Beyin Endonezya'dan ayrılması gerekmektedir.

Aip Bey Seul'da bir otelde kalmaktadır. Hâlâ oğlunun vefatına üzülmektedir. Vefat ettiğinden bu yana ilk defa rüyasında oğlu Pribadi'yi görür. Pribadi çok üzgün ve babasına da kızgındır. Rüyada babasına, "Babacığım, siz nasıl olur da dünya işini ahirete tercih edersiniz? İsmail Bey ülkemize faydalı olmak için çok uzaklardan geldi. Siz ise randevunuzu iptal edip buraya dünyalık için geldiniz, derhal dönüp İsmail Bey'le görüşmelisiniz." der. Aip Bey uyanınca hem mutlu hem de üzgündür. Çok mutludur çünkü vefatından bu yana ilk defa oğlunu rüyasında görmüştür. Aynı zamanda üzgündür çünkü oğlu rüyasında İsmail Bey'le randevusunu iptal ettiği için ona kızmıştır. Aip Bey sabah kalkar kalkmaz ilk bulabildiği uçak ile Jakarta'ya döner.

Bu konuyu İsmail Büyükçelebi'ye sordum. Bana o konuda hatırladıklarını şöyle anlattı. "Aip Beyin Güney Kore'den erken döndüğünü ve gelir gelmez hemen arayıp bizimle görüşmek istediğini söylediler. Sonra görüşme yerine geldi. Beni görür görmez gözleri doldu ve ağlamaya başladı. Doğrusu ben de şaşırdım. Acaba Aip Bey'e ne oldu, neden ağlıyor, diye düşündüm. Önce randevusunu iptal ettiği için özür diledi. Daha sonra da Seul'de otel odasında gördüğü rüyayı bize ağlayarak anlattı."

Murat ve Halim'e göre, bu rüyadan sonra Aip Bey İsmail Abiyi daima manevî bir önder ve bir büyük olarak gördü. Ayrıca, onun dediklerini yapmak için elinden geleni yaptı. Aip Bey ile görüşmemizde bu rüyayı doğruladı. O tekrar oğlu Pribadi'ye olan sevgisini ve üzüntüsünü hatırlayarak "Evet ben bir oğlumu kaybettim ama şimdi binlerce çocuğum var," ifadesini tekrar etti.

Onun binlerce çocuk ifadesi o gün için Endonezya'daki Hizmet okullarında okuyan yaklaşık yedi bin öğrenciyi kast ediyordu. İsmail Büyükçelebi ile İstanbul'daki görüşmesinde de okul açılması konusu gündeme gelmişti. Bu son görüşmede yine okul konusu açıldı. Sonunda Aip Bey bina bulmak için gereken çalışmanın yapılacağını söyledi. Daha sonra İsmail Büyükçelebi bina bulunduğu takdirde İstanbul'dan maddî olarak yardımcı olmaya çalışacaklarını ifade etti.

Murat, Halim, Mehmet ve Hekim de bina bulmak için araştırma yapmaya başladılar. Yapılan istişareler sonucu okulun Depok bölgesinde açılmasının daha uygun olacağı kanaati oluştu. Halim ve Murat' göre, okul binası için yapılan vakıf mütevelli toplantısından sonra Aip Bey tanıdıklarına telefonla mesaj gönderip okul olabilecek kiralık bir

bina aradıklarını yazdı. Yaklaşık iki üç saat sonra tanıdıklarından biri ona mesaj göndererek Depok bölgesinde okul olabilecek dört katlı kiralık bir binadan bahsetti.

Murat'a göre, bu sevinçli haber üzerine hemen bina sahibinden randevu alıp binayı görmeye ve sahibi ile görüşmeye gittiler. Murat ve Halim o günü şöyle hatırladılar. "Bina sahibi Hacı Alvi Zemzemi idi, kendisi aslen Açe'li olup, Jakarta'da oturuyordu. Kısa bir tanışmadan sonra bizi çok sıcak karşıladı ve bize şunları söyledi. 'Ben Türkiye'yi ve Türk halkını çok seviyorum. Bütün Açe'liler Türkleri çok sever.' Daha sonra Osmanlının tarihte Açe Sultanlığına nasıl yardım ettiğini ve onları Portekizlilere karşı nasıl koruduğunu anlatmaya başladı." Murat ve Halim, bunu duyunca doğrusu şaşırdılar. Çünkü bu tarihî gerçeklerden haberleri yoktu.

Ben Açe'ye gittiğimde Osmanlının yardım konusunu araştırdım. Osmanlı bu yardımı yaparken Açe Sultanı borçlarının ne olduğunu sorar. Osmanlı Sultanının cevabı ise çok ilginçtir. "Her namazdan sonra Peygamber'e üç defa salavat getirin." Açe'liler, o gün bugündür her farz namazını cemaatle kıldıktan sonra topluca üç defa salavatı şerife getirirler. Bu âdet hâlâ camilerin çoğunda devam etmektedir.

Murat ve Halim, Hacı Alvi Zemzemi ve o binayla alakalı, "Sonradan öğrendiğimize göre biz binayı kiralamak üzere bina sahibi ile görüşmeden önce bir banka, kendisiyle irtibata geçmiş ve binayı kiralamak istediğini belirtmiş. Fakat bina sahibi Hacı Ali Zemzemi çok temiz ve takva sahibi bir insandı. Banka faizle çalışan bir müessese olduğu için binayı onlara kiraya vermemiş. Bina sahibi Zemzemi binada neler yapacağımızı ve nasıl kullanacağımızı sordu. Çünkü o binada yapılacak her şeyin helal olmasını istiyordu. Biz de ona, binayla alakalı ne yapacağımızı izah ettik. Ayrıca kim olduğumuzu ve Hizmet hareketinin Türkiye'de ve dünyada açtığı okullardan bahsettik," dediler. Hacı Ali Zemzemi bunları duyunca çok sevinir. Aynı zamanda binayı okul için kiraya vereceğini memnuniyetle ifade eder. Daha önce kendisine bir banka kiralamak için yıllık 30.000 dolar kira teklifi yapmıştır.

Normalde Endonezya kültürüne göre, böyle bir binayı tutacağınız zaman oturup konuşulur ve fiyatta pazarlık yapılır. Ama Hacı Ali Zemzemi daha pazarlık yapmadan bankanın verdiği teklifin yaklaşık yarısına kiraya verebileceğini söyler. Orada bulunan Aip Bey dâhil olmak üzere Halim, Murat ve arkadaşları şaşırır. Hemen on yıllık bir kontrat

Resim:9: Üniversitede okuyan Türk öğrenciler ilk açılacak okul binasının restore edilmesinde gönüllü olarak çalışırken (Mayıs 1995)

imzalanır. O gün hem Türk öğrenciler hem de Firman ve Aip Beyler sevinçlerinden âdeta havalara uçarlar.

"Paranız yoktu, peki yıllık kirayı nasıl ödediniz?" sorusuna Halim ve Murat "İsmail Büykçelebi'yi aradık ve durumu ona arz ettik. O da çok sevindi ve kısa zamanda İstanbul'daki esnaflardan parayı bulup gönderdi," diye cevap verdiler.

Murat der ki "Bundan sonra Hacı Ali Zemzemi bize bir baba gibi davrandı. Firman, Aip ve Hacı Alvi Zemzemi bundan sonra okulun yapılmasında ve açıldıktan sonra da bütün faaliyetlerine gönüllü olarak hep katıldılar. Murat onlar hakkında, "Benim gözümde onlar hem bir baba, hem de birer kahraman. Hem ilk kolej olan Uluslararası Pribadi Okulunun ve hem de daha sonra başka bölgelerde okulların açılmasında çok emekleri geçti. Bu üçünün yardımı olmadan ne ilk kolejin ne de diğer okulların açılması mümkün değildi." diyerek şükranlarını ifade eder.

Onlar binanın kirasını verirler ama bundan sonra en büyük zorluk, binayı eğitim için hazırlamak ve okulun açılması için gerekli çalışmaları başlatmak olacaktır. Bina dört katlı ve eskidir. Tamire çok ihtiyacı vardır. Ayrıca, içi bomboştur. Okul olabilmesi için iç dizaynının da yeniden yapılması gerekmektedir. Bu işler için paraları da yoktur.

Okulların açılmasına yaklaşık iki, iki buçuk ay gibi bir zaman vardır. Vakıf üyeleri olarak toplanıp yapılması gerekenleri tek tek gözden geçirirler. İhtiyaçlar tespit edilir. En acil yapılması gereken iş binanın yeniden restore edilmesidir. Ayrıca okul yatılı olacağı için yatak, dolap, mutfak, sınıflar için masa, sandalye, kompüter ve diğer şeylere ihtiyaç vardır. Tüm işleri iki ayda tamamlamak için ellerinden geleni yapmaya gayret edeceklerdir. Fakat bütün bunların bu zaman süresinde yapılması imkânsız gibidir. İsmail Büyükçelebi›yi arayıp binanın bu yıl eğitim dönemine yetiştirilmesinin nerede ise imkânsız olduğunu söylerler. Ancak İsmail Büyükçelebi binanın hazırlanıp gelecek eğitim dönemine yetiştirilmesi için çok ısrar eder. O günden sonra hemen hemen her gün telefon edip inşaatı ve okul için yapılan hazırlıkları sorar. Halim o heyecanlı günleri, "Telefon çaldığı zaman doğrusu hiçbirimiz telefonu kaldırıp cevap vermeye cesaret edemezdik. Çünkü biliyorduk ki hattın öbür ucunda yine İsmail Abi var. Hemen hemen her gün bizi arıyordu. Ne diyeceğimizi de çok bilemiyorduk. Fakat anladık ki bizim bu yıl bu okulu açmamız gerekiyor. Onun telefonları da bizim için âdeta bir kamçı oldu." diye anlatır.

Yapılan istişare sonucu Murat okul binasının inşaat işinden, diğer arkadaşlar Halim, Murat ve Hekim de okulun açılması için diğer hazırlıklardan sorumlu olurlar. Çünkü Murat tüccar kafalıdır. Murat o günlerle alakalı şunları söyledi. "Benim inşaat konusunda hiçbir bilgim ve tecrübem yoktu. Restore işi nasıl olacak, o konuda da hiç bilgim yoktu. İsmail Büyükçelebi bizden şayet varsa, binanın planını istedi. Fakat binanın inşaat planı bile yoktu. Çünkü restore edilmesi için bir plan olması şarttı. İsmail Abi İstanbul'dan Hakan isminde bir mimarı Jakarta'ya gönderdi. Mimar geldi ama ancak üç gün kalabildi. Bu üç gün zarfında binanın restore planını yaptı. Kendisi İstanbul'a üç gün sonra geri döndü."

Murat ve arkadaşları da onun gelişine çok sevinmişler ve inşaat bitinceye kadar kalacağını zannetmişlerdi. Fakat mimar İstanbul'da kendi özel işleri olduğu için hemen dönmek zorunda kalmıştı. Peki, şimdi ne yapacaklardı, çaresizlerdi. Murat, Hacı Alvi Zemzemi'ye gider ve kendisinden inşaat için yardımcı olmasını ister. Zemzemi memnuniyetle yardımcı olacağını söyler. Kendisinin de zaten hemen restore edilen binaya yakın bir başka inşaatı vardır. Alvi Zemzemi'nin hem inşaat bilgisi hem de yıllardır bu işi yaptığı için tecrübe ve çevresi vardır. Hatta bir gün

Murat'a, "Eğer tuğla ustası, tesisatçı vs. gibi ustalara ihtiyacınız olursa, bana haber verin. Benim inşaatta çalışanlar gelip size yardım edebilirler." demiştir. Murat "Her ne zaman ihtiyacımız oldu ise, Ali Zemzemi bazen kendi inşaatını durdurur ve ustalarını bizim inşaata gönderirdi. O da biliyordu ki cebimizde para yoktu. Çünkü Hekim, Halim, Mehmet ve ben de bir işçi gibi inşaatta çalışıyorduk." diye o günleri anlatır. Ali Zemzemi bir gün Murat'ı yanına alarak yakında inşaat malzemeleri satan dükkânlara götürür. Dükkân sahiplerine "Bakınız bu benim kardeşim Murat. Ne zaman inşaat için bir şeye ihtiyacı olursa size gelecek. Parası olmasa dahi ona istediği malzemeleri vereceksiniz. Ben onun kefiliyim. O sonra borcunu ödeyecek. Eğer ödeyemezse ben ödeyeceğim." der. Murat ve arkadaşlarına göre, bu Cenab-ı Allah'ın bir ihsanıdır. Binayı restore ederken paraları olmadığı hâlde inşaat işi hiç aksamaz. Türkiye'den paranın gelmesi gecikirse gerekli malzemeleri Zemzemi'nin kefaleti ile borç alırlar ve daha sonra para geldiğinde öderler.

Resim 10: Hacı Alvi Zemzemi

Yeteri kadar paraları olmadığı için, Murat, Halim, Mehmet ve Hekim, bina inşaatında bir işçi gibi çalışırlar. Komşu Endonezyalılar onların bu çalışmalarını hayretle izlerler. Onlara göre beyaz adam zengindir, inşaatta asla çalışmaz. Bu durumu hayal bile edemiyorlardı. Zira o gün için vasıfsız bir işçi günlük üç-dört dolara tam gün çalışırdı. Halim ve Murat ile yaptığım görüşmede, o günleri şöyle anlattılar. "Çevremizde oturan halk bizleri bir cahil gibi görüyordu. 'Nasıl olur da beyaz adam bir işçi gibi çalışır?' diye düşünüyorlardı. İnşaatın karşısında bir duvar vardı, o duvarın üstünde oturup film seyreder gibi bizi seyrederlerdi. Belki de hayatlarında ilk defa beyaz adamların böyle bir işçi gibi inşaatta çalıştıklarını görüyorlardı. Gerçi biz daha sonra anladık ki bizim öğrenci vizesi ile normalde inşaatta çalışmamız bile yasaktı. Fakat biz gönüllü çalışıyorduk. Aip, Firman ve Alvi Zemzemi de onların fedakârlık yapıp inşaatta çalışmalarına hayran kalmışlardı. Murat çok defa sabah namazından sonra Alvi Zemzemi ile bir araya gelir, o gün yapılacak işlerin beraberce planını yaparlardı. Sonra da Alvi Zemzemi Murat'ı kahvaltı için evine götürürdü. Bir gün Murat "Hacı Abi, siz, yabancı olmamıza rağmen bize hep yardım ediyorsunuz. Neden acaba?" diye sorunca Alvi Zemzemi "Yaklaşık 400 yıl önce sizin dedeleriniz benim dedelerimi Portekizlilerin zulmünden korudu. Ben size yardım etmeyi bir manevî vazife olarak telakki ediyorum." diye cevap verdi. Alvi Zemzemi perşembe akşamları çevresindeki insanları evine davet edip zikir yapardı. Murat da birkaç defa bu zikir meclislerine katıldı. Bu meclise katılan insanlar Kâdirî tarikatına mensuplardı ve zikir yüksek sesle yapılıyordu. Murat o meclislerde manevî bir hava hissetti.

Murat, Osmanlının Açe Sultanlığına yardım ettiğini ilk defa Alvi Zemzemi'den duymuştu. Daha sonra merak edip o konu ile ilgili bir kitap okudu. Alvi Zemzemi sosyal olarak aktif biri idi. Aynı zamanda Murat ve arkadaşlarını Jakarta'da yaşayan Osmanlı askerlerinin soyundan gelen bazı kimselerle tanıştırdı. Aip Bey de ticaretten anladığı için inşaat malzemeleri alımında Murat'a yardımcı oluyordu.

Alvi Zemzemi ile de görüşmeyi çok arzu ediyordum, fakat bana onun vefat ettiğini söylediler. Vefat etmeden binayı çok cüz'î bir para ile elli yıllığına Pribadi Uluslararası Okuluna kiraya vermiş ve Türkler'in bu binadan kendi rızaları olmadan çıkartılmamasını vasiyetnamesine yazmış.

Çok Utandım

Okulun inşaatı devam ederken Murat, Türkiye Büyükelçiliğinin tertip ettiği resmî bir kutlama programına davet edilir. Orada Endonezya'nın Eğitim Bakanı B. J. Habibie ile karşılaşır. Murat, bakana kendisini tanıtıp Endonezya Üniversitesinde okuduğunu ifade edince bakan hem hayret eder hem de sevinir. Bakan ile konuşurken, Murat'ın kendi tırnaklarına gözü ilişir. Tırnaklarının arasında beton atarken kalan çimento artıkları vardır. Çok utanır ve mümkün mertebe parmaklarını ve tırnaklarını, başkalarından saklamaya gayret eder. O gün duş alarak da gitmiştir ama buna rağmen, tırnaklarının arasına giren çimento artıkları gözünden kaçmıştır.

Hem de Nasıl Hasret

Endonezya'ya ilk giden öğrenciler ile görüşürken vatan ve aile hasreti konusunu sordum. Onların sadece vatan ve aile hasreti değil, aynı zaman da o gün için orada bulamadıkları Türk yemeklerinin de hasretini çektiklerini öğrendim. Özellikle peynir, zeytin, ekmek vs. gibi Türkiye'de iken günlük olarak tükettikleri yiyecekleri bulamıyorlardı. Fakat zamanla oradaki yiyeceklere alıştılar, ancak aile ve vatan hasreti hep içlerinde idi ve hâlâ da içlerinde. Halim'e, ilk yıllarda çektikleri hasreti sorunca şunları söyledi:

"Türkiye'den ayrılmadan önce yılda bir defa Türkiye'ye gelip aile ve dostlarımızı ziyaret edebileceğimiz söylendi. Tabii ki bir yıl da çok uzundu. İnternet yoktu. Uluslararası telefon görüşmeleri çok pahalı idi. Anne ve babamızla en fazla ayda on dakika görüşebiliyorduk."

Aldıkları bursları, kira, yiyecek ve rehberlik hizmetleri için harcıyorlardı. Bunun dışında aile ve dostlarından gelecek mektupları dört gözle bekliyorlardı. Halim, "öğleden sonra üniversiten gelince ilk iş olarak acaba mektup var mı, diye koşa koşa posta kutusuna bakardık. Bir mektup geldiği zaman dünya bizim olurdu. Her mektubu belki yirmi defa okurduk. Acaba satır aralarında ne var, diye bir daha bir daha okurduk. Çünkü her okuduğumuzda bize ayrı bir ferahlık veriyordu." Aile ve dostlarından aldıkları mektuplar, onların hasretini bir nebze gideriyor, bazen de bir ilham kaynağı oluyordu.

İlk yıllarda her yıl Türkiye'ye gelip ailelerini ziyaret etme imkânları hiç olmadı. Çünkü tatillerde de rehberlik hizmetleri vardı. Ayrıca ilgilendikleri her öğrencinin ailesini ne kadar uzak da olsa tatillerde ziyarete giderlerdi. Bazen 300-400 kilometre gittikleri olurdu. Endonezya'nın o günkü yol ve trafik şartları düşünüldüğünde bu bir gün gidiş ve bir gün geliş demekti. Bu ziyaretler hem ilgilendikleri üniversite öğrencilerini ve hem de ailelerini çok memnun ederdi. Hatta kasaba ve köy ziyaretleri yapınca, yerli halk da etraflarına toplanırdı. Bu konu ile ilgili ilginç hatıraları gelecek bölümlerde okuyacaksınız.

Murat ise aile hasreti ile alakalı şunları söyledi. "Biz ailemizi ve dostlarımızı özlerdik, fakat ailemiz özellikle anne ve babamız bizi daha çok özlerdi. Telefon ile her aradığımda 'Oğlum seni çok özledik, yeter artık Türkiye'ye dön.' derlerdi. Anne ve babam bazen ağlayacak seviyede olurlardı. Ben onlara 'Anne baba biz burada Allah için çocukları eğitiyoruz. İnşallah Allah sizlere de sevap verir.' derdim. Bizim kültüre göre benim o yaşta onların yanında olmam ve onlara hizmet etmem gerekiyordu." Aynı şey diğer öğrenciler için de geçerli idi. Fakat iki yılda bir onları ziyarete gittiklerinde onları ikna edip dönmek çok zor oluyordu. Çünkü ailelerin beklentileri çocuklarının Türkiye'ye temelli dönmeleri idi.

Firman Bey ve Eşinin Fedakârlığı

Murat ve Hekim, hem okul inşaatında çalışmak, hem de inşaat işlerini yakından takip için binanın dördüncü katında bulunan iki boş odayı temizleyip orada kalmak i sterler. Evleri, kiralanan okul binasına uzaktır. Trafikte gidip gelmek de büyük bir problemdir. Firman Bey okul binasının restore işinin nasıl gittiğine bakmak için işten çıkınca yanlarına uğrar. Binayı gezerken en üst katta iki odanın temizlenmiş olduğunu görünce merak edip Murat'a bu iki odayı ne yapacaklarını sorar. Murat bu geceden itibaren Hekim ile kendisinin orada kalacağını ve böylece inşaat işini daha yakından takip edebileceklerini söyler. Biraz sonra Firman Bey Hekim'i yanına alarak çıkar. Niçin çıktıkları ve nereye gittiklerini Murat bilmez. Birkaç saat sonra iki yatak, gazyağı ile çalışan bir ocak, küçük bir buzdolabı ile dönerler. Çok zaman geçmeden Firman Beyin eşi Uçuh, yanında bazı yiyecek maddeleri, mutfak eşyaları, biraz kap kacak ve iki küçük halı ile gelir. Firman Bey bu genç insanların

fedakârlıklarını gördükçe o da daha çok yardımsever olur. Firman Bey onların o gece hasır üzerinde yatacaklarını anlamış ve onların bu fedakârlıklarını görünce bir baba şefkati ile yapılması gerekeni yapmıştır.

Gerisini Murat'tan dinleyelim. "Akşam yemeğini beraber yedik. Biraz sohbet ettik. Derken gece saat ona yaklaşıyordu. Baktık ki Firman Bey ve eşi hâlâ gitmeye niyetli değil. 'Firman Abi, geç oldu. Yarın işe gideceksiniz.' dedim. O ise hanımı ile yandaki henüz temizlenmemiş odaya bir hasır serip üzerine de bir halı atıp orada o gece uydular. Doğrusu biz onların bu fedakârlıklarına çok şaştık ve bu yaptıklarını asla unutmayacağız."

Firman Bey ve eşi de zengin ailelerin çocukları idi. Fakat Murat ve arkadaşlarını evlatları gibi sevdikleri için onların hasır üzerinde uyumalarına gönülleri razı olmamıştı. Hem onlara yardımcı oldular, hem de bizatihi o gece orada kalarak onların yaptıkları fedakârlıkları paylaştılar. Yaptığım araştırmaya göre Firman Bey ve ailesi bunları yaparken çok mutlu oluyor ve yaptıklarını bir zenginlik olarak görüyorlardı.

Bu Kadar da mı Olur!?

İnşaat devam ederken İsmail Büyükçelebi kısa bir ziyarete gelir. Vakıf mütevelli toplantısı yapılır. Okulun yeni döneme yetiştirilmesi için yapılması gerekenler ve temel ihtiyaçlar tek tek tespit edilir. Murat o günle alakalı olarak "İsmail Abi'ye hayran kaldım. Okulun bütün ihtiyaçlarını en küçük şeye varıncaya kadar tespit etti, kimin ne yapacağı ve ne zamana kadar yapacağı konusunda vazife taksimi yaptı. Doğrusu bu kadar da mı olur, dedim." İsmail Abi daha önce pek çok yurt ve okul açılmasında idarecilik yaptığı için bu konuda çok geniş bilgi ve tecrübesi vardı.

Vakıf başkanı Aip Bey de toplantılara katılıyordu. İsmail Büyükçelebi'ye çok saygı duyuyor ve her dediğini yapmaya gayret ediyordu. Hatta Murat'a göre Aip Bey, Türk öğrencilerden daha fazla ona saygı duyuyordu. Yakarıda da ifade edildiği gibi onu 'yaşayan sahabi' olarak görüyordu. Vakıf mütevelli heyeti toplantısı sonucunda Aip Bey bürokratik işleri takip edecekti. Eski milletvekili olması hasebi ile geniş çevresi vardı. Murat ve Halim'e göre, oğlunun vefatından sonra, şefkat ve merhametini bu dört Türk öğrenciye yöneltmişti. Daha önce de ifade edildiği gibi, onları manevî evlatları gibi görüyordu. Onların her türlü ihtiyacı için elinden geldiği kadar yardım etmeye çalışıyordu.

İsmail Abinin tavsiyesi üzerine daha sonra Malezya'dan Kadir Bey de geldi. Kadir Bey diğer öğrencilere göre daha yaşlı ve de okul işlerinde tecrübeli idi. Ayrıca Bahasa dilini de diğerlerine göre daha iyi biliyordu. Onun gelmesi hem Türk öğrenciler, hem de vakıf mütevellisi için bir motive kaynağı oldu. Murat, Halim, Mehmet ve Hekim, Kadir Bey'e inşaatı gezdirdikten sonra inşaatın okulların açılmasına kadar tamamlanmasının çok zor olacağına onu ikna ettiler. Kadir Bey aynı zamanda İsmail Büyükçelebi'nin yakın arkadaşı idi. Ondan İsmail Abiye telefon edip onu bu yıl okulun, gelecek eğitim dönemine yetişemeyeceği konusunda ikna etmesini istediler. Kadir Bey, Halim'in yanında İsmail Abiyi telefonla aradı. Gerisini Halim'den dinleyelim: "Kadir Bey inşaatla ilgili kısa bilgi verdikten sonra okulun bu yıl açılmasının çok zor olacağını ve burada mütevelli heyetinin kanaatinin bu merkezde olduğunu söyledi. İsmail Abi ne dedi ise duymadım. Fakat baktım ki Kadir Beyin sesi değişti. Ondan sonra 'Tamam abi, tamam abi okulu bu yıl açacağız inşallah.' demeye başladı. İsmail Abi o kadar ısrar etmişti ki, Kadir Bey de hayır diyememişti. Çünkü Kadir Beyin İsmail Abiye çok büyük sevgi ve saygısı vardı ve ona 'Okulu açamayız.' diyememişti."

Bu telefon konuşmasından sonra mütevelli heyeti okulu o yıl açmak zorunda olduklarını, başka bir alternatiflerinin kalmadığını anladılar. Yeni gelen bir öğretmen de onlarla beraber aynı zamanda inşaatta bir işçi gibi çalışmaya başladı. Bu öğretmen ve öğrenciler, sabah erken saatte inşaata gelip çalışmaya başlıyor ve akşam geç saatlere kadar da devam ediyorlardı. Vakfın yerli mütevelli üyeleri, onların bu fedakârlıklarını gördükçe, aşk ve şevkleri artıyordu. Çünkü bu yapılanlar Endonezya'da hayal bile edilemezdi. Genel kanaat, beyaz insanın, zengin olduğu için çaışmadığı, ihtiyaç halinde paralı işçi tutup çalıştıracağıydı.

Gaye-i Hayalin Gerçekleşmesine İlk Adım

Okulların açılmasına birkaç hafta kalmıştı. İsmail Abinin gayretleri ile aynı zamanda Hafız olan Ahmet Öğretmen Jakarta'ya gelmişti. Onun gönderilmesinin gayesi ise imkân olursa okulda aynı zamanda hafız yetiştirmekti. Çünkü İsmail Büyükçelebi Endonezyalı bazı velilerin çocuklarının hafız olmasını çok arzu ettiklerinin farkında idi. Bu aynı zamanda yeni açılacak okula öğrenci bulma kolaylığı da sağlayabilirdi.

Okulların açılacağı günler yaklaşıyordu. Bir taraftan restore işi devam ederken, öbür taraftan Halim, Hekim ve öğretmenler reklam için Bahasa dilinde broşür hazırladılar. Okul ücretinin ne olacağını İsmail Abinin belirlemesini istediler. O, yıllık 3000 dolar olmasını istedi. O gün için bu ücret hayli yüksek bir rakamdı. Bu rakamı verebilecek veli sayısı çok azdı. İsmail Abi muhtemelen ücret yüksek olursa gelen ücretlerden yüzde yirmisi fakir öğrencilere burs verilir, diye düşünmüştü. Çünkü Hizmet okullarında genel temayül bu idi. Zengin öğrenciye kaliteli eğitim sunulur ve onlardan gelecek okul ücretinin bir kısmı fakir ve çalışkan öğrencilere burs olarak verilirdi.

Reklam broşürleri hazırlandı ve çevredeki bütün market ve bazı işyerlerinde dağıtıldı. Halim reklam konusu ile ilgili şunları hatırladı:

"İlk gün beş yüzün üzerinde broşür dağıttık. Sonra hemen koşa koşa okula geldik. Zannettik ki broşürler dağıtıldıktan sonra aileler okula gelecek ve okul hakkında bilgi alıp aynı zamanda çocuklarını kaydettirecekler. Fakat o gün ne gelen, ne de telefon edip bilgi alan oldu. Çok üzgündük ve bizim için bu âdeta hayal kırıklığı olmuştu. Tekrar İsmail Abi ile görüşerek okul ücretini 3000 dolardan 1000 dolara düşürdük. Yeni fiyatla broşür bastırıp yine dağıttık. Yine aynı şekilde ne gelen, ne de soran oldu. İsmail Abiyi tekrar arayarak durumu kısaca anlattık. Onun tavsiyesi üzerine okul ücretini 100 dolar daha düşürüp tekrar reklam yaptık, broşür dağıttık. Yine gelen giden olmadı. Sadece bir kişi geldi. O da bizim tecrübesizliğimizi anlamış olacak ki bize iki üç saat okul açılması, bölge halkı hakkında bilgi verdi. Bu defa bu yıl okula kaydolanlardan okul ücreti alınmayacak, deyip tekrar broşür dağıttık. İki veya üç aile geldi. Onlar da boş sınıfları gördüler. Henüz masa, sandalye, yazı tahtası bile koyamamıştık. Bu hâli gördükten sonra onlar da çocuklarını kaydetmediler." Bütün bunlara rağmen yine de ümitlerini kaybetmediler.

Vakıf mütevelli heyeti bu yolla öğrenci bulamayacaklarını anlar. Peki, çare nedir? Mütevelli, ne yapacakları konusunda toplantı yapıp fikir alışverişinde bulunur. İstişare sonucu çocukları olan tanıdık kimseleri evlerinde tek tek ziyaret edip onları kayıt için ikna etmeye karar verirler. Böyle bir şey de o gün için Endonezya'da olmayan bir âdettir. Son iki yıldır faaliyetlerine katılan veya tanıdıkları kişilerin evlerini ziyaret etmeye başlayıp okul hakkında bilgi verirler. Herkes kendi çevresindeki tanıdıklarına tek tek ulaşarak bunun özel bir okul olup ileride

çok başarılı olacağını anlatırlar. İlk olarak üniversite öğretim üyesi Dr. Muhammed Lutfi Zühdi'nin köyde yaşayan fakir yeğenini kaydederler. Daha sonra Aip Beyin tanıdığı birisi yeğenini getirir. Böylece 15 öğrenci bulurlar fakat bunlardan iki tanesi sonra kaydını geri alır. Yerli halk bilmedikleri, tanımadıkları ve henüz kendisini eğitimde ispat etmemiş bir okula haklı olarak çocuklarını göndermekten çekiniyor ve 'Bekle gör' politikası güdüyorlardı.

Okul inşaatı hemen hemen bitmek üzereydi. Okulların açılmasına üç beş gün kalmış fakat henüz açılması için Bölge Eğitim Dairesinden resmî izin alınmamıştı. Resmî izin almak için gerekli evrakları Aip ve Firman Beyin yardımı ile öğretmenler hazırladı. Pazartesi günü okullar açılacaktı. Hafta sonu bürokratların tek tek evlerini ziyaret ederek, gerekli olan geçici okul açma izni aldılar. Aip Beyin bürokraside tanıdıkları olmasaydı bu da imkânsızdı. Geçici izin alınması herkesi son derece mutlu etmişti, ancak henüz yapılacak işler vardı. Binanın ilk iki katı hazırdı. Fakat sınıflar henüz hazır değildi. Masa, sandalye, yazı tahtası yoktu. Kadir Bey masa, sandalye ve yatılı kısmının malzemelerinin Türkiye'den geleceğini söyledi. Fakat ne zaman? Murat, Kadir Beye, "Masa, sandalye ve yatılı kısım için lazım olacak şeylerin gelmesi bir-iki ayı bulur. Bizim ise üç günümüz var," deyince iki tane mobilya ustası bulundu. Öğretmenler de onlara yardım ettiler. Üç gün gece-gündüz çalışıp masa, sandalye ve yatılı kısım için gerekli dolapları yaptılar. Aip Beyin evinden getirdiği ikinci el klima sınıfa monte edildi. Firman Bey yatılı kısmın halısını üstlendi ve onları döşettirdi. Böylece on üç öğrenci ile Uluslararası Pribadi Okulu Ağustos 1995'te öğretime başladı. Bu kadar gayret ve çalışmadan sonra Allah'ın inayeti ile okul açılınca o gün, Murat, Hekim, Halim, Mehmet, yeni gelen öğretmenler ve vakıf mütevelli heyetinin en mutlu günü oldu.

Türkiye'den gelen öğretmenlerin dil problemi olduğu için derse giremiyorlardı. Aip Beyin eşinin yeğeni, yakındaki bir devlet okulunda müdürdü. Aip Bey ondan rica etti. O da Pribadi Okuluna part time saat başı ücreti ödenmek üzere öğretmenler gönderdi. Binanın birinci ve ikinci katı restore edilmişti fakat üçüncü ve dördüncü katlarında hâlâ restorasyon devam ediyordu. İlk iki ay öğrenciler yatılı kısmında yatak olmadığı için halılar üzerinde yattılar.

İlk kaydolan bu on üç öğrencinin yedisini bulup görüşlerini almak istedim. "Yatılı kısmında yataklar olmayınca ne yaptınız, günleriniz

geceleriniz nasıl geçiyordu?" diye sordum. Görüştüğüm öğrencilerden birisi, "Biz zaten çok fakir ailelerin çocukları idik. Böyle fakirane bir hayata alışkındık." dedi. "Peki, sizi bu okulda tutan veya okumaya motive eden şey ne idi?" diye sorduğumda yedi öğrenci de öğretmen ve rehberlerinin onlara kendi kardeşleri gibi sahip çıkmaları olduğunu söylediler. Sonra anlatmaya başladılar. "Bilindiği gibi Endonezya'da yağmur çok yağar. Hele yağmur mevsimi olan aylarda gökler delinmiş gibi yağmur yağar. Bina eski idi. Çatı akar, odaların içine su dolardı. Rehber öğretmenlerimiz odanın içine akan suları temizlerlerdi. Çamaşırlarımızı yıkar, yemeklerimizi pişirirlerdi. Hafta sonu eve gitmek istemezdik. Çünkü belletmen ve öğretmenler bizim için sevdiğimiz değişik aktiveler koyarlardı. Okulu ve öğretmenlerimizi çok severdik," dediler.

O gün için rehberlikten sorumlu Halim'e, "Bu kadar imkânsızlıklara rağmen öğrencileri nasıl memnun ederdiniz?" diye sorunca "Okul sonrası ve hafta sonlarında basketbol, futbol oynar, imkânlarımız ölçüsünde öğrenciler için yakın çevrede geziler tertip ederdik. Asıl mesele, onların bizi bir arkadaş gibi veya ailelerinden biri olarak görmeleriydi." diye cevap verdi. Araştırma yaparken ilk kaydolan öğrencilerden biri, "Biz aile ortamında yapma imkânımız olmayan aktiviteleri okulda yapardık. Onun için eve tatillerde dahi gitmek istemezdik." dedi. Hepsinin fakir aile çocukları olması, belletmen ve öğretmenlerin onların gönüllerine girmesine bir kolaylık sağlıyordu. Onları küçük şeyler bile çok mutlu ediyordu.

Murat ve arkadaşlarına göre, Halim özellikle rehberlikte çok başarılı idi. Öğrencilere yedirir, içirir, her türlü problemine yardımcı olurdu. Halim'e okuldaki ilk aylar ile ilgili hatıralarını sordum. Bana, "On üç öğrenci ile başlamamız Allah'ın bir lütfu oldu. Çok öğrenci olsaydı, sebepler dairesinde başarılı olmamız mümkün değildi. Yeni gelen öğretmenler Bahasa dilini bilmiyor, öğrenciler de İngilizce bilmiyorlardı. Endonezya eğitim sistemini hiç birimiz bilmiyorduk. Gerçi bir sistem de yoktu. Belki sadece özel okullarda oturmuş bir sistem vardı. Biz henüz yerli kültürü çok bilmiyorduk, dilimiz yeterli değildi. Ayrıca yatılı kısmında ilk iki ay öğrenciler halı üzerinde yattılar. Paramız yoktu, imkânlar çok kısıtlı idi. Okul açıldıktan iki ay sonra Türkiye'den yatak ve yatılı kısmın eşyaları ve okul için masa sandalye ve diğer ihtiyaç malzemeleri geldi. Bunları alacak paramız da yoktu. Çok öğrenci olsaydı büyük bir fiyasko yaşardık." diye anlattı.

Araştırmamda ilk beş yıl okulda çalışan öğretmen ve belletmenlerin hiç para biriktiremediğini tespit ettim. Burslarını dâhi okul ve öğrenciler için harcadılar. Onlar, düşe kalka bu imkânsızlıklar içinde ilk yılı başarılı olarak tamamladılar.

İlk yıl, hem öğretmenler, hem de belletmenler, öğrencilere hem güzel bir eğitim, hem de iyi bir rehberlik hizmeti sundular. Hatta bu on üç öğrenciden ikisi, bir yıl sonra okulda belletmen oldular. İlk yıl, Türk öğretmenler ve belletmenler yavaş yavaş Endonezya eğitim sistemi, bürokrasi, öğrenci ve velilerin kültürleri konusunda bilgi ve tecrübelerini geliştirdiler. Endonezya'ya ilk gelen Halim, Murat, Hekim ve Mehmet sabahları üniversiteye gider, öğleden sonra da okula gelir, öğrencileri yatırıncaya kadar rehberlik yaparlardı.

Vakıf mütevelli heyetinde yapılan bir istişare sonucu hafta sonu okulda yapan aktivitelere bölgedeki diğer okulların öğrencileri de davet edilir. Okul yavaş yavaş, sadece bir eğitim kurumu olarak değil, aynı zamanda çeşitli sosyal faaliyetlerin yapıldığı bir toplum merkezi hâline gelir. Her hafta sonu başka okullardan 50 civarında öğrenci de okuldaki spor, ders çalışma ve rehberlik faaliyetlerine katılır. Öğrenciler, öğretmen ve belletmenler ile beraber top oynar, yemek yerler, topluca namaz kılıp tesbihat yaparlardı. Ayrıca, namazlardan sonra kısa sohbetler de olurdu.

Endonezya'da araştırma yaparken Pribadi'ye ilk kaydolan 13 öğrenciden 7'si ile görüşebildim. Onlara çeşitli sorular sordum. İlk yıllardaki hatıralarını, karşılaştıkları sıkıntıları, başarı ve başarısızlıklarını, okul ile ilgili o zamanki düşüncelerini kaydettim. Hepsinin hemen hemen ortak kanaati, o zaman okulda çok güzel bir kardeşlik ve manevî atmosferin olduğuydu. Neden hafta sonları eve gitmiyordunuz, sorusuna okulda kalıp çeşitli aktivitelere katıldıkları ve bunun onları daha fazla mutlu ettiği, ayrıca daha fazla ders çalışma ortamı bulduklarını ifade ettiler. İki tanesi de, ailelerinin çok uzakta yaşadığını söyledi. Araştırmamda bu öğrencilerin hiçbirisinin okulda buldukları imkânları o zaman için evlerinde bulamadıklarını tespit ettim.

İlk kaydolan öğrencilerden birisi de ilginç bir hatırasını anlattı. "Başka okulda okuyan iki arkadaşımı da hafta sonları kendi okuluma davet ettim. Onlar hafta sonundaki yaptığımız aktivitelere katıldılar. Hatta birisi 'Neden daha önce beni bu güzel faaliyetlere davet etmedin?' dediğini anlatırken gözleri yaşla doldu." diye anlattı.

Okulda rehberlikten sorumlu olan Halim, hafta sonunda yapılan çeşitli rehberlik faaliyetleri ile ilgili ilginç bir hatırasını anlattı. "Her hafta sonu aktivitelerimize başka okullardan da öğrenciler katılırdı. Bir defasında müdürü İhvân-ı Müslümin'den olan bir okuldan on öğrenci de hafta sonu rehberlik faaliyetlerimize katılmaya başladı. Onlar bu aktivitelere katılmayı çok seviyorlardı. Ancak benim bazı endişelerim vardı. Bu öğrencilerin her hafta sonu bizim okulun faaliyetlerine katılması müdürlerini rahatsız edebilirdi. Sanki onların okulundan öğrenci çalıyormuş veya o gruptan öğrencileri kendi okulumuza kaydırıyormuşuz gibi bir hava oluşacağından endişe ettim." Halim, hizmet prensiplerinin gereği olarak bu öğrencilerden bundan sonra gelmemelerini kibarca rica etti. Çünkü başka cemaatlerden öğrenci gelmesi, çekememezliğe sebep olurdu. Bu ise düşmanlık meydana getirebilirdi.

Hafta sonu rehberlik faaliyetleri, okulu âdeta gölgede bırakmıştı. Öğretmen ve belletmenler, ders vermedikleri bütün vakitlerini öğrencileri ile geçiriyorlar ve onlara İslamiyet'i yaşayarak gösteriyorlardı. Hem öğrenciler, hem de veliler bu faaliyetlerden çok memnundu. Hele bu imkânları çocuklarına sunamayan fakir aileler için bu durum çok büyük bir nimetti. Murat'a göre, "Halim adsız bir kahramandır. Rehberlikte gece gündüz çalışır, çok samimi ve fedakârdır. Hem kendisini hem de öğrencilerini rehberlikte de çok iyi geliştirdi. Ayrıca Halim bütün bursunu da öğrenciler için harcardı." Murat'ın, Halim hakkındaki bu kanaatini, aynı zamanda onun diğer arkadaşları da tasdik etti. İlk yıllarda rehberlik faaliyetlerine katılan öğrencilerin çoğu üniversiteyi bitirdi, işlerinde de çok başarılı oldular. Kimisi de öğretmen oldu ve hâlihazırdaki okullarda öğretmenlik, rehberlik veya idarecilik yapmaktadırlar.

Tercümanlık Zor İş

Tercümanlık yapmak veya tercüme etmek kolay bir meslek değildir. Tercümanın her iki dili de çok iyi bilmesi gerekir. Hatta bilmek de yetmez. Hangi kelimelerin nerede ve hangi manada nasıl kullanıldığını da çok iyi bilmesi lazımdır. Eğer her iki dil bilinmezse, farkında olmadan dil kazaları veya tercüme hataları olur. Tercümanlık esnasında telaffuzu yerli yerinde doğru yapmak önemlidir. Yoksa insan bazen çok gülünç ve zor durumlarda kalabilir.

2018 yılında Batı Sidney Üniversitesinde Uluslararası bir konferansa katılmıştım. Endonezyalı bir öğretim üyesi sunumunu yapmadan önce ilginç bir anekdot anlattı. Onun ifadelerine göre, Çin Devlet Başkanı Jiang Zemin Amerika'ya resmî bir ziyarete gider. Ziyaret öncesi Bill Clinton'a jest olsun diye, beş on İngilizce cümle öğrenir. Onunla karşılaşınca 'How are you?' yani 'Nasılsınız?' diyeceği yerde 'Who are you?' 'Kimsiniz?' diye sorar. Clinton önce şaşırır. Koca Çin Devlet Başkanı benim kim olduğumu biliyordur herhalde fakat galiba şaka yaptı, zannederek ona şaka ile 'I am husband of Hillary.' yani ' Ben Hillary'nın kocasıyım.' diye cevap verir. Öncesinde Jiang Zemin'e, siz ona ' How are you?' dediğinizde Bill Clinton 'I am fine, How about you ?' yani 'Ben iyiyim siz nasılsınız' diye soracak, ardından siz de ona kısaca 'Me too.' yani 'Ben de iyiyim.' diye cevap vereceksiniz, diye öğretilmiştir. Jiang Zemin Clinton'a cevaben konuşmanın akışında aynı öğretildiği gibi 'Me too.' yani 'Ben de Hillari'nın kocasıyım,' der.

Buna benzer bir tercüme kazasını Endonezya'da beş yıl öğretmenlik ve idarecilik yapan Haydar anlattı.

"İsmail Abi Jakarta'ya gelmişti. Altı ayda bir gelir, hizmetlerimiz ve eğitim faaliyetlerimiz hakkında bilgi alır, bizi motive edecek programlar yapardı. Ayrıca varsa tavsiyeleri veya bizim istişare edeceğimiz konuları istişare ederdik. Her gelişinde halka açık sohbetler de olurdu. Bu gelişinde de halka açık bir sohbet organize ettik. Ondan öğrenci velilerine, vakıf mütevelli heyeti ve tanıdıklarımıza bir sohbet yapmasını istedik. Yaklaşık iki yüz kişi bir salonda toplandı. İsmail Abi selamdan sonra 'Sevgili Kardeşlerim!' diye söze başladı. İçimizde Bahasa dili en iyi olan Halim idi. O tercümanlık yapıyordu. Halim yukarıdaki ibareyi 'Saudara saudara yang saya mencintai.' şeklinde tercüme edince salonda herkes kıkır kıkır gülmeye başladı. Çünkü bu tabiri yanlışlıkla bir erkeğin karşı cins için 'sevgilim' manasında Bahasaya tercüme etmişti. Doğrusu 'Saudara saudara yang saya cintai' olacaktı. Bu Türkçedeki 'Sevgili Kardeşlerimin tam karşılığı idi."

Halim hemen yaptığı hatayı anlar ve doğrusunu tercüme eder. Bu unutulmayan bir tercüme kazasıydı ve buna sadece Endonezyalılar değil, Türk öğrenci ve öğretmenler de gülmüştü. Daha sonra Türk öğretmen ve belletmenler bu tabiri gülmek için aralarında şaka olarak kullanmaya başladılar.

Ben Avustralya'da İngilizce öğrenirken buna benzer çok hatalar yaptım. Avustralya'ya geldikten üç beş ay sonra bir lisede Müslüman öğrencilere haftada bir saat din dersi veriyordum. İngilizcem çok zayıftı. Evde iyice çalışır, derse hazırlanıp giderdim. Bir defasında abdesti anlatmaya başlayınca öğrenciler gülmeye başladı. Sınıfta kız öğrenciler de vardı. Önce ne olduğunu anlayamadım. Sınıftaki bir Türk öğrenciye 'Öğrenciler neye gülüyorlar? Acaba bir hata mı yaptım?' diye sordum. O da 'Evet hocam. Siz Ablution yani abdest kelimesini telaffuz ederken kürtaj manasına gelen 'abortion' kelimesi gibi İngilizce telaffuz ettiniz. Öğrenciler onun için güldü,' dedi. Ben meğer, 'Çocuklar kürtaj için ilk önce ellerinizi üç defa yıkayın, sonra ağzınızı üç defa…' derken herkesi güldürmüştüm. Şimdi kendi kendime geçmişe bakarken düşündüm de ne kadar da cesurmuşum. Çok az İngilizce bilirken ders anlatmaya gitmişim. Ancak cesaret insana bir dili daha çabuk öğretir. Her insan yeni bir dili öğrenirken bu tür dil kazalarını çok yapar.

Hizmetçi Zengin

Murat ve arkadaşları Uluslararası Pribadi Okulunun kurulmasında büyük emekleri geçen Aip Beyi 'baba' diye çağırıyorlardı. O sadece okulun kurulmasında yardımcı olmamış, aynı zamanda, Murat ve arkadaşlarının bütün ihtiyaçları için de yardımını esirgememişti. Aip Bey okulun düzenlenen bütün sosyal faaliyetlerine de katılıyordu. Bu faaliyetlerden biri de kurban bayramında fakir insanlara kurban eti dağıtmaktı.

Endonezya'da işçilik çok ucuzdur. Orta direk diye tabir edilen esnafın dahi evinde hizmetçisi vardır. Zaten zenginlerin bir işçi gibi kendi işi bile olsa çalışması nerede ise ayıp sayılır. Çünkü bu onun bir nevi cimriliğini gösterir, diye bir algı vardır.

Murat, bu algının Hizmet ile tanışan yerli zenginlerde nasıl değiştiğini şöyle anlatıyor. "Aip, Firman, Alvi Zemzemi, Dr. Muhammed Lutfi, Semerang'taki okulun kurulmasında çok emeği geçen Swonto, kurban bayramı münasebeti ile Türkiye'den gelen işadamları ve okullardaki öğretmen ve belletmenlerle beraber fakirlere et dağıtmaya başladık. Endonezyalı bir zengin için bu hayal bile edilemezdi. Çünkü bir fakire 4 dolar verip bütün gün et dağıttırabilirlerdi. Fakat onlar bizzat bütün gün bizimle beraber et dağıtmaya başladılar ve çok mutlu oldular."

Hatta o günkü Endonezya kültürüne göre, bir zenginin böyle bir iş yapması ayıptı. Ama Aip Bey buna aldırmadı ve kendisi bizatihi fakir fukaraya, hem et, hem de gıda maddeleri dağıtarak çok mutlu olduğunu ifade etti. Aip Bey'in bu örnek hâli, çevresindeki diğer zengin iş adamlarını da etkilemişti. Onlar için bir rol model olmuştu. O bu ilhamı Türkiye'de Hizmet müesseselerini dolaşırken almıştı. Çünkü Türkiye›deki pek çok Hizmete mensup zengin aynı şeyi Allah rızası için yapıyordu.

Endonezya'da iken yaptığım araştırmada, Aip Bey ve arkadaşlarının bizatihi kendi elleri ile fakir fukaraya kurban eti dağıtmaları televizyonlara haber konusu olur. Böylece sadece kendisine hizmet edilen zengin değil, aynı zamanda 'Hizmetçi Zengin' vasıfları ile anılmış olurlar. Zengin insanların kendilerinin kurban eti dağıtması ve fakirlere kendi elleri ile yardım yapması, aynı zamanda o kişide bütün insanlığa hizmet duygusunu geliştiriyordu. Bu da, hizmetin önemli prensiplerinden biri idi. Bunu daha sonra büyük bir şevkle yaptılar. Onların bu gayretleri başkalarına da örnek oldu. Zamanla bu bir âdet hâline geldi. Her kurban bayramında Hizmetle ilişkili zenginler, bürokratlar, öğretmen ve belletmenler ile beraber fakirlere et dağıttılar. Ben şunu tekrar anladım ki samimi olarak yapılan ameller gönüllere etki eder ve Cenab-ı Allah o ameli tesirli kılar.

Resim 11: Öğretmen ve belletmenler 2008 yılında araba giremeyen dar sokaklı bir mahalleye kağnı ile girip fakirlere kurban bayramında et götürürlerken…

Mr. Mass

Yukarıda da belirtildiği gibi yeni bir dil öğrenilirken çok dil kazası yaşanır. Murat kendi başından geçen ilginç bir dil kazasını şöyle anlattı. "Jakarta'ya geldikten sonra ilk işim bir dil kursuna kayıt yaptırmak olmuştu. Sabahleyin kursa gider, öğleden sonra da öğrendiklerimi geliştirmeye çalışırdım. Bunun en önemli yolu öğrendiğimizi pratikte uygulamaktı. Bir defasında sebze meyve satan pazara gittim. Biraz meyve satın almak istedim ve bayan tezgâhtara 'Mass' bunun fiyatı ne kadar?' diye sordum. Baktım ki bu sözümü duyan diğer tezgâhtarlar gülmeye başladı. Meğer ben 'Mbak' yani 'hanımefendi' kelimesi yerine bayana 'bey fendi' manasına gelen 'Mass' tabirini kullanmışım. Tabi biraz utandım ve özür diledim. Beyaz olduğum için onlar da zaten yabancı olduğumu anladılar." Bundan sonra Murat ne zaman o pazara gitse onu görünce kendisine 'bey' diye hitap ettiği bayanın çevresindeki tezgâhtarlar 'Senin Mr. Mass'in geldi.' derlermiş. Murat da buna kızmaz bilakis sevinirmiş.

Bu araştırmamda, özelikle farklı dil ve kültürden kaynaklanan yanlış anlamalardan, fıkralardan da bahsedeceğim. Bu tür şeyleri dinledikçe ister istemez gülümsedim. Kanaatimce böyle bir araştırmada bu tür şeylere de ihtiyaç var. Bu hem okuyucuyu dinlendirir, hem de bazı dersler alınmasına vesile olur, diye ümit ettim. En önemlisi ise kültür ve dil farklılıkların bir zenginlik olmasıdır.

Gelecek bölümde fedakârlıkları, zorlukları, sıkıntıları, hem de bunların nasıl aşıldığını okuyacaksınız.

4. Bölüm

Rüya Gerçekleşiyor

Geçmiş hayatıma baktığımda şunu anladım: Her ne zaman Allah'tan bir şey istedim, eğer olmadı ise Cenab-ı Allah ondan hayırlısını vermiş veya daha hayırlısına yönlendirmiştir. Ancak bunun olması için Allah'ın takdirine kalben tamamen razı olmak gerekir.

İmam Gazali

Muhsin Bey, Uluslararası Pribadi Kolejine atanan ilk müdürdür. Onun hem Türkiye'deki, hem de Endonezya'daki hayat hikâyesi ibretlik olaylarla doludur. Kendisi fakir bir ailenin çocuğu idi. İlkokuldan itibaren çok başarılı ve zeki bir öğrenciydi. Bu zekâsından ve çalışkanlığından dolayı çok az öğrencinin imtihan sonucu girebildiği fen lisesini kazanmıştı. O zamanlarda fen liselerine girmek çok zordu. Genelde veliler çocuklarını özel kurslara gönderir ve bu prestijli liselere hazırlardı. Muhsin'in ailesinin onu özel kursa gönderecek imkânı yoktu. Muhsin, hiçbir hazırlık kursuna gitmeden Fen lisesini kazandı ve başarı ile bitirdi. 1990'lı yıllarda Türkiye'de üniversitelere girmek de kolay değildi. Hele hele iyi bir üniversite veya bölüme girmek daha da zordu. Üniversiteye girmek için imtihana giren lise mezunlarının yaklaşık yüzde yirmisi üniversiteye girebiliyordu. O yıllarda ancak üniversiteye hazırlık kurslarından ders alanların girme şansı yüksekti. İyi bir üniversite hazırlık kursuna gitmeden üniversiteye girmek neredeyse imkânsız gibiydi. Fakat Muhsin, hem akıllı ve zeki olduğundan, ayrıca Fen Lisesi gibi çok prestijli bir okulu bitirdiğinden, Boğaziçi Üniversitesine kaydını yaptırmıştı. Boğaziçi Üniversitesi Türkiye›nin en iyi üniversitelerinden biriydi. O, üniversite okurken Hizmetin yaptığı sohbetler ve faaliyetlere katılır ve çok mutlu olurdu. Kendi ifadesiyle "O nasıl bir duygu idi ki yurt dışına hatta en fakir ülkelere bile olsa gitmeye can atardık."

Muhsin Bey ile yaptığım yaklaşık altı saatlik bir söyleşide hayalen geçmişe gidip, sanki o günleri yeniden yaşıyormuş gibi anlattı. O günlerdeki zorlukları, fedakârlıkları, arkadaşları arasındaki samimiyet ve kardeşliği anlatırken bazen gözleri doldu, tıkandı anlatamadı. O da diğer arkadaşları gibi konuşmalarında çok mütevazi idi. Muhsin Bey'e göre bütün yapılanları bir araya getirsek bile, sebepler tahtında Endonezya'da bu okulların kurulup başarı kazanması mümkün değildi, ancak ve ancak her şey Allah'ın inayeti ile olmuştu. Kendisi, "Eğer bu

işin içinde olamasaydım, bu şartlar ve imkânlarla Uluslararası Pribadi Kolejinin kurulmasını ve başarılarını hayal bile edilemezdim." dedi.

Muhsin, Boğaziçi Üniversitesi Matematik Bölümünde okurken son yılında bir dersten kalır. Bütün derslerinde başarılıdır ama, o dersi geçmek hiç de kolay değildir. O dersi geçmek çok ama çok zordur. Son sınıftayken aynı zamanda üniversite hazırlık dershanesi olan İstanbul'daki FEM'de yedek öğretmenlik de yapmaktadır. Muhsin ayrıca haftalık sohbetleri kaçırmaz. Özellikle yurt dışına ilk giden öğretmen ve belletmenlerin hatıralarını duydukça onlara hayranlığı da artmaktadır. Muhsin o günleri anlatırken "Ben o günkü hislerimi ve duygularımı anlatacak bir kelime bulamıyorum. O öğretmen ve belletmenlere karşı çok büyük bir sevgim ve sempatim vardı. O zamanlarda hakikaten hiçbirimizin dünyalık bir gayesi yoktu. Sadece insanlara din, ırk ve renk farkı gözetmeksizin hizmet götürme aşkı içimizde vardı." dedi.

İslam tarihinde, özellikle ilk altı asırda bazı insanlarda da böyle bir aşk ve heyecan vardı. İlk olarak böyle bir aşk Sahabe ile başlar. Daha sonra Sahabeyi görenlerde ve sonraki nesillerde de bu aşk hep devam eder. Buna İslamî literatürde '*rıhle*' denilir. İlk yedi asırda dünyada ilim merkezleri, Mekke, Medine, Bağdat, Şam, Kurtuba, Buhara, Horasan, Kahire gibi şehirlerdi. Âlimler ve öğrenciler bu şehirlere ilim öğrenmek ve öğretmek için giderlerdi. Ayrıca bu âlimler ve öğrenciler dünyanın dört bir yanına İslam'ı yaşayıp yaşatmak için giderlerdi.

Hizmet hareketini inceleyen Avustralyalı akademisyen David Tittensor, öğretmenler ile alakalı olarak daha önceki bölümde belirtildiği gibi modern İbni Battûta'lar tabirini kullanmış ve bu öğretmenleri din ve moderniteyi buluşturan ve gittiği ülkeye entegre olan ve Allah için hareket eden global vatandaşlar olarak nitelendirmişti.[1] Kanaatimce bu öğretmenleri tam anlamak için öncelikle insanlığa hizmet etmenin teorisini yazan Bediüzzaman Said Nursî'nin hayatını ve eserlerini çok iyi bilmek gerekir. Daha sonra da bunu pratiğe koyan Fethullah Gülen Hocaefendi'nin hayatını, eserlerini ve teoriyi pratiğe dönüştüren ıstırabını, çilesini, karşılaştığı bütün zorlukları aktif sabırla nasıl aştığını da iyi

1 David Tittensor, Islam's Modern Day Ibn Battutas: Gülen Teachers Journeying Towards the Divine, British Journal of Middle Eastern Studies, Published online 28 January, 2015

inceleyip anlamak gerekir. Hatta bence incelemek de yetmez. Daha iyi anlamak için öğrenilenlerin yaşanması da gerekir.

Hocaefendi'nin hayatını anlatan 'A Life in Tears' yani "Gözyaşları ile Dolu Bir Hayat' adlı kitabımın İngilizcesini yazdığımda şunu gördüm. Hocaefendi'nin on sekiz yaşından sonra nerede ise zulüm görmediği bir günü yok gibi. Her an derin devletin tehdidine maruz kalmış. Her kesimden iftiraya uğramış ve İslam tarihinde hakkında en çok hapis cezası istenen kişi olmuştur. Kısacası nerede ise ağlamadığı veya ağlatılmadığı bir günü yoktur. Hocaefendi aynı zamanda, daha hayatta iken dünyada en çok tanınan İslam âlimi olmuştur. Allah onu, Muhsin Bey gibi milyonların yetişmesine vesile kılmıştır.

Diğer öğretmenler gibi Muhsin Bey de, kendilerini motive eden ve büyük bir aşk ve şevkle hizmet ettiren şeyin iman gücü olduğunu söyledi. Ona göre iman âdeta bir motor, benzini ise hizmet ederken kalplerinde hissettikleri mutluluk idi. İhlas ile ve bir kardeşlik havası içinde fedakârana çalışmak da başarının sırrı idi. "Netice itibarı ile bütün başarılar Allah'ın inayeti ile olmuştur, zaten Kur'an da bunu ifade eder. (Nisâ Sûresi, 4/79)" Muhsin bunları anlatırken hâl dili, heyecanı, jest ve mimikleri, ifadeleri ile sanki 21 yıl öncesine gidip Endonezya'da geçen o günleri yeniden yaşıyor gibi anlattı.

Muhsin Bey anlatıyor. "Yıl 1995 ortaları. Üniversite son sınıfta öğrenciyim, bir dersim kalmış ve üniversiteyi bitirmek üzereyim. O yıllarda öğretmenlerin yurtdışına gönderilmesini planlayan komitenin başında Hamit Çelik vardı. Bir gün beni kendi ofisine davet etti. Odasına girer girmez bana 'Seni Endonezya'da yeni açılan bir okula müdür olarak gönderiyoruz, haberin olsun. Ona göre hazırlıklarını yap.' dedi. Meğer İsmail Büyükçelebi ondan acilen Endonezya'ya gönderilecek bir müdür istemiş. O yıllarda yurt dışına çok büyük açılım olduğu için İngilizce bilen kimseyi bulamayınca beni düşünmüşler."

Muhsin önce bu teklifler karşısında şaşırır. Ne yapacağını bilemez. Daha üniversiteyi bitirmesi için bir dersi vardır. Üstelik müdürlük için hiç tecrübesi yoktur. Bunları Hamit Bey'e söyleyince, " İstersen Endonezya'ya git. Sonra bir ara gelir o dersini verirsin." cevabını alır. Muhsin kalan dersin zor bir ders olduğunu, çok çalıştığı halde geçemediğini söyleyince, Hamit Bey ona "Öyle ise en kısa zamanda üniversitesinin bitir." der. Bitirdikten sonra acil ihtiyaç olduğu için hemen gitmesinin gerektiğini Muhsin'e söyler.

Nerede Allah'ın İnayeti?

Muhsin ile beraber iki arkadaşı daha aynı dersten kalmıştır. Hep beraber kafa kafaya verip acaba bu dersi nasıl geçebiliriz, diye düşünürler. Nihayet bir hoca tutup özel ders almaya karar verirler. Fakat ders verecek kimse bulamazlar. Son çare olarak dersi veren hocaya 60 bin lira para teklif edip özel hoca olmasını isterler. Muhsin "Bu çocukça bir teklifti. Çünkü bu teklif, hoca için ahlakî olmazdı. Hoca bizden para alıp öğretecek ve sonra da imtihan edecek, duyulmuş şey değildi. Ayrıca parayı nereden ve nasıl bulacaktık, bilmiyorduk ama üçümüz de kafaya koymuştuk. Başka da çaremiz yoktu. Hoca evet derse 20 bin lira bulmam gerekirdi ki, bu benim sekiz aylık maaşım demekti. Fakat hoca kabul etmedi. Bize İstanbul Üniversitesinde o dersi veren bir başka hocaya gitmemizi söyledi. Ona gittik fakat o da dersi veremeyeceğini söyledi. O zaman delirecek gibi oldum. Kendi kendime 'Allah'ım bu dersi verip yurt dışına senin rızan için gidecektik. Hani yardımın nerede?' diye soruyordum. Çünkü yurt dışına giden arkadaşlara Allah'ın inayetinin nasıl yetiştiğini hep duymuştuk. Umutlarımız git gide azalıyordu. Üçümüz de bu dersi bize kim verir, diye araştırırken, sınıfı birincilikle bitiren bir öğrenci bulduk. Ona 'Bizim acilen bu dersi geçmemiz lazım. Çaresiz kaldık.' dedik. Meğer o da Hizmettenmiş. O, üçümüze de para almadan özel ders verdi ve nihayet o dersi geçtik." Dersi geçince üç arkadaş sevinçlerinden sanki havada uçuyor gibiydiler. Üniversiteyi bitirmek büyük bir mutluluktu. Fakat onları asıl mutlu eden artık rahatlıkla yurt dışına gidip diğer isimsiz kahramanlar gibi insanlığa hizmet edebilme imkânına kavuşmuş olmalarıydı.

Bu kadar para teklif etmelerine rağmen, hocaların kabul etmemesi ve nihayet bir arkadaşın gönüllü olarak onlara yardım etmesinden anlamışlardı ki Cenab-ı Allah, onlar için daha hayırlısını istiyordu.

Muhsin Bey, "Ben ve arkadaşlarım sonradan şunu anladık o hocalar bize ders vermeyi kabul etmediler ama, demek ki bunun bir hikmeti varmış. Haydi diyelim ki kabul ettiler. O parayı nereden bulacaktık. Şimdi düşünüyorum. Şu anki aklım olsaydı böyle bir şeye asla teşebbüs etmezdim."

Muhsin Bey'i dinlerken, bu bölümün başında zikrettiğim İmam Gazzâli'nin "Geçmiş hayatıma baktığımda şunu anladım. Her ne zaman Allah'tan bir şey istedim, eğer olmadı ise Cenab-ı Allah ondan

hayırlısını vermiş veya daha hayırlısına yönlendirmiştir. Ancak bunun olması için Allah'ın takdirine kalben tamamen razı olmak gerekir." ifadeleri aklıma geldi.

Muhsin Bey, Endonezya'ya gitmeden önce küçük bir ameliyat geçirir. Henüz yaraları da tam iyileşmeden İstanbul'dan uçağa biner. Uçakta derin düşüncelere dalar. Endonezya ile alakalı hiçbir bilgisi yoktur. Dilini, kültürünü bilmediği gibi müdürlükte de tecrübe sahibi değildir. Ne yapacağını kara düşünürken bu pozisyonu nasıl kabul ettim diye hala kendi kendine söylenmektedir. Bir yandan da matematik öğretecek olmaktan mutludur. Daha önce yurt dışına giden abilerin güzel hatıralarını dinlediği için o onlar gibi adsız bir kahraman olmayı çok ister. Fakat gideceği yerde çok büyük sıkıntı ve dertlerin kendisini beklediğini de tahmin etmektedir.

Bir yandan da Cenab-ı Allah'ın yardımı ile son dersini geçtiğini hatırladıkça "İnşallah yine Rabbim inayet eder." diye ümit beslemektedir. Muhsin Bey, "O günleri düşünürken Allah'a olan tevekkülümüz hakikaten çok ama çok kuvvetli imiş." demekten kendini alıkoyamaz.

Muhsin Bey'i Jakarta havaalanında karşılarlar. Kendisine okulda en üst katta bir odada kalacağı söylenir. Bu onun için iyi olur. Çünkü Jakarta trafiğinde bir yerden bir yere gitmek derttir. Okul yeni açılmıştır. Müdürdür ama ortada vazife ve sorumluluklarını belirten görev tanıtımı diye bir şey yoktur. Zaten tecrübesizdir ve dil de bilmiyor.

Jakarta'ya varır varmaz ilk iş olarak Bahasa dilini öğrenmek için bir kursa kaydolur. Çünkü dil olmadan hiçbir şey yapamayacağını görür. Okulda ne öğrenciler, ne de sekreter ve veliler İngilizce bilmektedir. Bir taraftan dil kursuna giderken, öbür taraftan okula gelip müdürlük yapar. Okul yönetimi üstüne bir de ondan okulun muhasebeciliğini yapmasını ister.

Muhsin Bey, "Hayatımda, muhasebe nedir? Muhasebecilik nedir, bilmiyordum. Ne tecrübem, ne de bu konuda üniversiteden herhangi bir ders almışlığım vardı. Ama o pozisyonu da nasıl kabul ettim hala anlayamıyorum. Fakat anladım ki, bu işleri yapacak başka kimse yok, kimse olmadığı için de orada hem müdürüz, hem memuruz, hem işçiyiz, hem öğretmeniz, hem muhasebecisi. Kısacası, oradaki her arkadaş ihtiyaç duyulan hemen hemen her şeyi yapıyordu. Ben de yapmak zorunda idim. Çünkü başka alternatifimiz yoktu. İmkânlar çok kısıtlı idi." diyerek o zamanları anlatır.

Artık muhasebeci de olunca Muhsin Bey'e, kilidi olan içinde paranın muhafaza edildiği tahtadan yapılmış bir para kutusu verirler. Muhsin Bey, para kutusunu yattığı odasına koyar. O zaman bütün harcamalar maaş dâhil nakit para ile yapılmaktadır. Zaten bankaya git gel, para çek, para yatır, hesaba para aktar derken bu işler çok zaman almaktadır. O yıllarda Endonezya'da bankacılık sistemi de tam oturmamıştır.

Muhsin Bey, önceleri kutudan para alıp harcadığında, kutuda kalan paranın hesabını yapmaz. Zaten ortada fazla para da yoktur. Bir süre sonra Muhsin Bey, kutudaki paraların azaldığını fark eder. Kendi kendine düşünür. Odaya ondan başka giren sadece bir kişi vardır. O da Mısır'da Ezher Üniversitesinde okurken bir müddet evlerde kalmış ve okulda sekreterlik yapan bir Endonezyalıdır. Biraz da Türkçe bildiği için bazı evrakları Bahasa diline tercüme vs.'de de yardımcı olan biridir. Muhsin için de böyle birinin okulda çalışması aslında çok iyidir.

Muhsin şüphelenince harcadığı paraları hem bir yere yazar. Hem de kutudaki paraları her gün saymaya başlar. Bir bakar ki bazen kutudan 50, bazen 100, bazen de 150 dolar azalıyor. Anahtar sadece Muhsin'de olduğuna göre peki bu paralar nasıl azalıyor, araştırmaya başlar. Arkadaşlarından şüphelenmez ama içi rahat değildir. Durumu vakıf mütevelli heyetine değil de sadece o zamanlar üniversitede öğrenci olan Mehmet, Hekim, Halim ve Mehmet'e açıklar. Kendi aralarında istişare ederler. Ezher Üniversitesi mezunu olan Endonezyalı sekreter, hem ilahiyatçıdır, hem de Mısır'daki arkadaşlar ile görüşerek okulda işe alınmıştır. Bu yüzden peşin hükümlü olmak istemezler ama ortada parayı çalan biri vardır.

Muhsin Bey anlatıyor. "Düşündük, taşındık. Sonunda arkadaşlarla şu karara vardık. Elbise dolabının içine gizli bir kamera kurduk. Okuldaki herkese, "Biz burada çalışan Türkler, Türkiye Büyükelçiliğine davetliyiz ve oraya gideceğiz. Dört beş saat okulda olmayacağız." diye duyurduk ve okuldan ayrıldık. Sonra döndük ve kamerayı kontrol ettik parayı çalan gerçekten de Ezher mezunu ilahiyatçı Endonezyalı sekreterdi. İçeri girip kilitli tahta kutuyu profesyonelce açıyor ve parayı alıyordu."

Muhsin Bey, kendisi sekreterle konuşmak istemez. Mehmet, Halim, Hekim ve Murat, sekreter ile görüşürler. O da hiç utanmadan ve sıkılmadan ihtiyacı olduğu için almak zorunda olduğunu söyler. Hâlbuki okul ona iş verdiği gibi, okuldaki arkadaşlar onun hanımına da bir iş

bulmuşlardı. Yani çalması zaruretten değildi. Muhsin Bey, "Daha sonra anladık ki bu arkadaş, Mısır'da evlerde kalırken de buna benzer şeyler yapmış ama, bizim arkadaşlar belki orada aynı şeyleri yapmaz, diye bize söylememişler. Çünkü peşin hükümlü olmak istememişler." dedi.

Fırtına Muhsin

Muhsin Bey'le ilgili bazı soruları kendi arkadaşlarına sordum. Araştırma yaparken çok defa insanlar kendileri ile alakalı, kendilerince riya görülebilecek hususları söylemekten çekindiler. Fakat bir araştırmacı olarak, araştırdım ve yanlı olmadığına inandığım bilgileri yazdım. Muhsin Bey ile ilgili bilgileri de onun yakın arkadaşlarından aldım. Ortak görüşe göre, Muhsin Bey çok çalışkandı. En önemli özelliklerinden biri, başladığı işi bitirmesiydi, bir şeyi kafasına koyarsa ölür ama yapardı. Bir iş yapılması gerekli ise onu o gün bitirmeden yatamaz, yarına bırakmazdı. Kendisini işine o kadar adar ki, işini yaparken kendisini unutur hatta yemek yemeği unuttuğu olurdu. Bir defasında şöyle bir olay yaşanır.

Muhsin Bey, bir defasında okulun çeşitli ihtiyaçlarını almak için yanında okulda çalışan bir Endonezyalıyı alarak alışverişe çıkar. Okulun ihtiyaçlarını daha ucuz ve daha uygun fiyatlarla nerede buluruz, diye saatlerce gezerken listedeki malzemeleri alıncaya kadar nerede ise akşam olur. Muhsin Bey kahvaltı bile yapmamıştır. Fakat o kadar işe dalar ki açlık hatırına bile gelmez, öğle yemeği de yemez. Ne yazık ki kendisine yardımcı olmak için gelen Endonezyalı da o gün kahvaltı yapmamıştır. O da kibarlığından ve kendi kültürünün gereği açım, bir şeyler yemek istiyorum, diyemez. Bekler ki Muhsin Bey bir şeyler yesin, o da yemek yiyebilsin. Fakat Muhsin Bey, hiçbir şey yemeyince o da akşama kadar aç kalır. Muhsin Bey, "Ben de bu işin farkında değilim. Yeni gelmişim, onların kültürlerini çok bilmiyorum. Meşguliyetten hatırıma da gelmedi. Meğer Endonezyalılar sık sık az şeyler yerler veya atıştırırlarmış. Arkadaş git kendine bir şeyler al ve ye diyebilirdim. Türkiye'de olsa öyle durumda o insan sizden müsaade ister ve bir şeyler alır yer. Akşam okula dönünce hata yaptığımın farkına vardım ve görevliden özür diledim." O görevli o gün Allah için sabretmiştir. Muhsin Bey, ayrıca zor durumda kalan Endonezyalıların Allah'a olan tevekküllerine hayran kalır. Aynı zamanda yerli kültür ile ilgili yeni bir şey öğrenir.

Resim 12: Endonezya'nın Jakarta şehrinde ilk açılan Uluslararası Pribadi Okulu kampusü

Hizmetten yurt dışına hicret edenler, özellikle ilk gidenler gidecekleri ülke veya şehrin kültürü ile ilgili eğitim almadıklarından, bu tür iletişim kazaları çok olmuştur. Ben Amerika'da okurken denk geldim. Misyonerler bir yere elemanlarını göndermeden önce, o bölgedeki yerel halkın kültürü ve hassasiyetleri ile ilgili belli bir süre uzmanlardan ders aldırırlar. Mesela Urfa'ya gidecekse, çiğköfte yapmayı öğrenip giderler.

Uang Jalan Hediyesi

Yeni açılan bir okulun tam akredite olması için üç yıllık bir süre gerekli idi. Okul önce geçici izinle açılır, daha sonra başarılı görülürse akredite olurdu. Muhsin Bey, okul geçici bir izin ile açıldığından dolayı okulun tam akredite olması için gerekli başvuruları hazırlar ve ilgili makamlara gönderir. O yıllarda Bölge Eğitim Dairesi yaklaşık iki saat mesafede olan Bogor şehrindedir. Prosedür gereği Bölge Eğitim Dairesi Başkanının gelip okulu görmesi ve yerinde inceleme yapması gerekmektedir. Muhsin Bey, okulun Endonezyalı sekreteri ile görüşerek Daire Başkanın gelmesini sağlamasını ister. Sekreter Muhsin'den 50.000 Rupi ister. Muhsin şaşırır. Bu neyin masrafı deyince, sekreter 'Uang Jalan' yani yol masrafı, der. Muhsin, "Araba ile iki saatlik mesafe. Bilet alsak 2500 Rupi.

Nasıl oluyor da bu 50.000 Rupi oluyor?", diye sorar. Sekreter önce konuşmaktan çekinir. "Bu defa içimden acaba bu rüşvet mi verecek. Ben bunu yapamam, diye kendi kendime düşündüm. Sekteri biraz daha sıkıştırınca 'Efendim bu yol masrafı burada âdettir.' dedi. Yani rüşvet âdet hâline gelmişti." Herkes bu kurala uyuduğu için Muhsin de 50.000 Rupiyi yol masrafı olarak vermek zorunda kalır.

Okulun akredite olması için Endonezyalı bir müdürün idaresi veya gözetimi altında olması şarttır. Aip Bey bölgede yakın bir yerdeki okulun müdürü olan eşinin yeğeninden daha önce bunu talep etmiştir. O da okula saat başı ücreti ödenmek üzere öğretmen göndermektedir. Kurallar gereği okul bir nevi dışarıdan idare ediliyor görünmektedir. Muhsin Bey sonradan bu öğretmenlere hak ettiklerinden dört kat daha fazla ücret ödendiğinin farkına varır. Çünkü okul Türkiye'deki bir öğretmene verilen ücret kadar onlara ödeme yapmaktadır. Hâlbuki Endonezya'da ücretler çok düşüktür. Muhsin Bey, "Bu yukarıda anlatılan 'Uang Jalan' meselesi bizim Endonezya eğitim sistemini bilmediğimizin göstergesiydi. Daha bir öğretmene ne kadar ücret verilir bilmiyorduk." der.

Unutulmayan İki Hatıra

Muhsin Bey, 1996 yılında Endonezya Üniversitesi Rektörü ve Jakarta'da bulunan Ezher Okulları Direktörünü Türkiye'ye götürür. Bu ziyaretlerin gayesi, Türkiye'deki üniversite ve eğitim kurumlarını gezmek ve muhtemel işbirliğini araştırmaktır. Muhsin Bey ve Endonezya Üniversitesi Rektörü Ankara'da Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) başkanı Profesör Mehmet Sağlam'ı ziyaret ederler. Daha sonra Ankara ve İstanbul'da değişik akademisyenlerle de görüşürler.

Muhsin Bey'in ilk unutulmayacak hatırası şöyledir: Ezher Okullarının Direktörü ile beraber Ankara ve İstanbul'da Hizmetin bazı okullarını ziyaret ederler. Direktör akıllı birisidir. Öğrencilerle, öğretmenlerle ve müdürlerle görüşmek ister. Bu imkân her gidilen okulda sağlanır. Direktör okullardaki eğitim ve rehberlik sistemine hayran kalır ve "Hakikaten çok başarılı bir eğitim yapıyorsunuz, öğrencileriniz ve öğretmenleriniz İngilizce konuşabiliyor. Fakat bir şeye dikkat ettim. Şu ana kadar ziyaret ettiğimiz hiçbir okulun müdürü İngilizce bilmiyordu." der ve sebebini Muhsin Bey'den öğrenmek ister.

Muhsin Bey, önce bu soruya ne cevap vereceğini bilemez, fakat sonra "Hizmette okul müdürlerinin tayini yapılırken, daha ziyade takva esas alınır." cevabını verir. Cevap Direktörü tatmin etmiş ve bu cevaptan çok memnun kalmıştır.

İkinci unutmadığı hatırası ise Betül adındaki İstanbul'dan bir esnafın hanımının yaptığı büyük fedakârlıktır. Muhsin Bey anlatıyor. "Pribadi okuluna bazen önemli Endonezyalı misafirler gelirdi. Hep bunlara uygun ve onların memnun olabileceği nasıl bir hediye verebiliriz, telaşına kapılırdık. Sonra Endonezyalıların el dokuması eşyaları sevdiklerini öğrendim. Ben de İstanbul'a gitmişken tanıdığım esnafın hanımlarına varsa evinde el dokuması hediyelik eşyalar vermelerini rica ettim. Benim bunları okulumuza gelen önemli misafirlere hediye olarak vereceğimi ve onların bu tür hediyeleri çok sevdiğini söyledim. Onlar yaklaşık iki valiz dolusu hediyelik el dokuması eşya getirdiler. Betül Hanım da ona annesinin annesinden kalan el ile örülmüş bir hediye getirdi. 'Hocam bunu al götür. İnşallah bir gönlün feth olunmasına vesile olur.' dedi. Bir baktım ki bu çok değerli bir antika ve aynı zamanda çok önemli bir hatıra. Belki böyle bir el dokuması hediyesi Betül Hanım için altın ve pırlanta kadar değerli idi."

Muhsin Bey, bu el dokuması eşyaları gelen giden misafirlere dağıtır. Fakat Betül Hanımın el dokuması eşyasını sonra birine veririm niyeti ile hep sona saklar. Fakat kimseye vermeden üç yıl sonra geri götürüp Betül Hanıma verir. Muhsin Bey, esnaf hanımlarının verdiği bu elle örülmüş hediyeler ile pek çok dostluklar kurar. Gönülden verilen küçük el bir el örgüsü hediye bile pek çok gönle girmeye vesile olmuştur.

Okul İçin Dönüm Noktası: Matematik Olimpiyatları

Uluslararası Pribadi Okulunun en önemli problemlerinden biri, çevrede tanınmadığı için öğrenci bulmakta zorlanmasıdır. Zaten ilk yıl zar-zor sadece 13 öğrenci ile öğretime başlamıştır. Hem öğretmenler hem de okul mütevellisi, öğrenci sayısını artırmak ve okulun bölgede tanınması için ellerinden geleni yapmaktadırlar. Okulun adı uluslararasıdır ama öğrencileri çok azdır. Öyleyse yeni bir şeyler yapılması gereklidir ki, okul dikkatleri üzerine çeksin. O günkü çalışmalar ile ilgili Muhsin Bey şunları paylaştı. "Öğretmenler ve mütevellinin yaptığı çalışmalardan çok memnunduk, ancak bunlar yeterli olmuyordu. Ben ise üniversiteyi

yeni bitirip hiçbir tecrübesi olmadan gelip müdür olmuştum. Yukarıda da ifade edildiği gibi Endonezya eğitim sistemi, kültürü hakkında da hiçbir bilgim yoktu. Yerli halk da farklı kültürlerden oluşuyordu. Tabiri caizse her şeyi sıfırdan öğreniyorduk. Sonra bir gün aklıma geldi, acaba burada matematik olimpiyatları yapsak nasıl olur, yerli okullar katılır mı katılmaz mı, diye düşündüm. Sonra bu düşüncelerimi önce öğretmen arkadaşlara, daha sonra da vakfın idari toplantısında vakıf mütevelli heyetine açıkladım. Herkes fikir olarak beğendi. Ancak herkesin bir de endişesi vardı. Bu çok büyük bir projeydi. Matematik öğretmeni olarak sadece ben vardım. Ben bir taraftan dil öğreniyordum. Aynı zamanda hem müdür hem de okulun muhasebecisiydim. Matematik olimpiyatları ile ilgili hiçbir tecrübem de yoktu. Projenin altına girip başaramazsak daha zor bir duruma düşebilirdik." Muhsin Bey'e göre haksız da değillerdi. Ancak bu proje yapılır ve başarılı olursa okulun tanınması için çok büyük bir vesile olacaktı. Halim ve Murat, Muhsin Beiy'in bu olimpiyat fikrini çok harika bir fikir olarak nitelendirdiler.

Muhsin Bey konuyu biraz araştırır ve matematik olimpiyatlarını ne devlet ne de özel okulların yapmadığını öğrenir. Bu onun aşk ve şevkini daha çok artırır. Eğer bu işi başarırlarsa okul âdeta tarihe geçecektir. Projenin birkaç önemli ayağı vardır. Birincisi devletten izin alınması gerekiyordu. İkincisi bölgedeki okullara iyi reklam yapılması ve üçüncüsü teknik çalışmalar yapılmasıydı.

Konu tekrar hem mütevellide ve hem de öğretmenler arasında konuşulur. Netice itibarı ile matematik olimpiyatlarının yapılmasına karar verilir. Fakat okulda tek matematikçi olduğu ve aynı zamanda idarecilik de yaptığı için bu yükün çoğu Muhsin Bey'in sırtında olacaktır. Ancak Hekim, Halim, Murat ve Mehmet reklam konusunda yardımcı olacaklardır. Ayrıca iyi bir bilgisayar programcısına da ihtiyaçları vardır.

Muhsin Bey, matematikçiydi ama bilgisayar kullanmaya çok meraklı olduğu için geçmişten gelen bir hayli bilgisi ve tecrübesi vardı. Hatta İstanbul'da üniversitede okurken evli olan bacısının düğünde takılan altınlarını borç alıp satmış ve o gün için 3000 dolara son model bir bilgisayar almıştı.

Önce Bölge Eğitim Dairesinden bunu düzenlemek için izin alırlar. Sonra Muhsin Bey, diğer yerli ve Türkiye'den gelen öğretmenlerin yardımı ile olimpiyat için gerekli bilgi ve broşürleri hazırlar. Önce kaç

kişiye ödül verilmesi gerektiği konusu görüşülür. Daha çok öğrenciyi çekmek için ilk 60'a girene ödül verilmesi kararlaştırılır.

Muhsin Bey'e neden bu kadar çok kişiye ödül verdiniz diye sorduğumda şu cevabı verdi. "Hediyeler çok olursa daha çok öğrenciyi çekebiliriz, diye düşündük." Birinciye o gün için çok popüler olan bir bilgisayar ödül olarak verilecektir. Katılma şartları üzerinde uzun uzadıya düşünüp konuşurlar. Neticede her okulun matematikte ilk beşe giren öğrencisinin olimpiyatlara girebileceğine karar verirler. Reklam broşürleri, katılımcı formları ve matematik olimpiyatı ve ödüller ile ilgili geniş bilgileri içeren dokümanlar hazırlanır. Ayrıca Bölge Eğitim Dairesinden aldıkları izin belgesini de dosyaya eklerler. Önce gidecekleri her okulun müdürü ve matematik bölüm başkanından randevu alıp yüz yüze görüştükten sonra gerekli bilgileri ve katılımcı formlarını kendilerine verirler.

Halim, Murat ve diğer görevliler de Muhsin Bey'e yardım edip bölgelerindeki yaklaşık 80 okul müdürü veya matematik bölüm başkanı ile görüşüp onları bilgilendirirler. Genel itibarı ile hepsi iyi karşılar. Bu ziyaretler aynı zamanda okulun tanınmasına da vesile olur.

Muhsin Bey soruları hazırlamaya başlar. Bu konuda da hiç tecrübesi yoktur. O hazırlıklar ile alakalı bir soruya, Muhsin Bey, "Türkiye'de bu konuda çok tecrübeli arkadaşlar vardı. Neden onları arayıp da sormadım. Uluslararası telefon görüşmeleri çok pahalı idi fakat yine de en azından bir fikir almak için arayıp sorabilirdim. Doğrusu hâlâ anlamış değilim." der. Muhsin Bey, hazırlıkları yaparken yanında bir matematikçinin daha olmasını çok arzu eder. Hatta "Eğer bu konuları bilmiyorsa bile yanımda olması, ona sormam bana çok moral olurdu. O zamanda böyle bir arkadaşa çok ihtiyacım vardı ama yoktu." diye söylenir.

Diğer arkadaşlar hem üniversitede öğrenci idiler, hem matematikçi değillerdi ve hem de çok meşgullerdi. Dolayısıyla matematik olimpiyatlarında yardım sınırlı idi. Herkes hizmet için ne gerekiyorsa yapıyordu. Bazen bir işçi, bazen temizlikçi, bazen aşçı, bazen belletmen veya öğretmen bazen de esnaf hizmetleri yapıyordu. Zaten toplam altı kişi idiler.

Peki, nasıl yaptınız ve nasıl başardınız sorusuna Muhsin Bey, "Bu kadar imkânsızlık ve tecrübe eksikliğimize rağmen kendime güvenim tamdı. Başaracağıma inanıyordum. Allah öyle bir güven ihsan etmişti. Bugünkü aklım olsa öyle bir projenin altına giremezdim." derken Halim

ise, "Evet Muhsin Bey'in tecrübesi yoktu fakat o kendisini bu işe o kadar adamıştı ki, gece gündüz demeden çalışıyordu. Bazen yemek yemeği dahi unutuyordu. Hepimiz onun bu adanmışlığına ve çalışmalarına hayran kalıyorduk. O yaklaşık iki yıl müdürlük yaptı ama bu zaman zarfında okul hem çevrede, hem de bölgede çok iyi tanındı. Onun bu gayretli çalışmaları, belki çok profesyonel olan insanlar için dahi hayal edemeyeceği neticeler verdi." der.

Muhsin Bey, önce matematik olimpiyatları ile ilgili bilgi ve sınav sorularını içeren bir kitapçık hazırlar. Bu kitapçıkta sekiz ana soru vardır. Ayrıca kitapçıkta sınava girecek öğrencilerin neler yapmaları gerektiği konusunda daha geniş bilgiler de vardır. Seçenekli sorular yerine klasik problem çözme soruları hazırlanmıştır. Muhsin Bey, "Doğrusu bu soruları hazırlarken sınav kâğıtlarını kim okuyacak veya sadece benim okuyup not vermem yeterli olacak mı gibi sorular hiç aklıma gelmedi. Sekiz soru da cevabı uzun sorulardı. Bunları okuyup değerlendirmek zaman alacaktı. Bu zor soruları seçerken de gayem en zeki öğrencileri tespit edip bu öğrencileri okulumuza almaktı. Zor sorular yerine çok seçenekli sorular hazırlayabilir ve daha kolayca okuyup

Resim 13: Matematik olimpiyatları için hazırlanan broşür

not verebilirdim. Bu da aklıma gelmedi." diye o günleri anlatır. Muhsin Bey bunda da hayır görür.

Matematik olimpiyatlarına yaklaşık 600 öğrenci müracaat eder. Öğrencilerin hemen hepsi de imtihan günü Pribadi'ye gelirler. Muhsin ve arkadaşları bu projeye başlarken bu kadar öğrencinin müracaat edeceğini hayal bile etmemişlerdir. Okulda çalışan ne kadar insan varsa, ayrıca üniversitede okuyan Türk öğrenciler de sınavda gözetmen olurlar. Binanın kapasitesi da bu kadar öğrencinin bir defada sınava girmesi için yeterli değildir. Dolayısıyla sınava girecekleri iki guruba ayırıp imtihan ederler. Okulun dışı da öğrenci velileri ile dolmuştur. İlk defa tertip edilen matematik olimpiyatları bazı medya kuruluşlarının dikkatini çeker. *The Rebublika* gazetesi (Resim 14) olaya yarım sayfa ayırır. Gazete haberinde öncellikle Uluslararası Pribadi Okulunun kuruluşundan bahsedilir. Daha sonra okulun Türkler tarafından kurulduğu ve gayesinin Türkiye'de bazı özel okullarda yapılan kaliteli eğitimin aynısını Endonezya'ya taşımak olduğu belirtilir. Gazete son olarak da okulun maddi olarak finansmana ihtiyacı olduğu da vurgulanır.

Öğrencilerin hepsi sonunda sınava girer, akşama doğru başta Muhsin Bey olmak üzere vakıf mütevelli heyeti, okulda çalışan diğer

29 Dzulhijah 1416 H
Jum'at Ketiga Mei 1996

Jumat

VI

KARYA UMAT

SMU Pribadi, Kerjasama Turki - Indonesia

GEDUNG SMU Pribadi yang terletak di jalan Margonda Raya Depok, Jawa Barat ini, terlihat seperti bangunan ruko. Karena itu, kita akan tertipu setelah melihat suasana di dalamnya. Dekorasi yang yang bernuansa Turki menyertai setiap ruangan. Pada kiri-kanan dinding dihiasi berbagai lukisan dan potret yang menggambarkan keindahan Turki.

Suasana kompetisi matematika, Kepala Sekolah Drs. Suharto ikut mengawasi jalannya kompetisi.

Didirikan pada tahun 1995, di bawah naungan Yayasan Yenbu Indonesia (YYI), dipimpin DR. Aip Syarifuddin, yang juga menjabat Ketua Umum Organda (Organisasi Angkutan Darat). YYI ini bekerja sama dengan Yayasan Sekolah Turki (YST) pimpinan DR.Ismail Buyuk. Di gedung yang sama, terdapat pula Lembaga Kursus Bahasa Inggris-khusus untuk anak-anak.

Hingga kini, YST ini memiliki 300 sekolah yang tersebar diseluruh

komentar mahasiswa Universitas Istambul, Turki melanjutkan.

Olimpiade Matematika

Pada tanggal 31 Maret lalu, SMU Pribadi mengadakan kompetisi Matematika SMP kelas 3 se Jakarta - Bogor, diikuti 600 peserta. "Kami berharap dengan adanya kompetisi ini dapat mendorong siswa dalam pelajaran Matematika. Dengan begitu, diharapkan suatu saat nanti siswa SMU Pribadi dapat mengikuti Olimpiade Matematika Internasional," ujar Murtaza Ozdemir, staf pengajar Matematika dan Komputer. Alumnus Universitas Bosborus jurusan pendidikan Matematika ini lalu melanjutkan: "Kami menyadari, bila

1996 seluruh siswanya bebas biaya. Namun tahun ajaran berikutnya, setiap siswa yang tidak tinggal diasrama dikenakan biaya SPP sekitar Rp 50.000, dan Rp 150.000 bagi siswa yang berasrama. Untuk pendaftaran siswa baru, pembeli atau uang pangkal berdasarkan tes masuk yang cukup ketat. Tetapi, bagi yang tidak mampu, bisa dibebaskan asal berprestasi.

Ala Turki

SMU Pribadi, didirikan setelah DR. Aip Syarifuddin melakukan observasi ke beberapa sekolah peladar di Turki. Ia tertarik mendirikan sekolah seperti itu di Indonesia, dengan menggunakan sistem yang sama. Hanya kurikulum dan sistem penjurusannya disesuaikan dengan SMU di Indonesia. Dalam hal ini, SMU Pribadi lebih memprioritaskan ilmu bidang matematika, fisika, kimia, biologi dan komputer. Keterlibatan staf pengajar Turki dalam bidang ilmu pengetahuan modern ini bertujuan untuk mendukung sriar Islam, serta mencetak siswa berprestasi yang bertaqwa kepada Allah SWT.

Walaupun statusnya masih terdaftar, namun sekolah yang dikepalai Drs. Suharto ini telah menyediakan fasilitas belajarnya yang lengkap. Serta menerapkan sistem pendidikan

mengikuti 7 mata pelajaran di dalam kelas. Kegiatan belajar-mengajar ini dimulai dari pukul 08.00 hingga 16.00, dengan 2 kali istirahat. Setiap 2 jam pelajaran disediakan waktu 15 menit untuk berkonsentrasi dalam mempersiapkan pelajaran selanjutnya. Di waktu istirahat siang, para siswa umumnya mengaji Al-Qur'an. Dan pada pukul 19.00 sampai pk. 21.00 siswa diharuskan belajar sendiri.

Fasilitas

Semua fasilitas yang ada seperti peralatan penunjang pendidikan dan perlengkapan asrama - mulai dari tempat tidur, komputer, lemari, meja makan, meja belajar, sampai peralatan kamar mandi, dikirim langsung

ruang istirahat. Sedangkan lantai IV untuk kamar tamu, kamar kra sekolah, dan aula yang berfungsi sebagai tempat beristirahat dan shalat. Untuk seluruh kegiatan asrama, diketuai oleh Abdul Karim Turson, mahasiswa UI yang juga berasal dari Turki.

Kelengkapan sarana penunjang pendidikan dan berbagai fasilitas kenyamanan lingkungan asrama, tentu saja memberikan kepuasan tersendiri bagi para siswanya. Ini tercermin dari komentar beberapa siswa yang sempat ditemui *Jumat*. "Saya senang sekali bisa sekolah di SMU Pribadi ini, karena saya dapat lebih terarah dan konsentrasi belajar meningkat. Berbeda sekali ketika dulu saya masih bersekolah di Tasiktnalaya. Selain itu, disini saya dapat memperap pelajaran dengan sistem pendidikan modern dari luar negeri", ujar Budi (16 tahun) siswa kelas 1 yang mengenal SMU Pribadi

Resim 14: The Rebublika gazetesinin haberi. Resim de okul binasının ilk hâli

görevliler çok yorgun ama aynı zamanda çok da mutludurlar. Herkes gelip Muhsin Bey'i bu başarıdan dolayı tebrik eder. Ancak Muhsin Bey'i 600 sınav kâğıdını altı haftalık bir zaman zarfında okuyup not vermek ve ödül törenini organize etmek gibi çok ağır bir yük beklemektedir. Çünkü matematik olimpiyatlarının reklamı yapılırken ödül töreninin de tarihi de ilan edilmiştir. Dolayısıyla her şeyin zamanında olması gerekmektedir.

Muhsin Bey'in kendisi dakik biridir ve her şeyin zamanında ve mükemmel olmasını isteyen bir fıtratı vardır. Sonradan gelen Salim Güneş, Halim ve Murat da onun bu fıtratına şahittir. Onun hakkında, "O daima bir şeyler yapmağa gayret eden birisi idi. Bir işin faydasına inandı mı ölür ama onu yine yapardı." dediler. Muhsin Bey ise o günleri hatırlarken "Galiba deli imişim. Nasıl oldu da o genç yaşta ve tecrübesiz, Bahasa dilini az bilen birisi olarak öyle büyük bir projenin altına girmişim." dedi.

Ben Deli imişim

Olimpiyat sınavı bitmiştir ama, yaklaşık 600 sınav kâğıdının altı hafta içinde okunup değerlendirilmesi gerekmektedir. Muhsin Bey dışında zaten okulda matematikçi yoktur. Ayrıca zor sorular sorulmuştur. Başkasının sınav kâğıtlarını okuması mümkün değildir. Ödül töreni de rek-

Resim 15, 16, 17: Okulda sınav günü ve ödül töreninde madalyaların verilişi

lam yapılırken ilan edildiğinden mutlaka sınav kâğıtları altı hafta içinde okunup not verilip derecelendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca sonuçların tek tek bilgisayara yüklenmesi de lazımdır. Halim, Murat, Hekim ve Mehmet üniversitede derslerle meşguldürler. Ayrıca başka işleri de vardır. Muhsin Bey, okuldaki güvenlikçi ve temizlikçiye sınav kâğıtlarının nasıl bilgisayara yükleneceğini öğretir. İkisi sınav kâğıtlarını bilgisayara yüklerler. Muhsin Bey böylece biraz zaman kazanır. O, altı hafta boyunca sabah erkenden gece saat on ikilere kadar hafta sonları dâhil sınav kâğıtlarını okumaya başlar. Bazen yorgunluktan sandalye üzerinde oturduğu yerde uyuyakalır. Yemeklerini dahi imtihan kâğıtlarını okurken yer. Böyle yapmazsa sınav sonuçlarını zamanında bitiremeyecek, ödül töreni ertelenecek bu da okul için bir yıkım olacaktır. Neticede ödül töreni tarihinden önce sınav kâğıtlarını okur, not verir ve derecelendirir. Şimdi sıra ödül törenine gelmiştir. Muhsin, diğer görevliler ve vakıf mütevelli heyeti görkemli bir ödül töreni yapmak isterler. Okulun tanıtımı için bu çok önemlidir.

O gün için bazı önemli kişi ve kuruluşların törene katılması çok önemli görülür. Yanboo Vakfı Mütevelli Heyeti, başta Türkiye Büyükelçisi ve çalışanları olmak üzere, Eğitim Bakanlığının bölgedeki temsilcileri ve yarışmaya öğrenci gönderen bütün okulların idareci ve öğretmenleri, öğrenci velileri törene davet edilir. Halim ve Muhsin, "Türkiye Büyükelçisi ve çalışanları çok katı laikçi idiler. Bizim okulun faaliyetlerine katılmazlardı. Dolayısıyla ödül törenine de gelmediler." der. Çünkü o zaman Türkiye'de askerin devlette çok fazla ağırlığı vardır ve 28 Şubat süreci devam etmektedir. Hizmet hareketine karşı da açıktan tavırları olduğu gibi gizli gizli de eğitim faaliyetlerini Türkiye içinde ve dışında engellemeye ve hatta yok etmeye çalışırlar.

Törene Endonezya Eğitim Bakanlığının bölgedeki temsilcileri, çevredeki okulların idareci ve öğretmenleri, vakıf mütevelli heyeti, bazı işadamları ve kalabalık bir veli gurubu katılır. Birinci gelen öğrenciye ödül olarak bir bilgisayar verilir Dereceye giren 60 öğrencinin her birine ayrı ayrı ödüller verilir. Aip ve Firman Beylerin, Ali Zemzemi'nin, mütevelli heyetinin, okul çalışanlarının mutluluklarını ifade edecek bir kelime bulmak zordur. Halim ve Murat'a göre o gün tarihi bir gündür. Ödül törenine katılanlar Uluslararası Pribadi Okulunun böyle bir program düzenlemesine teşekkür ederler. Ayrıca okulda çalışanlar, Türk öğretmen ve öğrenciler, mütevelli heyeti tek tek Muhsin Bey'e

teşekkür edip tebrik eder. Muhsin Bey'e, matematik olimpiyatları projesi ve o günkü başarıları hakkında düşüncelerini sorduğumda, "Geriye bakıp o günleri düşünürken nasıl oldu da o kadar az imkân ve yeteri kadar eleman olmamasına rağmen o projenin altına girdik ve başarı ile sonuçlandırdık, hâlâ anlamak zor. Sebepler tahtında bu imkânsız gibiydi. Manevi açıdan bakarsak bunun tek cevabı var: O başarı ilahî bir ihsandı ve Allah'ın inayeti ile oldu. Kendim ile alakalı bir şey söyleyecek olursam derim ki galiba 'Ben o zaman deli imişim." diye cevap verdi.

Matematik olimpiyatları, Uluslarası Pribadi Okulu için bir dönüm noktası olur. Okul hem devlet yetkilileri ve hem de bölgede tanınan bir okul hâline gelir. Halim ve Murat'a göre matematik olimpiyatları ilk defa kavram olarak Endonezya'nın gündemine girer. Matematik olimpiyatları, 1996 yılından beri her yıl daha profesyonelce düzenlenmektedir. Uluslararası Pribadi Okulu bu konuda bir marka olur. Bu başarı mütevelli heyetine bir ilham kaynağı olacak ve daha sonraki yıllarda Pribadi'nin başka şubelerinin açılmasına vesile olacaktır. 2018 yılında bu araştırmayı yaparken olimpiyat düzenleyen komite üyelerinden biri, 2017 yılında 95.000 civarında öğrencinin olimpiyatlara katılmak için başvurduğunu söyledi.

Biraz da Şaka: Gel de Gülme

Muhsin Bey anlatıyor. "Okulda bir kitabı almak ihtiyacı hâsıl oldu. Fazla eleman yok. Mecbur kalıp okul temizlikçisini o kitabı almak için bölgede buluna Hope alışveriş merkezine gönderdim. Aldıracağım kitabın eni boyu ve büyüklüğü çok önemli idi. Temizlikçiye belki on defa söyledim. Hatta bir kitap getirip kendisine gösterdim ve bu boyda ve ende olması lazım deyip tekrar tekrar tenbih ettim. Kitabı da kendisine verdim ki ona bakarak alsın. Okul da bulunan Türk öğretmenler 'Hocam o kadar çok tenbih ettiniz ki adamı aptal yerine koydunuz. Veya o kendisini öyle hisseder. Yaptığınız doğru değil.' diye beni uyardılar. Okulun temizlikçisi gitti ve istediğimden eni boyu daha büyük bir kitap aldı geldi." Muhsin Bey kitabı görünce hiç kızmaz ama temizlikçiye neden böyle büyük bir kitabı aldın diye sorar. O ise ne diyeceğini bilmez. Bu defa Türk öğretmenler "Muhsin Hocam hele bir daha anlat nasıl oldu." derler. Her anlatışında öğretmenler kendi aralarında gülerler. Git gide bu bir fıkra olarak Türk öğretmenleri arasında 'kitap fıkrası' olarak

yerleşir. Hatta Halim'e sorunca gülerek, "Muhsin Hocaya sor da kitap olayını bir daha anlatsın." dedi ve gülmeye başladı.

Şöhret ve Korku

Muhsin Bey bir koltukta iki karpuz taşıyordu. Bir taraftan okulda müdürlük yaparken, aynı zamanda Endonezya Üniversitesinde BIPA Bahasa dili kursuna gidiyordu. O bölgede en iyi kurs orasıydı. Bahasa'yı iyi öğrenmeden Endonezya'da arzu ettiği gibi faydalı olamayacaktı. Dil kursunda bir âdet vardı. Kurs bitinceye kadar öğrencileri birkaç defa tarihi ve turistik yerleri gezmeye götürüyorlardı. Bu onların dilinin gelişmesine faydalı oluyor, aynı zamanda Endonezya'nın tarihi, kültürü ve siyasi rejimi hakkında bilgi sahibi oluyorlardı. Muhsin Bey de diğer öğrenciler gibi bu tür gezileri seviyordu.

Bir defasında Muhsin Bey dâhil bu kurstaki öğrencileri alıp gezmeye götürürler. Gezide Jakarta Valiliğini ziyaret edip bilgi alırlar. Daha sonra Federal Parlamento'ya giderler. Parlamentoda on milletvekili ile görüşürler. Fakat bu on milletvekilin dördü subaydır. Parlamento Heyeti Başkanı onlara Endonezya'nın Federal Parlamentosunun tarihi ve hâlihazırdaki durumu hakkında kısaca bilgi verir. Parlamentonun çalışma sistemini öğrencilere açıklar. Daha sonra soru cevap kısmında öğrenciler değişik sorular sormaya başlarlar. Parlamento üyeleri hakkında bilgi verilirken, bu üyelerin 150 tanesinin asker olduğu ve bunların seçimle değil de Devlet Başkanı tarafından tayin edildiği ifade edilir. Muhsin Bey söylenenleri can kulağı ile dinlemektedir. Gerisini Muhsin Bey'den dinleyelim. "Endonezya da idim, ancak meşguliyetten o zamanki idare yapısı hakkında hiçbir bilgi edinememiştim. Belki de fırsatım olmadı veya beni pek ilgilendirmemişti. Parlamento Heyeti Başkanına, dünyada milletvekillerini genelde halk seçer ve parlamentoda asker olmaz. Çünkü askerin kendisine has bir rolü ve vazifesi vardır. Parlamentonun ise yine kendine has bir rolü vardır. Asker parlamentoya ve hatta politik işlere demokrasilerde karışmaz. Sizde 150 tane milletvekilinin Devlet Başkanı tarafından askerler içerisinden seçilip tayin edildiğini söylediniz. Peki, bu nasıl oluyor? Böyle bir sistem problem üretmiyor mu?' diye sorunca Parlamento Heyeti Başkanı bu soruya diplomatik olarak cevap verdi fakat cevap beni tatmin etmedi."

Ertesi gün Muhsin Bey kursa gider. Kurs hocalarından Haydar, Muhsin Bey'e The Rebublika gazetesinde çıkan haberi gösterir ve orada yazılanları anlatır. Gazetenin haberine göre, Muhsin Bey, Parlamento Heyeti Başkanı'na askerlerin mecliste olmalarının demokratik açıdan sakınca yaratıp yaratmadığını sormuş. Muhsin Bey sonradan öğrenir ki bu haberi mahallî gazeteler dâhil olmak üzere yedi gazete yayınlamış. Gerisini ondan dinleyelim. "Birden meşhur olmuştum. Haydar Öğretmen bu tür şeyleri sorgulamanın Endonezya'da tabu ve rejim için tehlikeli olduğunu söyledi. Askerlerin neden mecliste olduğunu ne medya, ne de akademik camia veya halk tartışabilirdi. Bir yabancı böyle bir soru sorunca, bu da medyanın işine gelmiş ve hemen üzerine atlamıştı. Hâlbuki ben ne olduğunu bilmeden merakımdan bir soru sormuştum. Acaba yanlış bir şey mi yaptım? Benim bu ifadelerim okula ve arkadaşlarıma bir zarar verir mi? Okulumuzu kapatırlar mı? Eğer onlara veya okula bir şey olursa kendimi affedemem. Kendimden çok arkadaşları ve okulu düşündüm." Muhsin Bey, bu endişelerinden dolayı bir kenara çekilip sessizce gözyaşı döker. O gün kursunu zor tamamlar ve dersten sonra Pribadi'ye gelip beklemeye başlar. Acaba polis veya istihbarat gelir onu ve arkadaşlarını hesaba çeker mi diye birkaç gün bu endişe ile yaşar.

Muhsin Bey daha sonra şunları söyledi. "Dua dışında yapacağım bir şey yoktu. Birkaç gün daha acaba okula polis veya istihbarattan insanlar gelir mi diye bekledim fakat ne gelen oldu ne de giden. Belki de polis ve istihbarat beni araştırdı. Soruyu sorarken gayemin kasıtlı olarak rejimi tenkit etmek olmadığını anladılar. Belki de gelip vakıf başkanı Aip Beye sordular. Netice itibarı ile herhangi bir problemin yaşanmamasını Allah'ın bir inayeti olarak gördüm."

İngilizce Eğitim: Ya Sorarsa

Halim'e göre, Pribadi açıldığı ilk günden beri fen derslerini İngilizce vermek gayeleri vardı. Vakıf Mütevellisi de bunu istiyordu. Ancak bu durum ilk yıl mümkün olmadı. Muhsin Bey geldikten sonra da tekrar fen derslerinin İngilizce verilmesi için düşünüldü. Fakat Endonezya'da yabancı dil ile eğitim yapmak devletin ve halkın hassas olduğu konulardan biri idi. Asırlarca sömürge ülkesi oldukları için yabancı dile karşı antipatileri vardı. Çoğunluk itibarı ile halkın yabancı kültürlere karşı

da tepkisi bulunuyordu. Endonezya'da ancak misyoner okulları, çok az sayıda özel okul ve Çinlilerin bazı okulları özel izin alıp fen derslerini İngilizce veriyorlardı veya İngilizce eğitim yapıyorlardı. Devletin Pribadi'ye izin vermesi demek başkaları için de aynı kapının açılmasına sebep olabilirdi.

Ayrıca okulda İngilizce ve Türkçenin öğretidiği bir hazırlık sınıfı açmak da hedefler arasındaydı. Böylece öğrenciler Türkçeyi de öğrenecek ve iletişim kolaylaşacaktı. Bu fikri bürokratlara açtıklarında her ne kadar bir "hayır" sözü duymasalar da resmi izin de alamıyorlardı.

Bir defasında, yurt dışındaki Hizmet okullarına öğretmen göndermekle sorumlu olan Hamit Çelik, İstanbul'dan Jakarta'ya geldi. Onun geliş gayesi hem Pribadi'nin müfredatını incelemek hem de ihtiyaçları yerinde görmekti. O yıla kadar belki ellinin üzerinde ülkede açılan Hizmet okulları İngilizce eğitim yapıyordu. Hamit Çelik, Pribadi'de İngilizce eğitime başlanmasını ister. Muhsin, Halim ve Murat, Hamit Beye daha önceki teşebbüslerinde muvaffak olamadıklarından bahsederek Endonezya'nın bu konudaki hassasiyetini anlatırlar. Muhsin Bey'e göre, Hamit Bey bir şeyi istedi mi onu yapmak veya yaptırmak için bütün yolları deneyen biridir. Hamit Bey onlara, "Bu işin bir yolu olmalı. Bu yolu bulmak zorundasınız." der ve bu konunun ısrarla üzerinde durur. Konu Aip Bey ile de tekrar görüşülür. Hamit Bey'in ısrarı üzerine, Aip Bey, Eğitim Bakanlığındaki ilgili dairenin başkanı ile görüşmek üzere ertesi gün için randevu alır.

Gerisini Muhsin Bey şöyle hatırlıyor. "Yarın gidip görüşeceğiz fakat yazılı ve resmi bir öneri sunmamız lazım. Bu öneride, önce kısaca okulumuzun tanıtılması ve sonra da neden İngilizce eğitim yapmak istediğimizi, bu konuda gayelerimizi ve uzun vadede hedeflerimizi tanımlayan bir plan sunmamız lazım. O ara Türkiye'den İngilizce bilen bir başka öğretmen arkadaş da gelmişti. O ve ben sabaha kadar uyumayarak yetkiliye sunulacak öneriyi hazırladık. Öneride, okulumuz ile ilgili kısa bilgi, İngilizcenin niçin önemli olduğu, eğitim sistemine olacak katkıları hakkında ve özellikle Endonezya gibi gelişen bir ülke için İngilizcenin uzun vadede faydaları vardı."

Ertesi gün Hamit, Muhsin ve Aip Beyler hep birlikte Eğitim Bakanlığındaki ilgili Daire Başkanını ziyaret ederler. Hamit Çelik, Türkçe İngilizce eğitimin öneminden bahseder, Muhsin Bey de konuşulanları tercüme etmektedir.

Muhsin Bey o toplantı ile ilgili şunları hatırladı. "Tercümanlık yapıyordum fakat bir endişem vardı. Hamit Çelik'in İngilizce eğitimin önemini anlatırken, Bölüm Başkanı dese ki madem bu kadar bu İngilizce önemli, siz neden öğrenmediniz, diye sorsa ne diyeceğim. Çünkü Hamit Çelik'in söyledikleri ile konuştukları arasında bir tezat vardı. Görüşme bitti ve Daire Başkanından böyle bir soru gelmeyince, Allah'a çok şükrettim." Onlar hazırladıkları evrakları ve resmi dilekçeyi Daire Başkanına bırakırlar. Fakat kendisinden hiçbir cevap alamazlar.

Muhsin Bey, röportaj yaparken defalarca hem kendisinin hem de arkadaşlarının profesyonel eğitimci olmadıklarını, ilk yıllarda ne yapacaklarını, nasıl yapacaklarını bilmediklerini söyledi. Ben de yaptığım araştırmalarda dediklerinin doğru olduğunu tespit ettim. Hiçbirinin ne tecrübesi ne de yeteri kadar yabancı dil bilgileri vardı. Fakat onlarda samimiyet, kardeşlik, fedakârlık ve bir beklentiye girmeden hizmet etme vardı. Bu karakterlerinden dolayı Uluslararası Pribadi Okulu iki üç yılda başarısını ispat etmiş, çevrede tanınan bir okul olmuş ve aynı zamanda başka şehirlerde okulların açılmasına da ilham kaynağı olmuştu. Görüştüğüm herkes, "Başarıları, Allah'ın yardımı ve bir inayeti olarak" gördüklerini söylediler.

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullah Gül ile görüşme

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullah Gül başkanlığında Türkiye'den bir delegasyon 1996'da Jakarta'ya resmî bir ziyaret için gelir. Devlet Bakanı Gül, elçilik kanalı ile Muhsin ve Tarık Beylere haber göndererek ikisini iki ülkenin delegasyonlarının toplantı yapacağı yere davet eder.

Muhsin Bey o günleri anlatırken şunları söyledi. "Acele Türk delegasyonun toplantı yaptığı yere gittik. Etrafta çok geniş güvenlik tedbirleri alınmıştı. Türk okulundan geldiğimizi ve Bakan Gül ile görüşeceğimizi söyleyince bizi içeri aldılar. Anladık ki güvenlik görevlilerine bizim geleceğimiz önceden bildirilmiş. Toplantı salonuna girince Endonezya Devlet Başkan yardımcısı B.J. Habibi ile Bakan Gül başkanlığında toplantının devam ettiğini gördük. Salonda sadece iki tane boş sandalye vardı. Bu boş sandalyelerden biri Habibi'nin yanında, diğeri de Gül'ün yanında idi. Mecbur kalıp gidip boş sandalyelere

oturduk. Bakan Gül, Muhsin ve Tarık Beyleri Habibi'ye tanıştırırken " Bunlar Türkiye'den gelip burada sizin çocuklara faydalı olmak için okul açtılar. Kendileri hem İngilizce, hem Türkçe ve hem de Bahasa dilini bilirler." dedi. Bunun üzerine Habibi bize Bahasaca sorular sordu. Biz de cevap verdik. Bir baktım, Endonezya heyeti biz can kulağı ile dinliyor. Türk heyeti ve elçilik yetkilileri de bizim Bahasaca konuşmamıza hayran kalmışlardı."

Toplantıya bir ara verilir. Gül, Muhsin Bey'in elinden tutarak Habibi'ye yanaşır ve Muhsin ve arkadaşları hakkında güzel şeyleri bu defa özel söyler. Onların kendilerini eğitime adayan kimseler olduğunu ve bunu yaparken de bir beklenti içinde olmadıklarını ifade eder. Sonra da şunları ilave eder." Ben her konuda bunlara kefilim." Habibi "İyi insan oldukları yaptıkları işten bellidir. Çünkü eğitim kolay bir şey değil ve herkesin yapabileceği bir şey değil. Eğer bunlar bunu yapıyorsa demek ki çok iyi insanlar." der.

Bakan Gül gece geç saatler olmasına rağmen, Muhsin ile Tarık Beyleri kendi otel odasına davet eder ve onlarla özel konuşur. Onlara, "Eğer burada herhangi bir probleminiz varsa veya okulla alakalı resmî bir sıkıntı varsa hiç çekinmeyin, lütfen söyleyin ben burada size yardıma hazırım." der. Muhsin ve Tarık Beyler, Bakan Gül'e çok teşekkür ederler. Şayet olursa kendilerine bildireceklerini söylerler. Muhsin Bey'e göre, "Gül bunu söylerken samimi idi ve politik bir amaçla da söylememişti. Çünkü genelde politikacılar bir şey yaparken karşılığında beklentileri olur. O gün için Gül'ün böyle bir beklentisi olmadığı kanaatindeydim."

Gül onlara şahsî telefonunu vererek "Ankara'ya gelirseniz yanıma uğrayın. Beraber bir kahve içelim." dedikten sonra onlara, "Türkiye'ye dönünce alilerinize telefon edip, sizi iyi gördüğümü bildireceğim." der. Bakan Gül, Muhsin ve Tarık Beylerden babalarının telefonlarını alır ve hakikaten Türkiye döndüğünde telefon eder ve selamlarını iletir. Tarık Bey'in babasını arayınca, " Ben Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullah Gül, Jakarta'da oğlunuzla görüştüm, iyiler, selamları var." deyince Tarık Bey'in babası biri benimle dalga geçiyor zanneder ve çok oralı olmaz. Hatta telefonda " Bırak dalga geçmeyi kimsin, diye sorar. Daha sonra "Ben Bakan Gül" cevabını alınca konuşanı sesinden tanır ve özür diler.

Başbakan Erbakan'ın Ziyareti

Aynı yıl Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Necmettin Erbakan Jakarta'ya 200 kişilik bir işadamı grubu ve gazeteciler ile resmî bir ziyaret için gelir. O zamanki Endonezya Devlet Başkanı Yardımcısı B.J. Habibi ile Başbakan Erbakan yakın dostturlar. Çünkü ikisi beraber Almanya'da aynı üniversitede doktora yapmışlardır. Uluslararası Pribadi Okulunun öğretmen ve öğrencileri Başbakan Erbakan'ı havaalanında protokolda karşılarlar. Muhsin Bey, Başbakanın ziyareti ile ilgili şunları hatırladı. "O günkü Türkiye Büyükelçisi, Sevinç Dalyanoğlu okulumuzla alakalı Başbakan Erbakan'a güzel şeyler söyledi. Hâlbuki aşırı laikçi oldukları için bizim hiçbir davetimize katılmazlardı. Erbakan Başbakan olunca onlar da bize biraz daha iyi davrandılar."

Elçilik daha sonra Muhsin Bey ve bir arkadaşını akşam Türk heyetinin kaldığı oteldeki kokteyle davet eder. Muhsin Bey ve arkadaşı giderler. Muhsin Bey ve arkadaşı Başbakan Erbakan'a yanaşıp bir hatıra fotoğrafı çekmek isterler fakat güvenlik görevlileri engel olur. Erbakan onların farkına varır ve güvenlik görevlilerine onlara müsaade etmelerini ister. Onlar da Başbakan Erbakan'ın yanına gidip birer hatıra fotoğrafı çektirirler.

Muhsin Bey daha sonra o resmî gezi ile alakalı şunları ilave etti. "Altı arkadaşımız onların ziyareti esnasında heyetteki işadamlarına tercümanlık yaptılar. Onları Endonezyalı iş adamları kuruluşları ile tanıştırdılar. İş görüşmeleri ve alışveriş yaparken hep tercümanlık yaptılar. Heyet ayrılacağı gün MÜSİAD işadamları heyetinin başındaki kişi kendi aralarında bir miktar para toplayıp Muhsin Bey'e vermek ister fakat Muhsin Bey bunu kabul etmez. "Biz bunu Allah için yaptık, herhangi bir karşılık için değil. Hem biz bu tercümanlık hizmetini Türkiye'den kim olursa olsun gönüllü olarak yapıyoruz," der. Başkanın tüm ısrarlarına rağmen Muhsin Bey verilen parayı almaz. Başkan daha sonra " Lütfen bu parayı alın. Okulunuz için harcayın," deyince Muhsin Bey kabul eder ve o para ile okula bir fotokopi makinesi alınır.

Endonezya'da yaklaşık dört yıl kalıp idarecilik yapan Salim Güneş Bey'e bu tercümanlık hizmetini sordum. O şunları söyledi. "Biz hangi işadamı gelirse gelsin kendisine gönüllü olarak tercümanlık yapar, aynı zamanda onları kendileri ile irtibat halinde olduğumuz iş adamları ile buluştururduk. Ayrıca Jakarta'daki iş adamları derneğinin üyeleri

ile tanıştırır, ticaret yapmalarına yardımcı olurduk." Salim, dört yılda Endonezya'ya gelen yaklaşık 200 işadamına bu hizmeti gönüllü olarak sunduklarını söyledi.

İsyan Kapıda

Başbakan Necmettin Erbakan'ın ziyaretinde kendisiyle beraber birçok gazeteci de gelmiştir. Bunlardan biride Can Ataklı'dır. Muhsin Bey Can Ataklı'yla konuşurken o, " Endonezya'da yakında bir isyan olabilir veya isyan kapıda." der. Muhsin Bey merakla sorar. "Nereden biliyorsunuz?" Can Ataklı "Jakarta'da gökdelenlerin yanında veya hemen arkasında teneke evler var. Her evde âdeta on kişi yaşıyor. Bu böyle gitmez." deyince Muhsin Bey ona, "Sizin bu gördükleriniz asırlardır böyle. Fakirle zengin, bu ülkede hep iç içe yaşamış. Bunların dedeleri, hatta dedelerinin dedeleri de böyleydi ve bu ülke buna alışkındır." der.

Yaklaşık bir buçuk yıl sonra hakikaten Endonezya'da isyan başlar. On binlerce insan değişik şehirlerde Endonezya para birimi Rupinin aşırı değer kaybetmesi üzerine önce yürüyüşler yapar ve sonra alışveriş merkezlerini, bankaları yağma edip yakmaya başlarlar. Yabancılara özellikle Çinlilere saldırıp evlerini, işyerlerini yağma ederler. Binlerce insan ölür veya öldürülür. Pek çok büyük alışveriş merkezleri, bankalar, evler yağmalanıp yakılır. Beyazlar özellikle Çinliler ülkeyi terk etmeye başlar.

O zaman Uluslararası Pribadi Okulunda Direktör olan Salim Güneş Bey Türkiye›dedir. Fakat Endonezya'da özellikle Jakarta'da olup biteni okuldaki Türk öğretmen ve belletmenlerden telefonla öğrenir ve olanları yakından takip eder. Kendisi İstanbul'a gidip Fethullah Gülen Hocaefendi'yi ziyaret eder ve isyan ile alakalı kısaca bilgi verir. Yabancıların ülkeyi terk etmeye başladığını ve bu konuda kendilerinin ne yapmaları gerektiğini sorar. Salim Güneş Bey, "Hocam biz kalalım mı yoksa ülkeden ayrılalım mı?" diye sorduk. Hocaefendi, Salim Bey'e, "Size veya okula direk bir saldırı var mı?" diye sorar. Salim Bey, "Türk ve Müslüman olduğumuz için şu ana kadar hayır." deyince, Hocaefendi, "Öyle ise orada kalın. Bu zor zamanlarda onlarla beraber kalmakta büyük fayda var." der.

Bunun üzerine Salim Güneş Bey, İstanbul'dan uçağa binip önce Singapur'a gelir ve oradan da Jakarta'ya giden uçağa binince,

uçakta kendisinden başka beyazın olmadığını fark eder. Salim Güneş Bey, "Uçaktaki bütün yolcular bana merakla bakıp, hayret ediyorlardı. Ülkede bir isyan vardı. Özellikle beyazların mal ve can güvenliği emniyette değildi." Beyazlar ülkeyi terk etmeye çalışırken, beyaz olan Salim Güneş, tekrar Jakarta'ya dönüyordu. Salim Bey havaalanından evine sağ salim varır fakat yollarda yakılan alışveriş merkezlerini ve binaları görür. İsyan devam ederken Türk öğretmenler, aileleri ve belletmenler dışarı çıkmazlar.

Gazetecilik Zor Zanaat

Endonezya'da isyan devam ederken Muhsin ve Salim Beyler ile başta Samanyolu Televizyonu olmak üzere bazı televizyon kanalları telefonla canlı bağlantı kurarlar. Muhsin Bey anlatıyor. "O gün için Türkiye devletinin resmî haber kuruluşu 'Anadolu Ajansı' dâhil olmak üzere, hiçbir medya kuruluşunun Endonezya'da temsilcisi yoktu. Samanyolu Televizyonu bizimle canlı bağlantıya geçip yayın yapınca, reyting için de olsa diğer bazı kanallar da bizimle irtibata geçip haber ve canlı yayın istediler. Hayatımda gazetecilik nedir hiç bilmem, haber nasıl verilir, canlı yayında nelere dikkat etmem lazım, hiçbir malumatım yok. Ben bu durumu televizyon kanallarından arayanlara söyledim ama onlar 'Birkaç dakika da olsa canlı yayına katılmamda' ısrar ettiler. Birden kendimi gazeteciliğin içinde buldum ve televizyonlarda telefonla canlı haber bültenlerine katıldım." Muhsin Bey, mahallî gazeteleri okur, televizyonları izler, tanıdık arkadaşlara telefon edip bilgileri toplar sonra da canlı yayına katılır. Salim Güneş Bey de birkaç defa aynı şekilde canlı yayında isyanla alakalı Türkiye'deki televizyon kanallarına konuk olur. Onun da gazetecilik ile hiçbir bilgisi yoktur, uzmanlık alanı İlahiyattır.

Türkiye'de Endonezya'daki isyan ile ilgili haberleri izleyen Türk öğretmenlerin ve belletmenlerin aileleri hemen hemen her gün kendi çocuklarını arayıp derhal ülkeyi terk etmelerini isterler. Çünkü Türkiye medyasında her gün beyazların öldürüldüğüne, her tarafın yakılıp yıkıldığına dair korkunç haberler çıkmaktadır. Aileler bu haberlerden tedirgin oldukları için evlatlarının hemen dönmelerini isterler. Televizyonlar sokaklarda yatan cesetleri, yağmalanan ve yakılan alışveriş merkezlerini ve binaları gösterirken ailelerin sakin kalması elbette zordur.

Muhsin Bey o günler de karşılaştıkları sıkıntıları şöyle anlattı. "Bekâr öğretmen ve belletmenler okulda kalıyorlardı. Okulda yatılı olarak kalan öğrenciler, öğretmen ve belletmenlerinin ülkeyi terk etmediğini görünce onlara daha çok sahip çıktılar." Salim Güneş Bey ise, "Bir defasında baktılar ki okulun olduğu caddeden çok büyük bir kalabalık yabancılar aleyhine slogan ata ata ve cadde üzerindeki bir bankayı yakarak okula doğru gelmeye başlıyorlar. Öğrencilerimiz, 'Bugüne kadar siz bizi korudunuz şimdi sizi korumak sırası bizde abiler. Bugün de biz sizi koruyacağız ve lütfen dördüncü kata çıkın.' derler. Öğretmenler ve belletmenler dördüncü katta çıkıp dua ederken, onlarda aşağıda beklemeye başlarlar."

Yatılı öğrenciler hocalarına üst katta kalmalarını söyleyip aşağı inerler ve onları ve okulu korumak için hazırlık yaparlar. Kalabalık okula kadar gelir, bir iki tanesi kötü şeyler söyler fakat Endonezyalı öğrenciler kendileri ile konuşunca okula zarar vermeden slogan atarak geçip giderler. O gün olaya şahit olmuş ve mezun olmuş bir öğrenci ile görüştüm. Olayı doğruladı. Okullarını korumak için öğrencilerin hep beraber hazırlık yaptıklarını söyledi. "Öğretmen ve Belletmenlerimize 'siz üst kata çıkın ve dua edin' dedik. Bizde okulun önünde bekledik. Çünkü beyaz oldukları için saldırıya uğrayabilirlerdi."dedi.

O tarihte orada bulunan öğretmen ve belletmenlerle görüşürken hepsi 'hayatî risk olduğunu ama kendilerinin böyle bir korku hissetmediğini" söylediler.' Hatta içlerinde güven ve huzur olduğunu söylediler. Ancak hiçbir zaman tedbiri de elden bırakmazlar. İsyan devam ederken, Salim Güneş Bey ve arkadaşları Türk Büyükelçiliği›yle irtibata geçip her ihtimale karşı bilgi alışverişinde bulunurlar. Özellikle can güvenliği ile alakalı neler yapılması gerektiğini kendilerine sorarlar. İlk etapta elçilik yetkilileri, onların ülkeyi hemen terk etmelerini ister fakat Salim Bey ve arkadaşları kendi aralarında konuştuktan sonra "Ailelerimizi gönderelim ama kendimiz kalalım." diye karar alırlar. Aileler sabah namazından önce ülkeyi terk etmek üzere hazırlık yaparlar.

Salim Güneş Bey ise şunları söyledi. "Yarın çok büyük isyan olacak diye bir haber aldık. Elçilik bize haber gönderdi. Sabah şafak vakti onlar ve aileleri hazır olsunlar. Bir araçla okulda çalışan Türk öğretmen ve belletmenleri ve ailelerini alıp güvenli bir yere götürecekler, sonra da gerekirse yurt dışına çıkarıp Türkiye'ye göndereceklerdi. Biz ailelerimizi hazırladık. Onlar gidecekti ama biz kalmaya karar vermiştik."

Hazar, Türkiye'den yeni gelmişti. O günlerle alakalı şunları hatırladı. "Ben Bahasa dil kursuna devam ediyordum. Oturduğumuz blokun hemen ilerisinde güvenlik güçleri vardı. Ancak isyanın olduğu günlerde biz genelde evde kaldık ve tedbir olsun diye dışarı çıkmadık. Fakat zamanla evimizde temel tüketim gıdalarımız bitti. Zor durumda kalmıştık. Yakında alışveriş merkezleri yakılmış, kalan küçük dükkânların çoğu da kapalı idi. Fakat o günlerde tanıdık Endonezyalı arkadaşlarımız gidip şehir dışındaki mahallelerden bize yiyecek alıp getirirlerdi. Bütün bu sıkıntılara ve olanlara rağmen böyle zor zamanda biz korkmuyorduk. Cenab-ı Allah belki de o gün, kalbimize huzur koymuştu."

Bravo Türkler

Murat isyanın olduğu günler ile ilgi bir hatırasını şöyle anlattı. "Biz Türkler genelde evden dışarı çıkmıyorduk. Fakat arkadaşım Mehmet hastalandı. Ateşi çok yüksekti. Çok terliyor ve sık sık iç çamaşırlarını değiştirmek zorunda kalıyordu. Mehmet'i güvenlik riskine rağmen alıp yakındaki bir kliniğe götürdüm. Doktor muayene etti ve dedi ki 'Bu üşütmüş. Alın eve götürün ve bolca su veya meşrubat içsin. Eve döndüm ona çay yaptım, çay içince hemen kustu. Ayrıca çok ağrısı vardı, dayanamıyordu." Murat ve Mehmet çaresiz kalınca hastahaneye gitmek isterler. Murat düşünür taşınır, nasıl tedbir alalım. İkisi de beyaz. Yollarda saldırıya uğrayabilirler. Tedbir olarak Endonezya Üniversitesi tişörtlerini giyerler. Başlarına beyaz takke takarlar. Gerisini Murat anlatıyor. "Yolda üç defa yolumuz kesildi. Durdurunca hemen 'Assalamu aalayküm ve Rahmetullahi ve berakatuhu' der ve Endonezya Üniversitesinde okuyan Türk öğrencisi olduğumuzu söyleyince bizi bırakırlardı. Bir defasında yol kesen bir gruba Türk olduğumuzu söyleyince grup 'Bravo Türkler' diye slogan attılar."

Hastaheneye varınca Mehmet'i muayene edip hemen ameliyata alırlar. Doktor Murat'a 'Apandisti var. Patlamasına az kalmış. Neden geciktirdiniz. Patlasa ölürdü.' der. Mehmet Murat'ın yanında kalmasını ister. Çünkü hastahane de olsa güvende değillerdir. Mehmet'in ameliyatı başarılı geçer. Murat eve dönmek isteyince Mehmet tekrar kalmasını ister. Çünkü Mehmet eve giderken saldırı endişesi taşımaktadır. Aynı zamanda kendisi için de endişelenmekte idi. Mehmet iyileşir ve taburcu olur. Murat o zor günü hiç unutamaz.

İki Koruyucu: Takke ve Seccade

Ülkede isyan devam ederken, Murat gördükleri bazı şeyleri anlattı. "Baktım ki bazı gayrimüslimler, özellikle Çinliler kendilerine bir zarar verilmesin diye kafalarına takke takıyor ve kendi dükkânlarının kapılarına da seccade asıyorlardı. O zor günlerde bazı Endonezyalılar gayrimüslim olan komşularını evlerine alarak korudular. Alvi Zemzemi de Çinli bir aileyi evine alıp korudu."

Salim, Murat ve Halim isyan devam ederken ertesi gün büyük bir gösteri yapılacağı haberini alırlar. Radyo ve televizyonlar hep bu gösteriden bahseder. Tansiyon çok yüksektir. Durum çok tehlikelidir gösteri sırasında pek çok insanın ölmesi ve binaların yakılması muhtemeldir. Ancak akşam saatlerinde Endonezya'nın en büyük cemaatlerinden Nahdatu'l- Ulema Başkanı Abdurrahman Vahid ve Muhammedîye Cemaati Başkanı Amin Reis birer açıklama yaparak yapılacak gösteriye mensuplarının katılmamasını isterler.

Böylece ertesi gün beklenen isyan olmaz. Büyük gösteri iptal edilir. Ülke daha büyük bir felaketin eşiğinden döner. Daha sonra politik olarak da durum yavaş yavaş normale dönmeye başlar. Endonezya Devlet Başkanı General Suharto istifa eder. Devlet Başkanı yardımcısı B.J. Habibi Devlet Başkanı olur. Durum normale dönmeye başlar. Ancak günlerdir süren isyandan dolayı ülkede yiyecek sıkıntısı başlamıştır.

Salim Güneş Bey, o günlerle alakalı şunları hatırlıyor. "Hakikaten Hocaefendi'nin tavsiyelerine uyup orada kalmamız çok uygun bir strateji idi. O zor günlerde ve şartlarda orada kalmaya karar vermemiz, hem öğrencilerimiz hem de velilerimizin bize olan güveninin artmasına sebep oldu. Bizi daha çok sevdiler. Ayrıca bizleri artık kendi ailelerinden birer fert gibi görmeye başladılar. Vakıf yönetimindeki Endonezyalılar ve ayrıca okuldaki öğrencilerin velileri bizlere yiyecek getirdiler veya hazır olan yiyeceklerini bizimle paylaştılar. Çünkü marketlerde yiyecek kalmamıştı. Hatta veliler ve vakıf yöneticileri şehrin dışına uzak yerlere giderler, oradan yiyecek alıp bize de getirirlerdi. İsyanda orda kalmamız 'Biz onlardanız ve onlar da bizden.' düşüncesini yerleştirdi." Bu yaşananlar sayıları çok az olan Türk öğretmen ve belletmenlerin yakın gelecekte daha güzler işlerin yapılmasına ve Hizmetin büyümesine vesile olur.

O zor zamanda ve can güvenliğinin tehlikeye düştüğü anda Jakarta'da bulunan bütün öğretmen, idareci ve belletmenlerin o günlerdeki

hisleri ve duygularını sordum. Kendileri ile görüşebildiğim herkes, "Evet hayatî tehlike vardı fakat korkmadık, Cenab-ı Allah kalbimize bir huzur bahşediyordu. Hem şuna inanıyorduk ki, bu sıkıntılardan sonra Allah Teâla daha güzel günler nasip edecektir." dedi. Kuran'da geçen Elbette zorluğun yanında bir kolaylık vardır. Gerçekten, zorlukla beraber bir kolaylık daha vardır." (İnşirah Suresi, 94/5-6) hakikati tecelli ediyordu. İsyandan sonra yakın çevredeki şehirlere öğrenciler gidecek ve yavaş yavaş oralarda da okullar açılacaktı. Yaptığım araştırmalarda bu isyandan sonra Endonezya'da Hollanda devletinin etkisi azaldığını fakat Amerika, İngiltere ve Avusturalya'nın etkisinin ise kat kat artığını müşahede ettim. Bir Avusturalyalı gazeteci ABD, İngiltere ve Avustralya'nın isyandaki rolünü yazdı fakat arşivlemeyi unuttum.

Bravo Fethullah Hocaya!

Muhsin Bey, Pribadi'de müdür iken yaşadığı ilginç bir olayı şöyle nakletti. "Biz yaptığımız her programa Türkiye Büyükelçiliğinde büyükelçi dâhil olmak üzere orada çalışanları davet ederdik. Fakat onlar çok katı laikçi oldukları için bizim programlarımıza katılmazlardı. Hatta biz Cumhuriyet Bayramını okulda kutlardık, onları davet ederdik yine gelmezlerdi. Üçüncü matematik olimpiyatları ödül törenine tekrar Türk Büyükelçisi ve orada çalışanları davet ettik. Çünkü Endonezya'dan çok üst düzeyden yetkililer katılacaktı. Türk Büyükelçisi, bu daveti kabul etti ve ödül törenine katılacağını bildirdi."

Ödül törenine yaklaşık on gün vardır. Vakıf Mütevelli heyeti programı daha görkemli yapmak için istişare yapar. Türkiye Büyükelçiliğinden Büyükelçi, eşi ve elçilikten başka kimseler de katılacağı için onların da memnun olacağı bir şey yapmak isterler. Programdan önce Türk öğretmenler ve belletmenler, programı nasıl daha iyi yapabiliriz diye kendi aralarında düşünürler. Bir öğretmen okul öğrencilerine İstiklal Marşı öğretilmesi fikrini ortaya atar. Törene çok az zaman vardır. Okulda müzik öğretmeni yoktur. Peki, bu işi kim yapacaktır?

O günlerde İlahiyat Fakültesi mezunu bir din dersi öğretmeni Türkiye'den Jakarta'ya yeni gelmiştir. Din dersi öğretmeni, "Ben bunu yapabilir ve on günde bu çocuklara İstiklal Marşımızı öğretebilirim." der. Bir taraftan ödül törenine hazırlık yapılırken, diğer taraftan da din

dersi öğretmeni çocuklara İstiklal Marşını öğretir. Nihayet o gün gelir. Tören salonunu hem Türk hem de Endonezya bayrakları ile süslenir. Türk büyükelçisi ve eşi dâhil misafirler gelmeye başlar. Protokolde Elçinin yanına okulun direktörü Salim Güneş Bey oturur. Büyükelçi, Salim Bey'in eşini görmeyince bozulur.

Salim Güneş Bey, ödül töreni ile alakalı şunları söyledi. " Misafirler geldi. Biz protokol nasıl olur doğrusu tam bilmiyorduk. Eşim ödül töreninde yapacağı başka işler olduğu için Büyükelçinin eşinin yanına oturamadı. Elçi önce törende gergindi. Ödül töreni çok güzel geçti. Büyükelçi de bir konuşma yaptı, daha sonra da ödüller dağıtıldı. Ödüller dağıtıldıktan sonra öğrencilerimiz Endonezya ve Türk Milli marşını söylediler." Büyükelçi başta olmak üzere elçilikten gelen herkes öğrencilerimizin İstiklal Marşı okumalarına hayran kaldılar ve onları tebrik ettiler. Büyükelçi de özellikle öğrencileri tebrik etti. Daha sonra Salim Bey'e, "Öğrencilere Türk İstiklal marşını öğreten müzik öğretmenini de tebrik etmek istiyorum." dedi. Ben "Sayın Büyükelçim müzik öğretmenimiz yok. Yeni gelen ilahiyatçı bir din dersi öğretmenimiz bu çocuklara İstiklal Marşını öğretti." deyince, o daha çok memnun oldu ve şu ifadeleri kullandı. 'Bravo Fethullah Hocaya. Hakikaten bu ve buna benzer okulları, hem Türkiye'de hem de yurt dışında açtı. Biz bu çocukları İstanbul'a götürsek, inanıyorum ki oradaki Türk öğrencilerden daha güzel İstiklal Marşını söyleyecekler.' Büyükelçi ve elçilik çalışanları ödül töreninden çok memnun ayrılır ve daha sonraki programlara katılmaya başlarlar.

Kalpleri Yumuşatan Gözyaşları

Muhsin Bey anlatıyor. "Büyükelçilikte çalışan askerî ateşe vardı. Okul idaresi olarak onu ve eşini değişik programlara defalarca davet ettik ama onlar her zaman reddettiler. Fakat nasıl olduysa bir defasında kendisi ve eşi okulda vereceğimiz bir yemeğe katılmayı kabul ettiler. Yemekten sonra ateşe ve eşine, 'Sizin için bir sürprizimiz var.' dedim. Endonezyalı öğrencilerimizi içeri davet ettim ve onlar İstiklal Marşını söylediler. Öğrenciler İstiklal Marşını söylerken ateşenin eşi ağlamaya başladı. O kadar gözyaşı akıttı ki ben de şaştım. Kadın daha sonra bana 'Neden bu güne kadar sizin davetlerinizi reddettik?' diye üzüntülerini belirtti."

İstiklal Marşı ateşe ve eşinin kalplerini yumuşatır. Türk bayrağı, İstiklal Marşı askerî personel ve aileleri için çok önemlidir. Muhsin Bey,

"Zannedersem ateşe ve eşi anladı ki biz onların düşündükleri gibi değiliz." dedi. Bundan sonra askerî ateşe ile Muhsin Bey arasında bir yakınlık ve güven oluşur.

İlk Türkçe-Bahasa Sözlük

Muhsin Bey Endonezya'dan ayrılalı yıllar olmuştu. Kendisi Pensilvanya'da bir kampta idi. Kampın büyük bir salonu kütüphane gibidir. Salondaki raflarda yüzlerce kitap vardır. Muhsin Bey'in gözü bir kitap üzerindeki 'Bahasa' sözcüğüne ilişir. Acaba bu nedir diye merak eder. Kitabı raftan alır. Bir bakar ki Türkçe Endonezyaca Sözlük. Kapağına bakınca sözlüğü hazırlayan üç kişi içerisinde ilk olarak kendi ismi yazılıdır. Önce şaşırır, âdeta şok olur, fakat diğer iki isim de tanıdık isimlerdir. Gerisini Muhsin Bey'den dinleyelim. "Hayalen yıllar öncesine gittim. Endonezya'da yaklaşık üç yıl yaşamıştım. O üç yıl bir film şeridi gibi gözlerimin önünden geçti. Dil kursunda iken çektiğim sıkıntılar hatırıma geldi. Bahasa dil kursunda iken bir kelimenin manasını öğrenmek için önce Bahasa-İngilizce Sözlüğüne sonra da İngilizce-Türkçe sözlüğündeki manasına bakıyordum. Bu hem zaman kaybıydı ve aynı zamanda kelimelerin değişik manaları olduğu için sıkıntılı bir yoldu."

O güne kadar oraya gelen bütün Türk öğrenciler de aynı şeyi yapmışlardı. Muhsin Bey bu durumu çözmek için düşünmeye başladı, çünkü Bahasa dilini öğrenmeye çalışan her Türk için bu durum oldukça can sıkıcıydı. Eğer bir Türkçe-Bahasa sözlüğü hazırlarsa bu herkes için faydalı olacaktı. Muhsin Bey sonra şöyle devam etti. "En iyisi bir Türkçe-Bahasa sözlük hazırlayayım, dedim. O kadar işin içinde bir de bunu yapmak istedim. Türkiye'deyken daha ziyade konuşmak için hazırlanmış Türkçe-İngilizce Font sözlükleri vardı. Onun formatını aldım ve sözlüğü hazırlamaya başladım."

Bu kitap için araştırma yaparken görüştüğüm her Türk'e sorduğum sorulardan biri de ilk yıllarda dil ve kültürden dolayı karşılaştıkları zorluklardı. Bütün Türkler bu konuda sıkıntı yaşadıklarını ifade ettiler. İkinci ve üçüncü bölümlerde bunun ile alakalı bazı olayları anlatmıştım. Dil bilmeyip bir ülkeye giden ve orada yaşayan herkes bu ve buna benzer zorlukları yaşar. Şimdi ise elimizdeki akıllı telefonlarda elektronik sözlükler var. Eskiye göre belki dil öğrenmek veya dilini bilmediğiniz bir ülkede yaşamak daha kolay.

Muhsin Bey, önce en azından günlük konuşmalarda kullanılan kelimelerden oluşan bir sözlük hazırlamaya başlar. Sözlük üzerinde aylarca çalışır. Aşırı derece yoğun olduğundan sözlüğü tamamlayamadan Endonezya'dan ayrılır. Sözlüğü hazırlayanlardan biri de Halim'dir. Gerisini ondan dinleyelim.

"Muhsin Bey sözlük üzerinde çok çalışmıştı. Daha sonraki yıllarda Türkiye'den gelen gidenlerin sayısı artmaya başladı. İş adamları da geliyordu. Hepsinin ortak şikâyeti Türkçe-Bahasa sözlüğünün olmamasıydı. Muhsin Bey gitmeden önce yarım olan çalışmasını bize bırakmıştı. İkimiz üzerinde çalışarak tarihte ilk defa Türkçe-Bahasa sözlüğünü hazırladık. Muhsin Bey'in adını hazırlayıcı olarak koymak istedik. Fakat nasıl oldu tam hatırlayamıyorum ama ona ulaşamadık. Belki ulaşsaydık da samimiyetinden benim adımı yazmayın, diyebilirdi. Halbuki onun çok emeği geçmişti. Eğer ismini yazmasaydık, hem ona haksızlık hem de vefasızlık olurdu. Onun ismini ilk hazırlayanlardan olarak kitabın kapağına koyduk ve sözlüğü bastırdık."

Böylece Muhsin Bey farkında olmadan yazar da olmuştu. Muhsin Bey, "Bunlar hep Allah'ın inayeti. Ben kim böyle bir sözlüğü hazırlamak kim, hele hele o kadar yoğun bir çalışma temposu içinde böyle bir şeye teşebbüs etmek zaten akıl kârı değil." dedi. Fakat zorluklar insana çok şey öğretir. Bugün kullandığımız pek çok teknoloji bu zorlukların eseridir.

İlk Araba, İlk Kaza

Daha önceki bölümlerde ifade edildiği gibi, Hizmetten olup Endonezya'ya ilk gidenler genelde gelirleri az olan ailelerin çocukları idi. Araba almayı bırakın, bazen otobüse binecek paraları dahi olmadığı zamanlar olmuştu. Mustafa, 1997 yılında Jakarta'ya öğretmen olarak gelenlerden birisi idi. Babası küçük bir esnaftı. Ondan gelen para ile eski bir araba satın almıştı. O güne kadar hiçbir Türk öğretmen veya belletmenin arabası yoktu. Araba almışlardı ama asıl zorluk arabayı Jakarta trafiğinde kullanmaktı. Mustafa Öğretmen, diğer bir Türk öğretmen arkadaşıyla beraber bazı şeyler almak için şehir merkezine giderler. Fakat şehirden dönerken yanlışlıkla bir arabaya hafif çarparlar. Kaza sonrası olanları Muhsin Bey'den dinleyelim:

"Aip Bey, iki arkadaş ve ben okulun dördüncü katında bir toplantıdayız. Bir duydum ki aşağıdan bir kadının çığlık sesleri geliyor. Kadın bağırıyor, çağırıyor, hakaretler ediyor. Acaba nedir, diye müsaade isteyip toplantıdan ayrıldım ve merdivenlerden aşağı katlara doğru yürümeye başladım. İkinci katta bağıran çağıran yaşlı bir bayan ile karşılaştım. Hâlâ bağırıyor, çağırıyordu. Yanında bir başka bayan da vardı. Mustafa Bey ve arkadaşı da oradaydı." Meğer Mustafa Bey şehir merkezinden dönerken, okula yakın bir yerde bayanın arabasına çarpmış. Bayanın Mercedes olan arabası çok hafif çizilmiş. Kadın okulda konuşmak için Mustafa'nın arabasını takip etmiş ve okula gelmişler. "İki bayanı kendi ofisime davet ettim. İkisine de önce meşrubat ikram ettim. Daha sonra Türkiye'den getirmiş olduğum el örgüsü olan bir hediyeyi kendisine verdim. Bayana dedim ki 'Ben bu okulun müdürüyüm. Mustafa'yı göstererek bu benim kardeşim gibidir. Arabanızın masrafı neyse ben ödeyeceğim. Onun için sakın üzülmeyin. Aslında bu çarpma esnasında arabada çok fazla bir şey yokmuş. Sadece küçük bir çizik varmış."

Daha sonra Aip Bey de içeri girdi. Kazayı öğrenince kartını bayana uzattı ve ona şöyle dedi. 'Hanımefendi ben bu öğretmenlerin hem babası, hem annesi, hem de büyük abisi gibiyim. İsterseniz arabanızı kaportacıya götürüp tamir ettireyim. Veya isterseniz siz kendiniz arabanızın tamiri yaptırın. Masraf ne ise bana bildirin. Ben öderim." Aip Bey bölgede tanınan bir iş adamıydı ve eski milletvekili olduğu için çok insan onu tanırdı. Muhsin Bey o anı anlatırken sadece anlatmıyor aynı zamanda yaşıyordu. Aip Beyin o sözlerini hatırlarken tekrar gözleri doldu ve sonra şunları söyledi. "Benim gözümde hem Aip hem de Firman Bey birer kahraman gibidir. Hatta âdeta iki velî gibidirler. Eğer ikisi müsaade ederse, her gün ikişer defa onların ellerini ayaklarını öperim. Bütün hayatım boyunca da bunu yapmaya hazırım. Cenab-ı Allah onları cennetine koysun, vefat ettikleri zaman yerleri cennet mekân olsun."

Muhsin Bey bunları söylerken, yine çok duygulandı ve gözleri yaşla doldu. O tekrar geçmişe hayalen gitti. O zor zamanlarda ikisinin kendilerine bir baba gibi nasıl sahip çıktıklarını hatırladı.

Aip Beyin konuşmasından sonra kadın sakinleşti. Şakalar yapmaya başladı. Hatta Mustafa ve öğretmen arkadaşına 'Gençler isterseniz iki güzel kız bulup sizi onlarla evlendireyim.' dedi. Şakalar, gülmeler birbirini takip etti. Sonra yaşlı bayan Mustafa'ya, "Üzülmeyin. Ben kendi

arabamı tamir eder, sizden da bir kuruş para almam." Konuşmalar devam ederken Muhsin Bey ve arkadaşları bayanın zengin biri olduğunu ve kendilerine yakın bir site de oturduğunu öğrendiler. Meğer bayanın sinir sisteminde bozukluklar olduğu için ayda bir Singapur'a tedaviye gidiyormuş. O gün de havaalanından dönerken kaza olmuş.

Muhsin Bey ve arkadaşları onu ve yanındaki bayanı hafta sonu öğle yemeğine evlerine davet ederler. Yaşlı bayan iki arkadaşı ile gelir. Muhsin Bey ve arkadaşları onlar için özel Türk yemekleri pişirir ve ikram ederler. Muhsin Bey o gün ile alakalı şunları hatırladı. "Biz yemek yerken o şaka yapıyor ve bizi güldürecek hatıralarını anlatıyordu. Yaşlı bayan sanki bir önceki bayan değildi. Yine Mustafa ile öğretmen arkadaşına dönerek yarı şaka yarı ciddi 'Ben iki tane güzel kız biliyorum. Sizi onlarla evlendireyim.'" Onlar bu kaza vasıtayla üç yeni kişi ile tanışırlar. O trafik kazası dahi onlar için hayırlara vesile olur. Bu vesile ile o bölgedeki zengin iki aile ile daha tanışmış olurlar. Evet, İbrahim Hakkı Hazretlerinin dediği gibi "Mevla görelim neyler, neylerse güzel eyler."

Türkiye Endonezya Kardeşlik Platformu

1996 yılındaki matematik olimpiyatları, hem Türk öğretmen ve öğrencileri, hem de Yanboo Vakfı Mütevelli heyetini motive etmişti. Ayrıca okul, bölgede ve resmî yetkililerce daha iyi tanınmış oldu. Bu destek rüzgârını arkasına alınca başta Direktör Salim Güneş Bey olmak üzere herkeste Jakarta dışında başka şehirlere de hizmet götürme fikri oluştu. Salim Güneş Bey, o günler ile alakalı şunları söyledi. "Türkiye'den gelen toplam sekiz dokuz kişi idik. Hiçbirimizin eğitim, halka ile ilişkiler ve ticaret konusunda tecrübesi yoktu. Oranın eğitim sitemi nedir, nasıl çalışır? O konuda da bilgimiz yoktu. Ancak aramızda çok samimi kardeşlik vardı ve herkes çok fedakârdı." Salim Güneş Bey, "Okuldaki 6 -7 kişi ve vakıf mütevelli heyeti, hemen hemen her şeyi yapardı. Mesela ben okulun direktörüydüm, fakat bazen bulaşık yıkar, okuldaki odaları ve bahçeyi temizlerdim. Muhsin Bey müdürdü ama o da okulda hangi iş olursa olsun yapardı. Diğer öğretmenler ve belletmenler de böyle idi. Ne ihtiyaç varsa hepimiz onu yapmaya koşardık. Çünkü başka insan çalıştırmak için paramız yoktu."

Onların bu fedakârlık ve kardeşliği, veliler ve öğrenciler üzerinde çok etki yapar. Onlar da bir iş olursa yardımcı olmaya çalışırlar. Türk

öğretmen ve belletmenlerin gayreti, matematik olimpiyatı ayrıca okuldaki başarılar daha çok insanın çocuğunu getirip okula kaydetmesi ile neticelenir. Ancak yatılı kısmında öğrencilerin kalacağı yeterli yer yoktur. Salim Bey ve arkadaşları binayı yenilemek, özellikle yatılı kısmına bir ek yapmak isterler. Fakat hiçbirinin inşaat konusunda tecrübeleri yoktur. Murat'ın ilk restoreden az biraz tecrübesi vardır ama yeterli değildir. Ayrıca müteahhite verip işi profesyonelce yaptırmak için de paraları yoktur. Diğer taraftan gelen öğrenciyi geri çevirmek istemezler. Herkes "Madem çok öğrenci geldi. Biz de bu yatılı kısmı büyütmek zorundayız." diye karar verirler. Salim Güneş Bey, "Tek çare yine hepimizin bir işçi gibi çalışıp bu ek binayı yapmasıydı. Veliler, öğrenciler kendi öğretmenlerinin, hatta okul direktörünün aynı zamanda bir işçi gibi binada çalıştıklarını gördükçe, onların da okula olan güveni arttı.

Üçüncü bölümde izah edildiği gibi, yerli halk bazen oradan geçerken beyazların çalıştığını görünce hayret ediyorlardı. Bütün bunları o günkü idareci, öğretmen ve belletmenlerden dinlerken Peygamber Efendimizin bir hadis-i şerifi hep aklıma geliyordu. Peygamberimiz, "Kavmin lideri, ona hizmet edendir." buyurur. Bu hadis üzerinde haftalarca düşündüm. Peygamberimizin kullandığı Arapça kelimelerinin Kur'an ve hadiste nasıl geçtiğini ve ne manalara geldiğini araştırdım ve İngilizce bir makale olarak yayınladım.

Arapça metinde "Seyyidü'l- Kawm Hâdimühüm." tabiri kullanılır. *Seyyid* kelimesi sözlükte tam yirmi yedi manaya gelir. Hizmetçiden tutun, devlet reisine kadar manaları vardır. Dolayısıyla lider, hizmetçidir. İhtiyaç duyulduğunda her işi yapar. Hadiste geçen "Hâdim" hizmetçi demektir. Yani idarecilerin fakirane bir hayatı olmalı, lüks bir hayatı asla olmamalıdır. İdareci sade bir hayat yaşarsa başkaları kendisine haset etmez. Sözleri tesir eder. Ayrıca 'hâdim' kelimesi Arapça fâil kipi ile kullanmış ve bundan şu mana çıkar. Haftada yedi gün ve her gün yirmi dört saat hizmete hazırdır. Endonezya dâhil yurtdışına ilk giden Hizmet Gönüllülerinin hemen hemen hepsi bu prensibe uymuştur. Fakat sonradan bu prensibin ne kadar uygulandığı kişiden kişiye elbette değişir.

Endonezya ve Türkiye birbirlerine uzak bir coğrafyada olmalarına rağmen, Endonezya halkı, Türkiye'yi çok sever. Aynı şekilde Türkler Endonezya'yı ve halkını çok bilmezler fakat sevgileri vardır. Ancak bu iki ülke halkının arasındaki eğitim, kültür, ekonomi ve turizm alanında arzu edilen işbirliği yoktur. Belki o günlerde hemen hemen hiç yoktur.

Salim Bey ve arkadaşları bunu geliştirmek için ne yapabiliriz, diye düşünüp, taşınırlar ve kendi aralarında istişare ederler. İki ülke arasında ilişkileri geliştirmek için öncelikli bazı faaliyetlerde bulunma kararı alırlar. Ortak akılla, 'Türkiye -Endonezya Kardeşlik Platformu'nu kurarlar. Salim Güneş Bey bu platformun gayesini şöyle özetledi. "İki ülke arasında her konuda işbirliğini geliştirmek."

Bu platform çatısı altında seminerler, konferanslar düzenleyecekler, çeşitli toplantılar yapacaklardır. Türkiye'ye geziler düzenlenecek, eğitim ve ticaret alanında potansiyel işbirliği için bir köprü gibi olacaklardır. Zaten kısmen bunları yapmaktaydılar, Salim Güneş Bey, bu platforma alakalı şunları da ekledi. "Platform adı altında Endonezya Dışişleri Bakanlığı dâhil resmî devlet yetkilileri ile görüşmelerimiz oldu. Hatta toplantılar sonucu devletin ilgili kurumları ile 'İyi Niyet Mutabakatı' imzalayacaktık." Endonezyalı resmî yetkilileri prosedür gereği Türk Büyükelçiliği ile irtibata geçerler. Elçilik bu işe yanaşmadığı gibi tam tersine engellemeye çalışır. Türkiye Dışişleri Bakanlığı, elçilik kanalıyla Endonezya Dışişleri Bakanlığına bir mektup göndererek, böyle bir şeyi tasvip etmediklerini belirtirler. Salim Bey'e göre, Türk Büyükelçiliğinden bazıları onların yaptıkları faaliyetleri takdir ederken, bazıları da engellemek için elinden gelen her şeyi yapmaktadır.

Salim Bey şunları da ifade etti. "Hem bizim yaptıklarımıza karşı idiler. Hem de Türkiye'den bir işadamı veya önemli kişiler geldiğinde bizden tercüman istiyorlardı. Biz de gönderirdik. Arkadaşlarımız iş adamlarına yardımcı olur, onları gezdirir, ayrıca ticarî işlerinde gönüllü yardım ederlerdi."

Büyükelçiliğin bütün engellemelerine rağmen, bu platform çok cüzî imkân ve sınırlı insan gücü ile çok hayırlı işler yapar. Bunun meyveleri sonradan toplanacaktır.

Jakarta'da yıllarca Cihan Haber Ajansının temsilciliğini yapmış Selman, kendisi ile yaptığım görüşmede şunları söyledi. "Bu platform adı altında çok önemli kimseler Türkiye'ye götürüldü. Bir defa ben çok büyük haber kuruluşlarının başındaki üç kişiyi Türkiye'ye götürmüştüm. İçlerinde Endonezya'nın en büyük gazetelerinden birinin editörü de vardı. Bana. ' Ben araştırdım. Türk okulları açıldığından bu yana Türkiye Endonezya ilişkileri, eğitim, turizm ve ekonomi alanında işbirliği gelişmeye başladı.' dedi."

Selman haklıydı. Endonezya'da araştırma yaparken bu konuyu da bazı önemli akademisyenlere sordum Bu araştırmayı yaparken 1990-1994 yılında Ortadoğu Teknik Üniversitesinde doktora yapmış bir profesör bana, "O yıllarda Türkiye'de okuyan Endonezyalı olarak sadece iki kişi idik. Şimdi ise yüzlerce Endonezyalı öğrenci belki sayısı bini geçti, şu an Türkiye'de okumaktadır. Bu gelecek adına ilişkilerin gelişeceğine önemli bir işarettir." dedi.

Bu Platformun diğer bir faydası da daha çok insana ulaşmak olur. Bunların bir kısmı Türkiye'ye götürülür. Bazıları Endonezya'da yapılan değişik faaliyetlere katılırlar. Mesela bir iş adamı bana, "Biz zenginler bizatihi gidip fakirlere yardım ettik. Kurban eti dağıttık. Pek çok zengin bunu ayıp sayar. Çünkü 5-6 dolar verip bir kişiyi bu iş için akşama kadar çalıştırabilir. Ama biz kurban eti dağıtmakla insanlığı gördük ve mutlu olduk." Bir başka işadamı da bana, " Türk öğretmen ve öğrencileri ile tanışınca kendimi 200 küsur milyon Endonezyalı içinde çok şanslı hissettim. Çünkü onlarla beraber Endonezyalı bir zenginin yapmadığı şeyleri yapmaya başladım. Fakir fukaraya yiyecekler dağıttım. Bunlar hep Cena-ı Allah'ın bir yardımı idi. Kendim olsaydım böyle bir şey yapamazdım." dedi. Kanaatimce bütün bunlar yapılırken belki öğretmen ve öğrenciler farkında değildi ama yukarıda aktardığım "Kavmin başı onlara hizmet edendir." Hadis-i şerifini hayatlarına tatbik edip örnek oluyorlardı.

Pakistan'ın Lahor şehrinde mezarı bulunan ve Data Ganj Bahş olarak bilinen Hz. Hüseyin (r.a.) torunlarından Ali Hajvuri (ö.1072) "Hak ve hakikate ulaşmak istiyorsan, herkesi efendin bil ve herkese hizmet et."[2] der. Kendisi o gün için din, dil, ırk farkı gözetmeksizin herkese yemek pişirerek ikram edip hizmet etmiştir. Onun bin kusur yıl önce kurduğu aşhanede hâlâ her gün binlerce fakire bedava yemek dağıtılmaktadır.

Muz: Fakir Yiyeceği

1990'lı yıllarda Türkiye'de muzu, pahalı olduğu için sadece zenginler yiyebilirdi. Muhsin ile Faik Beyler, muz ile ilgili bir hatıralarını anlattılar.

2 Jean-Luis Michon, "The Spiritual Practices of Sufism", cited in Islamic Spirituality Foundations, ed. Seyyed Hossein Nasr (New York: Crossroad, 1987), 271–272.

Matematik olimpiyatlarının reklamını yapmak için bir taksiyi günlük kiralayıp bölgedeki okulları dolaşırlar. O gün randevularına yetişmek için öğle yemeği yeme fırsatı bulamazlar. İkindiye doğru taksiyi durdurup yol kenarında satılan muzlardan alırlar. Takside muzları yerken taksi şoförü onlara acayip acayip bakmaya başlar. Muhsin Bey anlatıyor. "Kendi kendimize acaba bir hatamı yaptık. Neden taksici bize böyle bakıyor, diye düşünürken taksiciye sormaya karar verdik. O da bize, ' Burada fakirler muz yer. Siz beyazsınız ve zenginsiniz. Büyük bir iştahla muzları yiyince doğrusu şaşırdım.' der. Taksiciden bu sözleri duyunca, Türkiye'de merhum Turgut Özal zamanında meşhur olmuş Çikita Muz aklımıza geldi. O gün de yerli kültürden yeni bir şey öğrendik."

Eğitimde Kalp Kafa İzdivacı

Sadece aklı eğitip kalp ihmal edilirse, o kesinlikle eğitim değildir.

Aristo

Profesör Dr. Muhammet Lütfi Zühdi, Endonezya Üniversitesinde Global Stratejik Araştırmaları Merkezi'nin direktörüdür. Endonezya'ya ilk gelen Türk öğrencilere sahip çıkıp kendisi şehir dışında olduğu için ikinci bölümde detayı ile açıklanan arkadaşı Beyhaki'ye yönlendiren odur.

Eğitimi çok seven, hem de eğitimin önemine inanan bir insandır. Kendisiyle görüştüğümde bana benim de ders alabileceğim ilginç

Resim: 18: Dr Muhammet Lütfi Zühdi

bazı şeyleri anlattı. "Bütün hayatım boyunca iyi bir eğitim almış, aynı zamanda manevî değerlerine de çok iyi bağlı öğrenci yetiştirmek hep gayem olmuştu. Yani öğrenci her türlü bilim öğrenecek, onu çok iyi hazmedecek. Aynı zamanda moral değerleri bilip çok iyi yaşayacak." Bediüzzaman'ın tabiri ile kalp ve kafa izdivacı olan bir eğitim sistemini hayal edermiş. Bu konuda bazı kişisel başarılar görmüş ise de bir sistem olarak karşılaşmamış. Daha sonra Hizmetteki arkadaşlar ile tanışıp Türkiye'ye gider ve Hizmet eğitim müesseselerini dolaştıktan sonra onun hayalinin gerçekleştiğini orada görür. Bunda sonra da okulların kurulmasının her aşamasında elinden gelen yardımı yapar.

Dr. Zühdi'ye göre, İslam dünyasında bilimsel alanda büyük bir boşluk vardır ve bu boşluğun doldurulmasını hep ümit etmiştir. Ona göre Hizmet eğitim sistemi hem kafaya hem de kalbe hitap edip kalp kafa izdivacını başarı ile uygulayan bir sisteme sahiptir.

Kendisiyle yaptığım görüşmede Türk öğrencilerle ilk karşılaştığı günleri şöyle anlattı. " O zaman kendi kendime sordum, acaba bu Türkler neden geldiler ve niçin burada okul açmak istiyorlar. Türkiye'de okullara ihtiyacı yok mu? Bunlar orada herkesi eğittiler de mi geldiler? Bir akademisyen olarak bütün bunları kafamda sorguluyordum. Zaten bir akademisyenin vazifesi de sorgulamaktır. Ancak daha sonra değişik ülkelerde Hizmet eğitim müesseselerini gezip inceledikten sonra bu fikrim değişti. Şunu anladım ki bu eğitim müesseselerinin her yerde olması bir zarurettir, bir ihtiyaçtır."

Dr. Zühdi daha sonra Hizmet okullarının eğitim ve rehberlik yönlerini anlattı. Ben ona "Peki bu Hizmet okulları İslam dünyasına bir model olabilir mi?" diye sordum. Dr. Zühdi "Bunu görebilmeniz için 20-30 yıla daha ihtiyaç var. Ben çocuklarımı bu okullara gönderdim. Hepsinin eğitiminden de memnunum." dedi. Ona bu okullarla ile ilgili Endonezya'da yapılmış herhangi bir akademik çalışmanın olup olmadığını sordum. Dr. Zühdi "Bildiğim kadarı ile yok." dedi. Ona, size gelen lise mezunu ilk dört Türk öğrenciye yardım etmesinin hikmeti sordum. Dr. Zühdi, "Ben onların yüzünde samimiyet gördüm. Ayrıca, baktım ki kendilerini eğitime adamışlar. Bu adanmışlık, hâllerine de yansımıştı. Zaman gösterdi ki ben onlara yardımcı olmaktaki düşüncemde haklıymışım. Ülkeye kısa zamanda az imkânlarla güzel şeyler getirdiler. Matematik ve fen bilimi olimpiyatları bunlardan ikisidir. Daha önce böyle bir şey Endonezya'da yoktu."

Dr. Zühdi'ye göre, Endonezya da bazı okullar eğitimde çok başarılılar ama, moral değerleri açısından çok zayıflar. Bazı okullar dinî yönden çok iyiler, orada manevî değerler öğretiliyor, fakat eğitim kaliteleri çok düşük. Hizmet okulları ise hem başarılı bilimsel eğitim veriyor, hem de moral değerleri yaşatarak öğretiyor.

Salak!

Bazen bir dildeki bir kelimenin başka bir dilde kötü manası olabilir. Veya bir kültürde jest olsun diye yapılan bir hareket, başka bir kültürde hakaret olarak anlaşılabilir. Endonezya'nın en önemli meyvelerinden biri de salaktır. Yanlış anlamayın. Meyvenin adı 'salak'. Malum Türkçede bu kelime hakaret için kullanılır. Onun için Türk arkadaşlar bu kelimeyi kullanırken dikkat ederler. Orada bir arkadaş anlattı. Endonezyalı bir bayanla evlenen bir Türk, çok az Bahasa dili bilmektedir. Kadıncağızın da Türkçesi nerede ise yok denecek kadar azdır. Malum her meyvenin bir de mevsimi vardır. Salak meyvesi satılmaya başlayınca kadın biraz alıp eve getirir. O salak meyvesini yerken, eşi içeri girer. Eşi meraktan ona 'Ne yiyorsun?' diye sorar. Kadıncağız 'salak' cevabını verir. Türk koca eşinin kendisine hakaret ettiğini sanır. Ancak hakikat sonra anlaşılır. Onun için siz, siz olun, kültür ve dilini bilmediğiniz bir ülkeye gidince ve hele hele orada yaşamaya başlayınca, o ülkenin az da olsa dilini, kültürünü ve hassasiyetlerini öğrenin. 2010 yılında Japonya'ya bir konferansa gitmiştim. Oradaki arkadaşlar "Türkiye'ye gezmeye gidecek

Resim 19: Salak Meyvesi, Kaynak: https://pixabay.com/en/fruit-salak-brown-nature-993587/

Japonlar gelir, Türklerin dil ve kültürleri hakkında bizden iki haftalık bir kurs alırlar." demişti. Ne kadar güzel bir şey.

Bir defasında Salim Güneş Bey, Bahasa dil kursunda bir metin okurken 'Lidah Buaya' diye iki kelimelik bir şeyle karşılaşır. Bunun manası nedir, diye sözlüğe bakar. 'Lidah' yılan demektir ve 'Buaya' da dil manasınadır. Bu durumda kelimeyi 'yılan dili' olarak anlar. Fakat metne bu kelimeleri yerleştirince bu mananın uymadığını yani orada gitmediğini görür. Sonra araştırır ve anlar ki 'lidah bauya' dile benzeyen bir bitkinin adıdır. Hemen hemen bütün Türk öğretmen ve öğrenciler buna benzer tercüme zorlukları ile karşılaşmışlardır. Elbette bazı hatalar yapılmış, iletişim kazaları da yaşanmıştır.

Water run şarıl şarıl!

Hulusi Bey, Uluslararası Pribadi Okulunda yurt müdürüdür. Gündüzleri haftada 20 saat Türkçe dersine girmekte, aynı zamanda rehberlikten de sorumludur. Yurtta lise kısmını yeni bitirmiş on tane de Endonezyalı belletmen vardır. Türkiye'den biraz İngilizce öğrenip gelmiştir. Endonezyalı belletmenler de çok az İngilizce bilmektedir. Hulusi Bey, Bahasaca bilmemektedir. Bazen beden dili ile bir şeyler anlatmaya çalışır. Bazen az bildiği İngilizce ile. Kursa gidecek zamanı da yoktur. Bu belletmenler ile toplantı yapıyor, fakat komünikasyonu hangi dilde yapacak. Hulusi Bey anlatıyor. "İngilizcem yetmiyor. Baktım çocuklar abdest alıyor ve muslukları açık bırakıyorlar veya tamamen kapatmıyorlar. Sular boşa akıyor, israf oluyor. Ben de bunu belletmenlere izah edeceğim ki onlar öğrencilerine söylesinler. Şarıl şarıl kelimesini İngilizcesini bilmediğim için onlara, 'Water run şarıl şarıl' dedim." Hulusi Bey, 'water is flowing splashingly' demeyi bilmiyor. Daha sonra 'Water run şarıl şarıl' Türk öğretmenler arasında darb-ı mesel oluyor ve fıkra olarak kendi aralarında konuşuluyor. Hulusi Bey, "Endonezya'ya Bahasa kursuna gidecek vaktim yok. Bekârım ve okulun yatılı kısmında kalıyorum. Dil bilmediğim için kendimi denize atılmış yüzme bilmeyen gibi hissettim. Ancak onun da bir avantajı vardı. Bahasayı öğrenmek zorunda idim. Kelimeleri, cümleleri öğrenerek yurtta pratik yaptım. Bir yıl sonra yurda gelen yeni müdüre hiçbir kursa gitmeden tercümanlık yapacak seviyeye geldim."

Aşkı Hicret

Hikmete çıkan yollar, kutlu alamet,
Çağlar üstü mutluluk, özgünlük hicret,
Zulmeti yakan eller, sonsuz selamet,
Bitmeyen mücadele, düzgünlük hicret!

Arz-u semanın aşkı, nurudur bu fer,
Haktan gelen armağan, sunulan sefer,
Davayı omuzlayan, kahraman nefer,
Sürakalara bir ders, bozgunluk hicret!
Kazım Öztürk

İnsan, çeşitli şeyleri sever ve bazı şeylere de âşık olur. Hulusi'de hicret aşkı oluşmuş. O, üniversitede okurken Hocaefendi'nin hicretle alakalı sohbetini dinler ve yine hicretle alakalı makalelerini okur. Hocaefendi'nin, "Hicret geçmiş günahları temizler" ifadesini okuduktan sonra onda yurtdışına hicret aşkı uyanır. Önceleri hep rüyalarında hicret etmiş. Onun gözleri adeta bir şey görmez. Yatar hicret, kalkar hicret. Nasıl ki mecnunun Leyla aşkı var. Hulusi'de de hicret aşkı oluşmuş. Üniversiteyi bitirince Sivas'taki üniversiteye hazırlık dershanesine tayini çıkar, ama o ilk vardığı gün müdüre yurtdışına gitmek istediğini söyler. Bundan sonra da her yıl yurtdışına gitmek için dilekçe verir. Gerisini Hulusi Bey'den dinleyelim. "Dershanede çok güzel bir kardeşlik var. Son derece memnunum, ama hala hep içimde yurtdışına gitmek var. Yaşım 27, evlenme çağım gelmiş ama içimden hiç geçmiyor. Evelenirsem eşim yurtdışına gitmez endişesi var. Hatta Dershane müdürü beni evlendirmek için biri ile görüştürdü ama giderken ayaklarım gitmiyor. Çünkü evlenmek istemiyorum. Neticede de olmadı. İki yıl üniversite hazırlık dershanesinde çalıştıktan sonra bu defa tayinim Sivas'taki koleje çıktı, ama ben yurtdışına çıkmadı diye çok üzüldüm.

Kolejde öğretmenlik yaparken tatilde dershane müdürü aradı ve 'senin tayinin Malezya mı, Endonezya mı tam bilmiyorum ama onlarda birine tayinin çıktı.' dedi. Endonezya'ya tayinimin çıktığını ve bana bir telefon numarası vererek derhal irtibata geçmemi söyledi. Hayatımda o gün kadar hiçbir zaman mutlu olmadım. Ne evlenirken, ne de başka zaman." Hulusi Bey, hayalen tekrar o günlere gitmiş olacak ki ağlamağa

başladı. Konuşmaya kısa bir ara verdi. Sonra da, "Ben o günkü duygularımı kaybettiğimi zannettiğim için ağlıyorum." dedi. O bir hafta içinde bütün işlemlerini yapar ve uçağa binmek üzere İstanbul'a gider. Nasıl olur, bir haftada pasaport çıkardın diye aklıma geldi. O bu soruyu sormadan, "Üç yıl önceden yırtdışına gideceğim diye pasaport çıkarmıştım." dedi.

Hulusi Bey ile görüşmemizde sözünü şöyle bitirdi. "Allah hicrette iken ölmeyi nasip etsin."

Gelecek bölümde modern dervişlerin başka şehirlerde neler yaptıklarını, acı tatlı hatıralarını okuyacaksınız.

5. Bölüm

Türkler Semarang'da

Bir öğrencinin beyni Alman mühendisi gibi çalışmalı, kalbi Mekke gibi olmalı ve de kültürel olarak Endonezyalı olmalı. İşte Endonezya eğitiminde budur beni hayalim.

Swonto (Semarang'lı İşadamı)

Swonto, Endonezya'nın Semarang şehrinde bilinen ve uzun yıllar oradaki İş Adamları Derneğinin başkalığını yapan kişidir. Kendisi hakkında hep güzel şeyler duydum. Oraya ilk giden Türk öğrencileri onu, hem bir baba hem de kendisini eğitime adamış bir kahraman olarak görürler. Endonezya'da yedi yıl idarecilik yapmış Zübeyir Çalışkan'a göre ise "Swonto, eğitim hizmetlerine sahip çıkmış en büyük kahraman. Hem samimi, hem de hiçbir dünyevî beklentiye girmeden eğitime destek veren birisi."

Bir defasında arkadaşı Fawzan, Swonto'ya üç tane Türk öğrencisi getirir ve "Bu üç genç burada devlet üniversitesinde okuyacak, onlara manevî babalık yaparmısın?" diye sorar. O da kabul edince Fawzan, "Onlar size emanet" der. Semarang'a ilk giden Halim ve Murat Swonto ile karşılaşmayı şöyle hatırlıyorlar: " Fawzan bizi Swonto ile tanıştırdı. Swonto bizi sanki yıllardır tanıyormuş gibi çok samimi davrandı. Ev bulmamıza yardımcı oldu ve ev buluncaya kadar da bizi evinde misafir etti. Bize adeta baba gibi davrandı." Daha sonra Swonto bu üç gence hep manevî babalık yapacaktır. Swonto bu gençlerin yüzündeki samimiyeti görmüş ve onları sevmişti. Zaten kendisi iyi bir mümin olmanın gereği çok misafirperverdi.

Halim'e göre, "Biz kiralık ev tuttuktan sonra da sık sık ziyaret etti. Varsa bir ihtiyacımız yardım etti." Onlar da Swonto'yu bir baba gibi sevdiler. Zaten Swonto da onları manevî evlatları gibi görüyordu. Türk öğrenciler, hem burada okuyup hem de uzun vadede Semarang'da okul açmaktan bahsederler. Swonto bu sözleri duyunca kendi kendine "Bunlar birkaç tane genç, nasıl okul açabilirler ki?" diye düşünür. İşte Semerang'da ilk tohumlar o günlerde atılır. Evet, Cicero'nun ifadesi ile "Bütün büyük işler, küçük başlangıçlarla olur."[1] Halim ve arkadaşları, küçük de olsa bir gönüle girerek onun desteği ile başlamışlardı.

1 Başarı ile İlgili Sözler, https://www.neoldu.com/basari-uzerine-soylenmis-en-guzel-sozler-anlamli-basari-mesajlari-15179h.htm

Uluslararası Pribadi Okulunda öğretmenlik yapan Faik Bolat ise o günlerle alakalı şunları hatırladı. "Salim Güneş'in idareci olarak Jakarta'ya gelişi yaklaşık iki hafta olmuştu. Öğretmen ve belletmenler olarak kendisini ziyarete gittik. O daha henüz ev kiralayamamış, ailesi ile beraber geçici bir yerde kalıyordu. Bir baktım ki, Salim Bey'de öyle bir heyecan vardı ki, o hemen başka şehirlerde de okullar açmayı çok istiyordu. Önümüze bir harita koydu ve bize, 'Siz şu adaları ziyaret ettiniz mi? Oradaki insanlarla gidip görüştünüz mü?' diye sordu. Biz o zaman Türk olarak altı kişi idik. Zaten bunların dördü öğrenci idi. Endonezya'da binlerce ada olduğu için altı kişi Endonezya'nın bu kadar adasına nasıl gidebilir, başka adalarda okulları nasıl açabilirdik ki? İnsan sayımız az, paramız yok. Başka şehirlerde tanıdık yok. Bu imkânsızlıklarla başka şehirlere gidip okul açmak hayalimize bile gelmiyordu." Faik ve arkadaşları Salim Bey'deki bu heyecana hayran kalırlar, fakat o günün şartlarında bunu nerede ise imkânsız görürler.

Salim Güneş ise o günlerle alakalı şunları söyledi. "Yeni varmıştım. Okulda çok az öğrenci var. Okulun da öğrencilere cazip gelecek tesisleri yok. Eski bir bina. Oralarda yatılı kısmı için öğrenci bulabilir miyiz diye aklıma geldi. Öğrenci bulmak için başka şehirlere, kasabalara veya köylere gitmek gerekiyordu. Çünkü Türkiye'de bunu yapmıştık." Dolayısıyla Salim Bey ilk önce başka şehirlere gitmeyi gündeme koydu. Peki, bu nasıl olacak? Faik Bolat şunları hatırladı. "Kendi aramızda istişare ederken içimizden birisi 'Büyük camilere gidelim. Orada namaz kılalım. Namazdan sonra oturalım. Biz beyaz olduğumuz için bazı insanlar bize yaklaşacak ve bizimle konuşmak isteyeceklerdir. Çünkü Endonezyalılar beyazları hele hele camide gördükleri zaman onlara yanaşıp konuşurlardı. Belki onlar vasıtasıyla başka şehirlerde görüşebileceğimiz bazı kimselere ulaşabiliriz." Faik kendisi büyük bir camiye gidip cemaatle namaz kılar ve sonra orada otururken cemaatten bazıları gelir kendisi ile tanışırlar. Bu tanıştıkları kişiler onun Türk olduğunu da duyunca Faik ile çabucak arkadaş olurlar. Böylece onlardan aldıkları bilgiler vasıtasıyla başka tanıdıklarına ulaşır ve böylece iki şehri ziyaret ederler. Daha sonra öğrenci bulmak için öğretmenler küçük kasabalara ve köylere kadar gittiler.

1996 yılında Pribadi'de 33 tane öğrenci ile eğitime başladılar. Bir önceki sene bu sayı sadece 13 öğrenciydi. Bu onlar için bir moral oldu. Şimdi ise asıl vazife bu 33 öğrenciye güzel bir eğitim sunmak ve onları

yatılı kısmında elden geldiğince rahat ettirmekti. Geçmiş bölümde açıklandığı gibi öğretmen, öğrenci ve idareciler yatılı kısmını geliştirmek için inşaatta bir işçi gibi çalıştılar.

Halim ise başka şehirlere gitme işine 1995 yılında başladı. "Kendi aramızda konuşup ayda bir her birimiz bir başka şehre giderdik, insanlara ulaşmaya çalışırdık." Bu yaklaşık iki yıl devam etti fakat beklenen netice alınmadı. Daha sonra düşünüp istişare ederler. Gidip gelmeler ile arzu edilen hedefe ulaşamadıklarından başka şehirlere hicret etmeye karar verdiler.

Halim iki arkadaşı ile Semarang'a hicret eder ve Swonto ile tanışma o zaman olur. Halim Semarang'da ev tuttuktan sonra kayıt olduğu üniversiteden öğrencileri her akşam yemeğe çağırırdı. Daha sonra üniversiteden öğretim üyesi olan Haris de her akşam gelmeye başladı. Yemek, cemaatle namaz, sohbet çok tatlı oluyordu. Hatta bir defasında Haris, "Ben eve hep geç gidiyorum. Böyle giderse hanım ile aramızda büyük bir sıkıntı olacak (Türkçedeki tabirle beni boşar)." der. Halim'in Semarang'da ki sohbetlerine katılan birine ulaşma imkânım oldu ve ona o ilk zamanlardaki sohbetler ile ilgili hatıralarını sordum. Bana, "Bir defasında Halim'e yardım etmek için beraber alışverişe çıkmıştım. Alırken çok şey alıyorduk. Bir tane dükkân sahibi bana ' bu kadar alıp başka yerlerde mi satıyorsunuz' diye sordu. Ben hayır evde pişirip yiyoruz deyince adam inanmadı." Çünkü Endonezya'da öğrenciler bunu yapmazdı.

Murat ise Semarang'da ilk ziyaret ile alakalı şunları söyledi. "Ezher Üniversitesi mezunu bir arkadaştan duyduk ki Semarang'da bir iş adamı okul yaptırmak istiyor. Yanboo Mütevelli Heyetinde bunu istişare ettik. Mütevelli Heyeti Başkanı Aip Bey arabasını bize verdi. Üçümüz o arabayla Semarang şehrine gittik ve Swonto'yu ziyaret ettik. O okul yapmak için şehir dışında yaklaşık 60 dönümlük yüksek bir tepe üzerinde pirinç ekili bir tarlası vardı. Swonto orada okul kurmak istiyordu."

Bu araştırma için çok önemli biri olduğunu düşündüğüm bir araştırmacı olarak Swonto ile görüşmek istedim ve ofisinde kendisi ile görüştüm. Swonto ile görüşmemde "Evet okul kurmayı düşünüyordum. Üç çocuğum Pesantren (İslami Medrese)de okuyorlardı. İstedim ki onlar bitirince kuracağım okulu idare etsinler. Aynı zamanda kendileri için bir gelir kaynağı da olur ve hem de topluma hizmet ederler diye düşünmüştüm." diye belirtti.

Üç Türk öğrenci okul kurmaktan bahsedince Swonto önce inanmaz. Fakat daha sonra Türk öğrenciler Swonto'yu Türkiye'ye götürürler. Gerisini ondan dinleyelim. "Hizmetin okullarını dolaşma esnasında bana şu ilham olundu. 'Bir öğrencinin beyni Alman mühendisi gibi çalışmalı, kalbi Mekke gibi olmalı ve de kültürel olarak Endonezyalı olmalı. İşte Endonezya için hayal ettiğim sistem bu idi ve Hizmetin okullarındaki başarıyı görünce benim hayal ettiğim burada gerçekleşmiş.' diye düşünmüştüm." (Endonezya'da Alman mühendisliğine büyük bir hayranlık var.)

Türkiye gezisinden sonra kendisi atmış dönümlük arsasını okul için vermeği kabul eder. Fakat okul yapma projesi büyük bir projedir. Böyle büyük bir projenin altına girip girmeme konusunda karasızdır. Halim de aynı fikirdedir. Hibe edilecek arsaya okul yapmak çok para ister. Kendi imkânları yoktur. Türkiye'den o gün için bir okul kurmak için bu kadar paranın gelmesinin de mümkün olmayacağını düşünür. Onun için belki ilk etapta özel bir kurs veya üniversiteye hazırlık dershane türü bir şey açmak daha uygun olur diye düşünür. Fakat Swonto özel dershane fikrine sıcak bakmaz.

Swonto Türkiye'ye ikinci defa gider. Bu defa daha uzun kalıp, Hizmet okullarındaki eğitim sitemini daha iyi inceleyip bu okulların başarısının sırrını anlamak ister. O okullardaki sistemi beğenmişti. Özellikle Hizmetin eğitim sistemindeki öğrenci, veli ve öğretmen arasındaki işbirliği hoşuna gitmişti. Rehberliği de beğenmişti. Ayrıca Türkiye'de kendisini eğitime adamış iş adamları ile de görüşme imkânı olmuştu. Öğrenci velilerinin gönüllü olarak okulun hafta sonu ve tatillerinde faaliyetlerinde aktif görev alması da onun için yeni bir şeydi. Okullar vakıf sistemine göre kurulmuştu, fakat ticarî mentalite ile idare ediliyordu. Çünkü her kurulan okul iki üç yıl içinde eğitimde kalitesini ispat edince zenginler de çocuklarını büyük ücretler vererek gönderiyorlardı. Böylece okullar kendi gelirleri ile eğitimini devam ettirebiliyorlardı. Swonto'nun hayran kaldığı bir başka yön ise, zengin çocukların okul ücretinden gelen okul gelirinin bir kısmının, başarılı fakir öğrencilere burs olarak verilmesi idi.

Swonto'nun ikinci Türkiye seyahatinde Halim kendisine arkadaşlık yapar. İsmail Büyükçelebi›nin arkadaşlarından birisi Halim'i arayarak, İsmail Büyükçelebi'nin bir sohbeti olduğunu, eğer mümkünse, Swonto'yu sohbete getirmesini ister. Sohbetin hepsinde kalamazlarsa

bile kısa bir zamanda olsa gelmesinin çok faydalı olacağını söyler. Swonto'nun programları bayağı dolu idi. Fakat Halim Swonto'yu sohbete götürür. Namaz vakti girmiştir. Önce cemaatle namaz kılarlar. Namaz tesbihatı yapılır. Namazdan sonrada Risalelerden kısa bir ders yapılır. Sonra Swonto ve Halim müsaade isteyip ayrılmak isterler. İsmail Büyükçelebi onları kapıya kadar uğurlar. Halim anlatıyor. "Cemaatle namaz, tesbihat, kısa sohbet, oradaki ruhanî atmosfer ve İsmail Büyükçelebi'nin ziyareti manevî açıdan Swonto'ya çok etki etmişti. Arabaya binince Swonto, 'Bu ziyareti yapmasaydık benim için çok büyük bir kayıp olurdu. Böyle maneviyatı güçlü olan bir insanın yanında yarım saat dahi bulunmak, bu seyahatimiz için değdi.' dedi."

Daha sonra Fethullah Gülen Hocaefendi'yi ziyarete giderler. Swonto Hocaefendi'ye yaşadıkları şehirde çok sayıda Hristiyan ve Çinlilerin okulları olduğunu ve onların eğitimde başarılı olduklarını ifade etti. Swonto, "Bu okullar başarılı, hem de prestijli okullar. Tarihleri de çok eskidir. Nüfusun çoğunun Müslüman olmasına rağmen Müslümanların böyle başarılı okulları olmadığını." söyledi. Hocaefendi ona, "Dün biz orada yoktuk, ama bugün varız" cevabını verdi. Halim bu ifadelerden çok etkilendi ve Hocaefendi'nin sözlerini asla unutmadı. Çok kısa ve enfes bir cevaptı. Yani bu şu demekti. Tarihte biz yoktuk ama şimdi varız. İnşallah o başarılı okullara benzer hatta daha iyisini kuracağız, demekti. Swonto'ya son ziyaretleri ile alakalı müşahedelerini sordum. O, "Hizmet okullarındaki eğitim sistemi beni çok etkiledi. Yıllardır hayal ettiğim okullar Türkiye'de kurulmuş olduğunu gördüm. Bu okullar hem bilimde çok başarılılar ve rehberlik ile manevî yönden de iyiler. Okullardaki 'üçgen' sistemine çok hayran kaldığını" ifade etti. Üçgen sisteminden kasıt, yukarıda ifade edildiği gibi, öğretmen, veli ve öğrenci arasındaki sıkı işbirliği idi. Öğretmenlerin velileri evlerinde ziyaretleri ve öğrencilerini yakın takip etmeleri, velilerin hafta sonu ve tatillerde okulun yaptığı faaliyetlere katılmaları ve maddî ve manevî destekleri Swonto için hep yeni şeylerdi. Swonto'yu etkileyen bir başka şey de, okulların finansman olarak kendi kendilerine yeterli olmaları idi. Fedakâr işadamları okulları kuruyorlar. Sonra iki üç yıl içinde okul başarılı bir eğitim verince zenginler de çocuklarını gönderiyorlar. Onlar da gelen okul ücretinin bir kısmını zeki olan fakir öğrencilere burs veriyorlar. Swonto işadamı olduğu için okullara aynı zamanda ticaret

mantığı ile bakıyor. Okullar vakıf sistemi ile kuruluyor fakat ticarî bir mantıkla finansmanını sağlıyor ve kendi kendine yeterli oluyor.

Bu ziyaretten sonra Swonto, Semarang'da kurulacak okul için antlaşmayı İstanbul'da imzalar ve döner. Swonto antlaşmayı imzalarken "Çok düşündüm, fakat bu insanların maneviyatlarına güvendim ve başarılı olacaklarına inandım." Bu geziden sonra Swonto, Halim ve arkadaşlarını da kendisinin manevî evlatları olarak gördüğünü de ifade etti. Halim'e göre, Swonto daha önce de onları seviyordu, fakat ikinci Türkiye seyahatinden sonra bu sevgi daha da artı.

Swonto'nun yaptırdığı okul binası teslim alındı. Fakat okulun masa sandalye, laboratuvar malzemeleri ve yatılı kısmında lazım olacak eşyalar Türkiye'den hibe olarak gönderildi. Yeni müdür ve öğretmenler geldi ve Semesta Bilingual Okulu 1999 yılında 33 öğrenci ile eğitime başladı. İlk yıl bölge halkı çocuklarını gönderme konusunda kararsız idiler. Çünkü zannediyorlardı ki bu okul, Hıristiyan okulları gibi seküler bir okul olacak ve dinî eğitim olmayacak. Her ne kadar bu okulu açan Müslümanlar ise de, "bekle gör" politikasını uyguladılar. Semesta Bilingual Okulu dört yıllık bir zaman zarfında bölgenin en başarılı on beş okulu arasına girdi. 2004 yılından itibaren Endonezyadaki okullarda genel müdürlük yapan Zübeyir Çalışkan ise okulda bir yıl bazı personelden kaynaklanan bir problem yaşandığını ve bir ara okulda öğrenci kaybı yaşadığını söyledi. Ancak daha sonra problem halledilince eğitimde başarılar elde edildiğini söyledi. Daha sonra Bilim Olimpiyatları'ndaki başarıları ve mezunlarının hemen hemen hepsinin Endonezya'nın iyi üniversitelerine girmesiyle halkın okula bakışı değişti. Okul öğrencileri, aynı zamanda sporda da çok başarılı oldu. Okulun bu başarısı, devletin Bölge Eğitim Dairesi yetkililerin gözünden kaçmadı. Çünkü son bir asırdır hep misyoner ve Çin okulları başarılı idi. Onlar da şunu anladılar ki, demek ki Müslümanlar da Hıristiyanlar ve Çinliler gibi başarılı eğitim yapan okul kurabiliyorlar. Okul zamanla ilk üçe, hatta bölgede birinci olmaya başladı. Okul mezunları hem özel sektör ve hem de devlet dairelerinde çalışmaya başladılar ve başarılı bir performans sergilediler

Swonto'ya "Hizmetteki öğretmen ve öğrencilerle tanıştıktan sonra dünya görüşünde bir değişiklik olup olmadığını" sordum. Swonto, "Ben Muhammedîye Cemaatinin üyesiyim ve onların arasında büyüdüm, eğitim aldım. Fakat Hizmetteki öğretmen ve öğrencilerle tanıştıktan

sonra ve de Türkiye'ye yaptığım ziyaretlerden, özellikle Hocaefendi ile iki defa görüşmeden –ki görüşmeden çok etkilendim- sonra kendimi iki cemaat arasında bir yerde görmeye başladım." Swonto, sanki bir ayağı Muhammediye Cemaatının içinde, diğeri de Hizmetin içinde olarak kendisini çift kanatlı olarak görür. Swonto daha sonra şunları söyledi. "Hizmetle tanıştıktan sonra daha açık görüşlü oldum. Hangi dinden olursa olsun veya fakir zengin olsun, insanlarla daha iyi bir diyaloğa girdim. Semarang şehrinde Ticaret Odasının belli bir müddet başkanlığını yaptım. Hizmetten öğrendiklerimi orada tatbik ediyordum. Diğer üyeler de yavaş yavaş beni kendilerine örnek almaya başladılar. Bendeki bu güzel değişiklikleri gören ve Hristiyan olan ikinci hanımın, Müslüman oldu. Ayrıca ben hiçbir dinî propaganda yapmamama rağmen, benim işyerinde çalışan bazı Hristiyanlar da Müslüman oldu. Ben çünkü onlara daha iyi davranmaya başladım ve daha da mütevazı oldum, yani İslamiyet'in güzelliklerini yaşantımla gösterdim. Ben bu karakteri Hizmetteki öğretmen arkadaşlarla tanıştıktan sonra edindim."

Semarang'da kurulan okulun başarısını gören Swonto'nun, hem Hizmetteki öğretmen ve belletmenlere ve hem de kendisine olan güveni artar. Yaşadığı şehirde hem devlet idarecileri, hem halk ve hem de işadamları arasında itibarı da artar.

9 Eylül 2004 yılında oradaki mendereslerde okumuş birinin canlı bombacı olup, kendisini Avustralya Büyükelçiliğinin önünde patlatması sonucu taksicilik yaparak geçimini temin eden bir imam ve sekiz günahsız kişinin ölmesi Swonto'yu çok üzer. O terörün İslam adına yapılmasını kabullenemez. Bu ve buna benzer terör olayları Swonto'yu çok üzdü. O, "Nasıl olur da bu insanlar İslam adına böyle bir vahşeti işlerler? Bunlar nasıl radikalleşiyor veya bazıları tarafından radikalleştiriliyor ve canlı bomba oluyorlar? Bunun çaresi ne?" Swonto'ya göre, Hizmet okulları bu tür radikalleşmeye karşı aynı zamanda bir ilaç ve antidot gibidir. Kendisiyle yaptığım görüşmede, daha sonra şunları söyledi: "İnanıyorum ki Hizmet okulları yavaş yavaş diğer okullar için de bir model olacak ama zaman ister. Uzun vadede bu okullar toplumu da müsbet manada çok etkileyecek. Bu okulların mezunları radikalizmi azaltmak için çok önemli vazifeler yapacaklardır. Medrese eğitim sisteminin değişmesi zaruridir. Bunun için Hizmet okullarını bir alternatif olarak gördüm."

Swonto daha sonra birkaç arkadaşıyla beraber Fethullah Gülen Hocaefendi'yi ziyaret etmek için Amerika'ya giderler. O ziyaret esnasında Hocaefendi'ye Avustralya Büyükelçiliği önünde yapılan canlı bomba terörünü anlatır ve daha sonra da ona radikalizm ile alakalı fikirlerini sorar. Hocaefendi "Radikal İslam yerine, sevgi ve muhabbete dayalı herkesi kendi konumunda kabul eden gerçek İslam konulmalı." der.

Türkiye'de Hizmet gönüllülerine 2013 yılından itibaren devletin bütün birimleri ile saldırıya geçmesi, Medya kanalı ile her türlü yalanı ve iftiraları uydurması ve 15 Temmuz 2016'da yapılan darbe tiyatrosu ile bu zülüm, yalan ve iftiralar zirveye çıkmıştı. İçlerinde yaşlı, kadın, lise ve üniversite öğrencisi olmak üzere yaklaşık 650.000 kişi sorguya çekildi. İçlerinde on yedi bin kadın olmak üzere yaklaşık onbinlerce insan tutuklandı. Tutuklananların içinde üç bin kadın da bebekleri ile beraber zindanlara atıldı. Sayı tam kesin olmamakla beraber 150 bin insan devlet dairelerinden atıldı. İşine son verildi. Hizmetin ve ona destek olan işadamlarının yaklaşık elli milyar dolar mal varlığına el konulup gasp edildi. On binlerce insan Türkiye dışına cebrî olarak hicret etmek zorunda kaldı. Bu yalan haber ve zülüm Endonezya'ya da ulaşmış. Hizmetle alakası olan bir iş adamı Jakarta'dan kaçırılmıştı. Bütün bu yalan, iftira ve zulümler herkesi korkutmuştu. Bu konuda da Swonto'nun fikrini almak istedim.

Bu konuyla alakalı da Swonto'nun Hizmet okullarının kurulmasında pişman olup olmadığını sordum. O şunları söyledi. "Ben bugüne kadar bu Türk öğretmen ve öğrencilerle tanıştığımdan veya onlarla beraber çalışmalardan dolayı hiçbir zaman pişman olmadım. Ben çok memnunum ve onlarla iftihar ediyorum. Ayrıca, onlar benim iki tane çocuğumu da eğittiler. Eğer onlar çocuklarımı eğitmeselerdi belki onlar da radikal olabilirlerdi. Fakat şimdi çocuklarımda görüyorum ki onlar da Türk öğretmenlerini örnek almışlar ve topluma hizmet etmede, sevgi muhabbet ve toleranslı yolu seçmişler." Swonto ile görüşürken Halim de yanımızdaydı. Halim bana, "Swonto'nun sözleri samimi ve kalbinden geliyordu, o sizin sorularınızı cevaplarken, sanki tekrar o geçmişi yaşıyordu. Swonto kendisini eğitime adamış bir insan ve son nefesine kadar da bunu yapacağına inanıyorum." Ayrıca Endonezya'da ilk başlarda yedi yıl Türk okulları genel müdürlüğü yapmış Zübeyir Çalışkan ve görüştüğüm pek çok kişi, Swonto'nun kendisini eğitime adayan bir kahraman

olduğunu ve aynı zamanda başka insanlara da hep yardım ettiğini ifade ettiler.

Hazar'ın Rüyası

Hazar, İstanbul'da Marmara Üniversitesi bilgisayar bölümünde okurken Hizmetin yurtlarında kalıyordu. Hazar, yurtta kalmayı çok seviyor, aynı zamanda kendisini mutlu hissediyordu. Çünkü orada hem derslerine çok çalışıyor hem de manevî yönden kendisini güçlendiriyordu. Yurttaki öğretmenlerin ve belletmenlerin samimiyeti ve ihlası onu çok etkilemişti. Buna ilaveten esnafın ve oradaki Hizmetle irtibatı olan iş adamlarının da fakir olan öğrencilere yardım etmeleri, hatta gelip onların yurttaki işlerinde yardımcı olmalarına hayran kalmıştı. Bir defasında Hazar'ı da Bandırma da deniz kenarında yapılan talebe kampına götürdüler. Namazlar cemaatle kılınıyor, namazdan sonra uzun tesbihat yapılıyordu. Ayrıca kitaplar okuyarak bilgisini artırıyordu.

Hazar artık zamanının çoğunu kendi belletmenleri ve öğretmenleri ile geçiriyordu. O bunu yaparken bazen anne ve babası çok memnun kalmıyordu. O nihayet üniversitesini bitirdi. Anne ve babası onun, İstanbul'da bir iş bulup çalışmasını istediler. Ancak, Hazar'ın gönlünde ise yurtdışına gidip diğer arkadaşları gibi orada öğretmenlik yapmak vardı. Anne ve babasının rızası olmamasına rağmen yurtdışına gitmeye kesin kararlıydı. Hizmetteki öğretmenleri ve belletmenleri de Hazar'ın yurtdışına gitmesini ve orada öğretmenlik yapmasını bekliyorlardı. Hazar, "Bütün arkadaşlarım gideceklerdi. Şayet ben gitmezsem benim için büyük bir ayıp olurdu." O zaten kendisi de yurtdışına gidip oradaki okullarda öğretmenlik yapmayı ve oradaki insanlara hizmet etmeyi çok arzu etmişti ve bunda kararlıydı. Nihayet beklediği gün geldi ve Bosna'daki okullarda çalışmak üzere öğretmenlik teklifi geldi.

Türkiye'den ayrılmadan önce Turgutlu'da yurtdışına gidecek bir grup öğretmen için kamp yapıldı. Gerisini Hazar'dan dinleyelim: "Kampta çok güzel manevî bir hava var. Yurtdışına gidecek öğretmenlerde büyük aşk ve heyecan var. Bir gece rüyamda Endonezya'nın Jakarta şehrindeyim. Oradaki okulun öğretmen ve belletmenleri ile kamp yapıyorum. Rüyamda çok güzel manevî bir hava var. Daha sonra uyandım. Endonezya veya Jakarta ile ilgili hiçbir bilgim yoktu. Rüyadır deyip üzerinde çok düşünmedim. Aradan iki veya üç gün geçti.

Kamptan sorumlu hocamız bana 'Endonezya'nın Semarang şehrinde yeni bir okul kurulmuş. Sen oraya atandın dedi.' Birden rüyam aklıma geldi. Çok heyecanlı idim. Ben oraya tayin olmayı tereddütsüz kabul ettim." Onun en büyük endişesi anne ve babasının rızasını nasıl alacaktı. Onlar, Hazar'ın İstanbul'un dışına dahi çıkmasını istemiyorlardı. Belki Bosna'yı kabul ettirebilirdi, fakat Endonezya'yı kabul ettirmesi çok zor gözüküyordu.

Hazar idealist bir öğretmendi. O bu iddialarını gerçekleştirmek için yurtdışına gidip oradaki insanlara hep faydalı olmak istiyordu. Onun arkadaşlarının, yurtdışına gidip oradaki okullarda hizmet etmeleri ve iyi birer eğitimci olmaları kendisi için bir ilham kaynağı olmuştu. Yurtdışına gitme aşkı ve heyecanı doruktaydı. Sevincinden mi olacak veya heyecanından mı, üç gün uyuyamadı. Hazar, "Bir taraftan çok heyecanlıyım, öbür taraftan annem ve babam istemediği için bazı endişelerim var. Onlara karşı gelmek de istemiyordum. Peki, ne yapacaktım. Eve gidince anne ve babamı ikna etmeye çalıştım. Onlara rüyamı da anlatınca geçici de olsa izin aldım." Hazar yol hazırlıklarını yapar ve İstanbul'dan 10 Ağustos 1997 de Jakarta'ya de uçar.

Uluslararası Pribadi Okulunun Direktörü Salim Güneş onu havaalanında karşıladı. Salim Bey onun, Semarang'a gitmeden önce Jakarta'da bir müddet kalıp Bahasa dil kursuna kayıt olmasını ve dil öğrendikten sonra Semarang'a gitmesini ister. Hazar önce şaşırır fakat rüyası çıktığı için de sevinir. Çünkü Turgutlu'da kamp hocası ona Semarang deyince de şaşırmıştı. O rüyasında Jakarta'da kamp yapmış ve oradaki maneviyattan büyük bir manevî haz almıştı. Fakat şimdi kendisi Jakarta'da kalacağı için rüyası da gerçekleşmiş oluyordu.

En zor günler

Hazar Jakarta'da dil kursuna kayıt yaptırdı. Ona ilk gün ve aylarının nasıl geçtiğini ve ne gibi zorluklarla karşılaştığını sordum. O, "Ben İstanbul'da iken çok sosyal ve aktif biri idim. Bütün günlerim üniversite öğrencilerine rehberlik, veli ziyaretleri ve Hizmetin değişik faaliyetlerine gönüllü olarak katılmakla geçerdi. Nerede ise yedi gün ve gecem dolu olurdu. İstanbul'da çevrem geniş ve pek çok arkadaşım vardı. Ama Jakarta'da öyle imkânlar yoktu henüz. İstanbul' da yaptığım sosyal faaliyetler ve rehberlik de yoktu. Sadece dil kursuna gidiyordum. Zamanla

bu hal benim için çok sıkıcı gelmeye başladı. Jakarta'nın havası farklı olmakla beraber mahallî yiyecekleri de farklı idi, yemekte güçlük çekiyordum. Lokal kültür de farklıydı. Çok zorlanıyordum. Adeta kendimi sudan çıkmış balık gibi hissediyordum." Bu sadece Hazar için değil, Türkiye'den Endonezya'ya yeni gelen herkesin karşılaştığı bir durumdu. Hazar, bir taraftan memleket hasreti, öbür taraftan İstanbul'daki arkadaşlarını çok özleyince, bu hasretini bir nebze gidermek için hemen hemen her gün İstanbul'daki arkadaşlarını veya ailesini telefonla arar. Peki, "Bu kadar telefon konuşmalarını ücretini nasıl ödüyordun?" diye sorduğumda, o, nerede ise bursunun yarısını Türkiye ile yaptığı telefon görüşmeleri için harcamış olduğunu söyledi. O, her ay yaklaşık 150 dolar telefon konuşmaları için harcarmış. Bu miktar ise, o zaman Endonezyalı bir öğretmenin bir aylık maaşı kadar idi.

Ama Hazar, yavaş yavaş oraya alışmaya başlar. Onun ifadelerine göre, oraya alışması yaklaşık altı ay sürdü. Daha sonra o, Uluslararası Pribadi Okulu'nun yatılı kısmında yurt müdürlüğü yapmaya başlar. Hazar'a "Yurt müdürü olunca memleket ve arkadaş hasreti bitti mi?" diye sorunca, "O zaman yatılı kısmının yurdunda yaklaşık 80 tane öğrenci vardı. Öğrenciler çok az İngilizce biliyor, ben de çok az Bahasa biliyorum. Öğrencilerle iletişimde çok zorlanıyordum. Hatta bir defasında yurtta kalan Agos Salim adındaki bir öğrenciye bir şey anlatacaktım ama anlatamadım ve çok üzüldüm. Öğrenciye meramımı onun anlayacağı bir şekilde anlatamayınca anladım ki, Bahasayı öğrenmeden burada hizmet etmem mümkün değil. Bu olay Bahasayı öğrenmek için benim için bir kamçı oldu. Kendimi daha çok dile verdim ve öğrenmeye çalıştım. Çünkü yatılı okuldaki öğrencileri çok az İngilizce biliyorlardı. Onlarla mutlaka Bahasa dilinde konuşmak zorundaydım." Okuldan sonra öğrencilerin yatma saatine kadar hep öğrenciler ile beraber olan Hazar, Bahasa dilini daha çabuk öğrenir. Çünkü gündüz dil kursunda öğrendiğini akşam yurtta pratikte uygular. Bu ise onun dil öğrenmesini hızlandırır. O bir yıl sonra artık Bahasayı hem çok rahat konuşmakta hem de yazmaktadır.

Hazar dil öğrenince onu Semarang'da ki yeni açılan okula müdür tayin ederler. Onun hiç müdürlük tecrübesi yoktu, fakat Türkiye'de olduğu gibi burada da yapılan teklifi hemen kabul eder. Daha sonra Semarang'a taşınır. Okulun binasında henüz su yoktu. Ayrıca okul binası henüz kanalizasyon sistemine bağlanmadığı için tuvaletler çalışmıyor

ve klima da yoktu. Hazar öğretmen arkadaşları ile beraber yakındaki köye gider, ihtiyaçlarını oradan giderirler. Yaklaşık bir ay boyunca köyden okula bidon ile su taşırlar. O su ile abdest alır, banyo yaparlar. Hazar, "Benim bir hassasiyetim vardı. Abdest alırken biraz suyu fazla kullanırdım ama buna rağmen de o günkü şartlarda onu nasıl yapabildiğimi hala tam anlamış değilim." Fakat diğer yönden onların bu fedakârlığı okul ve arsasını veren Swonto ve mütevelli heyeti üzerinde çok müspet bir etki bırakır. Nihayet masa, sandalye, laboratuvar malzemeleri ve yatılı kısmı için yatak dolap vs. Türkiye'den gelir. Ancak henüz kayıtlı öğrenci yoktur.

Öte yandan normalde okul kendi kendine yetinceye kadar Türkiye'den esnafın yardım etmesi gerekiyordu, fakat ekonomik kriz dolayısıyla ya yardım paraları gelmiyor veya çok geç geliyordu. Öğretmeler maaş alamıyorlardı. Evli öğretmenlere 150 dolar, bekârlara da 50 dolar maaş verilebiliyordu. Bu da ancak kira ve çok zaruri ihtiyaçlara ancak yetiyordu. Okula yavaş yavaş birkaç öğrenci kayıt olmaya başladı. Hazar anlatıyor. "Öğretmenler ile beraber okulun reklamını yapmak için broşürler hazırlayıp dağıtıyorduk. Hatta bir defasında Bali'nin Denpasar şehrine gittik. Bali'nin en büyük şehri olmasına ve çok uğraşmamıza rağmen oradan da yatılı kısmına öğrenci bulamadık. O günkü şartlarda oraya gitmemiz tam 24 saat sürdü." Öğrenci bulamayışlarının en büyük nedeni de oralarda tanıdıkları kimselerin olmayışı idi. Hazar, "Semarang'da da reklam için elimizden geleni yapıyorduk. Broşürleri dağıtınca okula dönerdik. Okul yüksek bir tepede olduğu için ofisimin penceresinden bakardım. Acaba bir araba gelir mi? Bir veli gelip de çocuğunu kaydettirir mi? Fakat kimse gelmiyordu. Çünkü biz İslamî bir okul olarak açmıyorduk. Oranın Müslüman halkının da, İslam adı altında açılmayan bir okula çocuklarını gönderme konusunda endişeleri vardı. Ancak hiçbir zaman da ümidimizi kaybetmedik." Hazar diğer öğretmenlerle beraber okulun reklamını yapmak için elinden gelen gayreti gösterdi. Okulun Semerang'lı Mütevelli Heyetindeki üyeler de onlara çok yardım ettiler. Onlarla yaklaşık iki ay boyunca hemen hemen her akşam öğrenci bulmak için Mütevelli Heyeti ile toplantı yapar, acaba nerede öğrenci buluruz diye kendi aralarında istişare ederlerdi, Hazar, "Ben onların yardımını asla unutamam. Özellikle Swonto, devlet üniversitesinde hocalık yapan Haris ve mütevelliden Edy'nin her

konuda çok yardımları dokundu. Üç ay uğraştıktan sonra okulumuza 33 öğrenci kayıt yaptırdı."

Semarang'da özel okullar ailelerin ilgisini çekerdi. Fakat Semasta Bilingual Okulu henüz yeni idi. Diğer özel okullar yıllardır eğitim yapıyorlardı. İmkânları, binaları, öğrenciler için ihtiyaç duyulan tesisleri ve eğitim kadroları çok iyi idi. Çok iyi de bir eğitim veriyorlardı. Fakat dini okulların eğitim kalitesi maalesef çok düşük, ayrıca bina ve tesisleri de iyi değildi. Hazar ve arkadaşları Semarang'daki eğitim sisteminin işleyişi hakkında bilgileri de çok fazla yoktu. Daha doğrusu devletin oturmuş bir eğitim sistemi yoktu.

Neden Din Eğitimi Yok?

Mütevelli Heyeti Hazar'dan okul için bir müfredat programı hazırlanmasını istediler. O da gece gündüz çalıştı ve müfredat programını hazırlayıp mütevelliye sundu. Mütevelli Heyeti müfredatı görünce, Hazar'a "Neden müfredat içinde Kur'an, tefsir hadis ve fıkıh yok?" diye sordu. Hazar, "Biz dinî dersleri okul sonrası ve akşam yatılı kalan öğrencilere yurtta vereceğiz." der. Bu cevap mütevelli heyetini tatmin etmez. Çünkü dinî eğitim olmayınca öğrenci bulamama ihtimali çok yüksekti. Hazar o günler ve müfredat ile alakalı şunları söyledi. "O yıllarda Türkiye'de 28 Şubat baskısı devam ediyordu. Bu baskılar altında büyümüştük. Hem yurt içinde ve hem de yurt dışındaki okullarımız mercek altındaydı. Devleti idare eden laikçiler Hizmet hareketi Türkiye'ye şeriatı getirecekler çok diye baskı uyguluyorlardı. Ben buradaki müfredata dinî ilimleri koyarsam ve de duyulursa Türkiye'deki okullarımıza zarar verebilirler diye endişe etmiştim. Hem veliler ve hem de Mütevelli Heyeti dinî ilimlerin öğretilmesini çok istiyordu. Mütevelli Heyeti, 'burası Türkiye değil, Endonezya ve sizin dinî bilgileri öğretme hürriyetiniz var.' dediler. Sonra düşündüm onlar haklı idi. Ben ise yanlış yapmıştım. Çünkü öğrenci velileri mutlaka dinin öğretilmesini istiyordu." Sonra Hazar ve öğretmen arkadaşları öğrencilere içeriğinde dinî bilgilerin öğretileceği yeni bir müfredat hazırladılar. Böylece hem öğrenci velileri ve hem de mütevelli heyeti memnun kalmıştı.

Hazar ve arkadaşları 33 öğrenciyle yeni dönem eğitime başladılar. Hazar, "Bir baktık ki öğrencilerin hemen hemen hepsi beş vakit namaz kılıyorlar. Ayrıca geceleri teheccüde kalkıyorlar. Buna ilaveten,

Peygamber Efendimizin sünneti olan Pazartesi ve Perşembe günleri oruç tutuyorlar." Hazar ve diğer öğretmenler öğrencilerin bu manevî durumundan son derece memnun idiler. Hatta Türkiye'deki arkadaşları ile telefonda rehberlik konusunda konuşunca onlara, "Sizin rehberlikte varacağınız hedefe biz o noktadan başlıyoruz." derler.

Yıldırım Nikâh

Hazar yaklaşık bir yıl müdürlük yaptıktan sonra evlenmek ister. Fakat kimseyi tanımıyor. Bu nasıl olacak. O idealindeki eşi nasıl bulacak. Evlenmek istediğini önce Jakarta'da Uluslararası Pribadi Direktörü Salim Güneş'e açıklar. O da İstanbul'da Hamit Çelik ile irtibata geçirir. Onun kanalı ile üniversiteli bir kız ile görüşme ayarlanır. Hazar'ın yaklaşık altı haftalık tatili vardır. Bu tatilde İstanbul'a gidecek, uygun birini bulacak. Daha sonra nişan, nikâh ve düğün yapacak. Tek kelime ile 'zor' ve başkalarının yardımı olmadan başarılması imkânsız bir durum... Peki, Hazar nasıl evlendi? Gerisini ondan dinleyelim: "İstanbul'a gideceğim, fakat kafamda pek çok soru var. İdealimde olan birini nasıl bulacağım. Böyle birini bulursam bile Endonezya gibi bir ülkeye gelir mi? Benim yaşadığım standartta bir hayat yaşayabilir mi?"

Hazar İstanbul'a varır ve orada daha önce görüşmesi ayarlanan kız ile konuşur. Hazar şartlarını anlatır. Kendisi ile evlendiğinde Endonezya'daki hayat standardını anlatır. Kız bu şartları kabul etmez. Hamit Çelik ikinci aday ile görüşmesini ayarlar. Eğer o da olmazsa kendisini mutlaka aramasını ister. Hazar ikinci aday ile de görüşür. Ona da kendisi ve Endonezya'daki hayatı ile ilgili bilgileri arz eder. Kız kabul etmeye meyillidir. Hazar anne ve babasını alıp kızın memleketi olan Susurluk'a gider ve kızı isterler. Ancak kızın anne ve babası kızlarının Endonezya gibi uzaktaki bir ülkeye gitmesini istemezler. Cami İmamı olan kızın babası, Hazar'a "Eğer İstanbul'da kalacaksan kızı hemen al götür fakat ben o kadar uzağa kız veremem." der. Dolayısıyla o da olmaz. Biri ile daha görüşür, o da olmaz. Hazar artık ümidini kesmiştir.

Dönüş için hava yolu şirketini arayıp dönüş gününü de ayarlar ve biletini onaylattırır. Daha sonra Altunizade'ye Hamit Çelik ile okulun finansman konusunu görüşmek üzere gider. Semarang okuluna verilecek bir miktar para vardır. Para konusunu konuşurken Hamit Çelik ona evlilik ile ilgili bir gelişme olup olmadığını söyler. Hazar da gelişme

olmadığını söyler. Evlilik ile hikâyenin gerisini Hazar şöyle anlatır: "Şu an eşim olan Nuran, Danimarka'ya gitmiş ve orada belletmen olarak Hizmet okullarında çalışmış. Yaklaşık sekiz ay orada kalmış. Fakat daha sonra vizesini uzatamayınca Türkiye'ye geri dönmek zorunda kalmış. O da İstanbul'da başka ülkelere gitmek için tayin bekliyormuş. 3 Şubat 1999 da onunla görüştüm." İkisi birbirilerini beğenirler. Dört gün sonra kız ailesinden istenir. Kız ailesi verir. 14 Şubatta Eyüp Sultan Camiinde dinî nikâh kıyarlar. Hazar eşi için de aynı uçakla uçmak için bilet bulur. Nihayet 23 Şubatta da resmî nikâh ve düğün yapıp Endonezya'ya uçarlar.

Çok eski zamanlardan beri kültürümüze yerleşen 'Yıldırım Nikâhı' şöyledir ki; eskiden insanlar evlenmek için resmî dairelere başvurduğundan gerekli belgeleri toplamalarına rağmen istekleri askıda kalır ve iznin çıkması için en erken 15-20 gün gerekebilirmiş. Sonradan yeni bir karar ile evlenmek isteyenlerin bekleme sürelerini kısaltmak için belgeleri toplama işini sonraya erteleyebilme durumu ortaya çıkmış. Yani çiftler iki gün içerisinde evlenebilecek ve belgelerini daha sonra getirebilecekti.[2] Bu belgeler elbette temel belgeler dışında kalan ve kişileri uğraştıracak belgelerdir. Bazıları ise, iş veya başka nedenlerden dolayı veya yurtdışına gideceğinden kısa bir zaman süresi içinde yapılan nikâha 'Yıldırım Nikâhı' demişler.

Bu hemen hemen her kültürde vardır. Batıda 'Eloping' derler. Evelenecek kişiler ilan etmeden, düğün davetiyeleri göndermeden aile içinde çabucak nikâh kıyılır ve düğünü yaparlar. Yıldırım nikâhının Endonezya kültüründe de yeri vardır. O kültürde 'Kawin Lari' derler. (Kawin nikâh manasındadır. Lari ise koşarken demektir. Yani 'koşarken nikâh yapmak' manasındadır.) Bazen kız oğlan birbirini sever ve evden kaçıp nikâh yaparlar. Bu tür nikâha da 'Kawin Lari' derler.

Hazar, "O günleri düşündüğüm zaman iki haftada hiç evlilik olur mu? Bunun olması mümkün değildi. Ancak ben sebeplere riayet etmiştim ve kanaatimce bu evlilik Allah'ın inayeti ve yardımıyla oldu." dedi.

Hazar eşi ile beraber İstanbul'dan ayrılıp Jakarta'ya geldiğinde ikisinin cebinde sadece 400 dolar para vardır. Onu da eniştesi vermiştir. Hazar, "Bunu başka insanlara anlatırsan, deli derler. Yeni evlenmişsin

2 https://kadin.com/yildirim-nikahi-nedir

ve başka bir ülkeye gidiyorsun. Ev kiralayacaksın, eve eşya alacaksın, vs. bütün bunları yapman gerekirken 400 dolar cebinde para ile o ülkeye gideceksin. Malum Endonezya'da ev kiraları bir yıllık peşin ödenir." Peki, hazar ve eşi neye güvenerek gitti? Gidince ne yaptı?

Hazar arkadaşlarına çok güveniyordu. Biliyordu ki oraya varınca arkadaşları kendisine yardım eder. Hakikaten de dediği gibi oldu. Okul Mütevelli Üyesi Edy, Hazar ve eşi Nuran'ı evinde onlar ev kiralayıncaya kadar misafir etti. Okul idaresi onun birkaç maaşını peşin ödedi. Böylece bir yıllık peşin kira ve zaruri olan ev eşyalarını alırlar. Hazar'a sordum. " Neden paranız yoktu? Hâlbuki siz özel bir okulda müdür idiniz." Hazar, " Okul yeni açılmıştı. O yıl sadece 80 öğrencimiz vardı. Ayrıca öğrenci ücreti çok düşük tutulmuştu ki öğrenci bulabilelim. Ekonomik krizden dolayı Türkiye'den her ay gelecek olan 3000 dolarlık yardım da gelmiyordu. İmkânsızlıklardan dolayı okul çalışanları olarak çok az maaş alırdık. Aldığımız maaşla ancak kiramızı verir ve çok zaruri ihtiyaçlarımız karşılayabilirdik." Hazar ve eşini zor günler bekliyordu. Onu aşağıdaki bölümlerde okuyacaksınız.

Tembel Oğlan!

Mehmet Çetin İzmir'in en iyi liselerinden biri olan Yamanlar Koleji'nin mezunlarından biridir. Kolejde okurken kendini tam derslerine veremiyordu. Neticede liseyi bitirmesine rağmen üniversite imtihanlarında başarılı olamadı. Yamanlar kolejini okuyup da üniversite sınavlarında başarılı olamamak, kolejde çok büyük bir ayıp sayılırdı. Genel itibariyle Yamanlar Kolejini bitiren bütün öğrenciler, Türkiye'nin en iyi üniversitelerine girerlerdi. Mehmet kolej günlerini şöyle hatırladı. "Yamanlar Kolejinde şöyle bir şey konuşulurdu. Eğer koleji bitirip de üniversiteye giremezsen ya çok akılsızsın, ya da aptalsın." Çünkü kolej İzmir'in en iyi lisesiydi. Fakat Mehmet, kolejde okurken kendini derslere veremez, öğretmen ve öğrenciler onu yaramaz olarak görürlerdi. Mehmet'in din dersi öğretmeni Asım onun bazı kabiliyetlerini keşfeder. Asım öğretmen, Mehmet'in ruhu üzerinde silinmeyecek derin izler bırakır. Mehmet öğretmenleri içinde en çok onu seviyordu. Asım öğretmen, Mehmet'in gelecekte başarılı olabileceğine inanıyordu. Bir defasında Asım öğretmen ona, "Sen yurt dışına git ve orada evlen!" dedi. Mehmet o zaman çok gençti. Onun ne demek istediğini tam anlayamaz. Gerçi Mehmet'in aklındanda yurtdışına gitme fikri vardı fakat nasıl gidecek, nereye gidecek, gittiği yerde ne yapacak emin değildi. Liseyi

bitirip üniversiteyi kazanamayınca öğretmenleri ona, "Endonezya'ya gider misin?" diye sordular ve Mehmet de kabul etti. Daha sonra kendine geniş bilgi verdiler. Mehmet Endonezya'nın Semarang şehrinde açılan Hizmet okulunda belletmenlik yapacak ve aynı zamanda orda üniversiteyi okuyacaktı. O gerekli hazırlıklarını yaptı. Ailesi onu havaalanında uğurlarken, hem Mehmet ve hem de ailesi gözyaşlarını tutamadılar. Mehmet için çok zor bir gün olmuştu. İlk defa ailesinden ayrılıp uzak bir ülkeye gidiyordu. O ayrılış Mehmet'in hayatında bir dönem noktası oldu. 11 Eylül 2001 tarihinde Jakarta'ya ve oradan da Semarang şehrine uçtu. Mehmet'in 'hayatımda dönem noktasıdır.' dediği yeni yolculuğu o günden başlar.

Mehmet de önceleri her yeni gelen Türk gibi Endonezya'da çok zorlanır. Önce yemeklerini yiyemez. Semarang şehrine alışmaya çalışır. Fakat zamanla o da şehrin havasına, yiyeceklerine, trafiğine yavaş yavaş alıştı. Trafik diyorum çünkü Endonezya'da altı yapı yetersizliğinden dolayı trafiğe alışmak çok zordur. Ancak zamanla o da yavaş yavaş alışmaya başladı ve her şey daha kolay olmaya başladı. Mehmet ilk önce Bahasa dil kursuna kayıt oldu. Ayrıca Semasta Bilingual Okulunda da belletmenliğe başladı. Kursta kendisi ön sıralarda oturur ve sınıfta çok konuşurdu. Ayrıca kurstan sonra okula gelir, öğrencilere belletmenlik yapardı. Bu onun bir yıl içinde Bahasa dilini daha çabuk öğrenmesine vesile oldu. Kursu bitirir bitirmez Semarang Devlet Üniversitesine kayıt yaptı. Mehmet üniversitede okurken fıtratı gereği sınıfta çok konuşkan birisi idi. Kısa zamanda hem hocaları hem de öğrenci arkadaşları onu sevdiler. O kolayca herkes ile kolayca anlaşabiliyor ve arkadaşlık kurabiliyordu. Zorlanmasına rağmen üniversiteyi iki buçuk yıl içinde bitirdi. Onun için o gün bayramdı. Gerisini Mehmet'ten dinleyelim. "Yamanlar Kolejinde beraber okuduğum bazı arkadaşlarıma telefon edip, üç buçuk yıl içinde hem dil öğrendiğimi ve hem de üniversiteyi bitirdiğimi söyleyince kimse inanmadı. Herkes hala beni eski yaramaz ve derslerine önem vermeyen biri olarak görüyordu. Kimse değiştiğime inanmıyordu." Ancak Endonezya'da ki Mehmet Türkiye'deki Mehmet değildi. Peki, Mehmet nasıl oldu da böyle değişti. Mehmet anlatıyor:

"Ben Endonezyalılardan her şeyden önce sabretmeyi öğrendim. Aynı zamanda halkın çok Kur'an okuduğunu gördüm. Aile fertleri akşam ile yatsı namazları arasında bir araya gelir ve herkes Kur'an okur, pazartesi ve perşembe günleri sünnet olduğu için oruç tutarlar. Güya

öğrencilerimin belletmeni idim, ama ben onlardan çok şey öğrendim. Endonezyalı öğrenciler yurtta gece teheccüde kalkar. Sonra sabah namazını kılar ve uyumazlardı. Türkler genelde sabah namazdan sonra uyur."

Bir defasında öğrencilerden birinin babası Mehmet'e şunları söyledi. "Bu okulda benim çocuğuma hem çok kaliteli eğitim verdiğinizden, hem de ders sonrası, akşamları ve hafta sonrası yaptığınız çeşitli faaliyetlerden dolayı son derece müteşekkirim. Fakat şayet benim oğlum bir vakit dahi cemaatle namazını kaçırsa ve her pazartesi ve perşembe günleri oruç tutmazsa, sizin yaptığınız kaliteli eğimin benim gözümde hiçbir kıymeti yoktur. Siz kendiniz, pazartesi ve perşembe günleri oruç tutmasanız dahi, mutlaka benim oğlumu sahur için kaldırın. O yemeğini yesin ve pazartesi ve perşembe günlerini oruçla geçirsin." Öğrenci velisinin bu samimane sözleri Mehmet üzerinde çok etki bırakır. O da her pazartesi ve Perşembe günleri imsakten bir saat önce kalkar, hem oruç tutacak çocukları sahur için kaldırır ve kendisi de onlarla beraber oruç tutardı. Bu, zamanla Mehmet'in kendi hayatının da bir parçası oldu.

Mehmet Semarang şehrinde okulda belletmenlik ile ilgili hatıralarını anlatırken sanki hala o günleri yaşıyor gibi idi. Musa adındaki diğer belletmen arkadaşını hatırladı. Onun belletmenliğini anlatırken çok duygulandı ve onun fedakârlığını, gözyaşlarını hiç unutamıyor. Kimdi Musa belletmen? Mehmet'ten dinleyelim. "Musa çok iyi bir belletmen ve kendisini öğrencilerine adamış çok fedakâr ve aynı zamanda takva sahibi bir insandı. Musa›nın özelliklerden birisi de, o kendi öğrencileri için dua eder ve dua ederken de gözleri yaşla dolardı. Onu namazlarda hep gözü yaşlı gördüm. Musa'nın gözyaşları, samimiyetinden dolayı kalbinin derinliklerinden akan tertemiz billur damlalardı. Musa'nın fedakârlığını da asla unutamıyorum." Gözyaşları merhamete delildir. Yürek yanmasa göz ağlamaz, denilir.

Resûlullah (s.a.s.), yanında Abdurrahman İbn Avf, Sa'd İbn Ebî Vakkâs ve Abdullah İbn Mes'ûd bulunduğu halde Sa'd İbn Ubâde'yi (Allah onlardan razı olsun) ziyaret etti. Durumunu görünce Resûlullah ağladı. Onun ağladığını gören sahâbîler de ağlamaya başladılar. Bunun üzerine Hz. Peygamberimiz *"Bilmez misiniz, gerçekten Allah, gözyaşı ve kalbin elemi sebebiyle kişiye azap etmez. Fakat –dilini işâret ederek– bunun yüzünden azap eder veya bağışlar*" buyurdu. (Buhârî)

Gözyaşları ile alakalı Mevlana Celalettin Rumi ne kadar güzel söyler:

*Bulut ağlamadıkça yeşillik nasıl güler? Çocuk ağlamadıkça süt nasıl coşar? Bir günlük çocuk bile yolu bilir. Ağlayayım da esirgeyen dadı gelip yetişsin, der. Sen bilmiyorsun; Dadılar Dadısı da sen ağlamadıkça bedavaca s*ütü az verir. Kulak ver, "Çok ağlayın" dedi. A*ğlayın da yaratıcı Allah'ın ihsan sütü aksın. Dünyanın direği bulutun ağlamasıdır, güneşin yakması. Sen bu iki ipe iyi sarıl. Güneşin hararetiyle bulutun gözyaşı olmasaydı beden ve arz, nasıl olur da semirir, gelişirdi? Bu hararete bu ağlayış, temel olmasaydı şu dört mevsim nasıl mamur olurdu? Güneşin hararetiyle* âlem *bulutunun ağlaması, nasıl cihanın ağzının tadını getiriyor, nasıl âlemi hoş bir hâle sokuyorsa, sen de akıl güneşini yak, gözünü gözyaşları saçan bir bulut hâline getir. Küçük çocuk gibi sana da ağlayan bir göz gerek.*[3]

Musa, sonra Türkiye'ye döndü. Fakat Mehmet'in ruhunda silinmeyecek izler bıraktı. Zamanla onunla Türkiye'de olan irtibatını kaybetti. Ancak Musa hâlâ, hem öğrencileri ve hem de Mehmet için gönüllerinde olan bir kahraman. Onun gözyaşları ile ektiği tohumlar yeşerdi, önce fidan sonra da meyve veren ağaç oldu.

Mehmet'e, belletmenllikte öğrencileri ile olan ilişkileri nasıldı diye sordum. Ayrıca ne gibi zorluklarla karşılaştığını öğrenmek istedim. O bana, "Belletmenlik yaparken hem kendimin hem de öğrencilerimin en çok sevdiği şey, dersler bittikten sonra okuldan artan kalan zamanlarda beraber yaptığımız şeylerdi. Öğrenciler ile beraber futbol, basketbol oynardık. Tabi ki namaz vakitleri namazları da cemaatle kılardık. Biz öğrencileri, öğrenciler de bizi çok severdi." Okulda öğrenciler ile yemek esnasında sohbet ederken bazılarına sordum. Okulda hem zengin olan ailelerin çocukları, hem de burslu fakir çocukları var. Ayrıca Müslüman olmayan çocuklar da var. Bu problem oluyor mu? Aldığım cevap çok ilginçti. "Biz bu okulda böyle bir ayırımcılık hissetmiyoruz." Hatta yurtta yatılı olarak kalan gayrimüslim çocuklar, bazen Müslüman olan çocukları namaz vaktinde namaza kaldırıyorlarmış. Zengin olan ailelerin çocukları da şımarık değillermiş. Aynı zamanda zengin olduklarını da çok belli etmezlermiş.

---

3 Mevlana Ağlamak veya Gözyaşı ile ilgili Sözleri, https://www.secdem.net/genel/faydali-bilgiler/mevlana-aglamak-veya-gozyasi-ile-ilgili-sozleri.html

Mehmet üniversiteyi bitirince Semesta Bilingual Okulunun erkek kampüsünde öğretmenliğe başlar. O, gündüz öğretmenlik yapmakta fakat rehberliği de ihmal etmemektedir. Çünkü öğrencilere manevî değerleri vermek onun hayatının gayesi olmuştur.

Mehmet, bir başka hatırasını şöyle nakletti. "Bir defasında 1700 tane öğrencisi olan İslamî bir okulun sahibi zengin bir iş adamı okulumuza gelerek kendi oğlunu okulumuza kaydetmek istediğini söyledi. Sebebini sorduğumuzda 'Çünkü bu okulu bitirenler çok iyi üniversitelere gidiyor. Arzu ediyorum ki oğlum bu okulda okusun, eğitim sistemini öğrensin. Türk öğretmelerine benzesin ve sonra da gelip benim sahip olduğum okulda aynı sistemi uygulasın." Okul sahibi zengin işadamı uzun vadede kendi okulundaki eğitim sistemini Semasta Bilingual Okulundaki gibi olmasını istiyordu.

Endonezya'nın Jakarta, Bandung, Bogor, Yogyakarta ve Açe bölgelerinde araştırma yaparken buna benzer çok şeyler duymuştum. (Bunların bir kısmını bu bölüm ve gelecek bölümlerde okuyacaksınız.) Çünkü Hizmet okulları başarılarından dolayı başka okullara da model oluyorlar. Hatta Eğitim Bakanlığının bazı yetkilileri, bu sistemi devlet okullarında da uygulamak istiyorlar. Ancak iyi bir eğitim sistemi, iyi eğitilmiş fedakâr insanlarla olur. İyi niyet bir adımdır. Gerisi olmazsa

Resim 20:Mehmet'in evlilik günü çektirdiği hatıra fotoğrafı. Ortada en uzun boylu Mehmet, gelin ve gelinin solundaki de gelinin kardeşi

olmaz. Çünkü programı uygulamak için fedakâr ve disiplinli öğretmen ve belletmenlere ihtiyaç vardır.

Kabul olan dua

Mehmet, okulda talebelerine ders verme ve rehberlik yapmakla çok meşguldü. Mehmet'in okulda çalışan diğer öğretmenlerle beraber bir gaye-i hayali vardı. O da, okullarının ve öğrencilerinin başarısı idi. Onlar en kaliteli eğitimi vermek ve bu gayeyi gerçekleştirmek için gece gündüz çalışıyorlardı. Okul kurulduktan sonra eğitim kalitesini her yıl biraz daha artırıyorlardı. Ancak çok çeşitli zorluklarla da karşılaşıyorlar, fakat onlar bu zorlukların, ortak akıl ve birbirilerine destek olan ekip çalışması ile üstlerinden geliyorlardı. Bütün öğretmen ve idarecilerin samimi ve çok fedakâr çalışmaları da başarılı olmalarını sağlıyordu. Ancak Mehmet ve okulda çalışan diğer öğretmenlerin ifadesi ile "Başarılar hep Allah'ın inayeti idi." Onlar öğrencilerinin eğitimde başarılarını, rehberlikte manevî yönlerinin güçlendiğini gördükleri zaman adeta ayakları yerden kesiliyor ve çok mutlu oluyorlar. Aynı zaman yeni projeler için bir motivasyon kaynağı oluyordu. O günler ve arkadaşları ile ilgili kanaatini sorduğumda Mehmet şunları söyledi. "Hepsinin de ortak gayesi öncelikle hal, hareket davranış ve manevî açıdan kendi öğrencilerine bir rol model olmaktı. Onlar bu gayelerini gerçekleştirmek için tamamen kendilerini adamışlardı. Çok iyi bir kardeşliğimiz vardı, fakat bazen de kendi aramızda farklı fikir ve mizaçlardan kaynaklanan problem de olurdu. Fakat samimiyet ve kardeşlik içerisinde zamanla çözerdik."

Türk kültürüne göre, bir genç üniversiteyi bitirir ve de bir iş sahibi olursa artık evlenme vakti geldi demektir. Mehmet de diğer öğretmen arkadaşları gibi çok meşguldü, ama artık evlenmeyi de düşünüyordu. Anne ve babası ile telefonda görüşürken onların böyle bir beklentisi olduğunu anladı. Onlar da Mehmet'in mutlu gününü görmek istiyorlardı.

Peygamberimiz evliliği dinin yarısı saymış ve evliliği teşvik etmiştir. O (s.a.s.), bu konuda şöyle buyurur.

"Üç şeyi geciktirmeyin. Vakti gelince namazı, hazır olunca cenâzeyi ve denk birini bulunca bekârı evlendirmeyi."[4]

---

4 Tirmizî, Salât, 13/171. 13 Nedir, 171 nedir? Normalde bir sonraki Buhari ve

"Ey gençler! Sizden evlenmeye güç yetirenler evlensin."[5]

"Nikâh benim sünnetimdir. Benim sünnetimi uygulamayan benden değildir. Evleniniz. Çünkü ben diğer ümmetlere karşı sizin çokluğunuzla iftihar ederim."[6]

Abdullah b. Abbas, "Âbidin ibâdeti, ancak evlendiği zaman tamamlanır." buyurmuştur.[7] Rivayete göre, Muaz b. Cebel'in vebâ hastalığından iki hanımı öldü. Kendisi de aynı hastalığı çekmekte olduğu halde 'Beni evlendiriniz; çünkü Allah'ın huzuruna bekâr olarak çıkmak istemiyorum.' dedi.[8] Bizim kültürde de 'yalnızlık Allah'a mahsustur.' denilir. Nitekim Mevlana, "Yalnızlık Allah'a mahsus. Her canlı bir eş arar, taşın kalbi yok, ama onu bile yosun sarar." der.[9]

Mehmet, evlenmek istediğini önce kendi ailesiyle ve daha sonra okulda bulunan öğretmen ve müdür arkadaşlarla istişare etmişti. Mehmet evlenmek niyeti ile ailesinin tavsiyesi üzerine Türkiye'ye gitti. Onlar kanalı ile bir iki tane bayanla görüştü ancak evlenmeden döndü. Sonrasını Mehmet'ten dinleyelim. "O zamanki kurallar gereği arkadaşlar okul tatilinde gider ve evlenir gelirlerdi. Okul tatilleri de kısa idi. Ailemin isteği üzerine tatile gittiğimde bir iki teşebbüsüm oldu fakat kaderde yokmuş ki çeşitli nedenlerden dolayı olmadı. Teşebbüslerim akim kalınca din dersi öğretmenim Asım hocanın 'yurtdışına git ve orada evlen' sözleri hep hatırımda idi. Aklında biri vardı, ancak olur muydu olamazıydı, endişeleri vardı. O kendisini okuldaki arkadaşları gibi hizmete adamıştı. Kendisine eş olacak bayanın da öyle olması gerekiyordu. Mehmet, " Aylarca namazlarımdan sonra hep dua ettim. Allah'ım bana hayırlı bir eş ver ki, o da benim gibi topluma hizmet etsin. Hizmetime engel olmasın."

Türkiye'deki teşebbüsler olmayınca, daha önceleri kendi okulundan mezun bir kız aklına geldi. Mehmet kızı uzaktan tanıyordu. Çünkü

Müslim'de olduğu gibi tek bir rakam olmalı!?

5 Buhârî, Nikâh, 3; Müslim, Nikâh, 1.

6 İbn Mâce, Nikâh, 1.

7 İmam Gazzalî, İhyay-ı Ulûmu'd- Din http://islamilimleri.com/AnaSayfa/35/03i-hya-i%20ulumid'd-din/ihya-i%20ulumid'd-din.pdf

8 a.g.e

9 Mevlana Evlilik ile ilgili Sözlerihttps://www.secdem.net/genel/faydali-bilgiler/mevlana-evlilik-ile-ilgili-sozleri.html

Mehmet önceleri erkek kampüsünde belletmenlik yapmış, şimdi ise öğretmenlik yapıyordu. Kızın iki erkek kardeşi de erkek kampüsünde okumuştu. Bu vesile ile aileyi tanıyordu. Mehmet önce düşündü ki, bu kızı istesem de vermezler. Çünkü kızın ailesi hem zengin ve hem de Endonezya'da çok meşhur olan şarkıcı Rumey Roma'nın kızıydı. Kendisi ise orta halli bir ailenin çocuğu. Kafasında çok sorular vardı. Eğer kızı verseler bile zengin bir ailenin çocuğu olduğu için lüks bir hayat isteyebilirdi. Benim maaşımla öyle yüksek standartta bir hayat yaşatmam mümkün değil. Ama bütün bunlara rağmen kendi arkadaşlarıyla istişare ettikten sonra kızı ailesinden istemeye karar verir.

Endonezyalılar Şâfiî mezhebinden olduğu için evlilikte de kızın velisinin olurunu almak nikâhın şartlarından biridir. Mehmet Hanefî mezhebinde idi. Hanefî Mezhebinde veli şartı yoktur, ancak anne ve baba ile istişare etme âdeti vardır. Ayrıca Şâfiî mezhebinde damat adayı kendisi direk kızı isteyemez. Âdete göre, damat adayının velisi damat adına kızın velisine gider ve kızı ondan ister. Fakat Mehmet'in babası Türkiye'de idi. Gelmesi o günkü şartlarda zordu. Çare olarak Mehmet okul müdüründen velisi olmasını ister. Böylece okul müdürü kızın evine giderek ailesi ile görüşür ve kızı babası Rumey Roma'dan ister. Aradan belli bir zaman geçer. Mehmet biraz heyecan ve biraz da endişe ile beklemektedir. Yukarıda bahsedilen sorular hep aklındadır. Ancak neticede Allah'a dua edip, tevekkül etmiştir.

Yıl 2008. Rumey Roma Kurban bayramın ilk günü Mehmet'i evine davet eder. Gerisini Mehmet'ten dinleyelim. "Zannettim ki kızın babası bana bazı sorular soracak veya bazı şeyleri sadece istişare edecek. Evine gidince beni özel bir odaya aldı. Ben çok heyecanlı idim. Ne olacağını bilmiyordum. Onların evlilik adetlerini de bilmiyordum. Kalp atışlarım yükseldi. Bacaklarım dahi titriyordu. Hayatımda ilk defa böyle bir şey ile karşılaşıyorum. Bana ne soracak, nasıl cevap vereceğim. Bildiğim tek şey vardı. O da kız ve annesinin bu evliliğe razı olduğu kulağıma gelmişti." Mehmet oturunca biraz daha rahat nefes almaya başladı. Rumey de oturdu ve sakin sakin Mehmet ile konuşmaya başladı.

Mehmet'e, "Aylardır senin adın bizim evde konuşulmaktadır. Size ilk sorum şu olacak. Siz kızımla evlendikten sonra bizimle mi yaşayacaksın, yoksa ayrı mı yaşayacaksınız? Yani bizim evde mi yaşayacaksın, yoksa kendi evinde mi?" Ben ona, 'Efendim bizim Türk kültürüne göre, bizim kendi evimizde yaşamamız lazım.' Bu cevabıma "eğer bizim

evde yaşamak isteseydin, kızımı sana vermeyecektim" dedi. Rumey bu defa "Peki senin kızıma bakacak kadar yeterli gelirim var mı?" diye sordu. Ben, 'Uluslararası bir okulda öğretmenlik yapıyorum ve maaşım da iyi. Kanaatimce, ben sizin kızınıza iyi bir hayat yaşatacak kadar gelirim var efendim.' dedim. Rumey daha sonra başka sorular da sordu. Çok heyecanlı idim ama bütün sorulara cevap verdim.' Rumey, "Son olarak sana şunu sormak istiyorum. Çocukların olacak. Eşine ve çocuklarına imamlık yapabilecek misin?" İmam olacak kadar dini bilgin ve Kur'an'dan ezberin var mı, demek istiyordu... Ona da 'Evet Efendim' dedim.

O sonra Mehmet'in kolundan tutup Rumey'in 40 civarında yakın arkadaşı ve akrabalarının bir arada olduğu salona götürdü. Herkes onlara bakıyordu. Mehmet gerisini şöyle hatırladı. O anlatırken sanki o günleri yeniden yaşıyormuş gibi heyecanlı olduğunu gördüm. Mehmet, "Rumey önce eşi ve çocuklarına Mehmet'in kızı ile evlenmesi ile alakalı kanaatlarını sorarak, 'siz bu işe razımızsınız?' deyince, onlar 'evet' dediler. O sonra kızına döndü. 'Sen Mehmet'i seviyor musun? diye sorunca kız adet üzere cevabı sesli vermeden evet anlamında başını salladı. Mehmet, 'ayakta zor duruyordum. Sanki dizimin bağları çözülmüştü. Ellerim ayaklarım zangır zangır titriyordu.' Bunun üzerine Rumey salonda bulunan herkese gülümseyerek ve bu evliliğin kabul edildiğini belirterek yedi ay içince düğün hazırlıklarının tamamlanmasını istedi. Benim tekrar kalp atışlarım yükselmişti. Heyecanım dorukta idi. Kendi kendime acaba rüya mı görüyorum. Fakat salonda bulunan herkes gelip beni ve kızı tebrik etmeye başlayınca rüya değil, gerçek olduğunu anladım. 'Allah'ım ne büyüksün. Bu evliliği bana layık gördün' dedim." O eve davet edilirken böyle bir şey beklemiyordu. İkramlardan sonra evden ayrılınca yaptığı ilk iş okuldaki müdür ve öğretmen arkadaşları aramak oldu. O okula doğru giderken sanki uçuyor gibi idi. Daha sonra kızın babası Mehmet'e "Sizin Hizmete olan bağlılığınız ve sadakatiniz ve kendinizi toplum hizmetlerine adadığınızdan dolayı kızımı sana verdim." dedi. Mehmet'e göre, normalde bu tür meşhur sanatçılar çocuklarını kendi çevresindeki sanatçılarla evlendirirler. Rumey ve ailesinin bu işe rızası, Allah'ın bir inayeti idi. Yoksa sebepler tahtında mümkün değildi.

Mehmet'e o anki hislerini sordum. O, "Asım öğretmenin nasihati tekrar kulağımda çınladı. Kendim de bu işin olması için çok dua

etmiştim. O an aldım ki Asım öğretmenimin duası kabul oldu. O gün benim için asla unutulmayacak bir gün idi. Mehmet ayrıca kızın ailesinin soyunun Yemen'den gelen Araplara dayandığını ve bundan dolayı da ailenin Türkleri çok sevdiğini ifade ederek, "Muhtemelen kızlarını bana vermelerinde bunun da rolü vardır." dedi.

Mehmet ile görüşürken anladım ki o Endonezya ve Endonezyalıları çok seviyor. O, "Endonezyalılardan sabretmeyi öğrendim. Maneviyatlarından çok istifade ettim." O, onların çocuklarını eğitirken de kendisini çok mutlu hissediyordu. Hani Türk kültüründe yerleşmiş bir hikâyecik vardır. Birine 'nerelisin' diye sorarlar. O da ' henüz evlenmedim' cevabını verir. Bundan kasıt kişinin evlendiği yerden olduğudur. Ben Mehmet'te bunun tecelli ettiğini gördüm. Zaten fıkıh âlimlerine göre de insanın 15 günden fazla kalıp rızkını temin ettiği ülke onun kendi vatanıdır. Türkiye'de Hizmet Gönüllülerine karşı devam eden zulüm süreci de Mehmet'i daha çok Endonezyalı yapmış. Çünkü o, orada hür, dinini yaşayabiliyor ve dinine hizmet edebiliyor. Evet, lisede iken tembel olan veya tembel görülen Mehmet Endonezya'ya gittikten sonra içindeki cevheri keşfetmiş ve yep yeni bir Mehmet olmuştu. Ama asıl olan kader planında kendisini bulmayı Cenab-ı Allah orada nasip etmiş. Çünkü her hicret, insanı yeni bir insan yapar ve insanın kendini keşfetmesine vesile olur. Bunun içindir ki hemen hemen bütün peygamberler, onların sahabeleri ve büyük âlimler iradî veya cebrî olarak hicret etmişlerdir. Hicret insanı manen yeniler. Allah için hicret eden istikamet üzere olur. İmam Rabbanî (ö.1624) Mektuba adlı eserinde , "Ashab-ı Kehf'in köpeği olan 'Kıtmir' Ashabı Kehf ile hicret ettiği için Kur'an'a girdi" der.

Mehmet için Endonezya kültürüne göre bir düğün yapılır. Ancak Türk arkadaşları da Türk kültürüne göre bazı şeyler ilave ederler. Mesela damat ve gelinin elbisesine para asma Endonezyalıların dikkatini çeker ve hoşlarına gider.

Parlayan Yıldız

1999 yılında açılan Semesta Bilingual Okulu öğretmenlerinin, belletmenlerinin ve Mütevelli Heyetinin çok çalışması, öğrencilerin gayretleri ve uygun müfredat sayesinde kısa bir sürede bölgede kendi varlığını kabul ettirdi. Kuruluşunun dördüncü yılı olan 2003'te eğitimdeki ba-

şarılarıyla bölgede ilk 15 okul arasına girdi. Zamanla okulun başarıları daha da arttı ve bazen ilk üçe girdi, çok defa da birinci oldu.

Okulun başarılarından birisi de mezunlarının hemen hemen hepsinin Endonezya'daki çok iyi üniversiteleri kazanmaları oldu. Semesta Bilingual Okulu mezunları daha sonraları üniversitelerini bitirerek hem devlette, hem de özel sektörde çok önemli pozisyonlara atandılar. Okulun web sitesindeki bilgileri incelerken, okul kurulduğundan bu yana matematik, bilim ve spor dallarında 63 altın, 93 gümüş ve 64 bronz madalya kazanmış olduklarını öğrendim.[10] Okul, bilimsel açıdan çok başarılı olsa da, ancak diğer bazı konularda kendisini biraz daha geliştirmesi gerekiyor gibi. Özellikle müzik ve sanat dalında bölgedeki başarılı diğer okullar ile kıyaslandığında henüz istenilen seviyede değil gibi gözüküyor.

İmam Nugroho

Semerang'da okul ile ilgili araştırma yaparken okul müdürü İmam Nugroho ile de görüştüm. Yanlış anlaşılmasın, adı İmam, yoksa Türkçede ki dini manada cami imamı değil. Kendisi Semarang'a gelen ilk Türk öğrenciler ile tanışan ve evlerde kalan birisi. Uluslararası Pribadi Okulunda belletmen ve öğretmenlikten sonra Semesta Bilingual Okuluna müdür olarak tayin edilmiş. Ona okulun başarıları ve bölgedeki eğitimdeki etkisini sordum. İmam Nugroho şunları söyledi. "Okulumuzun başarıları öncelikle diğer özel okulların, bölgedeki İslam okullarının ve de Eğitim Bakanlığı yetkililerin dikkatini çekmeye başladı." Eğitim Bakanlığı yetkilileri okulu bölgede bir model olarak görüyorlar ve okula resmen destek veriyorlardı. İmam Nugroho, "Ayrıca bölgedeki İslam

10 Bu bilgi okulun websitesinden alınmıştır: https://semestaschool.sch.id/ Accessed 05.10.2019

okulları da zaman zaman okula gelip eğitim sistemi, müfredat ve rehberliğin nasıl yapıldığını öğrenmek istiyorlar. Bizden öğrendiklerinin benzerini uygulamak istiyorlardı. Yatılı kısmındaki rehberlik programımız da en dikkat çeken konulardan biri idi. Hatta bazı özel okullar ve Çinlilerin okulları dahi rehberlik programımızı merak edip geldiler ve bizden bilgi istediler."

Ben 2018 yılında bu araştırmayı yaparken Semesta Bilingual Okulunda beş farklı ülkeden öğretmen ve belletmenlerin çalıştığını müşahede ettim. Okul idaresi, mütevelli heyeti, veliler ve öğrenciler bunu bir zenginlik olarak görüyorlar. Çünkü her öğretmen ve belletmen kendi ülkelerindeki eğitim bilgi ve tecrübelerini beraberinde getiriyorlar.

Araştırmayı yaparken merak ettiğim bu başarıyı yerinde incelemek ve daha derin araştırmak istedim. Öğretmen ve belletmenlere, okulun başarısının sırlarını sordum, bu başarıyı nasıl elde ediyorlar. Yaptığım araştırma sonucunu analiz ederken beş önemli sebep tespit ettim.

Birincisi şudur. Semarang'daki okulda yeni bir şey icat etmemişler. Hizmet okullarındaki özellikle Jakarta'daki Uluslararası Pribadi Okulundaki eğitim sistemi, müfredatı ve rehberlik programlarını o bölgenin şartlarına göre ufak tefek bazı değişikliler yapıp uygulamışlar.

İkincisi, okulda iyi bir vazife taksimi ve zaman tanzimi yapmışlar. Ekip çalışması var. Okulda genelde iyi bir kardeşlik havası var. Görüştüğüm kimseler farklı düşünce veya kültür ve fıtratlardan dolayı bazen okulda çalışanlar arasında ufak tefek problemler olduğunu, ancak bunların çok defa kolay bir şekilde çözüldüğünü, eğer problem çözülemez ve büyürse, idareci, öğretmen veya belletmenlerin başka bölgelerdeki okullara tayin edildiğini belirttiler.

Üçüncü olarak, okuldaki başarının sırrı, okulun mahallî olan İslam okullarından farklı olmasıdır. Semesta Bilingual Okulundaki eğitim sistemi ve eğitici kadro, din ile modernitenin beraber yaşanabileceğini fiilen gösteriyorlar. Öğrencilere günümüz şartlarında çok detaylı yaşanamayacak İslamî bilgileri propaganda yapmak yerine, bir Müslümana günlük hayatında lazım olacak ve başarıya ulaştıracak bilgiler yaşanarak öğretiliyor. Özellikle öğretmen ve belletmenler fedakârlık, samimiyet ve doğru hareket ettikleri için, öğrenciler üzerinde tesirleri artıyor ve rehberlikte başarılı oluyorlar. Okulda bölgedeki İslamî okullar

gibi çok ağır dinî bilgiler verilmiyor, ancak moral değerleri örnek model ile sunuluyor.

Dördüncü olarak, eğitici kadronun Hizmetin okullarının dünyanın başka ülkelerinde geliştirdiği yeni programlarını ve başarılı metotlarını istişare ile veya yerinde görerek kendi okullarında uygulamaya koymalarıdır. Yani global düşünüyor, fakat lokal hareket ediyorlar. Ben 2000'li yıllarda Harvard Üniversitesi hastanelerinde çalışırken, üniversite, müfredatını global vatandaş yetiştirmek üzere yeniledi ve uygulamaya koydu. Hizmet okulları, Semesta Bilingual Okulu dâhil, bunu belli bir dereceye kadar uyguluyorlar ve de başarılı oluyorlar. Dünyayı az çok bilen ve kendine güvenen mezunlar yetiştiriliyor.

Beşinci olarak, Hizmet okullarında idareci, öğretmen ve belletmenler genelde talebeleri kendi evlatları, kardeşleri veya bacıları gibi görüyorlar ve ona göre muamele ediyorlar. Onların bu fedakârlığını gören öğrenciler de, öğretmenleri ve belletmenleri babası veya annesi gibi görüyorlar. Dolayısıyla okul aynı zamanda bir aile gibi oluyor ve herkes birbirine yardım edince başarılı sonuçlar alınıyor.

Son olarak da, okuldaki başarının sebebi, belki de en önemlisi, rehberlik sistemidir. Çünkü okuldaki belletmenler, okul sonrası ve akşamları öğrencilere özel ders çalıştırıyorlar. Ayrıca, öğrencilerle beraber onların sevdikleri futbol, basketbol, voleybol, tenis, ülke içi ve bazen yurtdışı gezileri yapmaları öğrencileri okula, öğretmene ve belletmenine daha da bağlıyor ve aynı zamanda onlar için bir motive kaynağı oluyor. Öğretmenler, öğrenciler, veliler kendi imkân ve bilgilerini paylaşıyorlar. Velilerin okula destek olmaları da, eğitimde başarı için çok önemli oluyor.

2018 yılında çalıştığım Charles Sturt Üniversite'sinde üç gün devam eden bilimsel bir araştırma forumuna katılmıştım. Avustralya'nın en önemli araştırma uzmanları yaptıkları konuşmalarda akademisyenlerin makale yazmaktan daha çok, sivil kuruluşların desteğini alarak toplumu etkileyecek projelere öncelik vermesini istediler. Batıdaki üniversitelerin hepsinin yayından çok bu tür projelere yöneldiğini belirttiler. 'Fesübhanallah' dedim. Hayalen geçmişe gittim. Fedakâr Anadolu insanının Türkiye ve dünyada açtıkları eğitim müesseselerini düşündüm. Hizmet müesseseleri kırk küsûr yıldır, Hizmet üniversiteleri de son on beş yıldır bunu yapıyorlardı. Demek ki, başarılarının sebeplerinden birisi de bu imiş diye düşündüm. Daha önce Hasan el-Bennâ'nın

torunu Tarık Ramazan'ın kitabında meşhur ekonomist Albertini'nin "Halka dayanan eğitim müesseseleri devletin açtığından daha çok başarılı olur." dediğini okumuştum. 'Evet, ne büyük nimet içindeymişiz, fakat kıymetini tam bilememişiz, keşke bilseydik.' diye içimden geçirdim. Türkiye'de müesseseleri kapatan ehl-i dalalet ve ehl-i haset rüesasının ne büyük bir sosyal ve eğitim cinayeti işlediklerini katıldığım bu forumda bir kere daha katiyen anlamıştım.

Yukarıda da ifade edildiği gibi Semesta Bilingual Okulu, sanatsal konularda bilimde olduğu kadar henüz başarılı değiller. Diğer bir problem de dışarıdan gelen öğretmen ve belletmenler, eğitim ile alakalı çeşitli zenginlikleri beraberinde getirmiş olsalar da, -ne kadar gayret ederlerse etsinler- Endonezya'ya tam olarak entegre olamıyorlar. Çünkü sosyolojide bu bir kuraldır. Her hangi bir ülkeye ilk giden göçmenler, o ülkeye tam entegre olamazlar, fakat orada büyüyen çocukları tamamen uyum sağlarlar. Bazı velilerin Semesta Bilingual Okulu ile memnuniyetsizlikleri ise, okul ücretleri ile alakalı idi. Bu konuyu okul idaresine sorduğumda onların cevabı şöyle oldu. "Cambridge Enternasyonal Okulunun İngilizce programına üye oldukları ve onların programını uyguladıkları için yüklü bir miktarda para ödemeleri gerekiyor. Bu da okul ücretlerine ister istemez yansıyor. Ayrıca okuldaki bazı başarılı fakir çocuklara burs veriyorlar. Bütün bunlar, ücretleri biraz yükseltmiş olsa da ancak bölgedeki yabancıların açtıkları diğer özel okullar ile kıyaslandığında Semesta Bilingual Okulunun ücreti makul sayılır."

Araştırma sonucu yaptığım en önemli tespitlerden biri, -bölgede henüz halka çok yansımasa da- bürokraside ve eğitim camiasında bir zihniyet değişikliğinin yaşanmasıdır. Çünkü bölgede bir asrı aşkındır hep misyoner ve Çinlilerin okulları başarılı idi. Semesta Bilingual Okulunun başarıları gösterdi ki, Müslümanlar da kurallarına göre çalışırlarsa başarılı olabilirler. Evet, Necip Fazıl Kısakürek ne güzel demiş. "Devler gibi eserler bırakmak için, karıncalar gibi çalışmak lazım."[11] Görüştüğüm Hizmetteki bütün arkadaşlar, Endonezya'daki başarıların, tamamen Allah'ın bir inayeti olduğunu söylüyorlardı. Çünkü sebepler tahtında bakıldığında ve diğer özel okullar ile kıyaslandığında, bu kısıtlı imkânlarla eğitim ve tecrübesi az olan bu insanların bunu başarması

11 Başarı ile İlgili Sözler, https://www.neoldu.com/basari-uzerine-soylenmis-en-guzel-sozler-anlamli-basari-mesajlari-15179h.htm

mümkün görünmüyordu. Ancak bir hakikat vardı ki, onlar karınca gibi çalışıyorlar.

Semarang'a ilk gidenlerden Halim'e sordum. Geçmişe baktığınızda keşke şunları yapmasaydık dediğiniz oldu mu? O, "Ben 23 yıllık Hizmetin Endonezya'da ki geçmişine baktığımda şunu niye yaptık veya yapmadık diye üzüldüğüm bir şey olmamıştır. Sadece 'keşke biz Endonezya'ya gelmeden önce bu ülke hakkında çok iyi bir eğitimden geçirilseydik, dilini ve kültürünü bilerek gelseydik.' diyorum. Bütün eksikliğimize rağmen bu başarının tamamen Cenab-ı Allah'ın bir inayeti olduğundan asla şüphem yoktur."

Hizmet Okulları Model Olacak mı?

2008 yılında, Jakarta'daki Uluslararası Pribadi Okullarının mütevelli heyetinin başkanı Aip Saefuddin ve Murat, valilikte değişik sivil kuruluşları ve dinî kuruluşların temsilcilerinin katıldığı bir toplantıya davet edilirler. Toplantı çok büyük bir salonda yapılmakta ve yüzlerce kişi vardır. Toplantıda konuşan Jakarta Valisi Fauzi Bowo, değişik konulara değindikten sonra konuyu eğitime getirir. Vali Bowo Hizmet okullarının bilim olimpiyatlarındaki başarılarından bahsederek, hükümet olarak bu okulları model almak istediklerini söyler.

Bunu duyan Aip Saefuddin çok heyecanlandı ve sevinçle ayağa kalkarak, "Sayın valim ben o okulların mütevelli heyeti başkanıyım." dedi. Vali onu tebrik etti ve Hizmet okullarını tekrar takdir etti. Murat der ki, "Valinin o konuşmasını arkadaşlara ilettik. Herkes hem çok sevindi ve hem de hepimiz için bir motive kaynağı oldu."

Fakat işin sonunda, ilk gelenlerden olan Halim ve Murat gibiler dâhil herkes, bu başarının Cenab-ı Allah›ın bir inayeti olduğunu sık sık ifade ediyordu. Çünkü sebepler tahtında bakıldığında, (kendi ifadeleri ile bile), onlar esasında çok kabiliyetli ve tecrübeli insanlar değillerdi. Anlaşılabileceği kadarı ile bu başarının sırrı, niyetlerin halis, kardeşliğin tesis edilmiş olması ve karınca gibi çalışma azimlerinin olması idi... Bediüzzaman Said Nursî bu konuda şöyle der "Evet, velâyetin kerameti olduğu gibi, niyet-i hâlisanın dahi kerameti vardır. Samimiyetin dahi kerameti vardır. Bahusus, lillâh için olan bir uhuvvet dairesindeki

kardeşlerin içinde ciddî, samimî tesânüdün çok kerametleri olabilir."[12] İşte bu kerametler eğitimde tecelli etmiş.

Araştırma yaparken şu husus da benim dikkatimi çekmişti. Endonezya'daki Türk öğretmenler veya belletmenler, orayı kendi ülkeleri kadar seviyorlar, hatta bazıları belli konularda daha çok seviyor. Bazı öğretmenlerin ülkeden ayrılış hikâyelerini dinledim. Örneğin Jakarta'da yaklaşık beş yıl kalan Salim Güneş ve ailesinin Avustralya'ya tayinleri çıkar. Ayrılmadan önce bir veda programı düzenlenir. Programda mütevelli üyeleri, öğretmen ve belletmenler, öğrenci ve veliler bulunur ve hemen hemen herkes gözyaşlarıyla Salim Bey ve ailesini uğurlarlar. Salim Güneş anlatırken sanki o günleri hala yaşıyor gibi duygusaldı. Veda programında hem kendisi, hem de ailesi ağlamıştı. Onlar için Endonezya'dan ayrılmak çok zor olmuştu. Buna benzer üzüntülü ayrılış hikâyelerini gelecek bölümlerde de okuyacaksınız.

Endonezya'da araştırma yaparken, 2004 yılına kadar ilk başarılı yüz okul sıralamasında genelde misyoner veya Çinlilerin okullarının var olduğunu gördüm. Sadece Müslümanların kurduğu el-Ezher okulları ilk yüze girebiliyorlardı. Fakat 2004 yılından itibaren hizmet okulları yavaş yavaş ilk elli'ye girmeye başladılar. Daha sonra ise bazı okullar, mesela Semerang'daki okul bölgesinde birinci olmaya başladı. 2017 yılında yapılan Bilim matematik ve fizik olimpiyatlarında Endonezya toplam 56 tane altın, gümüş ve bronz madalya kazanmış. Bu 56 madalyanın 29 tanesini Hizmet okulları kazanmış. Murat'a göre, bu başarının avantajları olduğu gibi dezavantajları da var. Dezavantajı nedir diye sorunca, Murat, "Depok Jakarta'nın en büyük bölgelerinden biridir. O bölgedeki Endonezya Üniversitesi, Depok'ta en başarılı lisenin öğrencilerini imtihana tabi tutmadan kabul eder. O bölgede daha önce en başarılı bir okul bu avantajı kullanıyordu. Daha sonra Uluslararası Pribadi Okulu bölgede en başarılı olunca, öbür okulun bu avantajını elinden aldı. Bu ise diğer okul yöneticilerin memnuniyetsizliklerine sebep oldu. O okulun çok geniş imkânları vardı, aynı zamanda okul tesisleri Pribadi'den çok çok iyi. Fakat bizim okulumuzun başarısı hazımsızlığa sebep oldu. Hizmet okullarının model olup olmayacağı konusuna farklı görüşler olup gelecek bölümlerde de analiz edilecektir.

---

12 Bediüzzaman Said Nursi, Mektubat, Şahdamar Yayınları, İstanbul, 2007, s 419

Bize Madalya Bırakmadınız

Sömürgeci Hollanda, 19. asrın başına kadar Endonezya'da halkın okul açmasına izin vermedi. Açılanları da resmiyette kabul etmedi. Çocuklarını okutmak isteyen halk, ancak Hollandalıların açtığı ve izin verdiği okullara gönderebiliyordu. Endonezya halkı da buna tepki olarak medrese tipi 'Pesantrens' okulları açtılar. Ancak bu okulları Sömürge valisi akredite etmiyordu. Bu durum Abdurrahman Vahid'in 2001 yılında devlet başkanı seçilmesine kadar devam etti. Başkan Vahid'in yaptığı en önemli reformlarından biri, eğitim dalında idi. Tek tip devlet eğitim sisteminden çoğulcu bir eğitim sisteme geçildi. Sivil kuruluşlara okul kurma izni verildi. Daha önce devlet bu konuda aşırı derecede eğitimi kontrol ediyordu. Ayrıca Pesantrensler akredite edildi ve bu onların diğer özel okullar ile eşit statüye geldi.

Pesantrens medreseleri misyoner ve Çinlilerin açtığı okullar ile kıyas edildiğinde, maddî imkânları sınırlı ve ayrıca eğitimde de bu okullar ile yarışacak kalitede değillerdi. 1995 yılından itibaren kurulan Hizmet okulları ise, yaklaşık on yıl içerisinde misyoner ve Çinlilerin okulları ile eğitimde yarışır hale geldiler. Bu okullar yavaş yavaş Pesantrens medreselerinin dikkatini çekti. Bu okullardan bazılarının idarecileri Hizmet okullarının idarecilerine yakınlaşarak başarının sırlarını öğrenmeğe çalıştılar. Hizmet okulları rehberlik programı da yavaş yavaş dikkatlerini çekmeye başladı. Hizmet okullarında çalışan bazı öğretmenleri kendi okullarında istihdam ettiler. Onlar da bilim olimpiyatlarında başarılı olmak istiyorlardı.

Dr. Ali Ünsal, yıllarca Şerif Hidayetullah İslam Üniversitesinde misafir öğretim üyesi idi. Kendisi ile Hizmet okullarının başarısını konuşuyordum. Bana ilginç bir anekdot anlattı. "Bir defasında Yogyakarta şehrinde Sunan Kalijaga İslam Üniversitesinde yapılan bir seminerde, Hizmet okulları ile ilgili bir sunum yapmam istendi. Ben sunumu yaptıktan sonra dinleyiciler sorular sormaya başladılar. Bir bayan ayağa kalktı ve soru yerine 'bu okullardan dolayı çok üzgünüm.' dedi. Önce ne diyeceğimi bilemedim. Hatta bu kadar güzel bir sunumdan sonra terlemeye başladım. Hava da sıcaktı. Acaba sunumda çok büyük bir hata mı yaptım, diye endişe ettim. Hanım efendiye 'şikâyetiniz nedir' diye sordum. O 'Hizmet okulları bilim olimpiyatlarında bütün madalyaları alıp

götürüyor. Bize hiç madalya bırakmıyorlar.' deyince rahatladım. Sadece gülümsemekle yetindim ve bayana hiçbir cevap vermedim."

Aman Türklere Dikkat Edin

Semesta Bilingual Okulu müdürü İmam Nugroho, 2002 yılından beri Hizmetin okullarında öğretmen ve müdür yardımcısı olarak çalıştı. O şimdi ise müdür. 'Türkler ile nasıl tanıştın' diye sordum. Müdür Nugroho, "Semerang'daki Diponegoro Üniversitesine okumak için geldim. İlk yılımız olsa gerek, üniversitede Umut adında bir Türk öğrenci ile tanıştım. O beni akşam yemeğine evine davet etti. Yemek için evine gittim, başka Türk öğrenciler ile kalıyordu. Yemek ve namazdan sonra sohbet yapıldı. Saat bir iki derken istersem hafta sonları kendi evlerinde kalabileceğimi teklif ettiler. Çünkü sohbet bazen geç saatlere kadar devam ediyordu. Ben de bunu babama söyleyince, o çok endişelendi. Babam dindar insandı. O Türkleri çok seküler ve dinle hiç alakaları olmadığını zannediyordu. Bana 'aman oğlum çok dikkat et. Onlar seni yanlış yönlendirip dinden çıkarabilirler.' dedi. Ben ona 'baba bu Türkler namaz kılıyor, hatta nafile namazlarını bile tam kılıyorlar.' dedim. Doğrusu ben de ilk defa Türk öğrencileri ile tanışırken onların namaz kılmadığını tahmin ediyordum. Sonra evlerine ilk geldiğimde baktım. Akşam namazının farzından sonra daha çok namaz kıldılar. Yatsı farzından sonra da öyle fazla namaz kılınca kendi kendime 'galiba bunlar gündüz hiçbir namazı kılmadılar onun kazasını yapıyorlar.' diye düşündüm. Aradan belli bir zaman geçti. Baktım ki hayır, bunlar beş vakit namazlarını zamanında kılıyorlar. Meğer kıldıkları farz dışındaki namazlar nafile imiş."

İmam Nugroho Türk öğrenciler ile tanışmadan önce sadece farzları kılar, sünnet ve nafile namazları hiç kılmazdı. Sonra yavaş yavaş onları örnek alır ve sünnetler ile nafile namazları da kılmaya başlar. Daha önce namaz tesbihatını hiç yapmazken, sonraları namazdan sonra hem tesbihat hem de uzun uzun dua etmeye başlar. Nugroho, "Babam ve annem baktılar ki hayatımda iyiye doğru değişmeler var. Onlara daha fazla saygı gösteriyorum. Sünnet ve nafile namazları kılıyorum. Daha çok kitap okuyorum. Daha önce dizlerime kadar olan bir pantolon ile geziyordum. Şimdi ise daha uygun elbiseler giymeye başladım. Onlar bundan çok memnun kaldılar ve Türkler ile beraber kalmama sevindiler."

Nugroho öğrencilerin fedakârlığına hayran kalır. Hemen hemen her akşam evlerinde yemek pişirip üniversite öğrencilerini evlerine davet ederler. Ev değil sanki bir toplum merkezi gibi idi. Öğrenciler geliyor, yemekler yeniliyor. Cemaatle namazlar kılınıp uzun tesbihat yapılıyor. Daha sonra da sohbetler oluyor. Herkes sorular sorup, uygun cevaplar alabiliyordu. Öğrenciler kendilerini çok rahat ifade edebilecek bir kardeşlik ortamı ve manevî atmosfer içinde buluyorlardı.

Nugroho, "Artık ben de evde onlara yemek pişirmede yardımcı olmaya başladım. Bir defasında Halim ile daha önce hep alışveriş yaptıkları manavdan çok fazla sebze, meyve ve yiyecek malzemeleri alınca dükkân sahibi,' siz bunları başka yerde satmak için mi, bu kadar çok alıyorsunuz?' diye sordu. Ben de 'hayır, her akşam evimize misafir öğrenci geliyor, arkadaşlarımızı davet ediyoruz. Onlarla beraber yemek yiyoruz.' dedim, ama adam inanamadı. Çünkü Endonezya kültüründe öğrenciler arasında öyle bir adet yoktu."

Türk öğrenciler de İmam Nugroho'dan çok memnun idiler. O da, onlar gibi, eve gelen misafirlere ikram ediyor, Türkiye'de bir öğrencinin dershanede yapması gereken her şeyi yapıyordu. Türk öğrenciler evde devamlı kalmasını istediler. Nugroho önce anne ve babasına danıştı. Onların da rızasını aldıktan sonra Türk öğrenciler ile daima kalmaya başladı. Fakat bazen hafta sonları ailesini ziyarete giderdi. Nugroho, "Bir bakıyorum Türk öğrenciler eve gelen gidenlerle Semarang'da bir okulun açılması için konuşuyorlar. Kendi kendime birkaç tane genç nasıl olurda okul açmak isteyebilir? Bunlar hem çok genç, hem tecrübeleri yok, paraları yok. Doğrusunu söylemek gerekirse aklım almıyordu ve önce inanmadım. Ancak zamanla onların çok çalıştığını, fedakârlığını ve eğitime kendilerini adadıklarını gördüm. Daha sonra Jakarta'daki Pribadi Okulu ile irtibatlarını duydum. Hizmet ile mensubiyetlerini anlayınca okul açabilecekleri konusunda onlara yavaş yavaş inanmaya başladım."

Nugroho'ya göre onlar büyük arzu ve istekle gelen-gidene okul açacaklarını söylerken, halk çok inanmak istemiyordu. Çünkü onları yakinen tanımıyorlar, Hizmet ile irtibatlarını bilmiyorlardı. Ancak 'bekle gör' politikası uyguluyorlardı. Türk olmanın getirdiği bir dezavantaj da vardı. Endonezya halkı, bir önceki bölümlerde geçtiği gibi, Türkleri seküler, dinden uzak, hatta dine karşı biliyorlardı. Onları manevî ve ahlakî değerlere kıymet vermez zannediyorlardı.

İmam Nugroho, daha sonra Jakarta'daki Uluslararası Pribadi okulunda belletmenliğe başlar. Bu belletmenlik esnasında Türk öğretmenlerini daha iyi tanıma şansı olur. Nugroho, "Zamanla anladım ki Türk öğretmen ve belletmenler manevî yönden benim zannettiğimden çok daha iyiler. Ayrıca bazı Müslümanlar gibi asla aşırı değiller. Okullarında İslamî okullar gibi ağır bir dinî müfredatları yok. Dinî, propaganda yerine yaşayarak öğretiyorlar."

Nugroho'ya, Semarang'daki "Semesta Bilingual Okulunda ne gibi zorluklar ile karşılaştınız?" diye sorduğumda "Okul idaresi ve öğretmenler, öğrencileri fizik, matematik ve fen bilimleri olimpiyatlarına hazırlamak istiyorlardı. Bunun için de bu derslerin İngilizce verilmesi şarttı. Okul idaresi Eğitim Bakanlığına İngilizce eğitim için başvurdu ancak Bakanlık başvuruyu reddetti. Netice itibarı ile okul idaresinin çok uzun ve gayretli çalışmaları sonucunda Bakanlık kabul etmek zorunda kaldı. Bu kabul okulun önünü açtı. Öğrenciler uluslararası olimpiyatlara hazırlandı ve başarılar elde edildi." Okul yaklaşık dört yıl içinde verdiği kaliteli eğitim ve rehberlik programları ile kendini hem resmî yetkililere, hem de halka kabul ettirdi.

Müdür Nugroho ve okulun diğer Endonezyalı öğretmenleri, rehberlik programını halkın çok takdir ettiklerini söyledi. Çünkü rehberlik programı Endonezya eğitim sistemine bir yenilik katmış. Okulda dersler bittikten sonra yapılan programlar çeşitli sportif aktiviteleri ve akşam yurtta öğrencilere verilen özel dersler ile okul kısa zamanda eğitimde büyük başarı elde etmiş. Öğrenciler, genelde okulu seviyor ve veliler de memnun. Okul öğrencileri, akşam ve hafta sonu aldıkları özel dersler ile üniversite imtihanlarında büyük başarılar elde ediyor. Hemen hemen hepsi iyi üniversiteleri bitirip hayata atılıyor. Bu mezunlar, hem özel sektörde ve hem de devlet dairlerinde iş bulabiliyorlardı. Bu ise halkın ve resmî yetkililerin gözünden kaçmadı. Hatta okul direktörü Mehmet Çetin, mezunlardan birinin ABD'de Google'da, bir diğer mezunlarının da Microsoft'ta çalıştığını söyledi. Direktör Çetin, "Biz kendi mezunlarımız ile iftihar ediyoruz." dedi.

Aaaamiin

Bir gün Hazar ve bir öğretmen arkadaşı, alışveriş için büyük bir alışveriş merkezine gittiler. Hazar anlatıyor. "Alacağımızı aldıktan sonra or-

daki küçük mescitte akşam namazını kılmak istedik. Mescitte bayanlar namaz kılıyorlardı. Onlar çıktıktan sonra arkadaşım imam oldu, ben de cemaat oldum. Arkadaş Fatiha'yı açıktan okuyup 'veladdaaalliiin' deyince arkamızdan yüksek bir sesle 'aaamiiin' diye bir ses işittik. Meğer bir grup bayan arkamıza gelip namaza durmuş. Ben bunu duyunca kendimi zor tuttum. Az kalsın gülecektim ve namazım bozulacaktı. İmam olan arkadaşım da gülmemek için kendisini çok zorladı. İkimiz de hayatımızda namaz kıldırırken böyle bir şeyle ilk defa karşılaşıyorduk. Türkiye'de o kadar cemaatle namaz kıldık. Böyle bir şey duymadık. Herkes içinden 'âmîn' der. Sonra öğrendik ki Şâfiî mezhebinde yüksek sesle 'aaamiiin' demek gerekiyormuş. Biz Hanefilerde de içimizden söylememiz gerekiyormuş."

Endonezya'ya gelen Türklerin büyük bir kısmı, Şâfiî fıkhını bilmedikleri için bu ve buna benzer şeylerle çok karşılaşmışlar. Bazen ne yapacağını bilememişler. Bir başka öğretmen, "Ben bir gün bir camide namaz kılıyordum. Birisi geldi omuzuma dokundu ve arkamda cemaat oldu. Derken cemaatin sayısı artı. Ne yapacağımı bilemedim. Namazı kıldırdım ama oldu mu olmadı mı bilmiyorum." dedi.

Türkler daha sonra yavaş yavaş Şâfiî fıkhını okuldaki Endonezyalı öğretmen ve öğrencilerden görerek öğrenmişler. Bazıları 'gelmeden önce bu konuda biraz eğitim alsaydık çok iyi olurdu.' dediler.

Endonezya'da Hizmet okullarında araştırma yaparken farklı ülkelerden gelen belletmenler ile de görüştüm, konuştum ve onlara çeşitli sorular sordum. Çünkü onların da bu okulların başarısında önemli rolleri vardı. Kimisi hikâyesini anlatırken duygulandı ve ağladı. Kimisi heyecanlı heyecanlı anlattı. Kimisi ise riya olur diye endişe edip yaptıkları güzelliklerin yazılmasını istemedi. Ancak bazıları, isim belirtmemek veya mahlas isim vermek şartı ile yazmamı kabul ettiler.

Hepsinin çok farklı hikâyeleri var. Liseyi bitirip genç yaşta binlerce kilometre uzaklıkta bilinmeyen bir ülkeye gitmek, orada dil öğrenmek, üniversiteyi okumak ve de okullarda öğrenciler ile yakından ilgilenip belletmenlik yapmak kolay bir şey değil. Ben bir defasında Fethullah Gülen Hocaefendi'den, "Ben bir belletmeni, Medine'ye ibadet niyeti ile gidip orada yaşayan ve 'mücâvir' yani Hz. Peygambere komşu olan kimse ile değişmem." dediğini duymuştum. Doğrusu önce bu ifadeyi tam anlamamıştım. Ancak Endonezya'da belletmenleri dinlerken ben de bazen onlarla gözyaşı döktüm. Onlar da bu başarının görünmeyen

kahramanlarıdır. (Bu kitabin ismi bile kahraman iki belletmenin gerçek hikâyesinden alınmıştır.)

Peygamberimiz sancağını Hz. Ali'ye (r.a.) verip, "Ey Ali, sen şimdi Hayberlilere iyice yaklaşıncaya kadar sükûnetle ilerle. Sonra onları İslâm'a davet et ve üzerlerine vâcip olan İslâmî esâsları onlara haber ver. Allah'a yemin ederim ki, senin irşadınla Allah'ın bir tek kişiye hidâyet vermesi, senin kırmızı develere sahip olmandan"[13] -bir başka vesileyle ifade buyurdukları gibi- "üzerine güneşin doğduğu her şeyden daha kıymetli ve daha hayırlıdır!"[14] Kırmızı deve o günün en iyi bineği idi. Bir başka rivayette ise, "Bir insanın hidayetine sebep olan muhakkak Cennete girer," buyurmuştur. Bu ve buna benzer Hadisi Şerifler belletmenlerin yaptıkları rehberlik vazifenin manevî ehemmiyetini gösterir. Esasında bu Hizmet de rehberlik ile başladı. Hocaefendi 11 Mart 1966 günü İzmir Kestanepazarı Kur'an Kursuna tayin edildi. O bundan ayrı olarak, Kestanepazarı Derneği Kur'an kursunda gönüllü rehberlik yapmaya da başladı. Onun resmî vazifesi olmamasına rağmen gece gündüz gönüllü olarak rehberlik yapması sonucu tohumlar serpildi, fidan oldu ve meyveli ağaç olup tohumlar dünyanın her tarafına saçıldı ve her taraf yeşerdi.

Belletmenler gelir gelmez, önce Bahasa dil kursuna kayıt yaptırıp dil öğrenmeye başlarlar. Aynı zamanda bir okul veya yurtta yerli öğrencilere rehberlik yaparlar. Orta Asya'dan gelen bazıları kendi ülkelerinde dini öğrenme hürriyeti olmadığı için orada dinlerini öğrenme imkânı olmamış. Ancak Endonezya'ya geldiklerinde bu imkânı bularak daha rahat öğrenebilmişler.

Ülkelerinden ayrıldıkları gün 'nasıl bir duygu içinde idiniz?' sorusuna çok farklı cevaplar aldım. Bazıları o anı naklederken gözyaşı döktüler. Sevincinden de üzüntüsünden de ağlayanlar oldu. Fıtraten biraz duygusal olduğum için ben de gözyaşlarımı tutamadım. Kimisi ayrılmadan önce ilginç rüyalar görmüş. Hepsinde vatan hasreti, anne-baba hasreti vardı. Fakat en önemlisi genel itibarı ile herkes yaptıklarından memnun idi. Herhalde normalde bu şartlarda olmaması lazımken, onların niyeti halis olunca ve güzel bir kardeşlik tesis edilince Allah

13 Buhari, Megâzî 39

14 Hudarî, Nûru'l-Yakîn, s. 255

kalplerine büyük bir mutluluk koymuş. Bediüzzaman'ın tabiri ile adeta bu samimi hizmetlerin bir nevi kerameti oluyor.

36 yıldır yurt dışındayım. Hasretin ne olduğunu çok iyi bilirim. Belletmenleri dinlerken hayalen geçmişe gittim. Kendi ailemi ve eşimin ailesini iki yılda bir ziyarete gittiğimizde ayrılırken özellikle anne ve babalar ağlardı. Ayrılmak çok zor olurdu. Hatta bazen birini idam sehpasına doğru yürütürken zor yürüdüğü gibi, biz de geri dönerken çok zorlanırdık. Şu an dört çocuk babası olarak, belletmenlerin veya öğretmelerin anne ve babaları için çocuklarının gurbette olmasının ne kadar zor olduğunu az çok tahmin ediyorum. Çünkü ben de o günleri yaşadım.

Ben Amerika'da doktoramı yaparken, babamla zaman zaman görüştüğümde bana bir defasında, "Oğlum her ne zaman yemek için sofraya otursam, arzu ediyorum ki sen de çocukların da bizimle olsun. Siz olmadan yemek sofrasına oturmak zor oluyor." Belletmenler için bu zorlukların etkisinin azaltmasının bir yolu da, herhalde onların öğrencilerinin elde ettikleri başarılar olsa gerek.

Her Harf İçin İki Ay Hapis

Biliyorum bu başlığı merak ettiniz. Bu ne demek, insan tabii olarak sorar. Bunun ne demek olduğunu belletmen Handika'dan dinleyelim. "2010 yılında Semerang'daki Semesta Bilingual Okuluna kayıt yaptırdım. Öğretmenlerimden çok etkilendim. Onları hem çok mütevazı, hem de çok fedakâr gördüm. Okuldaki idareciler de öyle idi. Ben bu okula kayıt olmadan önce çok az kitap okurdum, ama okula kayıt olduktan sonra kısa bir zaman zarfında çok kitap okumaya başladım. Zamanla kitap okumak benim hayatımın bir parçası haline geldi. Okulumu başarıyla bitirdikten sonra beni Türkiye'ye üniversite okumak için gönderdiler."

Handika, Gaziantep'te bir üniversiteye kaydolur ve hem üniversiteyi hem de şehri sever. Orada öğrenci evlerinde kalmaktadır. Türkiye'de 15 Temmuz 2016'da başarısız bir darbe girişimi olur. Handika Hizmet'ten birine 'abi' diye bir mesaj gönderir. Polis gelir Handika'yı tutuklar. Mahkemeye çıkartılır. Hâkim, polisin tutanağında 'abi' diye bir mesaj çekmiş ibaresini görünce ve bu kelimeyi de daha çok Hizmet Hareketindeki kimseler kullandığı için Handika'yı hapse atarlar. Gerisini

ondan dinleyelim. "Hapiste bir defa hasta oldum ve doktora gittim. Doktor bana 'suçun ne' diye sordu. Olayı anlatınca, o da şaştı." Handika tam altı ay hapishanede kalır. Endonezya Büyükelçiliğinin devreye girmesi ile serbest kalır. Yani anlayacağınız sadece gönderdiği bir mesajda kullandığı 'Abi' kelimesinin her harfine iki ay tekabül edecek şekilde altı ay yatar. Ona, 'peki hapishane günlerin nasıl geçti, pişmanlık veya depresyona girme gibi durumların oldu mu?' diye sordum. "Hayır" dedi. "Beş vakit namazlarımızı cemaatle kılıyor, çok Kur'an okuyorduk. Ayrıca hapishanedeki abiler sohbetler yapıyorlardı. Herhalde bunlar olmasaydı çok zor olacaktı." İşin dikkatimi çeken yönü, Handika 'abi' kelimesini kullanması sonucu altı ay hapis yatmıştı, fakat ne abilerini terk etmişti, ne de 'abi' kelimesini kullanmayı...

Ömer, Türkmenistan›dan gelmiş. Semesta Bilingual Okulunda belletmenlik yapıyordu. Türkmenistan'da devlet okullarında dinî eğitim olmadığı için İslamiyet'le alakalı hemen hemen hiçbir bilgisi yoktu. Çünkü okullarda din dersi öğretilmesi yasaktı. Ömer önce Hizmetteki öğretmenler kanalıyla Açe›ye geldi. İklimi soğuk bir ülkeden çok sıcak bir ülkeye geldiği için çok zorlanıyor, yemeklerini bile yiyemiyordu. Ama zamanla diğer öğretmen ve belletmenlerin yardımı ile yavaş yavaş Endonezya'ya alıştı.

Daha sonra Semarang şehrine belletmen olarak geldi. Ömer'e "Endonezyalılardan ne öğrendin?" diye sorunca o, " Öncelikle sabrı öğrendim. Ayrıca Endonezyalılar çok kibar ve nazik insanlar. İkinci olarak da burada dinimi öğrendim. Çünkü kendi ülkemde dini bilgim yok denecek kadar azdı. Burada ise öğrencilerimin benden daha çok dini bilgileri vardı." Dini bilgisinin az olması Ömer için bir kamçı olur. O hem öğretmenlerden hem de diğer belletmenlerden dinini öğrenir. Ayrıca çok da kitap okur. Ona "Seni mutlu eden bir hayat hikâyeni anlatırmışsın?" dedim. Ömer, "Belletmenlik yaparken öğrencilerime faydalı olduğunu düşündüğüm çok güzel şeyler yaşadım. Mesela yeni kayıt yaptırmış bir öğrencinin rehberliği bana verilmişti. İçine kapanık birisi ve de şişmandı. Anne ve babası onun bu haline çok üzülüyordu. Onunla önce futbol, daha sonra basketbol oynadık. Zorlanıyordu ama seviyordu. Derken takımda herkesle konuşmaya başladı. Spor da yapınca kilo vermeye başladı. Yavaş yavaş belletmenlerden, öğretmenlerden ve çevresindeki öğrencilerden etkilenerek daha iyi bir öğrenci oldu. Bunu gören ailesi çok mutlu oldular ve okulu daha çok sevmeye

başladılar. Bu öğrencim mezun olup üniversiteye gitti ve ben hala kendisiyle irtibat halindeyim."

Rahmat, Endonezyalı olup okulda belletmenlik yapmaktadır. Daha önce medresenin birinde okuyordu ve başarılı bir öğrenci idi. Bir gün sonra mezuniyet töreni vardı. O akşam medresedeki öğretmeni kendisini çağırarak, "Türk-Endonezya okuluna burslu öğrenci almak istiyorlar. Böyle bir okula gitmeyi düşünür müsün?" diye Rahmat'a sorar. Rahmat, "Bu teklif karşısında önce ne yapacağımı bilemedim. Fakat yarın sabah okula bildirmem gerektiğini belirttiği için mutlaka o gece karar vermen gerekiyordu. Hemen annemi babamı aradım. Öncelikle onların bu konudaki kanaatini öğrenmek istedim. Onlar bu teklifi duyunca çok mutlu oldular, hatta sevinçlerinden ağladılar."

Bu konuyu Semarang'a ilk giden Halim'e sordum. Halim, "Medreselere gidip müdürleri ile görüşürdük. Başarılı olan ilk beş öğrencisine burs teklif ederdik. Yani öğrenci kayıt yaparsa okul ücreti alınmazdı." dedi. Bu başarılı öğrenciler önce okulun yakınındaki dershanede bir hafta, on gün kalırlar, böylece öğretmenler onların hem karakterini hem seviyelerini öğrenirlerdi. Rahmat da bu şanslı öğrencilerden biri idi. Rahmat önce öğrenci evine davet edilir. Gerisini Rahmat'tan dinleyelim. "Bana 'kurallara göre o evde bir hafta kalmam gerektiği' söylendi. Biraz endişeli idim. Ben onların Müslüman olup olmadığını bile bilmiyordum. Aklımda pek çok soru vardı. Acaba bunlar kimdir? Neden bir hafta evde kalmam gerekiyor? Dinimi yaşayabilecek miyim? diye kafamda sorular vardı. Ben evde bir hafta kalmam teklifini anne ve babama sordum. Onlar da endişeli idi ve bazı kaygıları vardı. Acaba bu yabancılar kim? Bunlar benim çocuğuma neden burs veriyorlar? Benim çocuğum onların evinde ne yapacak? Öbür taraftan da okulda burslu okuma şansını kaçırmamı istemiyorlardı. Bana dediler ki 'Yavrum hele bir gece kal bakalım nasıl olacak. Sabahleyin tekrar görüşürüz'. Kalacağım eve kafamda pek çok soru olduğu halde gittim. Sonra Murat isminde bir Türk öğretmen geldi. Önce selam verdi ve sonra beni kucakladı. Daha sonra benimle Bahasa dilinde konuşmaya başladı. Hatta mahallî dili de biliyordu. Doğrusu hem şaşırdım, hem de hayran kaldım."

Rahmet o gece orada kalır, Türk öğretmen ve belletmelerin namaz kıldıklarını görünce biraz daha rahatlar. Sabahleyin kalkınca bir bakar ki Türk öğretmenleri kendisi için bir Türk kahvaltısı hazırlamışlar. Ertesi gün Rahmat'ın anne ve babası dershaneyi ziyarete gelir. Türk

öğretmenler ile tanışırlar. Evdeki düzeni ve temizliği görürler. Oradaki Türk öğretmen ve belletmenler ile konuştuktan sonra Rahmat'a, "Oğlum sen istediğin kadar bunlarla kalabilirsin. Bunların çok iyi insanlar olduğu yüzlerinden belli." Bunun üzerine Rahmat'ın Türklere olan güveni artar. Rahmat, "Doğrusu evde kalan öğretmen ve belletmenlerin fedakârlıklarına ve samimiyetlerine hayran kaldım. Ayrıca evde çok güzel bir kardeşlik havası vardı ve herkes birbirine çok güveniyordu." Türk öğretmenler bir hafta sonra Rahmat'ın okulda belletmenlik yapabileceği kanaatine varırlar. O hem Semerang'daki devlet üniversitesinde okur, hem de kendinden küçük sınıflara belletmenlik yapar.

Rahmat'a "İçlerinden biri olarak, bu okulda okuyan Endonezyalı öğrencilerin velileri okul hakkında ne düşünüyorlar." diye sordum. Rahmat, "Endonezya kültürüne göre eğer veliler güvenmezlerse çocuklarını asla yatılı okula göndermezler. Çocuklarını yatılı okula gönderdiklerine göre, onlar buradaki idareci, öğretmen ve okuldaki diğer görevlilere güveniyorlardır." dedi. Ona "Okulda en çok sevdiğin nedir?" sorusuna ise Rahmat, "Okulda zengin fakir, Müslim gayrimüslim, her çeşit öğrenci var ama herkes eşit muamele görüyor ve kimseye bir ayrımcılık yapılmıyor." Ben okulda öğrenciler ile konuşurken onlar da aynı kanaatlerini izhar ettiler. Zengin olanlar zengin olduklarını hissettirmemeye çalışıyor ve fakir olanlara üstünlük taslamıyorlardı.

Belletmen Nuri, Kırgızistan'dan gelmiş. Bir gün, Kırgızistan'daki Türk öğretmeni kendisine "Endonezya'ya gidip orada hem üniversite okuyup, hem de oradaki bir okulda belletmenlik yapar mısın?" diye sormuş. Nuri liseyi yeni bitirmiş. Ailesi onun o kadar uzak bir ülkeye gitmesini istemiyormuş. Ancak Rusya veya ABD olursa gidebileceğini söylüyorlarmış. Nuri ise gitme taraftarıdır ve gitmekte ısrar eder. Neticede anne babasını ikna eder ve Endonezya'nın Açe şehrine gelir.

Nuri, "Geldim ama havası çok sıcak ve nemli. Zor dayanıyorum. Yemekleri farklı yiyemiyorum. Düşündüm taşındım. Kendi kendime galiba yapamayacağım, dedim. Öğretmenler ve belletmenler bunun farkına varmış olacaklar ki bana daha çok yardım etmeye başladılar. Daha sonra onların da yardımıyla yavaş yavaş alıştım. İlerleyen günlerde ise Semarang'a gelmem istendi. Şimdi burada hem okuyor, hem de belletmenlik yapıyorum."

Nuri'nin Kırgızistan'da dinî bilgisi çok yoktur. Okullarda zaten din dersi yok. Ailesinden de ancak kültürel bir Müslümanlık öğrenebilmiş.

Ona 'Endonezya'da neler öğrendin?' soruma, "Öncelikle namaz kılmayı öğrendim. Dinî bilgim yoktu onu arttırdım. Ayrıca buradaki Endonezyalı öğrenciler İslamî konularda benden çok çok iyi oldukları için onlardan da çok şey öğrendim. Benim İslamî bilgilerim belletmenlik yaptığım öğrencilerden az olunca mecbur kaldım ve İslamî bilgilerimi geliştirmek için daha çok okumaya başladım." Nuri'nin Türkiye'de yaşanan süreç ile ilgili ilginç bir rüyası var. O bu sürecin geçeceğine kesinlikle inanıyor.

Doğum Gününüzde Aman Dikkat!

Endonezya'da doğum günlerinde bazı şakalar yapılır ki, affederseniz, bunlar Türkçemize 'Eşek Şakası' olarak yerleşmiş olanlara benzeyen şakalardır. Endonezya'da yaşıyorsanız doğum gününüzde çok dikkat edin. Nasıl mı? İsterseniz Semerang'da okulun yatılı kız kısmında belletmen olan Meral'dan dinleyelim: "Bir defasında gece yarısına yakın nedense hâlâ ayaktayım. İki öğrencim odama gelerek ciddi ciddi konuşarak 'Hocam, bir arkadaşımız basketbol sahasında düştü, bacağı kırıldı ve bacağı kanıyor, acil yardıma ihtiyacı var. Hemen dışarı fırladım ve basketbol sahasına doğru hızlıca vardım. Sağa sola baktım. Düşen ve yaralanan kimse görmedim. Kendi kendime acaba öğrenciye ne oldu? Hastaneye mi kaldırdılar diye hem korktum hem de endişe ettim. Tam o sırada birkaç öğrenci üzerime birkaç kova su döktüler. Onunla kalmadılar, üzerime un serptiler. Daha sonra kafamda yumurtalar kırdılar. Neye uğradığımı şaşırmıştım. Ben öyle perişan halde iken koro halinde 'Doğum günün kutlu olsun hocam!' dediler. O zaman öğrendim ki bu bir doğum günü şakası ve buna benzer şakalar doğum gününde herkese yapılırmış." Meral'e 'Peki sen onlara ne yaptın?' soruma, "Bütün olanlara rağmen, orada bulanan öğrencilerimi tek tek kucakladım. Sonra beraberce doğum günümü kutladık." dedi. Bu çok soğuk bir eşek şakası olsa bile Meral Belletmen bunu fırsata çevirmesini bilir... Bu şaka onu ve öğrencilerini birbirine daha çok kaynaştırır. Buna benzer bir doğum günü şakasını da Afganistan'dan Açe'ye eşi ile beraber öğretmen olarak gelen Zehra Hanım yaşar. Onu da öğrencileri okul bahçesine davet eder, başına aniden su döküp, un serpip yumurta kırarlar. Zehra öğretmen önce şok olur ama bu doğum günü hatırasını asla unutmaz ve bundan sonraki yıllarda da tedbirli olur. Onun için siz siz olun. Endonezya'da doğum gününüzde sürprizlere hazır olun.

Kızartılmış Bebek Yirmisiniz?

Bir defasında Türkiye'den küçük bir esnaf grubu Semarang'a ziyarete gelirler. Kırgız Belletmen Nuri hem Türkçe hem de Bahasa dilini bildiği için okul idaresi onu misafirlerin yanına tercüman olarak verirler. Nuri şehri gezdirirken bunları yemek için bir lokantaya götürdü. Çok dil bilenler bazen iki dilden kelimeleri karıştırırlar. Bana da çok olmuştur. Yıllarca önce Amerika'dan Türkiye'ye ailemi ziyarete gitmiştim. Rahmetlik babamla konuşuyorum. Bana bir şey sordu. Ben de "Ye yee öyle oldu baba" dedim. Babam bana acayip acayip baktı. Ortada yiyecek bir şey yok. Ben ise "ye yee" diyorum. Benim 'jeton sonradan düştü' anladım ki babamın sorusuna Türkçe 'evet' diyeceğime İngilizce de evet manasına gelen, " Ye yee" yani "evet evet" tabirini kullanmışım.

Nuri de, Endonezya'nın güzel bir yemeğini misafirlere yedirmek ister ve onlara, "Kızartılmış bebek yer misiniz?" diye sorar. Türkiye'den gelen misafirler birbirlerine ve Nuri'ye acayip acayip baktılar. Birisi hayretle Nuri'ye "Kızartılmış bebek mi?" diye sorunca Nuri hata yaptığını anlar. O, Bahasa ile Türkçeyi birbirine karıştırmıştır. Bahasa dilinde ördeğe 'bebek' derler. "Kızartılmış ördek yer misiniz diyecek" yerde "Kızartılmış bebek yer misiniz?" diye sormuştur. Sonra hakikat anlaşılınca Türk misafirler gülmeye başlar. Hem Nuri hem de onlar için unutulmaz bir hatıra olur. Hatta onlar şehri dolaşırken birbirilerine, "Kızartılmış bebek yer misiniz?" diye şakalaşırlar. Kim bilir onlar bunu hâlâ Türkiye'de dostları arasında şaka olarak kullanıyorlardır. Ama size tavsiyem, yolunuz Endonezya'ya düşer ve lokantaya giderseniz 'leziz bir kızartılmış bebek!' yiyiniz.

Ayşe'nin Gözyaşları: Kendisini eğitime adamış bir belletmenin hikâyesi

Ayşe on dokuz yaşında iken Semarang'a gelir. Bu yaşta bir genç kızın, Türkiye'de daha iyi üniversiteler varken ülkeyi terkedip Endonezya'ya okumak için gelmesini hayal etmek bile zor. Hele bir de Anadolu kültürü ile büyümüşse daha da zor. Ayşe'nin Endonezya hikâyesi daha lise son sınıftayken başlar. Lise son sınıftayken yakınlarında bulunan Hizmetin bir yurdunda haftalık sohbetlere katılır. Ayşe iyi bir üniversiteye girebilmesi için ayrıca FEM üniversite hazırlık dershanesinden de ders

almaktadır. Özel ders alırken Ayşe'nin gönlünde taht kuran bir öğretmeni vardır. Gerisini Ayşe'den dinleyelim: "FEM dershanesinde biyoloji dersini veren bayan öğretmenime çok hayran kalmıştım. O aynı zamanda benim belletmenim idi. O biyoloji dersini çok iyi anlatırdı, fakat beni asıl etkileyen şey onun İslamî yaşantısı idi. Dinini yaşayan pek çok Müslümanlarla beraber olmuştum ama o farklı idi. O biyolojide çok iyi bir öğretmendi. Ama aynı zamanda dinî konularda da kendisini çok iyi yetiştirmişti. Bütün bunlara ilaveten, o kendisini eğitime adamış, çok çalışkan, fedakâr, çok merhametli ve aynı zamanda çok da mütevazı idi." Ayşe onun güzel ahlakına da hayran kalmıştı.

Bir defasında biyoloji öğretmeni Ayşe'yi kendi evine akşam yemeğine davet eder. Öğretmeni evli olmadığı için birkaç bekâr bayan arkadaşı ile kalıyordu. Ayşe eve varınca akşam namazını kılamadığı için namaz kılmak istedi. Öğretmeni de ona kendi odasında namaz kılma imkânı hazırladı. Ayşe odaya girip namaz kıldıktan sonra gözüne seccadenin başucunda bir isim listesi ilişti. O listede kendi ismi dâhil pek çok kişilerin isimleri yazılıydı. Ayşe önce merak etti acaba bu ne listesi idi? Neden onun ismi listede idi?

Ayşe yemek yerken kafasında hâlâ o isim listesi var. Daha fazla dayanamaz ve öğretmeninden o isim listesini sorar ve neden kendi isminin de orada yazılı olduğunu sorar. Öğretmeni, "O listedeki isimler benim belletmenlik yaptığım öğrencilerim. Her namazdan sonra öğrencilerime tek tek ve ismen dua ediyorum. Sana da her namazdan sonra ismen dua ediyorum." dedi. Ayşe bunu bilmiyordu ve kendisine belletmenin beş vakit dua ettiğini öğrenince çok mutlu oldu. Hatta bu sözler onun zihin, kalp ve ruhu üzerinde öyle bir etki bıraktı ki asla izleri silinmez. O günden sonra Ayşe belletmenini her konuda bir rol model olarak aldı.

2006 yılında Amerika'dan, Avusturalya'ya Sidney ve Melbourne şehirlerinde çeşitli programlara katılmak üzere davet edilmiştim. Bana bazıları isim listesi verdiler ve bunu Fethullah Gülen Hocaefendi'ye götürüp onun dua etmesini talep ettiler. Ben Amerika'ya dönüp listeleri Hocaefendi'ye verilmek üzere ona hizmet eden Cevdet Bey'e verdim. Cevdet Bey listeleri görünce bana, "Bunlar çok küçük harflerle yazılmış, Hocaefendi bunu okuyamaz. Büyük harflerle yaz ve bana geri ver." dedi. Ben de "Hocaefendi isimleri tek tek okuyup mu dua edecek?" diye sordum. O da "evet" dedi. Ben ise Hocaefendi listeleri alır ve hepsine tek

tek isim zikretmek yerine toplu dua eder diye zannediyordum. Meğer yanılmışım. Listedeki isimleri büyük harflerle yazıp tekrar Hocaefendi'ye verilmek üzere Cevdet Bey'e verdim.

Tekrar belletmen Ayşe'nin hikâyesine dönelim. Ayşe belli bir müddet daha sohbetlere devam ettikten sonra bu defa belletmeni, onu kız öğrencilerin katılacağı bir kampa davet eder. Ayşe anlatıyor: "Kamp programındaki manevî havayı anlatacak kelime bulamıyorum. Orada hissettiğim mutluluğu kelimelerle ifade edemem. O manevî hâl ancak yaşanır, kelimelerle ifade edilmez." Kamp programında dünyanın değişik yerlerine giden öğretmen ve belletmenlerin fedakârlıkları, hissettikleri manevî güzellikleri de anlatılır. Ayşe çok etkilenir. Sonra kendi kendine 'dünyanın neresi olursa olsun gidip, insanlığa hizmet edeceğim.' diye karar verir. Daha sonra bunu belletmenine söyleyince o da çok mutlu olur.

Aradan belli bir zaman geçtikten sonra öğretmeni 'yurtdışına gidip orada hem üniversite okuyup, hem de bir lisede belletmen olmak istermisin?' diye sorar. Ayşe, "Bunu duyunca sevincimden gözyaşlarımı tutamadım. Ağlıyordum ama içimde ilk defa böyle çok güzel bir huzur hissetmiştim." Buna tasavvufta 'ruhanî zevk' derler ki, bunu kelimelerle ifade etmek çok zordur. Bu hâl ancak yaşanır, anlatılamaz. Ayşe büyük bir memnuniyetle yurtdışına gidip orada okurken belletmenlik de yapabileceğini ifade eder.

Belletmeni daha sonra, yurtdışına gittiği takdirde karşılaşabileceği bazı sıkıntılardan da bahseder. Onun için kararını verirken üzerinde düşünmesi gerektiğini tekrar tekrar ifade eder. Ayşe'ye, "Belki gideceğin yerde ev bulamaz, bir çadırda yaşayabilirsin. Sevdiğin veya arzu ettiğin yiyecekleri bulamayabilirsin. Veya yeteri kadar yiyecek bulamayabilirsin. Sağlık konusunda Türkiye'deki gibi imkânların olamayabilir. Bütün bunlara hazır mısın? Ayrıca dili, dini, kültürü ve sosyal hayat ve örf adetleri farklı olan toplumlara gideceksin. Belletmenlik yapacağın öğrenciler Türkiye'deki öğrenciler gibi değil. Ayrıca yurtdışına gittiğinde de belki senede ancak bir defa gelip anneni babanı aileni ziyarete edebileceksin. Bütün bunları düşünerek kararını ona göre ver." diye Ayşe'ye tembih eder.

Ayşe bütün bu sıkıntıları duymasına ve belletmenin bahsettiği muhtemel zorluklarla karşılaşacağını tahmin etmesine rağmen o, hâlâ bir belletmen olarak yurtdışındaki bir okula gitmek istiyordu. Bunu

kendi hem öğretmeni ve hem de belletmeni olan hocasına tekrar söyledi. Öğretmeni ona, "O zaman yurtdışına gitmek için ailen ile de konuş. Onların da rızasını al." dedi.

Ayşe çok sevinçliydi. O yurtdışına gidip orada üniversiteyi okuma ve belletmenlik yapma fikrini anne ve babasına da anlattı. Onlar çok istekili değillerdi ama 'yakın ülkelere gitmek şartı ile olabilir' dediler. Birkaç hafta sonra yurtdışına öğretmen ve belletmenleri seçip gönderen heyet ön görüşme yapmak için Ayşe'yi görüşmeye davet ettiler.

Görüşme tarihine kadar Ayşe, her gün namazlarını kıldıktan sonra "Allah'ım! Ben, hangi ülke olursa olsun gidip orada insanlığa hizmet etmek istiyorum. Ne olur bana bu fırsatı ver." diye dua ederken aynı zamanda gözyaşı döküyordu. Ayrıca biraz da endişeli idi. Ya heyet kendini göndermezse diye heyete de dua ediyordu. Nihayet beklenen gün geldi ve Ayşe heyet ile görüştü. Ona çeşitli sorular sordular. Heyet daha sonra ona karşılaşabileceği muhtemel bütün zorlukları tek tek söylediler. O bütün bunları kabul etmeye hazır olduğunu söyleyince, heyet ona, "Endonezya'nın Semerang şehrine gitmek için gerekli hazırlıklarını yapmasını" söyledi.

Ayşe anlatıyor: "Hem heyecan hem de büyük bir sevinçle eve gittim. Anne ve babama Endonezya'ya gitmek istediğimi söyledim. Ancak onlar Endonezya çok uzak olduğu için buna razı olmadılar." O günkü şartlar ve Türk kültürüne göre de bu yaştaki bir kızın evlenmeden o kadar uzağa gitmesi hoş karşılanmaz, hatta bazı aileler için hayal bile edilemezdi. Ancak Ayşe ümidini kesmedi. Tekrar tekrar anne babasıyla konuşarak onları ikna etmeye çalıştı, ama muvaffak olmadı. Sonunda erkek kardeşini devreye koydu ve onun anne ve babası ile konuşmasını istedi. Kardeşine, "Ben yurtdışına gitmeğe karalıyım" dedi. Kardeşi onlarla konuşunca netice itibarı ile onları razı etti. Belki onlar da kızlarının bu konuda ısrarlı olduğunu anlayınca yok diyemediler ve Ayşe'nin gitmesine müsaade ettiler.

Gitme günü yaklaşınca, Ayşe'nin ailesi, akrabaları, arkadaşları ve komşuları Ayşe için bir veda partisi düzenlediler. Ayşe o gün ile alakalı şunları söyledi: "Veda partisi esnasında hep şunu düşündüm. Keşke bu yakınlarım benim mübarek bir vazife için ülkemden ayrılacağımı anlasalar ve onlar da benim gibi düşünseler." diye dua ettim.

Ayşe'ye vatan ve aile hasretini sordum. O, "Ülkemden ve ailemden uzağım ancak öğrencilerimin arasında kendimi ailem ile beraber

gibi hissediyorum. Bu benim hasretimi bir dereceye kadar gideriyor ve onlarla mutlu oluyorum." şeklinde ifade etti.

Ayşe kendisi için dua eden belletmenini asla unutmadı. Onun kendisi için yaptığını o da kendi öğrencileri için yapmaya çalışıyor. Ayşe'nin de seccadesinin başucuna koyduğu öğrenci listesi var ve o da her namazdan sonra tıpkı kendi belletmeninin yaptığı gibi kendi öğrencilerine dua ediyor. Ayşe, şartlar ne kadar zor olursa olsun, diğer on binlerce belletmen gibi, geleceğin gönül fatihlerini yetiştirmek için tohumlar serpiyor ve bu tohumları gözyaşları ile suluyor, aile fertleri gibi onların başarıları için gayret gösteriyor. Ayşe'nin belletmeninin samimi gayret ve duaları boşa çıkmadığı gibi Ayşe'nin de inşallah boşa çıkmayacaktır. Ancak her şeyin bir mevsimi vardır. Ayşe… Ve Ayşe gibiler, sizler Hz. Peygamberin mübarek eşi, âlimlerin hocası, Ayşe-i Sıddîka'nın yolundasınız. Yolunuz açık, dualarınız kabul olsun!

İnsan niçin ağlar

Endonezya'da bu araştırmayı yaparken, idarecilerin, öğretmenlerin ve belletmenlerin zaman zaman gözyaşı akıttıklarına şahit oldum. Başkaları da aynı şeye şahit olduklarını belirttiler. Peki, insan niçin ağlar? Bu insanların gözyaşları beni peygamberlerin, sahabîlerinin, velîlerin ve bütün büyük âlimlerin ortak özelliklerinden biri olan ağlamayı araştırmaya sevk etti. Ağlamak, insan tabiatının bir parçasıdır. Bir bebek dünyaya gelir gelmez ilk yaptığı şeyi ağlamasıdır. Peki, bebek niçin ağlar? Belki de gelecekte karşılaşacağı güzel şeyler için sevincinden veya göreceği dertler, zorluklar için ağlar...

Kalbin ağlaması ile beraber gözden çıkan yaşlar, aynı zamanda merhametlilerin en merhametlisi olan Cenab-ı Allah'ın bir hediyesidir. Ağlamak ile alakalı Kur'an'da pek çok ayet olduğu gibi Peygamberimizin de birçok hadis-i şerifleri vardır. "Allah Teâlâ'nın himayesinden başka hiçbir himayenin bulunmadığı kıyamette, himayesine aldığı yedi kimseden biri de, yalnız iken Allah'ı anıp gözünden yaş akan kimsedir."[15] Bir başka hadis-i şerifte, "Her mümin dağlar kadar günah ile mescidimizde bulunsa, ağlayan şu kişinin hürmetine oradakilerin hepsinin günahları affolur. Çünkü melekler 'Ya Rabbi, ağlayanları, ağlamayanlara

15 Buharî.

şefaatçi kıl!' derler."[16] Büyük müfessir Âlûsî'ye göre Nuh (a.s.) asıl adı Abdü'l- Ğaffar'dır fakat o insanlar hak ve hakikati kabul etmediği için çok ağladığı için, çok ağlayan manasında 'Nuh' denilmiştir.[17] Kur'an, Hz. İbrahim (a.s.) için 'evvâh' tabirini kullanır. Yani çok ağlayınca gözyaşları tükendiği için inleyen manasındadır. Hak dostu Yunus Emre,

Derviş Yunus Eydür ahî

Gözyaşı siler günahı

Hakka aşıkım vallahî

Derdim vardır inlerim.

Hz. Âdem (a.s.) da gözyaşları ile kendini affettirebilmiştir. Yağmurun yeryüzünü yıkadığı gibi gözyaşı da günah kirlerini yıkar.

Tâbiîn büyüklerinden Hasan Basrî hazretleri çok ağladığı için, gözyaşları yanaklarında iz bırakmıştır.

el-İsfehanî, "Kıyamette herkes ağlayıp gözyaşı dökecektir. Ancak dünyada Allah korkusu ile bir damlacık gözyaşı dökenler ağlamayacaktır" der.

Ahmet er-Rifâî hazretleri, "ağlamak beş türlüdür" der ve sayar.

a) Hayâdan dolayı ağlama. Hz Âdem'in (a.s.) ağlaması gibi.

b) Günahlar için ağlama. Hz. Davud'un (a.s.) ağlaması gibi.

c) Korkudan dolayı ağlama. Hz. Zekeriya'nın (a.s.) ağlaması gibi.

d) Kaybedilen bir şeyden dolayı ağlama. Hz. Yakub'un (a.s.) ağlaması gibi.

e) Heybet sebebi ile ağlama. Diğer başka peygamberlerin ağlaması gibi.[18]

Bediüzzaman Said Nursî, imansız ölenler için ağlamıştır. Kendisi anlatıyor:

Bir zaman, Eskişehir Hapishanesi'nin penceresinde bir Cumhuriyet Bayramı'nda oturmuştum. Karşısındaki lise mektebinin büyük

16 Beyhakî.

17 Mahmud al-Âlûsî, Cited in Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır, Kur'an-ı Kerim Tefsiri, www.kuranikerim.com/telmalili/nuh.htm. Retrieved 5.10.2012.

18 http://www.mustafaoselmis.com.tr/ibadetlerde-gozyasi/?atom_print=1

kızları avluda gülerek raksediyorlardı. Birden mânevî bir sinema ile elli sene sonraki vaziyetleri bana göründü. Ve gördüm ki; o elli-altmış kızlardan ve talebelerden kırk-ellisi kabirde toprak oluyorlar, azap çekiyorlar.. ve on tanesi, yetmiş-seksen yaşında çirkinleşmiş, gençliğinde iffetini muhafaza etmediğinden sevmek beklediği nazarlardan nefret görüyorlar.. diye kat'î müşâhede ettim. Onların o acınacak hâllerine ağladım. Hapishânedeki bir kısım arkadaşlar ağladığımı işittiler, geldiler, sordular. Ben dedim: 'Şimdi beni kendi hâlime bırakınız, gidiniz…'[19]

Fethullah Gülen Hocaefendi, "Hüzün ve ağlama, hak dostlarının her zamanki hâli ve gece-gündüz inleyip durma da Hakk'a ulaşmanın en kestirme yoludur. Aslında, Allah'a en hızlı ulaşan dua ve niyazların kaderi de büyük ölçüde iç sızlamalarına ve gözyaşlarına bağlanmıştır; bağlanmıştır zira gönül heyecanlarını gözyaşlarından daha seri, daha duru aksettirecek bir başka şey göstermek mümkün değildir." der. Bazıları hem ağlar, hem de ağlatır. Ağlamanın rabbânîlere mahsus bir hâl olduğunu hatırlatmanın yanında, hayatı oyun ve eğlence sanıp ömürlerini gülüp oynamakla geçirenler hakkındaki ikaz ve tembih de yine Kur'ân'a ait. Kur'ân "Gayrı bunlar kazandıkları onca negatif şeyden ötürü az gülsün ve çok ağlasınlar."[20]

Gözyaşları bazen acılar ve dertleri dindirmek için bir ilaçtır. Gözyaşları Allah katında en makbul dualar hükmüne geçer. İnsan, ma'rifetullahta ne kadar derinleşirse o kadar gözyaşı döker. İmanı kemâle erenler, 'bu insanlar, Hak ve hakikati neden kabul etmiyorlar?' diye ağlar. Zülüm ve zulme karşı şiddete başvuramadığı için ve o zulmü engelleyemediği için insan ağlar.

Bu araştırmayı yaparken bazı kimseler gözyaşları konusunda konuşmak istemediler. Çünkü riya olur endişesi taşıdılar. Onların gözyaşı döktüklerini daha ziyade onların arkadaşları vasıtasıyla öğrendim. (Gözyaşları ile alakalı gelecek bölümlerde de çok ilginç hikâyeler okuyacaksınız.)

---

19 Bediüzzaman Said Nursi. Şualar, Şahdamar Yayınları, İzmir, 2007, s.186

20 Tevbe Suresi, ayet 82

6. Bölüm

Yogyakarta: Gönül Medeniyetinin Merkezi

Endonezya'da, medeniyetin merkezi Yogyakarta şehridir derler. Tarihte Majapahit ve Mataram gibi iki büyük krallığın merkezi olmuştur. Hâlihazırda çok üniversitelerin olduğu bir şehir olduğu için Endonezya'nın eğitim merkezi olarak da kabul edilir. Hem ülkenin en önemli sanat merkezi ve hem de tarihi bakımdan da çok zengin bir şehridir. Bunlara ilaveten Endonezya'nın en büyük dini cemaati Muhammediyye'nin doğuş yeridir. Muhammediye Cemaati'nin onlarca üniversitesi, binlerce İlkokul, ortaokul ve lisesi vardır. Ayrıca pek çok şehirde, hastaneleri de bulunuyor.

1996 yılından itibaren, Pribadi Uluslararası Okulu'nun Direktörü Ali Güngör ve arkadaşları, zaman zaman Yogyakarta şehrini ziyaret eder, burada da ne tür müesseseler, özellikle okul kurulup kurulmayacağını araştırırlardı. O yıllarda, maddi imkânların yetersizliğinden dolayı bu mümkün olmadı. Fakat bu ziyaretler esnasında çok önemli kişilerle görüştüler, dostluklar kurdular. Bunlardan birisi de Godja Maga Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı Profesör İbo Hamama idi. Bu görüşmeler sonrası onun fakültesinde, Türkçe Dili kursu açılmasına karar verilir.

Pribadi'nın Türkçe Öğretmeni Cumhur Çil, Türkçe Dil kursunda öğretmenlik yapmak üzere Yogyakarta'ya taşınır ve Godja Maga Üniversitesi'nde Türkçe dersleri vermeye başlar. İlk Türkçe öğretmeni Cumhur Çil, şunları söyledi: " Bu, Endonezya tarihinde bir ilk oldu. Üniversitede Türkçe ders vermek, belki küçük bir adımdı ama gelecekte büyük adımların atılmasına vesile olacaktı." Türkçe dersi sayesinde Endonezya ile Türkiye arasında kültür turları ve bazı geziler organize edilir. Bu turlar, ileri ki yıllarda özel SMA Kesatuan Bangsa Okulu'nun açılmasına temel olacaktır.

Sunan Kalijaga İslam Üniversitesi eski rektörü ve Muhammediyye Cemaati'nin en eski başkan yardımcısı Profesör Muhammed Amin Abdullah ile görüşürken şunları söyledi: "Ofisimdeyim. İbo Hamama bana telefon etti ve acele onun ofisine gelmemi istedi. Kendisini Türkler ile tanıştırmak istemişti. O, benim Türkiye'de doktora yaptığımı bildiği için onlarla tanışmamın benim ilgimi çekeceğini düşünmüş. Ben de gittim. Ali Güngör ve arkadaşları ile tanıştım. Onlar benim, Türkiye'de okuduğumu duyunca merak etmişler ve tanışmak istemişler." İbo Hamama ise daha çok Ali Güngör ve arkadaşlarının, Hizmet Hareketi ve eğitim

faaliyetleri ile ilgili anlatımlarından etkilenmiş ve Profesör Abdullah'ı, bunları dinlemek için çağırmış.

Daha sonra Profesör İbo Hamama ve Muhammed Amin Abdullah, Türkiye'ye yapılan ziyaretlere katılmışlar. O tarihten sonra da Hizmet ile alakalı yapılan değişik uluslararası konferanslarda, Hizmet'in eğitim faaliyetleri ve okulları hakkında sunumlar yapmışlar. Ayrıca, zaman zaman Endonezya'da Hizmet Hareketi ile ilgili çeşitli konuşmalar yapmışlar. Her ikisi de Endonezya'nın, Hizmet ile alakalı en önemli uzman akademisyenleri olarak bilinir.

İbo Hamama›yı evinde ziyaret ettim. Kendisinin milyonlarca üyesi bulunan Muhammediyye Cemaati'nin, Bayanlar Kurulu'nun yıllarca başkanlığını yapmış. O uzun yıllar, üniversite ve toplumdaki sosyal faaliyetlerden sonra emekli olmuş. Onun evinde çay içerken bir baktım ki; onunda hayatı hakkında yazılan kitap, önümdeki masanın üzerinde duruyor. O kitapta akademik hayatı, toplumsal ve İslami konularda yaptığı faaliyetler ve başarılarından bahsediyordu. Kendi ifadelerine göre daha önce Hizmet Hareketi hakkında hiçbir bilgisi yoktu. İlk defa Ali Güngör ve arkadaşlarından duymuştu. İbo Hamama daha sonra Türkiye'ye düzenlenen bir tura katılır. İstanbul'da bazı okulları ve Fatih Üniversitesi'ni ziyaret eder.

İlk Türkiye ziyareti ile alakalı kanaatini sorduğumda bana şunları söyledi: "Doğrusu ben Hizmet Hareketi'nin eğitimine hayran kaldım. Bu eğitim sisteminde en çok hoşuma giden üç şey vardı. Birincisi öğretmen, öğrenci ve veli işbirliği idi. Üçü de daha iyi bir eğitim olması için ortak çalışıyorlar, beraber hareket ediyorlar. Velilerde hafta sonu ve tatillerde, okulun faaliyetlerine katılıyorlar, ayrıca maddi katkıda bulunuyorlardı. Bu aynı zamanda onların maneviyatlarını güçlendiriyor, İslami bilgilerinin artmasına vesile oluyor. İkinci olarak da en çok hoşuma giden bir şey, öğretmenlerin bir ayağı eğitim için bu okulda iken diğer ayağı da toplumun içinde olmasıydı. Yani onlar, sadece öğrenciyi değil, aynı zamanda gönüllü olarak velileri de eğitiyorlardı. Üçüncü olarak da her eğitim müessesesinin üç ana prensibi olmasıydı. Bunlar 'cehaleti ve fakirliği yenme ile tefrikayı ortadan kaldırmaydı'. Bu üç prensip, benim çok hoşuma gitti. Zaten, Âlemi İslam'ın da en büyük problemleri, bu üç şeydir: Cehalet, fakirlik ve ayrılık. Bu üç prensibe dünyada kimse karşı çıkmaz. Bu prensipleri her dinden, her milletten insanlar rahatlıkla

kabul eder. Çünkü evrensel değerlerdir. Bütün bu eğitim faaliyetler bu gayelere ulaşmak için yapılıyordu."

İbo Hamama, görüşmemizde şunları da söyledi: "Türkiye ziyaretinde ve Türklerle tanıştıktan sonra anladım ki, Endonezya ve Türkiye, coğrafi olarak birbirlerine uzaktalar. Fakat kültürel olarak birbirlerine çok yakınlar. Öncelikle, her iki ülke de Müslüman. İkinci olarak da pek çok kültürel ve sosyal benzerlikleri bulunuyor. Mesela, her iki toplumda cömert, açık görüşlü, yeni fikirlere açık ve moderniteyi de kabul ediyorlar."

İbo Hamama'ya "Türklerle ilk görüştüğün de neleri hatırlıyorsun? diye sordum. İbo Hamama, "Onlarla ilk görüşürken bana bir okul açacaklardan bahsettiler. Doğrusu ben çok inanmamıştım. Daha doğrusu okul açmak, öyle küçük bir şey değil, çok büyük bir projeydi. Bunların buna gücü yetmez diye tahmin etmiştim."

İbo Hamama, daha sonra başka ülkelerde Hizmet Hareketi'nin okullarını ziyaret eder ve inceler. Daha fazla araştırmak için ikinci defa Türkiye'ye gider. Hem akademisyen ve hem de Hizmet Müesseslerinin kurulma aşamasında, finansman sağlayan mütevelli ile görüşür. İstanbul'daki bir okulu ziyaret esnasında, mütevelli heyetinden birine neden bu okullara yardım yaptığını sorar. Mütevelli Heyeti üyesi, "Biz bu eğitim müesseselerine yardım ettiğimiz müddetçe, hem mutlu oluyoruz, hem de Cenab-ı Allah'ın çok yardımını görüyoruz. Allah bize yardım ediyor". Bir diğer üye, "Biz bu okullara yardım etmekle iftihar ediyoruz" der. Daha sonra onların yıllardır bu yardımları yaptıkları ve yapmaya da devam edeceklerini öğrenir. İbo Hamama, "Bu yardımları yaparken beklentiniz ne? diye sorar. Onlar, "Sadece Allah'ın rızası" derler.

İbo Hamama'yı en çok etkileyen bir şey de bu eğitim faaliyetleri sebebiyle kurulan kardeşlikti. Onun bize ikram ettiği leziz yiyeceklerden yerken İbo Hamama, yaşına rağmen fakat geçmişteki o güzel günleri hala yaşıyor gibi anlatıyordu. Ayrıca hâlâ, Hizmetin eğitim faaliyetlerine elinden gelen yardımı yapmayı da esirgemediğini, bana tercümanlık yapan arkadaş anlattı.

İbo Hamama'nın, Türkiye›den Endonezya'ya döndükten sonra yaptığı ilk işlerden biri, Türkiye›deki iş adamlarıyla Endonezya iş adamlarını bir araya getirmek için yaptığı çalışmalar oldu. Görüşmemizde bana, "Türkiye ile Endonezya arasında ekonomik işbirliği yok denecek kadar azdı. İki ülke birbirleriyle ekonomik olarak çok yakın ilişki içinde olmalılar. Bunun yolu da iş adamları arasındaki işbirliği idi." Aynı zamanda İbo

Hamama, Endonezyalı iş adamlarının Hizmet Hareketi ile irtibatlı olan iş adamları gibi olmasını istemektedir. Fakat bu, çok uzun soluklu ve yıllar gerektiren bir çalışmayı gerektiriyordu.

İbo Hamama daha sonra, Ali Güngör ve arkadaşları için Yogyakarta'ki Java adası Sultanı Sri Sultan Hamengkubuwono X ile bir görüşme yapmalarını ayarlar. Ali Güngör iki Türk öğretmen arkadaşı ile Sultanı ziyaret eder ve Hizmet Hareketi, Hizmet eğitim sistemi ve dünyadaki okullarla ilgili bilgi verir. Sultan Yogyakarta'da benzer bir okulun açılması için yardımcı olacağını söyler. Ali Güngör'e, "Sultan yardım etti mi?" diye sorduğum zaman, "Ne oldu bilmiyorum ama hiçbir yardımını göremedik." dedi.

Yogyakarta'da araştırma yaparken, şehirde esnaflık yapan Türk ve çocuğu Kasatuan Banksa Bilingual Okulunda okuyan öğrenci velisi Arif ile tanıştım. O bana, Sultan Hamengkubuwono X ile ilgili çok ilginç bir hikâye anlattı. Arif hasta olan eşini doktora götürür. Doktor onların Türk olduğunu öğrenince, şunları söyler: "Ben Muhammediye Cemaati'nin bir üyesiyim. Bir defasında Sultan Hamengkubuwono X beni ve arkadaşlarımı saraya davet etti ve Türk okullarından bahsetti. Sonra bana, 'Türkler gelmiş ve senin hastanenin yakınında okul açmışlar. Siz de Muhammediyye Cemaati olarak neden yurtdışında onlar gibi okul açmıyorsunuz'? diye sordu.

Resim 21: Endonezya horozu

Horozlar Hanefi mi?

Yogyakarta da ki Sunan Kalijaga İslam Üniversitesi'nde misafir öğretim üyesi iken ilginç bir şey tespit ettim. Endonezyalılar fıkıh olarak İmamı Şafii'nin mezhebine uyarlar. Bilindiği gibi, horozlar namaz vakitlerinde özellikle sabah, öğlen ve ikindi namazı vakti öterler. Peygamber Efendimiz de "Horozların öttüğünü işittiğiniz vakit, Allah'tan lütuf ve ikramını talep edin. Zira onlar bir melek görmüştür." buyurur.[1] Profesör İbrahim Canan horozların ötmesi ile alakala şunları yazar. "Horoz, diğer hayvanlardan farklı bir hususiyet taşır: Bilhassa geceleri ötüşünü belli periyodlarla yapar ve bunu hiç değiştirmez. Her gün fecirden önce ve fecirden sonra muntazam ötüşleri vardır. Gecelerin uzayıp kısalması onun fecir öncesi ve fecir sonrası periyodik ötüşlerini aksatmaz. Şafiîler, sabah vaktinin tayininde horozların ötüşünü esas almayı hükme bağlamışlardır. Nitekim bir başka rivayette: "Horoza sövmeyin. Çünkü o, namaza çağırır." buyrulmuştur.[2] Resulullah (sav), horozların bu muntazam ötüşlerinin tesadüfî olmadığını, İlahî irade ile melek tarafından uyarıldıklarını nazar-ı dikkate arz etmektedir.

Sabah namazı ile ikindi namazı vakti Hanefi ve Şafii'lerde az biraz farklıdır. Şafii'ler vakit girer girmez hemen sabah namazını kılarlar ama Hanefi'ler biraz geciktirirler. Yine aynı şekilde Şafii'ler, Hanefi'lerden yarım saat önce ikindi namazını da eda ederler. Yogyakarta da bulunurken dikkat ettim. Oranın horozları Hanefi Mezhebinin vaktine göre ötüyorlardı. Daha sonra aynı şekilde hem Jakarta ve Açe de horozlar Hanefi vaktine göre ötüyorlardı. Bende kendi kendime "Endonezyalılar Şafii ama galiba horozları Hanefi" dedim.

Ömer Dayı!

Üniversitede, Türkçe dersleri veren Cumhur Çil'in, Semerang'da ki okula, müdür olarak tayini çıkar. Onun yerine Türkiye'den gelen Yenal Ak-

---

1 Buharî, Bed'ü'lhalk 15; Müslim, Zikr 82, (2729); Ebu Davud, Edeb 115, (5102); Tirmizî, Da'avat 58, (3455)

2 İbrahim Canan, Sorularla İslamiyet, https://sorularlaislamiyet.com/esek-seytani-gorunce-anirir-horoz-melek-gorunce-oter-gibi-hadis-rivayetleri-var-midir-varsa-bunlari

soy ders vermeye başlar. Bu araştırmayı yaparken Yenal öğretmen ve eşi Leyla Hanımın, Almanya'da yaşadıklarını öğrendim ve onlarla Yogyakarta'daki ilk yılları ve yaptıkları sosyal ve eğitim faaliyetleri ile ilgi görüştüm. Leyla Hanım, kendisi Almanya'da doğmuş, orada büyümüş. Fakat daha sonra Türkiye'ye gelmiş ve Yenal Aksoy ile evlenmişti. Yogyakarta'ya alışıncaya kadar zorluk çekmişler. Fakat kalplerinde çok büyük bir huzur hissettiklerini söylediler. Yenal öğretmenden önce Godja Maga Üniversitesi'nde Türkçe öğretmeni olan Cumhur Çil, tohumları atmıştı ama henüz yeşermemişti.

Leyla Hanıma, ilk günler ve ayların Yogyakarta'da nasıl geçtiğini sordum: "Bildiğim kadarıyla şehirde Türk aile olarak sadece biz vardık. Daha sonra 2004 yılında Türkiye'den dokuz lise mezunu öğrenci, Godja Maga Üniversitesi'nde dil öğrenmek üzere geldiler. Biz onların gelmesine çok sevindik". Yenal ve eşi, Türk öğrencilerinin gelmesine çok sevindiler ve onlara anne baba gibi yardımcı olmaya çalıştılar. Gönderilen dokuz öğrenci, dil eğitimini tamamlayıp üniversitelerde okuyacaklar ve aynı zamanda Hizmetin değişik okullarında belletmenlik yapacaklardı.

Gelen dokuz öğrenciden biri olan Hüseyin ile Yogyakarta'da görüştüm. Onlara öncelikle Bahasa Dili'ni öğrenmeleri için bir yıllık zaman süresi tanırlar. İçlerinde bir tane de hafız vardır. Hüseyin'e dil kursu, ilk aylar, karşılattıkları zorluklar ile ilgili sorular sordum. Onun da hayatı bir kitap olacak kadar var.

Onlar üniversiteye otobüs ile gidilebilecek bir yerde ev kiralarlar. Her sabah dokuz beyaz öğrenci hem yolda giderken hem de otobüste gülerler, şakalaşırlar. Mahallede onların dışında da beyaz kimse yok. Onların bu hali komşuların ve mahallenin dikkatini çeker. Hüseyin anlatıyor: "Biz Endonezya'da yaşıyorduk ama yolda, otobüste, konuşmalarımızda bir Türk gibi hareket ederdik. Bizim bu halimize komşularımız ve mahallemizdeki başka insanlar hayretle bakıyorlardı. Türkiye'den gelen her Türk gibi bizde nemli sıcak havadan çok etkileniyorduk. Yemeklerine alışmamız çok zaman aldı. En iyi dil kursuna gidiyorduk ama biz bize olduğumuz için dilimiz iyi gelişmiyordu. Trafik keşmekeşliğine alışamıyorduk. Sonra yavaş yavaş alıştık. Ancak alışmamızda, üniversitede Türkçe dersleri veren öğretmen Yenel Aksoy ve eşi Leyla Hanım'ın çok büyük yardımları oldu. Bizi sık sık evlerine yemeğe davet ederler ve Türk yemekleri pişirirlerdi. Evde yaptıkları Türk ekmeğini ikram

ederlerdi. Çiğ köfte ise unutulmayan yemekdi." Yenal ve eşi Leyla'nın yaptığı çiğ köftenin tadı hala Hüseyin'in damağında.

Yenal Aksoy'a dil kursunda okuyan bu Türk öğrencilerin sorumluluğu verilmişti. O, bu öğrencilerin çok hızlı dil öğrenmesinden, eğitiminden maneviyatlarına kadar her şeyi ile ilgilenecekti. Yenal öğretmen bu öğrencileri sık sık ziyaret eder, onların Bahasa Dili'ni ne kadar öğrendiklerini takip ederdi. Leyla Hanım ise, "Onlar gelince çok sevindik. Eşim ile beraber onları çok sık yemeğe davet ederdik. Biliyorduk ki; ilk gelenler yemek konusunda çok zorlanırlar. Onların alışması için yardımcı olmamız gerekiyordu. Eşim ve ben onları manevi evlatlarımız veya kardeşlerimiz gibi gördük. Hatta onlar olmadan sofraya oturduğumuzda kendimizi çok rahat hissedemiyorduk." Leyla Hanıma, "Onları çok sık yemeğe davet etmişsiniz. Bu sizin için yorucu olmuyor muydu?" sorusuna, "Hayır, tam tersine büyük bir manevi haz duyuyordum. Çünkü eşim ve ben onları, Allah'ın bize bir emaneti gibi görürdük." dedi. Yenal öğretmen öğrencilerin problemleri ile çok yakından ilgilenir ancak üç tanesi, bir türlü alışamaz ve Türkiye'ye geri dönerler.

Hüseyin anlatıyor: "Biz ilk aylarda kendimizi hep Türkiye de sanırdık. Endonezya'ya çok yağmur yağar. Yağmur başlayınca Endonezyalılar hemen ya evlerine çekilir veya yağmurdan korunmak için bir şeyin altına sığınırlar. Biz dokuz Türk ise yağmur altında futbol oynamaya devam ederdik. Halk herhalde bunlar 'deli' diye bize bakarlardı. Ancak biz oralı bile olmazdık." Dil kursunda iken arkadaşlarımızdan biri kantinden sınıftaki herkes için çay alıp elinde tepsiyle sınıfa getirdi ve ilk önce sınıfta bize dil öğreten bayan hocaya çayı ikram etmek istedi. Bizim kültürümüze göre, böyle bir şey yapmak bir jest idi. Herkesin hoşuna gitmesini bekliyorduk. Ancak düşündüğümüz gibi olmadı. Bayan hoca ağlayıp sınıfı terk etti. Ne yapacağımızı şaştık! Adeta şok olmuştuk. Arkadaşımız yanlış bir şey yapmamıştı. Sonra öğrendik ki; bize ders veren bayan hoca gidip ilgililere bizim hakkımızda şikâyetçi olmuş. Ona göre, biz Türk öğrencilerin gayesi dil öğrenmek değilmiş. Başka gayelerimiz varmış. Ne olduğunu tam anlayamadık ama galiba bayan hoca, arkadaşımızın bu jestini kendi kültürlerine göre yanlış anladı. Hâlbuki bizim yaptığımız bizim kültürümüze göre bir jestti, bir güzellikti."

Yenal ve eşi Leyla, birkaç yıl önce Endonezya'ya geldikleri için kendilerinin karşılaştığı sıkıntıların farkındaydılar. Bu Türk öğrencilerinin aynı sıkıntılarla karşılaşacaklarını tahmin etmişler ve bu sıkıntıları

azaltmak için kendilerine yardımcı oluyorlardı. Leyla Hanım anlatıyor: "Biz bu öğrencilere kendi yavrularımız veya ailemizin bir ferdi gibi davranıyorduk. Onlarda bizi bazen bir abla ve abi veya anne ve baba gibi görürlerdi."

Leyla Hanım, bu öğrenciler ile ilgili bir hatırasını şöyle anlattı. "Oğlum Cemal doğduğu zaman, bu öğrenciler hastanede beni ziyarete geldiler. Onlardan biri olan Ömer Faruk, bana şunları söyledi: 'Abla benim üç tane erkek kardeşim var fakat hiç kız kardeşim yok. Bu şu demektir ki beni asla kimse dayı diye çağırmayacak. Eğer uygun görürseniz, sizin oğlunuz Cemal'i kendim için yeğen olarak kabul edeceğim. Ta ki, o büyüdüğünde beni dayı diye çağırsın." Leyla Hanım, bu sözler karşısında çok duygulanır ve memnuniyetle kabul eder. Hüseyin'e bu konuyu sorduğumda, "Cemal doğduğunda jest olsun diye üzerine Endonezya'ca 'İyi ki doğdun Cemal' yazılı tişört yaptırdık ve onu giyip hastaneye gittik (Resim 22).

Ömer Faruk'un dediği gibi de olur. Cemal büyüdüğünde, Ömer Faruk'u hep dayı diye çağırır. Leyla Hanım ve eşi Yenal ile telefonla görüştüğümde Ömer Faruk ve ailesinin de Almanya'da olduğunu ve sık

Resim 22: Hüseyin ve arkadaşları ziyaretten önce hastane önünde

sık görüştüklerini söyleyip oğlu Cemal'in hâlâ Ömer Faruk'u dayı diye çağırdığını söyledi.

Hüseyin, Ömer Faruk ve diğer arkadaşları Endonezyalıların gözünde yabancı idiler ama farklı birer yabancı idiler. Onlar kolayca kendi komşularıyla ve mahallesinde bulunan insanlarla irtibat kurdular, onlarla görüştüler. Endonezya halkı genelde beyazlar hakkında biraz farklı düşünür. Beyazların kendilerini üstün gördüklerini ve kibirli oldukları kanaatini taşırlar. Yaklaşık üç yüzyıl sömürge ülke olarak yaşadıklarından bu duygular onların kültürlerinin bir parçası olmuş. Ama bu beyaz Türkler çok farklıydı. Ömer Faruk, "Endonezyalı komşular bizi çok mütevazi gördüler ve Müslüman da olduğumuz için kendilerine çok yakın hissettiler. Hatta zamanla bizleri yabancı gibi görmediler. Bizde oraya alıştıkça kendimizi onlarda gördük".

Hüseyin, "En büyük sıkıntılarımızdan biri de her birimiz Türkiye'de aktif bir sosyal hayatın içinden gelmiştik. Türkiye'de çeşitli sohbetlere katılır, gönüllü işler yapardık. Yogyakarta'da bunlar mümkün olmuyordu. Endonezya'da özellikle ilk aylarda kendimizi sudan çıkmış bir balık gibi hissettik. Üç arkadaşımız bir yıl içinde Türkiye döndüler." Ülkenin havasına, suyuna, yiyeceğine, kültürüne ve trafiğine alışamadılar.

Dil öğrendikten sonra Ömer Faruk'un tayini, Semarang şehrine çıkar. Orada hem belletmenlik yapar, hem de üniversitede okur.

Savaş Hattında

Hizmet Gönüllüleri, dünyanın en tehlikeli hatta iç savaşların olduğu bölgelerde bile okullar açmışlardır. Gelecekte tarihçiler bu konuyu araştırırken, insan nasıl olurda böyle tehlikeli yerlere gider diye hayret edecekler ve bunun tarihini yazmada zorlanacaklardır. Ben bu araştırmayı yaparken iç savaşların, çatışmaların olduğu ve insan hayatının tehlikede olduğu bölgelerden gelen öğretmen ve belletmenler ile Endonezya'da karşılaştım. Gelecekte her birinin hayatı, bir kitap olabilecek kadar ilginç. Onları dinlerken bazen çok üzüldüm, bazen de hayranlığımı gizleyemedim. Bazen de onlar anlatırken gözyaşı dökünce, ben de gözyaşlarımı tutamadım. Farklı ülkelere gidip çok defa hayatını dahi eğitim için tehlikeye atan Hizmet öğretmenlerinin sayısı az değildir. Bunun birkaç tane örneğini bu kitapta okuyacaksınız. İnsan, bizatihi onları

dinlemezse, gidip görmezse veya Hizmet Hareketi'ni araştıran bir uzman olmazsa, onların yaptıklarına inanması çok zordur. Ancak bunlar birer gerçektir. İşte savaş hattında öğretmenlik yapan Ömer Faruk'un savaş hattındaki kısa hikâyesi.

Ömer Faruk Endonezya'da iken, Hizmet tarafından Irak'ın Felluce şehrinde yeni açılan Türk okuluna öğretmen olarak tayin edilir. Hicret, Hizmet Hareketi'nin önemli bir prensibi olup, her öğretmen, idareci ve belletmen hicret eder. Felluce'de o zamanlar hemen hemen her gün karşılıklı çatışmalar olmakta, şehrin farklı yerlerinde bombalar patlamaktadır. Şehirde işgalci güç, Amerikalı askerlere karşı bir direniş olduğu gibi aynı zamanda farklı gruplar da kendi aralarında çatışmaktadır.

Gerisini Ömer Faruk'tan dinleyelim: "O zaman herhangi bir Iraklı öğretmene dahi Felluce'ye gidip öğretmenlik yapar mısınız? denilseydi, gitmekten çok çekinirdi. Çünkü hemen hemen her gün, Amerikalı askerler ile Iraklı gerillalar arasında çatışmalar oluyordu. Şehirde nerede ise her gün bombalar patlıyordu. Ben ve arkadaşlarım bazen hafta sonları Erbil'e giderdik. Çünkü orası daha güvenliydi. İç savaş ve hayati tehlike yoktu. Oradaki hükümet yetkilileri bana değişik bir ad altında kimlik verdiler. Adım Ömer olduğu için, Şiilerin kurdukları güvenlik noktalarına denk gelirsem öldürürlerdi. Erbil'den Felluce'ye gelince kadar yedi sekiz güvenlik noktasında güvenlik kontrolünden geçerdik. Bazen de silahlı gruplar beklenmedik zaman ve yerlerde güvenlik noktaları oluşturuyorlardı. Biz, Amerikalıların kurdukları güvenlik kontrolü bölgelerden geçerken onlar bazen İngilizce bize küfrederlerdi. Zannediyorlardı ki; biz İngilizce bilmiyoruz. Bir defasında Amerika askerlerine, 'Siz neden bize küfrediyorsunuz? ' Amerikan askerleri cevap vermediği gibi, özür de dilemediler."

Ömer Faruk ve arkadaşları, her gün tabiri caizse canları dişlerindeydi. Her an ve her zaman öldürülme tehlikesi vardı. Kimin kimi öldürdüğü belli değildi. Buna rağmen onlar, Felluce'de halkı çok sevmişlerdi. Ömer Faruk, Felluce ve Irak'ın diğer şehirlerinde yaklaşık yedi yıl öğretmenlik yaptı. O ve arkadaşları fırsat buldukları zaman hafta sonları Erbil kentine giderler. Ömer Faruk Oraya gitmekle "psikolojik olarak rahatlıyorduk." dedi. Ömer Faruk, o günler hakkındaki duygularını şöyle ifade etti: "Biz, Felluce'den Erbil'e doğru yola çıktığımızda, kendimizi sanki cennete gidiyormuş gibi iyi hissederdik. Erbil'den, Felluce'ye dönerken de çok zor, sıkılır ve çok stresli dönerdik." O, bütün

bu tehlikelere ve zorluklara rağmen, orada öğretmenlik yapmaya ve öğrencilerini eğitmeye davam etti. Bir gün resmi makamlardan bir uyarı geldi ve şehri hemen terk etmesini istediler. IŞID'ın Felluce'ye saldırma ihtimalinin çok yüksek olduğunu söylediler. Onlar derhal Felluce'yi terk ettiler. Bir gün sonra IŞID, Felluce'ye saldırdı ve onların okullarını da yaktılar. Ömer Faruk, "Eğer orada kalsaydık, kesinlikle bizi öldürürlerdi." dedi.

Endonezya'da, İlk Türk Endonezyalı Evliliği

Cumhur Çil, Türkçe öğretmeni olarak Kasım 1998'de Endonezya'ya gelmiş ve Godja Maga Üniversitesi'nde Türkçe dersleri vermeye başlamıştı. Cumhur, " İlkokulu okuduğum yıllardan beri yurt dışına gitmeyi, yeni insanlar ile tanışmayı, farklı dil ve kültürleri öğrenmeyi hep hayal ederdim." Bu, onun küçük yaşlardan beri arzusuydu. O bunları düşünürken, yurtdışına çıkınca karşılaşacağı sıkıntıları hiç düşünememişti. Kendi ülkesi ve ailesini terk etmenin zorluğu ve vatan hasreti de çok aklına gelmezdi. Üniversiteyi bitirince Hizmetteki abileri Cumhur'a, Endonezya'nın Yokyakarta şehrindeki Godja Maga Üniversitesi'nde Türkçe öğretecek bir öğretim görevlisine ihtiyaç olduğunu ve kendisinin oraya gidip gidemeyeceği soruldu. Cumhur, hiç düşünmeden bu teklifi kabul etti.

Cumhur'un pasaport çıkarması ve Endonezya Elçiliği'nden vize alması, bürokrasiden dolayı tam 40 gün sürdü. Bu 40 gün bile ona çok zor gelmişti. Hicret etmenin kolay olmadığını yavaş yavaş anlamaya başlamıştı. Cumhur, o 40 gün için ehli tasavvufun dediği gibi çile manasındaki benim 'Erbain'im diyor. Tasavvufta da böyle bir şey vardır. Mürit kendisini 40 gün uzlete çeker, az yer, az uyur. Çok evradü ezkar ve ibadet yapar. Cumhur da hicretin ilk zorluğu ile karşılaşmıştı. O bir an önce Türkiye'den ayrılmak istiyor fakat kaderde onun 40 gün beklemesi varmış. Endonezya'ya geldikten sonra, halkın kibarlığını ve güler yüzlülüğünü çok sevmişti. Halk, genelde gelen yabancıların hepsine böyle güler yüzlü, saygılı ve yumuşak davranırdı. O geldikten kısa bir süre sonra üniversitede Türkçe öğretmeye başladı. İlk defa Endonezya'nın bir üniversitesinde, Türkçe dersleri veriliyordu. İlgi de beklendiğinden daha iyiydi.

Cumhur, hem Türkçe öğretmekten hem de Endonezya'da bulunmaktan mutluydu. İlk önceleri hava ve yiyecekleri konusunda

zorlanmıştı ama alışmıştı. Ancak zaman zaman aklına, Türkiye'ye dönmek geliyordu. Evlilik çağındaydı. Bir defasında çalıştığı üniversite, Java adasındaki çok meşhur dokuz evliyanın kabirlerini ziyaret etmek üzere öğretim üyeleri ve öğrenciler için bir tur düzenledi. Cumhur'un dokuz evliya hakkında biraz bilgisi vardı. O da bu tura katıldı. Endonezya özellikle Java'da bu dokuz velinin kabrini ziyaret etmek adeta kültürel bir hac gibi görülür. Bu kabirleri ziyaret, aynı zamanda da Endonezya'yı sevmenin ve ülkeye bağlılığın alameti sayılır.[3] Bizim kültürümüzde, İstanbul'daki Eyüp Sultan Hazretleri'ni ziyaret gibidir. Halk için de çok önemlidir. Peygamberimiz, "(İbâdet için) şu üç mescitten başkasına yolculuk edilmez: 'Mescidu 'l-Harem, Mescidu'r-Rasûl ve Mescidu'l-Aksâ.' Hadiste belirtilen husus, üç mescit dışında kalan herhangi bir mescit için uzun yolculuk yapmaktır. Bununla, lüzumsuz yere masraflara katlanıp da ünlü bazı mescitlerde namaz kılmanın, orada ibadet etmenin doğru olmadığına işaret edilmiştir. Çünkü üç mescit dışındaki camilerde kılınacak namazların, yapılacak ibadetlerin sevap bakımından bir farkları yoktur. Hâlbuki söz konusu üç mescit diğerlerinden daha sevaplıdır. Hadiste vurgulanan husus bu olsa gerektir."[4]

Şu söylenilebilir ki; Endonezya halkının ekserisi Mekke, Medine ve Kudüs'ten sonra bu dokuz velinin kabrini ziyaret etmeyi mübarek bilirler. Cumhur, gün geçtikçe Endonezya'yı daha da seviyor ve Türkçe öğretmek de hoşuna gidiyordu. Ancak zaman zaman acaba Türkiye'ye dönsem mi ki; diye de aklından geçiriyordu. Çünkü yavaş yavaş aile ve memleket hasreti, onun kafasını meşgul ediyordu. Ancak bunlar her ne zaman aklına gelse o, hicretin mükâfatını düşünüyor ve bundan dolayı kalmaya devam ediyordu.

Kabul Olan Dua

Cumhur velilerin kabirlerini ziyaret etmek maksadıyla üniversite öğrencileri ve hocalarla beraber Dimak şehrine gitti. Orada Ehl Beytten

3 Michael Francis Laffan, Islamic Nationhood and Colonial Indonesia: The umma below the winds, (London: RoutledgeCurzon, 2003),35

4 Buharî, Enbiyâ 8; Müslim, Mesâcid 2, https://sorularlaislamiyet.com/peygamber-efendimiz-sav-uc-mescidden-baskasina-yolculuk-edilmez%E2%80%9D-demistir-bu-hadis-bu-mescitlerden

olan Sunan Kalijaga (ö.1513) hazretlerinin kabrini ziyaret etti ve hemen yanındaki mescitte iki rekât namaz kılarak şöyle dua etti: "Allah'ım, benim için Endonezya'da kalmak hayırlı ise bana lütfet burada kalayım. Eğer memlekete dönmek hayırlı ise lütfet döneyim. Eğer burada kalacaksam ve benim için Endonezyalı bir bayanla evlenmek hayırlı ise nasip et. Allah'ım bana temiz, takva sahibi, topluma hizmette yanımda ve yardımcı olacak bir eş nasip eyle" diye dua eder. Cumhur bu duaları içinden gelerek ve kabul olacağına inanarak yapmıştı. Java'da bu bir kültürdür, insanlar veli kabirlerini ziyaret eder ve orada bulunan camilerde namaz kılıp, dua ederler. Cumhur Çil'de orada yaptığı duanın kabul olduğuna inanıyor. Peki nasıl? Gerisi çok ilginç ve gelecekte bir filme konu olabilir, belki de olacaktır. Cumhur'un evlilik hikâyesi bir taraftan büyük Allah dostu ve Ehli Beytten olan Sunan Kalijaga'nın kabrinin yanındaki mescitte yapılan ve diğer taraftan da ilk defa Mekke'ye gidip hacı olan bir babanın Kâbe'de ve hastanede iken yaptığı dualar ile başlar. Nasıl mı? İsterseniz Cumhur'un evlilik hikâyesine dönelim.

Cumhur, Yogyakarta'ya döner. Türkçe kursuna Astri K. Alafta adında yeni bir bayan kaydolur. Kendisi üniversite öğrencisi ve genç yaşta dört dil biliyor. Ayrıca Fransızca-Bahasa sözlüğünü hazırlamıştır. Zeki ve akıllı bir bayan. Gerisini Astri'den dinleyelim. "Bir gün, Godja Maga Üniversitesi'nde Türkçe kursu açıldığına dair bir reklam gördüm. Daha öncede benim kendim, Fransızca-Bahasa sözlüğünü hazırladığım için dillere merakım vardı. Çok ilginçtir ki; ne zaman bu sözlüğü açsam Türkçe veya Türk kelimesi çıkardı. Doğrusu o zaman biraz bu dikkatimi çekmişti ama anlayamamıştım. Ben sonradan bunun bir tevafuk olduğunu anladım. Ama nedense işte merak edip, bende Türkçe dil kursuna kaydoldum. Endonezya'da İngilizce, Almanca ve Fransızca popülerdi ama Türkçe popüler dil değildi. Belki o zaman 200 milyonluk Endonezya'da ya 100 Türk vardı veya yoktu bile." Astri hala neden gidip Türkçe kursuna kaydolduğunu sebepler tahtında bilmiyor. Ancak kader onu, bir yerlere doğru götürüyordu.

O, Türkçe kursunda dili çok çabuk öğreniyordu. Onun zekâ seviyesi Cumhur'un da dikkatini çekmeye başladı. Cumhur ara sıra Astri ile konuşmaya başlar. Bu da Astri'nin hoşuna gider. Çünkü Türkçesini ilerletiyordu. İkisi de belki de meraktan olacak birbiri hakkında bilgi edinirler. Cumhur, zamanla onun ailesinin de çok temiz insanlar olduğunu ondan öğrenir. Astri'nin de Cumhur'a karşı çok saygısı vardı.

Astri'nin, Türkiye ve Türkler hakkında fazla bilgisi yoktu. Ancak Türklerin çok seküler bir toplum olduğunu biliyordu. Astri anlatıyor: "Endonezya kültüründe dindar erkekler, sakal bırakır. Cumhur Beyde sakal yoktu. Bu herhalde seküler bir Türk. Namaz filan da kılmaz diye düşünmüştüm. Ancak zamanla onun namaz kıldığını ve çok iyi karakterli biri olduğunu anlamaya başladım. Konuşmalarda onun kendisine eğitime adadığını gördüm. Ayrıca sınıfta herkese çok iyi davranıyor, cömert ve mütevazı biriydi. Kimsenin kalbini kırmamak için azami gayret sarf ediyordu. Zamanla onu tanıdıkça ona karşı saygım daha da artıyordu." Artık, Astri'nin kafasında bu Türk çok farklı imajı oluştu. Yavaş yavaş onu Endonezya'da geliş gayesini de öğrendikçe Cumhur, onun hayalinde bir kahraman olmuştu.

Cumhur da, Astri'yi tanıdıkça onun iyi bir mü'mine, zeki ve gayretli olduğunu ve aynı zamanda insanlığa faydalı olmaya çalışan biri olduğunu anlar. Cumhur'un daha önce Sunan Kalijaga Hazretleri'nin kabrinin yanındaki mescitte içinden gelerek yaptığı dua aklına gelir. Belki de duası kabul oluyordu. Aklında pek çok sorular vardı. Burada evleneyim mi? Evlenmeyeyim mi? Veya kimle evleneyim? Acaba evleneceğim kişi Astri olabilir mi? Endonezya'da daha yeni sayılırdı. Endonezya kültürü, evlilik örf ve adetleri hakkında yavaş yavaş bilgi ediniyordu. Zamanla Astri ile evlenirse beraberce bu topluma daha iyi hizmet edebileceklerine kanaati oluşmaya başladı. Ancak yine de bazı endişeleri vardı. Onunla konuştukça ve onu tanıdıkça bu konudaki inancı artı. Astri'nin aldığı eğitim, karakteri bu ülkeye hizmet için son derece uygundu. Endonezya halkı Şafii olduğu için Şafii'lere göre evlenmek için anne ve babanın rızası şarttır. Anne baba izni olmadan evlilik sahih değildir.

Uzun süre düşünüp taşınan Cumhur, önce evlenmek için Türkiye'ye gitme kararı alır ve tatilde gitmek üzere biletini de alır. Bu kararını Türkçe kursunun üniversitede açılmasında emeği geçen Uluslararası Pribadi Okulu Direktörü Ali Güngör ile istişare etmek üzere Jakarta'ya gider. Niyeti evlenmek için Türkiye'ye gitmek üzere bilet almış. Fakat onun pasaportu, bileti, hem de cüzdanı ile parası çalınır. Dolayısıyla o yıl Türkiye'ye gitmesi mümkün olmaz. Ali Güngör, evlilik konusunda kendi ile istişare eden Cumhur'a teşekkür eder. Daha sonra Astri ile evlilik gündeme gelir. Ali Bey, Cumhur'a evlenmek istediği Astri ile alakalı bazı sorular sorar. Daha sonra da kendisinin de bu evlilik ile ilgili

elinden gelen yardımı yapacağını söyler. Fakat ne Ali ne de Cumhur Endonezya evlilik örf ve adetlerini biliyorlar. Gerçi Cumhur, Astri'den Şafii mezhebine göre evlilik için baba veya damat olacak kişinin velisinin rızası şart olduğunu öğrenmiştir.

Konuyu araştırırken bunu Ali Güngör'e sordum. O bana, "Benim de Endonezya'da bir kız nasıl istenir, örf ve adetler nedir, neler yapılır hiç malumatım yoktu. Okulun mütevelli heyetinden Endonezyalı Firman Beyi çağırdım ve onunla görüşüp detaylı bilgi aldım. Bu bilgilere göre, damat adayının babası ve evlenecek genç ile beraber gelin adayı kızın evine gider ve kızı isterler. Cumhur Beyin babası Türkiye'deydi. O günkü şartlarda gelmesi zordu. Peki, 'ne yapmamız gerekir' diye Firman Beye sorunca 'Siz, Cumhur Beyin velisi olun ve kızı babasından isteyin' der." Firman Bey, Ali Güngör ve Cumhur kızı istemeye giderler. Cumhur heyecanlı, Ali Güngör hem sevinçli, hem de daha önce hiç yapmadığı ve hakkında derin bilgisi olmadığı bir iş için hata yapmamak için dikkatliydi.

Evlilik her insan hayatında bir dönüm noktasıdır. Dinini yaşamak isteyen ve yaşayan bir Müslüman için de evlilik dinin yarısı sayılır.

Resim 23: Cumhur Çil, Mahalli Damat Kıyafetiyle. Türk arkadaşları elbisesi üzerine para yapıştırmışlar

Nitekim Hadisi Şerifte Peygamber Efendimiz sallallahu ve sellem evlilik hakkında şöyle buyururlar.

Resulullah (s.a.s) şöyle buyurmuştur: Allah Teâlâ bir kimseye saliha bir hanım bahşederse, ona dininin yarısını koruma konusunda yardım etmiştir. Diğer yarısı konusunda da Allah'tan korksun.[5] Hz. Abdullah ibni Abbas, "Kişi evlenmeden dini vazifesini tam yapmış sayılmaz.[6] Resulullah (s.a.s) şöyle buyurmuştur: "Her kim evlenirse, dininin yarısını sağlam kalmış olur. Diğer yarısı için de Allah'tan korkmalıdır" [7]diye buyurur.

Kuran'da, "Onlardan öylesi de vardır ki, 'Rabbimiz, bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik (ver) ve bizi ateşin azabından koru"[8] Bu ayette geçen dünyada iyilik, âlimlere göre iyi bir eş manasındadır.

Astri, muhafazakâr bir ailenin çocuğu olarak büyüdü. Endonezya kültürüne göre, muhafazakâr bir ailede doğan, büyüyenin yerli halktan takva sahibi biri ile evlenmesi beklenir. Astri altı kardeşler içerisinde en genç olanıydı. Anne ve babası dindar olduğu için kendi çocuklarının daha dindar olmaları, iyi eğitim almaları ve muhafazakâr biri ile evlenmeleri konusunda son derece hassas idiler. O daha genç yaşta iken aileden iyi bir dini eğitim almış, ayrıca İngilizce, Fransızca, Bahasa ve de sonradan Türkçe öğrenmişti. Astri'nin, bir Türk ile evleneceği hayaline bile gelmezdi. Zaten o zamanlar Endonezya'da toplam 100 Türk, ya vardı ya da yoktu. Dolayısıyla bir Türk ile evlenmek 20 milyonda bir ihtimaldi. Astri'nin, Türkçe dil kursuna kaydolması için sanki onu çeken bir mıknatıs vardı. Çünkü Türkçe'nin hiçbir popülaritesi yoktu. Kursta zamanla Türkçe dilini sevdi, belki de Cumhur'un samimi gayretleri ona bu dili sevdirdi.

Yukarıda Cumhur'un evlilik hikâyesinin hac da başladığını yazmıştım. Nasıl mı? İsterseniz Astri'den dinleyelim. "Babam Jafar İbrahim, yıllarca önce felç olmuş yürüyemiyordu. Ancak birisinin yardımı ile yürüyebiliyordu. Babam ve annem Wiesmaniyati, ben evlenmeden önce hacca gittiler. Babam Mekke'ye varır varmaz yürümeye başlamış. Sanki bu bir keramet veya Allah'ın inayetiydi. Babam bütün hac vazifelerini

5 Müstedrek Hadis No: 2607

6 Imam Gazali, İhyayı Ulumddin, http://ghazali.org/ihya/english/ihya-vol2.htm

7 a.g.e.

8 Bakara Suresi, Ayet 201

yürüyerek tamamlar. Sonra otobüse binip Endonezya'ya dönmek üzere Cidde'ye doğru yola çıkarlar. Otobüs otobanda devrilir. İçindeki hacıların yarısı kazada ölür. Annem sağ kurtulur. Hatta annemin sağındaki solundaki herkes vefat eder. Babam da yaralanır ve hastaneye kaldırırlar. O hastanede tam altı hafta kalır. Kardeşlerim içinde bir ben ve birde bekâr olan abim için Cenabı Allah'ın ikimize hayırlı eş vermesi için babam çok dua eder. Babam hastanede iken altı hafta boyunca özellikle hep bana hayırlı bir evlilik nasip olması için Allah'a dua etmiş. O beni evlendirmeden vefat edeceğinden tahmin edip üzülüyormuş. Yine çok ilginçtir, bu kazadan sonra babam tekrar yürüyemez olmuş ve tekrar eski haline dönmüştü."

Astri'nin anne ve babası hacdan dönünce adet gereği Açe'deki evlerine gidip orada misafir kabul etmeleri gerekirken, onlar uzun bir müddet Jakarta'da ablasının evinde kalırlar. Astri, anne ve babasına Cumhur'dan bahseder. Onun iyi karakterli, namazında niyazında bir Türk olduğundan bahseder. Babası hemen evet veya hayır demez. Önce araştırır. Onun namazını kılan, büyük günahları ve kötü alışkanlıkları olmayan biri olduğunu öğrenir. Fakat öğrendiği bilgiler ile tatmin olmaz. Annesinin de rızası yok gibidir. Kızının bir yabancı ile evlenmesinden yana değildir. Astri ise son olarak kalbinin tatmin olması için İstihare namazı kılar ve hayırlı bir rüya görür.

Bir defasında Jafar İbrahim, Cumhur'un okuldaki bir kermeste gönüllü olarak çalıştığını öğrendi. Kendisi Cumhur'u yakından tanımak ister. Kendisi kermese gidip önce uzaktan seyretti. Baktı ki; Cumhur, gelen giden herkese çok samimi olarak yemek ikram ediyor, veli ve öğrencilere hizmet ediyor. Cumhur beyaz bir insandı ama her gelen Endonezyalı' ya hizmet etmeye çalışıyordu. Bu ise Endonezya'da çok görülen bir şey değildi. Beyaz adam hizmet etmez, fakat kendisine hizmet edilir, felsefesi vardı. Jafar İbrahim, Astri'nin babası olduğunu söylemeden gitti Cumhur ile tanıştı. O, Cumhur ile konuşurken onun tevazuuna hayran kalır. O, gelen giden herkes ile çok yakından ilgileniyordu. Bu da onun çok hoşuna gitmişti. Cumhur'un o anki hal dili, kendisini Jafar İbrahim'e çok iyi anlatmıştı.

Ali Güngör anlatıyor: "Firman Bey, Cumhur ve ben Astri'nin ablasının evine gittik. Tabii olarak Cumhur çok heyecanlıydı. Eve varınca Astri, mutfakta yemek ve içmek için bir şeyler hazırlıyordu. Oturduk, hal ve hatırdan sonra Firman Bey, Jafar İbrahim'e, 'Biz Astri adında bir

hanımefendi arıyoruz. Bu hanımefendiye evlilik teklif eden kimse var mı? diye sordu. Astri'nin babası 'İsterseniz önce ona soralım' diye cevap verdi. Astri'ye babası sordu ama o bir şeyi demedi. Onun susması Endonezya kültüründe bu evliliğe razıyım yani evet diyorum, demekti." Jafar İbrahim, hiçbir tereddüt göstermeden kızını verdi. Normalde Endonezya adetlerine göre kabul etme bazen birkaç ay sürer. Astri'ye göre, babası hacda ve özellikle hastanede iken Cenab-ı Allah'ın ona hayırlı bir eş vermesi için çok dua etmiş ve dualarının kabul olduğuna inanmıştı. O bundan dolayı da hiç çekinmeden hemen evet dedi. Hem Cumhur, hem de Astri'nin babasının duaları kabul olmuştu. Söz kesildikten sonra hemen düğün hazırlıklarına başlanılması istendi.

Endonezya kültüründe şöyle bir adet vardır. Söz kesildikten sonra altı ay içinde düğün hazırlıkları yapılır. Bu süre zarfında damat adayı gelin adayına değişik zamanlarda, değişik hediyeler gönderir. Buna 'Hantaran Lamaran' derler. Bu hediyeler arasında altın, elbise, çikolata olur, saat olur, çeşitli parfüm veya daha başka şeyler de olabilir. Kız tarafı düğün oluncaya kadar birkaç defa bunları bekler. Bunun için bayağı da masraf yapılır. Ancak Cumhur, kız istemeye giderken sadece bir namaz seccadesi ve çikolata götürür.

Ali Güngör'ün tayini Avustralya'ya çıkmıştı. O ayrılmadan bu düğünü yapmak istiyordu. Cumhur'un babasının bu kısa sürede gelmesi imkânsız olduğundan ona veli de oldu. Yirmi gün içinde düğün yapıldı. Ali Güngör anlatıyor: "Hayatımda ilk defa böyle bir şey yapıyordum. Ben benden birkaç yaş genç olan Cumhur Beyin velisiydim."

Düğün Java'daki adetlere göre yapıldı. Ali Bey anlatıyor: "Sayımız azdı biz Türklerin hepsi katıldık. Düğüne renk katsın diye biraz da Türk kültürü katmak istedik. Türkler olarak damadın elbisesine dolar, Türk lirası ve Endonezya Rupisi astık." Endonezyalılar bu âdeti sevdiler. Bütün misafirler ayrıldıktan sonra son yapmamız gereken bir şey vardı. Gelin ve damadı evlerine yolcu etmeden önce, arkadaşlar Cumhur'u hafifçe dövdüler. Cumhur ve Astri o gün, bugün mutlu bir şekilde evliliklerini devam ettiriyorlar. Dört tane de kızları var ve onlarla iftihar ediyorlar.

Astri, evlendikten sonra kocası Cumhur ve onun çevresindeki insanlardan Hizmet hakkında bir şeyler duyar. Eşine Hizmet nedir diye sorar. O hep "Tamam zamanı gelince anlatacağım." der. Bir defasında motosiklet ile bir yere gidiyorlar. Astri yolda ona, "Hizmet nedir bari

bana yolda anlat." der. Cumhur yine sonra anlatırım deyince motosikleti durdurur ve inip kenara çekilir. Eşine, "Ya bana şimdi Hizmet nedir anlatacaksın ya da ben gelmeyeceğim." der. Cumhur bakar ki çare yok, yolda bir kenara çekilirler. Ona Hizmet nedir, kısa tarihi ve Hoca Efendi hakkında biraz bilgi verir. İkisinin hayatından ilginç kareleri bu kitapta okumaya devam edeceksiniz.

Gözyaşlı Veda

Ali Güngör, Avustralya'ya gelmeden önce Endonezya'daki son gününü hatırlıyor. O ayrılmadan önce Pribadi Mütevellisi, Türk ve Endonezyalı arkadaşları bir veda partisi düzenler. Bu veda partisine öğrenci velileri, öğretmenler ve Astri'nin ailesi de katılır. Ali Bey o günü anlatıyor: "O gün dostlardan ayrılmamız bizim için çok zor olmuştu. Eşim, ben ve çocuklarım gözyaşı döktüler. Endonezya'yı ve halkını sevmiştik. Onlar da bizi sevmişti. Veda partisine katılan hemen hemen herkes ağladı. Böyle güzel insanları, arkadaşları geride bırakmak hakikaten çok zor olmuştu." Yıllar geçti ama Ali ve ailesi ve de Cumhur Bey ve Astri Hanım da o günü unutmadılar. Ali Bey, hem vardığı günü ve hem de ayrıldığı günü anlatırken hayalen tekrar Endonezya'ya gitti. Ali Bey oraya giden Hizmetten ilk evli Türk'tü. Ali Güngör'ün eşi Hatice Hanımın öğrencisi Ade Hanıma o veda gününü sorduğumda yutkundu, gözleri doldu ve ağlamaya başladı. O soruma cevap vermekte çok zorlandı. Hatice ablasını asla unutmamıştı. O günleri anlatırken sanki o anı tekrar yaşadı. Mevlana der: 'Dediler ki; gözden ırak olan, gönülden de ırak olur. Dedim ki: 'Gönüle giren gözden ırak olsa ne olur'. Yine O, 'Ayrılık içinde insanın gözünü açıp kapayıncaya kadar geçen zaman yıl gibi gelir'.[9]

Oraya pek çok Hizmet Gönüllüsü gitti. Kimisi yıllarca kaldıktan sonra ayrıldı, dünyanın değişik yerlerine gittiler. Ancak onlar hâlâ Endonezya'daki talebelerinin gönlünde yaşıyorlar. Onlar, deniz kaplumbağaları gibi yumurtalarını sahile bırakıp sessizce okyanus ötelerine gittiler. Deniz kaplumbağalarının çok ilginç olan göç hikâyesini 8. bölümde okuyacaksınız. Ayrılıp gidenlerin büyük bir kısmı Endonezya hasreti yaşıyorlar.

---

9 Mevlana'nın Ayrılık Sözleri ,https://hepguzelsozler.com/mevlananin-ayrilik-sozleri/

Buna Kimse İnanmaz

27 Mayıs 2006 tarihinde sabah saat 5.54'te, Yogyakara'da ve yakın diğer şehir ve kasabalarda 6.4 şiddetinde büyük bir deprem oldu. Bu depremde yaklaşık 5700 kişi vefat etti, binlerce insan da yaralandı. Yaklaşık 154.000 ev yıkıldı veya oturulamaz hale geldi. 260 bin ev kısmen zarar gördü. Depremin maddi zararı ise üç milyar doların üzerindeydi. Deprem esnasında Yenal Aksoy ve eşi Leyla Hanım Yogyakarta'da yaşıyorlardı. Depremden kısa bir süre önce Leyla Hanım doğum yapmıştı. Depremin artçı şokları devam ediyordu. .

Leyla Hanıma "Depremde neler oldu, o esnada ne yaptınız? diye sordum. Leyla Hanım, "Şehirde çok büyük yıkım vardı ama Allah'a şükürler olsun bize bir şey olmamıştı. Yeni doğum yapmışım. Ayrıca doğumdan sonra tifo hastalığına yakalanmıştım ve bir süre daha hastanede kalmıştım. Artçı şoku hisseder hissetmez bebeğimi alıp evin dışına fırlıyordum. Hatta psikolojik olarak öyle bir hale geldim ki, bir gürültü duysam hemen bebeğimi alıp dışarıya fırlıyorum. Gece deprem olacak endişesi ile uykularım kaçıyor. Eşim Yenal Bey sabahtan akşama kadar depremzedelere yardım ediyordu."

O günlerde Yogyakarta'da tanıdık başka Türk ailesi de yoktur. Leyla'nın annesinin kızına doğum sonrası yardım etmek için Türkiye'den gelmiş olması, Leyla için büyük bir nimet oldu. O olmasaydı hiç dayanamazdı. Artçı şoklardan dolayı psikolojik olarak çok hassas hale gelen Leyla, Yogyakarta'dan belli bir süre için ayrılmak ister. Yenal Jakarta'dan Türkiye'ye ailesini ziyaretine giden bir arkadaşın evinin müsait olduğunu öğrenince eşi, çocuğu ve kaynanasını oraya gitmesinin uygun olacağını düşünür. Yenal eşine eşlik edip Jakarta'ya gitmek istedi fakat Leyla onun Yogyakarta'da kalıp depremzedelere yardım etmesini istedi. Kendisi yardıma çok muhtaç ama büyük bir fedakârlık yapıp eşinin depremzedelere yardım yapmasını kendisine tercih etti.

Yenal, Jakarta'da bulunan arkadaşlarını arayarak eşini, yeni doğmuş bebeğini ve kaynanasını Jakarta'ya gönderir. Onlar orada Türkiye'ye ailesini ziyarete giden bir arkadaşın evinde kalacaklardı. Diğer arkadaşlarının hanımları da Leyla hanıma yardımcı olacaklardı. Uçak bileti de bulamadıkları için araba ile Jakarta'ya gittiler. O günün şartlarında karayolu ile Jakarta'ya gitmek çok büyük bir problemdi. Leyla'nın

annesi yolda alınan yiyecekleri yiyemiyor. Leyla zaten hastalıktan tam iyileşmemişti. Yolculuk beklenen de uzun sürdü. Ve çok meşakkatli oldu.

Leyla, bebeği ve annesi Jakarta'da iken onlara yardımcı olmaya çalışanlardan biri de Astri idi. Astri, Leyla'nın yaptığı bu fedakârlığı anlatırken kendini tutamayarak ağlamaya başladı ve şunları söyledi. "Leyla, yakınımızda Türkiye'ye ailesini ziyarete giden bir arkadaşın evinde kalıyordu. Ben bazen ziyaret ediyor, varsa bir ihtiyaçları yardım ediyordum. Bir defacık dahi olsa bir şikâyetini duymadım. Kocam neden yanımda değil diye bir şikâyetini duymadım. O, kocasının depremzedelere yardım ettiğinden dolayı mutluydu. Leyla'nın yaptığı bu fedakârlığı, Endonezya'da görmeyen inanmaz." Kendisi hasta olacak, yeni çocuğu olmuş, depremden dolayı psikolojisi yerinde olmayacak. Bütün bunlara rağmen evini bırakıp başka şehre gelecek ve eşinin depremzedelere yardım etmesi için orada kalmasını isteyecek. Kendisi de bir depremzede ama o başkalarını kendisine tercih ediyor. Böyle bir fedakârlığa kimse dünyada dahi inanmaz. Bu olay bana İslam tarihinin şeref levhalarından biri olan aşağıdaki olayı hatırlattı.

Hz. İkrime, İslâmiyet'le şereflenince, çok samimi bir Müslüman olmuştur. Bu ihlâsının nişanesi olarak, savaştan savaşa at sırtında yıldırım gibi koşmuştur. Cesaretli ve çok iyi bir kumandandı. Müslümanlığa gönülden bağlanmıştı. Kur'an-ı Kerimi eline alınca, önce alnına koyar, sonra ağlamaya başlardı. İşte Yermük zaferi, bütün Şam beldelerinin fethine vesile olan zaferlerdendir.

Savaş bittikten sonra başından geçeni, şu kardeşliğe örnek teşkil edecek hadiseyi Huzeyfetü'l-Adevî (r.a.)'ten dinleyelim. "Yermük muharebesindeydim. Çarpışmanın şiddeti geçmiş, ok ve mızrak darbeleri ile yaralanan Müslümanlar, düştükleri sıcak kumların üzerinde can vermeye başlamışlardı. Bu arada ben de, güçlükle kendimi toparlayarak, amcamın oğlunu aramaya başladım. Son anlarını yaşayan yaralıların arasında biraz dolaştıktan sonra, nihayet aradığımı buldum.

Su istiyor musun? Bir kan seli içinde yatan amcamın oğlu, göz işaretleri ile bile zor konuşabiliyordu. Daha evvel hazırladığım su kırbasını göstererek dedim ki: Su istiyor musun? Belli ki, istiyordu. Çünkü dudakları hararetten âdeta kavrulmuştu. Göz işareti ile, "Çabuk, hâlimi görmüyor musun?" der gibi bana bakıyordu. Ben kırbanın ağzını açtım,

suyu kendisine doğru uzatırken, biraz ötede yaralıların arasında Hz. İkrime'nin sesi duyuldu:

- Su! Su! Ne olur, bir tek damla olsun, su!

Amcamın oğlu Hâris, bu feryâdı duyar duymaz, göz ve kaş işaretleriyle suyu hemen Hz. İkrime'ye götürmemi istedi. Kızgın kumların üzerinde yatan şehitlerin aralarından koşa koşa, Hz. İkrime'ye yetiştim ve hemen kırbamı kendisine uzattım. İkrime hazretleri elini kırbaya uzatırken, Hz. Iyas'ın iniltisi duyuldu:

- Ne olur bir damla su verin! Allah rızâsı için bir damla su! Bu feryâdı duyan Hz. İkrime, elini hemen geri çekerek suyu Iyas'a götürmemi işaret etti. Suyu o da içmedi.

Ben kırbayı alarak şehitlerin arasından dolaşa dolaşa, Hz. Iyas'a yetiştiğim zaman, son nefesini Kelime-i Şehadet getirerek tamamladı. Derhal geri döndüm, koşa koşa Hz. İkrime'nin yanına geldim. Kırbayı uzatırken bir de ne göreyim? Onun da şehit olduğunu müşahede ettim. Bari dedim, amcamın oğlu Hz. Hâris'e yetiştireyim. Koşa koşa ona geldim, ne çare ki; o da ateş gibi kumların üzerinde kavrula, kavrula ruhunu teslim eylemişti.[10]

Leyla'nın fedakârlığı sahabe kadar değildi ancak onun gölgesi gibidir. Çünkü o depremzedelerin hiç birini tanımıyordu. Aralarında akrabalık gibi bir bağ bulunmadığı hâlde, Yenal ve eşinin bu derece fedakâr ve şefkatli hâlleri, gıpta ile bakılacak bir şeydir ve çok kuvvetli bir imanın tezahürüdür.

Kur'an ve sünnette buna 'isar' hasleti denir. Bu haslet diğer dinlerde de mevcuttur. Hatta bir moral değeri olarak felsefeye de girmiştir ve ahlaki bir kural olarak değerlendirilir. Bu haslet, medeniyetlerin kurulmasında da öncülük yapanların önemli bir karakteridir. Bütün medeniyetlerin kurulmasında fedakârlık çok önemli bir unsurdur. İsâr hasletini en zirvede peygamberler yaşamıştır. Büyük mutasavvıf ve âlim Kuşeyri'ye (ö.1074) göre, İsâr hasleti bütün peygamberlerin, ashabının ve onların yolunda olan evliyaların en ortak özelliklerinden biridir. Bediüzzaman Said Nursi, "Ben cemiyetin iman selâmeti yolunda âhiretimi de feda ettim. Gözümde ne cennet sevdası var, ne cehennem korkusu. Cemiyetin, yirmi beş milyon Türk cemiyetinin

10 Bu olayın detayları için bakınız, Reşit Haylamaz, Şefkat Güneşi, Işık Yayınları, İstanbul 2013

imanı namına bir Said değil, bin Said feda olsun. Kur'ân'ımız yeryüzünde cemaatsiz kalırsa, cenneti de istemem; orası da bana zindan olur. Milletimizin imanını selâmette görürsem, cehennemin alevleri içinde yanmaya razıyım. Çünkü vücudum yanarken, gönlüm gül-gülistan olur." [11]der.

İfadesiyle 'isâr' hasletini sadece dünyevi manada değil aynı zamanda manevi fedakârlığında zirvesini göstermiştir.

Endonezyalılar için hayal bile edilmez

Astri, Peygamberimizin ashabının fedakârlıklarını İslam tarihi kitaplarında okumuştu. O, sahabelerin yaptıkları bu fedakârlıklara, benzer fedakârlıkları hizmetteki insanlarla tanıştıktan sonra bizatihi şahit oluyordu. Astri, "Ben kendimi Türkiye'deki anne babaların yerine koyuyorum. Ben de dört tane kızın annesiyim. Onları bu genç yaşlarında yurtdışına gönderebilir miyim? Endonezyalı bir anne ve baba için bu hayal edilmesi bile mümkün değildir. Hatta yurtdışına bu gençlerin yaptığı gibi bir hicret, yetişkin Endonezyalılar için dahi çok zordur. Şimdi düşünüyorum. Türkiye'deki üniversiteler Endonezya üniversitelerinden eğitim bakımından daha iyi ve bu gençler oradaki üniversitelerde okuyabilirler ama Türk anne ve babalar kendi çocuklarını bu kaliteli üniversitelere göndermek yerine Endonezya gibi bir ülkeye gönderiyorlar. Dikkat edin! Avrupa veya Amerika'ya değil. Bu lise mezunu gençler, önce dil öğreniyorlar. Sonra üniversite okuyorlar. Üniversitede okurken Hizmet okullarında çocuklarımıza belletmenlik yapıyorlar. Üniversiteyi bitirince okullarda öğretmenlik yapıyorlar. Ben, bu Türk anne ve babaları büyük bir fedakârlık olarak görüyorum." Astri bunları anlatırken, yine gözleri doldu, ağlamaya başladı. Astri, daha önce bu fedakârlıkları sahabeleri hayatı hakkındaki kitapları okurken öğrenmiş ama şimdi ise benzer fedakârlıklara defalarca şahit olmuştu. Araştırmayı yaparken, onlarca yapılan fedakârlık hikâyelerini dinledim. Genelde kendileri değil de arkadaşları anlattılar.

---

11 Bediüzzaman Said Nursi, Tarihçe-i Hayat. Şahdamar Yayınları. İzmir, 2007, s 616

Resim 24: Depremzede çocuklara çadırda eğitim

Çadırda öğretim

Yukarıda bahsedildiği gibi, Yenal Aksoy, eşi ve çocuğunu Jakarta'ya gönderdikten sonra Yogyakarta'ya gelen Türk öğretmenler ve Türk okullarında çalışan Endonezyalı öğretmenler ile beraber, gece gündüz depremzedelere yardım etmeye çalışır. Murat ve Halim de deprem ile alakalı, "Depremi duyunca hemen kendi aramızda beş kişi toplandık ve yaklaşık beş bin dolar himmet ettik. Bu o zaman yedi tane öğretmenin maaşına denk geliyordu. Öğretmen arkadaşların çoğu Türkiye'ye ailelerine ziyaret gitmişti. Ertesi gün depremzedelere yardım etmek üzere Yogyakarta'ya gittik. Semerang'daki arkadaşlarda geldiler. "Daha sonra Kimse Yok mu ve PASİAD'dan da yardım gelir ve onu da dağıtırlar. Açe'den tecrübeleri olduğu için ilk önce hemen bir çadır kurup yemek pişirip dağıtırlar. Ayrıca depremde vefat edenlerin çocukları içinde bir çadır kurup eğitime başlarlar (resim 24). Türk okullarının, Kimse Yok mu ve PASİAD'ın yardımları resmi yetkililerin de dikkatini çekti.

Resim 25: Depremde evin yıkılmayan tek duvarı (Yenal Aksoy ortada beyaz tişörtlü, sağındaki ise Meclis Başkanı Hidayet Nur Wahid)

Resim 26: Yıkılmayan duvar üzerindeki levha: Allah'ım bu evi koru, Amin!

Tesadüf mü, Allah'ın inayeti mi?

Murat anlatıyor: "Depremde evi yıkılan Parlamento Başkanı Hidayet Nur Wahid'in annesinin evini arkadaşlarla beraber ziyaret ettik. Ev yıkılmış, sadece yıkılmayan bir duvar vardı (resim 25). Çok ilginçtir ki; duvarda 'Allah'ım bu evi koru, Amin' (resim 26) levhası asılıydı. Evin hepsi yıkılmış, üzerinde bu levha yazılı duvar hariç. Hidayet Nur'un annesi sabah Kur'an okurken deprem olmuş, o Kur'an'ı bir yere koyarak canını kurtarmıştı".

Resim 27: Deprem olma esnasında okunan Kur'an

Depremde yıkılan evde, üzerine bir toz dahi düşmeyen Kur'an-ı Kerim

Daha sonra o yıkılan evin içindeki hâlâ açık duran Kur'anın fotoğrafını çekmişler. Kur'an'a hiçbir şey olmadığı gibi üzerinde toz dahi yok. Fotoğrafı inceleyince Kur'an'daki açık olan sahifedeki ayetleri okumaya başladım. O sahifede yazılı olan bir ayetin meali ise şöyle: "Korunan takva sahiplerini ise Allah, muratlarınca kurtuluşa erdirecektir. Onlara kötülük dokunmayacak, üzüntü duyacak da değillerdir. Allah, her şeyin yaratıcısıdır; her şey üzerinde vekil de O'dur" (Zümer:61-62). Duvardaki levha, deprem olurken bu sahifenin okunması bir tesadüf olmasa gerek. Kur'an altı yüz küsur sahifedir. O sahifenin tam deprem vaktinde okunması, yıkılan evde Kur'anın üzerine herhangi toz toprak gibi bir şeyin düşmemesi, okuyanın kurtulması ve kurtulanın ifadesi ile 'Cenab-ı Allah'ın bir inayetidir.'

Türk öğretmenler, esnaflar ayrıca başka çadırlarda depremzedelere hem manevi hem de psikolojik olarak yardımcı olmaya çalıştılar. Onların fedakârane bu gönüllü çalışmaları, Endonezyalı resmi yetkililerin de dikkatini çekti. Nitekim Devlet Başkanı Susilo Bambang Yudhoyono ve eşi, onların yardım için açtıkları çadırlara geldi. Yenal Aksoy yaptıkları yardımlar ile ilgili Başkan Yudhoyono ve eşine kısa bir bilgi verdi. Yudhoyono, Türk okullarının Tsunamiden sonra Açe'de yaptıklarını da

Resim 28:Yenal Aksoy, Devlet Başkanı Susilo Bambang Yudhoyono ve eşine bilgi verirken

takdirle andı ve hem Tsunamiden sonra hem de bu depremde yaptıkları yardımdan dolayı teşekkür ederek, memnuniyetlerini ifade etti.

Murat üç gün Yogyakarta'da kaldıktan sonra işinden dolayı Jakarta'ya döner, ancak diğer öğretmen ve belletmenler ve Türk okullarında çalışanlar yaklaşık bir ay kalarak deprem yaralarını sarmada halka ve resmi yetkililere yardımcı olurlar.

Deprem Çadırındaki Eğitimden, Okul Binasına

Nasıl ki, tsunamiden sonra Açe'de yaptıkları yardım ile orada açılacak okulların temeli atıldı ise, Yogyakarta'daki depremden sonra yapılan yardım çalışmaları da şehirde bir okulun açılmasına vesile oldu. Çünkü bu deprem sayesinde Türk öğretmenler, daha resmi ve özel geniş bir kitle ile tanışma, konuşma imkânı buldular.

Endonezya'daki özel üniversiteler genelde aileler tarafından kurulmuştur. Bunlardan biri de Yogyakarta'daki The Mercu Buana Üniversitesi'dir. Üniversite eski Devlet Başkanı Suharto'nun kardeşi Probosutedjo'nun üniversitesidir. Türk öğretmenlerden biri onun eğitim

koordinatörü ile irtibata geçer ve Türkiye'ye götürürler. Okullar genel müdürü Zübeyir Çalışkan onun Türkiye'deki gezisini organize eder. Eğitim Koordinatörü, Türkiye›deki Hizmetin değişik okullarını ve üniversitelerini gezdirirler. O, Türkiye'deki Hizmet okullarının eğitim sisteminden çok etkilenir. Suharto'nun kardeşi Probosutedjo ile görüşerek, kendi üniversitesinin bir binasını yatılı lise açmak için verirler. SMA Kesatuan Bangsa Okulu bu binada açılır ve kısa zamanda çok büyük başarılar elde eder.

Araştırma yaparken dört defa okulu ziyaret ettim. Müdür, öğrenciler, öğretmenler ile görüştüm. Zaten okulun ana kapısından girer girmez iki duvar da vitrinlerin içinde fizik, kimya, matematik ve diğer dallarda okul öğrencilerinin kazandıkları madalyaları ve farklı yarışmalardan kazandıkları kupaları sergiliyorlar. Saymadım ama yaklaşık yüz elli tane vardı sanırım.

Ahmed Nurani'nin ilginç Hikâyesi

Ahmed Nurani, SMA Kesatuan Bangsa Okulu'nda müdürlük yapmaktadır. Onunla uzunca görüştüm. Onu okul müdürlüğüne yükselten yolculuğunu konuştuk. Açık kalpli biri ve hatırladıklarını samimi olarak paylaştı. Ahmed Nurani de fakir bir ailenin çocuğuydu. Anne ve babası çok dindar olduklarından çocuklarının da dindar olmasını istiyorlardı. O Jakarta'da Üniversite'de okurken 1996 yılında bir arkadaşı tarafından, Uluslararası Pribadi Okulu'nda hafta sonları yapılan çeşitli faaliyetlere davet edilir. Onlar basketbol oynar, yemek yer, cemaatle namaz kılar ve dini sohbet yaparlar. Bu onun çok hoşuna gider. Ahmed o zaman henüz üniversite öğrencisiydi. Pribadi okulunun eğitiminden etkilenmişti. Rehberlik faaliyetleri çok ilgisini çekmişti. Okul, hem temiz hem de her şey düzenliydi. Zamanla okul hakkında daha çok bilgi sahibi oldu. Türk öğretmen ve belletmenler, onlara kardeşleri gibi davranır. Ahmed, belletmen Halim ve okul müdürü Muhsin'i hiç unutmuyor. O üniversiteyi bitirinceye kadar Hizmet Hareketi ile ilgili çok şey öğrenir, Türkiye ve dünyadaki eğitim faaliyetleri hakkında bilgi edinir. O sadece bilgi edinmemiş ayrıca Hizmet prensiplerini çok da sevmiştir.

Tsunami'den sonra Açe'de Fatih Koleji açılmıştı. Uluslararası Pribadi Mütevelli Heyeti, Ahmed Nurani'ye Fatih Koleji'nde öğretmenlik teklif eder. Javalı birinin, Açe'ye gidip orada çalışması İstanbul'dan,

Hakkâri'ye gitmek gibi bir şeydi. Ahmed "Jakarta dışına gidip çalışmak, kültürel olarak bizde hayal bile edilmezdi. Diğer açıdan üniversiteyi bitirmişim, İş bulmak zor. Ben yine razı oldum. Fakat annem, babam ve eşim önce razı olmadı. Üç ay önce de çocuğumuz olmuştu. Ancak uzun konuşmalardan sonra eşimi, anne ve babamı ikna edebildim. Bizim kültürde anne, babanın rızasını almak çok önemli." Zamanla onun annesi babası ve eşi de Hizmet Hareketi'ni ve onların eğitim faaliyetlerini tanıdıkça, onlarda Hizmete dost olmuşlardı.

Şok Oldum

Ahmed, Açe'deki Fatih Koleji'nde bir yıl öğretmenlik yapar. Yeni alışmış, her şey yolunda. Öğrenciler ondan, o da öğrencilerden memnun. Bir yıl sonra ona, "Hemen yarın Jakarta'ya git ve oradaki okulda öğretmenlik yapacaksın"derler. Ahmed şok olur. O kendi kendine "Bir günde nasıl giderim. Eşyalarım, evim, okuldaki işlerim vs. nasıl olurda bir gün de taşınacağım. On beş aylık bebeğimiz var." diye düşünür. Sonunda ertesi gün uçağa atlar ve Jakarta'ya gelir. Peki, "Evi, eşyaları ne yaptın? Okulda vazifelerini nasıl devrettin? diye sorunca, "Okuldaki vazifeyi birine devrettim. Ev eşyalarımı da arkadaşlarım sattı ve parasını bana gönderdi." dedi.

Ahmed, "Bu kadar hızlı hicret hayalimde bile olmaz. Endonezya'da kimse bunu hayal bile edemez ve de inanmaz. Ancak yavaş yavaş Hizmetin bu prensibini de benimsedim ve alıştım. Şimdi her an, her yere hicret etmeğe hazırım." Ben Endonezya da araştırma yaparken Endonezyalıların sadece eğitim niyetiyle Amerika, Avustralya ve Avrupa'ya gittiğini gördüm. Genelde başka ülkelere gitmezler. Ama Hizmet ile irtibatı olan öğretmenler, yavaş yavaş onlarda hicreti öğrenmeye başlamışlar ve başka ülkelerdeki okullara ve bu okullarda öğretmenlik yapmak üzere hicret ediyorlar. Sunan Kalijaga İslam Üniversitesi eski Rektörü Muhammed Amin Abdullah ile görüşmemizde, bana bu konuda şunları söyledi. "1990'lı yıllarda sadece ben ve bir arkadaşım Türkiye'de okuyorduk. Başka Endonezyalı hiç kimse yoktu. Ama şimdi belki beş yüzün üzerinde veya daha fazla Endonezyalı öğrenci Türkiye'de eğitim görüyor. Buna da Hizmet Hareketi vesile oldu" dedi. Zübeyir Çalışkan ise bu rakamın bine yaklaştığını söyledi.

Ahmed Nurani'ye, hicretin Endonezya kültüründeki yerini sordum. Acaba Hizmetteki gibi hicret kültürü toplumda veya dini cemaatlerde var mı yok mu? Diye sordum. O, "Hayır, dedi. Ama bazıları uzun zaman kalacak şekilde başka yerlere gidebiliyorlar" Müdür Nurani'yi en mutlu eden şey, kendi okulu SMA Kesatuan Bangsa'nın bölgede gitgide eğitimde bir model olmasıdır. Müdür Nurani, "Endonezya'nın en büyük Muhammediye Cemaatinden idarecileri gelip, bizim eğitim sistemimizi incelediler. Onlarda Yogyakarta'da, bizimkine benzer iki tane okul açtılar. Bizim bazı mezunlarımızı öğretmen olarak çalıştırıyorlar. Gayeleri bizim okul gibi olimpiyatlarda başarılı olmak. Aynı şekilde başka bir dini grup gelip öğretim sistemimiz hakkında geniş bilgi edindiler. Şu an daha önce bizde çalışan bazı öğretmenleri, bu gaye ile çalıştırıyorlar."

Ahmed şöyle devam etti: "Onlar bizden öğreniyorlar. Öğrencilerini matematik ve bilim olimpiyatlarına nasıl hazırlayacaklarını bizim eğitim sistemimizi model alarak yapıyorlar. En önemlisi de, Bölge Eğitim Müdürlüğü bizi birkaç defa ziyaret edip, okulda ki eğitim sistemi ve özellikle rehberlik sistemimizi inceledi. Gayeleri yatılı devlet okulları açmak ve bizim rehberlik sistemimizi uygulamak. Hem Muhammediye Cemaati, diğerleri ve devlet yetkilileri başarımızın temelinde yatılı kısım ve rehberlik olduğuna inanıyorlar." Okulda rehberlik yapan Endonezyalı bir belletmene sordum. "Sizce onlar da sizin gibi başarılı olabilirler mi? O cevaben şöyle dedi: "Sadece yatılı kısmı açmak veya oraya bir belletmen koymak yeterli değildir. Esas olan bütün görevlilerin, öğretmenlerin ve belletmenlerin içinden gelerek çalışması ve fedakârlıklarıdır. Bizim bu okulda hem öğretmenler, hem de belletmenler, öğrencilerine yardım etmeyi çok seviyorlar."

Zaten bu da Hizmet öğretmenlerinin yıllarca çalışıp gerçekleştirmek istedikleri bir ideal idi. Onların bu ideallerinin yerli olan öğretmen ve belletmenler tarafından genel itibarı ile kavrandığını tespit ettim. Yine yaptığım araştırmada, Hizmete ait okullar çok değişik ve farklı bir şekilde eğitim hizmeti sunuyorlar. Ayrıca başarılı olan öğrencileri yurtdışına gezmeye götürüyorlar. Bu da onlar için hem bir motivasyon kaynağı oluyor ve hem de tecrübe kazandırıyor. Kendilerine olan güvenleri de artıp, kişilikleri gelişiyor. Daha başarılı olanları yurtdışında özellikle Türkiye'de okumak için burs bulurlar.

Müdür Nurani'ye kendi okulu ile Endonezya'daki devlet okulları ve İslam okulları arasındaki en büyük farkın ne olduğunu sordum. O bu

farkları şöyle sıraladı: "Birincisi bizim eğitim sistemimizin benzeri yoktur ve gelişime açıktır. İkinci olarak da okulda ki özellikle yatılı kısmında rehberlik sistemi eşsizdir. Ülkemizde buna benzer bir şey yoktur. Bu bir yeniliktir. Biz rehberlikte son derece başarılıyız. Üçüncüsü de belki en önemlisi hem idarenin, hem öğretmen ve belletmenlerin kendilerini eğitime adamalarıdır. Gerek özel okullarda ve gerekse devlet okullarında da iyi ders verenler vardır. Fakat onlarda yatılı kısmında rehberlik yoktur. Ayrıca ders sonrası ve hafta sonrası programlarda yoktur. Bizim eğitim kadrosunun kendini tamamen eğitime adaması, başarı için önemli bir unsurdur.

Müdür Nuraniye, Açe'de öğretmenlik yaptığı için iki bölge arasındaki farkı sordum. O, "Açe'de ki çocukları eğitmek daha kolaydır. Java bölgesindeki öğrencilerde gelen kanaat kendilerini ülkenin idarecileri olarak sayarlar. Ancak onların gönlüne girince, tabiri caizse motoru çalıştırınca her şey kolay olur. Onları da eğitmek kolay olur." dedi.

Eğitim Bakanı Bambang Setupyo ile Türkiye ziyareti

Daha önce ifade edildiği Hizmet okullarının başarıları hem yerli halkın, hem de ilgili devlet kurumlarının dikkatleri çeker. Onlarda bu başarının sırlarını öğrenmek istiyordu. Hizmet öğretmen ve idarecileri resmi yetkililer dâhil değişik İslami cemaatler, devlet adamları, bürokrat ve sivil kuruluşlar ile diyalog kurmuşlar ve iyi bir çevre oluşturmuşlardı. Zübeyir, "Tsunami'den sonra her tarafta adeta Türkiye rüzgârı esmeye başladı. Arkadaşlarımızın samimi ve fedakarane çalışmaları gönüllere çok etki etti. Tsunamiden sonra yapılan PASİAD ve Okulların önderliğinde yapılan Akademik Forum da çok etki bıraktı." O bunu da tamamen Cenabı Allah'ın bir lütfu olarak görür.

Tsunami'den yaklaşık bir yıl sonra, Türkiye Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik, Endonezya'ya resmi bir ziyaret yapar. Bu ziyaret vesilesi ile Açe'deki okullar dâhil olmak üzere, bazı Hizmet okullarını ziyaret eder. Ziyaret sonrası okulların başarıları ve Endonezya eğitimine katkılarını takdir eder. Endonezya ziyareti esnasında başta bu okulların genel müdürü Zübeyir Çalışkan, ellerinden gelen her türlü yardımı yaparlar. Ziyaret esnasında Murat, Bakan Çelik'e tercümanlık yapar. Bakan Çelik, Endonezya Eğitim Bakanı ve Kültür Bakanı Bambang Setupyo'yu, Türkiye'ye davet eder. Bakan Setupyo daveti kabul eder. Bakanın Türkiye

ziyareti esnasında Hizmet okullarını ziyaret etmek istediğinden Genel Müdür Zübeyir Çalışkan ilgili kimselerle görüşüp bu konuda gereken organizeyi yapar. Bakanın Türkiye ziyaretine Murat'da eşlik eder ve bazı ziyaretlerde kendisine tercümanlık yapar.

Bakan Setupyo, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Ankara İmam Hatip Lisesi ve Hizmetin Ankara'daki Ulusoy Koleji'ni de ziyaret eder. Ayrıca Hizmetin başka okullarını da ziyaret eder. Okul müfredatı, rehberlik faaliyetleri, öğrencilerin Bilim Olimpiyatlarına hazırlık programını inceler. Murat, ziyaret ile alakalı şunları hatırlıyor: "Bu okulları ziyaret esnasında Endonezya Milli Eğitim ve Kültür Bakanı ve onunla beraber bulunan delegasyon, pek çok sorular sordular. Müfredat ve rehberlik ile ilgili bilgi aldılar ve not aldılar. Bakanı ve delegasyonu en çok etkileyen şeylerden biride, müfredat programı, okul sonrası ve hafta sonları öğrencilere verilen rehberlik hizmetleri üzerinde çok durdular. Okul sonrası ve hafta sonları manevi değerlerin öğrencilere sevdirilerek verilme yöntemini de çok beğendiler. Bakanın en çok hoşuna giden şey okullarda uygulanan rehberlik programıydı." Çünkü rehberlik programında, bu okulların modernite ile manevi değerlerin bir arada olduğunu ve beraber yaşanacağını görür.

Bakan, Endonezya'ya döndükten sonra değişik şehirlerde devletin en iyi okulları arasında bulunan 80 okulunu Endonezya'daki Hizmet okullarının mütevellisinin idaresine vermek ister. Bakan, Murat'a "Eğer bu 80 okulda başarılı olursak Endonezya'nın diğer okullarına da gelecekte model olabilir." Bu okullar pilot bölgelerden seçilecekti. Teklife göre, bu okullarda Türk öğretmenlerin ders vermeleri, rehberlik programının da Endonezyalı belletmenler tarafından yapılmasını ister. Murat, bunu bakandan duyunca onu ilgili arkadaşlarla konuşup kendisine döneceğini ifade eder.

Murat, bakanın bu isteğini mütevelliye iletir. Bu konu geniş bir şekilde istişare edilir. Mütevellide herkes bu tekliften çok memnundur ama önemli olan bunun nasıl yapılacağı ve uygulanabilirliği idi. Birincisi, bu projenin maddi tarafı var. İkincisi, 80 okul için en az 800 fedakâr öğretmen lazım. Her öğretmen bunu yapamaz. Her öğretmen olmaz. Seçtikleri, öğretmenlerin kendilerini eğitime adamış olmaları gerekirdi. Hizmet 800 öğretmen gönderebilecek miydi? O yıllarda Hizmet dünyaya çok açılmıştı. 100'den fazla ülkede eğitim müessesleri kurulmuştu. Her yıl büyüdükleri için hepsinin öğretmene ihtiyacı vardı. Öğretmen

bulunsa bile işin maddi tarafı çok büyük bir yüktü. İstanbul'da kendilerine maddi konuda yardımcı olan esnaf sorumlusu ile irtibata geçildi. Konu onunla da istişare edildi. Varılan sonuç şu oldu ki; o şartlarda böyle bir projenin altına girilmesi hem maddi, hem de insan kaynakları bakımından imkânsızdı. Murat bunu Bakan Setupyo'ya kibar bir şekilde iletir. Hatta bu konuyu Hoca Efendiye de götürüp görüşelim diye konuşuldu ama daha sonra kararlarını değiştirdiler. Çünkü böyle büyük bir projenin altında hem kalkmak zor ve hem de altında ezilme ihtimali de yüksekti. Murat, "Bu konu yaklaşık altı ay sonra Hoca Efendi'ye arz edilince, 'Bunu bana daha önce söyleseydiniz gerekirse Türkiye'de bazı okulları kapattırır, oradaki öğretmenleri Endonezya'ya gönderirdik' der. Ben Murat'a "Neden altı ay sonra tekrar bu konuyu bakan ile görüşmediniz" diye sorunca o, Bakan Setupyo gitmiş yerine yeni bir bakan atanmıştı. Yeni bakan ile de irtibatımız yoktu. Onun için de bu proje rafa kalktı.

Bakan Setupyo, Endonezya'dan farklı bölgelerden 500 tane okul müdürü seçerek bunları Türkiye'ye gönderdi. Zübeyir Çalışkan bu müdürlerin iki hafta boyunca değişik şehirlerde Hizmet okullarında ki rehberlik ile alakalı iki haftalık bir eğitim görmelerini organize etti. Bakanın gayesi, oradaki rehberlik ve eğitim sisteminin aynısının Endonezya'da da uygulanmasıydı.

Ancak Hizmetin eğitim sisteminin, Endonezya'da uygulanması için çok fedakâr, kendisini eğitime adamış belletmen ve öğretmenlere ihtiyaç vardı. Uzun zamanda belki bakanın bu programı uygulanabilirdi. Fakat bakan daha sonra seçimleri kaybettiğinden koltuğundan da oldu.

Farklı kişilere, "Okullar ile alakalı velilerin veya resmi yetkililerin hiç tepkileri oldu mu? Gayri memnunlar yok mu idi" diye sordum. Uzun yıllar orada kalmış Murat ve Halim, "Az sayıda da olsa gayri memnunların olduğunu ifade ettiler. Bunlar daha ziyade maddi beklenti içinde olanlar fakat umduklarını bulamayanlar kişilerden olmuştur." Ancak bazen de kişisel hatalar yapan idareci, öğretmen ve belletmenler de olmuştur. Onların bu hatalarından dolayı da uzaklaşan insanlar olmuştur.

Farklı idareci, öğretmen ve belletmenlere Endonezya halkının veya idarecilerin sizi sevmesinin sırrı neydi? Çoğunluk itibari ile "Bunlar manevi değerleri sadece konuşmuyorlar fakat yaşıyorlar" kanaatiydi.

Ayrıca onların hal dili, herkese yardım etmeye çalışmaları, mütevazı olmaları, hizmet beklemek yerine onlara ve onların çocuklarına hizmet etmeleri, dünyevi bir gaye gütmemeleri sevilmelerine sebep olmuştu.

Hizmet Gönüllüleri kendi komşuları ile de yakın diyalog içinde olması, onları sevdirdi. Murat ve Halim "Biz komşularımızı ziyaret eder ve onları evimize yemeğe çağırırdık." dediler. Bu halk üzerinde çok etki bırakırdı. Hizmetteki arkadaşlar beyaz olduğu için onlar gidip böyle fakirlere bizatihi kendi elleriyle kurban eti dağıtmaları Endonezya'da daha önce görülmeyen bir şeydi. Yerli zenginler de kurban keser para ile fakirlere dağıtırlardı. Çünkü onlar birkaç dolar verirlerse bir Endonezyalı sabahtan akşama kadar o işi yapabilirdi. Fakat Türk öğretmen ve belletmenler farklıydı.

Daha sonra Endonezyalı Aip, Firman, Dr. Lutfi gibi kimseler de kurban eti dağıtmayı öğrendiler. Onlar da hayatlarında böyle bir şey yapmamıştı. Zengin oldukları için kestikleri kurbanların etlerini kendi hizmetçileri ile fakir fukaraya dağıtırlardı. Onlar kendileri yaparken bu

Resim 29: Kurban Bayramında kesilen etleri arabaya taşıyan bir öğretmen

işi çok sevmişlerdi. Murat'a göre esasında bir gaye de bu fakir fukaraya bizatihi yardım işini yerli esnafa mal etmekti. Onlar bunda da başarılı olduğu kanaatindeler.

Esasında Endonezya tarihinde de bu tür şeyler vardı. Mesela Muhammediye Cemaati'nin kurucusu Ahmed Dahlan'ın "az konuş çok çalış" prensibi vardır ve bunu yıllarca uygulamıştır. Ancak sonradan bu nerede ise unutulmuştur. Çok ilginçtir ki; hiçbir Türk öğretmen veya belletmenin, Endonezya tarihi ve İslami cemaatlerin kuruluşu veya felsefesi hakkında geniş bilgileri olmadığını da fark ettim.

Ben bu araştırmamı yaparken, kendileri çok defa söylemekten çekindiler ancak öğretmen ve belletmenler, birbirlerinin fedakârlığı hakkında konuştular. Genel itibarı ile Endonezya'ya giderken ceplerinde çok az para vardı. Dönerken yıllarca orada kalmalarına rağmen, bazılarının dönüş bileti alacak kadar dahi parası olmadığını tespit ettim. Bu fedakârlıkların bir kısmını kitap da okuyabilirsiniz. Gelecekteki araştırmacıların, bu konuda daha çok şeyler yazacakları konusunda şüphem yoktur.

Murat, Hizmetteki arkadaşların genelde, komşularıyla iyi bir diyalog kurduğunu söyledi. O, "Büyükşehirlerde komşular arasında pek böyle bir diyalog yoktur. Ancak bizim arkadaşlar kendi komşularını ziyaret ederler. Biz hem komşularımızı ziyaret ettik, hem de onları evimize yemeğe davet ettik. Endonezya halkının, mütevazı beyazları çok sevdiğinin farkına vardık". Asırlarca beyaz olan sömürgeci güçlerden çok çektikleri ve onları kibirli gördükleri için mütevazı bir beyazı görünce, onlara çabucak yanaşır ve onlarla kaynaşırlar. Sömürgecilik onlarda bazen beyaz fobisi oluşturmuştur.

Değirmenin suyu nereden geliyor?

Dünyanın her yerinde olduğu gibi, öğretmen ve belletmenler Endonezya'da aynı soruyla karşılaşırlar. Hizmet, bu kadar eğitim müessesesi kuruyor, bu kadar okullar açıyor, pek çok faaliyetler yapıyor. Peki, bu değirmenin suyu nereden geliyor? Dışarıdan bakıldığında böyle bir soru ile karşılaşınca hiç yadırgamamak lazım. Çünkü hakikaten yapılan şeylere bakıldığında bir devletin yardımı olmadan bu kadar hizmet nasıl olabilir. Batılı bir yazar 2012'li yıllarda yayınladığı bir makalede bu kadar hizmetin olabilmesi için en az 25 milyar dolarlık bir bütçenin

olması gerektiğini yazmıştı. Hatta kimilerine göre 50 milyar dolar.

Endonezya'daki idareci, öğretmenler ve belletmenler hep aynı soru ile karşılaştı. Murat, "Biz ne zaman Endonezyalı bürokrat, entellektüel kesim veya halkla bir araya gelsek, hep aynı soruyla karşı karşıya kalıyorduk. Onlar da bu kadar müessesenin paralarının nereden geldiğini öğrenmek istiyorlardı. Kimisi Türk hükümetinden biliyordu. Biz herkese Hizmetteki esnafın, öğrencinin, öğretmenlerin maddi olarak çok büyük bir fedakârlık yaptıklarını, özellikle zengin esnafın bu konudaki fedakârlıklarını anlatıyorduk. Ancak görmeyince inanmıyorlardı." Bunlardan birisi de onlarca üniversitesi, binlerce okulu bulunan Muhammediye Cemaati'nin Başkanı Din Syamsuddin (ö.2015) idi. Onun hikâyesine geçmeden önce, bu konuyu biraz daha incelememiz gerekiyor.

Bu Hizmetin tohumlarını atan Bediüzzaman Said Nursi vefat ettiğinde sadece kefenine yetecek kadar para bırakmıştı. Hoca Efendi, dünyanın en büyük İslami cemaatin manevi lideridir. Seksen küsur kitabı vardı ve her kitabı en çok satılanlar arasındadır. Sadece sonsuz Nur adlı eserinin bir buçuk milyon basıldığını duydum. O, bu kitaplarının geliri ile dilerse saraylarda yaşar ve zengin bir insan gibi bir hayatı olurdu. Ancak, seksen yaşına gelmesine rağmen dünyada dikili bir ağacı yoktur. Kendisinin olmadığı gibi dokuz tane kardeş veya bacısının da mal varlıkları yoktur. Sadece sakat çocuğu bulunan bir kardeşinin evi vardır. O da sakat çocuğu için almıştır. Hoca Efendi'nin en yakınlarından İsmail Büyükçelebi'ye göre Hoca Efendi, kitaplarından gelen te'lif gelirinin yüzde doksanını ve emekli maaşı dâhil Allah yolunda fakirlere verir(16 Temmuz darbe tiyatrosundan sonra bir fakire giden bu maaşı kestiler).[12] Geri kalanını ise gelen, giden misafirlerine ikram için harcıyor. O kaldığı oda vakıf binası olduğu için kirasının yaklaşık iki katını vermektedir. Ayrıca, Türkiye›de veya dünyanın herhangi bir yerinde bir felaket olsa Hoca Efendi, elinden geldiği kadar kendi imkânlarından oraya da insani yardım gönderir. Kendisi son derece sade bir hayat yaşar. Daha önceki bölümlerde de geçtiği gibi en fazla iki takım elbisesi var biri yazlık, diğeri de kışlık.

---

12 Geniş bilgi için bakınız, Salih Yücel, Fethullah Gülen: Spiritual Leader in a Global Islamic Context, *Journal of Religion & Society*, V12, (2010): 1-19

Hoca Efendi'nin yakın çevresinde olanların da dünyalıkları yoktur. Belki bazılarının anne babadan kalma bir evi vardır. Son 28 yılda şahit olduğum öğretmen, esnaf ve öğrencilerin maddi fedakârlıklarını yazarsam en az iki ciltlik bir kitap olur. Değirmenin suyu nerden geliyor? Sorusuna açıklık getirmesi için birkaç tane örnek arz ediyorum.

New York Kültür Merkezi

Yıl 1999. New York'ta bir kültür merkezi açıp çocuklara dillerini, dinlerini ve güzel ahlakı öğretmemiz gerekiyordu. O zaman imkânlar çok kısıtlıydı. New York'ta maddi destek sağlayacak esnaf neredeyse yoktu. Sadece öğrencilerin kaldığı evler vardı. Bir taraftan kültür merkezi açmaya çalışıyorduk.

Hoca Efendi'yi her ziyarete gittiğimde kültür merkezi için yer bulup, bulamadığımızı soruyordu. Bir kaç ay sonra bir yer bulup, kiraladık. Vakit kaybetmeden müjdeyi vermek için ziyarete revan oldum. Öyle ya, giderken o kadar sevinçliydim ki, gözyaşlarımı tutamamıştım. Varır varmaz haberi verdim, pek tabii o da çok sevindi. Cuma Namazını kıldıktan sonra beni odasına davet etti.

Çalışma masasının çekmecesinde gazeteye sarılı bir miktar parayı göstererek "Bu benim ilaç param, fakat iki çocuğun eğitilmesi benim hayatımdan daha önemli. Al götür, kültür merkezinin tefrişatında kullanın." dedi, gözyaşları içinde.

Ben de; "Hocam arkadaşlar tefrişatı halleder" dediysem de tekrar "alıver" deyince, saygısızlık olmasın diye aldım, ben de gözyaşlarımı tutamamıştım.

Gerisini mi? Ne siz sorun, ne de ben anlatayım. Hoca Efendi'nin yıllardır devam eden kalp, yüksek tansiyon ve şeker hastalığı var. İlaç almazsa her an hayati tehlike söz konusu. O, buna rağmen ilaç parasını verdi.

Vermeye alıştık, vermeden yaşayamayız!

Yaklaşık son otuz küsur yıldır eşi ile beraber eğitim için gönüllü olarak koşup koşturmuş, malını bu uğurda harcamış ve Avustralya içinde hicret eden ilk esnaf olma güzelliğine erişmiş muhterem Mehmet Korkmaz abimiz son bir kaç yıldır hastaydı. Kendisini bir arkadaş ile ziyaret ettik.

Dostları yanında görünce dünya kendisinin oluyordu. Başkaları gibi dünyalıkları olmamış. Vefat etmeden önce bir apartmanda çok sade bir hayat yaşıyordu. Sadece bir çeşit ilaç için ayda 950 dolar para ödüyorlar. İmkânları çok kısıtlıydı.

Tam ayrılacağımız vakit, hayatı boyunca kermes demiş, burs demiş, yemek yapıp satarak eğitime katkıda bulunmuş muhtereme eşi, kumbarada biriktirdiği bir miktar parayı getirip tarihe geçecek bir söz söyledi; "Bunu alın ihtiyacı olan bir yere verin" dedi.

Ben de sizin ihtiyacınız var deyince "Biz vermeye alıştık, vermeden yaşayamayız" anlamlı ve mânidar bir cevap verdi.

Cömert İki Bacının Fedakârlığı

Cömertlikle alakalı iki tane hanım bacımızın fedakârlığını arz etmek istiyorum. Bir bacımızın kocasından dinlemiştim. Kendisi himmette verebileceği son rakamı vaad etmiş. Eşi de ertesi gün bayanların himmetine gidecek. Beyi "Hanımefendi, büyük rakam söylemesen iyi olur. Ben büyük bir miktar vadettim. Sen de büyük rakam vadedersen veremezsek Allah'a karşı mahcup oluruz" der. Hanımefendi, ertesi gün himmete katılır. Konuşmacı çok samimi ve gözü yaşlıdır. Sıra istemeye gelince hanımefendi, hem büyük bir rakam söyler, hem de kolundaki bilezikleri, kulağındaki küpelerini hatta evlilik yüzüğünü dahi çıkararak verir. Eve dönerken sanki uçuyor gibi sevinçli, gözleri yaşlıdır. Kapıyı açıp içeri girince Efendiler Efendisi Peygamberimizin kanepenin üzerinde oturmuş kendisini yakaza halinde iken tebrik ediyor.

Bu Elbisemden Başka Vereceğim Bir şey yok

Yıl 1994 olsa gerek. Sydney'de ilk defa açılacak okul için himmet yapılmasına bir kaç gün kala, vakfımıza bir paket gelir. İçinde hiç giyilmemiş bir elbise, bir altın küpe, elli dolar para ve de kırık-dökük bir Türkçe ile yazılmış bir mektup. Mektupta "Duydum ki okul yapacakmışsınız. Nesli eğitmek için çok hayırlı bir iş yapıyorsunuz. Verebileceğim bir şeyim yok, sadece giymediğim bu elbise, küpem ve elli dolarım vardı. Onu da gönderiyorum. Lütfen kabul edin" mealinde yazılmıştı. İsmini henüz öğrenemediğim bu isar kahramanı bacı kimdi, bilmiyoruz. Himmet konuşmasından sonra sohbeti yapan arkadaş mektubu okudu. O ortamda

bulunan çoğunun hüngür hüngür ağladığına şahit oldum. O gün 40-50 kişinin vaad edip verdiği miktara bildiğim kadarı ile Sydney'de maddi yükün altına giren çok fazla arkadaşa rağmen bir daha değer olarak ulaşılmadı. O gün, kimisi sadece banka hesabı kapanmasın diye hesaptaki bıraktığı bir dolardan hariç ne varsa bağışladı. Kimisi de evinin eşyalarını satarak vadettiği miktarı ödedi.

Şimdi sıkı durun. Akademisyenlik merakı. 2008 yılında Türkiye'yi idare eden partiye yapılan resmi bağış 830 küsur bin lira. Yaklaşık beş milyon üye ve o zaman on altı milyon oy alan bir parti. Aynı yıl Atatürkçüler Derneği Başkanı emekli bir ordu komutanının kendi derneğine yaptığı bağış 35 lira. Aynı yıl, sıla-i rahim için Adıyaman'a gitmiş ve orada beş yüz kadar Hizmet Gönüllüsünün ise yaklaşık eğitim hizmetine bir buçuk milyon lira bağış yaptığını öğrenmiştim. Böldüğümüzde, partinin her üyesi yıllık ortalama 18 kuruş, gönüllüler hizmetindeki her kişi de üç bin lira bağış yapmış oluyor.

Beş Yıl, Son Kuruşuna Kadar Himmet

Ben bu konuyu Endonezya'da da araştırdım acaba bunların maddi kaynakları nereden geldi, nasıl oldu. Endonezya'da ilk himmet 1994 yılında beş on insanın katılımıyla yapılmış. Bu himmete katılanlar arasında Murat, Mehmet, Halim, Hekim, Aip Bey, Firman Bey ve birkaç tanede bunların akrabaları vardı. Halim o ilk himmeti hatırladı ve şunları söyledi. "Aip Bey 5 milyon (yaklaşık 2500 dolar), Firman Bey iki buçuk milyon, Bambang isminde birisi de 500 bin yüz bin Rupi himmet etti". "Peki, siz ne kadar verdiniz?" diye sorunca, Halim önce çekindi ve söylemek istemedi. Ben, "Bu tarih olacak. Gelecek nesillerin bunu bilme hakları var" deyince o, biz dört öğrenci olarak ne kadar paramız varsa hepsini himmet ettik." Daha sonra Halim ve arkadaşlarının beş yıl boyunca burslarından artırdıkları bütün parayı himmet ettiklerini öğrendim.

Bogor şehrindeki İmam Hatip Lisesi gibi bir okul, Ispartа'dan orta halli bir esnafın büyük katkısı ile yapılmış. Ne yazık ki o bu okulu yaptığı için şu an hapiste. Duyduğum kadarı ile on iki yıl ceza vermişler.

Hizmetle alakası olan esnaflar yıllık gelirlerinin ortalama yüzde 5 ile 70 arasında eğitim faaliyetleri için bağış yapmaktadır. Bağışı sadece esnaf değil, hizmetle alakası olan herkes yapmaktadır. Bütün bunlara

ilaveten Hizmette yapılan faaliyetlerin en az yüzde 60 ile 70'i gönüllüler tarafında yapılmaktadır. Amerikalı akademisyen Helen Ebough, bu konuyu aylarca araştırmış ve değirmenin suyunun nereden geldiğini bir akademisyen olarak kitaplaştırmıştır. Helen Ebough, Türkiye'ye gidip değirmenin suyunun nereden geldiğini yerinde incelemiş, yıllardır himmet eden esnaflarla görüşmüş ve onların bu hizmete nasıl katkı yaptıklarını yerinde öğrenmiştir. Onlar her şeyden önce bu işin başındakilere güvenirler. Çünkü onların dünyalıkları yoktur. Esnaf, kendi gelirlerinin yüzde beş ile yüzde 70'ini himmet eder. Projeye öncelik yapan öğretmen ve idareciler ve mütevelli heyeti, halk tarafından güvenilir. Çünkü en büyük fedakârlığı onlar yapıyor. Onlar çok büyük fedakârlık yaptığı için halk bunu görür ve onlara maddi manevi bir destek sağlar. Kendileri çok vermekle kalmaz, aynı zamanda çevrelerini ve halkı da yardım etmeye teşvik eder ve başarılıda olurlar. Böylece halktan daha çok yardım toplarlar. Onlar bunu yaparken büyük bir maddi haz duyarlar. İngilizce bilenler detaylar için o kitaba bakabilirler.[13]

Himmet programı, Peygamberimizin Tebük Seferi'ne çıkmadan önce yaptığı gibi yapılmaktadır. O sahabesini açıktan vermeye davet etmiş, Hz. Ebu Bekir malının hepsini, Hz Ömer yarısını, hatta bazı sahabeler malı olmadığı için gece hamallık yaparak kazandığının hepsini getirip vermiştir.

Peki, Hizmet Hareketi'nin bu kadar müesseselerin parasını nasıl bulmaktadır. Bu kadar yaptığı faaliyetlere maddi kaynağı nedir. Kanaatimce bu müesseselerin büyük bir kısmının kendi kendine yeterli olmalarının ve bu kadar faaliyetlerin finansmanında üç tane kaynak vardır. Birinci, Hizmet Gönüllüleri'nin yaptıkları maddi fedakârlıklarıdır. Yukarıda birkaç örneğini verdim. Belki buna benzer, yüzbinlerce örnek vardır. Ümit ederim ki; gelecekte bunlar yazılsın ve gelecek nesillere ders olsun.

---

13 Helen R. Ebaugh, The Gülen Movement, A Sociological Analysis of a Civic Movement Rooted in Moderate Islam The Hizmet Movement: A Sociological Analysis of a Civic Movement Rooted in Moderate Islam; Springer, 2010, Helen Rose Ebaugh and Doğan Koç. 'Funding Gülen-Inspired Good Works: Demonstrating and Generating Commitment to the Movement,' Muslim World in Transition: Contributions of The Hizmet Movement Conference Proceedings, 2007, 545–547;

İkinci olarak kurulan her müessesenin üç dört yıl içinde kendi imkânları ile çarkı döndürmeleridir. Bir okul ilk kurulduğunda esnaflar maddi destek sağlar. Öğretmen ve belletmenlerin gayretleri ile üç dört yıl içinde okul, iyi bir eğitim verir ve zenginler de ücret vererek çocuklarını gönderirler. Öğrenciden gelen para ile okul çarkı yavaş yavaş dönmeye başlar. Hatta fakir öğrencilere burs verirler. Böylece artık maddi desteğe ihtiyaç kalmaz.

Üçüncü olarak da pek çok faaliyetin gönüllüler tarafından yapılmasıdır. Avustralya'nın Melbourne şehrinde bir okulun üç kampüsünde araştırma yaptım. Öğretmenlerin yıllık ortalama olarak her hafta ne kadar gönüllü çalıştıklarını tespit ettim. Öğretmenlerin en az gönüllü olarak haftada ortalama 10 saat çalıştıklarını bazılarının 15 hatta bazılarının, 30 saat bile ücretsiz çalıştığını gördüm. Bu öğretmenlerin hafta sonu ve okul tatillerinde yaptıkları da buna dâhildir.[14] Bu araştırmamı akademik bir dergide yayınladım. Bu gönüllü çalışmalar, hemen hemen bütün müesseselerin kurulmasında önemli rol oynamıştır. Daha önceki bölümlerde de okuduğunuz gibi, Endonezya'da da bu işler böyle olmuştur. İdareciler, öğretmenler ve belletmenler okulların açılmasında bir işçi gibi çalışmışlar veya çok az maaş almışlardır. Çok az şeyle geçinerek, okul kurulup kendi ayakları üzerinde duruncaya kadar bu fedakârlıklarını göstermişler. Endonezya'da 1990'lı yıllarda özel okullarda çalışan öğretmenler 3000 dolar civarında maaş alırken, onlar 400-500 dolar maaş almışlardır. Hatta bazen bu kadar da değil, Türkiye'den ekonomik krizden dolayı para gelmediği için bazı aylarda 150-200 dolar ile geçindiklerini tespit ettim.

Mevlana'ya seni nasıl anlarız, diye sorana "Benim gibi olunca" demiş. Ne ehli dünya, ne de ehli haset, Hizmet Gönüllüleri gibi olamayınca komplo teorilerine dayalı yalan ve iftira üretir bunlar; Arabistan'dan, Amerika'dan besleniyor diyorlar. Yıllık, 18 kuruş veren üç bin lira vereni nasıl anlasın! Araştırmalarım sonucunda şunu anladım ki; cemaatin dışında olanlar veya görmeyenler bunu anlayamazlar.

Avrasya Diyalog Platformu

Yukarıda Endonezya'daki Muhammediye Cemaati'nin Başkanı Profe-

14 Salih Yücel, TAWARIKH:International Journal for Historical Studies, 3(1) 2011.

sör Din Syamsuddin'in, değirmenin suyu nereden geliyor? Sorusuna dönelim. Daha öncede açıklandığı gibi, Muahmmediyye Cemaati'nin binlerce okulu, onlarca Üniversitesi ve pek çok hastaneleri vardır. Uluslararası Pribadi Okulları Mütevelli Heyeti üyeleri, değişik dini gruplar veya temsilcileriyle diyalog halindeydiler. Herkes gibi Profesör Din Syamsuddin de değirmenin suyunun nereden geldiğini merak edenlerdendir. Ayrıca Hizmet Hareketi ile ilgili geniş bilgi edinmek istemektedir. Murat, o zaman arkadaşların değişik dini gruplarla da diyalog kurmaya çalıştıklarını ifade etti. Haziran 2006 yılında Moskova'da 'Avrasya Diyalog Platformu' düzenlenir. Onlarca ülkeden çeşitli din mensupları ve akademisyenler davet edilir. Zübeyir Çalışkan "Moskova'da yapılan Dinler arası diyalog sempozyumuna eski Devlet Başkanı Abdurrahman Wahid ve eşi katılacaktı. Sağlık sorunları nedeniyle kendisi son anda katılamadı ancak eşi Moskova'daki dinler arası diyalog sempozyumuna katılmıştı... Moskova'daki dinler arası diyalog sempozyumuna Endonezya'daki bütün dini cemaatler gruplar din temsilcileri üniversite rektörleri katılmıştı. Muhammadiye, Nahdatul Ulama, Budistler ve Konfüçyüs temsilcileri, önemli üniversite rektörleri gibi 40 kişilik bir heyet vardı. Aynı zamanda Endonezya Temsilciler Meclisi başkanı Hidayet Nur Wahid de bu toplantıda yer aldı ve Moskova'da Rusya Meclisi Duma Başkanı ile ikili görüşmeler yapmıştı." dedi.

Murat'da bu gruba eşlik etmektedir. Endonezya Delegasyonunun içinde Profesör Din Syamsuddin de vardır. Platforma Avrupa ve Asya'dan yüzlerce akademisyen, din adamı ve entellektüel kişiler katılır, sunumlar ve konuşmalar yapılır. Platform beklenenin üzerinde başarılı geçer.

Profesör Din Syamsuddin, Murat'a 'Muhammediyye Cemaati'ne kıyasla Hizmet Hareketi'nin, genç bir cemaat olmasına rağmen, bu kadar geniş uluslararası bir organizasyonu nasıl geçekleştirdiğini, maddi kaynakları nasıl temin ettiklerini' sorar. Murat, "Ben ona Hoca Efendi'nin kendisinin eğitimin önemine inanıp kendisini eğitime adadığını ve insanları bu konuda inandırdığını söyledim. Sonra inanan bu insanlar, Türkiye dâhil olmak üzere yüz küsur ülkede okullar açtığını anlattım. Finansman kaynakları konusunda detaylı bilgi verdim. Ancak o aynı zamanda bir akademisyen olduğu için bana, "Bu kadar yapılanlar sizin anlattığınız kadar basit olamaz. Bu konuyu daha fazla derinlemesine

öğrenmek istiyorum." dedi. Murat'a göre, benim anlattıklarım onu çok tatmin etmemişti. Kendisi aynı zamanda akademisyen olduğu için iyi bir araştırmacıydı.

Murat da Profesör Din Syamsuddin'i İstanbul'a götürür. İstanbul'da Hizmetin eğitim müesseselerini dolaşırlar. Profesör Syamsuddin, her gittiği yerde merak ettiği soruları sorar ve bilgi edinir. Daha sonra Murat, onu alıp bir himmet toplantısına götürür. Profesör Syamsuddin himmet toplantısında, esnafların fedakârca bağış yaptıklarını gördükten sonra şunları söyler. "Himmet toplantısını gördükten sonra Hizmetin maddi kaynaklarının kaynağını öğrendim ve şimdi tatmin oldum. Bu insanlar kendileri inanarak veriyor. Kendileri samimi olarak verdikleri için insanların kalplerini gönüllerini fethediyorlar ve etkili oluyorlar." Murat'tan kaydettiğim bu olayı yazarken aklıma Hoca Efendi'nin "Bırakın haliniz sizi anlatsın" ifadesi aklıma geldi. Murat, Profesör Syamsuddin'e, o kadar anlattı ama onu tatmin edemedi. Fakat himmete katılanların fedakârlıklarını görünce inandı. Yine Hoca Efendi'nin "Kulaklar dolu, gözler aç" sözünün haklılığını bir kere daha anladım.

11 Eylül 2001'de terör olayı olduğu zaman Boston'dayım. O vesile ile değişik kilise, okul gibi yerlere, İslamiyet ile alakalı konuşmalar yapmak üzere davet ediliyorum. Ne konuşayım. Neler konuşmalıyım tam bilmiyorum. Bu konuyu Müslüman olmuş ve şu an bir üniversitede profesör olan bir arkadaşıma sordum. O bana, "Anlatma, göster. Biz Amerikalıların aklı gözündedir. Bize göster ki; inanalım. Yoksa göstermeden şöyle güzel, böyle güzel diye anlatırsan, inandırıcı olmaz." şeklinde ifadeler kullandı. Evet, hâl dilimiz; göstermekten, anlatmaktan belki yüz kat daha fazla tesir eder.

Daha Çok Erken

2018 yılında bu araştırmayı yaparken Yogyakarta'da Sunan Kalijaga İslam Üniversitesi'nde misafir öğretim üyesiydim. Eski Rektör Profesör Muhammed Amin Abdullah ile görüştüm. Kendisi Muhammediyye Cemaati'nin de eski başkan yardımcısıydı. Kendisi, 1990'lı yıllarda Türkiye'de Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde doktora yapmıştı. O, Hizmet Hareketi konusunda Houston, Melbourne, Moskova ve Taipei'de yapılan uluslararası konferanslarda tebliğler sunmuş, ayrıca Endonezya'da birçok şehirde konuşmalar yapmış. O ayrıca iki çocuğunu da Hizmet

okullarında okutmuş. Onun Hizmet Hareketi hakkında söyleyecekleri bu araştırma için çok önemliydi.

Ona ilk olarak "Hizmet Hareketi ile ilgili ilk bilgileri nereden, kimden ve nasıl öğrendiğini" sordum. Profesör Abdullah, "1990'lı yıllarda Ankara'da ODTÜ'de doktoramı yaptım. Ama o zaman Hizmetle alakalı ne bir şey duydum ve ne de Hizmetten kimse ile karşılaştım. Hatırladığım kadarıyla 1996'nın sonlarıydı. Ofisimde oturuyorum. Godja Maga Üniversitesi'nin Eğitim Fakültesinin Dekanı Profesör İbo Hamama, benim Türkiye'de okuduğumu bildiği için, yanında Türkler olduğunu ve beni onlarla tanıştırmak istediğini söyledi. Ben de hemen gittim. O, beni o gün aralarında Ali Güngör'ün bulunduğu Hizmetten olan bazı Türk öğretmen ve öğrencilerle tanıştırdı. İlk defa onlardan Hizmet Hareketi'ni duydum. Onlar ayrıca Hizmet Eğitim müesseseleri ve Hizmetin eğitim felsefesiyle alakalı da bize bilgi sundular." Profesör Abdullah daha sonra Jakarta'daki Okulu ziyaret eder ve idarecilerden bilgi alır. Daha sonra karşılıklı ziyaretler devam eder. Profesör Abdullah, daha sonra PASİAD tarafından Türkiye'ye davet edilir. İstanbul'da Hizmet'in okullarını ve Fatih Üniversitesi'ni ziyaret eder. Bir akademisyen merakı ile her gittiği yerde merak ettiği bütün soruları sorar. O, bu ziyaretlerde gördüklerinden çok etkilenir. Daha sonra Hizmet Hareketi ve eğitim felsefesi ile ilgili araştırmalarına devam eder. Değişik ülkelerde Hizmet Okulları ve Hizmet Hareketi ile alakalı yapılan konferanslarda tebliğler sunar. Her gittiği ülkede Hizmet okullarını inceler. Yaşadığı şehirde Hizmet Kesatuan Bangsa Okulu'nu açınca her iki kızını da orada okutur. Onun bazı gezilerine eşi de iştirak ettiği için o da okulların kaliteli eğitim verdiğinin farkındadır. Hiç çekinmeden kızlarını Kesatuan Bangsa Okulu'na kaydederler.

Profesör Abdullah'a bir veli olarak okul hakkındaki kanaatini sordum. O, "Bir veli olarak okulu başarılı bulduğunu söyledi." Peki, okulu başarılı kılan nedir? diye sorunca Profesör Abdullah, "Hizmet okulları daha çok bilim ve fen üzerinde duruyor. Modern laboratuvarları var. İngilizce eğitim yapıyorlar. Dünya'da her yerde var ve biliniyor. Ayrıca yatılı kısmının olması ve rehberlik faaliyetleri ile manevi değerlerin sevdirilerek verilmesi önemli bir şey. Endonezya'daki İslam okullarında bu yok. Bu yeni ve ilgi çeken bir sistem. Hizmet okullarındaki okul sonrası ve hafta sonlarındaki programlar, çok ilginç ve öğrenciler tarafından sevilmektedir. Ayrıca bu okullarda okuyan ve başarılı olan çocuklar

zaman zaman yurtdışına gönderilmektedir. Bu öğrenciler için cazip geliyor ve onların ufkunu açmaktadır. Benim kızlardan biri daha Kesatuan Bangsa lise kısmında okurken İngilizce yayınlanan Jakarta Post Gazetesi'nin bazı haberlerini tashih ediyordu. Kendisi daha sonra Jakarta Üniversitesi'ni başarıyla bitirdi".

Profesör Amin'e "Bir veli olarak okulun ne gibi eksiklerini gördünüz veya geliştirilmesi gereken ne gibi yönleri var?" O, "Öğrencilerin kişisel gelişimi konusunda daha çok programların yapılması ve bu konuda gerekli eğitimin verilmesi lazım. Öğrenciler, kendi kendilerine problemlerini çözmek için daha yeterli olmalılar." Onun kızlarından biri, Türkiye'ye gezmeye götürülmüş. Kız, kadın, erkek ilişkileri konusunda Hizmet Hareketi'ni biraz daha tutucu bulmuş.

Profesör Abdullah'a "Bu okulların başarılı olduğunu söylediniz. Peki, sizce bu okullar Endonezya eğitim sistemine bir model olabilir mi?" diye sordum. O, "Bu konuda konuşmak henüz çok erken. Kanaatimce zamanla bu okullar ve Endonezya'nın eğitim sistemine etki edecekler. Fakat bu konuda daha çok zamana ihtiyaç var. Hali hazırda kısmen bir etkisi var." dedi. Profesör Abdullah'a göre, bu okulların, özellikle İslam okullarına örnek olabileceğini ifade etti.

Profesör Abdullah'a göre, daha önce Endonezya'dan, Türkiye'ye gidip orada okuyan hemen hemen kimse yoktu. Doğrusu kimse düşünmezdi de. 1990'lı yıllarda Endonezyalı sadece iki kişinin Türkiye'de okuduğunu söyledi. "Ama Hizmet okulları Endonezya da açıldıktan sonra şimdi yüzlerce Endonezyalı öğrenci, Türkiye'de okumaktadır. Ayrıca Türkiye'den buraya öğrenci gelmektedir. Bu, gelecekte iki ülke arasında ekonomik ve sosyal bağları güçlendirecek ve uzun vadede çok iyi sonuçlar getirecektir." İki yıl içinde yaptığım bu araştırmanın verilerine baktığımda Profesör Abdullah'ın tespitlerinin doğru olduğu kanaatine vardım.

Türkler Hristiyan Oldu.

Bu başlık acayibinize gitmiş olabilir. Peki neden? 1995 yılında Sydney Üniversitesi'nde Teoloji bölümünde Master yaparken, üniversite kütüphanesinde misyonerlerin 1911 yılından itibaren çıkardıkları 'Muslim World' dergisini inceliyordum. Her sayısında çok ilginç şeylere denk geldim. Bunlardan biri de dergiye 1924 yılından sonra, Türkiye'deki

misyonerlerin gönderdikleri mektuplardı. Bu mektuplarda hükümetin yaptığı reformlardan bahsediliyordu. İslami eğitim ve öğretim bütün okullardan kaldırılmış ayrıca medreseler ve Kur'an kurslarının büyük bir kısmı kapatılmıştı. Tarikatlar yasaklanarak tekke, zaviye ve cem evleri kapatılmıştı. Bazı camiler depo olarak kullanılmış, bazıları da ahır yapılmıştı. Yazar Ahmet Kabaklı "Temellerin Duruşması" adlı eserinde, bakanlardan Hamdullah Suphi Tanrıöver İslam Dininin yerine Protestanlık olması için Bakanlar Kuruluna teklif sunmuştu. Bakan General Kazım Karabekir, bu teklife şiddetle karşı çıkar ve Bakanlar Kurulunda şiddetli bir tartışmaya sebep olur. Atatürk bu teklifi geri çeker ve bir daha da bakanlar, Bakanlar Kuruluna getirmez.[15]

Bilindiği gibi, Türkiye 1924'te halifeliği lağvetmiş ve Son Osmanlı Halifesi Abdül Mecid Efendi ailesi ile beraber sürgüne gönderildi. 1927 yılında Ankara'da Milli Eğitim Bakanlığının müsteşarı olarak bulunan Amerikalı Profesör John Dewey, Türk Hükümetinin reform adı altında yaptıklarını kısaca şöyle özetler. "Türkler dinleri ve maneviyatları adına bir şey bırakmadılar. Her şeyi yasakladılar."[16] Türkiye de uygulanan bu saldırgan jakoben laiklik, Arap dünyasında da "Tanassaratil Atrak" yani Türkler, Hristiyanlaştı şeklinde sömürgeci güçler propaganda yapmışlardı. İlahiyatta okurken Arapça öğretmenim Kerkük asıllı Cemal Muhtar bir hatırasını anlatmıştı. 1965'li yıllarda Bir Müslüman profesör ile Bağdat'tan İstanbul'a Cuma sabahı uçacağız. Bana 'Bugün gitmeyelim. Çünkü Cuma Namazı kılacak açık bir camii bulamayabiliriz' dedi. O camilerinin çoğunun kapalı olduğunu zannetmişti. Endonezya'da araştırma yaparken benzer bir propagandanın uzun yıllar Endonezya'da yapıldığını ve bunun etkisinin hala halk üzerinde görüldüğünü fark ettim. Öğretmen Ari gibi hemen hemen görüştüğüm bütün Endonezyalı'lar Türklerin dinden tamamen uzaklaştıklarını ancak bu kanaatlerinin Hizmet öğretmen ve belletmenleriyle tanıştıktan sonra değiştiğini belirttiler.

Gerçi bu konuda da haksız değillerdi. Bu kitabın ikinci bölümünde 1923 ile 1950'li yıllar arasında saldırgan bir jakobin laiklik politikasının uygulandığını ve dinin hemen hemen tamamen yasaklandığını izah etmiştim. Hilafet kaldırılmış, Şer'i mahkemeler kapatılmış, İslami

15 Ahmet Kabaklı, Temellerin Duruşması, İstanbul: Türk Edebiyat Vakfı, 2013, s 43

16 Letter to the Editor, Muslim World 17, no. 2, 1928, s.143

kanunlar yerine, İtalyan ve da İsviçre kanunları uygulanmaya konulmuştu. 1928'den itibaren Arapçayı andıran Osmanlıca harfler yerine Latin alfabesi konulmuştu. 1932'den itibaren Arapça ezanın da okunması yasaklanmıştı. Hatta camilerde namazı da Türkçe Kur'an okuyarak kıldırmak için bazı teşebbüsler olmuş fakat bu âkim kalmıştı. İstanbul'da bir cami pilot bölge seçilmiş, bir imam namazı Türkçe meal ile kıldırmıştı. Fakat İmam selam verince arkada müezzin dâhil herkesin, camiyi terk ettiğini fark etmişti. Böylece bu projenin tutulmayacağı anlaşılınca, rafa kaldırıldı.

Öğretmen Ari, kendisi SMA Kesatuan Bangsa Okulu'nda İngilizce öğretmenidir. Kendisi dindar bir aileden gelmekte, anne ve babası onu ve kardeşini İslami konularda eğitmek için çok hassasiyet göstermişlerdir. Ari, 1997 yılında Endonezya'nın en iyi üniversitesi olan Godja Maga'da okurken orada okuyan Türk öğrenciler ile tanışır ve sonra onların evine yemek ve sohbete gider. O, Türk öğrencilerle alakalı zaman zaman ailesine de bilgi verir. Onun ailesi de Ari'yı uyarır. Türklerin dinden uzak olduğunu ve çocuğunu menfi yönden etki edeceklerini tahmin ederler. Ari'de Türk öğrenciler ile görüşmeden önce, Türklerin dinden çok uzak olduklarını tahmin ediyordu. Ari, "Türkiye'de ezanın Türkçeleştirildiği ve Arapça ezanın hâlâ yasak olduğunu da okumuştum." Ancak Türk öğrencilerle tanıştıktan sonra ve onlarla beraber oturup kalktıktan sonra yavaş, yavaş bu fikri değişmeye başladı. O, gördük ki; bütün Türkler aynı değil. Bu öğrenciler çok farklı ve dinlerini çok iyi yaşıyorlar. Hatta bazı konularda İslamiyet'i onlardan öğrendi. Bu sadece Ari'nın kanaati değil, bu araştırmayı yaparken, hemen hemen konuştuğum bütün Endonezyalı'lar da Türklerle görüşmeden önce, aynı kanaatte olduklarını ifade ettiler. Türkiye'de din yasaklanırken, sömürgeci güçler o yıllarda Endonezya'da, Türkler dini terk etti diye propaganda yapmışlar. Yani şu fikri aşılamak istemişler. 'Osmanlı liderdi. Dini bıraktı. Gelin sizde dini bırakın'. İkinci bir gaye ise onları ümitsiz yapmaktı.

Altın Okul: SMA Kesatuan Bangsa

Okulu ilk ziyarete gittiğimde içeri girer girmez, bekleme salonunun iki duvarın arasında pek çok madalyalar ve kupaları vitrinlerde gördüm. Tam sayısını hatırlamamakla birlikte belki yüz elliye yakın madalya ve kupa vardı. Bu da okulun kısa zamanda ne kadar başarılar elde ettiğinin

bir göstergesiydi. Ari'ye göre, başka okulların 15-20 senede muvaffak oldukları konulara kendi okulları, 5-6 senede muvaffak oldu. Herkese sorduğum gibi Ari'ye de sordum: "Bu kadar kısa zamanda bu başarının sırrı ne? Ari, "öğretmen ve belletmenlerin fedakârlıkları ve kendilerini eğitime adamalarıdır." dedi. Okulda, özellikle yatılı kısmındaki rehberlik ve yeniliklere açık, iyi bir müfredat programının olduğunu söyledi.

Belletmenlik, Hoca Efendi'nin İzmir'deki Kestanepazarı'ndaki Kur'an kursuna 1967'de, tayin olmasıyla başlar. Hoca Efendi, gece gündüz Kur'an kursunda gönüllü olarak belletmenlik yapar. Onun belletmenliği daha çok hal diliyledir. O, Kur'an kursunda yatılı kalan öğrenciler için pişirilen yemekleri yemez, yese de parasını verir. Abdest aldığı camide kullandığı suyun parasını hesaplar ve o parayı camiye verir. Kursta öğrencilerin her türlü dertleriyle ilgilenir. Çamaşırlarını yıkar, kursu temizler. Onların yataklarını düzeltir. Gece uyuduklarında üstleri açık kaldı mı? Yatan öğrencilerin battaniyesini örter. Kendi maaşının yarısını Kur'an kursundaki fakir öğrenciler için harcar. Onların üniversite imtihanlarını kazanmaları için ders verir veya bulduğu başka öğretmenlere verdirtir. Dolayısıyla İslam'ı temsili, tebliğinin önüne geçer. Daha sonra orada yetişen öğrenciler, Hoca Efendi'yi model alırlar.

Belletmenin her zaman genç olması gerekmez. Her insan hangi yaşta olursa olsun davranışlarıyla, ahlakıyla, yaşantısıyla belletmen olabilir. Mesela; ortaokuldaki bir çocuk, ilkokuldaki bir çocuğa, lisedeki bir öğrenci, ortaokul talebesine, üniversite öğrencisi lisedeki talebelere, belletmenlik yapabilir. Belletmenin yetişmesi içinde bir süreç vardır. O, daha ziyade kendi büyüklerinden gördüğünü ve öğrendiğini kendi hayatına da aksettirir.

Belletmen, çeşitli manevi ve eğitim kamplarına katılır. Kısacası belletmen, kendisi konuşmaktan çok yaşayarak gösterir. Öğrencisiyle beraber çeşitli faaliyetler yaparken fedakârlığını, cömertliğini takvasını yaşayarak gösterir. Belletmen kendisi teheccüd Namazı kılar, hem de öğrencilerini teheccüd namazına kaldırmaya çalışır. Pazartesi ve Perşembe günleri oruç tutmaya çalıştığı için öğrencileri de onu bir model olarak alırlar. Onlarda, Pazartesi ve Perşembe günleri oruç tutmaya çalışırlar. Ayrıca o, kendi gelirinin bir kısmını himmet olarak verir. Diğer belletmenlerinde olduğu istişare toplantılarına da sık sık katılır. Böylece belletmenlikle ilgili bilgileri gelişir.

Bir belletmeni en mutlu eden şey, kendi öğrencilerindeki derslerdeki ve manevi hayatındaki görmesidir. Hizmet Hareketi'nde bir manada herkes, her yaşta aynı zamanda bir belletmendir. Mesela; bir öğretmen, hem sınıfta ders verir, idareci müdürlük yapar fakat onlar, aynı zamanda birer belletmendirler.

Biz Konuşuyoruz, Onlar Yapıyor!

İngilizcede bir söz vardır: Amel sözden daha çok tesir eder. Buna Türkçemizde 'Hâl Dili' denir. Hâl dili, beden dilinden daha geniş bir anlama sahiptir. Hâl dili kişinin, aşkını, vecdini, çilesini, derûnunda hissettiklerini, diliyle ifade edemediklerini görünüşüyle, tavır ve davranışlarıyla dışa vurmasıdır.[17] Hoca Efendi de bir ifadesinde, "Bırakın sizi davranışlarınız anlatsın." der. Mevlana hal diline, can dili der. "Harfi, sesi, sözü birbirine vurup parçalayayım da bunlar olmaksızın seninle konuşayım" "Dilsizlerin dilini, dille ifade edilemeyecek sırlara sahip olanlardan can dilini öğren!" Mevlânâ, insanın rüyada nasıl dilsiz dudaksız konuşuyorsa, uyanıkken de aynı şekilde konuştuğunu söyler.[18]

17 İbrahim Emiroğlu, Mevlana da Hal Dili, https://semazen.net/mevlanada-hal-dili-ibrahim-emiroglu/

18 Dîvân, V, s. 311, b. 3752; VII, s. 536, b. 7034.

www.barrieevans.com

Eğer, insanın davranışları ve yaptıkları, sözünün önüne geçerse etkili olur. Peygamberimiz İslamiyet'in yüzde doksanını hâl dile anlatmıştır. En uzun hutbesi, veda haccında yaptığıdır. O da altı yedi dakikayı geçmez.

Bu konuda, Allah'u Teâla Kur'anda şöyle buyurur. "Ey iman edenler! Niçin yapmayacağınız şeyleri söylüyorsunuz? Yapmayacağınız şeyleri söylemeniz, Allah katında çok çirkin bir davranıştır". (Saf Süresi, 2-3)

Dr. Ali Ünsal, bir akademisyen olarak yaklaşık 11 yıldır Jakarta da bulunmaktadır. Kendisi, pek çok yerde Hizmet hareketiyle ilgili konuşmalar yapmak üzere, seminerlere ve konferanslara davet edilmiştir. O, 2009 -2015 yılları arasında Şerif Hidayetullah İslam Üniversitesi'nde kurulan Fethullah Gülen Kürsüsü'nün başkanlığını da yaptı. Bulunduğu konum itibarı ile Hizmet Hareketi'nin eğitim, diyalog İslami yorumunu üniversite de ve halka açık yerlerde tebliğler sundu, konuşmalar yaptı. Dr. Ünsal ile görüşürken farklı sorular sordum. Sorularımdan biri de Hizmet okullarının Endonezya'daki etkisi ile alakalıydı. O, çok şeyler anlattı. Anlatırken bazen gözyaşlarını tutamadı.

Ali Ünsal 2010 yılında Şerif Hidayetullah İslam Üniversitesi'nde "Fethullah Gülen'in Eğitim Felsefesi" ile alakalı uluslararası bir konferans düzenledi. Konferansa Amerika, Türkiye, Avustralya, Almanya, İngiltere, Tayland, Japonya, Güney Kore, Rusya, Pakistan, Endonezya ve Bangladeş'ten katılan akademisyenler 30'un üzerinde tebliğ sundular. Konferansta Profesör Muhammed Amin Abdullah 'Fethullah Gülen ve Karakter Eğitimi' konusunda tebliğini sunduktan sonra bir dinleyici: "Sizin bu anlattığınız şeylerin hepsini Muhammediyye Cemaati olarak bizde öğretiyoruz. Farkımız ne? Diye sordu. Profesör Amin, "En büyük fark, biz konuşuyoruz, Hizmet mensupları yaşıyorlar." dedi.

Bilinmeyen Sır: Harikasınız Harika!

Konferansta unutulmayan bir olay vardır ki; hâlâ o bir sırdır. Nasıl olduğunu kimse bilmiyor**.** Misafir öğretim üyeleri iki otobüsle taşınmaktadır. Misafir öğretim üyeleri konferanstan sonra bir lokantaya götürülürken otobanda, otobüsün biri arızalanır. Rehber olan öğretmen ne yapacağını şaşırır. Saat altı civarı ve trafiğin kitlendiği bir vakittir. Yolda boş taksiler de yok ki; durdurup öğretim üyelerini bindirip göndersin.

Misafirler otobüsten inmeye başlarlar. Rehberlik yapan öğretmen arkadaş bir bakar ki aynı şirketin boş olan bir otobüsü gelip arkada durdu ve rehbere, "Yolcuların kendi otobüsüne binmesi için geldiğini söyledi." Rehber öğretmen misafir akademisyenlere, "Arkada otobüsün hazır olduğunu ve ona binebileceklerini" söyledi. Otobüsün hemen gelmesine sevinen akademisyenler yeni gelen otobüse bindiler. Rusya'dan gelen Profesör Leonid R. Sykiainen, rehber öğretmene, "Harikasınız Harika!" Rus akademisyen Türkçe biliyordu. O zannetti ki, otobüs bozulunca rehber öğretmen otobüs şirketini hemen aradı ve otobüs birkaç dakika içinde geldi. Rehber öğretmen de şaşırmıştı. Kendisi aramamıştı. Birisi arasa bile o trafikte bir otobüsün gelmesi belki bir saat ve hatta daha fazla alabilirdi. Otobüs şoförüne sordu. Otobüs şofürü yaklaşık bir saat önce birinin aradığını ve onun üzerine geldiğini söyledi. Bir saat önce otobüs bozulmamıştı. Rehber öğretmen arkadaşlardan sordu. Kimse otobüs şirketini aramamıştı. Peki nasıl oldu da otobüs, hemen geldi. Bunu hâlâ kimse bilmiyor. Ancak Rus akademisyenin ifadesi "Harikasınız Harika" sözü, Endonezya'da Hizmet Gönüllüleri arasında, darb-ı mesel olmuştu.

7. Bölüm

Tsunami Asrın Felaketi

Tsunamiden Önceki Rüya

Endonezya'nın Açe bölgesinde Tsunami oluncaya kadar yıllarca devam eden iç çatışmalar vardı. Bu çatışmalarda çoğu günahsız binlerce insan öldü. Bölgenin bağımsızlığını isteyen GAM ile devlet güvenlik güçleri arasında çatışmalar oldu. Endonezya GAM'ı terör örgütü olarak ilan etmişti. Çatışmaların olduğu bir bölge olduğu için yabancıların Açe'ye gitmesi devlet tarafından çok makul karşılanmazdı. Gitse de can güvenliği tehlikede olurdu. Bu çatışmalardan önce de Açe halkı ile sömürgeci güç Hollandalılar arasında yaklaşık 70 yıl süren savaşlar olmuştu.

Tsunami'den olmadan çok önce Türk öğretmenlerden birisi bir rüya görür. Açe'ye belletmen olarak giden Hüseyin'in anlattığına göre rüya şöyledir. Bir öğretmen rüyasında Hizmet Hareketinin Açe›de okullar açtığını müşahede eder. Okulun en üst katında, Bediüzzaman Said Nursi Risale-i Nur'dan ders yapmakta ve onun yanında da Fethullah Gülen Hoca Efendi oturuyor. Sohbeti öğretmenler, öğrenciler, hem Türkiye'den hem de Endonezyalı iş adamları da dikkatlice dinliyorlar. Rüyayı gören öğretmen heyecan içinde uykudan uyanır ve rüyasını öğretmen arkadaşlarıyla paylaşır. Bazıları acaba bu rüya Açe'ye gidip okul açmak için bir işaret mi diye rüyayı yorumlar. Açe'ye gidip orada okul kurma konusu mütevellide gündeme gelir ancak oraya gitmek için şartların müsait olmadığı kanaati hakim olur ve gidilmez. Rüyanın hangi tarihte görüldüğünü tespit edemedim. 2004 Ağustos ayında Endonezya'ya giden Zübeyir Çalışkan böyle bir şey duymadığını söyledi. Bu da gösteriyor ki bu rüya çok önceden görülmüş.

Açe bölgesi de çok gelişmemişti. Çünkü yıllardır orada olan iç karışıklıklar ve aynı zamanda çatışmalar bölgenin gelişmesine engel olmuştu. Bundan dolayı da o bölgeye gidip okul açmak çok zor, hem de konjonktür gereği uygun bir şey değildi. Belki gelecekte orada okul açarız düşüncesiyle Açe'ye gitme fikri o zaman rafa kaldırılırmış.

Tsunami olur olmaz Hizmet okullarında çalışan öğretmen, belletmen ve sayıları azda olsa Türk esnaflar kendi aralarında istişare yaparak Tsünamizedelere yardım için hazırlık yaparlar. Gelen haberlerde Tsunaminin bütün şehri yok ettiği idi. Felaketten birkaç ay önce Endonezya'ya okullar genel müdürü olarak giden Zübeyir Çalışkan, "Tsunamiden sonra bütün arkadaşlarımızı nöbetleşe iki haftalığına insanı

yardım dağıtmak ve Türkiye'den gelen yardım kuruluşlarına tercümanlık yapmak için gönderdik. Zaten sayımız çok azdı. Okullarda çalışan 17 Türk vardı. Herkesi gönderemedik çünkü okullarda da eğitimin aksamaması gerekiyordu. Oraya ilk giden arkadaşların yaptıkları çok büyük fedakârlıktı. Gece gündüz demeden insanlara yardım ediyorlar. Ayrıca Türkiye'den gelen her kuruluşun da tercümanlığını yapıyorlardı. Türkiye'den Kimse Yokmu, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Konya Büyükşehir Belediyesi, Kızılay, Deniz Feneri, PASİAD vardı. Ben arkadaşlarımızın çok zor şartlarda yaptıklarını asla unutamam. Ben kendim de dört hafta kaldım. Tsunamiden sonra oraya giden her arkadaş adeta on kişinin işini yaptı. Sabah namazından sonra çıkarlar gece yarısına kadar çalışırlardı. Orada arkadaşlarımız adeta işin merkezinde idi. Her şey onların etrafında dönüyordu. Tsunamiden sonraki ilk kurban bayramında arkadaşlarımız bölgede tam yedi bin kurban kestiler, etini fakirlere dağıttılar." dedi.

Murat anlatıyor. "Tsunami olunca duyduğumuz haberler çok acı idi. Buna rağmen biz gerekli hazırlıkları yaptık. Çadır, yemek pişirmek için kap kacak, bazı temel gıda maddeleri hazırlayıp havaalanına gittik. Açe havaalanı kullanılmaz hale geldiği için uçakla Medan şehrine gideceğiz ve oradan da kamyonla Açe'ye geçeceğiz. Hatırladığım kadarı ile Aip Saufiddin Bey Medan'da tanıdık biri ile irtibata geçip bize kamyon ayarladı. Eşyalar ile Jakarta da havaalanına gittik. Biz bu eşyalarla havaalanına gidip Medan'a uçmak ve oradan da Açe'ye gitmek istediğimizi söylediğimiz zaman bazı Endonezyalılar bizimle dalga geçtiler. Onlar, 'artık Açe diye bir şehir yok. Tsunami yok etti. Siz deli misiniz? Nereye gideceksiniz? Oraya giderseniz siz de hasta olur, ölürsünüz. Gitmeyin' dediler. Ama biz bütün haberler ve duyduklarımıza rağmen oraya gitmeye ve oradaki Tsunamizedelere yardım etmeye kararlıydık. Önce Medan'a uçtuk. Oradan da bir kamyon kiralayıp Açe›ye doğru yola çıktık ve yaklaşık 16 saat sonra Açe›ye varabildik. Şehre vardığımızda yıkımı gördük." Murat ve arkadaşları sokaklarda çamurlar içinde çok ceset görürler. Bunun bir kısmı da suyun sıcakladığından dolayı adeta yanmış gibidir. Murat, " Biz vardığımızda henüz insani yardım kuruluşları gelmemişti. Çünkü havaalanı kullanılmaz halde, şehre giden yollar yıkılmış. Sadece Amerikalı askerler helikopter ile getirdikleri yiyecek malzemelerini dağıtıyorlardı. Avusturalya askerleri de bir kilisenin yanında içme suyu dağıtıyorlardı. Biz büyük bir caminin yanına çadırımız

kurduk ve yemek pişirip Tsunamizedelere ikram ettik. Önce küçük başladık. Fakat zamanla günde yaklaşık bin beş yüz kişiye yemek verebildik. Daha sonra başka çadırlarda kurduk. Yerli halktan bazıları da bize yardım etmeye başladı.

Allah Korumuş

Tsunamiden sonra şehrin büyük bir kısmı yok olmuştu fakat beş tane büyük camiye bir şey olmamıştı. Bazıları binaların sağlam yapıldığını iddia etmiş ancak halkın çoğunluğuna göre, Allah bu camileri korumuştu. Mehmet Ali Şengül Hocamız anlatıyor: "Açe'de Tsunami'nin ilk vurduğu yerde kubbeli Rahmatullah cami var (resim 30). Az ilerisinde altmış metre büyüklüğünde dev bir deniz feneri var. Tsunami dalgaları deniz fenerinin tepesindeki lambaları bile koparmışken, caminin hariminde bulunan abdest alma yerinde ince bir direğin kıvrılmasından başka camiye hiçbir zarar vermemiş. Bölgeyi ziyaret ettiğimiz ilk günlerde, insanlar hep şunu konuşuyorlardı. Bir Japon turist ihtida etmiş. Sebep olarak hep şunu anlatıyormuş: Nur yüzlü bembeyaz saçı ve sakalı bulunan bir pir-i fani ellerini açabildiği kadar açıp, gözlerini semaya dikip öyle yalvarıyordu ki, onun kollarını açtığı alana büyük dalgalar uğramadı. Adeta dalgalar yarılıp sağ ve sola gitti. Rahmatullah caminin içi su dolduğu halde hiçbir zarar vermedi. Aynı zamanda caminin kubbesinin üzerine çıkan insanların hepsi kurtuldu." Hatta felaketten sonra beş büyük caminin yıkılmadığını gören bazı gayri Müslimlerin Müslüman olduğu söylediler.

Tsunami'nin vurduğu Açe'de, böylesine her şeyi sürükleyip alıp götüren bu sel suları aynı yerlerde mevcut olan Türk şehitliğine hiç uğramamıştır. Tsunamiden ölen inşaların sayısı ile alakalı kesin rakamlar yok. Ancak değişik kaynakların verdikleri rakamlar 130.000 ile 164.000 arasında insanın Açe'de hayatını kaybettiği söyleniyor.

Kendim de deniz kenarına yaklaşık 500-600 m. mesafede bulunan ve yıkılmayan Rahmatullah Camisine gittim. Caminin sadece ön kısmında kolonların biri hasar görmüştü. Oradaki görevli Tsunamiden önce camimin olduğu bölgede büyük bir mahalle olduğunu, cami hariç bütün binaların yok olduğunu söyledi. Tsunamiden önce bölgede 6500 kişinin yaşadığını ve o an orada bulunan hiç kimsenin kurtulamadığını

Resim 30: AP tarafından Tsunamiden sonra çekilen Rahmatullah Caminin fotoğrafı

söyledi. Aynı şekilde Açe'nin en büyük ve tarihi camisi Beytur Rahman da yıkılmamış etrafındaki evler ise hep yıkılmıştı.

Açe'de tarihini araştırırken Osmanlı askerlerinin torunlarından olan 'Baba Davud' diye bilinen Davud Rumi'nin mezarında Fatiha okurken mezarın yanındaki komşu evden biri geldi. Baba Davud ile alakalı birinci bölümde geniş bilgi vermiştim. Kendisi ile tanıştık. Türk olduğumuzu öğrenince sevindi ve bizlere ilginç bir hatırasını anlattı. Baba Davud'un mezarının yanında bir cami yapılmış ve ayrıca su ihtiyaçlarının temini için birde kuyu vardı. O bize, " Dedem bize 'yavrularım bu kuyu su ile dolup taştığı zaman burayı derhal terk edin. Bu büyük bir tehlikenin işaretidir,' derdi. Tsunami'den önce bu kuyu su ile dolup taşmaya başladı. Ama dedemizi dinlemedik. Ben ailemin iki ferdini Tsunamiden kaybettim." dedi. O saatlerce önce kuyunun suyla dolup taştığını söyledi. Kendisi onu bir uyarı aynı zamanda Baba Davud'un bir kerameti olarak görüyor.

Gerçekleşen Rüya: Fatih Kolejinin Açılışı

Hizmet okullarının görevlileri insanlara yardım etme gayret ve fedakârlıkları resmi yetkililerin de dikkatini çeker. Zübeyir Çalışkan, "Tsunamide arkadaşlarımızın azami gayreti halkın ve resmi yetkililerin dikkatini çekti. Öyle oldu ki Türkiye'den gelen bütün kuruluşların tercümanlığını arkadaşlarımız yaptı. Dışarıdan gelenler ne yapacağını bilmiyordu. Çünkü her şey alt üst olmuştu. Hatta Endonezya'nın Ankara büyükelçisi Açe'ye gelmişti. Ona bile biz kalacak yer ayarladık. Seçimle

Resim 31: Tsunamiden hemen sonra çocuklara ders vermek çadırda kurulan okul

gelen vali Mavardi, Devletin tayin ettiği eyalet valisi Azwar Abu Bakar ve eyalet Eğitim müdürün çok yardımı dokundu. Zaten PASİAD Türkiye'den gelen yardımların adeta koordinatörlüğünü yapıyordu." dedi. Daha sonra Endonezya devleti dünyanın dört bir tarafından yardıma gelen onlarca devlet ve sivil kuruluşun içinde üç kuruluşa özel bir plaket verir. Bunlardan biride PASİAD'dır. Bu ise yardıma gelen diğer Türk kuruluşları içinde çekememezliğe sebep olur.

Murat anlatıyor. "Bizim arkadaşlar gece gündüz çalışırken bazen oradaki yerli halktan da yardım dağıtmak için yardım istedik. Çünkü sayımız azdı. Hatta Tsunamiden zarar gören bazı kimselere de 'gelin siz burada kendi kendinizin yemeğini pişirin' dedik. Onlar da yardım ettiler." Hizmet Gönüllüleri bir çadıra da Tsunamizedelerin yetim çocuklarını toplayıp onlara psikolojik ve moral desteği sağlamaya çalışıp, ayrıca ders vermeye çalıştılar (resim 31). Çadırın üstüne bezden yaptıkları 'Türk-Endonezya Okulu' levhasını astılar. Hatta sonra kendisi ile görüştüğüm ve zaman Jakarta'da görev yapan bir öğretmen, "Açe'den arayıp bir bez üzerine Türk Endonezya Okulu yazın gönderin dediler. Açe'ye giden arkadaşlar orada bunu yaptıracak bir yer bulamamışlar. Jakarta'dan yapıp gönderdik." dedi.

Resim 32-33: Açe Valisi Mavardi Ali gıda malzemesi dağıtırken ve yol yapımında çalışırken

Bir defasında oradan geçen birini yardıma çağırırlar. Adam da gelir yardım etmeye başlar. Sonra öğrenirler ki o kişi Sragen Valisinin danışmanı imiş. Adam Türklerin organizeli bir şekilde çalışmalarına hayran kalmış. Sonra Sragen valisi gelince onu Türklerle tanıştırmış. Vali, " Biz valilik olarak ne yapabiliriz? diye sorunca, Murat, "Efendim geçici tuvaletler kursanız" diye ricada bulunmuş. Çünkü Tsunami kanalizasyon şebekesini çalışmaz hale getirmişti. Valiye dünya ve Endonezya'daki Hizmet okulları hakkında bilgi verince o, Açe'de okul açmaları için 20.000 bin dolar bağışta bulunmuş. Bu para okulun açılması için daha sonra harcanmış.

www.focusachenews.com:

Hizmetçi Vali Mavardi

Onların bu fedakârane çalışmaları Açe valisi Mavardi Ali'nin de dikkatini çeker. O hem kendisi ve hem de eşi bundan sonra Hizmet Gönüllülerine hep yardım edecektir. Vali Mavardi Ali Osmanlı askerlerinin torunlarından olduğunu Türk öğretmenlerine söylemiş. Zübeyir Çalışkan, " Vali Mavardi'nin Hoca Efendinin bir kitabını okuduğunu kendisinden sonra öğrendik. Açe'deki devlet valisi Azwar Abu Bakar ile de görüştük. Mavardi seçimle, Abu Bakar'ı da Endonezya devleti tayin etmişti. Orada sistem öyledir. Onun da çok faydaları oldu."

Oraya giden Türk öğretmen ve belletmenler kurdukları çadırda bulabildikleri kalem, defterler ile orada çocuklara dersler vermeye başlarlar. Eyalet valisi Azwar Abu Bakar, Vali Mavardi ve diğer resmi yetkililer bu çadırı görünce onlara kullanılmayan eski bir yetimhanenin

binasını okul kurmaları için verir. Onlar iki hafta içinde çadırdan bu eski binaya taşınırlar. Bina çok eskidir. Binanın yanına kadar giden yol yoktur. Suyu yok, tuvaletleri çalışmamaktadır. Fedakâr öğretmen ve belletmenler kanalizasyonu açarlar, arabalarla eşyaları binaya yakın bir yere kadar götürebiliyorlar sonra oradan da taşıyorlardı. Onlar aylarca binaya ihtiyaçları olan suyu taşırlar.

Fatih Erkek Koleji otuz sekiz öğrenci ile öğretime başlar. Okuldaki öğrencilerin çoğu yetim idi. Kimisi annesini, kimisi babasını, kimisi de her ikisini Tsunami de kaybetmişti. Vali Mavardi, daha sonra Açe'de okul açmaları için ihtiyaç duyulan arsayı verdi. Bu arsada daha sonra Türk iş adamlarının yardımıyla Fatih Koleji erkek lisesinin bu günkü binası yapıldı.

Zübeyir Çalışkan Açe'de yardımlar ile alakalı şunları sözlerine ekledi. "Tsunamide arkadaşlarımızın gayretli çalışmaları dua hükmüne geçti ve ondan sonra Hizmet Endonezya'da inkişaf etti. Açe'den sonra Sragen ve Yogyakarta da okullar açıldı.

Türk Öğretmenler Annen Baban

Fatih Kolejine ilk kayıt olan öğrencilerin çoğu yetim çocuklardı. Aşağıdaki fotoğrafta görüldüğü gibi boyunları bükük ve çok üzgünler. Fotoğrafa (resim 34) dikkatlice bakılırsa içlerinde gülümseyen bir tane yüz yok. Bu fotoğraf insana çok şey anlatıyor. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi kimisi annesini, kimisi de her ikisini kaybetmişti. Şair ne güzel demiş. "Kimsesiz hiç kimse yok. Herkesin var bir kimsesi. Kimsesiz kaldım, yetiş ey 'Kimsesizler Kimsesi.'" Bu yetimlere de Kimsesizlerin Kimsesi Hz Allah birilerini göndermişti. Onlar büyük bir zevk ve kalplerinde şefkatle bu yetim çocuklara hizmet ediyorlardı. Mevlana,

"Dayan be gönlüm! Biçare değilsin Yaradan sana yar. Kimsesiz değilsin, Yanında Kimsesizler Kimsesi var."[1] Evet, Kimsesizlerin Kimsesi inayet edince herkes insana hizmetçi olur.

Okula ilk kayıt yapan her çocuğun ayrı ayrı bir hikâyesi var. Bu öğrencilerden on mezunla ile görüştüm. Kimisi öğretmen, kimisi müdür, kimisi belletmen, kimisi de okullarda idareci olmuşlar. İlk kayıt yapanlardan birisi de Oki'dir. O hem anne hem de babasını ve iki kardeşini

1 https://hepguzelsozler.com/mevlananin-en-bilinen-sozleri/

Resim: 34: Fatih Kolejinin ilk öğrencileri, Kaynak: Okul Arşivi

Tsunamide kaybetmişti. O, anne babası ve iki kardeşi ile beraber caddede yürürken suyun geldiğini görürler. Yanında bir tane Hindistan cevizi ağacı vardır. Beşinin tırmanmasına zaman yoktur. Baba var gücü ile oğlu Oki'yi ağacının üstüne atar. Kendisi, eşi ve diğer iki çocuğu sulara kapılır ve vefat ederler. Ağaçtaki Oki ise saatlerce ağlar ve birinin gelip kendisini kurtarmasını bekler. O hem gözleri önünde vefat eden anne baba ve kardeşlerini asla unutmaz. Hem de ağacın üzerinde bekleyiş anını unutmaz.

Sonra amcası onu alır eve götürür ve bir müddet ona bakar. Amcası Türklerin okul açtığını duyar fakat İslami okul olmadığı için Oki'yi oraya kayıt etme konusunda endişeleri vardır. O, Türkleri seküler ve dinlerini yaşamayanlar olarak biliyordu. Ancak zamanla zorlanmış da olacak ki Oki'yi Fatih Kolejine kayıt için getirir. Orada öğretmen ve belletmenlerin beş vakit namaz kıldığını duyunca gönül rahatlığı ile Oki'yi kayıt eder. Gerisini Oki'den dinleyelim: " Kayıt için geldiğimizde beni mülakata tabi tuttular. Öğretmenlerden birisi bana 'ne olmayı düşünüyorsun' diye sorunca 'doktor olmayı düşünüyorum' diye cevap verdim. Sonra okula kayıt oldum. İlk iki hafta benim için çok zor oldu. Belletmenler Yunus, Caner, Hüseyin ve Harun bana özel zaman ayırır ve benimle çok yakından ilgilenirdi. Çünkü ben bütün ailemi kaybetmiştim.

Diğer öğrenciler kimisi annesini, kimisi babasını kaybetmişti. O günler hayatımın en zor günleri idi. Böyle üzüntülü üzüntülü bir halde bir gece yatağımda uzanıp uyuya kalmıştım. Rüyamda annemi gördüm. O çok mutlu idi ve beni de mutlu etmeye çalıştı. Bana, 'Yavrucuğum üzülme. Senin öğretmen ve belletmenlerin bizim gibidirler. Sana çok iyi bakacaklar. Sen derslerine iyi çalış ki hedeflediğin gibi doktor olasın.'" Bu rüyadan sonra Oki sanki başka biri olur. Derslerine çalışmaya başlar. Hakikaten Fatih Kolejini başarı ile bitirip ve Tıp Fakültesini okuyarak doktor olur.

Oki'ye, "Okulda sevdiğin ve sevmediğin şeyler nelerdi? diye sordum. Oki, " Belletmenlerimiz bizimle çok yakından ilgilenirdi. Bizimle futbol, basketbol oynarlardı. Bizi alıp pikniklere ve gezmelere götürürlerdi. Biz böylece Tsunaminin etkisini unuturduk. Sevmediğim şey ise İngilizce ve matematik dersleri idi. Fakat sonradan öğrendim ki bu dersleri iyi bilmeden doktor olamam. Sonra biraz fazla çalışınca o dersleri sevdim ve başarılı oldum." Oki'ye okuldan unutmadığın şeyler ne diye sorunca, o, "öğretmen ve belletmenlerimi, arkadaşlarımı ve okul sonrası ve hafta sonu aktiviteleri unutmadım." Oki, ne zaman zorlansa veya bir sıkıntısı olursa annesinin rüyası aklına gelir ve onunla motive olurdu.

Oki, Fatih Kolejinde başarılı bir öğrenci olduğu için onu Türkiye'ye gezmeye gidecek gruba dâhil ederler. O bu haberi duyunca sevincinden uçacak gibidir. Hayatında ilk defa uçağa biner ve İstanbul'a gider ve şehre hayran kalır. Ayrıca kendilerini misafir eden Türklerin cömertliklerini asla unutmaz. Oki'nin hayatındaki acıları onu yıldırmamış bilakis motive etmiştir. O şimdi başarılı bir doktor olarak kendi ülkesinin insanına hizmet etmeye çalışmaktadır. Ne mutlu, Oki'ye anne ve babası gibi şefkatli davranıp onu geleceğe hazırlayanlara. Peygamberimiz yetimlere bakanlar hakkında ne güzel müjde veriyor.

Hz. Sehl İbni Sad (R.A)'dan rivayete göre Rasulullah (S.A.V): " Ben ve yetimi kollayıp gözetleyen kimse cennette şöyle beraberce bulunacağız," buyurdu ve işaret parmağıyla orta parmağını biraz açarak işaret etti.[2]

2 Buhari, talak 25

Resim 35: Gemide sergilenen Kur'an (Kaynak: Salih Yücel)

"Bir kimse sırf Allah rızası için bir yetimin başını okşarsa, elinin dokunduğu her saç teline karşılık ona sevap vardır."[3]

"Bir kimse, Müslümanların arasında bulunan bir yetimi alarak yedirip içirmek üzere evine götürürse, affedilmeyecek bir suç işlemediği

3 Ahmed ibni Hanbel, Müsned, V, 250

takdirde, Allah Teâla onu mutlaka cennete koyar."[4] Bu yetim çocuklara belletmenlik yapan üç tane belletmen ile görüştüm. Onlarda karşılaştıkları zorluklara rağmen Açe'de yetimlerle geçirdikleri günleri asla unutmuyorlar. Evet denilmiştir ki, "Bir yetimin gözlerindeki hüznü almak, insan kalbine en iyi gelen ilaçtır."

Tevafuk mu Tesadüf mü?

Açe'de araştırma yaparken, 2600 tonluk elektrik üreten bir geminin Tsunami esnasında dalgaların kıyıdan alıp ta şehrin ortasına kadar getirdiğini duymuştum. Hala şehrin orasında olan gemide dikkatlice inceleme yaptım. Gemide dikkatimi çeken ilginç bir şey oldu. Tsunami esnasında gemide çalışan tayfalardan birisi Kuran okuyormuş. Bu Kur'an gemide hala açık olarak sergileniyor (resim 35). Orada belirtilen bilgilere göre, Kur'anı okuyan kişi Tsunamiden kurtulmuş. Dikkatle incelediğimde o esnada okuduğu sahifede Nahl suresinden şu ayeti var.

"O, taze et yemeniz ve takınacağınız süs eşyası çıkarmanız için denizi sizin hizmetinize verendir. **Gemilerin orada suyu yara yara gittiğini görürsün. (Bütün bunlar) onun lütfundan nasip aramanız ve şükretmeniz içindir**."(Nahl Suresi ayet 14) Ayetlerin devamında Cenabi Allah'ın başka nimetleri hatırlatılmakta ve kullar şükre davet edilmektedir.

Acaba bu bir tesadüf müydü? Tsunami yaklaşık yüz yılda bir oluyor. Kur'an'da 6200 kusur ayet var. İhtimallere böldüğümde belki on milyarda bir ihtimal ile öyle bir zamanda bir kişi o esnada bu ayeti okuyabilir. Demek ki tesadüf değil, tevafuk var. Apaçık Cenabı Allah'ın bir inayeti var.

Gözyaşları ile yapılan Himmet

Türkiye'den de yavaş yavaş yardımlar gelmeye başladı. Önce Kimse Yokmu ve Türk Kızılay'ı geldi. Arkasından İstanbul Büyükşehir Belediyesi geldi. Hizmetten de bir uçak dolusu yaklaşık 300 kişilik bir işadamı heyeti geldi. Başlarında her yıl gelirinin yaklaşık yüzde doksanının himmet eden merhum Ali Rıza Tanrısever vardı. İşadamları Tsunaminin yok

4 Tirmizî, Birr 14.

ettiği şehri görünce çok duygulandılar. Ali Rıza Tanrısever işadamlarını toplayarak çok duygusal bir konuşma yaptı. Başkaları da kısa konuşmalar yaptılar. Halim'e göre, Jakarta ve Semarang'dan da gelen Endonezyalı bazı işadamları vardı. Aktör Bulut Aras çamurların içinde bulduğu ölmüş bir çocuğun ayakkabısını getirip masanın üzerine koyunca hemen hemen herkes ağladı. Herkes ceplerindeki bütün paraları verdiği gibi kimisi de sonradan göndermek üzere söz verdiler. Halim, " Bir baktım ki bir işadamı Türkiye'den oğlunu aradı ve ona 'yavrum cebimde bir kuruş para bırakmadım. Havaalanından taksi tutacak param yok. Gel beni şu saatte İstanbul'dan havaalanından al' dedi." Himmeti gören Jakarta ve Semarang'dan gelen Aip Bey, Dr. Lütfi Zühdi ve Swonto hüngür hüngür ağlar. Okul için himmet yapılmadan önce Hekim rüyasında Açe'ye yardım yapanlara cennetten bir ada verildiğini görür. Burada yapılan himmetle Açe'nin depreme en dayanıklı olan binası Fatih Erkek Koleji yapıldı. Bu gün bu kolej Açe'nin en başarılı okulu olup yaklaşık 400 civarında öğrenci okumaktadır.

Fatih Erkek Kolejinin başarısı Açe'deki resmi yetkililerinin takdirini kazanmış. Bazıları onlara neden kızlar için bir okul açmıyorsunuz, derlerdi. Bunun üzerine kız koleji açmak için çalışmaya başlarlar. Okullar genel müdürü Zübeyir Çalışkan kız kolejinin açılması ile ilgili şunları söyledi. "Yabancılar Teuku Nyak Arif Vakfına bir okul yapmışlar. Bizimle tanıştılar. Okulları gezdirdik. Uzun pazarlıklarla tavizsiz hiç kimseye kira ve para vermeden işletme hakkını aldık. İlk anlaşma beş yıllıktı diye hatırlıyorum. Vakıftan birileri kendine pay çıkarmak istiyordu. Biz tavizsiz okulu almıştık. Okul başarılı olunca da onlar da cayamadı. Bünyede ilkokul da vardı. Erkek lisesinin başarısı kız lisesi ve ilkokulda yüksek çıta ile başlangıca vesile oldu. İlk öğrencileri eyalet valisi asker polis gibi üst seviye insanların çocukları oldu. Özelikle ilkokul öğrencileri elit kesimin çocukları idi. Kız Kolejinin tefrişatı laboratuvarları ve diğer tesisleri çok iyi oldu." Okula kurucu müdür olarak atanan Abdullah çok fedakâr biridir. Adı Türk öğretmenler arasında 'Okul Adam' denilirdi. Zübeyir'e göre, " Abdullah'ın insani münasebetleri çok iyi idi. Okullar arası rekabette çok çaba gösterdi. İlk öğrencileri ile başarılı da oldular. İlk birkaç yılda başarıları ile o bölgede bulunan yılların okullarını yakaladılar diye hatırlıyorum."

Açe'ye gidip o yıkıntıları gören ve himmet toplantısına katılan Aip, Firman ve Swonto Beyler ve Dr. Lütfi bey kendileri Türk öğretmenlerle

Resim 36: Kız Koleji (Kaynak: Okul arşivi)

beraber bir işçi gibi Tsunamizedelere yiyecek ve gıda malzemesi dağıttılar. Hem de Açe'deki himmet toplantısı görünce Hizmete olan bağlılıkları daha da artı. Zengin işadamlarının kendi elleri ile yardım götürüp dağıtmasının ayrı bir manevi havası vardır. Hizmet Gönüllüleri bunu ilgilendikleri insanların gönüllerine yerleştirebilmişlerdi. Endonezya'da bu bir başarı idi. Çünkü genelde zenginler yapacakları yardımı kendileri değil parayla tutukları insanlar vasıtasıyla dağıtırlardı. Esasında Türk öğretmenlerin yaptıklarını tarihte bazı Endonezyalı âlimler de yapmıştı. Muhammediyye cemaatinin kurucusu Ahmad Dahlan'ın (ö.1923) çok önemli bir hizmet prensibi vardı. "Az konuş fakat çok iş yap." Bu prensibi ne Türk öğretmenler ne de kendileri ile konuştuğum Endonezyalı öğretmen ve iş adamları biliyordu.

Endonezya'ya ilk gidenlerden Halim ile Tsunami ve Açe'yi konuşurken şunu sordum. " Siz yaklaşık yirmi beş yıldır Endonezya'dasınız. Geçmişe dönüp baktığınınız da keşke şunları yapmasaydık veya şunları da yapsaydık dediğiniz bir şey var mı?" Halim, " Ben geçmişe dönüp baktığımda yapılanlara ve başarılara bakıyorum. Bunlar nasıl başarıldı? Bütün bu başarıları sanki cennetteki bir rüya gibi görüyorum. Hiçbirimizde bu başarıları elde edecek ne yeteri kadar eğitim ne de tecrübe vardı. Bunları yaptıran Cenabı Allah'tır. Ayrıca sebepler tahtında Endonezyalıların yardımıyla bu olmuştur." dedi.

Kemal'in Rüyası

Kemal'de Hoca Efendi'nin takkesinden kura çekip yurtdışına gidenler arasında idi. O kurada Özbekistan'ı çekmişti. Onun da diğer öğretmenler gibi hayat hikâyesi bir kitap olacak kadar var. O altı yıl Özbekistan da kaldıktan sonra Nijerya'ya gider ve orada iki tane yeni okulun açılmasında görev alır. Onun Özbekistan ve Nijerya'daki hatıralarını detaylarını sonraki araştırmacılara bırakıp Endonezya'daki hayatına dönelim.

O kuradan tayini Özbekistan'a çıkınca şöyle dua etti. "Allah'ım her gittiğim yerde beni o insanlardan bir insan gibi yap. Onları sevmeyi nasip eyle. Onları nasıl yaşıyorlarsa bana da öyle yaşamayı nasip et." O bu duayı yaparken gittiğim her ülkenin havasına suyuna, yiyeceklerine orada yaşayan insanlar gibi alışayım. Hiçbir şikâyeti olmasın niyeti ile söylemişti. Bakalım duası kabul oldu mu? O kendisi Özbekistan'da altı yıl kaldıktan sonra Nijerya'ya gider. Orada iki okulun açılmasında hem idareci hem de bir işçi gibi çalışır.

Kemal Nijerya'da iken hacca gider. Mekke'de iken bir rüya görür. Kemal anlatıyor. " Rüyam da Açe'ye gitmişim. Uyandıktan sonra kendi kendime, 'bir yıl önce Malezya'da bir arkadaşımı ziyaret etmiştim. Her halde onun etkisinden olacak ki bu rüyayı gördüm. Doğrusu çok oralı olmadım. Rüyadır deyip geçtim. Çok da rüya gören biri değilim." O Nijerya'da iken çok yoğundu. Okul yeni kurulduğu için ve az insan olduğu için çok çalışmak zorunda idi. Zamanla idareci arkadaşlarla fıtrat uyuşmazlığı yaşadı. Bunun üzerine tayin istedi. O dilekçesini verirken, " Dünyanın neresi olursa olsun giderim," dedi. Gerçi daha sonra idareci arkadaşlar onun Nijerya'da kalması için çok uğraşırlar. Ancak onu ikna edemediler. O kesinlikle yeni bir hicret için kararlı idi. Nihayet okulda dönem sonu olan Temmuz ayı gelince, ona, " Açe'de yeni bir okul kuruldu. Oraya müdür olarak gidermişiniz?" diye Kemal'in fikrini sordular. O Mekke'de gördüğü rüya aklına geldi ve hiç tereddüt etmeden gideceğini söyledi.

O, Açe'ye ailesiyle beraber Banda Açe'nin bağımsızlık günü olan 17 Ağustos 2005 tarihinde geldi. Havaalanından okula doğru giderken hala şehrin büyük bir kısmının Tsunamiden dolayı yıkım halinde olduğunu gördü. Diğer taraftan bağımsızlık günü kutlamaları vardı. Her tarafa bayraklar asılmış, çeşitli kutlamalar devam ediyordu.

Evlerin çoğu yıkıldığı için kiralık ev bulmada çok zorlandı. Sonunda üst katı inşaat halinde olan bir evin alt katını kiraladılar. Gerçi alt katta henüz bitmemişti. Ayrıca, daha önce Nijerya da beraber olduğu Özbek kökenli Ravşan'ın da tayini Açe'ye çıkmış, o da ev arıyordu. İkisi komşu olmak istiyorlardı. Çünkü kendileri gece gündüz meşgul olacaklar. Yakın otururlarsa eşleri birbirine gidip gelebilecek ve böylece tek başına kalmayacakları için de korkmayacaklardı. Ravşan onun evine yakın ev kiralayınca dünya onun oldu. Üst katta inşaat var. Alt katı Tsunami esnasında su bastığı için evin duvarlarının yarısı hala başka renkte idi. İkisi de bu hale rağmen bu evlerde yaklaşık iki yıl oturdular.

Kemal Tsunamiden yaklaşık yedi ay sonra Açe' gelmişti. Şehir hala bir çadır kenti gibi idi. Yaralar henüz sarılmamış, pek çok insan günlük yiyeceğe muhtaçtı. İnsan, onların bu halini gördükçe yardım etmemesi imkânsızdı. Nitekim Fatih Koleji çalışanları bir taraftan okulda çocukları eğitirken, diğer taraftan da fırsat buldukça çadır kamplarda insanı yardımları dağıtmaya çalışıyorlardı. Kemal, " Çadır kentlerdeki depremzedelerin halini gördüğüm zaman bende duramazdım. Fırsat buldukça gider çadır kamplarda insanlara yiyecek dağıtırdım. Okuldaki arkadaşlarım da aynı şeyi yaparlardı."

Tsunami olmuştu ama hala artçı şoklar devam ediyordu. Ara sıra küçük çapta depremler oluyordu. O günlerle alakalı Kemal şunları hatırladı. " Biz tedbir olsun diye uyuduğumuz zaman ve evdeyken kapıları kilitlemezdik. Çünkü herhangi bir deprem olduğu zaman hemen dışarıya kaça bilelim. Bir defasında akşam namazı vakti artçı bir deprem olmaya başladı. Eşim o zaman hamile idi. O korkudan hızla evin dışına kaçmaya çalıştı. O korku ve heyecan ile hızla koşmasından dolayı bebeği düşük doğdu." Kemal, eşiyle onu teselli etmek için konuşurken, " Bizde Tsunamiden dolayı bir yavrumuzu kaybettik. Böylece Tsunamizedeler ile aynı kaderi paylaştık." dedi. Kemal bunu anlatırken yüzünde, Allaha tam teslimiyet vardı. Eşi düşük yapmasına rağmen ne eşi, ne de kendisi asla şikâyetçi olmadılar ve Allah'a tam tevekkül edip kadere rıza gösterdiler.

Kemal anlatıyor: "Mübarek Ramazan ayının ilk günüydü. Arkadaşlarla beraber Tsunamizedelere dağıtılmak üzere iftardan önce yemek paketleri hazırlıyorduk. O esnada aniden bir deprem olmaya başladı. Ben hemen eşimi arayıp durumunu öğrenmek istedim. Eşimle telefonda konuşurken o hala korkuyor ve titriyordu. Bana, 'eğer su gelirse ne

yapacağım' diye sordu. Ben de 'muslukları aç bütün kapları doldur,' dedim. Meğer o, Tsunami kelimesini ağzına almaktan korkmuş, onu yerine su kelimesi kullanmış. Ben de Açe'de sular sık sık kesildiğinden yine suyun kesildiğini zannederek kaplara su doldur demişim." O iftar vakti olan artçı depremden sonra artık artçı deprem olmadı. Allah bilir ancak Üstad Bediüzzaman Said Nursi Risale-i Nur hizmetinin deprem ve belaları def etmekte bir paratoner olduğunu yazar. O, " Ne vakit bana ve Risale-i Nur'a hücum edildi, yazdırılmadı, ta'til oldu; gayet şiddetli bir kış başladığı gibi, Afyon'a şekvâ suretinde yazılan hasbihal ve zelzeleleri Risale-i Nur'un ta'tiliyle münasebettar gösterdiği cihetini inanmayanlara güya inandırmak için aynı taarruz zamanında başlayıp şimdiye kadar ara sıra hafifçe sarsar, ikaz ediyor diye işittim. Hem ne vakit Risale-i Nur'a ilişilmişse, bir nevi umumî korku başlamış görüyoruz. Demek bu vatanın belâlardan muhafazası için Risale-i Nur bir kat' î ve silledir. Madem böyledir, millet ve vatanı sevenler Risale-i Nur'u serbest bıraksınlar ve okusunlar ve okutsunlar."[5]

"Risale-i Nur –bu Anadolu memleketine– belâların def'ine ehemmiyetli bir vesiledir. Sadaka nasıl belâyı def ediyor; onun intişarı ve okunması küllî bir sadaka nev'inde semâvî ve arzî belâların def'ine çok emâreler ve çok hâdiselerle tebeyyün etmiş. Hattâ Kur'ân'ın işaretiyle tahakkuk etmiş."[6]

Hizmetin Açe'de okul açmasından sonra yıllardır bölgede devam eden terör ve iç çatışmalar bitti. Bağımsızlık için çarpışan GAM ile Endonezya hükümeti barış antlaşması imzaladı. Kemal bundan sonrada artık artçı depremlerde kesildi diyor. Doğrusunu bilen Allah'tır ancak Üstadın yazdıklarının ışığında Hizmeti İmaniyye ve Kur'aniyye Açe'de bereket ve barışa manen vesile olmuş olabilir.

Yıl 1986. Ben Akçakale'de vaizlik yapıyordum. Her gün sabah namazından sonra Merkez Camide üç beş kişi biraya gelir ders yapardık. Nasıl oldu ise bir defasında iki üç hafta ara verdik. İlçede Kaymakamlık binası önünde iki aşiret arasında büyük bir kavga oldu. Onlarca insan yaralandı. Aynı gün sabah derslerine devam eden Halef isminde Arap kökenli vatandaş beni aradı ve " Hocam derhal derslere başlayalım.

---

5 Bediüzzaman Said Nursi, Emirdağ Lahikası, Şahdamar yayınları, İzmir., 2007 s 21, Kastamonu Lahikası, s 14

6 Age s 29

Resim 37: Fatih Kolejinin ilk açıldığı yetimhane mescidi ve namazdan sonra öğrenciler belletmenlerinden sohbet dinliyorlar.

Derslerimiz belaları def eden bir paratonerdi." dedi. Ertesi gün hemen derslere tekrar başladık. O zamanlar için ilçede başka dini sohbet veya ders yapılan yer yoktu. Belki de Cenabı Allah, Halef'in kalbine ilham etti. Derslere başladıktan sonra iki aşiret arasında da kavga bitti.

Kemal anlatıyor: "Eski bir yetimhanede açılan Fatih Koleji binasının yanına araba ile gidilecek yol yoktu. Okul ve yatılı kısmı için ne alırsak yakınına kadar araba veya kamyonla götürür, daha sonra öğretmen ve belletmenler sırtımızda taşıyıp okula götürürdük. Bazen öğrenciler de yardım ederdi. Aylarca bu şekil öğretime devam ettik. Hiçbir arkadaşın şikâyetçi olduğunu görmedim ve duymadım."

Okulun binasının hemen onun yanında duvarları olmayan etrafı açık bir mescit vardı (resim 37). Burada beş vakit namazlar cemaatle kılınırdı. Öğrencilere zaman zaman burada namazlardan sonra sohbetler yapılırdı. Kemal'in ve arkadaşlarının en çok dikkatini çeken ve hayran kaldığı şeylerden biriside Tsunamizedelerin çocuklarının tevekkülü idi. Kimisi annesini, kimisi babasını, kimisi de her ikisini veya bütün ailesini kaybetmiş, fakat buna rağmen onlar hala eğitimlerine devam ediyorlar. Bu kadar zorluklara rağmen çocukların psikolojik durumu da

fena değildi. Kemal, " İnancın insana en zor durumlarda nasıl yardım ettiğini, o zaman gördüm ve fiilen yaşadım." dedi.

Fatih Koleji sadece bir eğitim müessesesi değil aynı zamanda bir aile yuvası gibi idi. O zaman okulda evli iki öğretmen vardı. Biri müdür Kemal Bey, diğeri de Özbek Ravşan öğretmen. Her ikisinin eşleri evde yemek pişirip okula getirir ve çocuklara ikram ederlerdi. Dolayısıyla onlar okuldaki bu çocukları kendi evlatları gibi görür, öğrenciler de onları kendi anne ve babaları gibi görürlerdi. Okulda ki dört belletmen de abileri gibi idi. Müdür Kemal, "Biz öğrencilerimizi, onlarda bizi çok sevdiler," dedi.

Kemal ve okulda bulunan diğer Türk belletmenler Açe'de Tsunamizedelerin tevekküllerine de hayran kalmışlardı. Onların büyük bir kısmı yakınlarının ve akrabalarının mezarını dahi bilmiyorlardı. Onlar toplu mezarlara gider, orda sessizce gözyaşı döker ve dua edip dönerlerdi. Çünkü Tsunamiden sonra ölen çok kişinin kimlikleri dahi tespit edilememiş ve toplu mezara gömülmüşlerdi. Kemal derki, " Toplu Mezarlıkta birinin dahi bağırarak çağırarak ağladığını duymadım ve görmedim."

Baba Vali Mavardi

Kemal ve Fatih Koleji çalışanları vali Mavardi'ye hayran kalırlar. O bir vali gibi değil, sade bir vatandaş gibi idi. Kemal, " Vali Mavardi halka karşı şefkatli bir baba gibi idi. Bazen beraber çadır kamplarına gider gıda malzemesi dağıtırdık. Yağmur çok yağınca bazı çadır kamplara çamurdan dolayı araba giremezdi. Vali ile beraber okul çalışanları olarak sırtımızda gıda malzemeleri taşır ve Tsunamizedelere dağıtırdık. Ben o valiyi asla unutamam O vali yıllar sonra vefat etti. Allah rahmet eylesin. Çok iyi bir insan, fedakâr bir idareci ve Fatih Kolejinin de en büyük destekçisi idi. Eşi de Fatih Kolejinde çalışan öğretmenlere ve ailelere daima yardımcı olmaya çalışırdı. Hatta bazen kendi evinde yaptığı kahvaltılıkları veya yemekleri bize getirirdi. Çünkü o bizim çok meşgul olduğumuzu biliyor, yemek yapmaya fırsat bulamadığımızı tahmin ediyordu. Valinin hanımı bizi evlatları gibi sevdi. Yıllarca Endonezya'da kalan Habip öğretmene göre, "Mavardi yiğit bir Anadolu çocuğu gibi idi." Hulusi'ye göre, " O çok yakın bir dost idi. Mehmet Ali Şengül ve okullar genel müdürü Zübeyir Çalışkan onun ile ile sık sık görüşürlerdi."

Devlet Başkanı Bambang Yudhoyono ile

Tsunaminin birinci yıldönümünde o günü anmak için bir tören düzenlenir. Törene pek çok resmi davetli ve sivil kuruluşların yanında Endonezya Devlet Başkanı Susilo Bambang Yudhoyono da katılır. Kemal, " Ben Ortadoğu'da halkı Müslüman olan devlet liderlerinin bir yere giderken ve dönerken şaşaalı törenleri, binlerce kişiden oluşan güvenlik ordusu ve halkın onlara davranış biçimleri hatırladım. Başkanı Bambang Yudhoyono düz bir vatandaş gibi, kendisine ayırılan yere oturmuştu. Halk da kendisine saygılı fakat sade bir vatandaş gibi davranıyordu. Orta Doğu ülkelerinde gibi yağcılık yapan yoktu. Hemen arkasındaki sandalyede de ben oturuyordum. O sade bir vatandaş gibi törene geldi ve gitti. Gitmeden önce bizimle tanıştı. Yaptıklarımızı çok takdir etti.

Kemal'e geçmişe bakarak Açe'deki yılları ve yaptıkları hakkında şu an ne düşündüğünü sordum. Kemal, " Orada geçirdiğim iki yıl sanki bir rüya gibiydi. Biz okul personeli olarak çok zorluklarla karşılattık. Zor şartlarda öğrencilerimizi eğitmeye çalıştık. Sadece bir öğretmen arkadaşımızın eski bir arabası vardı. O öğretmen arkadaşımız isteyen istediği zamanda kullansın diye arabanın anahtarını daima üzerinde bırakırdı. Biz, o arabayı ihtiyacımız halinde alıp kullanırdık. O dâhil okulumuzun bütün çalışanları çok fedakârdı ve samimane çalışıyorlardı. O yıllar sanki bir rüya gibi geliyor şimdi. Çok zorluklar vardı ama o kadar da mutlu idik." dedi.

Bizim Yunus

Yunus daha lisede iken pasifikteki ülkelerin özellikle Singapur, Malezya ve Japonya'nın tarihi, kültürü hakkında bilgi edinme merakı vardır. O lise ikinci sınıfta iken öğretmeni Endonezya hakkında küçük bir makale yazıp sınıfta sunum yapmasını ister. Yunus Endonezya'nın tarihi, kültürü ve milli sporu Badminton hakkında yazdıklarını sınıftaki öğrenci arkadaşlarına heyecanla anlatır. O bu araştırmayı yaparken bir gün Endonezya'ya gideceğini hayal bile etmez. Sınıfında da başarılı bir öğrencidir. O pek çok öğrencinin girip yaklaşık yüzde on beş veya yirmisinin girebildiği üniversite imtihanlarını da kazanır. Fakat Yunus'un gönlü yurtdışına gidip okumaktan yanadır.

Daha sonra, ona Endonezya'ya gidip orada üniversite okuyup oradaki okullarda belletmenlik teklif edildiğinde kabul eder. Zaten gönlünde hep yurtdışına gitmek vardı. Yunus Jakarta'ya gelip dil kursuna kayıt yapar. Aynı zamanda belletmenlik de yapar. Bahasa dilini öğrendikten sonra Jakarta Üniversitesi İngilizce öğretmenliği bölümünde okumaya başlar.

Yunus üniversitede okurken Tsunami olur. Türkiye'den gelen Samanyolu Televizyonu ekibi ve Zaman gazetesinin gazetecilerine tercümanlık yapmak üzere Açe'ye gitmek için yola çıkarlar fakat oraya direk uçuşlar yoktur. Zaten Tsunamiden önce de Açe'ye haftada ancak iki tane uçuş vardı. Açe havaalanı da kullanılmayacak durumda olduğu için hiç uçuş yoktu. Onlar önce Medan şehrine uçtular. Oradan da araba ile Açe'ye gideceklerdi. Yollar zaten çok kötü idi. Ayrıca bölgedeki şiddet olaylarından dolayı kiraladıkları arabanın şoförü geceleyin seyahat etmenin güvenli olmadığını söyleyince onlar geceleri yollarda otellerde kaldılar. Jakarta'dan Açe'ye varmak yaklaşık 24 saat sürdü. Oraya varınca ve yıkımı görünce Yunus ve haber ekibi çok etkilendi. Sokaklarda hala cesetler vardı. Anne ve babasını kaybeden yetimler, eşlerini kaybeden bay ve bayanlar, yakınlarını kaybeden aileleri gördükçe daha da çok üzüldüler. Yunus ayrıca yardım kuruluşların da bölgeye gelmeye başladığını gördü. Sonradan Türk Kızılay'ı da geldi. Daha önce oraya giden üç Hizmet gönüllüsü hem Türkiye'den gelen devlet ve sivil kuruluşlara hem tercümanlık yapıyorlar aynı zamanda insani yardım dağıtıyorlardı.

Yunus orada belli bir müddet kaldı. Daha sonra okullar genel müdürü Zübeyir Çalışkan Yunus'a Açe'ye gidip orada hem okuyup hem de belletmenlik yapabileceğini teklif etti. Yunus yıkımı görmüş ayrıca belli bir müddet orada tercümanlık yapmış ve insani yardım da dağıtmıştı. O bu teklifi kabul etti. Yunus, gündüz üniversitede okuyacak, okul sonrası ve akşamları da diğer üç belletmenle Fatih Kolejinde belletmenlik yapacaktı. Zübeyir, " Tsunami sonrası arkadaşlarımız Açe'ye gidip çok büyük fedakârlıklar yaptılar. Dört genç belletmenin de fedakârlığı unutulmaz," dedi.

Yunus, Açe Fatih Kolejinde belletmenlik yapmaya başlar. Fakat öğrencilerin çoğu anne veya babasını kaybeden yetimler olduğu için onların moral desteğine çok ihtiyaçları vardır. Okul binası eski bir yetimhane, yapılacak çok şey var. Bundan dolayı hem kendisi hem de

diğer belletmenler gündüz gitmesi gereken üniversitelerini aksatmak zorunda kalırlar. Onlar yetimlere sabah akşam yardım etmeyi ve insani yardım kuruluşlarına gönüllü olarak tercümanlık yapmayı eğitimlerine tercih ederler. Yunus, " Bunu yapmamız gerekiyordu. Çünkü okuldaki yetimlerin buna ihtiyacı vardı. Bu çok büyük bir fedakârlıktı. Bazılarına acayip gelebilir veya anlamaya bilir ama biz öğrencilerimize yardım etmeyi üniversitede okumaktan daha çok seviyorduk. Allah kalplerimize bu sevgiyi koymuştu. Onlara hizmet ederken çok büyük mutluluk hissediyorduk." dedi. O günkü yetim öğrencilerden birisi şu an öğretmenlik yapıyor. Ona Tsunamiden sonra belletmenleri ile alakalı fikrini sordum. O, " Ben bir defa çok hasta idim. Belletmenim beni hemen hastaneye götürdü. O, ben hasta olduğum için ağlıyordu. Annem değildi, babam değildi fakat anne ve babam gibi benim için ağlamıştı. İki gün hastanede yattım. Belletmenim hep yanımda kaldı. Sonra öğrendim. Meğer onun üniversitede önemli bir imtihanı varmış ama o yanımda kalmayı üniversiteye gitmeye tercih etmiş. Ben bundan sonra belletmenlerimi bir baba gibi sevdim." O hala da öyle. O günkü belletmenlerini bir baba gibi seviyor. Belletmenler de hala onların bazıları ile irtibatları devam ediyor. Eski belletmenler de hala onları kendi çocukları gibi seviyor.

Belletmenler üniversitelerini ihmal edince bazısı sınıfta kalır. Dikkat ettiğim bir nokta şu idi ki bu belletmenler daha önce ve daha sonra da pek çok öğrenciye belletmenlik yapmışlar fakat Açe'li öğrencilerinin onların hayatında özel yeri var. Demek ki Cenabı Allah o yetimlere sahip çıkmaları için onların gönüllerine şefkat ve merhamet ile doldurmuş. O yetimler hal dili ile acziyetlerini Allah'a arz etmişler. Allah da belletmenlerin kalbine ilham ederek onlara yardımcı göndermiş. Yoksa bunun başka bir izahı olamaz. Üstad,

"Nasıl ki nazdar bir çocuk ağlamasıyla, ya istemesiyle, ya hazîn hâliyle matlublarına öyle muvaffak olur ve öyle kavîler ona musahhar olurlar ki; o matlublardan binden birisine bin defa kuvvetçiğiyle yetişemez. Demek zaaf ve acz, onun hakkında şefkat ve himayeti tahrik ettikleri için küçücük parmağıyla kahramanları kendine musahhar eder.[7] Allah bu öğretmen ve belletmenleri de bu yetimlere musahhar kılmıştı.

7 Bediüzzaman Said Nursi, Sözler, Şahdamar yayınları, İzmir, 2007 s.349

Onlar şefkat ve merhamet sahibi oldukları için, Üstadın tabiri ile "şefkat ettiği mahlûkların istirahatleri derecesinde hakikî bir lezzet alır."[8]

Aynen öylede onlarda bu yetimleri istirahat derecelerine göre bir haz ve lezzet alıyorlardı. Onlar bir mum gibi ışık saçarken kendileri eriyip gidiyordu. Yunus da arkadaşları gibi halkın ve öğrencilerin bu büyük felaketten sonra sabır ve tevekküllerine hayran kaldığını söyledi.

Yunus, " Doğrusu bu kadar büyük felakete rağmen öğrencilerin psikolojisi iyi idi. Onlar çok Kur'an okurlardı. Hepsi hem beş vakit namazları cemaatle kılıyorlardı. İnancın felaketler esnasında insana ne kadar faydalı olduğu Açe'de iken hep müşahede ettim." dedi. O gün öğrenci olan başkaları ile de konuştum. Belletmenlerin okul sonrası ve hafta sonları rehberlik için yaptığı programları öğrenciler çok sevmiş. Bu ise uzun vadede öğrencilerin psikolojisi üzerinde çok müspet etki bırakmış. Belletmenler psikoloji eğitimi almamışlardı. Fakat Hizmet Hareketinin rehberlik sistemi incelenirse çok önemli psikolojik prensipler içerdiği görülecektir. Boston Üniversitesinde doktora yaparken psikoloji ile alakalı altı tane ders aldım. Psikolojinin en önemli prensibi sıkıntıları dertleri olan birinin yanında olmak ve derdini dinlemektir. Belletmenler belki farkında bile değildir ama bunu çok defa iyi yapmaktadırlar. Çünkü dertli insan içini dökecek birini bulup konuşunca rahatlar. Hele birde yardım ederse işte en iyi psikolojik yardımdır. Hizmet Hareketinin rehberlik sistemi yaklaşık elli yıllık bir tecrübe ve birikimin sonucudur. Bunun daha da geliştirilerek devam ettirilmesi eğitim için çok önemlidir.

Yunus dinlerken Yunus Emre'nin Tapduk'un dergâhında piştiği gibi Açe'deki yetimlere yardım etmesi onu da pişirmiş. Yunus Emre:

'Dirildik pınar olduk irkildik ırmak olduk
Artık denize dolduk taştık elhamdülillah
Taptuğun tapusuna kul olduk kapusuna
Yunus miskin çiğ idik piştik elhamdülillah

Ehlullah, Allah'ı, yetimlerin, fakirlerin, dertlilerin, kimsesizlerin, gariplerin, hastaların yanında arayın' demişler. Yunus, Hüseyin, Harun ve Caner gibiler kimsesizlerin yanında olduğu müddetçe Allah'ı yanlarında bulurlar.

8 Age, s 678

Açe' de Fatih Koleji açılınca ilk yıllarda bazı Açe'liler çocuklarını kayıt etmekte tereddütlü idiler. O zaman belletmenlik yapan Caner, " Bir velimizden sonra duydum. Türk Okulu deyince bizlerin çok seküler ve dinini yaşamayan insanlar olarak görürmüş. Bu sadece o velinin değil genel anlamda halkın bakışı imiş. Onun için veli önce çocuğunu kayıt etmek istememiş. Bekle gör politikası uygulamış. Sonra kayıt edince 'hele çocuğum bir iki ay gitsin bakalım. Beğenmezsem geri alırım,' diye düşünmüş. Veli, 'daha sonra baktım ki siz benden daha dindarsınız. Okul ve öğretmeler ile alakalı fikrim tamamen değişti.'" Caner belletmeni dinleyince daha önceki bölümler de buna benzer şeyler yazmıştım. Osmanlı yıkıldıktan sora sömürgeci güçler bütün İslam dünyasında 'Müslümanların lideri olan Türkler dinlerini terk etti' diye gizli açık propaganda yapmışlar ve de muvaffak olmuşlar. Bu şu demekti. Sizde artık dininizi terk edin. İslam dünyasının büyük bir kısmında aynı propaganda yapılıp Türkiye ve Türkler hakkında böyle bir imaj oluşturulurmuş. Hizmet Hareketi Gönüllüleri bu propagandayı hal dile kısmen değiştirmişler.

Belletmen Yunus ve arkadaşları zaman zaman öğrenci velilerin köylerde yaşayanlar dâhil aileleri ziyaret ederler. O bir hatırasını şöyle anlattı. "Bir defasında bir köyde olan bir velimizi ziyarete gittik. Evde bize ikram edecek hiçbir şey yoktu sadece su ikram edebildi. Bir başka zaman köydeki bir velimiz bize sadece biraz pirinç pilavı ikram etti. Onlar çok fakirdi ama çok cömert idiler. İkram edecekleri bir şeyleri yoktu ama biz bu ziyaretlerden çok manevi bir haz alıyorduk ve mutlu oluyorduk." Peygamberimiz, "Din kardeşini ziyaret eden, dönene kadar, rahmet içindedir," buyurur.[9] Bir başka hadisi şerifte şöyle buyurur:

Bir kimse, köydeki arkadaşını ziyarete gider. Bir melek ona der ki:

- Böyle nereye gidiyorsun?

- Bu köyde bir arkadaşım var. Onu ziyarete gidiyorum.

- Bunun sana bir iyiliği, bir yardımı dokundu da, onun için mi gidiyorsun?

- Hayır, sırf Allah rızası için ziyaretine gidiyorum.

---

9 Taberani

- Müjdeler olsun sana! Beni Hak Teâlâ gönderdi. Hiçbir menfaat ummadan arkadaşını ziyarete gittiğin için, Rabbimizin sevgisine kavuştun.[10]

Mevlana derki, "Yoksullardan dertlilerden dua iste. Define yıkık yerdedir." Belki, Yunus ve arkadaşlarının muvaffakiyetleri de bu fakirlerin dualarının bir neticesi idi.

Yunus anlatıyor: "Belletmen Harun İstanbul'dan zengin bir ailenin çocuğu idi. Babası onu Jakarta'da biliyordu. Açe gibi fakir bir yerde okuduğunu ve yaşadığını bilse idi gönlü razı olmaz ve ona müsaade etmezdi. Bir defasında babası Endonezya'ya onu ziyarete gelir. O babası gelince Jakarta'ya gitti ki babası onun Açe'de yaşadığını bilmesin. O fakir ve yetim öğrencilere o kadar yardım etmeyi severdi ki bütün zamanını onlara ayırırdı." Harun çok şakacı idi ve esprileri ile öğrenci ve veliler arasında meşhurdu. Öğrencileri onu çok severdi. O kendisini yetim öğrencilerine adamıştı. O öğrencilerine ve öğrencileri de ona şaka yapardı. Bazen gider şaka olsun diye avucunun içi ile çocukların sırtlarında hafif vururdu.

Harun bütün vakitlerini öğrencilere rehberlik yapmaya ayırdığı için sınıfta kaldı. Vizesi uzatılmadı. Onun için Açe'den ayrılmak zorunda kaldı. Onun ile ilginç bir olayı aşağıda okuyacaksınız.

Abi Tolong: Modern dervişlerin tarihe geçen hikâyesi!

Malum, Tsunami Açe şehrini yerle bir etti. Yaklaşık 164 bin kişi hayatını kaybetti. Tsunami olur olmaz, Endonezya'daki Türk okullarında çalışan fedakâr öğretmenler ve belletmenler hemen yardıma koştular. Türk Hükümeti de yardım gönderdi. Ayrıca bazı sivil kuruluşlarda geldi. Fakat dağıtım esnasında tercümanlık yapacak adamları yok. Hükümetin ve Kimse Yokmu Derneği'nin yardımlarını da fedakâr öğretmenler ve öğrencileri dağıttı. Sonra bütün yardım kuruluşları çekildi.

Fakat öğretmenler az da olsa yetimlerin gözyaşlarını silelim deyip bir kısmı orada kaldı ve geçici bir binada büyük çoğunluğu yetim olan öğrencilerle Fatih Koleji'nde eğitime başladılar. Sonra bir uçak dolusu (onların çoğu bugün zindanlarda) Hizmet Hareketi'ne omuz veren esnaf, Açe'ye gelip orada himmet yaptı ve Fatih Koleji'nin modern binası

10 Müslim

yapıldı. Bu kitaba başlık olan hikâye tarihe geçti. Hikâyeyi olayın kahramanından dinleyelim:

Abi Tolong: Ne olur yardım et

Hikâyenin gerisini Doğu Anadolu'nun bir vilayetinden liseyi yeni bitirip olaydan iki gün önce belletmen olarak gelen delikanlı Hüseyin'den dinleyelim: " Yıl 2005. Yetimleri sevindirmek için Fatih Koleji yönetimi bazı veliler ile birlikte piknik düzenlerler. Okulda belletmenlik yapan, Türkiye'den zengin bir ailenin çocuğu olan bir yiğit delikanlı Harun da vardır. Hatta ailesi onun, Endonezya'nın Güneydoğusu sayılan çok geri kalmış Açe'de vazife yaptığını bilmiyor. Onun ilk gittiği yer olan Jakarta'da biliyorlar. Piknikte öğrenciler ve çocuklar plajda oynuyor, fedakâr öğretmenlerde mangal yakmışlar öğrenci ve veliler için et pişiriyorlardı. Aniden öğrenciler bağırmaya başladı. Zengin ailenin çocuğu Harun elindeki telefonunu attı, tişörtünü çıkartıp deli gibi okyanusa doğru koşmaya başladı.

Ben de koştum.

Bir baktım ki, üç çocuk denizde dalgalarla boğuşuyor ve "Abi Tolong, Abi Tolong" (Abi ne olur yardım et) diye bağırıyorlar. Meğer çocuklar deniz kenarında oynarken üçünü büyük bir dalga alıp götürmüş.

Harun çocuğu birini yakaladı ve kıyıya doğru getiriyordu. Öbürleri bağırmaya devam ediyor. Dalgalar çok büyük. Kimse yüzme bilmiyor. Ben çok az biliyordum, ölümü göze alarak okyanusa daldım. Çocuğun yanına kadar vardım. Kelimeyi şehadet getiriyordu. Çocuğu tuttum fakat ağırdı, taşıyamadım. Hayatımda denizden nasıl adam kurtarılır hiç bilmiyordum. Çocuğu su üstünde tutmaya çalışıyordum. Kıyıya doğru öğrenciyi götürecek güç kalmamıştı. Takatim kesilmişti.

Birbirimize sarılıp kelimeyi şehadet getiriyor, ölümü bekliyorduk. Nasıl oldu ise kocaman bir dalganın yaklaştığını gördüm ve çocuğu son gücümle alıp dalganın üstüne fırlattım. Dalga çocuğu kıyıya doğru götürdü. Ben de bütün gücümle kıyıya doğru yaklaşmaya çalıştım. Derken ayaklarım yere değdi. Gerisini hatırlayamıyorum. Bayılmışım. Gelip beni çekerek kıyıya çıkarmışlar. Gözlerimi açtığımda kendimi değil, diğer belletmen arkadaş ve öğrencileri düşünüyordum. Acaba ne oldu onlara? Meğer bir velinin şoförü bulduğu bir tahta parçasını onlara

doğru fırlatmış, onlar da o tahtaya tutunarak yavaş yavaş kıyıya yanaşmışlar."

Sonra belletmenler yetim öğrencilerinin hem babası, hem annesi olmuş. Yoksulluğa rağmen Açe'yi çok sevmişler. Bugün o üç Açe'li yetim, büyümüşler dünyanın değişik yerlerinde hayır işlerle meşguller.

Gel gör ki; canını ortaya koyan bu belletmenin biri bugün zindana atıldı, diğeri ise; yeni doğan bebeğine dahi Türkiye'nin ehli haset rüesası bugün "terörist" muamelesi yapıyor, pasaport vermiyor. Bu nedenle yeni doğan bebeği ise; vatansız.

Açe'nin tarihini biraz araştırdım. Birinci bölümde detayı var. Çok ilginçtir ki, ilk yatılı medreseyi (Dayah deniliyor) Seyyidlerden Al- Singkili (ö.1693), Osmanlı bir Türk askerinin oğlu olan en gözde talebesi Dawud al- Jawi al -Rumi ile beraber kuruyor. Büyük bir ihtimalle Dawud al-Jawi hocasına tavsiye ediyor. Çünkü al-Singkili daha önce böyle bir şey düşünmemiş gibi. Çünkü medresede eğitim sistemi tıpkı Osmanlıdaki zaviyelere benziyor. Bu medresede hem şer'i ilimler, hem tasavvuf hem de adeta askeri disiplin var.

Peki ya sonra?

Bu medreseden esinlenerek başka âlimler de o zaman ve daha sonra ki asırlarda binlerce medrese kuruyor. Bu medreseler halkı Müslümanlaştırıyor. Aynı zamanda sömürgeci güçlerine karşı bir ribat vazifesini görüyor. Profesör Yusny Saby'e göre, 1960'li yıllara kadar Dayah denilen bu medreselerde ihlas ve samimiyet doruk noktasında. Mezunları devletten maaşlı din adamı olmayı ihlasa aykırı bularak adeta günah ve de büyük bir ayıp sayıyorlar. Çiftçilik yapıp geçiniyorlar. Bu medreseler daha sonra bugün Endonezya'da binlercesi bulunan ve Pesantren denilen yatılı İmam Hatip okullarına da ilham kaynağı oluyorlar.

Evet, bir tane büyük zâtın Türk kökenli samimi bir talebesi ile kurduğu medrese bölgede binlercesine ilham kaynağı olup, Endonezya halkının imanını muhafaza etmiş, ediyor. İşte ihlas ve samimiyetin meydana getirdiği somut ürün. Özellikle 20'inci asrın ortalarından itibaren değişen çağa hitap edemedikleri için medreseler asıl fonksiyonlarını icra edememişler. İşte bu anda yine Türkler, imdada yetişiyor. Açe'deki Fatih Koleji dâhil ilim, din ve modernitenin birleştirildiği ve herkesin gıpta ile baktığı Endonezya Türk okulları, bölgedeki Hıristiyan misyonerlerin ve Çinlilerin kurdukları en iyi okullarla yarışıyor, hatta çok kez geçiyorlar. Endonezya halkı için yeni bir umut. Varsın bazıları

bu fedakârlığı bilmesin, çekilen çilenin ve ıstırabın perde arkasını anlamasın, anlayamasın.

Şekersiz Ekmek

Hüdai 1999 yılında bilgisayar öğretmeni olarak Uluslararası Pribadi Okuluna tayin olur. O gelmeden bir hafta önce merkezi Gölcük olan ve aynı zamanda İstanbul ve Sakarya'da çok büyük yıkıma sebep olan deprem oldu. Yaklaşık 20 bin insan oldu. 1999 yılında 16 Ağustos'u 17 Ağustos'a bağlayan gece meydana gelen 7.4 büyüklüğündeki yer sarsıntısı, Türkiye tarihinin en büyük ikinci depremi olarak kayıtlara geçti. Merkez üssü Gölcük olan deprem, Marmara Bölgesi›nin genelinde hissedildi.[11] Hüdai depremi yaşadı.

Hüdai 2000 yılında Semarang'daki Semasta Bilingual Okulunda tayin edilir. O orada beş yıl öğretmenlik yapar. Daha sonra kurucu müdür olarak Uluslararası Pribadi Okulunun Bandung kampüsünde iki yıl çalışır.

Tsunami olunca Hüdai de diğer Türk öğretmenler gibi sırası gelince Açe'ye gider. O da yıkıma şahit olur. Ayrıca Hizmet okullarında çalışanların gece gündüz profesyonelce çalıştıklarını görür. Onlar çalıştıkları okul veya şirketlerden izin alarak gelip yardım dağıtıyorlardı veya tercümanlık yapıyorlardı. Hüdai anlatıyor: "Açe'ye vardığımda pek çok devletin ve sivil yardım kuruluşları insani yardım dağıtıyorlardı. Hizmet öğretmen ve belletmenleri Türkiye'den yardım kuruluşlarına tercümanlık yapıyorlardı. Ayrıca boş kalan zamanlarında da aynı zamanda insanı yardım dağıtıyorlardı. Türkiye'den gelenler Açe halkının kültürünü bilmedikleri için nasıl yardımcı olacaklarını bilmiyorlardı. Bazen kaş yapayım derken göz çıkarıyorlardı. Onlara bağırıp çağırıyorlardı. Açe'liler de sesini çıkarmayıp ve onlara cevap vermeden orayı terk ediyorlardı. Bağırıp çağıran Türklere karşı sabırlı davranıyorlardı."

Yaptığım araştırmalarda böyle felaketlerde kültürü bilmeyince ve sahada önceden olmayınca, yardım kuruluşları arzu edilecek şekilde faydalı olamıyorlar. Hüdai o günlerle alakalı ilginç bir şey anlattı: " İstanbul

11 https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-49322860#:~:text=1999%20y%C4%B1l%C4%B1nda%2016%20A%C4%9Fustos'u,Marmara%20B%C3%B6lgesi'nin%20genelinde%20hissedildi.

Belediyesi ekmek fırını kurup ekmek yapıyordu. İnsanlar aç ve ihtiyaçları olmasına rağmen gelip ekmek almıyorlardı." Belediye yetkilileri bu fırını gönderirken Orta Doğuda ülkeler gibi halkın en temel ihtiyacının ekmek olduğunu zannetmişlerdi. Hâlbuki Endonezya halkı Asyalılar gibi ekmek yerine pirinç tüketir. Belediye yetkilileri, " Bu insanlar aç ama neden gelip ekmek almıyorlar' diye Hizmet Gönüllülerine sorunca Hüdai onlara, "Bunlar ekmek yerine pirinç tüketirler," diye cevap verdi. İstanbul Belediyesi yetkilileri, "Peki ne yapalım" diye sorunca Hüdai, " Ekmeğin içine şeker katarsanız, yerler." der. Belediye yetkilileri ekmeğe şeker katınca halk ekmekleri almaya başladı. Demek ki felaketlerde yardım dağıtmadan önce oranın kültürü bilen uzanmalara danışmak lazım. Yoksa yardım dağıtan sivil kuruluşlar gayelerine ulaşamazlar.

Hüdai, " Pek çok yardım kuruluşu, devletlerin resmi yardım kuruluşları iyi niyetle ve insani yardım yapmak üzere geldiler. İmkânları olduğu halde muvaffak olamadılar. Yaptıkları bazı yardımlar da yerine ve muhtaçlara ulaşmadı. Mesela İslam Kalkınma Bankası üç okul yaptırdı. Hâlihazırda iki tanesi kapalı ve bu okullarda eğitim ve öğretim yok. Bahçesinde inekler, keçiler otluyor. Sivil ve devlet yardım kuruluşları sahada olmayınca yardımları da hedeflerine ulaşmıyor." Bölgeyi dolaşırken Türkiye Cumhuriyeti'nin yüzlerce ev yaptığı bölgeye gittim. Tsunaminin en çok yıkım yaptığı bölgeye tekrar evler yapmışlar. Evlerin yarısından fazlası boştu. Halk tekrar Tsunami olur korkusundan taşınmamış. Meşhur aktör Jackie Chan da bir köy yaptırmış fakat Tsunami'nın etkilemeyeceği bölgede yaptırmış. Türkiye Cumhuriyeti Devleti Jackie Chan kadar fizibilite yapmamış.

Balık vermek mi? Balık tutmayı öğretmek mi?

Fethi öğretmen Tsunamiden sonra Açe'de iki yıl belletmenlik ve öğretmenlik yaptı. O ayrıca hem insani yardım dağıttı ve hem de Türkiye'den gelen yardım kuruluşlarına tercümanlık yaptı. Ona göre, yardım kuruluşları kısmen başarılı oldular. Ancak yardımları balık tutmayı öğretmek yerine balık vermek gibi oldu. Çinlilerin dünyada çok iyi bilinen bir atasözü var. " Bir adama balık verirseniz onun karnını bir gün doyurursunuz. Ama balık tutmayı öğretirseniz hayat boyu onun karnını doyurursunuz." Pek çok yardım kuruluşu balık verdi ama balık tutmayı öğretmedi veya öğretemedi.

Fethi öğretmen Endonezya halkının akşam ile yatsı vakitleri arasında ailece oturup Kur'an okumalarına hayran kalmıştır. Bu vakitte bir araya gelip Kur'an okumak hem maneviyatlarını hem de ailevi bağları kuvvetlendirmektedir. Padri Hareketinin lideri Hamka olarak bilinen H. Abdul Malik Karim Amrullah (ö.1981), ifade ettiği gibi, " sömürgeciler her şeyimizi aldılar ama imanımızı asla" diyerek, sömürgecilik dönemini kısaca özetler. Onların imanlarını kurumanın en önemli kaynağı ise çok Kur'an okumalarıdır.

Bu kitabın yazarı da 33 yıldır yurtdışında yaşamaktadır. Küçük yaşlarda Kur'an öğrenip namaz surelerini dahi ezberleyenlerin çocuklar büyüdüğünde bazen ayakları kaysa da sonunda İslam'a dönüş yaptıklarına çok şahit oldu. Çünkü hiç bir şey kalpteki Kur'an'ın yerini dolduramaz.

Herkes Gitti, Siz kaldınız

Tsunamiden sonra üç dört ay içinde bütün yardım kuruluşları Açe'den ayrıldı. Bazı projeler tamamlanmadı. Açe Valisi Mavardi Ali, hem Hizmet Gönüllülerine şahsen hem de resmi toplantılarda defalarca söylediği bir söz vardır ki tarihi bakımdan çok önemlidir. Vali Mavardi Ali, "Siz Tsunamizedelere yardım ettiniz. Hem insani yardımlar dağıttınız ve dağıtanlara yardım ettiniz. Bütün yardım kuruluşları ayrıldı ama siz burada kaldınız ve çocuklarımızı eğitiyorsunuz." der. Vali Mavardi çocuğunu da Fatih Kolejine kayıt etmişti. Yukarıda ifade edildiği gibi, Hizmet Gönüllüleri 2008 yılında da Açe'de bir kız kolejini açtılar.

Kız Koleji bölgenin en iyi okulu oldu. Bu okul mezunları çeşitli üniversiteler gittiler. Kimisi öğretmenlerini model alarak öğretmen olup mezun oldukları okulda öğretmenlik yapıyor. Bu mezunların bazıları ile görüşürken birisi, "Bu okul bizim için sadece çalıştığımız bir müessese değil aynı zamanda biz kendimizi bu okula ait hissediyoruz." Bir başkası mezun olup da orada öğretmenlik yapıyor. Onunla görüşürken, " Bu kolej bizim evimiz," dedi. Bazı mezunlar ise idareci olmuşlar kendi halkının öğrencilerine en iyi bir eğitim vermeye çalışıyorlar.

Safiye Ana

Arnavut kökenli Katolik rahibe Mary Teresa Bojaxhiu (ö.1997), kendi-

sini fakirlere yardım etmeye adadığı için Vatikan tarafından evliya ilan edildi. Hizmet Gönüllüleri arasında kendisini insanlığın eğitimine adamış on binlerce isimsiz kahraman bayan vardır. Ümit ediyorum ki gelecekte tarihçiler bu kahramanları tek tek tespit edip onların hayatlarını yazacaklardır. Bu görünmeyen kahramanlar olmazsa sadece beylerin bu kadar hizmet etmeleri mümkün değildi. Onların kahramanlıklarını az da olsa bu kitapta değiniliyor.

Safiye, Gazi Üniversitesi mezunu olup yukarıda adı gecen Fatih Koleji müdürü Kemal'in eşidir. O Kemal ile evlenince ortak bir karar almışlar. Gittiğimiz her ülkede oradaki halktan biri olacağız. Yemeğini, havasını seveceğiz. Her türlü sıkıntılara karşı göğüs gereceğiz. Asla halimizden şikâyetçi olmayacağız.

İsterseniz onların bu fedakârlıklarının birkaç tanesini gelecek nesillere örnek olması için arz edeyim. İnsan araştırmayınca, göremeyince bunlara inanması çok zordur.

Sahabeden sadece birkaç nesil sonra (belki daha az) neden 'neredeyse' hiç kimse sahabeler gibi olamadı? Örneğin Hasan-i Basri'nin şu sözü "Vallahi, yetmiş Bedir'liye yetiştim, çoğu kez giydikleri sof idi. Eğer siz onları görseydiniz deli sanırdınız. Onlar da sizin iyilerinizi görselerdi "bunların ahirette bir nasibi yok" derlerdi. Kötülerinizi görselerdi, "bunlar hesap gününe inanmıyorlar" derlerdi."[12]

Kemal anlatıyor: "Eşim Safiye ilk çocuğumuza hamile idi. Nijerya'nın çok geri kalmış bir bölgesi olan Kaduna şehrinde yeni kurulan bir okulumuzda idarecilik yapmaktayız. Doğum vakti yaklaşınca arkadaşlar genelde eşlerini Türkiye'ye gönderirlerdi. Çünkü hastanelerde ki durum içler acısı idi. Sağlam yatarsan hasta çıkarsın. Fakat eşimle daha önce gittiğimiz her ülkenin düz bir vatandaşı gibi olacağız diye karar almıştık. Doğum bölümü olan birkaç hastaneye baktım. Temizlik en büyük problemdi. Özel bir hastaneye baktım. Ona da doğum ücretini verecek kadar paramız yok. Fakat eşimi aldım, o hastaneye doğum öncesi muayene için götürdüm. Eşimi muayene eden bayan doktor Özbekistanlı çıktı. Meğer o, Birleşmiş Milletlerin fakir ülkelere yardım çerçevesinde o hastaneye üç aylığına gelmiş. Ona Özbekistan da öğretmenlik yaptığımı söyledim. Özbek Doktor benim Özbekistan da iken

12 https://sorularlaislamiyet.com/eger-siz-sahabeleri-gorseydiniz-deli-sanirdiniz-sozunun-kaynagi-nedir

oturduğum mahallede oturuyormuş. Ona eşimin durumunu arz ettim. Doğuma yakın evimize gelip beni ve eşimi doğacak çocuğumuzla ile ilgili eğitti. İlk çocuğumuz olduğu için ikimizde acemi idik. Doğum vakti gelince bayan doktor eşimi özel bir odaya aldı ve doğum yaptırdı. Birleşmiş Milletler adına geldiği için para da almadı. Doğumdan sonra birkaç defa daha evimize gelip bebeği muayene etti, testlerini yaptı. Daha sonra oradaki üç aylık müddetini tamamlayıp ülkesine döndü. Eğer o doktor olmasaydı da eşim bir şekilde her türlü riski göze alarak orada bir hastanende doğum yapacaktı."

Kemal ve eşi sebeplere riayet edip Allah'a tam tevekkül edince, Allah da vakti müddeti gelince inayetini esirgemiyor. Kemal'den bunu dinlerken kendimi onun yerine koydum. Ben bunu yapabilir miydim? Safiye Hanım Efendi gibi eşim bunu kabul eder miydi? Hakikaten çok zor bir durum. Hele hele bir bayan için ne kadar zor. Bu olayı insanlara anlatsan, Safiye ve Kemal'e deli derler. Hasan Basri'nin yukarıdaki ifadeleri hatırıma geldi.

Safiye kendisi hakkında belki de ihlas gereği çok konuşmak istemedi. Onun hakkında, onun öğrencileri konuşunca biraz bilgi edindim. Nijerya'da çok zorlu günler geçirmişler. Evlerinin önünde geçen yollarda dahi arabalar otobüsler silahlı kişilerce durdurulup soyulurmuş. Ama Allah onun ve eşinin kalbinde bu tür şeylerden korkmayı kalplerinden âdeta çıkarmıştı. Orada kendilerini zenci talebelerinin eğitimine adamışlardı.

Safiye'nin Açe'de ki öğrencileri onun hakkında, " O yaşantısı ile öğrencilerine dini öğreten birisidir," dediler. Zaten hal dili olunca kal yani konuşma diline çok gerek kalmaz, denilir. O Açe'deki kolejde 'Safiye Ana' diye biliniyordu. Kendisi okuldaki yetim öğrencilere hangi yemekleri sevdiğini sorar ve evde o yemeği pişirip götürürdü. Kendisi ve Özbek Mevlide çeşitli yemekler yapar götürür o yetim öğrencilere yedirirlerdi. Safiye, " O yetim öğrencilere hizmet etmek bize çok büyük mutluluk verirdi. Biz onları çocuklarımız gibi severdik. Onlar büyüdüler, evlendiler, iş güç sahibi oldular ama hala beni gördüklerinde Safiye Ana der ve çok saygı gösterirler." Onun öğrencilerden Fadli görüştüm. Onun Safiye Ana ile ilgili hatıralarını da aşağıda okuyacaksınız.

Açe'liler tarihleri itibarı ile beyaz sömürgeci güçten hep zülüm görmüşler ve onlara karşı direnmişlerdi. Bu Hizmet Gönüllüleri

beyazlar ise onlara hizmet ediyorlardı. Açe'liler kendi yüzlerine gülen, onlarla samimi konuşan beyazlara hemen dost olduklarını müşahede ettim.

Açe'de araştırma yaparken bir defasında bir kahveye sabah çay içmeye götürdüler. Yanı başımızdaki masadaki kişiler ile tanışınca onlar bizimle beraber fotoğraf çekmek istedi. Bizde seve seve poz verdik. Daha sonra öğle yemeği için bir lokantaya gidince, lokanta sahibi sabah çekilen fotoğrafımızı bize gösterdi. Meğer halk arasında dost bir beyaz ile beraber olmak büyük bir övünç kaynağı imiş. Sabah bizimle fotoğraf çeken gittiğimiz lokanta sahibinin arkadaşı imiş ve ona whatsup ile göndermiş. Bundan dolayı samimi bir beyaz gönüllerde kolayca taht kurabiliyor.

Safiye Hanım anlatıyor: " Nijerya'da en büyük problemimiz güvenlik problemi idi. Kaldığımız ev cezaevi gibi yüksek bir duvarla çevrili idi. Yollarda güvenlik yoktu." Bütün bunlara rağmen oradan ayrılırken hem kendisi hem beyi çok ağlamış. On dört yıl geçmiş ama o hala bazı öğrencileri ile irtibat halinde. Güvenlik ve gelişmişlik açısından Açe şehri Nijerya'da kaldıkları Kaduna'dan çok çok güvenli ama onlar Açe'ye geldikten sonra Kaduna'yı özlediler. Açe'deki ilk yıllarında ne zaman Nijerya'yı konuşsalar, hem Kemal hem de eşi ağlar. Kemal ve eşi Safiye Endonezya gazetelerini alınca ilk önce spor sayfasına bakarlar. Eğer zenci bir Afrikalı sporcu görseler defalarca ona bakarlar. Böylece Afrika hasretini gidermek çalışırlardı. Çünkü onlar öğrencilerini çok sevmişler. Nasıl bir duygudur. Gelecekte hem tarihçiler hem sosyologlar bu konuyu anlamakta çok zorlanacaklar. İnsan kendi ülkesini çok özler ve de hasretinden dolayı ağlar. Fakat çok geri kalmış ve güvenlik olmayan bir yerde kaldığı için nasıl ağlar.

Açe'de Tsunamiden hemen sonra hayat kolay değildi. Artçı depremler devam ediyordu. Bir defasında gece vakti geç saatlerde artçı bir deprem oldu. Elektrik kesildi. Ev sallanıyordu. Safiye aniden dışarı fırladı, fakat aklına kocası ve oğlu gelince tekrar eve daldı. Kendisinden çok onları düşünüyordu. O hızlı bir şekilde karanlıkta odaları kontrol etti fakat bulamadı. Meğer kocası da çocuğu alıp dışarıya fırlamış. Karanlık olunca Safiye onları fark etmemiş.

Safiye'ye hiç arzu etmediğiniz bir şey veya acı bir tecrübeniz olmadı mı sorusuna, "Bir defasında evimize hırsız girdi. Açe'de başka hiçbir acı tecrübemiz veya sevmediğimiz bir şey olmadı," dedi. "Biz Açe

halkını sevdik, onlarda bizi sevdiler." Safiye şunları da sözlerine ekledi. " Vali Mavardi Ali hep Hizmet Gönüllülerini hem yabancı hem de yerli insani kuruluşlara örnek gösterirdi. Çünkü hiç birisi bizim kadar muvaffak olamadı." Türk okullarında çalışan Hizmet Gönüllüleri bay ve bayanıyla Tsunami yaralarının sarılması için gayret ettiler ve bir model oldular.

Öğle Yemeğine Mezarlığa gidelim!

Trafik kazası olurda dilde telaffuz kazası olmaz mı? Hele bir dili yeni öğreniyorsanız telaffuz kazaları çok olur. Bir defasında Safiye Ana Fatih Kolejindeki yetimleri sevindirmek için Açe'de yeni açılan bir Türk lokantasına öğle yemeğine götürmek ister. O daha yeni geldiği için biraz Bahasa biliyordu. Safiye sınıfta öğrencilere, "Haydin çocuklar Kekuburan'a öğle yemeğine gidelim," dedi. Safiye Ana öğrencilerin yüzüne bakar. Kimsenin bu tekliften memnun olmadığını yüzlerinden okur. O da şaşırır. Öğrencilerin bu teklife sevinmesi lazım, görünürde öyle bir sevinç yüzlerinden okunmuyor. Çünkü hiçbir öğrenci onun bu teklifine cevap bile vermedi. O yanlış bir şey olduğunu fark etti ama acaba ne idi diye düşünmeye başladı. Sonra bir öğrenci, " Hocam neden mezarlığa öğle yemeğine gidelim ki?" diye sordu. Safiye Ana telaffuz hatası yaptığını anladı. O lokantanın olduğu bölgenin adı olan 'Kebayuran' diyeceği yerde mezarlık manasına gelen 'Kekuburan' kelimesini kullanmıştı. İki kelime arasında telaffuzda biraz benzerlik vardı. Öğrencilere doğrusunu söyleyince herkesin yüzü güler. Safiye Ana bu iki kelimeyi asla unutmaz.

Yukarıda kısaca belletmen Harun'dan bahsetmiştim. Belletmen Harun'un bir başka yere tayini çıkar. Onun için Fatih Kolejinde bir veda partisi düzenlerler. O öğrencileri ile o kadar sarmaş dolaş olmuştur ki abi kardeş gibidirler. Harun şaka olarak ara sıra onlarına sırtlarına avucu ile vururdu. Bu da ona has bir şaka idi. Hafif acıtırdı ama öğrenciler bu şakayı çok sevmişti. Harun'un rehberlik yaptığı öğrenciler ile görüştüğümde yukarıdaki resmi verdiler (resim 38). Bu resim Harun'un veda partisi yapıldığı gün çekilmiş. Öğrenciler boyadan sırtlarına Harun belletmenin beş parmağını gösteren elini yapmışlar. Yani veda partisinde sırtımıza vurdukların izleri hep kalacaktır veya sana olan sevgimiz hep devam edecektir manasındadır.

Resim 38: Sırttaki Parmak İzleri

Harun'un ayrılacağı gün Fatih Kolejinin üzüntülü günlerinden biri idi. Öğrenciler, veliler ve bütün okul personelinin gözleri yaşlı idi. Fatih Koleji bir okul değil, sevgi ve merhametle kenetlenmiş bir aile idi. O yuvadan bir kuş uçup gidecekti. Herkes ona üzülüyordu.

Siz Deniz Kaplumbağası Gibisiniz, Tavuk Gibi Değil!

Daha önce Sri Lanka' da birkaç yıl öğretmenlik yapmış Uluslararası Pribadi Okulunun Bandung Kampüsünde görev yapan birisi anlattı. Sri Lanka'lı bir İslam âlimi ona, " Hizmetteki insanlar deniz kaplumbağasına benzer. Onlar geceleri kıyıdaki kuma yumurtalarını bırakır, kum ile

Resim 39: www.scitechdaily.com

Resim 40: www.huffingtonpost.com

örter ve deniz aşrı ülkelere göçmek için okyanusa dalar. Bütün bunları sessizce yapar. Bazı kimseler de yumurtlayan tavuk gibidir, bir yumurta yapar ama bütün mahalleyi ötmesi ile haberdar eder." demiş.

Bu tespit ne kadar doğru diye araştırdım. Âlimin dediği çok doğru bir tespit. Hakikaten deniz kaplumbağası geceleri yumurtalarını kıyıdaki kumsala gömer. Ayrıca çok güzel kamuflaj eder ki görünmesin ve bilinmesin. Gürültü yapmaz, sessizce yapar. Sonra nemli kumla üzerini örter, daha sonra da okyanusa dalar ve başka kıtalara hicret ederler. O okyanusa açıldıktan sonra daha önce hiç gitmediği ve gözünün göremediği diyarlara göç eder. Giderken de yönünü ve yolunu doğru bulur ve şaşırmaz. Deniz kaplumbağasının bazı kültürlerde önemli bir manası vardır. Çin bayrağındaki kaplumbağanın manası ise benzeri olmayan bir gücü temsil eder. Deniz kaplumbağası aynı zamanda kahramanca işler yapar. Çin halk kültüründe ise sabırlı, hikmete göre hareket eden ve aynı zamanda herkes ile geçinilen bir hayvan olarak algılanır. Deniz kaplumbağası ilim ve hikmetin sembolüdür. Afrika ülkelerinin hikâyelerinde de en akıllı hayvandır.

Sri Lanka'lı âlim çok doğru tespit etmiş. Belletmen Harun ve onun gibiler aynen deniz kaplumbağasına benziyorlar. Yumurtaları kuma gömmüş deniz aşırı ülkelere ve görmedikleri diyarlara hicret ediyorlar.

Kanaatimce Hizmet Gönüllüleri, özellikle öğretmenler için çok doğru bir tespit. Onlar bir ülkede birkaç yıl kalınca hicret ederler. Bu onları manevi yönden güçlü kılar. Nasıl ki deniz kaplumbağası okyanusta yolunu şaşırmaz, genel itibarı ile de hicret eden hak yolunun yolcusu olmaya ve meyveli bir ağaç olmaya devam eder. O yaptıklarını da geride bıraktığı için artık onu Allah'ın bir inayeti bilir ve onunla gururlanmaz. Çünkü aksini düşündükleri zaman egoizm bataklığına saplanırlar. Hicret bu bataklığa düşürmekten kurtaran bir pusula gibidir.

Onlar Ailem

Fatih Kolejinde Tsunamiden sonra belletmenlik yapan Hüseyin ile Yogyakarta'da uzun bir görüşme yaptım. O hatıralarını anlatırken bazen gözyaşları akıttı. Doğrusu onu dinlerken benim de kalbim yumuşadı ve bende gözyaşlarıma hakim olamadım. Sözleri kalpten gelip gözyaşları

ile yoğrulunca bana da çok tesir etti. Onu dinlerken bu işleri bilen biri olmasaydım zor inanırdım. Hüseyin ifadelerinde Endonezya ve halkını o kadar seviyordu ki, Türkiye dönmeyi hayalinde bile belki geçirmiyordu. Hoca Efendi'nin el-Kulubu Dari'a daki duası hicret edenlerin gittikleri yerleri sevmesini Allah'tan istemesi tahakkuk etmişti. Hüseyin anlatıyor. "Açe'de belletmen iken veli ve öğrenciler okulda çalışanları çok çok seviyordu. Ben de şahsen onları seviyordum. Hele bazılarını ailemden daha çok seviyorum. Açe'ye onların kültürünü öğrenmeden geldik. Ama pek çok veli bizi evlatları gibi sevdiler. Bağırlarına bastılar. Hele bir öğrencimin annesi bana annem gibi davranıyordu. Çok fakir olmasına rağmen ben evlenince bana çok kıymeti bir hediye almıştı. Onu ancak bir ana evladı için yapar. Ben evlendikten sonra bizi ziyarete gelirlerdi. Onları asla yabancı gibi görmedim. Bir aile gibi idik. Açe'de iken kendimiz asla bir yabancı gibi hissetmedik."

Öğretmen ve belletmenlen arkadaşların fedakârlıklarından sorunca, Hüseyin, " Onlar bazen üç tekerlekli ulaşım araçları ile 12 saat yolculuk yapar, köyleri dolaşırlar, öğrenci velilerini ziyaret ederlerdi. Ayrıca zeki çocuklar bulunca onlara burs temin ederlerdi. Fatih Koleji kısa zamanda bu fedakâr çalışmaların sayesinde bölgenin eğitim alanında yıldızı oldu. Olimpiyatlarda Açe tarihinde ilk defa altın, gümüş ve bronz madalya kazandırdı."

Cömert Endonezyalılar

Hüseyin, " Yurtdışından Endonezya'ya gelenler arasında bir kanaat var. Öyle zannedilir ki, Endonezyalılar hep dışarıdan gelen yabancılardan yardım beklerler. Ben şunu gördüm ki onlar inandı mı dünyanın en cömert insanları oluyorlar." Avustralya'ya yapılan bir doktora tezinde Endonezyalıların dünyanın en cömert insanı olduklarını okumuştum. Yazar belgeleri ve istastiklerle bunu ortaya koymuştu. Hüseyin Endonezyalıların cömertliklerinden bazı örnekler verdi. Kendisi maddi imkânları iyi olan bir aileyi Türkiye'ye götürür. Onlar yurt ve okulları dolaştıktan sonra Endonezya'ya dönünce öğrenci evleri ve bir yurt açarlar. Bütün masraflarını da kendileri karşılar. Sözün kısası, " Onlar bir projenin faydalı olduğuna inanır ve size güvenirlerse çok cömert oluyorlar."

Şanslı Öğrenci ve Bilinmeyen Telefon

Fadıl Açe'de İslami bir medresede öğrenci idi. Aynı zamanda o medresenin de en başarılı öğrencisi idi. Tsunami olduğu zaman da Açe'de idi. Malum Tsunamiden önce büyük bir deprem olur. Deprem olurken öğretmenleri, Fadıl ve arkadaşlarını hemen dışarıya top sahasına çıkarırlar. Medresenin yanında şehrin içinden geçen bir ırmak vardır. Fadıl anlatıyor. " Deprem olunca ırmaktan uçak sesine benzer bir ses gelmeğe başladı. Öğretmenlerimiz Tsunami olacağını tahmin ettiler ve bizi şehir dışında yüksek bir tepeye çıkardılar. Kaldığımız tepede şehri göremiyorduk. Belli bir müddet sonra büyük abim o tepeye geldi ve beraber Açe'ye döndük. Dönerken şehrin harap olduğunu gördük. Evler yıkılmış, ağaçlar yerinden sökülmüş, her taraf, ölmüş insan ve hayvan cesetleri ile dolu idi. Sonradan öğrendim ki eniştem de Tsunamiden vefat etmiş."

Fadıl çok ilginç bir olayı da anlattı. " Sular gelmeden önce şehirdeki askeri bir birlikte içtima vardı. Askerlik yapanlar bilir. Birliklerde sabah akşam içtima olur. Askerler büyük dalgaların geldiğini görünce (görgü şahitlerine göre 25-30 yüksekliğinde) onlar canavar zannedip heyecan ve korkudan dalgalara doğru ateş etmişler. Ancak o askerlerin çoğu Tsunamide vefat etti."

Fadıl'ın Fatih Koleji'ne kayıt hikâyesi çok ilginçtir ve sırrı çözülmemiş olan bir telefon mesajı vardır. Onun bir arkadaşı Fatih Kolejinde okumaktadır. Bir defasında arkadaşı onu koleje davet eder. Daha sonraki günlerde, birisi Fadıl'ın evine telefon edip mesaj bırakır ve mesajında onun Fatih Kolejine gelmesini ister. Fadıl araştırır, soruşturur fakat mesajı bırakan kişiyi bulamaz. Arkadaşı da aramamıştır. Okuldan da aramamışlar. Fadıl telefon mesajı üzerine okula gider. Orada arkadaşı da olduğu için ve de medresede en başarılı olduğu için onu burslu olarak okula alırlar. Fatih Koleji medreselerde ilk beşe giren öğrencilere burs veriyordu. Fadıl kendisini bu çok şanslı öğrencilerden birisi olarak görür. Yıllar geçmesine rağmen telefon mesajının sırrı hala çözülmemiş.

Ona medrese ile Fatih Koleji eğitim sitemini karşılaştırmasını istedim ve aralarındaki farkı sordum. Fadıl, " Medresede Kur'an, hadis, Arapça ve fıkıh dersleri vardı ve okul askeri kışla gibi çok sert disiplini vardı. Fakat medresenin tesisleri iyi değil, maddi imkânları çok kısıtlı

olduğu için öğrencilere iyi bakılmıyordu. Bazı öğrenciler okulu sevmez ve kendi arzularıyla orada değillerdi. Fatih Koleji ise hem temiz hem de orada öğrencilere iyi bakılıyor. Medrese ile kıyas yaparsak kendimizi cennette sanırdık." dedi. Fadıl, kolejdeki rehberlik sistemini çok beğenir. Belletmenlerinin yaptıkları fedakârlıkları asla unutmamış. Öğretmen ve belletmenler kendilerinden çok öğrencilerini düşündüklerine defalarca şahit olmuş. Bu ise oradaki okullarda görülmeyen bir şeydi. Onlar öğretmen ve belletmenlerini abi veya baba gibi şefkatli görürler.

Fadıl, "O zamanki Endonezya eğitim sistemine göre, eğer öğretmen bir öğrencinin ailesini ziyaret etmek istiyorsa, öğrencinin çok ciddi problemi var demektir. Ama Fatih Koleji öğretmen ve belletmenleri ailelerimizi ziyaret ederken bizim eğitimdeki başarılarımızı ve daha iyi olabilmesi için gerekenler konuşulurdu." Bu ziyaretler veli ile okul arasında daha sıkı bir işbirliği ve aynı zamanda velinin okula olan güvenini artırırdı.

Fadıl iki müessese arasındaki fark konusunda şunları da ilave etti. " Medresede fıkıh ve ahlaki kurallar öğretilirdi fakat Fatih Kolejinde bu sevdirilerek ve yaşanarak öğretilirdi. Biz öğrenir ve bunu davranışlarımızda gösterirdik. Fatih Kolejinde din yaşanarak öğretilir fakat aynı zamanda bilim ve öğrencinin ihtiyaç duyduğu teknik şeyler de öğretilirdi. Kolejde modern laboratuvarlar vardı. Medresede yoktu. Kolej de ders sonrası ve hafta sonları çeşitli sportif ve başka faaliyetler vardı fakat bu medresede yoktu. Başka okullarda sigara içme oranı yüzde yirmi civarında iken bu Fatih Kolejinde yüzde iki idi. Fatih Kolejinde öğrenciler hem ruhen, hem sosyal ve hem de manen geleceğe hazırlanırdı." Okulda fakir de vardı zenginde ama herkese eşit davranılırdı. Hatta o, " Okulumuz fakir ve zenginler arasında bir köprü kuruyordu. Zengin orada zenginliği ile övünmez fakir de aşağılık kompleksine katılmazdı. Kolejde çok güzel bir manevi hava ve kardeşlik vardı. Fadıl 2008 yılında kolejden mezun oldu. O kolejde geçen yıllarını hayatının en mutlu yılları olarak sayıyor. Fadıl, " Sanki bir rüya idi." dedi. Okulda gayri Müslim arkadaşlarınız da var mıydı diye sorunca- Fadıl, " Evet vardı. Müslümanlar erken saatlerde sabah namazına kalkarlardı. Bazen Budist arkadaşlarımız bizi namaza kaldırırlardı. Hepimiz kardeş gibi idik. Din farkını hissetmezdik. Onları kendimizden biri olarak görür ve başkası olarak görmezdik. Hatta bazen farkında olmadan yeni gelen

belletmelerimiz onları da Müslüman sanır ve namaza kaldırmak isterlerdi. Çünkü o kadar kaynaşmış idik ki aramızdaki farkı görmeleri biraz zordu."

Görüştüğüm öğretmen ve belletmenler Müslüman velilerin çocuklarının okulda namaz kılmaları için teşvik istediklerini belirtiler. Endonezya'da Müslümanlar büyük çoğunluk itibarı ile beş vakit namaza çok önem verirler ve kendilerinde kılarlar. Onun için okul idaresi zorlamadan öğrencileri namaza hep teşvik etmiştir.

Hanım!

Endonezya'da bir adet vardır. Çok insan ismini kısaltır ve o ismi kullanır. Araştırma yaparken bu konuda da çok ilginç şeylere denk geldim. Mesela meşhur Padri Hareketinin lideri H. Abdul Malik Karim Amrullah (ö.1981), Hamka olarak bilinir. Yanı her ismin baş harflerini bir araya getirerek bir isim yaparlar. Mesela Hasan Ali Takva 'hat' diye kısaltılarak çağırılır.

Fadıl anlatıyor. " Türkçe öğretmenimiz Safiye Hanım yeni gelmişti. Türkçe dersinde kendisini bize tanıştırırken beni 'Safiye Hanım' diye çağırabilirsiniz' dedi. Bizim kültürümüze göre biz isimleri kısaltırız. Onu 'Hanım' diye çağırmaya başladık. Bir baktık ki o bundan rahatsız oluyor. Sonra öğrendik ki onu ancak eşi 'Hanım' diye çağırabilir. Bizim onu öyle çağırmamız çok büyük bir saygısızlık imiş."

Fadıl Fatih Kolejini bitirdikten sonra burslu olarak İstanbul Teknik Üniversitende okur. O sınıfta öğretim üyelerden birine 'Hoca' diye çağrınca öğretim üyesi çok kızar. Hoca tabiri daha ziyade imamlar için kullanılır. O öğretim üyesi dine karşı olduğu için hoca diye çağırılmasını adeta bir hakaret sayar. Fadıl özür diler ve bir daha da onu hoca diye çağırmaz.

Tesadüf mü Yoksa Allah'ın inayeti mi?

Aziz ve eşi Mevlude Tsunami olduktan bir yıl sonra Açe'ye geldiler. Tsunaminin yaraları henüz sarılamamıştır. Şehirde oturulacak kiralık ev bulmak çok zordu. Evlerin çoğu yıkılmıştı. Onlar kiralık ev bulamadıkları için önce ev sahibi ile aynı evde kaldı. Çünkü kiraladıkları ev daha hazır değildi. Onlar evin alt katını kiraladılar. Tsunami esnasında evi su

basmış ve haftalarca su evden boşaltılamamıştı. Onun için duvarların yarısı başka renkte idi. Pencereler takılı değildi. Bazen pencerelerden evin içine tavuklar girerdi.

Mevlude, " İlk birkaç ay çok zorlanmıştım. Bir bebeğim vardı. Eşim sabah okula gider bazen gece geç saatlere kadar okulda çalışırdı. Gündüz ders, gece ise rehberlik yapardı. Komşularımız İngilizce bilmez ben de Bahasa bilmiyordum. Onlar ile sadece beden dili ile konuşurdum. Komşularım bana çok saygı duyarlardı. Caddenin hemen karşısında bir mescit vardı. Her gün akşam-yatsı arası bayanlar çocukları ile oraya gider Kur'an okurlardı. Ayrıca çocuklara Kur'an öğretirlerdi. Bir defasında bende bebeğimi aldım ve akşam namazında o mescide gittim. Orada Kur'an okuduk. Yatsıdan sonra eve döndüm. Anahtarımla kitli kapımı açmayı denedim fakat açılmadı. Defalarca denedim, kapı bir türlü açılmıyordu. Yandaki komşuların kızları bunu görünce yardıma geldiler. Ben de bir taraftan kapıyı açmaya diğer taraftan onlarla konuşmaya çalışıyorum. Onlar çok az İngilizce biliyorlardı. Komşu kızlarına 'Siz bana Bahasa öğretin ben de size İngilizce öğreteyim' dedim. Onlar kabul ettiler. Bundan sonra kilidi tekrar deneyince kapı açıldı."

Mevlude Allah kapıyı açtırmadı ki bu kızlarla tanışmaya vesile olsun, diye düşündü. Onlara İngilizce öğretirken aynı zamanda rehberliğe de vesile oldu. Her hafta tam 11 kız benim eve geliyordu. Bu kızlar daha sonra Fatih Kız Kolejinin faaliyetlerine katıldılar. Mevlude'nin bu faaliyetleri Endonezya'daki diğer Türk öğretmenlerin eşleri için bir model oldu. Onlarda komşu bayanları veya onların kızlarını evlerine çağırıp İngilizce öğretmeye başladılar. Böylece pek çok yeni insanla tanışılmış oldu.

Mevlude daha sonra evine gelen kızların ailelerini tek tek ziyaret etti. Onlarla Bahasa dilinde konuşamıyordu ama beden dili ile kaynaşıyorlardı. Peki, " Bu nasıl olur, siz onları onlar sizi anlamıyor," diye sordum. Mevlude kalp dili ile dedi. Mevlana derki, " Gerek yok her sözü laf ile beyana. Bir bakış bin söz eder, bakıştan anlayana." Evet, Mevlude haklı idi. Kalp arkadaşlığı laf arkadaşlığının önüne geçmişti.

Hayatımda İlk Defa!

Aziz, Fatih Kolejinde müdür yardımcısı idi. Bir defasında Sabang ada-

sına gitti. Çok güzel bir ada ve aynı zamanda öğrencilerle ile kamp yapmak için gayet uygun bir yerdi. Adada iken oradaki İslami medresenin müdürü ile görüştü. Aziz müdüre, " Bizim kolejdeki on birinci sınıfları buraya kampa getirmek istiyorum. Ne tavsiye edersiniz?" diye sordu. Medrese müdürü ona, " Otel filan kiralamanız gerekmez. Öğrencilerimiz o vakitlerde tatilde olur. Siz bizim yatılı kısmı kullanırsınız." dedi.

Aziz öğrenci velileri ile görüştü. Bazı veliler çocuklarını Tsunami korkusundan göndermek istemiyorlardı. Aziz'in velileri ikna etmesi biraz zaman aldı. Gidecekleri gün sabah yola çıkmadan yaklaşık bir saat önce Tsunami alarmı verildi. Veliler onu arayarak kampı iptal etmesini istediler. Halkın çoğunda panik vardı. Pek çok kişi yüksek tepelere doğru arabası, motosikleti veya koşarak gidiyordu.

Aziz ise arkadaşının arabasını alarak okyanusa doğru gitti. Yani herkes dağa yüksek yerlere giderken o sahile doğru Tsunaminin olup olmadığını öğrenmek için gidiyordu. Herkes ona, 'Bu herhalde deli' diye bakıyordu. Aziz birkaç kilometre ilerideki okyanusa kadar gitti. O, " Baktım ki kıyı gayet sakin. Balıkçı tekneleri balık avlıyorlar. Okyanus da gayet sakin idi. Tsunaminin hiç bir belirtisi yok. Okula geri dönerken radyoyu açtım ve haberleri dinmeye başladım. Derken Açe Valiliği alarmın yanlışlıkla verildiğini açıkladı. Okula geldim. Velileri teker teker arayarak onları ikna ettim ve öğrencileri Sabang adasına kampa götürdüm."

Aziz kampta iken Hizmet okullarının genel müdürü onu telefonla arar. Gerisini Aziz şöyle hatırlıyor. " O yıl on ikinci sınıf öğrencilerimizden bir kaçı Avrupa'da bilim olimpiyatlarına katılmış ve madalyalar ile dönüyorlardı. Okul idaresi madalya kazanan öğrenciler için son dakika büyük bir karşılama töreni hazırlamış, benim de kutlama programına katılmam isteniyordu. Ayrıca, okul müdürü de başka bir okula müdür olarak atanmış, benim gelip okul müdürlüğünü devralmam isteniyordu." Aziz öğrencilerini yerli belletmenlere emanet eder ve apar topar Açe'ye gidecek feribotu binmek üzere kıyıya gelir. Fakat bir de bakar ki feribot kıyıdan ayrılmış gidiyor. Orada görevlilere sorar fakat o gün için Açe'ye gidecek başka feribot da yoktur. Zaten günde iki veya üç sefer vardı. Aziz ne yapacağını düşünür. Bu önemli programı kaçırmaması gerekiyor.

Aziz anlatıyor: " Orada bulunan ilgiliye 'önemli bir işim var. Mutlaka gitmem lazım' dedim. İlgili şahıs küçük botu olan birini çağırdı.

Bot sahibine sordum. 'Bu küçük botla beni götürebilir misin? Adam okyanusa baktı. 'Sular sakin, sizi götürebilirim' dedi. Bota bindik. Kıyıdan ayrıldıktan sonra adama 'Ben yüzme bilmiyorum. Can yeleğiniz var mı? diye sordum. Adam 'yok' dedi. Bana can yeleğine benzer bir şey verdi ama emniyetli değildi."

Aziz kıyıdan ayrıldıktan yarım saat sonra dalgalar yükselmeye başlar. Her gelen dalga botu su ile doldurmaktadır adeta. Bot sahibinin bir de yardımcısı vardı. O da kovalarla habire bota giren suyu boşaltmaktadır. Aziz büyük dalgaların sarstığı botta devrilmemek için iki eli ile botun iki tarafına sıkı sıkı tutunur. Aziz, "Yapabileceğim tek şey vardı. Ezbere bildiğim Kur'an'ı okumak ve dua etmek. Artık Kur'an okumaya ve dua etmeye başladım. Hava kararınca daha da korkmaya başladım. O beklenenden iki saat daha geç Açe'ye ulaşabildi. Ancak ulaştığı yer de gitmesi gereken liman kıyısı değildi. Yolculuk tam üç buçuk saat sürdü. Kıyıya varınca Allah'a çok şükrettim. Adama parasını verince bana, 'Hayatımda ilk defa belki de tarihte ilk defa bir yabancı küçük bir botla böyle bir böyle uzak mesafede yolculuk yapıyor,' dedi. Yani o, hiçbir yabancı bunu yapamaz demek istedi."

Aziz okula çok yorgun varır. Öğrenciler için yapılan karşılama töreni çoktan bitmiştir. Ama bütün olanlara rağmen son derece mutludur. Çünkü öğrencileri madalya ile dönmüştür. Ancak hayatında küçük bir botla yaptığı bu tehlikeli yolculuğu asla unutmaz. Aziz ve eşi daha sonra Haiti'de yeni açılan okula tayini çıkar. Orada çalışırken Türkiye' de 16 Temmuz 2016 başarısız darbeden sonra okula maddi kaynak sağlayanlar tutuklanınca Aziz, okul sonrası ve hafta sonları çalışıp okulda eğitimi belli bir müddet devam ettirmeye çalışır. Fakat kazandığı para okulun masraflarına yetmez. Sonra eşi ile bir Avrupa ülkesine göçmen olarak gitmek zorunda kalır.

Aziz ve eşine Endonezya'da en çok özlediğiniz şey ne diye sordum. Her ikisi de Haiti'de çalıştık fakat orası hem pahalı hem de manevi açıdan zordu. En çok Endonezya'nın manevi havasını özledik. Aziz ve eşi şimdi Avrupa'nın bir ülkesindeler fakat kalpleri gönülleri hala Endonezya'da.

Bize Niçin Kızıyorsunuz?

Bu araştırmayı yaparken merak ettiğim bir konuda kültür ve dil

farklılığın dolayı karşılaşan zorluklardı. Bazı kültürlerde insanlar yüksek sesle konuşur veya bağırarak konuşur. Mevlude de Özbekistan'da doğup büyüdüğü için Türkler gibi yüksek sesle konuşur. Endonezyalılar ise tam tersi alçak sesle konuşurlar. Endonezya'da yüksek sesle biri ile konuşursan ona kızgınsın demektir. Mevlude de öğrencileri ile yüksek sesle konuşuyordu. Onun öğrenceleri ilk zamanlar hep 'öğretmenimiz bize niye kızgın. Biz yanlış bir şey yapmadık' diye düşünürlermiş. Bir defasında rehberlik yaptığı bir öğrencisi ona, "Siz niye hep bize kızgınsınız?" diye sormuş. Mevlude onların kültürüne göre hata yaptığının farkında değildi. Özür dileyip ondan sonra alçak sesle konuştu. Mahalli kültürü ve Bahasa dilini öğrenmek onun yaklaşık bir yılını aldı.

Aziz ve Mevlude'ye okuldaki öğretmen arkadaşların fedakârlıklarından sorunca şunu söylediler. "Mücteba diye bir öğretmen vardı. O kendisi ve eşi bütün maaşlarını öğrencileri için harcardı. Onlar Açe'den ayrılınca biriktirdikleri paraları yoktu." dediler. Bu araştırmada yıllarca kalıp hiç para biriktirmeden ayrılan pek çok belletmen ve öğretmen tespit ettim. Bu konuyu anlamak çok zordur. Ancak sahabe gibi inanacaksın ki böyle olabilesin.

Hindu'dan Kurbanlık İnek!

Bilindiği gibi Endonezya'da Hintliler de vardır. Bali bölgesinde nüfusları kalabalıktır. Açe'de sayıları azda olsa vardırlar. Aziz anlatıyor: " Kurban bayramından önce idi. Fakirlere dağıtmak için kurban kampanyamız var. Ben de karşılaştığım insanlardan kurban istiyorum. Bir defasında birinden kurbanlık inek istedim. Meğer adam Hindu imiş. Bilindiği gibi Hindular ineği kutsal sayar hatta tapanlar da vardır. Ben ondan kurban isteyince bana acayip acayip baktı. Onun Hindu olduğunu anlar anlamaz bu defa ona, 'Keçi de kurban ediyoruz. Kurbanlık keçi de olabilir dedim' yani bozuntuya vermek istemedim." Aziz, Hindu'dan kurban alamaz ama ondan sonra kurbanlık inek isterken daha dikkatli davranır.

Bayan Aziz!

Endonezya'da bir adet vardır. Siz siz olun, dikkat edin ve yanlış anla-

mayın. Endonezyalılar bayanı 'ibo' diye çağırırlar. Öğrenciler veya veliler bazen bayan öğretmen ve belletmenleri eşlerinin adı ile 'İbo Aziz, İbo Ali' gibi çağırırlar. Bunu Türkçeye çevirdiğimizde ' Bayan Aziz, Bayan Ali' demektir. Bizde çok ters manaya geliyor. Fakat bu bir kültürdür. Bayan iseniz eşinizin adı ile Bayan Ahmet vs. diye çağırırlarsa şaşmayın. Mevlude'nin lakabı ile 'İbo Aziz' yani 'Bayan Aziz' diye çağırıyorlardı. Endonezyalı olmayan öğretmen ve belletmenler bazen kendi arlarında şaka olsun diye 'Bayan Hasan, Bayan Kemal' diye birbirilerini çağırırlardı.

Gerçekleşen Rüya

Habip Afganistan'da beş yıl öğretmenlik yaptı. Kendisinin tayini Açe'e çıkmadan kendisi ve eşi bir Balkan ülkesine tayin bekliyorlardı. Böylece hem kendisinin hem de eşinin anne ve babası daha rahat ziyaret edebilecekti. Tayini çıkmadan bir gece rüyasında kendisini yemyeşil bir ülkede, her taraf ağaçlar ile dolu, sular akıyor. Sonra bir zarf veriliyor. Üzerinde Endonezya yazılı imiş. O rüya deyip geçiyor. Aradan kısa bir zaman sonra ona tayinin Açe'ye çıktığı söyleniyor. O zaten rüyasında gördüğü için eşi ve kendisi içinde razı olmuştu. Kaldıkları şehirde güvenlik yoktu. Beş yıl 35 metrekarelik bir evde oturmuştu. Ne kendisi ne de eşinin şikâyeti yoktu. Orada iki çocuğu da dünyaya gelmişti.

Açe'ye geliyorlar. Hava çok sıcak. Nem oranı çok yüksek. Yemekler de çok baharat var ve hem de acı olduğu için yiyemiyorlar. Habib öğretmen altı ay boyunca zaman zaman gözyaşları dökerler. Afganistan'ın toprağını tozunu özlemiştik. Habib öğretmen ve Feride, "Açe şehri Afganistan'da yaşadığımız şehre göre cennet idi. Açe' de ilk defa bir market görünce çok sevindik. Kaldığımız şehirde sadece bakkal türü şeyler vardı. Açe'de oturduğumuz ev Afganistan'da kaldığımız eve göre daha genişti."

Habip öğretmen Fatih erkek kolejinde çalışırken bir gece rüyasında yeni açılacak bir okul için büyük bir tören var. Habib öğretmen anlatıyor: "Törende on binlerce insan var. Hacı Kemal Erimez başta olmak üzere Türkiye'den pek çok esnaf var. Endonezyalı devlet adımları ve çok bürokrat var. Öğrenciler, veliler ve Endonezya'da çalışan arkadaşlar var. Açılış kurdelesi kesilecek. Mehmet Ali Şengül Hocam binlerce insanın içinde beni çağırdı. 'Seninle aynı karede bir fotoğraf çektirmek

istiyorum,' dedi. Sonra birine fotoğraf makinesi verdi. Baktım tam arkamızda da bir tane gül var. Beraber fotoğraf çektik. Sonra uyandım."

Daha sonra Tauku Nyak Arief Fatih Bilingual kız kolejinin açılması için bize bir bina göstermek istediler. Okullar genel müdürü Emir Çalışkan geldi. Binayı arkadaşlar ile beraber gezdik. Sonra kendisine 'Okul Adam' denilen Abdullah öğretmen müdür oldu. Kız koleji açıldıktan sonra Yogyakarta'daki okul kuruluyordu. Okul Adam oraya gitti. O gidince Zübeyir Çalışkan'ın isteği üzerine Habib öğretmen okula müdür olur.

Aman Dikkat

Habip müdürün eşi Feride de Emir Çalışkan'ın isteği üzerine ihtiyaç üzerine okulda öğretmenliğe başlar. Onun da yaşadığı ilginç hatıraları var. Feride öğretmen, " Açe halkının kültürünü öğrenmek biraz zaman aldı. Ben farkından olmadan bir şey verirken bazen sol el ile verirdim. Meğer sol el ile verirken onlara göre çok saygısızlıkmış. Bundan sonra bir şey verirken sağ el ile vermeye dikkat ettim." Endonezya'da olunca dikkat edin ve sol el ile kimseye bir şey vermeyin. Açe'de bayanlar namaz kılarken Burkina diye uzun bir elbise giyip namaz kılarlar. Feride öğretmen öğrencilerini pikniğe götürür. Feride öğretmen, "Bir baktım piknikte veya dışarıda burkina olmayınca kız öğrenciler namaz kılmıyorlar. Onlara bunun farz olmadığını ve kapanmanın farz olduğunu söyledim. Sonra kızlar namaz kılamaya başladılar," dedi.

Yeni Rüya Yeni Deprem

Habip öğretmen anlatıyor: "Açe'de sık sık hafif depremler olurdu. Okuldaki çocukların büyük çoğunluk Tsunamide akraba veya yakınlarını kaybettikleri için çok hassalardı ve deprem esnasında ağlarlardı. Bir defasında rüya gördüm. Rüyamda depremden sonra Tsunami olmuş ama sular okulun yakınında bulunan Daru Selam köprüsüne kadar gelmiş fakat orayı geçmedi." Ertesi gün 6 Eylül 2011 tarihinde saat 17.55 te 6.7 şiddetinde bir deprem olur. Deprem merkezi Açe'e 91 km mesafede 78 km denizin derinliğinde bir bölgede oluyor. Deprem olunca okulda büyük çoğunluk itibarı ile yatılı öğrenciler vardır. Çocuklar binanın dışına çıkıp ağlamaya başlarlar. Onlarca bina yıkılır. Yaklaşık 12 kişi ölür. Habip müdür bir bakar ki insanlar araba, motosiklet veya yürüyerek yüksek yerlere doğru gidiyorlar. Yollarda mahşeri bir kalabalık. O hem

okulun otobüs şoförlerini arar fakat onlar çoktan motosikletlerine binip yüksek yerlere doğru gitmişler: Kızılhaç'ta çalışan bir veli müdür Habib'e 25-30 dakika içinde su buralarda olur, der. Hakikaten hemen Tsunami alarmı çalmaya başlar. Hemen yatılı kızları iki otobüse doldurur. Yirmi iki kişilik otobüslere 55-60 kişi bindirir ve Türk öğretmeler onları alıp havaalanına tarafına yüksek yere doğru götürürler. Habip müdür ve kalan bazı öğretmenler geri kalan talebeleri arabalarına bindirirler. Habip müdür anlatıyor. "Arabama belki on beş tane öğrenci bindirdim. Tam kapıya geldim. Baktım eşim ve çocuklarım kapıda. Araba yer yok. Hangi çocuğu indireyim. Sonra eşime 'hakkını helal et. Bu çocuklar Allah'ın bize emaneti. Ben bunları bırakıp seni hemen almaya gelirim. Şayet sular gelirse okulun su deposunun kulesine çıkın,' dedim. Eşim de bana hakkını helal etti. Çok çabuk o öğrenciler ile yüksek tepelere doğru yola koyuldum."

Eşi Feride öğretmene o andaki duygularını ve haleti ruhiyesini sordum. O, " Eşim ile helalleştik. O öğrenciler bize Allah'ın emaneti idi. O gitti. Bende sebeplere riayet için ne yapabilirim derken bir taraftan da dua ediyorum. O sırada Jakarta'dan yeni gelmiş bir öğretmen çocuğuna sarılmış tir tir titriyordu ve ağlıyordu. Ona acıdım. Allah kalbime öyle bir sükûnet koydu. Vazife şuuru olunca korkmuyorsunuz. Allah içinize bir huzur koyuyor." Habip müdür çocukları yüksek bir yere bırakıp hızla okula doğru geldim. Sular daha gelmemişti. Daha sonra haberlerde suyun kabardığını fakat kıyıya kadar gelmedi söylendi." Okul müdürlerinin bu fedakârlığını gören birkaç tane bayan bekâr Endonezyalı motosikletleri olmasına rağmen onlarda okuldan ayrılmadılar ve Feride öğretmen ve çocuklarının yanında kaldılar.

Bir tane veli bu Habip müdürün yaptığı fedakârlığı görür ve ona ve eşine, "Aklım bunu almıyor. Bunu nasıl yaparsınız," der. Onlarda, "Bu öğrenciler Allah'ın bize emaneti. Kendimizden önce onları korumamız lazım." Veli, "Haklısınız fakat hala aklım bir türlü almıyor," der. Habip müdür ve eşi Feride "Belki Allah oradaki hizmetler hürmetine o depreme rağmen Açe'yi Tsunami felaketinden korudu," dediler. Üstad da Risale-i Nurda birkaç yerde Risale-i Nur hizmetinin deprem ve belalara bir paratoner olduğunu yazar.

Feride ve Habip müdüre karşılaştığınız en büyük zorluk ne idi diye sorunca ikisi de, " Afganistan'da yaşadığımız şehre göre Açe bizim için cennet gibi idi," dediler.

Sadece Kolej Değil

Açe'de iken Fatih Kız Koleji bazı mezunları ile görüşüp çeşitli sorular sordum. İlk sorum neden Fatih Kolejini tercih ettiniz? Bazıları eğitimde başarılı olduğu, bazıları ise İngilizce eğitim verdiği için cevabını verdi. Bazı mezunlar ise bu kolejde okumak istikbal vaat ediyordu, dediler. Rehberlik programları da mezunların en çok beğendiği şeyler arasında. Özellikle fakir ailenin çocukları kolejdeki yatılı kısmı çok beğenmişler. Çünkü okulun sunduğu rahatı ve aktiviteleri aile ortamında bulamıyorlardı. Bazıları ise yatılı kısmı bizim sosyal yanımız daha çok geliştirdi ve kendimize olan güvenimizi artırdı, dediler. Mezunlardan biri ise " Ben bu koleji bir aile veya sosyal bir grup olarak gördüm. Ben de bir parçası olmak istedim." dedi. Onlara genel olarak Fatih Kolejini diğer okullar gibi sadece bir eğitim yuvası olarak değil, aynı zamanda cazibesi olan bir kurum olarak görüyorlar. Bir başka mezun ise "Kolej bizde bir kimlik oluşturdu." ifadesini kullandı. Mezunlar içinde politik gayesi olanlar da vardı. Bir mezun " Ben, B. J. Habibi olarak bilinen ve uzun yıllar bakanlık, devlet başkanı yardımcılığı ve Devlet Başkanlığı yapan Bacharuddin Jusuf Habibi olmak isliyorum." dedi. Neden B. J. Habibi de başkası değil soruma, " Çünkü o hem etkili ve hem de başarılı bir başkandı." dedi. B.J Habibi'nin en büyük özelliği Endonezya'yı diktatörlükten demokrasiye başarılı bir geçiş yaptırmıştı. Kısacası görüştüğüm bütün mezunlarda bir gaye-i hayalleri olduğunu gördüm.

Olmaz Demeyin

Hüdai Semerang'da ki Semasta Bilingual Okulunda öğretmenlik yaparken Fethi diye bir öğretmen arkadaşı vardı. Afganistan'da Taliban yönetimi ele geçirince oradaki Hizmet okulları kapatılmıştı. Orada görev yapan öğretmenlerde farklı ülkelere gönderilmişti. Hüdai anlatıyor. " Afganistan'dan gelen Fethi öğretmen yatar kalkar Afganistan derdi. Orayı çok özlemişti. Hâlbuki Semerang şehri Afganistan'a göre cennet sayılırdı. Ama o buna rağmen hep Afganistan'ı özlerdi." Hüdai de onun bu kadar Afganistan'ı özlemesine şaşırmıştı. Bu konuyu anlamada hem sosyologlar ve hem de tarihçiler gelecekte çok zorluk çekecekler. Afganistan gelişmiş bir ülke olsa bu kolay anlaşılır. Ama bu kadar savaşın, kavganın ve iç çatışmaların eksik olmadığı, arzu ettiğiniz

şeyleri bulmanın çok zor olduğu bir ülkeyi nasıl özlersin. Fethi doğup büyüdüğü ve ailesinin yaşadığı Türkiye'yi değil de Afganistan'ı özlüyor. Kanaatimce akılları gözünde olanlar buna inanmaz. Çünkü Bediüzzaman'ın tabiri ile manen kördürler. Manen kör olan da bu eğitim sevdalısının özlemini anlayamaz. Fethi Taliban rejimi devrilir devrilmez Afganistan'a döner.

Bu sadece Fethi'nin değil hiçbir beklenti içine girmeden dünyanın değişik ülkelerine giden bütün eğitim sevdalılarının karakteridir. Afrika ülkelerinden birinden Fransa'ya tayini çıkan gitmek istemez. Sonunda gidince de hüngür hüngür ağlar. Bu imanın kemale ermesinin bir işaretidir. Üstad, "Hakiki imanı elde eden zindanda dahi olsa bahtiyardır. İman olmazsa sarayda da olsa bedbahttır ve zindandadır." sözü ne kadar doru bir söz.

Ben Bir Patatesim

Açe'de görüştüğüm öğretmenlerden biri ilk yaptığı iş Bahasa dil kursuna gitmek olmuş. Fakat bir dil hemen öğrenilmez ki. İnsan gayrete eder, çalışır. Hata yapa yapa o dili öğrenir. Ben New York'ta yaşarken Türkiye'den gelen misafirleri havaalanında karşılardım. Bir defasında birini karşılarken yolda bana bir hatırasını anlattı. Havaalanında inince bir Türk kendisini karşılamaya gelecek kimsenin gelmediğini görmüş. Telefon etmek isteyince İngilizce bilmediği için onu da beceremeyiş. Derdini anlatacak kimseyi de hemen bulamayınca sabırsız olduğu için tekrar havaalanından Türkiye'ye dönmüş. Yaşadığın ülkenin dilini bilmemek kolay değil. Avusturalya'da bu konuda çok şeyler duydum. Yıl 1970. Cep telefonu yok. Bazılarının evinde telefonda yok. Birisi anlattı. " Büyük bir marketten yumurta alacaktım. Fakat bir türlü yerini bulamadım. Kimseye de soramıyorum çünkü İngilizce bilmiyorum. Bir görevliye 'gıt gıt gıdak' deyip tavuk gibi yapınca beni anladı ve yumurtanın yerini gösterdi." Bir başkası anlattı. "Tren ile şehir merkezine gitmiş. Her nasıl oldu ise dönüşte yanlış trene binmişim. Son istasyona kadar gidiyor, tekrar dönüyordum. Fakat bir türlü kendi semtimin istasyonuna gelemiyordum. Gece oldu. Artık çok bunalmıştım. Trenden inip Türkçe bilen yokmuuu? diye bağrınca bir polis yanaştı. Telsiz kanalı ile bir tercüman buldu ve beni kendi semtime gidecek trene bindirdi. Saat altı da evde olmam gerekirken ancak gece onda dönebildim."

Resim 41

Endonezya'da görev yapmış öğretmenleri ve belletmenleri dinlerseniz çok buna benzer hikâyeler duyarsınız. Açe' de bir öğretmen bana şunu anlattı. " Yeni gelmişim. Bahasa kursuna da gidiyorum. Biraz Bahasa öğrendim. Hastalanınca doktora gittim. Doktor İngilizce bilmiyordu. Doktor bana sabah bir şeyler yiyip yemediğimi sordu. Bende sabah patates yemiştim. Ona, 'saya seorang kentang' dedim. Doktor bana acayip acayip baktı. Sonra hata yaptığımı anladım. Meğer ben doktora 'Ben patatesim 'demişim. Normalde 'saya makan kentang' demem gerekiyormuş. Yani manası patates yedim. Bu tür dil kazaları sonra kalıcı oluyor. Bilmiyorum onun öğretmen arkadaşları onu 'patates' diye çağırıyorlar mı?

Çicaksız Ev Olurmu?

Endonezya'da yaşayan hatta orada birkaç gün kalan herkes küçük büyük kertenkeleler ilgili mutlaka bir anısı vardır. Çünkü kertenkele her evin

gitmeyen misafiridir. Onların küçük olanlarına da çiçak derler. Çiçakların özelliği ev dışında yaşayamazlar. Güneşte kalınca ölürler. Çiçak Bahasa edebiyatında da önemli yeri vardır. Hakkında şiirler yazılmış, şarkılar söylenmiştir. Kısacası Endonezya da herkes Çiçak'a alışkındır. Zararsız bir hayvandır fakat pek çok faydası vardır. Mesela evdeki sivrisinekleri avlar. Sivrisinek onun rızkıdır.

Endonezya'ya ilk 2010 yılında uluslararası bir konferans için gitmiştim. Güney Kore'den Profesör Choi Woo-Won da bir tebliğ sundu. O otelde kalırken zor bir gece yaşamış. Nasıl mı? Adamcağız yatağına sırtüstü uzanmış yatıyor. Bir bakar ki tavanda bir kertenkele. Önce onu bir süs zanneder. Oralı olmaz. Ama dikkat edince gözlerinin parladığını görür. O hemen resepsiyonu arar. Görevliler gelir kertenkeleyi yakalayıp dışarı atarlar ama bu saatten sonra profesörün gözüne zor uyku girer.

Endonezya'da araştırma yaparken özellikle Hizmet Gönüllülerinin hayvanlara nasıl davrandığın da merak ettim. Hatta bunu kısmen bu araştırma için ölçü olarak aldım. Şu sonuca vardım ki insan hayvanlara ne kadar merhametli ise insanlara da müessiriyeti o kadardır. Mahatma Gandi "Bir insan kalp hayatı hakkında hüküm verirken hayvanlara nasıl davrandığına bakarak hüküm veriniz." der.[13] Bir medeniyetin fazileti hayvanlara kıymet ve değer verdiği ölçüdedir. İslam medeniyetinde hayvan hakları ile ilgili araştırma yapan Harvard Üniversitesi profesörü Foltz, " İslam dünyası sömürgeleştirilmeden önce bir hayvana ' İslam ülkelerinde mi yoksa Hristiyan ülkelerde mi yaşamak istersiniz' diye sorsaydınız cevabı 'İslam ülkeleri' olurdu" diye yazar.[14] Kur'an hayvanların da her çeşidini bir ümmet saymış. Bu konuda Peygamberimizin de onlarca hadisi vardır.

Hz. Peygamber (asm) Efendimizin "Merhamet edene Allah da merhamet eder; yerdekilere merhamet edin ki göktekiler de size merhamet etsin"[15] Yine Resûlullah (asm); bir deveye binen Hz. Aişe'ye hayvana şefkat ve merhametle davranmasını tavsiye etmiş.[16]

---

13 R.P. Clayton, Analysis of multiconductor transmission lines. New Jersey: John Willey and Sons, 2008, s 5

14 R. Foltz, Animals in Islamic Traditions and Muslim Cultures, London, Oneworld Publication, 2006, s 21-22

15 Ebû Dâvûd, Edeb, 58

16 Müslim, Birr, 79,

Peygamberimiz kendisini görünce inleyen bir devenin yanına gidip başını okşadıktan sonra sahibini, "Senin eline verdiği bu hayvan hakkında Allah'tan korkmuyor musun? Hayvan bana, senin onu aç bıraktığından ve çok yorduğundan şikâyet etti" diyerek azarlamış.[17] Yine açlıktan karnı sırtına yapışmış bir deve görünce de, "Bu dilsiz hayvanlar hakkında Allah'tan korkun" buyurmuş. Ayrıca Hz. Peygamber'in; yavruları alındığı için ıstırap içinde kanat çırpan bir kuşu görünce bunu yapanları uyardığı ve yavruların geri verilmesini emrettiği kitaplarda geçer.[18]

Üstad Bediüzzaman hayatında sineklerin, yılanların ve diğer hayvanların öldürülmesine müsaade etmemiş, her birinin yaratılmasında çok hikmetler olduğunu ifade etmiştir.[19] Karıncalara, farelere kendi yiyeceğinden vermiştir. Karıncaların yuvalarını yıktırmamış hatta 'eşeği' eşek diyerek çağırmayı hakaret sayarak 'işlek' demiştir. O hayvanlarında insanlar kadar yaşama hakkı olduğunu da ifade etmiştir.[20] Üstad ayrıca her hayvanın manevi bir tarafı olduğunu ve Cenabı Allah'ı zikrettiğini de ifade etmiştir.[21] Üstad öğrencilerinin köpeği dahi gıybet etmesini istememiştir. Nakşi Tarikatının kurucusu Bahaddin Nakşibendi hazretleri hocası Emir Külal tarafından üç yıl hayvanlara hizmet etmesini istemiş. Bahaddin Nakşibendi hayvanlara hizmet ederken öyle bir hale gelmiş ki sokaktan bir hayvan geçse ona olan saygıdan dolayı ayağa kalkarmış.[22]

Görüştüğüm hemen hemen herkesin hayvanlara nasıl davrandığını öğrenmek istedim. Çünkü eğer onlar hayvanlara merhamet

---

17 Ebû Davud, Cihad, 44,

18 Ebû Dâvûd, Cihâd, 112 https://sorularlaislamiyet.com/hayvanlarla-ilgili-butun-hadisleri-yazar-misiniz

19 Said Nursi, The Words, Translated by Sukran Vahide, Istanbul: Sozler Publications, p 365

20 Salih Yücel, An Islamic Perspective of the Natural Environment and Animals: Said Nursi and his Renewalist Philosophy, International Journal of Islamic and Civilizational Studies, vol. 5, no.1 2018, s. 55-68

21 Salih Yucel, & Selma Sivri, 'Said Nursi's approach to the environment: A spiritual view on the book of universe,' Quarterly Insights no. 4: 2009, s. 77-96.

22 M. H. Kabbani, Classical Islam and the Naqshbandi Sufi Tradition, Fenton, MI, Islamic Supreme Council of North America, 2004 s 71

ediyorlarsa insanlara da merhamet eder ve eğitimde rol model olabilirler kanaatine vardım. Konuya birkaç örnekle izah etmek istiyorum.

Yıllarca Endonezya'da öğretmenlik yapan Hulusi ve eşi Abide ise kertenkeleyi evin bir misafiri gibi görür. İkisi de, "Biz evdeki kertenkeleyi perdeler üzerinde bir desen gibi görürdük." dediler. Hulusi, "Endonezya'da on yedi yıl kaldım. Ne bir kertenkeleye ne de çiçaka dokundum. Aynı şekilde eşi Abide de aynen beyi gibi evdeki kertenkele ve çiçaklara hiç zarar vermemiş.

Kemal yıllarca Nijerya da kalmış, annesini kaybeden ceylan yavrusuna süt alıp beslemiş ve onun öldüğünü görünce bir evladını kaybetmiş gibi ağlamış. Kemal anlatıyor: " Endonezya'da iken bir defasından evden ayrılıp çıkacağım. Tam o esnada evdeki bir çiçak da dışarıya kaçtı. Ben kapıyı kilitleyip okula doğru giderken aklıma eğer bu çiçak güneşte kalırsa ölür. O trafikte eve geri döndüm. Çiçakı bulmak için çok uğraştım. Sununda buldum. Tutup evin içine koydum. Sonra tekrar okula gittim." Açe'de iken bir öğretmen bana Endonezya'da hemen hemen her çocuk çiçak şarkisini bilir dedi. Sonra o şarkıyı bana yazmam gönderdi. Bir kıtası şöyle:

Cicak cicak di dinging
Diam diam meryap
Datan seekor nyamuk
Hap lalu…ditang kap

Manası: Duvardaki çiçak sessizce sürünüyor. Aniden bir sivrisinek gelir konar. Sivrisinek çiçak tarafından aniden avlanır.

Öğretmen ve belletmenler önce biraz korkmuşlarsa da hemen hemen hepsi evlerdeki daimi misafirler kertenkele ve çiçaka alışmışlar. Bir öğretmenin eşi mutfağa girmeden önce mutfağın kapısına üç beş defa vurur ve bir dakika kadar bekler ki kertenkele ve çiçak kaçsın veya saklansın.

Bediüzzaman Said Nursi'ye göre, kâinatta olan her şey en az Cenabi Allah'ın yirmi tane ismini yansıtır. İnsan Cenabi Allah'ın isimleri sayısınca onunla irtibat halindedir. Dolayısıyla çevresindeki her şeyi Allah'ın sanat eseri olarak görür. Üstad bu konuda Allah'ın sanat eseri olarak bir sinek ile bir fil arasında bir fark yoktur, der.

8. Bölüm

Unutulmayan Hatıralar

Bu araştırmayı yaparken çok ilginç ve merak uyandıracak gerçek hayat hikayelerine şahit oldum. Bu hatıraları, gelecek nesillere önemli birer ders olması ümidiyle kayda aldım. Her şeyde akıl arayanlar, ya da kalp gözleri kör olanlar, bütün bu yaşananları anlamakta zorlanabilirler.

Hani Mevlana'ya sorarlar. "Efendim, sizi nasıl anlayabiliriz?" O da cevaben, "Benim gibi olduğunuz zaman." der. Onun için bu ve buna benzer olayları yaşayanlar ancak bunları tam anlar. Bu açıdan bakıldığında, bu hatıraları en iyi anlayabilecek olanlar, yine bizzat o hatıraların sahipleri gibi bir hayat yaşayanlar olacaktır.

Bu tohumların hangi zor şartlar altında atıldığı, nasıl büyüdüğü, fidan olduğu ve sonrasında meyvedar ağaçlara dönüştüğü değerlendirildiğinde; bu hatıraların ne kadar büyük bir önem taşıdığı da ortaya çıkmaktadır. Bu hatıralar bir nebzecik bir fikir verir diye ümit ediyorum.

Şaka Gerçek Olur mu?

Ben şahsen hayatımda defalarca şahid oldum. Bazı insanların şaka ederken dahi çok dikkat etmesi gerekiyor. Özellikle kendilerini iman ve Kur'an hizmetine adayanlar bu konuda daha da hassas olmalı.

Yıl 1998. New York ta başında bulunduğum vakıf, eski bir binayı satın alıp okul yapmak istedi. Binada tadilat devam ediyordu. Bir gün binada temizlik yapmamız gerekiyordu. Sayımız az ama olsun dedik ve hep beraber binayı temizlemeye gittik. O yıllarda üniversite okuyup evlerde kalan İbrahim ile aynı arabada gidiyoruz. İbrahim nasıl oldu ise konuşurken, "Ben bu gün gazi olmak istiyorum." dedi. Okula gidip temizlik yapmaya başladık. Sonra ben bir saatliğine bir iş açın ayrılmam gerekti. Dönünce İbrahim'i göremedim. Arkadaşlara sorunca onlar, "İbrahim inşatta temizlik yaparken ayağına bir çivi battı, alttan girdi üsten çıktı. Bir arkadaş acilen onu hastaneye kaldırdı." Evet, İbrahim şaka olarak demişti ama bir nevi gazi oldu.

Dünyanın Dibine Düşmüş

Öğretmen Ömer Şahin 15 yıl hep yurtdışına çıkmak istiyordu. Yıl 1999. Bir defasında ablasıyla konuşurken ablasının bir arkadaşının Endonez-

ya'ya tayinin çıktığını öğrenir. Ablasına yarı şaka yarı ciddi gülerek, "Dünyanın dibine düşmüş." der. 2006 da Ömer Hocanın da tayini Endonezya'ya çıkınca ablası ona, "Arkadaşım ile ilgili söylediklerini hatırlıyor musun?" Ben de zaman inşallah dünyanın dibine düşersin diye dua ettim. Duamın kabul olduğunu görüyorum." der. Atalar ne demiş? Gülme komşuna gelir başına.

Bu Kız Galiba Deli

Benzer bir durumu, Endonezya'da yıllarca kalıp belletmenlik ve öğretmenlik yapmış olan Hatice İleri yaşamış. Onunki biraz farklı. Hatice İmam Hatip Lisesinde okumaktaydı. Anne babası ve annesi dindar insanlardı. Babası toplum hizmetinde gönüllü çalışan mütevelliden biri idi. Hatice bayanların haftalık sohbetlerine katılırdı. O, bu sohbetlerde Orta Asya'ya hizmet niyeti ile giden genç kızların ve bayan öğretmenlerin fedakârlıklarını duyar ve onlara imrenirdi. Onlar komünizm yıkıldıktan sonra farklı Türk Cumhuriyetlerine gitmişlerdi. Zamanla, yavaş yavaş onda da hizmet etmek için yurtdışına gitme fikri uyandı. Sonrasında bu fikir onun kalbinde çok büyük bir arzu haline geldi.

Lise son sınıfta iken, arkadaşları harıl harıl üniversite imtihanlarına hazırlanıyorlardı. Gayeleri, yüksek bir puan alıp iyi bir üniversiteye gitmekti. Onlar böylece iyi bir meslek sahibi olacaklardı. Hatice arkadaşlarından farklı olarak fakir bir ülkeye gidip orada belletmenlik ve sonra da öğretmenlik yapmak istiyordu. Bu onun en büyük arzusu idi. Hatice, " O günlerde benim en büyük rüyam buydu. Çok fakir bir ülkeye gideyim, muhtaç olanları eğiteyim ve onlara yardımcı olayım. Ama bu nasıl olacaktı? doğrusu bilmiyordum." dedi. O, bir defasında sınıftaki bir kız arkadaşı ile konuşurken yarı şaka yarı ciddi olarak, " Ben Papua Yeni Gine'ye gitmek istiyorum." dedi. O gün için insanlar harita da bile yerini zor bulurdu. Onun kız arkadaşları bunu duyunca, "Bu kız galiba deli, kafayı yemiş." derler. Öyle ya, neden gelişmiş bir ülke değil de bir üçüncü dünya ülkesine gitmek ister ki Çünkü Papua Yeni Gine insanların canlı canlı yenildiği vahşi bir ülke olarak bilinirdi.

Aradan belli bir zaman geçer. Takvası ve eğitime adanmışlığı nedeniyle Hatice'nin hayranlığını kazanmış olan belletmeni bir sohbet esnasında ona, " Jakarta'da yeni bir okul açılmış. Endonezya'ya belletmen olarak gider misin?" diye sordu. Hatice, "Bunu duyunca sevincimden

uçacak gibi oldum. Bir ay boyunca hep kendimi uçuyor gibi hissettim. Fakat ben anne ve babamı nasıl ikna edecektim. Bu beni çok düşündürüyordu. Evin tek kızıydım." Anadolu kültüründe evin tek kızı olunca anne ve baba onun üzerine daha çok düşer ve onu korumaya çalışır. Genel itibarı ile onun iyi bir eğitim alıp iyi bir evlilik yapmasını ve onlara çok yakın bir yerde yaşamasını beklerler. Bu bir avantaj mı, yoksa dezavantaj mı tartışılabilir. Hatice'nin anne ve babası da böyle düşünüyorlardı. Kızları ne yapacaksa yapsın, onların gözleri önünde olmalıydı. Daha sonra Hatice'nin belletmeni onun bir hafta içinde karar vermesini istedi. Peki, Hatice ne yapacaktı?

Hatice'nin Gözyaşları

Hatice gece gündüz düşündü. ''Acaba yurtdışına gitme konusunu anne ve babama nasıl söylerim? Onları nasıl ikna ederim?" Onların iznini almadan gidemem. Bir gün baktı ki babası balkonda oturuyor. Annesi ise odasında uyuyor. Hatice kendi kendine babama söylemenin tam zamanı diye düşündü. Bütün gücünü toplayarak babasının yanına vardı. Çok heyecanlıydı. O, babasına Endonezya'ya gidip orada okumak istediğini söylerken gözyaşlarını tutamadı ve hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. O sözlerini daha tamamlayamamıştı ki, babası; "Sakin ol kızım. Her şey iyi olacak." dedi.

Hatice daha sonra anladı ki, babasının yakinen tanıdığı Ali Güngör Jakarta'daki okulun direktörüydü. Babası Ali Bey'e çok güvenir ve çok saygı duyardı. Çünkü Ali Güngör daha önce Bursa'da çalıştığı için onu yakinen tanıyordu.

Ali Güngör'e Hatice'nin babasını sorduğumda; "Orta halli bir esnaftı. Takva sahibi bir insan ve aynı zamanda tam bir eğitim gönüllüsüydü. Her yıl eğitim faaliyetleri için yüksek meblağlarda himmet ederdi. İki çocuğu vardı. Hatice'nin erkek kardeşi sakat ve bakıma muhtaçtı. İçinde bulundukları şartlar ve yetiştikleri kültüre bakıldığında kızlarını Endonezya'ya göndermeleri çok büyük bir fedakârlıktı. Hatta hayal bile edilemezdi. Ancak bana ve eşime çok güvendiği için izin verdi." dedi.

Hatice'nin babası biliyordu ki Ali Güngör ve eşi onun kızına kendi kızları gibi bakacaklar ve sahip çıkacaklar.

Mahallede Tesettürlü Tek Beyaz Kız

Örtünmenin Endonezya'nın kültüründe büyük önemi vardır. İslam'ın bu prensibini genelde uygularlar. 1996'li yıllarda onun yaşadığı bölgede beyaz olup da örtülü olan tek Hatice vardı. Beyaz olan gayri Müslimler vardı ama onlar çok zengin semtlerde yaşarlardı. Hatice bir de Türk usulü örtününce daha bir dikkat çekiyordu. Çünkü onun dışında böyle giyinen yoktu.

Endonezyalılar ona hayret ederek bakarlardı. Hem beyaz hem de örtülü. Zira onlar için Endonezya'daki beyazlar genelde gayri Müslim olarak bilinirdi. Tanıştığı Endonezyalılar ona çok saygılı davranıyordu. Hatice o günleri şöyle anlatıyor; "Tabii olarak farklı bir tesettür giyinişim olduğu için dikkat çekiyordum. Örtülü de olsam sokacağa çıkınca psikolojik olarak kendimi rahat hissetmiyordum. Sonunda karar verdim ve Endonezyalı bayanlar gibi örtündüm. Onların giydikleri elbiseleri giydim. Böylece kendimi daha rahat hissettim. Artık sokaklarda, marketlerde dikkat çekmiyordum. Onlar gibi örtününce kendimi Endonezyalılar gibi hissetmeye başladım. Ayrıca Endonezyalılar çok cana yakın insanlardı."

Ali Güngör ve eşi Hatice ve Endonezyalı kız öğrencilerin kalacağı Uluslararası Pribadi Okuluna yakın bir ev tuttular. Bu ev aynı zamanda Endonezya'ki ilk kız dersanesi oldu. Daha sonra iki Türk kızı daha hem okumak hem de belletmenlik yapmak üzere geldi ve dershanede kalmaya başladı. Kızlar dershanesine Endonezyalı üniversite öğrencileri de gelmeye başladı.

Hatice, "Türkiye'de biz yemekleri öğrencilerle evde yapardık. Nadiren dışarıdan alırdık. Endonezyalılar daha ziyade dışarıdan alıp yerler. Eve kızlar geldiğinde biz onlara yemek pişirir ikram ederdik. Zamanla eve gelen Endonezyalı kız öğrenciler arkadaşlarını ve ailelerini de davet etmeye başladılar. Beraber yer, içer, namaz kılar, tesbihat ve sonra da sohbet yapardık. Sonraları, birkaç tane Endonezyalı kız da evimizde kalmaya başladı. Bizim ailemiz Türkiye'de olduğu için onlar bizi mutlu etmeye çalışırlardı. Bizi kahraman gibi görüyorlardı. Genç yaşta ülkemizden ayrılmış, Endonezya halkına hizmet etmek için gelmişiz. Endonezya'da ise bir genç kız, bırakın yurtdışına gitmeyi, yaşadığı şehri bile terk etmezdi. Bizim yaptığımızı onlar hayal bile edemiyorlardı." Endonezyalı kızlara en cazip gelen şeylerden birisi de beyazların kendilerine samimi olarak hizmet etmeleriydi. Çünkü tarihleri boyunca sömürgeci beyaz güçler hep Endonezyalıları kendilerine hizmet ettirmişlerdi.

Eve gelen Endonezyalı kızlar, ilk zamanlar sadece farz namazını kılar, sünnetleri kılmazlardı. Hatice ve arkadaşları ise sünnetleri ve hatta nafileleri de kılıyorlardı. Kuşluk, evvabin ve teheccüt namazlarını da kılıyorlardı. Onları gören Endonezyalı kız öğrenciler de sünnet ve nafileleri kılmaya başladılar. Onlar Şafii mezhebinde oldukları için kaza namazları varsa sünnetten önce onu kılmaları gerekir.

Her biraya geldiklerinde sohbetler olurdu. Hatice ve arkadaşları yeni yeni Bahasa öğreniyorlardı. Onlar bildikleri az bir Bahasa ile sohbet yaparlardı. Dilleri iyi olmamasına rağmen bunu nasıl yaptılar? Yaptığım araştırmada bütün öğretmen ve belletmenler de ilk geldiklerinde lisan bilgileri yeterli olmamasına rağmen sohbet yapmışlar. Şu kanaate vardım ki onlar gönül dili ile sohbet etmişler. Samimi olunca çat pat İngilizce veya Bahasa yaptıkları sohbetlerin tesirini Cenab-ı Allah yaratmış. Onların "hal dili kal(söz) dilinin" önüne geçmiş. Hatice, " Biz kısa zamanda sadece arkadaşlık değil; gerçek manada manevi bir kardeşlik de kurmuştuk." dedi.

Bir Yıllık Çile

Hulusi Endonezya'ya gitmeden önce Türkçedeki tabirle 'kitap faresi'dir. Ne bulursa okuyor. Okumaya çok merakı var. Üniversitede iken öğretmen matematik bile anlatırken o masa altında sakladığı kitabı okur. Babası, Hulusi'yi Elazığ'da ilkokulda okurken Üstadın rahmetlik talebesi Hulusi Yahyagil'in Pazar günleri yapılan derslerine götürür. Daha sonra Trabzon'da Üniversitede okurken Hulusi, Risale ve Fethullah Gülen Hoca Efendi'nin kitaplarını okuma merakı sarar. Öyle bir hale gelir ki bu kitapları okumadan beş dakikasının geçmesini istemez. Otobüste iken cebinde taşıdığı küçük risaleleri okur.

Hulusi, "Öyle bile hale gelmiştim ki bu kitaplara su, hava ve yiyecek gibi ihtiyaç hissediyordum. Onları okumakla hep yenileniyordum. Şöyle söyleyeyim. Nasıl ki bir kuş sıcaktan dolayı yarı baygın haldedir. Üzerine su döktükçe ayılır, kendine gelir. Ben de aynen öyle, Risale ve Hoca Efendinin kitaplarını okurken kendime geliyordum." Hulusi bir defasında kendi kendine yarı şaka yarı ciddi "Keşke bir yıl hiçbir şey yapmasam ve kamp gibi bir yerde olsam ve kendimi tamamen Risale-i Nurları okumaya versem," der. Hatta daha sonra abilerinden birkaç

defa; "Bana bir yıl izin verin. Şu risaleleri kelime kelime okuyayım."diyerek izin ister. Ancak bu mümkün olmaz.

Zülüm sürecinde Avrupa'nın bir ülkesine hicret etmek zorunda kalıp, göçmen kampında tam üç yüz altmış beş gün kalır. Risale okumak için bolca zaman bulur. Yani onun da söylediği dua hükmüne geçer. Hulusi, "Ben bir kampta kalıp Risale-i Nurları okumak istemiştim. Allah bu isteğimi Avrupa'da mülteci kampında oturma izni alıncaya kadar tam 365 gün kalmak ile kabul etti."dedi. Hizmetteki arkadaşların şaka bile olsa söylediklerinin dua hükmüne geçtiğine dair böyle çok örnekler var. Bir hadisi şerifte 'Kul bir şey söyler.Kabul olan vakte denk gelir ve duası kabul olunur' denilir. Bu hadisi şerifi İmam Gazali'nin İhyayı Ulumud Din adlı eserinde okumuştum.

Hulusi anlatıyor: "Evlenmek için Türkiye'ye gittim. Elazığ'da daha önce tanıdığım Üniversiteye hazırlık dershanesi müdür arkadaşı aradım. Ona bazı ailelerin kızlarını uzağa göndermek veya yurtdışına göndermek istemediği için evlenecek kız bulamadığımı söyledim. Ayrıca ona, biz villalarda yaşıyoruz. Benimle evlenecek kıza Endonezya'da hizmetçi tutacağım. Orada biz hizmetçi bütün ev işlerini ayda 100 dolara yapar, dedim. Müdür, 'Ne güzelmiş. Bizde Endonezya'ya gelelim' dedi. Altı ay sonra onu Jakarta'da Uluslararası Pribadi Okulunda gördüm. Tayini oraya çıkmıştı." Evet, tekrar ifade edeyim. Bazı sözler dua hükmüne geçiyor.

Ade'nin Gözyaşları

Bir defasında Hatice'nin kaldığı eve Ade isminde yeni bir kız gelir. Ade daha sonra dershanede kalmaya başlar. Bu araştırmayı yaparken Ade'yi de buldum. 1996 yıllardaki hatıralarını dinlemek istedim. Ade Setyawaty o günleri anlatırken hayalen tekrar o günlere gitti. Hatice ve dershanede kalan diger Türk kızları ile ilgili hatıralarını anlatırken gözyaşlarını tutamadı. Zoom üzerinden yaptığım görüşmede birkaç defa ağlamaktan konuşamadı.

Ade, "Hatice ile ilk defa 1996 yılında karşılaştım. O benden bir yaş daha gençti. İlk zamanlarda birbirimizin dilini anlayamadığımız için konuşamıyorduk. O sadece Türkçe biliyordu. Saatlerce beraber kalırdık ve konuşmazdık. Şimdi kendi kendime soruyorum. Nasıl olurda dilini bilmediğin bir insanla bir söz söylemeden saatlerce beraber kaldın.

Doğrusu hala inanamıyorum. Biz sadece beden dili ile konuşurduk. Her ne zaman birbirimiz görürsek birbirimize selam verirdik. O selam dahi bizi çok mutlu ederdi. Ben onu, o da beni bacısı gibi çok sevdi. Aramızda çok güzel manevi bir kardeşlik vardı. O günler hayatımın en güzel günleriydi." Ade'nin tekrar gözleri doldu ve ağlamaktan belli bir müddet konuşamadı. Ben de sabırla bekledim.

İlk başta Ade'nin anne ve babası onun dershanede Hatice ile beraber kalmasına karşı idi. Çünkü onlar Türkleri çok seküler hatta dine karşı insanlar olarak biliyorlardı. Ade'nin anne ve babasını ikna etmesi biraz zaman aldı. Zaten aile olarak kızlarını, değil yabancıların olduğu bir evde, kendi yakın akrabalarının evlerinde dahi kalmasına müsaade etmiyorlardı. Onlar çok muhafazakâr bir aile idi. Hatice, Ade'nin ailesini birkaç defa ziyaret eder. Hatice çok az bildiği Bahasa ile Ade'nin annesi ile konuşur. Onun annesi Hatice'den çok etkilenir ve kızlarının dershanede kalmasına müsaade eder. Ade dershanede Hatice ve diğer Türk kızları ile kalmaya başlayınca onlara Bahasa dilini öğretmek için gönüllü öğretmen olur.

Ade dershanede kalıyor ama kafasında pek çok soru var. Türk öğrencilerin dili henüz yeterli olmadığı için cevap veremeyeceklerini düşünür. Ade'ye "Kafanızda hangi sorular vardı?" diye sorunca o, "Hatice ve arkadaşları neden taa Türkiye'den kalkıp buraya geldiler. Onların ülkesi daha güzeldi. Bizim Java kültürüne göre bir genç kız evini terk edemez, hele uzaklara hiç gidemez. Bu asla kabul edilmezdi. Bunlar nasıl ve ne için geldiler?"

Günler geçtikçe Ade Türk kızlarını daha iyi tanımaya başladı. Yavaş yavaş kafasındaki soruların cevabını da onların yaşantısından öğreniyordu. İki kültür arasındaki farklılıkları öğrenmeye başladı. Dershanedeki kızlar Endonezyalı kızlara çok zaman ayırıyorlar, onlarla yakından ilgileniyorlardı. Kendilerini insanları eğitmeye adamışlardı. Ade, "Bazı sorular sordum fakat dil yetersizliğinden Hatice ve arkadaşlarından tatmin edici cevaplar alamadım. Hatice benden daha gençti. Dil yetersizliğinden çok anlaşamıyorduk. Fakat onu annem gibi kendime yakın hissediyordum, hatta anne gibi görmeye başladım. Bana İslamiyet'i propaganda yapmıyordu ama hal dili ile öğretiyordu. Evin bütün işlerini yapardı. Üstelik birde bize yardım ederdi." dedi.

Hoca Efendi'nin, "Hal dili ile hal olunmayacak problem yoktur," ifadesi aklıma geldi. Hatice evin yemeklerini yapar. Ade'ye yemek

yaparken yardım ederdi. Akşam namazına doğru üniversiteli kızlar gelir, namaz kılınır, tesbihat yapılır. Sonra yemek yerlerdi. Ade, "Hafta sonları da evimiz dolup taşardı. Önce namaz sonrası yapılan zikirlere katılayım mı katılmamayım mı diye tereddüt ettim." deyince tekrar hıçkırıklara boğuldu. Meğer o günkü kızlardan biri Türkiye'ye dönmüş, evlenmiş, 16 Temmuz darbe tiyatrosundan sonra hapse atılmış. Ade onu da hatırladıkça gözyaşlarına hakim olamamıştı.

Endonezya'ya ilk gelen Halim, Murat, Mehmet ve Hekim de aynı şeyleri yapmışlardı. Firman Kartiman onları anlatırken, "Evleri bir toplum merkezi gibi çalışıyordu." demişti. Ade'nin ifadelerine göre ilk açılan kız dershanesi de bir toplum merkezi gibi veya bayanları eğiten bir zaviye gibi olmuş.

Endonezya yaklaşık üç asrı Sömürgeciler tarafından idare edildiğinden beyazlar ile onlar arasında duvarlar örülmüş. Bir beyazın cildi koyu olan bir Endonezyalı ile aynı sofrada oturması hayal dahi edilemezdi. Şimdi ise bir beyaz onlara hizmet ediyor, her türlü ihtiyaçlarında kendilerine bir hizmetçi gibi yardıma koşuyor. Bu inanılmaz bir durumdu. Hatice ve arkadaşları bunu yaparken onlarda sömürgeci beyazlar hakkında oluşan bu algının farkında bile değillerdi. Onlar büyüklerinden ve ablalarından rengi dini ne olursa olsun bir beklenti içine girmeden herkese hizmet etmeyi öğrenmişlerdi.

Hatice'ye Ade'yi sordum. O, "Ade kısa zamanda dershane hayatına uydu. Çok mesafe katetti. Disiplinli olmayı öğrendi. O da bizim gibi gelen giden Endonezyalı kızlara hizmet etmeyi öğrendi. gönüllü işler yapmaya başladı. Doğrusu ben de Ade'nin fedakârlığına hayran kadım." dedi.

Ade onlara Bahasa öğretirken kendisi de Hatice ve arkadaşlarından Türkçe öğrenmeye başlar. Bir defasında Hatice küçük bir kitap getirip Ade'ye verir. Fethullah Gülen Hoca Efendi'nin 'Küçük Dünyam' kitabıdır. İkisi beraber bu kitabı Bahasaya tercüme ederler. Ade ilk defa Hoca Efendi ile ilgili bilgi sahibi olur.

Ade'ye dershanede kalırken "Türk kızlarından neler öğrendin?" diye sordum. Ade, "Çok şeyler öğrendim fakat iki tanesini unutamıyorum. Birincisi, ne olursa olsun sabretmemiz gerektiğini öğrendim. Bunu bir hikâye ile anlatmak istiyorum. Bir defasında adamın biri kumsalda denizyıldızlarını kurtarmaya çalışıyor. O her gittiğinde birkaç tane kurtarabiliyor. Bir başkası ona 'Sen bütün denizyıldızlarını kurtaramazsın,'

der. O da, 'sadece birini bile kurtarırsam bu yaptıklarım değer' cevabını verir. Bizim görevimiz bir kişi de olsa (imanını) kurtarmaktır." Türklerle ile görüşürken hemen hemen hepsi Endonezyalılardan sabretmeyi öğrendik, dediler. İlk defa bir Endonezyalı da Türklerden sabretmeyi öğrendiğini duydum. Ade'nin ikinci öğrendiği şey de daima ümitvar olmaktı.

Hatice'ye Ade'yi sordum. Yirmi yıl geçmiş ama onlar hala birbirileri ile irtibat halindeler. Hatice dershanede kalan diğer Endonezyalı kızların bir kısmı ile de hala irtibatını devam ettiriyor. Hatice kendisi Endonezya'dan ayrıldıktan sonra o dershaneye gelen kızların topluma hizmette kat ettikleri mesafe ve kişisel gelişimine hayran kalmış. O kızların çoğu başkalarına yaşantıları ile örnek bir model olmuşlar. Onlar da kendilerini eğitime adamışlar. Hatice onların bu hallerini duydukça seviniyor ve, "Türkiye'de iken böylelerin yetişmesi rüyamdı. O rüyalarım Endonezya'da gerçekleşti." diye Allah'a şükrediyor. Ade ve eşi hala Hizmet okullarında çalışıyorlar. Onlar pek çok sıkıntılar ile karşılaştılar ancak yılmamışlar. En son görüştüğümde Medan şehrinde yeni açılan bir okulda çalışmak için hicrete hazırlanıyorlardı.

Hatice'ye 1990'lı yılların sonunda ülkede olan isyan ile alakalı hatıralarını sordum. O da yakılan binalar, yağma edilen alışveriş merkezleri görmüş, sokakta öldürülmelere şahit olmuş. Ülkede onların da hayatı tehlikede idi. Çünkü bütün yabancılar ülkeyi terk ediyordu. Hatice, "Ben Türkiye'den ayrılmadan önce benim belletmenim Endonezya'da karşılaşabileceğim sıkıntıları bana teker teker saydı. Bana, 'bazen yiyecek bulamayabilirsiniz. Aç kalabilirsiniz. Sağlıkla alakalı Türkiye'de olan imkânlar orda yok. Bu konuda da zor durumda kalabilirsiniz. Güvenlik sorunu ile karşılaşabilirsiniz,' demişti. Biz buna manen hazırlanmıştık." Hatice kendisine söylenen her şeyle karşılaşır. İlk gittiğinde yemekleri yiyemez. Bazen aç kalır. Hastalandığında doktor bulmakta zorlanır.

Hatice, "Rehber ablamın bana dediği her şeyle karşılaştım. Hatta ülkede isyan olunca şehit olabilirim diye kendimi manen hazırladım." dedi. O ülkede isyan olurken, hayati tehlike varken, "Büyük riske rağmen kalplerimizde korku yoktu. Kanaatimce o halimiz Allah'ın bir inayeti idi. Yoksa beyazlara saldırılar var ve sizde beyazsınız ama korkmuyorsunuz." dedi.

Unutulmayan Korkutucu Gün

Bandung şehrinde Uluslararası Pribadi Okulunun yeni bir şubesi açılmıştı. Hatice de okulda öğrenci kayıt işleri ile görevlendirilmişti. Kendisi öğrenci vizesi olduğu için Endonezya'da çalışma izninin olmadığının farkında değildi. Okulda çalışan birisi eşi okulda işe alınmadığı için kızmış ve Hatice'yi polise şikâyet etmişti. Göçmenlik Dairesinden görevliler gelip Hatice'yi götürdüler ve nezarete attılar. Görevliler kendisine haşin davranıyorlardı. Görevliler bütün gün nezarette tutulan Hatice'ye çeşitli sorular sordular. Görevliler onu sanki başka bir ülkenin ajanıymış gibi sorguya çektiler.

Hatice, "Bana, neden ülkenden ayrıldın? Neden Endonezya'ya geldin? Annen baban nerede? Bu şehirde işin ne? diye sordular. Ayrıca hiç alakası olmayan nice sorular vardı. Hepsine cevap verdim."

İsyan zamanında korkmayan Hatice, nezaretteyken korkmuştu. O zaman okulda müdürlük yapan Hüdai Bey, Yanboo Vakfı Başkanı Aip Saefudin'i arar. O eski milletvekili olduğu için bazı tanıdıklarını devreye koyar ve Hatice'yi serbest bırakırlar. Hatice o günü, hem ülke, hem da halk olarak çok sevdiği Endonezya'daki en korktuğu gün olarak hatırlıyor.

Bir Gün Evli Bir Bekâr

Hatice 18 yaşında Jakarta'ya uçarken tabii olarak yolda çok heyecanlı idi. İlk defa yurtdışına çıkıyordu. Geldikten iki gün sonra Jakarta Üniversitesinde Bahasa dil kursuna kayıt yapar. Kayıt yapmadan önce çevresindekilerden kendini sınıfta nasıl tanıtacağını öğrenir. Endonezya'da bir adet vardır. Kendini ilk defa tanıtırken bekâr veya evli olduğunu da söylersin. Hatice'nin kurstaki ilk gününü ondan dinleyelim. "Sınıfta herkes kendini tanıtıyordu. Sıra bana geldi. Biraz heyecanlıydım. Adımı, ülkemi, ne yapmak istediğimi söyledim. Sıra evli veya bekâr olduğuma geldiğinde heyecandan karıştırdım ve 'Belum menikah' ve sonra ' Sudah mekinah' dedim. Baktım herkes bana acayip acayip bakmaya başladı. Hata yaptığımı anladım. O an çok utandım. Meğer son cümlemde, 'Bir gün bekârım bir gün evliyim' demişim." Hatice bu iki kelimeyi de bu dil kazasını da unutmaz.

Hastayı Tokatlama

Astri 1999 yılından itibaren Hizmet gönüllüleriyle tanıştı. Daha sonra Godja Maga Üniversitesinde Türkçe öğretmeni Cumhur Çil ile evlendi. Dört çocuk annesi olan Astri, Fountain Dergisinin Bahasa dilindeki Mata Air Dergisinin editörlüğünü yapmaktadır. Günleri dolu dolu geçen Astri hep hayırlı şeyler ile meşgul olduğu için şikâyetçi değil ve Allah'a çok müteşekkir. Astri'nin Babası, bu kitabın beşinci bölümde anlattığımız gibi Jafar İbrahim çok temiz bir insan. Annesi de sonradan Müslüman olmuş; ama Türkçe'deki tabirle, tam bir Müslüman.

Böyle bir ailede büyüyen Astri, mutluluğu maneviyatta aradı. Önce Kur'an okumayı öğrendi. Daha sonra İslami bilgisini geliştirdi. Hala da öğrenmek için çok gayret ediyor. Öğrendikleri ile toplumda yaşananları mukayese edince, arada bir tezat olduğunun farkına vardı.

Bilgisi vardı, dindar bir aileden geliyordu ama tabiri caizse gözleri İslam'ı, ahlaki hayatında yaşayan örnek modeller arıyordu. Evlendikten sonra aradığını bulduğu kanaatindedir. Astri eşi vasıtasıyla kendisini Hizmet Gönüllüleri içinde buldu. Onun hayat hikâyesi kendi başına bir kitap olabilir. Ancak konumuzla alakalı birkaç hatırasını okuyucularımıza arz etmekte çok büyük bir fayda görüyorum.

Türkiye'den gelen hiçbir Hizmet Gönüllüsünün eşi Bahasaca bilmiyordu. Dolayısıyla ve özellikle hasta oldukları, hastaneye yattıkları veya doğum yaptıkları zaman tercümana ihtiyaç duyuyorlardı. Astri zamanı el verdiği müddetçe onlara tercümanlık yapıyordu. Daha önce Türkçe kursuna gitmiş olmasının yanı sıra eşinin de Türk olması sayesinde Türkçe'yi çabucak öğrenmişti. Ancak,Türkçe dışında üç dil daha biliyor olması da yabancı dilleri çabucak öğrenme konusundaki doğal kabiliyetini ortaya koyuyordu.

Astri'ye "Unutamadığınız hatıralarınızdan bahseder misiniz?" diye rica ettim. Meğer onda Hizmet Gönüllülerin eşlerinin yaptıkları fedakârlıklar, çektikleri zorluklar ile alakalı çok hatıraları varmış.

Astri anlatıyor; "Bir defasında bir Hizmet Gönüllüsünün eşi hastaydı. Tercüman olarak yardımcı olup olamayacağım soruldu. Memnuniyetle kabul ettim. Bu hatıramı anlatırken siz buna delilik diyebilirsiniz. Bayan ciddi bir rahatsızlık için hastanede ve ben de yanında tercüman olarak bulunuyorum (Astri ismini vermekten çekindi). Eşi yanında ama onun yapabileceği bir şey yok. Hatırladığım kadarı ile bir okul veya başka bir şehirde yeni açılacak bir okul ile ilgili önemli bir toplantısı vardı. Hasta olan bayan eşinin bu toplantısından haberdardı;

Beyine, ' Toplantıya git. O toplantı çok önemli. Nasıl olsa Astri yanımda. Ona bana yardımcı olur.' diyerek, ondan gitmesini rica etti. Ben bunu duyunca adeta şok oldum. Bizim Endonezya kültüründe bir bayanın böyle bir fedakârlık yapması hayal bile edilemez. Buna delilik derler. Çünkü böyle zor durumda olan birinin eşini terk etmesi mümkün değil. Fakat bu bayan Endonezyalı çocukların eğitimini kendi sağlığına tercih ediyordu."

Hasta bayanın yaptığı fedakârlık burada bitmiyor. Dahası da var. Astri anlatmaya devam ediyor. "Doktor geldi. Önce hastaya teşhis konulması için ve ameliyat olmadan önce bel kemiğinden bir miktar sıvı almaları gerekiyordu. Yalnız bunu anestezi yapmadan yapılması gerekliydi. Doktor nasıl yapılacağını hastaya anlattı. Hastaya bir ilaç verilecek. Ancak bu ilaç hastada uyku meydana getiriyor; ve eğer hasta uyursa sıvının alınması bir işe yaramayacak. Yani hastaya ilaç verildikten sonra kesinlikle uyumaması gerekir.

Doktor bana ' Onu hep konuşturacaksın. Bütün bunlara rağmen uyumaya çalışırsa yüzüne tokat vuracaksın.' dedi. Ben bunu hasta bayana tercüme ederken bile ağladım. Onun yüzüne nasıl, hem de şiddetli bir şekilde, tokat vurabilirdim ki? O benim manevi ablam, rehberimdi. Şimdi benden çok saygı duyduğum bu ablamı şiddetli bir şekilde tokatlamam isteniyor. Ben bunu nasıl yaparım? Hasta abla bana, ' söyleneni yap' dedi. Doktor eğer hasta uyursa çok bekleyip yeniden başa dönmemiz gerekecek. Onun için tek çare hastayı uyutmayacaksın' diye sıkı sıkı tembihledi." Astri bu hatırasını anlatırken o günü tekrar yaşıyor gibi yine ağladı.

Astri manevi ablası olan hastadan daha ilaç verilmeden helallik diler. Doktor ilacı verir. Astri daima onu konuşturmaya çalışıp uyanık tutmaya çalışır. Fakat verilen ilacın tesiriyle hastanın uykusu gelir. Astri'nin onu doktorun istediği gibi belli bir süre uyanık tutması gerekmektedir. Onu sürekli olarak konuşturur. Ama buna rağmen hasta uyuklamaya başlayınca ağlaya ağlaya yüzüne bir tokat vurur. Biraz sonra bir daha, ve bir daha derken, birkaç defa vurur. Süre dolunca doktor gelir ve bel kemiğinden o sıvıyı alır. Astri daha sonra ağlayarak ablaya sarılır, tekrar tekrar helallik diler. Abla da ona yardımcı olduğu için çok teşekkür eder.

Hasta olan Hizmet göllüsünün yeni açılacak bir okul için yapılacak toplantıyı, kendi sağlığına tercih etmesi, ve eşinin gitmesini

istemesi, hem eşi hem de kendisi için çok büyük bir fedakârlıktır; ki buna İslam literatüründe 'isar' yani başkalarını her konuda kendisine tercih etme denilir. Sahabenin hayatında bu tür hadislerin yüzlercesi kaydedilmiştir. Başkalarını kendisine tercih etme mânâsına gelen îsâr; ahlâkçılara göre, toplumun menfaat ve çıkarlarını şahsî çıkarlarından önce düşünmek demektir. Tasavvuf erbabınca ise "îsâr"; en hâlisâne bir tefânî düşüncesiyle topyekün şahsîliklere karşı bütün bütün kapanıp, yaşama zevkleri yerine, yaşatma hazlarıyla var olmanın unvanı kabul edilegelmiştir.

Hatırıma gelen iki tanesini okuyucularımız kıyas yapsınlar diye naklediyorum. Sahabinin bu davranışı isarın zirvesi olarak bilinir.

Kurtubi'nin tefsirinde geçer. Abdullah İbn-i Ömer -radıyallâhu anhümâ- hazretlerinin anlattığı şu hadise Ashâb-ı Kirâm'daki îsâr ruhunu aksettirmektedir: "Yedi ev vardı, hepsi de yoksuldu. Birisi bu evlerden birine bir koyun kellesi gönderdi. Ev sâhibi, komşusunun daha muhtaç olduğunu düşünerek kelleyi diğer komşuya gönderdi. İkinci komşu da aynı düşünceyle kelleyi üçüncü komşuya gönderdi. Bu şekilde kelle yedi ev arasında dolaştıktan sonra tekrar ilk hediye edildiği eve gönderildi."[1]

Taberi'nin tefsirinde geçer. Hazreti Ebû Hüreyre anlatıyor: Bir gün Huzur-u Risaletpenâhî'ye birisi geldi. Allah Rasûlü'ne yaklaştı ve şöyle dedi: "Yâ Rasûlallah! Birkaç günden beri yiyecek bir şey bulamadım. Üst üste aç olarak oruca niyetlendim." Allah Rasûlü etrafına nazarını gezdirdi. Fakat onu evine götürüp misafir edecek kimse göremedi. Neden sonra Allah Rasûlü'nün çok sevdiklerinden Ebû Talha ayağa kalktı ve: "Yâ Rasûlallah, onu ben misafir edeyim." dedi. Sonra da alıp evine götürdü. Her şeylerini İslâm uğrunda harcayan bu insanların ellerinde avuçlarında hiçbir şey kalmamıştı. Ara sıra evlerinde bir çorba ya pişerdi veya pişmezdi. İhtimal o gün, hanımı Ümmü Süleym çocuklarına bir parça çorba yapabilmişti ve onu çocuklara içirecekti. Misafir eve gelince karı koca aralarında konuştular: "Bu gece çorbayı Allah Rasûlü'nün misafirine yedirelim. Biz nasıl olsa bugün de aç olarak oruç tutabiliriz. Çocukları ikna edip yatırırız. Sabah onların da çaresine bakarız." Yapacakları şey şu idi: Yemek sofraya konunca, hanım yanlışlıkla mumu

1 https://www.herkul.org/bamteli/isar-ruhu-baskalarini-kendine-tercih-etme-ufku/

söndürecek ve ev sahibi kaşığını boş getirip götürecek.. zira çorba iki kişiyi doyuracak kadar değildi. Böylece misafir de karnını doyuracaktı. Plânladıkları gibi de yaptılar. Derken sabah oldu ve sabah namazında da Allah Rasûlü'nün arkasında yerlerini aldılar. Allah Rasûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) sabah namazını kıldırdı. Yüzünü onlara döndü, sonra da Ebû Talha'yı ve misafirini arayarak onlara sordu: "Bu gece ne yaptınız ki, hakkınızda şu âyet nazil oldu."[2]

"Kendileri sıkıntı içinde bulunsalar dahi başkalarını kendi nefislerine tercih ederler." (Haşr: 9)

Medeniyetleri isar ruhuna sahip olanlar kurmuşlar. Bu isar ruhu gidince de medeniyetler yıkılmaya başlamıştır. İsar bütün peygamberlerin, sahabelerin, evliyaların ve hak yoluna kendini adayanların karakteridir. Ayrıca çök önemli ahlaki bir prensibdir. Ensar'ın Muhacirlere yardımı bunun en güzel örneğidir.

Astri sahabe fedakârlığına ait hikâyeleri tarih kitaplarında okumuştu. Fakat şimdi ilk defa bunu müşahede ediyordu. Asri, "Kendimi Türk öğretmenlerin yerine koyuyorum. Ben dört çocuk annesiyim. Ben kızımı binlerce kilometre uzaktaki bir ülkeye gönderebilir miyim? Bu Endonezyalı bir anne ve baba hiçin hayal bile edilemez. Hatta değil başka bir ülkeye, belki bir başka şehre bile zor gönderirler. Türkiye'de daha iyi Üniversiteler var. Ama onlar orada değil, buraya gelip okumak istiyorlar." Astri bu fedakârlıkları anlatırken tekrar gözyaşlarına hakim olamadı.

Hicret Kolay mı?

Ömer öğretmen yaklaşık yedi aylık hamile eşi Gülsüm ile doktordan uçabilir raporu aldıktan tayin edildiği Uluslararası Pribadi Okulunda öğretmenlik yapmak üzere Jakarta'ya uçar. Hamile bir bayan için hicret kolay değildir. Bir de oraya gittikten sonra babası daha once vefat ettiği için baba yerinde olan abisinin vefat haberini alır. O günkü şartlarda cenazeye de gidemez. Ömer öğretmen de diğer bütün öğretmenler gibi çok meşguldür. Fakat o vazifesi icabı çok defa şehir dışına çıkmakta başka eyalet veya şehirlere gitmektedir. Evde yalnız kalan eşi Gülsüm için kolay değildir fakat o şikâyetçi de değildir. Ömer öğretmen kısa dönem

2 http://www.herkul.org/bamteli/fedakarlk-ufku-azsar-ruhu/

askerlik yapması için Türkiye 25-30 günlüğüne gitmesi gerekmektedir. Ayrılmadan önce eşi Gülsüm'e, " Hakkını helal et. Bu gidişim biraz uzun olacak." dedi. Eşi Gülsüm son bir yıldır onun evde olmadığı günlerin çetelesini tutmuştur. Beyine, "Son bir yıldır 182 gün şehir dışında idin. Alışkınım." dedi. Bu sadece Gülsüm'ün kaderi değildir. Hizmette gece gündüz koşup koşturan pek çok Hizmet Gönüllülerinin eşlerinin kaderidir.

Ömer daha sonra anlar ki eşi Gülsüm ilk yılda hemen hemen her gün sessizce gözyaşları dökmüştür. Ama eşinin bir yılda 182 gün dışarıda olduğuna şikâyetçi olmamıştır. Kim bilir belki o gözyaşları Allah katında dua hükmüne geçmiş ve nice başarılara vesile olmuştur.

Gerçekleşen Rüyalar

Resûlullah (aleyhissalatu vesselam) buyurdular ki: "Mü'minin rüyası, nübüvvetin kırk cüzünden bir cüzdür. Bu rüya, anlatılmadığı müddetçe bir kuşun ayağında (takılı vaziyette) durur. Anlatılacak olursa hemen düşer." Ebu Said (radıyallahu anh) anlatıyor: "Mü'minin rüyası, nübüvvetin kırk altı cüzünden bir cüzdür." Bu konu ile alakalı birinci bölümde geniş izahat verilmişti. Bu araştırmayı yaparken çok kimseler gördükleri rüyaları da kayıt ettim. Bu rüyalar pek çoğunun gerçekleştiğinin de farkına vardım. Bunlardan bazılarını bu bölümde arz edeceğim.

Yeşil Disk

Arkadaşları Astri'nin çok rüya gördüğünü söylediler. O çok rüya gören birisi ancak önceleri anlatmaktan çekindi. Fakat ben biraz ısrar edince birkaç tane anlattı.

Bir defasında rüyasında çalılık bir yerde yüzlerce insan bir tarafa doğru koşuyorlar. Astri de onların içinde nefes nefese kalmış fakat o da koşuyor. O koşarken iki defa tökezledi ve düştü. İlk iki düşüşten sonra kalkıp tekrar herkes gibi aynı yöne doğru hızla koşmaya devam etti, fakat tekrar düştü. Üçüncü düşüşte bir insan ona göründü ama yüzünü göremedi. O kişi ona yeşil kaplı bir kitap verdi. Kitabın üzerinde ne yazar ismi ne de kitabın ismi yazılı idi. Astri'ye, "Bu kitabı okursa bu çalılı yerde koşmaktan ve sıkıntılardan kurtulacağını," hissettirdi. Ondan sonra Astri uyandı fakat rüyanın ne manaya geldiğini anlayamadı.

Aradan birkaç gün geçince kocası Cumhur'un arkadaşlarından biri Cumhuru ziyarete gelir ve ona yeşil bir flopi disket verir. Bilindiği gibi 90'lı ve 2000'li yılların başında bu flopi disketler kullanılırdı. Cumhur'un arkadaşı diskette Fethullah Gülen Hoca Efendi'nin bazı kitaplarının dijital kopyasının olduğunu ve eğer mümkünse Astri'nin onları Bahasa'ya tercüme etmesini ister.

Cumhur yarı şaka yarı ciddi ve biraz da şaşkın bir halde ona, " Ooo Senin tercüme işine girdiğinden haberim yoktu." der ve ona yeşil flopi disketi uzatır. Astri disketin üzerine bakar. Her hangi bir şey yazılı değil; İsim veya başka bir detay da yok. Astri'nin hemen aklına rüyasında kendisine verilen ve üzerinde yazar ve adı olmayan yeşil kitap aklına gelir. Disketi alıp bilgisayara koyunca bir bakar ki Hoca Efendi'nin kitaplarının dijital kopyaları var. O gün için henüz Türkçesi o kadar iyi değildir. Hele hele Hoca Efendinin kitaplarını tercümede daha da çok zorlanacağını anlar. Çünkü kitapların dili ağırdır. Ancak Astri gördüğü rüyaya binaen tercüme etmeyi kabul eder. Daha sonra öğrenir ki bu tercüme işi büyük bir projenin parçasıdır. Bu kitaplar Bahasaya tercüme edilip Hoca Efendinin resmi web sitesine konulacak. Dolayısıyla tercümenin mükemmel olması gerekmektedir.

Astri, kitapları tercüme ederken hem dini bilgisi gelişir, hem de maneviyatının güçlendiğini hisseder. Öte yandan Hoca Efendi ve Hizmet hareketini daha iyi anlamaya başlar. Kitapları tercüme ederken bazen o kadar etkilenir ki, gözyaşlarını tutamaz, ağlar. Özellikle belli cümleleri nasıl tercüme edeyim diye üzerinde düşünürken çok duygulanır. Mesela ma'rifetullah, ahiret hayatı, fedakârlık, adanmışlık ruhu, bütün insanlığa hizmet konuları, onun maneviyatı üzerinde silinmeyecek derin izler bırakır. Kitaplardaki her konu onun manevi dünyasına farklı renkler katar.

O kitaplar tercüme etme işi Astri'nin birkaç yılını alır. Bu vesile ile Türkçesi de çok gelişir. İslam'a bakış açısı ve yaşantısına çok etki eder. Bu vesile ile Hoca Efendinin alimliğini de daha iyi anlamış olur. O tercümeler onun hayatında adeta yeni bir dönüm noktası olur. Dahası, tercümeleri yaparken kendisine sunulan maddi teklifleri de kabul etmez ve gönüllü olarak yapar. Astri, "Kitapların tercümeleri ruhumda öyle bir manevi etki bıraktı ki, kelimelerle ifade demem." dedi. Tercüme işi Astri'nin kafasındaki, din ile ilgili pek çok sorunun da cevabını bulmasını sağlar. Astri, "Rüyam çıktı." dedi. Rüya ve tercümeleri Cenabı Allah'ın

bir nimeti olarak görür. Ayrıca bu tercümeler onun kendini yaşadığı topluma hizmet etmeye daha çok adamasına vesile olur.

Bagajını Bırak!

Hizmet Hareketinde hicret önemli bir prensiptir. Hareket içinde tayine tabi olanlar değişik zamanlar diliminde başka şehir veya ülkelere hicret ederler. İhtiyaca binaen bazen iki, bazen üç, bazen de dört veya beş yıl içinde hicret ederler. Bunu yaparken de kendilerine sahabeyi örnek alırlar. Sahabe o günkü şartalarda otuz yıl içinde üç kıtaya yayılmıştı.

Hicretin fazileti ile ilgili çok ayet ve hadis ve âlimlerin görüşleri vardır. Birkaç tanesini burada zikretmekte fayda mülahaza ediyorum.

"Allah yolunda hicret eden kimse, yeryüzünde çok bereketli yer ve genişlik bulur. Allah ve Resulü uğrunda, [onların rızasını kazanmak için, onların emirleri ile] hicret ederek evinden çıkan kimseye, ölüm gelirse, artık onu [bol bol] mükâfatlandırmak da Allah'a düşer." (Nisa:100)

"Zulme uğradıktan sonra Allah (yolun)da hicret edenleri, dünyada güzel bir yere yerleştireceğiz. Ahiret mükâfatıysa çok daha büyüktür. Keşke bilselerdi. (Ama kâfirler bilmezler.)"(Nahl: 41)

Peygamber efendimiz, ahir zamanda, Müslümanların garip olacaklarını haber verip, (Fitne zamanında yapılan ibadet, [Mekke'den Medine'ye] benim yanıma hicret etmek gibidir) buyurmuştur.

İmam Rabbani hicretin faziletini anlatırken, "Ashabı Kehf'in köpeği Kıtmir bile onlarla hicret ettiği için Kur'an'a girdi." diye yazar.

Cumhur ve Astri'de hicret etmek istediler. Astri çok işler yapıyordu. Özellikle Türkçe'den Bahasaya çeviri yapan tek kişiydi. Kendisine ihtiyaç olmasına rağmen Cumhur ve Astri hicret etmeye karar verir ve ilgili yerlere bu karalarını bildirirler. Astri de hicretin mükâfatını okumuş o da başka bir ülkede yeni insanlarla tanışmak ve hizmet etmek istiyordu. Daha önce de gitmek istemişlerdi. Ancak okullar direktörü özellikle Astri'ye var olan ihtiyaçtan dolayı teklifleri kibarca geri çevirmişti.

2000 lı yıllardaonlar gitmek isteyince bu defa istekleri kabul edildi; ve tayinleri Özbekistan'a çıkar. Gitmeyi seve seve kabul ettiler. Evlerdeki eşyalarını sattılar. Biletlerini aldılar ve yol hazırlıklarına başladılar. Ertesi gün Özbekistan'a uçacaklar. O gece bir arkadaşın evinde misafir

olarak kalırlar. Astri anlatıyor. "O gece rüyamda elimde iki tane bagajım var. Hicret etmek için havaalanına gidiyorum. Yolum Uluslararası Pribadi Okulun önünden geçiyor. Tam okulun önüne geldiğimde içeride Hoca Efendi'nin vaaz ettiğini gördüm. Bina da değişmiş ve modern bir hale getirilmişti. Dış görünüşü çok güzel olmuştu. Ben, acaba hicret edeceğim için yoluma devam edeyim mi, yoksa kalıp vaazı dinleyeyim mi diye bir an tereddüt yaşadım. Sonra biraz dinleyeyim. Daha sonra giderim diye karar verdim. Elimdeki bagajları yere koyup Hoca Efendi'yi dinlemeye başladım. Hoca Efendi vaazına ara verip, 'Kızım Astri sen gitme burada kal. Burada sana ihtiyaç var.' dedi. Ondan sonra uyandım. Kendi kendime hicret edeceğimiz için onun etkisinde kalmışım."-dedim.

Astri ve eşi Cumhur havaalanına giderler. Onlar kuyrukta bagajlarını vermeği beklerken, Cumhur'a birisi telefon eder ve derki, " Özbekistan'a gitmeyin. Orada bir problem var. Özbek Hükümeti Hizmet okullarını kapatıyor. Dolayısıyla siz de gitmeyin." Astri ve eşi Cumhur havaalanından geri dönerler. Birkaç yıl sonra okul binası restore edilir ve aynen Astri'nin rüyasında gördüğü hâlihazırdaki görünüşü gibi olur.

Çözülmeyen Sır: Hastanın Şiiri

Mata Air 2014 yılından beri üç ayda bir Bahasaca yayınlanan bilimsel ve maneviyata ağırlık veren bir dergidir. İngilizce yayınlanan Fountain Dergisine çok benzer. Kurulduğundan bu yana Astri bu derginin editörlüğünü yapmaktadır. Kendisi zaman zaman dergi ile alakalı seminerler verir ve halka açık konuşmalar yapar. Bununla hem dergiyi tanıtır ve hem de okuyucu ile bir araya gelir, ve onları dergi hakkında sevdikleri şeyler ve eleştirilerini dinler. Astri dergi ile alakalı başından geçen ilginç bir hikâye anlattı.

"Bir defasında Yogyakarta'daki Uluslararası Kasatuan Bangsa Okulunda veli ve öğrencilere dergi ile alakalı bir seminer verdim. Ben konuşmamı yaparken ön sırada oturmuş bir bayanın uzun bir müddet ağladığını gördüm. Konuşmam bitince ağlayan bayan bana yanaştı ve benimle konuşmak istediğini söyledi. Onun hala gözlerinden yaşlar akıyordu. Doğrusu ben de şaşmıştım ve merak etmiştim. Acaba bu bayan niçin ağlıyor. Bayan bana, 'Uçakla yaklaşık üç saat mesafedeki

Resim 42

Kalimantan adasından sadece bu seminere katılmak için geldim,' dedi." Astri hayret eder. Bu bayan üç saat mesafeden nasıl olur da sırf bu seminere katılmak için gelir?

Dora adındaki bayan kendini tanıttıktan sonra; bir çocuğunun daha önce bu okulda okuduğunu söyledi. Kocası kanser olmuş. Doktorlar üç aylık ömrünün kaldığını söyleyince, son günlerini memleketi olan Kalimantan adasında geçirmek istemiş. Böylece ailece Kalimantan adasına dönmüşler. Kocası Mata Air dergisine de abone idi. Vefat etmeden birkaç gün önce yukarıdaki dergi kapağında görülen şiiri ezbere okur. Dora önce ne olduğunu anlamaz. Belki de hastalığın etkisidir diye düşünür. Kocası defalarca tekrar tekrar okuduğu için kendisi ve kızı da o şiire aşina olurlar. Hatta Dora şiiri ezberler. Kocası Doraya ayrıca bu dergiye mutlaka abone olmaya devam etmelerini, ve her sayısını da okumalarını sıkı sıkı tembihler. Adamcağız sonra vefat eder.

Aradan bir hafta geçince Mata Air derginin son çıkan sayısı ellerine ulaşır. Dora'nın kızı dergiye bakınca babasının okuduğu dörtlüğün derginin kapağında yazılı olduğunu görür (resim 42). Annesine, "Anne bak. Babamın okuduğu şiir bu derginin kapağında," der. Dora dergiye bakar. Kızının dediği doğru idi. Kocası hep bu dörtlüğü tekrar etmişti. Anne kız birbirlerine onun bu şiiri nerden öğrendiğini merak ederler. Dergi, vefatından bir hafta sonra gelmişti. Peki ama, vefat eden eşi, o

tarihte henüz yayınlanmamış olan bu şiiri nasıl ve üstelik ezbere okuyabiliyordu?

Dora Uluslararası Kasatuan Bangsa Okulunda veliler için kurulan Whatsup gurubuna üye idi. Mata Air editörü gelip konuşma yapacak diye bir mesaj alınca kocasının bu şiiri nasıl öğrendiğini öğrenmek için bu seminere gelmiş. Derginin kapağında çıkan şiirin yazarı kapakta olmadığı için onun editöre ait olduğunu zannetmiş. O, belki editör kocamın bu şiiri nasıl öğrendiğini bana söyler diye uçakla üç saatlik yoldan gelmiş.

Astri şiirin Muhammed Fethullah Gülen'e ait olduğunu söyler. O kendisinin bunu Bahasaya ilk defa tercüme ettiğini ve dergide ilk defa çıktığını söyler. Bu sefer Dora tekrar ağlamaya başlar. Astri de gözyaşlarını tutamaz ve o da ağlar. Ne Dora ne Astri ne de başkası Dora'nın kocasının bu şiiri nasıl ezberlediğini hiç bir zaman bilemeyecek. Bu böylece bir sır olarak kalacak.

Astri bunları anlatırken bana, "Keşke Hizmet hareketi daha erken Endonezya'ya gelip okullar kursaydı. Bugün etkisi daha iyi olacaktı. Okullar daha çok model olacaktı. Çünkü bu okullar eğitimde din ile moderniteyi birleştirmişler. Böyle bir model Endonezya'nın gelişmesi için şarttır." dedi.

Anne Rüyası

İnsanlarda altıncı bir his olduğu söylenir. Bu hissin annelerin kendi çocukları hakkında daha ziyade geliştiği söylenir. Onun için onların çocukları hakkında iyi veya kötü bir şey olacağını daha önceden algılama ihtimalleri yüksektir. Buna bir de takva sahibi annelerin doğrulukları eklenince, onların çocukları hakkında gördükleri rüyalar çok defa doğru çıkar.

Sükan 2015 yılında üniversiteyi bitirir. O da arkadaşları gibi yurtdışına gidip oralarda öğretmenlik yapmak istemektedir. Anne ve babası özelikle de annesinin gönlü buna pek razı değildir. Anne şefkati bu. Çocuk ne kadar büyürse büyüsün, hep yanında görmek ister. Ancak Sükan için yurtdışına gidip orada öğretmenlik yapmak, Sakarya Üniversitesinde okumaya başladığından beri bir gaye-i hayalidir. Anne baba istemese de o gitmeye kararlıdır.

Yurtdışına gidecek öğretmenler için bir seminer tertip edilmiştir. Sükan da bu seminere katılır ama nereye gideceği henüz belli değildir.

Sükan'ın annesi tam 20 gece üst üste rüyasında Sükan'ın Kırgızistan'da öğretmenlik yaptığını görür. Annesi bu rüyasından dolayı son derece üzgündür. Belki de kadıncağız daha önce gördüğü rüyalar çıktığı için bunun da çıkacağını tahmin etmektedir. Sükan ise 'Annem STV deki 'Ayna' programını her hafta izliyor. Psikolojik olarak onun etkisinde kalmıştır' diye düşünür. Seminerin sonunda Sükan'ın tayini Kırgızistan'ının başkenti Bişkek'e çıkar. Böylece annesinin rüyası da gerçekleşir.

Sükan, "Bişkek'e gidince ona ilk gelen öğretmenlerin çektikleri sıkıntılardan bahsettiler. Kimisi okulun tamirat işlerinde işçi gibi çalışmış. Bazen çocuklarına yiyecek alacak paraları olmamış ama onlar yılmadan eğitime devam etmişler." diye bana anlattılar. Doğrusu Sükan onların bu fedakârlıklarını hayranlıkla dinlerdi.

Sükan anlatıyor. "Bir hafta sonu, bir öğretmen arkadaşla Çin sınırındaki Karakol şehrindeki okula gittik. Okulun ve yatılı kısmın tesisleri çok fakirane idi. Okulda içecek su yoktu. Banyo yapacak temiz su da yoktu. Şehirde alışveriş merkezleri de yoktu. Sadece bakkal türü küçük yerler vardı. Okuldaki müdüre istemeyerek sordum. ' Siz burada ne yapıyorsunuz? Nasıl yaşıyorsunuz?' Çünkü müdür ve okuldaki öğretmenlerin bu zor şartlarda öğretmenlik yaptıklarına çok üzülmüştüm. Ayrıca akşam saat beşten sonra caddelerde ve sokaklarda sarhoşlar olurdu. Sokak ve caddelerde yürümek tehlikeli idi. O saatten sonra güvenlik problemi de vardı. Önce hep duyardık. Ama o şehirde fedakârlıkla alakalı daha önce duyduklarıma şahit oldum. "

Sükan tam sekiz yıl Kırgızistan'da öğretmenlik yapar. Orayı vatanı gibi sever. Daha sonra tayini Açe'ye çıkar. O daha Açe'ye gideceğini anne ve babasına söylememiştir. Amma annesi, "Oğlum rüyamda senin Türkiye'den çok uzak bir adada olan ve iki katlı bir okulda öğretmenlik yaptığını gördüm. Okulun çok büyük bir bahçesi var,"der. Sükan daha Açe'de gideceği okulu görmemiştir.

Sükan'ın Bişkek'ten ayrılması çok zor oldu. Pek çok öğrencisi ve velileri havaalanına onu uğurlamaya geldiler.Hem öğrenciler ve veliler, hem de kendisi havaalanında gözyaşlarını tutamadılar ve ağladılar. O Kırgızistan'ı, öğrencilerini ve velileri çok sevmiş ve o ülkenin adeta bir sevdalısı olmuştu. Hala da orayı seviyor ama bunun nedenini o da tam bilmiyor. Kırgızistan'dan ayrıldıktan sonra vize işlemleri için belli bir

müddet Türkiye'de kaldı. Sükan Türkiye'de henüz Açe'ye gitmeden evvel, birkaç hafta boyunca rüyasında Kırgızistan'daki öğrencilerini, velileri ve çalıştığı okulunu gördü.

Sükan anlatıyor. "Türkiye'deyim, ana vatanımdayım ama bana çok sıkıcı geliyordu. Vize işlemleri uzamıştı. Öğretmenlik ve rehberlik yapmadığım günler benim için çok sıkıcı oldu." O, Türkiye'de iken ve Açe'ye geldikten sonra da Kırgızistan'ı özlüyordu. Açe'ye gelince baktım ki okul tam annesinin rüyasında tarif ettiği gibi. O da hayret etti.

Açe'de iken Kırgız öğrenciler veya veliler telefonla onu arar, hem o hem de öğrenciler ve veliler de telefonda ağlarlardı. Açe'nin havası çok sıcak ve nemli idi. Sükan, "Bişkek'te her sabah kalktığımda pencereyi açar buz gibi tertemiz havayı içime çekerdim. Açe'de ise bundan mahrumdum." dedi.

Onun tesellisi daha önce tanıştığı Yusuf isimli bir arkadaşının Açe'de olmasıydı. Yusuf, Sükan'ın Açe'ye alışması için çok yardım etti. Daha sonra bir vize problemi nedeniyle Yusuf Endonezya'yı terk etmek zorunda kaldı. Okul müdürü Sükan'ın moralinin düşük olduğunun farkına vardı. Sükan, "Yeni gelmiştim. Okulda imtihanlar vardı. Okulda bir de o gün rehberlik toplantısı vardı. Bütün belletmenler bir araya gelmişler. Benim onlarla tanışmam istendi. Okulun ikinci katına çıktım. Odaya girince bir baktım ki 18 belletmenden 12 tanesi Kırgız, Özbek ve Kazak. O gün dünya benim oldu. Sanki bayram günüydü benim için. Onlarla kendi dillerinde konuşmaya başladım. Onlar da çok sevindiler. Ben de çok mutlu olmuştum." Onların varlığı Sükan'ın daha çabuk Açe'ye alışmasına vesile oldu.

Sükan mütevazı bir öğretmen. Bu işin hakkını veremiyorum diye kendisini sık sık hesaba çeker. O başka öğretmenler kadar başarılı olamıyorum diye üzülüyor. O artık Endonezya'ya alışmış. Orayı da seviyor. Ancak Kırgızistan sevgisi başka. Yurtdışında ilk defa Kırgızıstan'ı görmüş. İlk göz ağrısı gibi bir şey yani. Onun Türkiye'deyken bile Kırgızistan hasretini çekmesi ise anlaşılması zor bir hakikat. Sevdiren Allah sevdirmiş.

Amirbek'in Hikayesi

Amirbek, Hizmet gönüllülerinin Kırgızistan'ın Osh şehrinde kurduğu okulun mezunudur. Onun bu başarılı okulda okuması hayatında bir

dönüm noktası oldu. Onu da en çok etkileyen şey, okulundaki öğretmen ve belletmenlerinin manevi yaşantıları ve fedakârlıkları idi. Amirbek onların kendilerini öğrencilerinin eğitimine adamalarını asla unutmuyor. Onun okuduğu okuldaki belletmenler öğrencileriyle birkaç dakika görüşmek için her sabah onları okulun girişinde karşılarlardı. Onlar o karşılamayı bir fırsat olarak değerlendirir ve birkaç dakika öğrenciler ile konuşurlardı. Belletmenleri o kadar fedakârdı ki, okudukları üniversitede derslerini aksatırlardı ama, rehberliği asla aksatmazlardı. Hatta öğrencilerine çok fazla vakit ayırdıkları için bazen üniversitede sınıfta kalırlardı. Amirbek,"Onlar dini bize sözleri ile anlatmazlardı. Ancak yaşantıları ile bize gösterirlerdi. Mesela onlar çok şefkatli, merhametli, dürüst, çalışkan ve çok çalışan, kibar ve eğitime kendilerini adamışlardı," dedi.

Amirbek Osh'taki okuldan mezun olduktan sonra Türkiye'de 9 Eylül Üniversitesinde okur. Üniversiteyi bitirince akademisyen olma niyeti vardır. Fakat öğretmenlik ile alakalı bir seminere katıldıktan sonra kararını değiştirir ve öğretmen olur. Daha sonra Kırgızistan'a döner ve orada değişik şehirlerde öğretmenlik yapar. Öğrencilik, öğretmenlik ve Türkiye'de okuduğu dönemlere ait çok ilginç hatıraları vardır. Bazılarını içinde bulunduğumuz dönem gereği yazmadım. Fakat okuyuculara fayda verir ve gelecek nesillere örnek olur gayesi ile bir kaçını arz edeceğim.

Onun çalıştığı okulda bir öğrenci merdivenden atlarken yere düşüp ağır yaralanır. Amirbek onu hemen hastaneye kaldırır. Fakat öğrenci yolda vefat eder. Amirbek için hayatının en zor günüdür. O hemen öğrencinin ailesini telefonla arar fakat çocuklarının öldüğünü söyleyemez. Önce öğrencinin babası gelir. O morga yanaşırken ağlamaya başlar. Amirbek te kendini tutamaz ve onunla beraber öğrencisi için ağlar. Daha sonra öğrencinin annesi gelir. Ağlarken bağırır, çağırır ve daha kazanın nasıl olduğunu anlamadan okul idaresini suçlar ve "Siz oğlumu öldürdünüz," der. Anne oğlunun cesedinin otopsisinin yapılmasını ister ve okulu mahkemeye vereceğini söyler. Amirbek de otopsinin yapılmasını ister. Aksi takdirde öğrencinin annesinin hep okulu suçlayacağını düşünür. Anne daha sonra fikrini değiştirir ve otopsi istemez. Ancak Amirbek otopsinin yapılmasında ısrar eder. Aksi takdirde okul idaresi zan altında kalacaktır. Daha sonra Eğitim Bakanlığında bir bürokrat ile görüşülür. Anne ve baba bu kazadan dolayı okul idaresini

suçlamayacağına dair bir tutanak tutar ve imza atarlar. Anne baba çocuklarını cenazesini alarak dört saat mesafedeki köylerine götürürler.

Amirbek o gün gece geç saatlerde eve dönebilir. O gece ancak iki saat uyuyabilir ve sabah erken üç öğretmen arkadaşı ile öğrencisinin cenazesine katılmak üzere köyün yolunu tutarlar. Amirbek, "Dört saatlik yolculukta hiç birimiz bir kelime konuşmadık. Hem öğrenciye üzülüyorduk. Hem de kazanın okulumuzun itibarını zedeleyeceğinden endişe ediyorduk. Ayrıca ne yapacağımızı ve köyde neyle karşılaşacağımızı da bilmiyorduk. Belki de öğrencinin akrabaları kendilerine çok kötü davranabilir, hatta dövebilirlerdi. Köye vardığımızda öğrencinin dedesi gözyaşları ile bizi karışladı. Ve bize, 'Torunum okulunu kendi evinden daha çok seviyordu. Bu sizin ona ne kadar iyi davrandığınızın göstergesidir,' dedi. Öğrencinin ailesi öğretmenleri cenazede görmelerine çok sevindiler. Amirbek Cenaze namazı kılınırken her tarafı çok güzel bir koku sarmıştı. Sanki cennet kokusuna benziyordu. Cenazeyi gömdükten sonra eve büyük bir huzur içinde döndük. Daha sonra vefat eden öğrencinin babası okulu arayarak, üvey oğlunu okula kayıt etmek istedi." Amirbek, "Okula kayıt edebileceğimizi ona söyledik. Ancak sonradan öğrendik ki dedesi, torunun ailesinin yanında kalmasını istemiş."

Amirbek öğretmen ve müdür olarak değişik okullarda görev yaptı. Kırgızistan'ın en geri kalmış bölgesi Narin'de de görev yaptı. Babası onun Narin gibi bir yere gitmesine razı değildi. Kırgız birinin Narin'de görev yapılması hoş karşılanamaz. Çünkü orada hayat şartları çok zordur.

Amirbek, "Hizmet öğretmenleri İstanbul, Ankara, İzmir gibi şehirlerde doğdukları halde Narin'de okul açtılar ve yıllarca öğretmenlik yaptılar ama şikâyetçi olmadılar." Amirbek'in babası ondaki saygı, hürmet ve güzel karakteri gördükçe onu kardeşlerine göre daha çok sevdi.

Kırgızistan'da bir adet vardır. Kardeşler içinde en genç olan anne ve babası yaşlanınca onlara bakar. O bunun karşılığı olarak da onlar vefat edince bütün miras ona kalır. Amirbek'in babasının bir çiftliği, büyük bir evi ve tarlaları vardı. Amirbek en genç olduğu için köyde kalıp anne ve babasına bakması gerekiyordu. O bunun karşılığında bütün mirasa sahip olacaktı. Bu ise onun başka şehirler veya ülkelere gidip öğretmenlik veya idarecilik yapmasına engel demekti. O abisi ile

konuştu. Kendisinin başka şehir veya ülkeler gidip öğretmenlik yapmak istediğini belirtti. Eğer abisi anne babasına bakarsa bütün mirasa sahip olabileceğini söyledi. Abisi de kabul etti. Amirbek bu kadar malı hicret etmek için feda etti.

O daha genç iken annesi vefat etti. 2013 yılında Kırgızistan'dan ayrılmadan önce de babası vefat etti. Normalde mirası kendisinin alması gerekiyordu. Ama Amirbek bütün mirası abisine bıraktı. Genç yaşta hicret aşkı onun kalbinden dünya sevgisini çıkarmıştı. O değişik şehirlerde öğretmenlik ve müdürlük yaptı. Her gittiği yeri de sevdi. Daha doğrusu Cenabı Allah sevdirdi. O iklimi çok farklı olmasına rağmen Endonezya'yı da seviyor. Okuldaki öğrenci ve arkadaşları tarafından da çok seviliyor. Ayrıca Kırgızca'nın yanında Rusça, Türkçe, İngilizce ve Bahasa dili biliyor.

Ahmad Fawzi

Ahmad Fawzi 1995 yılında Jakarta'nın Depok bölgesinde açılan Uluslararası Pribadi Okuluna kayıt yapan ilk öğrencilerden biridir. Onunla görüşmem bu araştırma için çok önemli idi. Çünkü o ilk günleri, ayları ve yılları en iyi bilenlerden biridir. Ahmad Jakarta'ya 400 kilometrelik mesafedeki bir köyde doğdu. Şimdi ise mezun olduğu okulun Bandung kampüsünde tarih öğretmeni. Onun hikayesi de çok uzun. Fakat kısaltarak sunacağım.

Ahmad anlatıyor. "Dayım Dr Lütfi'nin isteği üzerine Uluslararası Pribadi Okuluna kayıt oldum. Biz toplam on üç öğrenci idik ve hepimiz yatılı kalıyorduk. Okulun daha hiçbir tesisi yoktu. Yatılı kısmında yatak dahi yoktu. Yaklaşık üç ay halı üzerinde yattık. Hepimiz fakir ailelerin çocukları idik. Ben ve arkadaşlarım o şartlarda şikâyetçi de olmadık. Okulda sadece bir tane Türk öğretmen vardı. Gerisi devlet okullardan gelen part time öğretmenlerdi. Yalnız üç tane Türk belletmenimiz vardı. Onlar bize yemek pişirir, okulu ve yatılı kısmını bir temizlikçi gibi temizlerlerdi. Ayrıca derslerimizde ve ev ödevlerimizde bize yardımcı olurlardı."

İsminin belirtilmesini istemeyen ve 1995'te ilk kayıt yaptıran öğrencilerden biri ise şunları söyledi. "Endonezya'da çok yağmur yağar. Bina eski idi. Çatı akar yattığımız yer veya başka odalar su dolardı. Okulun bunu tamir etmesi için o zamanlar parası yoktu. Belletmenlerimiz

odalara dolan suyu boşaltır ve temizlerlerdi. Çamaşır makinesi yoktu. Onlar okulun ve bizim temiz olmamıza çok dikkat ederlerdi. Belletmenler kendi elbiselerini elle yıkarken bizimkilerinide yıkarlardı." Fakir insanların çocukları ve üstelik beyazlar kendine hizmet ediyor. O yıllarda bir beyaz ile oturabilmek bile büyük bir iftihar vesilesiydi. Köylerde hala öyledir. Bu beyazlar babaları gibi kendilerine hizmet ediyorlardı. Böyle bir şey Endonezya'da hayal bile edilemezdi. Belletmenler fedakârlıkları ile onların gönlünde taht kurar. Ayrıca onların karakteri de öğrencilere bir model olur.

Ahmad ve ilk kayıt yapan öğrencilerden birinin anlattığına göre karşılaştıkları en önemli problemlerden biride İngilizce bilmemeleri idi. Ahmad, "Bazen aylar geçer ailemizi göremezdik. Sık sık gidip gelmek için paramız yoktu. Köyde evlerimizde telefon yoktu. Ancak bütün bu zorluklara rağmen okulumuzu seviyorduk. Yatılı kalmaktan da memnun idik. Uzaktaki ailelerimizle görüşemiyorduk ancak belletmenlerimiz anne baba gibi idi. Onlar her türlü sıkıntı anında yardımcı olmaya çalışırlardı. Zaten on üç kişiydik. Belletmenlerimiz ile bir aile gibiydik. Çok güzel bir kardeşlik vardı. Belletmenlerimiz bize hizmet ederken, bizim onlara hizmet etmemiz beklentisi içinde değillerdi."

Üçüncü bölümde Halim ve Murat'ın hatıralarında ilk yıl ile ilgili geniş bilgi verilmişti. Az öğrencinin olması hepsine daha iyi bir hizmet götürülmesini sağladı. Zaten hepsi fakir ailelerin çocukları idi. En küçük bir şeyden bile memnun oluyorlardı. Şartlar zordu. Maddi imkânlar çok kısıtlıydı, ancak azim, ihlas ve kardeşlik vardı. Zaten bu üçü olunca da Allah'ın inayetiyle çok defa muvaffak olunuyor.

Kripto Müslümanlar

Hizmet gönüllüleri her gittikleri yerlerde Müslümanlar ile gayrı Müslimler arasında gönül köprüleri kuraya çalışmışlar. Kimisi bundan memnun kimisi de değil. Endonezya dâhil pek çok ülkede de bu maksatla diyalog vakıfları kurmuşlar.

Yıllarca Sri Lanka'da öğretmenlik yapmış bir Hizmet Gönüllüsüyle Endonezya'da görüştüm. Oradaki okulların birinde öğretmenlik yapıyor. O, Sri Lanka ile ilgili ilginç bir hatırasını nakletti. "Başkent Colombo'da okul açtıktan sonra şehirdeki gayri Müslim liderleri ziyaret etmeye başladık. Belli bir süre onlar bize 'siz farklı Müslümansınız. Keşke

siz bu İslami anlayışı buradaki Müslümanlara da öğretseniz ve onlar da sizi örnek alsa' dediler. Sonra öğrendik ki o Budist lider, Afganistan'daki en büyük Budha heykelinin yıktırılmasından dolayı Müslümanlara çok kızmış.

Bu görüşmelerimiz periyodik aralarla devam etti. Onlar bize saygı göstermeye ve tapınaklarında kendi cemaatine İslam ve Müslümanlar hakkında müspet şeyler konuşmaya başlamışlar. Bunun üzerine kendi cemaatlerinden bazıları onları 'Kripto Müslüman' yani gizli Müslüman olmakla suçlamışlar." Sri Lanka'da görev yapmış öğretmen göre, oradaki Müslümanlar daha ziyade dış görünüşe önem veriyorlar. Yani bir insanda sakal, sarık ve cübbe varsa iyi bir Müslüman. İslam'ın iç derinliği olan ahlaki prensipler gölgede kalıyor. Hoca Efendinin tabiri ile 20. asırda kimi Müslüman gelişmeyi dış görünüşte Batılılara benzemekle olacağına inandılar. Kimisi de İslam'ı sakal ve cübbede aradılar. Her ikisi de aldandı.

Peygamberimiz, "Allah sizin dış görünüşünüze ve mallarınıza bakmaz. Ama o sizin kalplerinize ve işlerinize bakar,"[3] buyurur.

Kalbi fesatsa, imanı yoksa veya işi bozuksa, yolu yanlışsa onun yüzünün şeklinin, şemâilinin, vücudunun güzelliğinin, kuvvetinin, endâmının, tenâsübünün önemi yoktur. Allah dış görünüşe bakmaz, yâni ona önem vermez. Fakat insanın gönlüne bakar ve yaptığı işine bakar. Yâni insanın gönlüne önem verir ve niyetine önem verir. Hazret-i Ali Efendimiz (ra)'in meşhur sözü de, "Elbise ve süslenmelerle elde edilen dış güzellik kalıcı güzellik değildir. Asıl güzellik ahlak ve davranış güzelliğidir ki, onun sahibini hem imanlı çevresi hem de Yaratan'ı sever."

Hristiyanlar içinde de Müslümanlara saygı gösteren veya İslam hakkında müspet şeyler söyleyen din adamları da 'Kripto Müslüman' olarak suçlanır. Avusturalya'da üst düzey bir Katolik din adamı Müslümanlar hakkında müspet şeyler söyleyince cemaatinden bazıları onu gizli Müslüman olarak suçlamışlar. Bunu en önemli sebebi medyanın halkın gözünde meydana getirdiği ve hemen hemen her gün propagandasını İslam adına terör yapanların sunduğu İslam imajıdır.

Bir defasında Avusturalya'nın NSW eyaletinde uzak bir kasabada yaşayan Avustralyalı bir öğretmen, bir arkadaşımıza, "Kendi kendime yahu bir buçuk milyar Müslüman nasıl olur da böyle barbar bir dine

3 Imam Navavi. Rıyazüs Salihin, Hadis no 1, www.sunnah.com

inanır. Bunlar içinde hiç akıllı insan yok mu, derdim. Müslümanlarla tanıştıktan sonra benim bildiğim İslam medyanın sunduğu İslam imiş, gerçek İslam değil." demiş.

Bina Sahibine ne oldu?

Bandung'da Uluslararası Pribadi Okulunun yeni bir kampüsü açılmış ancak bina çok yetersiz. Okullar Genel Müdürü Zübeyir Çalışkan anlatıyor. "Okul binası geniş bir ev. Ayrıca kirası da çok yüksek. İmkânlarımız çok kısıtlı. Kendimize uygun bina arıyoruz ama bulamıyoruz." O günlerde Ömer Şahin bir rüya görür. "Rüyamda Mehmet Ali Şengül Hocam ile isli paslı binalar arasında dolaşıyoruz. Sonra benim eve yemeğe gideceğiz. Mehmet Ali Hocam okul müdürü 'Hüdai beye yemeğe gidelim' diyor. Ben de içimden bizim evde hazırlık yapıldı. Hüdai Beyin haberi yok. Ne yapayım derken itiraz etmiyorum ve Müdür Hüdai'ye gittik. Bir baktım ki Hüdai Bey öyle bir sofra hazırlamış ki çok şaştım. Çünkü geleceğimizden haberi yoktu."

Zübeyir Çalışkan, okul müdürü ve Ömer ile hâlihazırdaki Bandung Kampüsünün binasının kiralık olduğunu görürler. Bina sahibi ile görüşürler. Onun istediği kira Zübeyir ve arkadaşlarının istediğinin yaklaşık dört katıdır ve adam kirayı düşürecek gibi görünmüyor. Onlar ümitsiz olarak oradan ayrılırlar. Zübeyir, o günlerde bir gurup ile Umreye gitmek üzere olan Mehmet Ali Şengül'ü arar. Bir bina bulduklarını fakat kira çok yüksek olduğu için tutamadıkları söyler ve dua talep ederler. Zübeyir ve Ömer anlatıyor. "Ertesi gün adam binayı nerede ise istediğinin dörtte birine binayı kiraya verir. Hatta hesaplama yanlış yapılmış. Adam biraz daha kirayı indirir." Dün kiradan hiç düşmeyen bina sahibi bu gün nasıl da olur bu kadar düştü diye herkes hayret eder ama şu sonuca varılar. Kâbe'de yapılan duaları Cenabı Allah kabul ettiğine inanırlar.

Bitti mi?

Tohumlar atılırken yapılan fedakârlıkların yazılması gelecek nesiller adına çok önemlidir. O zaman sahip olunan şeylerin kıymeti bilinir ve şükrü eda edilir. Ömer Şahin anlatıyor. "Muhiddin diye bir öğretmenimiz vardı. Cebindeki son kuruşa kadar öğrencileri için harcardı.

Bir defasında öğrenciler ile beraber bir pikniğe gidilecek. Muhiddin öğretmen okuldan bir öğrencisi ile piknik için lazım olacak şeyleri almak üzere markete giderler. Muhiddin öğretmen şunu bunu derken alınması gereken çok şeyi cebinden harcayarak alır. Son bir şey daha almaları gerekmektedir. Muhiddin öğretmen eline cebine atar. Cebinde para kalmamıştır. Yanındaki öğrencisi, 'Hocam bitti değil mi? Birkaç saattir sizi izliyorum. Alınması gerekeni cebinden harcayarak alıyorsun. Anladım ki artık cebinizde para kalmadı.' Sonra öğrenci alınacak şeyin parasını öder.

Fedakârlığın Bir Başka Boyutu

Zübeyir Çalışkan öğretmenler yılda bir Türkiye'de ailesine ziyaret giderlerdi. Onların maaşları düşük olduğu için gidiş dönüş bilet parası verilirdi. Onlar okulun bilet başına 50 dolar biriktirmesi için bazen havaalanında 12 saat kalırdık. Öğretmen arkadaşlar 100-200 dolar okulun bütçesine kazandırmak için her zaman bu fedakârlığı yapıyorlardı. Yıllarca bu böyle devam etti.

Tsunami İle İlk Forum

Zübeyir Çalışkan PASİAD adına Endonezya Üniversitesi öğretim üyesi Dr. Lütfi Zühdi ile görüşerek Tsunami için bir Forum düzenlenir. Bu Forumda yıllarca Muhammediyye Cemaatinin kadın kolları başkanlığını Profesör İbo Hamama, Endonezya eski Devlet Başkanı ve Nahdlatul Ulama'nın Başkanı Abdurrahman Vahid de katılır.. Ayrıca hükümetten bürokratlar katılır. Forumda değişik üniversitelerden öğretim üyeleri tebliğler sondu.. Tsunamizedelere yardım etmek için daha sonra sağlık, yardım ve eğitim komisyonları kuruldu. Büyük bir medya gurubu katıldı. Konu böylece Endonezya kamuoyuna mal edildi. Bu Endonezya'da ilk defa yapılan bir şeydi. Böylece halk daha duyarlı hale getirildi.

Gelecek bölümde ekilen tohumların nasıl yeşerdiğini okuyacaksınız. Bu tohumları ekenlerin bir kısmı da yeşeren tohumlardan habersizler. Aynen deniz kaplumbağası misali yumurtalarını kuma gömüp farklı kıtalara hicret için tekrar yollara koyuldular. Okyanusta hicret eden kaplumbağaya, havada hicret eden leyleğe yolunu yaşırtmayan Hz

Allah Hak yolunda hicret eden en şerefli yaratığı olan insanı yolda bırakırmı? Onlar Türkiye'den Endonezya'ya hicret edince yüceldiler. Çoğu Endonezya'dan başka diyarlara Hak rızası için tekrar hicret ettiklerinden oralarda daha da yücelecekler. Zaman en büyük tefsirdir.

Yağmur Duası

Mehmet Ali Şengül Hocam anlatıyor: "Endonezya Bandung şehrine yakın bir yerde bulunan yanardağın eteğinde Ramazan ayında milli parkta kamp yapılmıştı. Aylarca Endonezya'ya yağmur düşmemiş, rivayetlere göre 400 kadar yangın olduğunu söylediler. Ben Endonezya'da Müslümanlar hiç yağmur duası yaptılar mı? Diye sordum. Hiç duymadık ve görmedik dediler. Peki siz biliyorsunuz, siz yaptınız mı? Dedim. Hayır dediler. Öyleyse bu gece teheccüde kalktığımız saatlerde çoluk çocuk bir yağmur duası yapalım dedik ve yaptık. Ertesi gün ben Tayland'da iftara katılmam gerekiyordu. Zübeyir Çalışkan'a dedim ki, akşam iftardan bir saat evvel bebekler dahil bölgedeki hayvanattan da getirebildiğiniz kadar bulundurarak meydanda Endonezyalıları da çağırın ve bir yağmur duası yapın, iftar saatine kadar yalvarın dedim."

Zübeyir Çalışkan konu ile alakalı şunları söyledi. "Namazdan sonra Mehmet Ali Hocamızı havalanına götürüp yolcu ettik. Uçak havalandıktan sonra öyle bir yağmur yağmaya başladı ki durmak bilmiyor. Ben biraz rasyonalistim. Arkadaşlara 'aylardır yağmur yağmamıştı. Çok biriktiği için şimdi çok yağıyor" dedim. Benim bu ifadelerimden kısa bir süre sonra yağmur durdu. Ben ne zaman ki yurtdışına bir toplantıya katılmak için Endonezya'dan ayrıldım, yağmur tekrar başlamış." Mevlana diyor ki; "Dua edecek güzel bir gönlün yoksa, güzel yürekli insanlardan dua iste."[4]

Don Gömlek

Abdurrahman Wahid General Suharto'nu istifasından sonra 1999 da yapılan seçimlerde Endonezya devlet başkanı seçildi. O seçimi kazandığı gün don gömlek ile balkon konuşması yaptı. Don gömlek hikâyesine geçmeden önce Abdurrahman Wahid ile kısa bilgi arz edeyim. 1940

4 https://www.guzelcumleler.com/mevlana-dua-sozleri

Resim 43: Abdrurrahman Wahid başkan seçildiği gün don gömlek ile balkon konuşması

yılında doğdu. Dedeleri Şeyh Abdul Qadir Tan Kiem Han Arap kökenli olup 16 asrın başlarında Çin'den İslam davasına hizmet etmek niyeti ile Endonezya'ya hicret etmiştir. Şeyh Abdul Qadir Endonezya'yı İslamlaştırmada önemli rol oynayan dokuz evliyadan biri ve Ehli Beyt olan Sunan Ngampel-Denta'nın da müridiidir.

Abdurrahman Wahid'in dedesi Nahdlatul Ulama'nın kurucusu Haşhim Asyari'dir (ö.1947). Onun anne ve babası ona Abdurrahman ismini Endülüs Emevi Devletinin kurulmasında çok önemli rolü olan Abdurrahman I den esinlenilerek koydular. Abdurrahman Wahid Ezher Üniversitesini bitirdikten sonra Kanada'da McGill Üniversitesinde belli bir müddet araştırmalar yaptı. Endonezya'da çeşitli üniversitelerde öğretim üyeliği ve Dekanlık yaptı. Sonra da Nahdlatul Ulama'nın başkanlığına seçildi.

Sidney Üniversitesinde Master yaparken 1995 yıllının sonuna doğru Melbourne Üniversitesine bir konferans için gitmiştim. Abdurrahman Wahid de bir tebliğ sundu. O zamana kadar İngilizceme çok güvenmiyordum. Onu dinledikten sonra kendi kendime, "Benim İngilizcem Abdurrahman Wahid'in İngilizcesinden daha iyi," dedim. Onu dinledikten sonra bana güven geldi. Konferansta kendisi ile tanıştım. Dört yıl sonrada devlet başkanı seçildi.

Kemal anlatıyor. "Yogyokarta'da büyük bir otelin lobisinde Abdurrahman Wahid'in yukarıdaki resimdeki gibi (resim 43) yağlıboya

ile yapılmış bir resmini gördüm. Oradaki bir yetkiliye, "Neden Devlet Başkanlığı yapmış Abdurrahman Wahid'in daha güzel bir resmini koymadınız da 'don gömlek' resmini koydunuz? diye sordum. O bana, 'O seçildiği gün don gömlek ile başkanlık konuşması yaptı ve şu mesajı verdi. Devlet başkanlığına don gömlek ile geldim ve öyle ayrılacağım,' dedi. Nitekim öyle de yaptı."

Fethullah Gülen Hoca Efendi Selefi Salihinin idareciler için ortaya koydukları prensibe 'mebde ve münteha'der. Yani insan dünyaya gelirken malı yoktur, giderken de olmaz. Aynen öylede bir idareci vazifeye başladığı zaman dünyalık olarak olarak ne imkânı veya malvarlığı varsa, vazifeden ayrıldığı günde mal varlığının üzerine bir kuruş koymamalıdır. [5] Abdurrahman Wahid 'don gömlek' ile balkon konuşması yapmasındaki hikmet bu mesajı vermekti.

Hizmet gönülleri Abdurrahman Wahid devlet başkanlığından ayrıldıktan sonra birkaç defa ziyaret ettiler. O caminin bahçesinde mütevazı bir evde oturuyordu. Zübeyir Çalışkan anlatıyor. "Görüşmeye götüren Endonezya Üniversitesi'nde hali hazırda rektör yardımcısı olan Dr Zühdi Lütfi idi. Lütfü bey ve eşi Nahdatul Ulama grubuna mensup idi. O gruba atadan dededen mensubiyetleri olan saygın insanlar idiler. Lütfi Bey ve eşi Abdurrahman Wahid'in evine çok rahat girip çıktığı için biz de Abdurrahman Wahid Bey'in evine çok rahat girip çıkıyorduk. Evinde ve ofisinde çok defa görüşmüşlüğümüz vardır. Kendisi rahat hareket edemiyordu hareket kısıtlılığı vardı birilerinin yardımıyla ancak hareket edebiliyordu. Eşi de tekerlekli sandalye deydi sürekli... 2009 yılında vefat edene kadar sürekli irtibatımız vardı."

5 Salih Yücel, A Life in Tears, New Jersey. Tughrah Books, p 9

9. Bölüm

Yeşeren Tohumlar

Üstad 'Allah'ın en büyük nimetlerinden birisi de ihsanını gizlemesidir.' der. Yani bu, kişinin kendisine verilen ihsanların farkında olmaması demektir. Çünkü insan, her verilen ihsanın farkında olsa, fahre girebilir. Bu ise verilen nimetin elinden alınmasına sebep olacağı gibi, insanın onu kendinden bilmesine de yol açabilir ve insanın maneviyatı için manen tehlikelidir. Hizmet Hareketi Gönüllüleri, çok defa tohumları eker ve başka diyarlara hicret ederler. Allah'ın verdikleri ihsanın farkında olmazlar. Bu da bir nimettir.

Hocaefendi "İnsanlar mefkûreleri uğrunda yapacakları şeyleri iradî olarak yapmalılar; yapmalılar ve şahısları adına semeresini dermeyi de düşünmemeliler, bırakıp gitmeliler. Sevap iradî olan şeylere terettüp eder. Gayr-ı iradî şeyler Cenâb-ı Hakk'ın rahmetinin farklı bir tecelli dalga boyuyla insana bir şey kazandırabilirse de, asıl insana sevap kazandıran husus, amelin iradî yapılmış olmasıdır."[1] der.

Bazen de Hizmet Gönüllüleri, hicret etmek isterler fakat kendilerine ihtiyaç duyulduğu için yerlerinde kalırlar. Kendilerine verilen nimetleri dışarıdan bakan biri daha iyi görebilir. Bu bölümde, Endonezya'da toprağa atılan tohumların yeşeren örneklerinden bir demet sunacağız. Aslında bu, daha derin araştırılması gereken bir konudur ki; ümit ederim yakın gelecekte meraklıları araştırır. Bu konuyu araştırırken şu kanaate vardım ki, ihlas ile atılan tohumların çok büyük bir kısmı er veya geç yeşeriyor.

Mevlana "Hangi tohum yere ekildi de bitmedi, ne diye insan tohumunda böyle bir şüpheye düşüyorsun? Testi, taştan korkar ama o taş çeşme oldu mu, testiler her an ona gelmeye can atar."[2] der. Yine o "Ağaç isteyen tohum eker!" der.[3]

Pribadi'den Sahnelere!

Ridho, Endonezyalı meşhur şarkıcı Rumay Ramoy'un oğludur. Kendisi de hal-i hazırda, gençlerin gönlünde yer etmiş popüler bir şarkıcıdır.

---

1 Fethullah Gülen, Bamteli: "Sen tohum at, git!.." http://www.herkul.org/tag/m-fethullah-gulen-hocaefendi/

2 https://www.haberler.com/en-guzel-mevlana-sozleri-hz-mevlana-sozleri-12667464-haberi/

3 https://www.mynet.com/mevlana-sozleri-kisa-mevlana-sozleri-ve-anlamlari-resimli-hz-mevlana-sozleri-190101132505

Resim 44: Ridho şarkı söylerken

Daha ortaokulda iken, anne ve babası Ridho'nun çok iyi bir eğitim almasını ister. Önce onu, evlerine yakın iyi bir devlet okuluna gönderirler. Okul eğitim açısından iyidir ama manevî değerleri verme konusunda zayıftır. Ailesi Ridho'yu alıp İslamî bir okula kaydeder. Ancak onlar Ridho'ya nasıl daha iyi bir eğitim veririz diye araştırma içindedirler. Baba Rumay Ramoy ayrıca oğlunun İngilizce de öğrenmesini istemektedir. Sonra birilerinden Uluslararası Pribadi Okulunu duyarlar. Baba ve anne okula gider, araştırır ve Ridho'yu oraya göndermek isterler. Ridho ile okuldaki hayatını görüşmek üzere bir araya geldik.

Ridho "Annem ve babam beni okula götürdü. Önce beni mülakata aldılar. Mülakatı geçince kaydoldum." Ridho'ya "Daha önce İslamî bir okulda okuyordun. Uluslararası Pribadi Okulu İslamî bir okul değildi. İki okul arasındaki farklar nelerdi?" diye bir soru sordum. O da "Pribadi'de manevî değerler yaşanarak öğretiliyordu. Propaganda yapılarak

değil. Çünkü ben kaydolduğumda Pribadi'de gayrimüslim öğrenciler de vardı." dedi.

"Okulda sevdiğin şeyler nelerdi?" sorusuna ise; Ridho "Fen bilimleri İngilizce öğretiliyordu. O hoşuma gidiyordu. Okulda akşamları yapılan 'etüt'leri çok sevdim. Çünkü belletmenler bilmediğimiz konularda bize yardımcı oluyorlardı. Bizi ders çalıştırıyorlardı. Etütün bana çok faydası oldu. Kendimi derslerim konusunda çok geliştirdim. Sevmediğim şeyler demeyeceğim fakat Türkiye'den gelen öğretmenler tabii olarak aksanı olan İngilizceyi konuşuyorlardı. Ayrıca bazılarının da İngilizceleri zayıftı." diye cevap verdi.

Ridho okuldaki öğretmen ve öğrencilerle kolay ilişki kuran sosyal biri idi. Bazen okuldaki Türk öğretmenler ile yerli görevliler ve öğrenciler arasında kültür farklılığından veya komünikasyon yetersizliğinden kaynaklanan problemlere şahit olur. O, bu konuda her iki tarafa da yardımcı olmaya, böylece aradaki farklılıkları azaltmaya çalışır. Bunu yaparken gayesi öğretmenlerin başarısına katkı sağlamaktır.

Ridho "Okulda öğrendiğim en önemli şeylerden biri de eğitim ve öğretimde sadece bilgiyi paylaşmayı değil, aynı zamanda bilginin nasıl paylaşıldığının metodunu da öğrenmek oldu." Yani bilgiyi kendi sınıfındaki arkadaşları ile paylaşma yolunu da öğrendi. Ona göre, öğretmenler kendilerini her zaman yenilemeli, ders verirken merak uyandıracak şekillerde ders verme konusunda kendilerini daha da geliştirmelilerdi. Öğrencide merak uyandırılırsa, öğrenci o konuyu araştırır ve öğrenir. Öğretmenin öğrenciye yönelik gaye ve hedefleri olduğu zaman öğrenci daha da başarılı olur.

Ridho'ya şarkıcılık kabiliyetini nasıl keşfettin, sorusuna şu cevabı verdi. "Doğrusu ben de tam bilmiyorum ama galiba Pribadi'de söylediğim bir şarkı ile başladı. Önceleri müziğe hiç merakım yoktu. Bir defasında annem bana, Sami Yusuf'un bir kasetini verdi. Ben de o kasetten öğrendiğim bir şarkıyı Uluslararası Pripadi Okulunda yapılan bir kültür ve sanat festivalinde söyledim. Kanaatimce ben Sami Yusuf'tan çok etkilendim ve şarkıcılığa Pribadi'de söylediğim bu ilk şarkıyla başladım. O şarkıyı dinleyen ailem, öğretmenlerim ve arkadaşlarım çok takdir ettiler. Ben müzik kabiliyetimi o zaman keşfettim." Ridho, Sami Yusuf'u çok seviyor çünkü o, şarkılarında dinleyenlere manevî duygular aşılıyordu. Daha sonra başka yerlerde de şarkılar söyler ve git gide

Resim 45: Muhammed Anta Kasuma

bölgede ve Jakarta'da tanınır. Şimdi ise binlerce kişi onun konserlerine katılıyor. Çıkardığı müzik albümleri gençler arasında popüler.

Evet, ona ders veren öğretmenlerinin çoğunun belki Ridho'nun meşhur bir şarkıcı olduğundan haberi yok. Onlar Ridho'yu eğittiler. Ridho ise şimdi on binleri müzik ile eğitiyor.

Pribadi'den Televizyon Muhabirliğine!

2018 yılının ilk aylarında, Sunan Kalijaga İslam Üniversitesinde misafir öğretim üyesi olarak bulundum. Üniversitenin misafirhanesinde kalmaktaydım. Üniversitenin çok güzel bir camisi vardı. Mümkün mertebe beş vakit namazımı o camide cemaatle kılmaya çalışıyordum. Endonezyalılar genelde sadece farz namazını camide kılarlar. Ben ise sünnet namazları da camide eda etmeye çalıştım. Bir keresinde, öğle namazını kıldım ve son sünnete durdum. Selam verince, Endonezyalı bir genç bana yanaştı ve "Assalamü Aleyküm abi," dedi. Ben önce biraz durakladım. Daha doğrusu biraz da şaşırdım. O da benim şaşırdığımı anladı ki hemen kendini tanıttı. "Benim adım Muhammed Anta Kasuma. Jakarta'daki Uluslararası Pribadi Okulu mezunuyum. Sizin sünnet namazları kıldığınızı görünce bu 'bizim abilere' benziyor, dedim. Çünkü okulda iken abiler de sizin gibi namaz kılarlardı." dedi.

Camide oturduk. Biraz Türkçe biraz İngilizce muhabbet ettik. Kendisinin, okulun üçüncü yıl mezunlarından olduğunu söyledi. Ben de kendi hakkımda, kısaca bilgi verdikten sonra Endonezya'da bulunuş gayemi anlattım. Ve ona, "Ben de sizin gibileri arıyorum. İlk mezunlardan okulu, öğretmenleri, arkadaşları, çektikleri sıkıntıları vs. dinlemek istiyorum." dedim. Yeniden buluşmak üzere sözleştik. Sonra o, kaldığım misafirhaneye geldi. Kendisi ile görüştüm. Beraber yemek yedik. Muhammed Anta Kasuma hikâyesini anlatmaya ve sorularıma cevap vermeye başladı.

Anta, okul hakkında ilk bilgiyi daha önce Pribadi'ye kayıt yapmış, fakat sonra ayrılmak zorunda kalan bir arkadaşından duyar. Arkadaşı ona okul ile ilgili çok güzel şeyler söyler. Bu arada, arkadaşının Pribadi'den neden ayrıldığını hatırlamadı. Muhammed Anta da acaba beni okula alırlar mı diye tren ile Yogyakarta'dan Jakarta'ya gelir. Ailesi uçakla üç saat mesafedeki Kalimantan adasında ikamet etmektedir. Hâliyle ailesinin onunla gelmesi mümkün değildir. Yalnız başına okula gider. Okul müdürü, onu bir gün sonrası için mülakata çağırır. Mülakatta başarılı olur ve okula kaydolur.

Anta'ya "İlk günler veya haftalarını hatırlıyor musun?" diye sordum. "İlk günler, haftalar hatta aylarda okulda çok zorlandım. Çünkü bütün öğrenciler benden özellikle fen derslerinde daha ileri idi. Çok çalışmam gerekiyordu ki aradaki açığı kapatayım. Kısa tatillerde yatılı çocukların çoğu evlerine giderdi. Benim Kalimantan'a uçakla gidecek kadar param yoktu. Zira uçak biletleri çok pahalıydı. Gemi ile üç günde gidiliyordu. Onun için gidemiyordum. Ancak bu aleyhimde gibi gözüken durumlar, benim için iyi oldu. Tatillerde ders çalıştım. Diğer zorlandığım bir konu da, okul müfredatıydı. Çünkü öğretmenler daha çok fen bilimleri ve matematiğe ağırlık veriyorlardı. Ben de tabiatım gereği sosyal dersleri seviyordum. Benim sosyal yönüm iyi idi. Bazen öğretmenlerimi de eleştirirdim. Çok şeyleri sorgulardım." dedi.

Muhammed Anta, bir ara çok zorlanır ve okuldan ayrılmak ister. Ancak anne-babasına danışınca kalmaya karar verir. Yatılı kısmı sevmektedir. Yemekler de iyidir. Yatılıda pek çok arkadaş edinir. Zamanla okula ve yatılı kısma tam anlamıyla alışır. Anta, "Çocukluğumdan beri her şeyi sorgulayan bir tabiatım vardı. Bazen çok şeyleri sorgulamamdan öğretmen ve belletmeler rahatsız olurlardı." diyerek o günlerden bahsetti.

Okulda her dinden ve seviyeden öğrencinin olması Anta'nın hoşuna gider. Bunu bir zenginlik olarak görür. Ayrıca farklı öğrenciler olunca, onun da sosyal yönü gelişir. Okul sonrası ve hafta sonları yapılan rehberlik programlarını çok sever. Ancak, kültür, sanat, tarih gibi sosyal konulara daha çok meraklıdır. Ona göre, okul bu konuda biraz zayıf kalmaktadır.

Peki, "zorlukları aşmak için neler yaptınız?" soruma da Anta şu cevabı verdi. "Kendi kendime bir şeyler yapmaya çalıştım. Türk müziğini dinledim. Fountain dergisini okuyarak hem dinî bilgimi hem de İngilizcemi geliştirdim. Ayrıca bazı dinî kitaplar da okudum. Türkiye'nin kültürünü, örf ve âdetlerini öğrenmeye çalıştım. Türkler ve Türkiye ile alakalı ne bulursam okuyordum."

Anta'nın çok sevdiği bir öğretmen vardı. Onun Semarang şehrindeki okula tayini çıkınca çok üzüldü. Yerine gelen öğretmen onun yerini dolduramadı. Başta dil problemi vardı. Ayrıca Endonezya kültüründen çok Türkiye kültürüne önem veriyordu. Anta, "İki kültür arasında benzerlikler var ama farklı olan şeyler de çok. Başka bir kültür hakkında öğrenme merakım vardı ama her zaman Türk kültürünü öğrenmem istenince bunu canım istemiyordu." dedi.

O zaman Endonezya'da okullarda bir âdet vardı. Her okul, bağımsızlık günü kutlamalarında birini seçip elçi olarak önce bölgeye gönderir. Orada başarılı olursa sonra şehir daha sonra ülke çapında bir komiteye seçilirdi. Pribadi'de bağımsızlık günü elçisi olarak Anta'yı seçtiler. Anta "Zannedersem ya bir belletmen veya üst sınıflarda bir öğrencinin tavsiyesi üzerine beni seçtiler. Çünkü her pazartesi günü okulda yapılan törene ben liderlik yapıyordum. Okulun elçisi olarak gittim ama sadece lokal seviyede kaldım."

Anta, öğretmenlerin öğrencilere fen bilimlerini öğretmek için ekstra gayret ettiklerini söyledi. Ona sorduğum "Okuldaki gayrimüslim öğrencilere hiç ayırımcılık yapılır mıydı?" soruna "Hayır zannetmiyorum. Öğretmenler sofiler gibi herkese çok saygılı idi. Fakat okulda Budist sayısı az olduğu için onların bazen kendilerini azınlık gibi hissettiklerini müşahede ettim. Biz Endonezyalılar, her türlü eti yerdik ama onlar vejetaryendi." Anta, okuldaki öğretmenlerin çok dindar olduklarını fakat dinî propaganda yapmadıklarını söyledi.

Onların dindarlığı hâllerine, yaşantılarına yansıyordu. Anta "Onlar dini kendi amelleri ile gösteriyorlardı. Öğrenciler, onları hayatlarında

model olarak alırlardı."dedi. Anta'nın unutmadığı bir nokta da kurban bayramında öğrencilerin öğretmenleriyle beraber fakirlere et dağıtmasıydı. Bu hem onun hem de diğer öğrencilerin çok hoşuna giderdi.

Anta, ailesini görmek için Kalimantan'a yılda ancak bir defa gittiğini söylüyor. Hava ulaşımı çok pahalı olduğundan, feribotla gitmek zorunda kaldığını, onun da üç gün sürdüğünü belirtiyor. Ailesini feribotla ziyarete giderken İngilizce öğretmeni ona günlüklerini İngilizce tutmasını ödev olarak verir. Anta da gidiş-geliş altı gün boyunca düşünür, taşınır, okur yazar ve günlük tutar. Denizde yolculuk onun için bir ilham kaynağı olmuştur. Sonra yaptıklarını öğretmenine sununca, günlüğü puanlama sonucu sınıfta birinci olur. O gün Anta için çok mutlu bir gündür. Âdeta sevinçten havalara uçar. Çünkü diğer öğrencilere kıyasla İngilizcesi iyi değildir. Hâlâ günlüğünün diğerlerine göre nasıl daha iyi olduğunu tam anlamış değil. Anta, "Zannedersem başkalarına göre hayal gücüm daha fazla olduğu için günlük hikâyelerimi de daha iyi yazmış olabilirim." diye ekledi. .

Anta'ya okulda öğrendiğin en önemli nokta nedir, diye sorduğumda "Öncelikle, disiplinli olmayı ve disiplinlinli çalışmayı öğrendim. İkinci olarak okulum bir İslamî okul olmadığı hâlde, orada çok iyi bir maneviyat hissettim." diye cevap verdi. Anta, okulda öğrendiğini hayatında da tatbik eder. Pribadi'yi bitirince Endonezya'nın en iyi üniversitesi Gadja Mada'nın felsefe bölümünü kazanır. Bunun yanında Türkiye'ye gidip okumak istediğini, ancak burs bulamadığı için gidemediğini de belirtti.

Okulda hoşlanmadığın veya geliştirilmesi gereken konular nelerdir, sorusuna ise; Anta "Bir eksiklik değil, fakat okul daha çok fen bilimleri üzerinde duruyordu. Keşke bir o kadar da sosyal konular üzerinde dursalardı. Kanaatimce akademik olarak bu konu üzerinde de durulmalıdır." diye cevap verdi.

Anta, üniversitede öğrenci iken, Endonezya'nın ikinci büyük cemaati Nadhlatu'l- Ulama'nın kurucusu Hasjim Asya'ri'nin hayatını konu alan Sang Kyai filminde oynar. Anta, aktörlük kabiliyetini de 2001'de mezun olacağı yıl keşfeder. Pribadi'de mezuniyet için hazırlanan küçük bir tiyatroda Cinderella rolünü oynar. Rolünü çok başarılı oynadığı için öğretmenlerinden, belletmenlerden, öğrenci ve velilerden çok takdir alır.

Resim 46: Çinçin Mahallesinin eski hali

Üniversiteyi bitirince Amerika'da Madison College'da bir yıl gazetecilik okur. Montana Üniversitesinde belli bir müddet asistan olarak çalışır. Daha sonra Endonezya'ya dönüp Trans TV de muhabir olarak çalışmaya başlar. Şimdi Japonya'da doktora yapmak için kabul almış ve oraya gitmeye hazırlanıyor. Onunla Uluslararası Pribadi Okulunu konuşurken müdür dâhil hemen hemen bütün öğretmen ve belletmenlerin Endonezyalı olduğunu söyleyince Anta, "Türk öğretmenler hedefine ulaşmış." dedi. Son olarak Pribadi'deki öğretmen ve belletmenlerin gönül insanları olduğunu ve maneviyatla hareket ettiklerini ifade ederek, onlar farkında olmasalar da entelektüel sofi yetiştirdiklerini söyledi.

Çinçin'deki iftar!

Uluslararası Pribadi Okulunun Bandung Kampüsünde araştırma yaparken, Ankara'da üniversiteyi bitiren bir öğretmen ile karşılaştım. Ankara'da iken Endonezyalı birkaç öğrenci ile dershanede kalmış. Bir esnaf, onun ve arkadaşlarının evdeki gıda vs. ihtiyaçlarını karşılıyormuş. O esnaf ihtiyaç duyulan malzemelerin parasını gönderir ve öğrenciler de onu tanımazlar. Ramazan ayında öğrenciler farklı esnaflar tarafından iftara davet edilir. Bir defasında dershaneden sorumlu olan ev abisi, Endonezyalı öğrencileri arayarak bugün kendilerine sponsor olan esnafın gelip onları iftara götüreceğini ve iftara yarım saat kala evin önündeki

caddede onu beklemelerini tembih eder. Endonezyalı öğretmen olayı şöyle anlatıyor:

"Arkadaşlarımla, söylenen saat ve yerde hazır şekilde bekledik. Zannettik ki Mercedes arabası olan zengin biri iftara götürecek. Bir de ne görelim! Birisi, eski bir otomobille yanımıza yanaştı ve bize 'Haydi buyurun kardeşler gidiyoruz.' dedi. Eski arabaya bindik. Gecekondu semti olan bir mahalleden, yukarıdaki tepeye doğru tırmanmaya başladık. Dar sokaklı gecekondu evlerinin birinin önünde durduk. Bizi içeri davet etti. Küçük bir salonda iki çekyat ve bir de köşede koltuk vardı. Ben koltuğa oturmak istedim fakat ev sahibi müsaade etmedi. İftarımızı açtık. Namazı kıldık. Aklımda hep 'Ev sahibi acaba neden benim o köşedeki koltuğa oturmama müsaade etmedi.' sorusu vardı. Çay ikram ederken o koltuğu hafif çekti ve bana 'gel bak' dedi. Bir baktım. Çok büyük bir delik var. Meğer salon bir büyük kayanın üzerine kurulmuş. Sonra bana, 'Eğer oraya otursaydın aşağıya düşebilirdin,' dedi. Bu tablo beni adeta beynimden vurdu. Fakir olan bu Hizmet Gönüllüsünün kendisi yardıma muhtaç ama bir de bize bakıyordu. O fedakâr maddeten fakir esnaf, hayatıma o kadar tesir etti ki anlatamam. Hayatım boyunca da unutamam."

O, öğretmenlik yapıyordu ama mahalledeki fakir ve yetimlere okul olarak gıda yardımı yapmak için kollarını sıvamış ve gördüğü herkesten para istiyordu. Böyle birinin isteğini elbette ki ben de geri çeviremezdim.

Fakir esnaf öyle gönüllere tesir etmiş ki, attığı tohumlar ta Endonezya'da yeşeriyor. O görünmeyen ve adı bilinmeyen bir kahraman olarak gönüllerde taht kurmuş ama yaptığı etkiyi kendisi bile bilmiyor.

Okulda, Türkiye'de okumuş fakat öğretmenlik yapan başkalarına da denk geldim. Onlar Türkiye'deki esnaflardan takdirkârane bahsettiler. Ayrıca esnaflar arasındaki kardeşliğe hayran kalmışlar. Gina isminde bir öğretmen, Türkiye'de okurken belletmenleri ve Hizmet Hareketi Gönüllüleri hakkında "Onlar bizi yıllardır tanıyormuş ve en yakın dostlarıymış gibi davranıyorlardı. Ben onların arasında hiç yabancılık hissetmedim." dedi. Endonezyalı bu öğrenciler, Türkiye'de bazı zorluklarla da karşılaşmışlar. Türkiye'nin havası çok soğuk gelmiş. Önce yemekleri yemekte zorlanmışlar. Daha sonra bir öğretmenden dinledim. Onlar Endonezya'dan ayrılırken, Türk öğretmenlerinin tavsiyesi üzerine özellikle Türkiye'de bulamayacakları baharatları götürürlerdi.

Onlar Türkiye'deki belletmenlerden etkilenmişler. Zamanla bazıları dershanelerde abi ve ablalık da yapmaya başlamış. Orada öğrendiklerini şimdi Endonezya'da yapmaya başlamışlar. Üstad Necip Fazıl Kısakürek ne güzel demiş:

Utansın…
Tohum saç, bitmezse toprak utansın!
Hedefe varmayan mızrak utansın!
Hey gidi Küheylan, koşmana bak sen!
Çatlarsan, doğuran kısrak utansın!
Ustada kalırsa bu öksüz yapı,
Onu sürdürmeyen çırak utansın!
Ölümden ilerde varış dediğin,
Geride ne varsa bırak utansın!
Ey binbir tanede solmayan tek renk;
Bayraklaşamıyorsan bayrak utansın![4]

Kiki Abla

Kiki Abla, Uluslararası Pribadi Okulunun Bandung Kampüsünde, hem öğretmenlik ve hem de belletmendik yapıyor. Ona okulda en çok neyi beğendiğini sordum. Kiki Abla, "Hizmet okullarının vizyonu" diye cevap verdi. Öğretmenlerin özellikle bayan öğretmenlerin fedakârlıklarına hayran kaldığını belirtti.

Olayı birkaç örnekle anlattı:

Açe'de öğrenci iken bayan bir öğretmenin dört çocuğu varmış ama buna rağmen evde yemek yapar öğrencileri sık sık evine davet edermiş. O bayan onlara çok candan davranmış. Hep güler yüzlü imiş. O bayan, Kiki Abla için bir rol model olmuş. O da onun gibi olmaya çalışıyor.

Kiki Abla da, Bangladeş'e hicret edip, Dakka'daki okullarda öğretmenlik yapmış. Önce ailesi karşı çıkmış. Annesi, "Orada ne yapacaksın? Güvenlik yok. Suç işleme oranı çok yüksek. Çok fakir bir ülke. İç çatışmalar var." demiş.

Kiki Abla annesine "Ben oraya Allah rızası için öğretmenlik yapmaya gidiyorum. Rabbim beni korur." diyerek, Dakka'daki okulda öğretmenlik yapmaya koyulmuş.

---

4 http://siir.me/utansin

Zamanla bayan öğretmenlerin, erkek öğretmenlerden daha fazla çalıştığını, rahatlarından çok öğrencilerinin rahatını düşündüklerini anlamış. Kiki Abla, yavaş yavaş oranın şartlarına da alışmış. Bangladeş'i sevmiş. Ayrıca Dakka'daki okulun bulunduğu bölge emniyetli bir bölgeymiş. Evet, Kiki Abla ve arkadaşlarını sık sık yemeğe çağıran öğretmen eşi, ektiği tohumların yeşerdiğinin farkında değildir. Ama samimi olarak yapılan işler er geç semeresini verir.

Tesa da, Bandung'daki okulda öğretmenlik yapıyor. Ona, "Okula ilk gittiğin günü hatırlıyor musun?" diye sordum. Tesa, "Evet. İlk defa Türk öğretmenler ile karşılaştığımda beni mülakata aldılar. O zaman anladım ki onlar öncelikle iyi karakterli öğrenci arıyorlar. Sonra akademik durumuna bakıyorlar. Onlara öncelikle burs verecekler. Diğer özel okullar sadece öğrencinin akademik başarısına bakarlar." dedi.

Tesa, üniversiteyi Konya'da okur. Anadolu'nun başka şehirlerini de dolaşmış, ama manevî yönden Konya'yı daha iyi görür ve kendini orada manen daha güçlü hissetmiş. Evlerde kalırken, ilahiyat okuyan öğrencilerin daha fazla dindar olduğuna şahit olmuş. Tesa, daha sonra Arapçasını ilerletmek için Kahire'ye gider. Belli bir müddet kaldıktan sonra Açe'deki okula döner.

Wardah, Uluslararası Pribadi Okulunun Bandung Kampüsünde kimya öğretmenliği yapıyor. O, Semarang'da Hizmet gönüllüleri ile tanışır. Daha sonra onu Uluslararası Semasta Bilingual Okuluna davet ederler. Okulu gezer, öğrenciler ile görüşür ve onların birbirilerine olan davranışlarından etkilenir. Daha sonra ona okulda belletmenlik teklifi gelince kabul eder. Wardah, "Önce bir aileme sorayım." der. Ailesi önce istemez. Geceleri kız yatılı kısmında kalmaktadır. Anne ve babasına okuldan ve okuldaki çocukların karakterinden bahsedince, onlar kalmasına razı olurlar. Wardah hem üniversitede okur hem de okulda belletmenlik yapar. Wardah da hicrete alışmıştır. İhtiyaç hâlinde başka şehirlere hicret ediyor.

Bandung'daki kampüste öğretmenlik yapan ve isminin açıklanmasını istemeyen bir başka bayan öğretmen, "Türk öğretmenler, beni Endonezyalı bir öğretmen ile tanıştırdılar. Sonra onunla evlendim. Beni tanıştıran öğretmen, Tokyo'ya gidince bir kuruş para almadan bütün eşyasını bize bıraktı. Hâlbuki o öğretmen ile bir buçuk ay önce tanışmıştık." dedi. Wardah'a göre bu tür fedakârlıklar Endonezya'da hayal bile edilmez.

İsminin açıklanmasını istemeyen bayan öğretmenin de, Türkiye'de okuduğunu "Orada ne gibi zorluklara karşılaştın?" diye sorduğumda O, "Konya'da kızların kaldığı dershanede kalıyordum. Başta, dershanedeki bazı öğrencileri sevemedim. Ancak eğitimime devam etmek istiyordum. Bir yıl sonra kaldığım dershaneye abla olmam istendi. Önce yapabilir miyim, diye endişe ettim. Ancak sonunda kabul ettim. O zaman rehberlik yapma sorumluluğu hissettim. Bir abla bölgedeki kız dershanelerinden sorumlu idi. O bana kızıymışım gibi baktı. Hep yardım etti. Bana kışlık giyecekler aldı. Bir defasında yaklaşık 200 km mesafedeki Niğde şehrine gitmem gerekiyordu. Çocuğu hasta olmasına rağmen beni tek göndermedi ve kendisi de benimle gelmek istedi. Benim gönlüm razı olmadı ama, hâlâ gelmek istiyordu. Ben ısrar edince kendisi gelmedi ama bana arkadaşlık yapacak bir kız öğrenci buldu ve beni onunla gönderdi. Ben o abladan fedakârlık öğrendim. Ondan öğrendiğimi şimdi kendi öğrencilerime ben yapıyorum." diye cevap verdi.

Konya'da üniversiteyi bitirdikten sonra rehberlik yapmak için o, Romanya'daki okullara gider. Orada da öğretmenlerin çok fedakârlık yaptığını ve kendilerini eğitime adadıklarını görür. "Kısacası öğretmen ve belletmenlerimden şunu öğrendim. Paramızı, enerjimizi, zamanımızı insanlara faydalı olmak ve onları hak yola sevk etmek için çalışmalıyız. Bunu ne kadar yapabilirsek o kadar mutlu oluyoruz." dedi.

Evet, ekilen tohumlar yeşermiş ve meyve vermeye başlamış. Simdi onlar da hicret ediyorlar, infakta bulunuyorlar. Zamanlarını ve enerjilerini hak yolda tüketiyorlar. Ablaları, abileri ülkeyi terk etmek zorunda kaldı, fakat onlar bayrağı devralıp taşıyorlar.

Anas Nerede?

Hizmet okullarında çalışan öğretmenler, öğrenci velilerini evlerinde yılda birkaç defa ziyaret ederler. Bu ziyaretlerde öğrencinin gelişimi, karakteri, dersleri, başarıları, geliştirilmesi gereken konuları ve ailenin yapması gereken şeyler varsa onun üzerinde durulur. Endonezya'da bir öğretmenin, öğrencinin evine gelmesi ise çok ciddi bir sorunun olduğuna işarettir. Hizmet öğretmenlerinin bu ziyaretleri ise eğitimde bir yeniliktir.

1998 yılının ilk aylarında Uluslararası Pribadi Okulunun üç öğretmeni, uzak köylerde oturan öğrenci velilerini

ziyarete giderler. Kayıtlardaki adrese göre Anas isminde öğrencinin köyünü aramaktadırlar. Gerisini Asım öğretmenden dinleyelim. "Köy, Jakarta'ya yaklaşık 400 kilometre uzaklıkta idi. Köye eski bir araba ile zor ve altı saatlik bir yolculuktan sonra vardık. Bir baktık ki köy nerede ise çok büyük bir kasaba gibi. En az üç dört bin nüfuslu bir yer. Biz de küçük bir yer zannediyorduk. Meğer Endonezya'da köyler çok kalabalık nüfuslu olur. Köye varınca Anas'ın evini sorduk. Bilen yok. Köyde çok Anas var. Köylünün biri bize köyün arka tarafında bir ev tarif etti. O eve gittik. Anas'ın evi burası mı, diye sorduk. Değilmiş. Sonra bizi köyün muhtarına gönderdiler. Muhtar bize bir başka Anas'ın evini gösterdi."

Öğretmenler Anas'ın evine varırlar. Anne ve babasına selam verirler. Kendilerinin, Anas'ın öğretmenleri olduğunu, eğer müsait iseler kısa bir ziyaret için geldiklerini söylerler. Anas'ın babası onları çok sıcak karşılar, içeri davet eder. Öğretmenler Anas'ı sorarlar. Babası, "O dışarıda oynuyor, biraz sonra gelir." der. Onları gören birkaç komşu da gelir. Anas'ın ailesi çok misafirperverdir. Onlara çeşitli şeyler ikram eder. Asım, "Babasına Anas'ın durumunu anlatıyoruz. Dersleri hakkında konuşuyoruz. Adamcağız ve komşuları dinliyor. Yaklaşık 45 dakika geçti. Baktık sekiz yaşlarında bir çocuk içeri girdi. Babası 'İşte Anas geldi.' der. Fakat bu bizim öğrencimiz Anas değildir. Çünkü bizim Anas lise öğrencisi. Yanlış bir yerde olduğumuzu anladık. Yapılacak bir şey yok. Teşekkür edip ayrıldık." Öğretmenler köyde birinin evine bir beyazın gelmesinin çok büyük bir iftihar vesilesi olduğunu sonra öğrenirler. Onun da oğlunun adı Anas olunca aile onları kabul etmiştir. Asım'a göre, durumu sonradan fark etmiş olsalar bile, misafirperverliklerinden dolayı öğretmenleri ağırlamış olabilirler.

Asım ve arkadaşları araya araya nihayet aradıkları Anas'ın ailesini bulabilirler. Ziyaret edip dönerler. Onların ziyaretine gittikleri Anas şimdi öğretmen ve öğretmenlerini kendine örnek alıp kendi öğrencilerinin velilerini ziyaret ediyor.

Anas Öğretmeni bulup kendisi ile görüştüm. Ona, "Kayıt formunu doldurunca neden evin adresini tam yazmadın?" diye sorunca "Öğretmenlerimin 400 kilometre gelip ailemi ziyaret edecekleri hayalimden bile geçmezdi. Zaten Endonezya'da böyle bir âdet yoktu. Ayrıca yakın bir yer değildi." dedi. Anas'a, "Öğretmenlerini köyde evinizde görünce ne hissettin?" diye sorduğumda "Doğrusu benim için büyük sürpriz oldu. Onların bu fedakârlıklarını asla unutmadım.

O ziyaretten sonra onlar ne dediler ise yapmaya azamî gayret gösterdim. Onlar bu kadar yol kat edip benim ailemi ziyaret geldikten sonra, daha çok motive oldum ve derslerime çalıştım ve de muvaffak oldum." diye cevap verdi.

Araştırma yaparken gördüm ki, Hizmet okulları mezunlarının hepsi, bu aile ziyaretinden hem kendileri ve hem de aileleri adına çok memnun kalmışlar. Onların, okul ve öğretmenlerine olan sevgisi artmış. Öğretmen, öğrenci ve veli işbirliği sayesinde hem okulun başarı ve itibarı yükselmiş, hem de bu ziyaretler öğrencilerin rehberlik ve ders çalışmalarına müspet etki etmiş. Üç öğretmen 400 kilometre yol kat edip bir veliyi ziyaret edince, Allah da bu gayreti boşa çıkarmamış.

Peygamberimiz bir hadiste şöyle buyururlar: "Bir kimse, köydeki arkadaşını ziyarete gider. Bir melek ona der ki:

- Böyle nereye gidiyorsun?

- Bu köyde bir arkadaşım var. Onu ziyarete gidiyorum.

- Bunun sana bir iyiliği, bir yardımı dokundu da, onun için mi gidiyorsun?

- Hayır, sırf Allah rızası için ziyaretine gidiyorum.

- Müjdeler olsun sana! Beni Hak Teâlâ gönderdi. Hiçbir menfaat ummadan arkadaşını ziyarete gittiğin için, Rabbimizin sevgisine kavuştun."[5] Mevlânâ Hazretleri buyurur: "Dostlarınızı sıkça ziyaret ediniz. Çünkü üzerinde yürünmeyen yollar, diken ve çalılarla kaplanır."[6] Hz. Ali, "Dostun ziyareti, muhabbetin cilasıdır." der.

Ey Ahali!

Veli ziyareti deyince, öğretmenlerden biri başından geçen ilginç bir olayı anlattı. "1999 yılı olacak. Uzak bir köyde bir öğrencimizin velisini ziyaret gittik. O bize gereken misafirperverliğini gösterdi. Çocuğun eğitimi, rehberliği ile ilgili görüştük. Daha sonra o bize bir hoparlör ve mikrofon getirdi. Sokağa çıktık. Köyde ulaşabildiği herkesi çağırdı. Daha sonra bize 'bunlara bir konuşma yapar mısınız?' dedi. Önce şaştık. Ne yapacağımızı bilemedik. Yaklaşık elli kişi toplanmıştı. Mikrofon elimde aklıma ne geldi ise söyledim. Sonra öğrendik ki köyde bir

5 Hekim, Hâkim, olabilir mi?

6 https://www.islamveihsan.com/mevlana-hazretlerinin-hikmetli-sozleri.html

eve bir beyazın gelmesi çok büyük bir iftihar vesilesi imiş. O da, bizim gelişimizi böylece komşularına duyurmuş oldu." Öğrenci velisi bunu yapmakla evine beyaz geldiği için mutluluğunu köy halkı ile paylaşmış. Sömürgeci ülkeler bunu insanların beyinlerine işlemişler. Beyaz insan üstündür, akıllıdır. Onun bir eve, bir köye gelmesi iftihar vesilesidir ve orayı şereflendirir.

Ben, yaklaşık on yıl Amerika'da kaldım. Mümkün mertebe halkın kültürünü öğrenmeye çalıştım. Kunta Kinte filmini izlemişsinizdir. Merak ettim. Zencilerin Amerika'ya esir edilip getirilmesi, orada onlara yapılanlar hakkında kitaplar okudum. Okurken onların çektikleri acılardan dolayı ağladım. Okuduğum kitabın birinde, 18. asırda bir papaz, zencileri, İncilin Eski Ahid bölümünde geçen şeytanın siyah bir yılana bürünüp Âdem'i (a.s.) cennetten çıkmasına sebep olan yılanın çocukları diye anlatıyordu. Onlar insan yerine konulmamışlar. Ülkedeki zencileri dinledim. En son 1935 yılında Philadelphia'da çarmıha gerip yakmışlar. Bir defasında bir beyaz bayan psikolog bana, "Biz insanlar hakkında on saniyede karar veririz. Önce rengine bakarız. Beyaz mı değil mi? Sonra o birkaç İngilizce kelime konuşunca eğer aksanı varsa hemen bizden aşağı görürüz." demişti. Yerli halkı hor görmek hemen hemen bütün sömürge ülkelerinde bir kültür hâlinde yerleşmiştir. Bunu Endonezya'da açıkça gördüm.

Patron değil hizmetçi!

Uluslararası Pribadi Okulu açıldığı zaman, ilk kaydolan öğrencilerden birine okuldaki ilk günleri hakkında sorular sordum. Hâlen öğretmenlik yapan, ancak isminin açıklanmasını istemeyen eğitimci şunları anlattı: "Öğretmen ve belletmenlerimiz, bize sadece ders vermiyorlar, her türlü sıkıntımızda yardımcı oluyorlardı. Özellikle yatılı okulda okuyanlar ile daha fazla ilgileniyorlardı. Bize yemek pişiriyorlar, bulaşıklarımız yıkıyorlar, odalarımızı temizliyorlardu. Bizde hep beyaza hizmet edilir veya beyaz kendisine hizmet etmeyi bekler. Beyazın bize hizmet etmesi hayal bile edilmezdi." Öğrenciler öğretmenlerinin bu karakterini ailelerine anlatınca onların da okula olan güvenleri çok daha artıyordu. Tabii olarak bir de öğrencilerin fakir ailelerden gelmesi, öğretmenlerinin yaptıklarından daha çok etkilenmesine vesile oluyordu. Öğrenciler ise kendi öğretmenlerinin boyaları ile boyanıyorlardı. Onları kendilerine

rol model alıyorlardı. O yıllardaki öğrencelerin çoğu ya öğretmen, ya müdür olmuş veya kendi işlerini kurmuşlardı.

İlk yıllarda bu fedakârlığı yapan öğretmenler "Keşke ilk günlerdeki gibi olsak." diye özeleştiri yapıyorlardı. Birisi " Eğitimde başarı adanmışlığa bağlıdır veya adanmışlığın ölçüsündedir. Okullarda elit bir sınıf olmamalıyız. Aynen 90'lı yıllardaki gibi olmalıyız." dedi.

Okullarda atılan tohumların yeşermesine sebep olan en önemli şeylerden biri de öğretmenlerin öğrenciler ile beraber fakirlere kurban bayramında et, felaketlerde insanî yardım dağıtmaları olmuş. Belki de onlar öğretmenlerin hâl dilinden daha çok etkilenmişlerdi. Atılan tohumlar sınıftan ziyade sahada atılmış. Bu, öğrencileri ve öğrenci aileleri üzerinde çok müspet bir etki bırakmış.

Sayıları az da olsa, Hizmet hareketini tanıyan bazı zenginlerin, işadamlarının ve velilerin felaketlerde bizatihi insanî yardım dağıtması bir zihin değişikliğine vesile olmuş. Normalde zenginler, insanî yardım dağıtmak için işçi tutar ve o işçi de dağıtır. Çünkü böyle nüfusu kalabalık bir ülkede, bir işçi beş dolara sabahtan akşama kadar çalışır. Zengin bir esnaf "Zengin olarak bir işçi gibi kurban eti veya insanî yardım dağıtmak, bizim hayalimize bile gelmezdi. Biz yaparsak, cimri olduğu için birini işçi tutmuyor, diye ayıplanabilirdik. Hizmet kafamızdaki bu yanlışı düzeltti." dedi.

Abdullah'ın hayatındaki dönüm noktası!

Abdullah Farid, 1990 doğumlu olup, önce İslamî medreselerde tefsir, fıkıh, siyer, Arapça, kelam, hadis öğrendi. Daha sonra da kendini daha iyi yetiştirmek için Mısır'a gitti. Orada her milletten farklı öğrenciler ile tanıştı. Sınıfında sessiz sakin ama vakarlı duran Arnavutluk'tan bir öğrenci vardı. Ayrıca sınıftaki diğer öğrencilere göre daha iyi biriydi. O, Abdullah'ı bir gezi programına davet eder. Gezide değişik milletlerden insanlar da mevcuttur. Kendisini davet eden arkadaşı çok sevince, onunla arkadaş olmak ister. Daha sonra o arkadaş Abdullah'ı evine yemeğe davet eder.

Abdullah olayı şöyle anlatıyor: "Eve varınca baktım. Ev tertemiz ve düzenliydi. Hiç öğrenci evine benzer yanı yoktu." Abdullah yavaş yavaş bu öğrenci ile daha da dost olur. Abdullah birkaç defa daha gidip geldikten sonra onların isteği üzerine o eve taşınır. Eve taşındıktan

sonra orada kalan öğrenciler arasında kardeşliğe hayran kalır. Ayrıca öğrencilerin hepsinin yüksek gayeleri vardır ve gelecek ile alakalı vizyon sahibidirler.

Abdullah'ın dershanede kalmaya başlaması onun hayatı için bir dönem noktası olur. Daha sonra İstanbul'a Türkçe öğrenmek için gider. Ayrıca akademide bazı özel dersler de alır. Daha önce Endonezya'da medresede okumuştur. Medrese ile İstanbul'da akademide verilen dersler arasında ne gibi farklılıklar var, diye sordum.

Abdullah "Akademinin bir vizyonu var. Size de bir vizyon katıyor. İkinci olarak; günümüzün şartlarına, ihtiyaçlarına cevap olan İslam'ı öğretiyor. Üçüncü olarak; çok iyi müfredat var ve her şey planlı programlı. Dördüncüsü ise; eğitim felsefesi açısından farklı. Akademide gaye İslam'a düşman üretmek değil, din, millet ve sosyal statü farkı gözetmeksizin insanları İslam'a yaklaştırmaktı. Kısacası "yaratılanı hoş gör, yaratandan ötürü." düşüncesi üzerine kuruluydu." dedi.

Endonezya'nın en büyük iki cemaati olan Muhammediye ve Nahdlatü'l- Ulama arasında çok farklılıklar olmasına rağmen, Hizmet gönüllüleri her ikisi ile de çok iyi ilişki içinde. Abdullah her iki cemaati de yakından biliyor. "Her iki cemaatin önderlerine göre, Hizmet modernite ve dini birleştirmiş. Yani çağımızın şartlarına cevap veriyor. Bir defasında Muhammediye cemaatinin en önde gelen liderlerden biri, 'Biz bundan sonra Hizmet Hareketi gibi olmaya çalışacağız. Onlarla dünyada yarışacağız. Hizmet ne yapıyorsa Muhammediyye de yapacak.' dedi." Hizmette Abdullah'ın en çok hoşuna giden nokta, dinî propaganda yerine, yaşayarak model olma, yani temsildir. Abdullah bir defasında Nahdlatu'l- Ulama liderlerden birinin "Biz Hizmeti seviyoruz. Çünkü onların karakteri Selef-i Sâlihîne benziyor." dedi. Abdullah'ın beş kardeşi de Hizmet okullarında okumuş. Anne ve babası çocukları için okul seçerken çok dikkat etmişler. Çocuklarının kimler ile arkadaş olacağı, bu arkadaşların nasıl bir hayat tarzına sahip oldukları onlar için çok önemliydi. Bu konuda güvenmedikleri yerlere çocuklarını asla vermezlerdi. Abdullah göre, anne ve babası Hizmet müesseselerine çok güven duyuyorlar.

Abdullah Farid Mata Air dergisinde çalışıyor. Kendisi dört dil biliyor. Eşi de okullarda öğretmenlik yapıyor.

Biz onlardan, onlar da bizden!

Kris Wijiyo Seopandji, gayrimüslim olup, önce Katolik okulunda ilkokulu okudu. Daha sonra evlerinin yakınında açılan Uluslararası Pribadi Okuluna 1999'da kayıt yapar. Lisenin bir kısmını devlet okulunda okur ve Endonezya Üniversitesinde Hukuk Fakültesini bitirdikten sonra aynı fakültede öğretim üyesi olur ve hâlâ orada ders vermektedir. Yedi kitabı ve pek çok makalesi vardır. Kendisi 2008 yılında Türkiye'yi ziyaret etmiş.

Kris'e, daha önce Katolik okulunda, Pribadi'den sonra da lisenin bir kısmını devlet okulunda okuduğunu ve aralarında ne gibi farkın olduğunu sordum. Kris, "1999'da kayıt yaptığımda öğrenci sayısı azdı. Sadece bir okul değil, orayı aynı zamanda ailemin bir parçası gibi hissettim. Rehberlik programı yeni bir şeydi. Ben yatılı kalmadım, fakat belletmen ve öğretmenler öğrencinin her derdi ile ilgileniyorlardı. Ders sonrası ve hafta sonu programları cazipti. Öğretmenler arasında idealist insanlar vardı. Sistem çok iyi idi." diye cevap verdi.

Kris, okulda yeni bir kültür öğreniyordu. Türk kültürünü öğretmenlerinden öğrendi. Öğretmenler öğrencilere okulda dinî propaganda yapmazlardı. Ona göre, öğretmenler yaşantıları ile İslam'ı öğretirlerdi. O, devlet okulunda okurken de İslam'ı öğretiyorlarmış, fakat daha ziyade Pribadi'de öğrendiği onu etkilemiş. Kris, "Öğretmenler gençti ve tecrübeleri azdı. Fakat öğrenme merakları vardı. Kanaatimce okulda hem biz onlardan hem de onlar bizden çok şey öğrendi."

Kris'e, Pribadi'yi diğer özel okullardan ayıran en önemli farklılıklar nelerdi, diye sordum. Kris bu farklılıkları şöyle özetledi: "En önemlisi okul, bana bir vizyon kazandırdı. Orada öğrendiğim şeyler, hayatım boyunca beni etkiledi ve faydalı oldu. Karşılaştığım zorlukları orada öğrendiğim yöntem ve bilgiler ile aşmayı becerebildim. Farklı din ve kültürlerde olan insanlar ile komünikasyon konusunda çok tecrübe edindim. İkinci olarak orada ancak bir ailede bulunan samimiyeti gördüm. Öğretmen, belletmen ve öğrenciler arasında ilişki samimi idi. Üçüncü olarak da Pribadi'nin diğer özel okullar gibi ticarî bir mentalitesi yoktu."

Kris, Türkiye'de son yıllarda Hizmet hareketine yapılanlar için çok üzüldüğünü söylüyor. Bir öğretmeni tutuklanmış.

Kris'e, öğretmenler aileni hiç ziyaret etti mi diye sorunca, "Evet, onların geleceğini duyunca anneme 'Anne! Öğretmenlerime iyi yemekler yap!' dedim. Onlar da geldiler. Ailem ile benim hakkımda genel şeyler konuştular. Ancak o ziyaret beni çok etkiledi. Şimdi üniversite öğretim üyesi olarak Pribadi'de öğretmenlerden öğrendiğimi kendi öğrencilerime tatbik ediyorum." dedi. Kris'i eğiten o öğretmenler yetiştirdikleri öğrencilerin şimdi ne gibi güzelliklere imza attıklarını büyük çoğunlukla bilmiyorlar. Onlar gönüllere tohumlar serpip ayrılmışlar. Tohumlar yeşerip meyvalı ağaç olmuş.

10. Bölüm

Sonuç

Tarihe baktığımızda, yirmi sekiz medeniyet, muhacirler tarafından kurulmuştur. Hepsinin ortak karakteri; bir şeye inanmış ve bir gaye-i hayali olmaları, ayrıca hicret etmiş olmalarıdır. Bu hicretler, bazen cebrî, bazen de ihtiyarî olmuştur. Endonezya'nın İslam tarihini inceleyen hem Batılı hem de Endonezyalı âlimlerin üzerinde birleştikleri ortak noktalardan biri ve belki de en önemlisi, muhacirlerin Endonezya'nın İslamlaşmasında öncü rol oynadıklarıdır. Büyük bir kısmı Ehl-i Beyten veya onların öğrencilerinden olan bu öncüler, bölgedeki adalarda 8. asırdan itibaren çok aktif bir rol oynamaya başlamışlardır. Tarihi kaynakların 'Gezginci' diye tabir ettikleri bu öncülerin en önemli özellikleri, dünyaya bağımlı olmamaları, zor şartlarda en tehlikeli yerlere dahi seyahat etmeleri, ma'rifetullahta derinleşmiş olmalarıdır. Önceleri Yemen ve daha sonra bu günkü Hindistan, Pakistan, Bangladeş ve Malezya'dan bazı gönüllüler ve tüccarlar bölgedeki adalara akın etmişlerdir. Onlar hadis, tefsir, fıkıh, kelam, siyer gibi İslamî disiplinlerde çok bilgi sahibi değillerdi. Fakat yüksek bir gaye-i hayalleri vardı. Çok fedakâr ve İslam ahlakını yaşıyorlardı. İslam'ı temsilleri, tebliğlerinin çok önünde idi. Onların hâl dillerinin, halkın İslam'ı kabul etmesinde çok büyük rolü oldu.

Onlar, sömürgeci güçlerin gizli açık bütün engellemelerine, akla hayale gelmeyecek üç asırlık zulme rağmen yılmamışlar, İslam'ı bölgedeki halkın gönüllerine nakşetmişlerdir. Onlar bunu yaparken, arkalarında ne bir devlet, ne de Orta Doğu ve İspanya'daki gibi büyük âlimleri veya kütüphaneleri vardı. Onların elindeki en büyük güç Kur'an'dı. Endonezya Müslümanları sadece 1564 yılında Osmanlı'dan küçük bir destek almışlardır. Gelen Osmanlı askerlerinin bir kısmı, Padişah'tan izin alarak bölgede kalmışlar. Onlar ve onların nesillerinden gelenlerin ihlaslı çalışmaları -birinci bölümde anlatıldığı gibi- adalarda çok etkili olmuştur. 1. Bölümde anlatıldığı gibi, Osmanlı askerinin torunu Davud el-Rumî ile, Ehl-i Beyten Şeyh Sinkili'nin beraberce kurdukları ilk 'Dayah' diye adlandırılan medrese bir model olmuş ve o günden bu yana Endonezya'daki binlerce medresenin kurulmasına ilham kaynağı olmuştur.

Tarih boyunca küçük gurupların çok samimi olarak yaptıkları işler tarihin seyrini değiştirmiştir. Mahatma Gandi, "Tarih boyunca söndürülmeyecek bir imana sahip olan küçük fakat inanmış gruplar,

tarihin akışını değiştirmişlerdir."[1] der. Gandi'nin bu ifadesi, sosyolojik bir kanundan esinlenmiştir. Hz. Muhammed'in (s.a.s.) yirmi veya otuz bin sahabesi (tarihi kaynaklar bunların sadece yaklaşık on bin tanesinin ismini kaydeder), o gün için dünyaya hâkim olan iki süper güç Bizans ve Pers imparatorluğuna rağmen, otuz yıllık gibi kısa bir sürede tarihin akışını değiştirmişlerdir. Batılı yazarlar, sahabilerin başarısını dört şeye bağlarlar. Birincisi, Allah'ın kendilerine yardım ettiğine dair çok kuvvetli iman ve tevekkülleri, ikincisi, dünyayı arkalarına attıkları için çok kolay mobilize olmaları ve hicret etmeleri, üçüncüsü, özellikle idarecilerinin çok sade hayat yaşamaları, fedakâr ve âdil olmaları, son olarak da gözyaşları ile okudukları Kur'an'ın kalplere tesir etmesidir. Onlar okudukları Kur'an'ı hayatlarına yansıtıyorlardı. Peygamberimizin özellikle stratejik sünnetlerini çok iyi anlamışlardı. Onlardaki hicret aşkı da beşinci sebep olarak ilave edilebilir. İkinci maddede hicret geçmişti!?

Peygamber Efendimiz, Mekke'yi fethettikten sonra muhacirliği tercih ederek Medine'ye dönmüştür. Sahabiler, Mekke'deki Ka'be'de namaz kılmanın başka yerlere göre göre yüz bin kat, Medine'de ibadet etmenin de başka yerlere göre bin kat daha faziletli olduğunu biliyorlardı. Buna rağmen onlar başka diyarlara hicret etmeyi, Mekke ve Medine'deki ibadete tercih etmişlerdir. Çünkü başka yerlere Allah'ın adını yücelmek için hicret etmeyi fazilet olarak o mübarek topraklarda kalmaktan daha üstün görmüşlerdir. Ashaptan Saad b. Ebî Vakkas'ın hicretle alakalı görüşü çok ilginçtir. Mustafa Asım Köksal'ın *İslam Tarihi* isimli kitabında bu konu şöyle özetlenmiştir.

Sa'd b. Ebî Vakkas, Veda Haccında Peygamberimiz Aleyhisselamla birlikte bulunuyordu. Öyle bir hastalığa tutuldu ki, ondan ancak ölmekle kurtulabileceğini sanıyordu. Peygamberimiz Aleyhisselam, onun ziyaretine gitti. Sa'd b. Ebî Vakkas, Peygamberimiz Aleyhisselamı görünce ağladı ve: "Yâ Rasûlallah! Arkadaşlarım buradan gidecekler de, ben hicret edip çıkmış olduğum bir yurtta ölüp onlardan geride mi kalacağım?" dedi. Peygamberimiz Aleyhisselam: "Hayır! Sen geride kalmayacaksın! Allah'ın rızasını umduğun dereceni arttıracak ve yükseltecek birtakım ameller işleyeceksin! Umarım ki; sen, ölmeyip geride kalacak, çok yaşayacaksın! Müslüman topluluklarına yararın, başkalarına ise zararın dokunacaktır!" buyurdu. "Allah'ım! Sa'd'a şifa ver ve onun

1 http://www.gandhifoundation.ca/day-22---february-20th---mission.html

hicretini tamamla! Allah'ım! Ashabımın hicretlerini tamamla! Onları izleri sıra geri çevirme!" diyerek yalvardı.

Sa'd b. Ebî Vakkas, muhacir olarak ölmek istiyordu. Mekke'de ölmek istemiyordu. Aynı şekilde zâlim Haccac'ın bir ajanı tarafından hac yaparken zehirli hançerle yaralanan Abdullah b. Ömer, kendisinin Mekke'nin dışına çıkarılmasını istedi. Zira o da muhacir olarak ölmek istiyordu. Nitekim Mekke'nin dışına çıkarılınca vefat etti ve orada gömüldü.

Peygamberimizin ashabının hicreti hakkında, "Allah'ım, onları izleri sıra geri çevirme" duası ashabın yolundan gidenler için de geçerlidir. Nitekim Hizmet gönüllüleri de bir çıktılar ve bir daha da dönmediler veya dönemediler. Kim bilir onlar veya onların soyundan gelenler gelecekte neler yapacak. Allah onları ne tür hizmetlere vesile kılacak.

Hac ve Umre yapanlar bilir. Medine'den ayrılmadan önce Ravza-i Tâhire'ye yapılan son ziyaret ve Mekke'den ayrılmadan önce Kâbe'de yapılan vedâ/son ayrılış tavafı çok zordur. İnsan oradan ayrılmak istemez. Her iki mübarek yer, insanı manen bir mıknatıs gibi çeker. Pek çokları tekrar geleceğine niyet edip gözyaşı ile ayrılır.

Dünyanın 170 ülkesine ister ihtiyarî, ister cebrî olarak hicret eden Hizmet gönüllüleri sevdiklerini, ailelerini, ülkelerini geride bırakmışlardır. Ayrılmak kolay değildir. Anne ve babanın ayrılık anında sarılışı ve gözyaşları asla unutulmaz. Bir ülkeden başka bir ülkeye hicret edilirken, öğrencilerin, velilerin ve dostlarının gözyaşları ise öğretmen üzerinde en az anne ve babanın gözyaşları kadar etki bırakır. Hizmet gönüllüleri her gittikleri ülkeyi vatan edindikleri için, bir vatan hasreti değil, birkaç tane vatan hasreti çekerler. Nitekim bu kitabın değişik bölümlerinde değişik ülkelerde hizmet eden öğretmen, belletmen ve idarecilerin ayrıldıkları ülke için bazen aylarca gözyaşı döktüklerini okudunuz. Bazıları ise hicrette iken ölmek için dua ediyorlar.

İnsanın ruhu daima hicret halindedir. Ruhlar âleminden ana rahmine, sonra dünyaya, oradan kabre ve oradan da ebedî hayata hicret halindedir. Beden de ruha uymalıdır. Ancak daima hicret mümkün değildir. Fakat en azından insan hicret niyeti ile yaşamalıdır. Zaten inanan insan, hicret ederken geçici olarak konakladığı bu dünyada bir misafirdir. Hep hicret deyip ebedî yerine ulaşıncaya kadar kendini muhâcir olarak görür veya öyle hisseder.

7. Bölümde izah edildiği gibi Endonezya'ya hicret edenler, deniz kaplumbağası misali yumurtalarını kıyıda kuma gömüp deniz aşırı ülkelere -çoğunluk itibari ile cebrî veya ihtiyarî- hicret ettiler. 250 milyonluk Endonezya gibi bir ülkede, onların yaptıkları devede bir tüy denilebilir. Ancak ihlas ve samimiyet ile atılan tohumlar büyük çoğunluğu itibarı ile çürümez, büyür ve meyveli bir ağaç olur. Meyve veren ağacın da tohumları serpilir, çoğalır ve meyve bahçelerine dönüşür. Tıpkı Davud el-Rumî ile Şeyh Sinkili'nin 17.asrın ortalarında Açe'de açtığı bir 'Dayah' gibi. Ancak bunun için çok zamana ihtiyaç vardır.

Allah rızası için hareket edilince insan, kendi irâde-i cüz'iyyesini, Allah'ın küllî irâdesine teslim ettiği için, Bediüzzaman'ın tabiri ile bir iken bin, hatta on binler kuvvetini alır. Aynen sahabenin yaptığı büyük işler gibi. Nasıl ki devlet adına hareket eden bir asker, güç ve kuvvet sahibi olur. Aynen öyle de, irâde-i cüz'iyyesini Allah'ın küllî irâdesine teslim eden de çok kuvvet bulur. Hani hikâyelerde geçer. Bir karınca Nemrut'un, Hz. İbrahim'i (a.s.) yakmak için yaktığı ateşi söndürmek için ağzı ile su taşımaktadır. Karıncaya, "Senin ağzında taşıdığın su, bu ateşi söndürmek için ne etki yapar ki?" Karınca, "Biliyorum fakat ben, tarafımı belli ediyor ve vazifemi yapıyorum. Ben ancak bu kadar yapabiliyorum." der.

Hizmet Gönüllüleri de Endonezya'da, üç ana gayeleri olan cehaleti ve fakirliği yenmek ve tefrikayı ortadan kaldırmak için karınca misali ağızlarında su taşıdılar. Nasıl ki Allah, karıncanın gayesini âdet-i sübhanisi ile gerçekleştirip ateşi bir gül bahçesine dönüştürdü. Dilerse bir avuç insanın katkısı ile birleri bin hatta milyonlar yapar. Onlar da, son 27 yılda Endonezya'da karınca misali ellerinden gelenleri yapmaya çalıştılar.

Peki, onları motive eden şey ne idi. Bu konu Hizmet ile ilgili katıldığım bütün konferanslarda soruldu. Cevabı basit, fakat anlaşılması zor bir soru idi. Bunu ancak onlar gibi olan anlayabilir.

Akademisyenlik merakı işte. Küçük bir araştırma yaptım. 2008 yılında Türkiye'yi idare eden partiye yapılan resmî bağış 830 küsûr bin lira. Yaklaşık beş milyon üye ve o zaman on altı milyon oy alan bir parti. Aynı yıl Atatürkçüler Derneği Başkanı emekli bir ordu komutanının kendi derneğine yaptığı bağış 35 lira. Aynı yıl, sıla-i rahim için Adıyaman'a gitmiş ve orada beş yüz kadar Hizmet Gönüllüsünün ise yaklaşık eğitim hizmetine bir buçuk milyon lira bağış yaptığını öğrenmiştim.

Böldüğümüzde partinin her üyesi yıllık ortalama 18 kuruş, gönüllüler hizmetindeki her kişi de üç bin lira bağış yapmış oluyor.

Ne ehl-i dünya, ne de ehl-i haset, Hizmet Gönüllüleri gibi olamayınca, komplo teorilerine dayalı yalan ve iftira üretip, bunlar Arabistan'dan, İran'dan, Amerika'dan besleniyorlar diyorlar. Yıllık 18 kuruş veren, 3000 lira vereni nasıl anlasın. Mevlana'ya seni nasıl anlarız diye sorulunca, "Benim gibi olduğunuz zaman" yani sadece okumakla değil, çalışmakla değil cevabını verir. Evet, kendisi için gönderilen/verilen bursu dahi, beş yıl boyunca öğrencileri için harcayanı, milyonlarca insanın verdiği vergiden çalan nasıl anlasın. Hizmet Gönüllülerini anlamak isteyen onlar gibi olursa anlar. 7. Bölümde geçen Hasan Basrî'nin şu sözlerini hatırlayınız.

"Vallahi, yetmiş Bedir'liye yetiştim, çoğu kez giydikleri sof idi. Eğer siz onları görseydiniz deli sanırdınız. Onlar da sizin iyilerinizi görselerdi "bunların ahirette bir nasibi yok!" derlerdi. Kötülerinizi görselerdi, "bunlar hesap gününe inanmıyorlar!" derlerdi." Bu Hizmet gönüllülerine de 'Siz delisiniz!' demişler. Öyle ya, güzel ülkeni ve şehrini terk edeceksin. Afrika, Afganistan, Endonezya deyip sefere çıkacaksın ve de genel itibari ile bir daha ülkene dönemeyeceksin. Bunu akıl almaz.

Araştırma yaparken görüştüğüm herkesin ortak kanaati, elde edilen başarıların kendilerinden değil de, Allah'ın bir inayeti olduğu idi. Bu kitapta okuduğunuz gibi, büyük çoğunluk itibarı ile Hizmet Gönüllülerinin tecrübeleri yoktu. Çok kıt maddî imkânları vardı. Endonezya'da yıllarca kalıp da Türkiye'ye dönüş bilet parası dahi biriktirememişlerdi. Sebepler tahtında bu başarıların olmaması gerekirdi. Yıllardır yardımlarını esirgemeyen bir Endonezyalı işadamı bana, "Bunlar Allah'ın sevgili kulları. Endonezya'da hep iyi insanlara denk gelmişler. Endonezya'nın çok karanlık bir tarafı var ki, Allah Hizmet Gönüllülerini onlardan korumuş." dedi.

Hizmet okulları açılmaya başladıktan 7-8 yıl sonra asırlık misyoner ve Çinlilerin kurduğu okulları ile yarışmaya başladılar. Ülkedeki devlet ve İslamî cemaatler için bir örnek olmaya başladılar. Bunu bu kadar genç ve tecrübesi olmayan bir kadro nasıl yaptı. Sebeplere bakacak olursak, hüsn-ü niyet, ihlas, fedakârlık, azim ve istişare ile, ekip çalışması bu neticeyi verdi denilebilir. Şu ana kadar olanlar da gelecek olacakların bir nevi habercisidir.

Araştırma yaparken, Hizmet Gönüllülerin sadece ülke halkına değil, aynı zamanda hayvanlara karşı da çok merhametli olduğunu tespit ettim. Geçmiş bölümlerde de okudunuz. Endonezya'da 17 yıl yaşamış. Her zaman evinde kertenkele ve çiçak dedikleri küçük kertenkelecikler olmuş, ama Hizmet Gönüllüsü, eşi ve çocukları birine dahi dokunmamış. İnsan korkar. En azından öldürmese de kertenkeleyi dışarı kovalar. Ama onlar bu hayvanları da evin daimî misafiri görmüşler ve rahatsız etmemişler. Medeniyetler kuranların ortak özelliklerinden biri de sadece insana değil, hayvanlara dahi çok merhametli davranmalarıdır. Ben bunu her görüştüğüm kimsede bizatihi müşahede ettim.

Araştırma esnasında görüştüğüm pek çok Endonezyalının İslami bilgisi vardı. Ama bütün dünyada olduğu gibi, "Kulaklar dolu, gözler aç idi." Yani İslam'ı bilen çok, fakat asrın şartlarına göre yorumlayıp ona yaşayanı gözler arıyor. 6. Bölümde geçen Profesör Muhammed Amin Abdullah 'Fethullah Gülen ve karakter eğitimi' konusunda tebliğini sunduktan sonra bir dinleyici, "Sizin bu anlattığınız şeylerin hepsini Muhammediyye Cemaati olarak biz de öğretiyoruz. Farkımız ne?" diye sordu. Profesör Amin Abdullah, "En büyük fark, biz konuşuyoruz, Hizmet mensupları yaşıyorlar." diye cevap verdi. Evet, Hizmet Gönüllüleri söylenenleri Endonezya'da yaşadıkları için Allah muvaffak etti. Onlar tıpkı 8. Asırdan itibaren bölgedeki adalara gelen 'Gezginci'ler gibidirler. Onların da çoğunluk itibarı ile tefsir, fıkıh, siyer, hadis ve kelam bilgisi çok azdır. Onların da arkalarında hiçbir devlet yoktu. Tam tersine engellemeye çalışan T.C Devleti vardı.

Peki, Hizmet gönüllülerini motive eden şey nedir? Hizmetle alakalı katıldığım bütün uluslararası konferanslarda bunu sordular.

Birincisi, hizmet ederken Cenab-ı Allah'ın kalplerine koyduğu hakikî imandan kaynaklanan mutluluk ve tattıkları zevk-i ruhanidir. Üstad bunu Risale-i Nurda çok detaylı izah eder. Her başarı onlara yeni kapılar açtı ve yeni bir manevî lezzet elde ettiler.

İkincisi, temsilleri tebliğin önüne geçince gönüllerde te'sir meydana getirdi. Allah'ın inayetini hissettiler. Onlar bunu Bâkî olan Allah'tan bildiler. Bu derece tevekkül ise tevhid-i hakikiye manen ulaştırır. Dünyada bunun mutluluğunu yaşadılar ve ahirette bunun sonsuzunu yaşayacaklarına tam inandılar.

Üçüncüsü, bazen frekans ve fıtrat uyuşmazlığı veya aralarında olan bazı sıkıntılara rağmen genel itibarı ile güzel bir manevî kardeşlik oluşturdular. Birine sordum. "Paranız bitince ne yapardınız?" Cevabı, "Kimde varsa getirir ve paylaşırdık." Paylaşımın olduğu yerde kavga değil, kardeşlik olur. 7. Bölümde geçtiği gibi, bir Hizmet Gönüllüsünün arabası var, fakat anahtarı daima üzerinde. İsteyen gidip alıp kullanıyor.

Dördüncüsü, fedakârlık, *îsâr* ve istiğna prensibini öndekiler yaşayınca, bu çoğunu motive etmeye vesile oldu. Peygamberimiz kendisi yapınca sahabesi de cân-ü gönülden yapmıştır.

Beşincisi, bazı arkadaşların gördüğü rüyalar aynı zamanda bir motive kaynağı oldu.

Son olarak, genel itibarı ile Endonezya halkının onları bağırlarına basması, onları daha çok gayrete getirdi. Onlar ülkeyi ve halkı sevdiler. Sevdiklerine hizmet etmek candan olur.

Peki, daha iyisi yapabilirler miydi? Cevabı elbette ki evet olacak. Bu öğretmen ve öğrenciler Endonezya'ya gitmeden önce halkın dili, kültürü ile ilgili birkaç aylık eğitimden geçirilebilirdi. Yaşamaya gayret ettikleri dinî bilgilerini daha da arttırabilirlerdi. Yabancı dilleri daha mükemmel olabilirdi.

İlk gidenlerden birinin dediği gibi, "Hiçbir kabiliyetimiz, bilgimiz, tecrübemiz olmadığı halde Allah bu kadar güzel şeyler yaptırdı ki, bu yapılan şeylerin bizden değil, O'ndan olduğunu bilelim."

Hizmet Gönüllülerini bekleyen en büyük tehlike ise dünyevîleşmedir. Onların hizmet etmeleri gerekirken, başkalarının kendilerine hizmet etmesini bekledikleri gün tükenmeye başlarlar. Dünyevîleşmeyi de üç şey engeller. Birincisi hicrettir. İkincisi himmettir. Üçüncüsü ise Bediüzzaman Said Nursî ve Fethullah Gülen Hocaefendinin, Selef-i Sâlihînden aldıkları ilhamla Kur'an ve sünnet yorumunu kendi hayatlarında aksettirmeleridir. Aynı çizginin taviz verilmeden takip edilmesi gerekir. Bu böyle devam ettiği müddetçe, çekirdek çınar olmaya doğru gider. Bu üç önemli prensibin biri terkedildiği zaman tehlike alarmı çalar, hepsi terk edilince de, Allah hizmet etme ihsanını onların omuzlarından alır başkasına verebilir. Yeni bir kavim veya cemaat bayrağı alıp götürür.

Kanaatimce samimi olarak atılan bu tohumlar, gelecekte daha büyük ve de çok hayırlı şeylere vesile olacaktır. Ancak zaman en büyük

müfessirdir. Mevlana, "Niçin çocuk dokuz ayda yaratılmakta? Çünkü Allah'ın âdeti bir şeyi yavaşlıkla yapmaktır."[2] Sosyal değişimler de tedrici olur.

Bu eseri yazmayı bana bahşeden Allah'a O'nun yaratıklarının sayısı kadar hamd ve O'nun en şerefli kulu Hz. Muhammed'e (s.a.s.) kıyamete kadar salât ve selam olsun. Önsözde yazdığım gibi başarılar Allah'tan, bu eserdeki kusurlar yazarındandır.

2 https://www.mynet.com/mevlana-sozleri-kisa-mevlana-sozleri-ve-anlamlari-resimli-hz-mevlana-sozleri-190101132505

Bibliyografya

al-Alusi, Mahmud. Cited in Elmalılı Muhammad Hamdi Yazır, Kur'ani Kerim Tefsiri, www.kuranikerim.com/telmalili/nuh.htm

Azra, Azyumardi. The transmission of Islamic reformism to Indonesia: Networks of Middle Eastern and Malay-Indonesian 'Ulama' in the seventeenth and eighteenth centuries, PhD thesis, Colombia University.

Budiwanti,Erni. the Role of Wali, Ancient Mosques and Sacred Tombs in the Dynamics of Islamisation in Lombok, Heritage of Nusantara, International Journal of Religious Literature and Heritage, V 3, No 1, (2014).

Dewey, John. Letters to thew Editor, Moslem World, 16.No 3,1928.

Dhuhri, S, Dayah Dalam Tiga Phase Perkembangan Menelaal Berbasis Perubahan yang Telah Punah cited in Dr Zulfikar Ali Bhutto& Zamzami Zanuiddin Modernisation of Dayah in Aceh, The Islamic Quarterly, V 60, 3, 2016.

Ebaugh, Helen R., The Gülen Movement, A Sociological Analysis of a Civic Movement Rooted in Moderate Islam The Hizmet Movement: A Sociological Analysis of a Civic Movement Rooted in Moderate Islam; Springer, 2010

Fakih, Farabi "Conservative Corporatist: Nationalist Thoughts of Aristocrats: The ideas of Soetatmo Soeriokoesoemo and Noto Soeroto". Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde. 168 (4) 2012.

Foltz, R. Animals in Islamic Traditions and Muslim Cultures, London, Oneworld Publication, 2006.

Geertz, Clifford. The Religion of Java. Glencoe, IL: Free Press, 1960

Groeneveldt,W. P. "Notes on the Malay Archipelago and Malacca, Compiled from Chinese Sources", Verhandelingen van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, XXXIX, Den Haag 1880.

Gültekin,Hikmet, Sadullah Tilkitaş, (2018) Hadislerde Yemen ve Yemenliler, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research Cilt: 11 Sayı: 60 Yıl: 2018 Volume: 11 Issue: 60.

Gürsoy, İsmail Hakkı.TDA, Enedenozya Maddesi, http://www.islamansiklopedisi.info/dia/pdf/c11/c110122.pdf

Haylamaz, Reşit. Şefkat Güneşi, Işık Yayınları, İstanbul 2013.

Ibn Qayyim al-Jawziyya(Ibn Qayyim al-Jawziyya, Ibn Qayyim Al-Jawziyya on Knowledge: From Key to the Blissful Abode (Miftah Dar Al-Sa'ada), trans. Tallal M. Zeni, Cambridge, UK: Islamic Texts Society, 2016.

İmam Ghazali, Ihyayı Ulumud Din http://islamilimleri.com

ibn Maujood, Salaahhud- Deen ibn Ali. The biograhy of İmam Bukharee, Kindle version.

İmam Nevevi, Riyazüs Salihin, https://d1.islamhouse.com/data/tr/ih_books/single/tk_Riad_righteous.pdf

Kabakli, Ahmet. Temellerin Durusmasi [The Trial of Essential]. Istanbul: Turk Edebiyat Vakfi, 2013.

Kabbani, M. H. Classical Islam and the Naqshbandi Sufi Tradition, Fenton, MI, Islamic Supreme

Council of North America, 2004.

Kazuhiro, Arai. The sayyids as commodities: the Islamic periodical al-Kisah and the sayyid community in Indonesia in Sayyid and Sharif in the Muslim Societies, ed Morimoto Kazuo, Routledge ,(London: Routledge, 2012),247-248.

Kinberg, Leah. Dreams Online Contemporary Appearances of the Prophet in Dreams, in Dreams and Visions in Islamic Societies, edited by Özgen Felek, and Alexander D. Knysh, State University of New York Press, 2012.

Köksal, Mustafa A. Hz. Muhammed ve İslamiyet.Cilt x, İstanbul: İrfan Yayınları,1969.

Laffan, Michael Francis. Islamic Nationhood and Colonial Indonesia: The umma below the winds, (London: RoutledgeCurzon, 2003

Leaman, Oliver. Islam in the Philosophy of Education, an Encyclopedia, ed. J.J. Chambliss (New York: 1996), 315. In Aaron Islam as Education :Pedagogies of Pilgrimage, Prophesy, and Jihad, (New York: Lexington Books,2019.

Metcalf, Barbara. "Islam and Women, the case of the tablighi jama'at", SEHR, Vol. 5, Issue 1: Contested Polities, 1996, web.stanford.edu/group/SHR/5-1/text/metcalf.html

Nursi, Bediüzzaman Said. Lemalar, İstanbul: Şahdamar Yayınları,2007.

Nursi, Bediüzzaman Said. Muhakemat, İstanbul: Şahdamar Yayınları,2007.

Nursi, Bediüzzaman Said. Mektubat, Şahdamar Yayınları, İstanbul, 2007.

Nursi, Bediüzzaman Said. Şualar, Şahdamar Yayınları, İzmir, 2007.

Nursi, Bediüzzaman Said. Tarihçe-i Hayat. Şahdamar Yayınları. İzmir, 2007.

Nursi, Bediüzzaman Said. Emirdağ Lahikası, Şahdamar yayınları, İzmir, 2007.

Nursi, Bediüzzaman Said. Sözler, Şahdamar yayınları, İzmir, 2007.

Riddell, Peter. Translating the Qur'ân into Indonesian Languages, Al-Bayân – Journal of Qur'ân and Hadîth Studies 12 (2014) 1-27

Saby, Yusny. Islam and Social Change: The Role of Ulama in Ache Society, PhD thesis, Temple University, 1995.

Taylor, Jean Gelman. Indonesia : Peoples and Histories, Yale University Press, 2003.

The Rebublika Gazetesi

Tittensor, David. Islam's Modern Day Ibn Battutas: Gülen Teachers Journeying Towards the Divine, British Journal of Middle Eastern Studies, Published online 28 January, 2015

Usman, Nasir. Murniati AR, Marzuki, "The influence of leadership in improving personnel performance at traditional Islamic boarding school (dayah)," Jurnal Ilmiah Peuradeun, Vol. 4, No. 2, 2016.

Veer, Peter van der (2001) Imperial encounters; Religion and modernity in India and

Britain, Princeton: Princeton University Press.

Yucel, Salih. Fethullah Gülen: Spiritual Leader in a Global Islamic Context, Journal of

Religion & Society, V12, 2010.

Yucel, Salih, TAWARIKH:International Journal for Historical Studies, 3(1) 2011.

Yucel, Salih, An Islamic Perspective of the Natural Environment and Animals: Said Nursi and his Renewalist Philosophy, International Journal of Islamic and Civilizational Studies, vol. 5, no.1 2018.

Yucel, Salih. A Life in Tears, New Jersey: Tugrah Book, 2017

Websiteleri

www.barrieevans.com
www.focusachenews.com
http://ghazali.org/ihya/english/
https://www.guzelcumleler.com
https://www.haberler.com
www.haffingtonpost.com
http://www.herkul.org
https://hepguzelsozler.com
https://www.islamveihsan.com
https://kadin.com
https://www.mynet.com
http://www.mustafaoselmis.com.tr
https://www.neoldu.com
https://pixabay.com
www.scitechdaily.com
https://www.secdem.net
https://semazen.net
https://semestaschool.sch.id/
http://siir.me
https://sorularlaislamiyet.com
https://sunnah.com
www.wikihow.com